

گزیدهٔ اسناد جنگ جهانی دوم در ایران

گزیده

اسناد جنگ جهانی دوم در ایران

به کوشش

بهروز قطبی

انتشارات اطلاعات

تهران - ۱۳۸۹

سرشناسه: قطبی، بهروز، ۱۳۳۲ ـ
عنوان ونام پدیدآور: گزیده اسناد جنگ جهانی دوم در ایران / به کوشش بهروز قطبی
مشخصات نشر: تهران: اطلاعات، ۱۳۸۱
مشخصات ظاهری: [۴۹۳] ص.: نقشه، نمونه
شابک: 978-964-423-499-6
یادداشت: چاپ دوم: ۱۳۸۹ (فیپا)
یادداشت: نمایه
موضوع: جنگ جهانی دوم، ۱۹۳۹ ـ ۱۹۴۵ م. ـ ایران ـ اسناد و مدارک
موضوع: ایران ـ تاریخ ـ پهلوی، ۱۳۰۴ ـ ۱۳۲۰
شناسه افزوده: مؤسسهٔ اطلاعات
رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۱ ۴ گ ۶ ق/DSR۱۵۰۲/۵/۲
رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۲۴۰۷۲۷
شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۰۷۱ـ۸۱م

انتشارات اطلاعات
تهران: خیابان میرداماد، خیابان نفت جنوبی، روزنامه اطلاعات، شماره پستی ۱۵۴۹۹۵۳۱۱۱
تلفن: ۶ـ۲۹۹۹۳۴۵۵ تلفن دفتر توزیع و فروش: ۲۹۹۹۳۲۴۲
فروشگاه مرکزی: بزرگراه حقانی، روبروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۹۳۶۸۶
فروشگاه شمارهٔ (۱): خیابان انقلاب اسلامی، روبروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۳۴

گزیده اسناد جنگ جهانی دوم در ایران

به کوشش بهروز قطبی

حروف‌نگار: معصومه صفی صفحه‌آرا: رحیم رمضانی طراح جلد: حبیب‌الله صادقی
حروف‌نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات

چاپ اول: ۱۳۸۱ چاپ دوم: ۱۳۸۹ شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه
قیمت: ۴۶۰۰ تومان

شابک: ۶ـ۴۹۹ـ۴۲۳ـ۹۶۴ـ۹۷۸ ISBN: 978-964-423-499-6

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. Printed in Iran

فرد چون پیوند ایام‌اش گسیخت
شانه ادراک او دندانه ریخت
قوم روشن از سواد سرگذشت
خودشناس آمد ز یاد سرگذشت
سرگذشت او گر از یادش رود
باز اندر نیستی گم می‌شود
ضبط کن تاریخ را، پاینده شو
از نفس‌های رمیده زنده شو

اقبال لاهوری

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۹

فصل اول ـ اسناد سال‌های ۲۰ و ۱۳۱۹

تمرکز قوای ارتش سرخ در منطقه مرزی «پلدشت» آذربایجان ۳۵
دستورالعمل انگلیس برای محدودیت تجارت ایران با آلمان و ایتالیا ۳۸
سرقت از خانه دربان سفارت مصر ۴۱
حمله هواپیماهای شوروی به تبریز ۴۳
تلگراف کنسول انگلیس در کرمان پیرامون علل هجوم متفقین به ایران ۴۶
بسیج افسران احتیاط و ذخیره ۴۸
اسناد سقوط رشت در وقایع شهریور ۱۳۲۰ .... ۴۹
حملهٔ کشتی‌های جنگی ارتش شوروی به شهرهای ساحلی گیلان ۵۲
ترک خدمت مأموران ادارات دولتی در کرمانشاه ۵۵
جلب موافقت فرماندهان ارتش سرخ با استقرار امنیه در روستاهای قزوین ۵۶
بحران کمبود نان و زدوخورد مردم همدان با سربازان نیروی انگلستان ۵۷
افسران روسی در مهمانخانه «ایران تور» سمنان و اشغال ساختمانهای شهرداری‌ها توسط آنان ۶۱
فرار هنگ ساری قبل از ورود ارتش شوروی ۶۴
اغتشاش در شهرهای مازندران و حمله به دادگستری بابل ۶۵
جلوگیری از انتشار عکس هیتلر در تهران ۶۷
تلگراف به مسکو دربارهٔ آزادی نظامیان ایرانی ۶۸

داغ کردن روستائیان «آق مشهد» ساری ۶۹
نحوه رسیدگی به شکایت ایرانیان از رفتار نظامیان شوروی ۷۰
زندانی کردن ۸۰ اسیر آلمانی در بندر پهلوی ۷۰
خرید کفش به سبك افسر سه ستارهٔ روسی! ۷۱
تقاضای شهربانی برای توقیف یك اتومبیل کرایه ۷۲
استقرار ارتش سرخ در کاخ‌های مازندران ۷۳
قتل شبانه یك مشروب‌فروش در قزوین ۷۴
انتقال ۷۲ رأس اسب از بجنورد به مشهد ۷۷
ضبط داروهای آلمانی توسط مأموران شوروی در تبریز ۷۸
سرقت مهمات سربازان روسی در راه زنجان به قزوین ۸۰
اشغال نقاط حساس رضاییه توسط ارتش سرخ ۸۱
ورود نظامیان روسی به جویمند «گناباد» ۸۱
نقشه‌برداری از خیابانهای کرج ۸۲
حملهٔ ۹ فروند جنگندهٔ شوروی و بمباران سربازخانه‌های مشهد ۸۲
احضار رانندهٔ مال باخته به وزارت کشور ۸۴
ضبط کالاهای گمرك بندر پهلوی ۸۶
اقدامات فرقه دموکرات در روستاهای «ارسباران» ۸۸
تبعید یك ایرانی به دلیل مخالفت با گفته‌های رادیو لندن ۸۹
استرداد ادارهٔ املاك واگذاری بهشهر از شوروی ۸۹
ادعای نمایندگان نیروی شوروی برای غنیمتی بودن علیق دواب ۹۰
مصادرهٔ اموال کفیل فرماندهی گردان امنیهٔ مرزی شمالغرب به‌هنگام حملهٔ سربازان شوروی ۹۲
نصب پرچم سرخ در روستاهای مرند و اعدام روستائیان ۹۳
مذاکره با قوای شوروی برای استرداد اتومبیل شورولت یك ایرانی ۹۴
ضبط اموال بازرگان شیرازی ۹۵
تقاضای تبعید یکی از ملاکین گرگان و شاهی از سوی شوروی ۹۵
تقاضای شوروی برای سرکوب یکی از ملاکین آذربایجان ۹۶
توقیف خودروهای ایرانیان توسط قوای شوروی ۹۷
انتقال اموال مسروقه توسط سربازان روسی از قزوین به رشت ۹۹
سرقت دارایی و جهیزیه همسر یك گروهبان نیروی هوایی ۹۹

توقیف اتومبیل انتقال اتباع ایتالیا به مرز ترکیه در تبریز ۱۰۰
سرقت طلا و جواهر یك زن زنجانی توسط مأموران شوروی ۱۰۱
عدم پرداخت اجارهٔ ۵۰۰ ریالی عمارت ادارهٔ اقتصاد و دارایی قزوین توسط قوای شوروی ۱۰۲

فصل دوم ـ اسناد سال ۱۳۲۱

اعتراض شوروی به نقل و انتقال ارتش ایران در آذربایجان ۱۰۵
بازجویی دو افسر ارشد شوروی از راننده مجروح ایرانی ۱۰۸
موافقت سفارت انگلیس با انتقال یك بازرگان تبعیدی به تهران به دلیل بیماری «گال» ۱۱۰
بازرسی شبانه خانه‌های اشخاص در قزوین ۱۱۴
تیراندازی به کودکان مشهدی به هنگام بازی ۱۱۴
رد اتهام مشارکت سربازان روسی در قتل ۱۱۵
فرار سربازان شوروی در ایران ۱۱۶
مبارزه شهربانی قزوین با تغییر تابلوی اماکن عمومی و اظهار نگرانی فرماندهان ارتش سرخ از این اقدام ۱۲۱
مرگ بر اثر تصادف با خودروی نیروی انگلیس ۱۲۳
نمونه‌هایی از وقایع روزمره جنگ جهانی دوم ۱۲۳
نمایش فیلمهای تبلیغاتی متفقین در شهرهای خوانسار، طرقبه، شهسوار، نوشهر، مرندو جلفا ۱۲۴
تحویل ۴۴۳ رأس چهارپا در منطقه بجنورد به قوای شوروی ۱۲۸
بازرسی شبانه خانه‌های مردم گرگان ۱۲۹
گزارشهای محرمانه دربارهٔ اعمال بیشرمانه سربازان شوروی ۱۲۹
دادخواست زن قالی‌باف ارسبارانی ۱۳۱
تصمیم تشکیل کمیسیون پرداخت غرامت به افراد ارتش و کارکنان خسارت دیده دولت ۱۳۲
بازداشت نانوای همدانی به تقاضای افسر رابط قشون دولت انگلیس ۱۳۷
بازداشت ۵ نفر در همدان به درخواست کنسول انگلیس ۱۴۰
تخلیه عمارت گمرك نوشهر از قوای شوروی ۱۴۶
برخورداری قوای انگلیس از کاپیتولاسیون! ۱۴۷
سرقت سیگار و وجه نقد و شکستن چراغ زنبوری یك سقط فروشی ۱۴۸
مصادرهٔ ۳ دستگاه کامیون اینترناسیونال و انتقال آنها به شوروی ۱۴۹
بحران نان در آشتیان و دستگیری دو نفر توسط افراد امنیه ۱۵۱

تأمین منافع آمریکا تحت پوشش فعالیت میسیونهای مذهبی ۱۵۱
حرکت یکصد دستگاه کامیون روسی از محل کارخانه ذوب آهن کرج به سمت چالوس ۱۵۳
اردوگاه مهاجران لهستانی در دوشان تپه و یوسف آباد ۱۵۴
مسلح شدن آمریکایی‌ها در ایران به بهانهٔ حفاظت از کمپ‌های راهسازی اهواز ـ اندیمشك ۱۵۵
بازداشت پسر کارمند ثبت احوال سنندج به اتهام سرودن شعر علیه متفقین ۱۵۸
عمل جراحی تحت نظر پزشك سفارت انگلیس ۱۶۰
منع اقامت خارجیان مقیم ایران در نقاط تحت اشغال متفقین ۱۶۳
نقل و انتقال زندانیان سیاسی به دستور انگلیس ۱۶۶
بدمستی و عربده‌جویی سربازان روسی در اردبیل ۱۶۷
سفر رئیس ادارهٔ سیاسی ارتش انگلستان به نواحی غرب کشور ۱۶۷
تحت نظر قرار گرفتن افراد به تقاضای مأموران انگلیس ۱۶۹
اجتماع در تلگرافخانه و تعطیل بازار اراك به عنوان اعتراض به وضع نامطلوب نان ۱۷۰
خروج غیرمجاز خواربار از ایران توسط متفقین ۱۷۱
۴۰۰ تن خواربار مصرفی پادگان اردبیل و مذاکره با نمایندگی سفارت شوروی ۱۷۴
مذاکره با سفارت شوروی در مورد استرداد اتومبیلهای ضبط شده ۱۷۵
تقاضای نمایندهٔ قوای انگلیس مستقر در قم برای دریافت صورت اسامی مسافران ۱۷۵
تیراندازی نگهبان اردوگاه متفقین در دزفول ۱۷۷
تحویل ۲ جاسوس آلمانی به ارتش شوروی در میاندوآب ۱۷۸
اشغال بهداری و خانه‌های مردم «شاهپور» توسط ارتش سرخ ۱۷۹
ایجاد مزاحمت برای ماشین‌نویس‌های دانشکده کشاورزی کرج ۱۸۰
انتقال جنازهٔ مجهول‌الهویه به ژاندارمری دزفول توسط سربازان انگلیسی ۱۸۰
حادثه بر اثر سوار شدن به ارابه حامل یونجه ارتش شوروی در «مرند» ۱۸۱
ممانعت افسر روسی از عملیات آتش‌نشانی! ۱۸۱
تصادف قطار نیروی انگلیس و کشته شدن رئیس و معاون ایستگاه «شازند» ۱۸۲
احداث فرودگاه توسط قوای انگلیس در اراضی کشاورزان قم ۱۸۳

فصل سوم ـ اسناد سال ۱۳۲۲

حادثه‌آفرینی راننده بنگاه کارگری راه‌آهن ممالك متحده آمریکا در اراك ۱۸۷
سرقت لاستیك اتومبیل مدیر تماشاخانهٔ تهران توسط افسر روسی ۱۸۹

تخریب یك میلیون متر مربع باغات و اراضی «ضیاء آباد» بر اثر جاده‌سازی متفقین ۱۹۰
بازگشت ۲ ایرانی تبعید شده از اصفهان، با اجازه سفارت انگلیس ۱۹۱
چادر زدن ارتش آمریکا در اراضی قزوین و ویرانی مزارع ۱۹۴
حملهٔ مسلحانه سربازان شوروی به مسافران راه بندر شاه ـ گرگان ۱۹۵
حبس ابد با اعمال شاقه برای یك سرباز آمریکایی قاتل ۲۰۲
ممنوعیت رفت و آمد شبانه سربازان آمریکایی و پاسخ سفارت آمریکا به اتهامات آنان ۲۰۴
شمارش و کنترل تفنگهای شهربانی «ارسباران» توسط افسر پادگان شوروی ۲۰۵
ایجاد مزاحمت و شرارت سربازان آمریکایی در قزوین ۲۰۶
سرقت کیسه‌های شکر و تیراندازی گروهبان هندی ۲۰۷
وعده سفارت آمریکا برای تبعید سربازان خطاکار ۲۰۸
اختلاف نظر با نیروی لهستان در مورد مقصر حادثه رانندگی «دروازه‌دولت» ۲۱۰
سرقت ساعت طلای ۱۵۰۰ ریالی توسط دوسرباز هندی ۲۱۲
برحذر داشتن مردم قم از نزدیك شدن به اردوگاههای متفقین ۲۱۴
تصادف اتومبیل بیمارستان شوروی با درشکه شماره ۳۵۶ .... ۲۱۴
تقاضای گماردن عده بیشتری پاسبان برای حفاظت از مؤسسات نظامی انگلیس ۲۱۵
استفاده از زندانیان مجروح هندی برای ترمیم جاده و ایجاد مزاحمت آنان ۲۱۶
سرقت اتومبیل ادارهٔ حمل ونقل ارتش شوروی توسط سرباز مست روسی ۲۱۶
سقوط افسر روسی به چاه و مرگ وی در سمنان ۲۱۷
مزاحمت سربازان آمریکایی در مدارس دخترانه اراك ۲۱۸
فرار رانندهٔ روسی پس از تصادف مقابل اداره دخانیات ۲۲۰
گزارش شهربانی دربارهٔ تیراندازی سربازان شوروی به افسر ایرانی ۲۲۲
خودداری از تحویل راننده متخلف ایرانی اتومبیل قوای شوروی ۲۲۵
جنجال آفرینی و هفت‌تیر کشی سربازان هندی در میدان ۲۴ اسفند ۲۲۸
سرقت سایبان مأمور راهنمایی چهارراه فردوسی توسط سربازان آمریکایی ۲۲۹
کتك زدن دهبان آوج توسط آمریکایی‌ها ۲۳۱
چاقوکشی و تیراندازی سربازان آمریکایی در تهران ۲۳۳
تهدید رئیس پلیس نظامی آمریکا مبنی بر شکستن درب خانه‌های مردم بروجرد ۲۳۵
هدف قرار گرفتن سرباز آمریکایی به هنگام سرقت در اهواز ۲۳۶
شکایت مأموران ژاندارمری روستای شور زنجان از بدرفتاری انگلیسی‌ها ۲۳۷

اخذ ۱۰۰ اسکناس ۱۰ ریالی توسط سرباز آمریکایی از افسر ایرانی ۲۳۸
مهلت ۲۴ ساعته کنسول شوروی برای اخراج رئیس شهربانی تبریز ۲۳۸
اشغال اراضی یك روستای قزوین توسط قوای آمریکا ۲۴۰
سیلی خوردن یك ژاندارم از سرگروهبان انگلیسی ۲۴۰
تصادف با دوچرخه سوار در خانی آباد و تنظیم صورت مجلس به زبان روسی ۲۴۱
کشته شدن ۳۰ نفر بر اثر انفجار بمب در آسایشگاه قوای انگلیس ۲۴۲
سرقت اموال فرمانده کل قوای آمریکا در ایران ۲۴۳
دستگیری یکی از اتباع یوگسلاوی در اراك ۲۴۴
نقشه برداری آمریکاییها از جاده زنجان ۲۴۴
دروغگویی سربازان هندی در کلانتری ۱۰ تهران ۲۴۵
یکهزار ریال خسارت اتوبوس شهربانی ۲۴۵
بازداشت افسران ایرانی برای انتقال به اردوگاه ارتش انگلستان در عراق ۲۴۶
بازخواست کارمند بازرسی شهربانی به دلیل بدون اقدام گذاشتن یك نامه محرمانه ۲۴۶
فرار راننده شوروی از صحنه حادثه ایستگاه شهرری ۲۴۷
تصادف با اتومبیل استوار «گوراسیکی» در خیابان سعدی ۲۴۸
تصادف کامیون حامل مهمات شوروی ۲۴۸
تصادف کامیون روسی با کارگران در چهارراه جهان نما ۲۴۹
بازداشت مخالفان متفقین در نقاط مختلف کشور ۲۵۰
کشته شدن زن عابر زیر چرخهای کامیون سرباز آمریکایی ۲۵۱
تصادف کامیون شوروی با مادر و کودك ۲ ساله‌اش ۲۵۲
مرگ بر اثر تصادف با کامیون باری شوروی ۲۵۲
تصادف با ماشین شوروی در «ملایر» ۲۵۳
حادثه آفرینی متفقین در نکا، غازیان، رشت و خرمشهر ۲۵۴
بازرسی اتومبیل‌ها توسط سربازان شوروی در مازندران ۲۵۸
قتل مالك و مأمور خرید غله روستای «زنجیره» مرند ۲۵۸
بازداشت یك سرباز روسی در ساری ۲۵۹
تردد صدها کامیون متفقین در روستای «باسمنج» تبریز و مرگ یك روستایی ۲۵۹
تبعید کمك رانندهٔ یك اتومبیل به قزوین ۲۶۰
چاقوکشی سربازان آمریکایی در «چهارراه مختاری» ۲۶۱

فرار راننده خاطی حادثه خیابان «انتظام‌السلطنه» ۲۶۲
حادثه در ابتدای خیابان مولوی ۲۶۳
حادثه آفرینی راننده روسی در تهران ۲۶۳
شکستن قفل مغازه در «بندرگز» توسط سربازان شوروی ۲۶۴
تیراندازی سربازان روسی به یك نوجوان در تبریز ۲۶۵
قتل ۲ ایرانی توسط سربازان هندی ۲۶۵
گزارش پاسبان «چهارراه سیدعلی» از شرارت سربازان آمریکایی ۲۶۷
ایجاد اغتشاش در ژاندارمری اندیمشك توسط ۵ مأمور شرور آمریکایی ۲۶۸
ضرب و شتم و سرقت طلای زرگر آبادانی توسط سربازان هندی ۲۶۹
استعلام در مورد وابستگی جغرافیایی «میانه» ۲۷۵
مصادره سرنیزه یك ژاندارم در اندیمشك توسط سربازان سیاهپوست آمریکایی ۲۷۶
جشن سالگرد تأسیس ارتش سرخ در تبریز ۲۷۶
جنایت سرباز آمریکایی در قم ۲۷۷
تیراندازی به سربازان آمریکایی شکارچی در «ملاوی» ۲۷۸

فصل چهارم ـ اسناد سال ۱۳۲۳

تبعید عامل توزیع قند و چای و سیگار در تبریز به تقاضای مقام‌های شوروی ۲۷۹
اتباع ایران در بازداشتگاهها و اردوگاههای کار اجباری ۲۸۰
انتقال ۲۵۰ غیرنظامی لهستانی به اهواز ۲۸۳
اظهار تأسف سفارت انگلیس از عدم دلایل قطعی برای قتل یك ایرانی ۲۸۳
اتباع ایران در زندان‌های آلمان ۲۸۴
حمله به کاروان نظامی آمریکا در لرستان ۲۸۷
حمله سربازان سیاهپوست آمریکایی به یك پاسبان در خرمشهر ۲۸۹
حمله به سربازان شوروی در اطراف سبزوار ۲۹۲
سوءرفتار نظامیان هندی در میانه ۲۹۳
سرقت اموال روستایی «ازنا» توسط رانندهٔ متفقین ۲۹۳
جراحت ایرانیان بر اثر دست زدن به بمبها و مهمات محترق نشده متفقین ۲۹۵
سربازان آمریکایی و ارتکاب سرقت در اصفهان ۲۹۶
نامهٔ اداره حمل و نقل موتوری فرماندهی خلیج فارس ارتش آمریکا به پدر فرزند از دست داده ۲۹۷

درگیری نگهبانان شوروی با متهم به سرقت از انبار شرکت «ایران سوترانس» و قتل او ۲۹۹
حمله افراد مسلح به کامیونهای روسی متوقف در روستای «معمولان» لرستان ۳۰۰
مرگ دلخراش دو آهنگر بابلی بر اثر انفجار توپ ضد هوایی ۳۰۱
حملهٔ سربازان آمریکایی به دو پاسبان ایرانی به قصد ربودن اسلحهٔ آنان ۳۰۲
تیراندازی سرباز هندی در جاده «رباط کریم» ۳۰۳
رانندگان متفقین، عامل کشته و مجروح شدن ۲۶ عابر در ۱۹ روز ۳۰۴
بازرسی کارگران در خرمشهر و تیراندازی متفقین به آنان ۳۰۵
انتقال خریدار یك پالتوی نظامی به اردوی هندی‌ها و تکذیب سوءرفتار با او ۳۰۶
بالا رفتن سربازان شوروی از تیر چراغ برق ۳۰۶
تصرف منابع آبی کشاورزان «آوج» توسط قوای آمریکا ۳۰۷
مرگ بر اثر استشمام گاز سمی محصولات شیمیایی متفقین ۳۰۸
قتل و جرح ۱۱ عابر توسط رانندگان مست ارتش شاهنشاهی! ۳۰۸
ممنوعیت رفت و آمد افسران ارتش ایران بدون کسب اجازه از نمایندهٔ ارتش شوروی ۳۰۹
راهزنی سربازان هندی در جاده ساوه ۳۱۳
دستبرد افسر انگلیسی به مغازه‌های تهران ۳۱۴
تیراندازی قراولان شوروی در انبار شرکت «ایران سوترانس» ۳۱۵
شکایت دکاندار خرم آبادی از مصادره اموالش توسط سربازان شوروی ۳۱۶
مرگ کارگر راهسازی در جاده کرج ـ هشتگرد ۳۱۶
ضرب و شتم یك درجه‌دار ژاندارمری توسط افسر آمریکایی در اندیمشك ۳۱۷
اردوگاه اسرای آزاد شده متفقین در ایران ۳۱۹
به آتش کشیدن یك روستای لرستان توسط مأموران آمریکایی ۳۲۱
تقاضای اسکان موقت ۲ هزار اسیر آزاد شدهٔ شوروی در حوالی تهران ۳۲۲
تیراندازی به ماشین آمریکاییها و پاسگاه هندیها ۳۲۵
سرقت مسلحانه از اسلحه‌خانه شعبه ساختمان نیروی انگلیس در تهران ۳۲۶
حملهٔ مسلحانه به کاروان نظامی شوروی در شمال اندیمشك ۳۲۷
اشغال باغ یك استوار ارتش در رضائیه ۳۲۸
تحت نظر قرار گرفتن افراد به تقاضای مأموران شوروی در «خوی» ۳۲۸
تکذیب تیراندازی به یك ایرانی از سفارت انگلستان ۳۳۷
دستگیری متهمان فروش مشروبات الکلی به سربازان شوروی ۳۳۸

گزارش نایب کنسولگری قزوین دربارهٔ حوادث رانندگی ۳۳۹
تأسیس «ادارهٔ غرامت و خسارات نیروی بریتانیا» در کرمانشاه ۳۳۹
بدمستی و حادثه‌آفرینی سربازان انگلیسی در تهران ۳۴۰
تصرف ساختمان شهرداری و بیمارستان قزوین توسط قوای شوروی ۳۴۱
درگذشت روستایی همدانی بر اثر تصادف با اتومبیل آمریکاییها ۳۴۲
خودداری ارتش سرخ از قبول مسئولیت انتظامات مراغه ۳۴۳
دستگیری ۳ نفر به اتهام حمل سلاح کمری در «غازیان» ۳۴۳
تیراندازی سربازان مست آمریکایی به سربازان ایرانی در اطراف خرمشهر ۳۴۴
سرقت اموال و ایجاد مزاحمت برای آیت‌الله شهرستانی در شاهرود ۳۴۵
مصادرهٔ طپانچهٔ بازرس آگاهی در تبریز ۳۴۶
تقاضای انتقال متهمان سیاسی از رشت به تهران ۳۴۷
مرگ مأمور راهنمایی و رانندگی در چهارراه جامی ۳۴۸
تیراندازی در توقفگاه اتومبیلهای شوروی در «میانه» ۳۴۹
ادعای نوشتن تقاضای آتش زدن کلوپ حزب توده با «آب‌پیاز» و شکایت تبعیدشدگان از استاندار مازندران ۳۵۰
تیراندازی به پادگان شوروی در «شاهی» ۳۵۳
طفره رفتن مقام‌های نیروی بریتانیا از معرفی قاتل یك ایرانی در اهواز ۳۵۶
قتل فجیع یك بقال در کرج و «اسرار نظامی» قلمداد کردن آن توسط فرمانده پادگان شوروی ۳۵۹
تقاضای تبعید افراد به دلیل تبلیغات ضد شوروی ۳۶۳
تصادف چهارراه یوسف‌آباد و جراحت سورچی درشکه شماره ۲۸۹ .... ۳۶۷
برحذر داشتن ژاندارمری رضائیه از دادن اطلاعات به کماندانی شوروی ۳۶۹
مزاحمت نفرات قوای شوروی برای روستائیان زنجان ۳۶۹
حادثه مرگبار در میاندوآب! ۳۷۰
عزیمت سربازان شوروی از مأمونیه زرند به رباط کریم ۳۷۱
مداوای کارگران مجروح توسط پزشك روسی ۳۷۲
تحویل متهمان سرقت فشنگ سربازان شوروی به دادگاه نظامی لشکر آذربایجان ۳۷۲
حرکت قوای آمریکا از قزوین به سوی همدان ۳۷۳
دستگیری سارقین مسلح توسط مأموران ژاندارمری تبریز ۳۷۴
سرقت آمپول مرفین از داروخانه بهداری «شاهی» ۳۷۵

حادثه در ۱۹۶ کیلومتری «جلفا» ۳۷۶

فصل پنجم ـ اسناد سال ۱۳۲۴

ضبط ۴۰ تن مفتول و برنج یك تاجر آذربایجانی ۳۷۷
فروش سیم خاردار به اهالی روستای «فتح آباد» شهرری ۳۸۰
جلوگیری از حرکت مأموران سربازگیری زنجان و رشت ۳۸۱
سرقت سیم‌های ارتباطی قوای شوروی در بیرون دروازهٔ تهران ۳۸۴
حمله به مأموران مخابرات قوای شوروی در حوالی شاهرود ۳۸۵
قتل نوجوان ایرانی بر اثر تیراندازی سربازان سیاهپوست آمریکایی قرارگاه اهواز ۳۸۶
صیفی کاری و احداث دبستان کودکان روسی در قزوین ۳۸۷
قتل ۲ نفر در اندیمشك به دلیل عدم توجه به فرمان «ایست» نگهبانان نیروی آمریکا ۳۸۸
پایان جنگ جهانی دوم و بی توجهی به آزادی زندانیان متفقین در ایران ۳۸۹
موافقت سفارت انگلستان با آزادی ۹ نفر از مخالفان ۳۹۱
تقاضای اعزام دژبان برای جلوگیری از مزاحمت‌های سربازان شوروی ۳۹۳
قتل کارگر شرکت نفت آبادان بر اثر تیراندازی نگهبان هندی ۳۹۴
محکومیت سرباز آمریکایی در دادگاه ارتش ۳۹۵
ورود فرمانده قوای متفقین به «کازرون» ۳۹۷
زدوخورد با سربازان آمریکایی در خیابان سعدی ۳۹۷
تصادف با اتومبیل نیروی شوروی در میدان ۲۴ اسفند ۳۹۹
تقاضای اخذ قیمت ذغال سنگ از قوای شوروی ۳۹۹
محمولات شوروی در راه همدان ـ بروجرد ۴۰۱
تصادف اتومبیل نیروی شوروی در میدان سپه ۴۰۲
نبرد با اشرار مسلح و تقاضای نشان «رشادت» برای استوار گروهان ژاندارمری گنبد ۴۰۳
زندانیان بازداشتگاه ۵۰۰ تختخوابی متفقین و تقاضاهای آنان ۴۰۴
تقاضای الغای حکومت نظامی تهران و آزادی زندانیان ۴۰۸
کتك زدن درشکه‌چی توسط سربازان آمریکایی ۴۱۰
آزادی مخالفان متفقین به شرط امضای تعهدنامه ۴۱۱
دستگیری و تبعید مخالفان به دستور قوای شوروی ۴۱۳
ضرب و شتم بی‌دلیل شاگرد شیشه‌بری توسط سربازان آمریکایی ۴۱۶

بازدید نمایندگان متفقین از روستاهای غارت شده رضائیه ۴۱۷
شکایت رعایا از شست‌وشوی ماشین‌های شوروی در رودخانه کرج ۴۱۸
نمایش فیلم روسی در بخش «ضیاءآباد» قزوین ۴۲۰
ارتکاب قتل سربازان هندی در اطراف کارخانه نفت «کوت عبدالله» ۴۲۰
بازداشت سه روستایی به اتهام مشارکت در فرار سرباز روسی ۴۲۲
ورود ۱۵۰ سواره نظام شوروی به قوچان ۴۲۲
تحویل ماشین نقشه‌برداری ارتش ایران ۴۲۳
قتل کارپرداز آستان قدس رضوی در «صوفیان» به دست مأموران شوروی ۴۲۴
پاره کردن عکس رضاشاه در مسافرخانه «نظافت» قزوین توسط کماندان شوروی ۴۲۹
مرگ کودك بر اثر سرعت راننده آمریکایی ۴۳۱
نمایش فیلم در «بوئین زهرا» ۴۳۱
توقیف سه فروند هواپیمای ارتش ایران در فرودگاه شاهرود ۴۳۲
تصادف با کامیون قسمت تلگراف نیروی انگلیس در مقابل دانشگاه تهران ۴۳۴
جشن پایان جنگ جهانی دوم با حضور ۲ هزار سرباز روسی در قزوین ۴۳۵
سرقت لباس‌های فرماندهٔ کل قوای شوروی در ایران ۴۳۶
گزارشهای شهربانی قزوین درباره حرکت سربازان انگلیسی به همدان ۴۳۶
نامه سفارت شوروی درمورد سرقت روغن از انبار شرکت «ایران سوترانس» بندر شاه ۴۳۷
بخشنامه ستاد ارتش در مورد سربازان فراری و بلاتکلیف ۴۳۹
سرقت ۳۰۰ کیلوگرم انگور در شاهرود توسط سربازان شوروی ۴۴۲
مانور قوای شوروی درمنطقه مرزی «ماکو» ۴۴۳
بازرسی مسافران همدان و رشت در قزوین ۴۴۴
افزایش قیمت دام در «جلفا» به دلیل خریدهای نیروی شوروی ۴۴۵
مرگ فرزند وکیل دادگستری در اراك بر اثر تصادف با اتومبیل نیروی آمریکا ۴۴۵
فرقه دموکرات و تعطیل مدارس دراردبیل ۴۴۶
مذاکرات فرماندار قزوین با کنسول شوروی ۴۴۷
جلوگیری روسها ازحمل کالا از مازندران به تهران ۴۴۸
ممانعت از عبور نظامیان ایران در کرج ۴۴۹
سرقت از مأموران پست جاده‌های رشت و تبریز به تهران ۴۵۰
تصرف شهربانی هشتپر و صدور برگ اجازهٔ عبور ۴۵۲

فصل ششم- اسناد سال ۱۳۲۵

شکایت فرماندار قزوین از حوادث مکرر رانندگی سربازان ارتش سرخ ۴۵۵
احتمال حمله دموکرات‌ها به «آبگرم» ۴۵۶
دستبرد سربازان روسی به کامیون پست ۴۵۷
بی‌نتیجه بودن گزارش‌های مربوط به تصادف اتومبیل‌های شوروی ۴۵۷
ادعای خسارت سفارت شوروی ۴۵۸
بازرسی اتومبیل‌های جاده رشت توسط افراد مسلح حزب دموکرات ۴۵۹
مراجعه پدر کودك متوفی به وزارت امور خارجه ۴۶۱
۴۰ روز طول درمان برای مجروح حادثه رانندگی ۴۶۲
دخالت فرقه دموکرات زنجان در تقسیم محصولات کشاورزی ۴۶۳
۳ هزار ریال و یك دست لباس، خونبهای کودك ۶ ساله! ۴۶۴
تحویل ۱۰ نفر به دادگاه نظامی آبادان به دلیل حمل مقداری تخته اسقاط از کمپ آمریکایی‌ها! ۴۶۵
محاصرهٔ توقفگاه قوای دولتی اعزامی به زنجان ۴۶۶
فهرست اسامی اشخاص ۴۶۹
فهرست اسامی شهرها، استان‌ها و کشورها ۴۷۵
گزیده اسناد ۴۷۹

پیشگفتار

□ *روابط ایران و متفقین قبل از آغاز جنگ جهانی دوم*

ساعت ۴ بامداد سوم شهریور ماه ۱۳۲۰ با حمله نیروهای انگلستان و شوروی به مرزهای جنوب و شمال ایران، پای کشورمان به ماجراهایی کشانده شد که فرجامی جز شوربختی و تباهی نداشت.

در آن ساعت، ناوگان انگلستان به فرماندهی دریاسالار «سرجفری اربونوب» به سوی بندر شاهپور (بندر امام فعلی) یورش برد و کشتی‌های ایرانی را هدف توپ‌هایش قرار داد و همزمان با آن، نیروی موتوریزه انگلستان به سوی اهواز و آبادان پیشروی کرد.

نیروهای ارتش شوروی نیز از راه جلفا و ماکو، به خاك ایران یورش آوردند و شهرهایی را تصرف کردند. حضور تجاوزگرانه هزاران نفر نیروی متفقین ـ اعم از آمریکایی و روسی و انگلیسی و هندی به همراه سرازیر شدن هزاران لهستانی که از زندان‌های شوروی آزاد شده و به ایران پناه آورده بودند، کشورمان را با اوضاع متشنج و نابسامانی مواجه کرد، که یکی از آثار آن قحطی و گرسنگی بود.

متفقین که به طمع نفت ایران و نیز استفاده از راه‌های سوق‌الجیشی آن به کشورمان هجوم آورده بودند، در مدت اقامتشان در ایران از هیچ ظلم و جور و جنایتی دریغ نکردند، که اسناد حاضر که از آرشیو سازمان اسناد ملی ایران انتخاب و بازخوانی شده است ـ تنها

گوشه‌هایی از تبهکاری های متفقین در ایران را نشان می دهد.

قبل از بازخوانی اسناد یاد شده، به بررسی موضوع‌هایی می‌پردازیم که در نمایش اوضاع و احوال ایران در دوران اشغال توسط متفقین، اهمیت دارد و زمینه را برای مطالعه سندهایی که در پی خواهند آمد، مساعد می کند.

☐ *اهمیت ایران برای متفقین*

وجود پل و راه‌های ارتباطی که دسترسی به جبهه‌های روسیه را ممکن می‌ساخت، بی گمان یکی از دلایل هجوم متفقین به ایران بود. زیرا در غیر این صورت کمك‌رسانی به روسیه بسیار سخت می‌شد و امکان شکست ارتش شوروی در برابر قوای آلمان را افزایش می‌داد. به همین دلیل متفقین به ایران حمله کردند تا ضمن در اختیار گرفتن جاده‌های کشور، از ویران کردن آنها به نفع آلمان پیشگیری کنند.

«محمدخان ملك یزدی» در کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» با اشاره به موضوع یاد شده می نویسد: «این مسأله امروز روشن است که متفقین فقط برای استفاده از راه ایران و خطوط ارتباطی منظم و مرتب آن به کشور ما حمله‌ور شدند. با این حال با تخریب هدف اساسی متفقین یعنی پلها و جاده‌ها و ایستگاه‌ها از طرف نیروی ایران، وقفه بزرگی در پیشرفت ارتش های مهاجم ایجاد می‌شد که ضرر آن بدون اغراق به اندازه شکست نهایی متفقین در نبرد علیه آلمان بود. یعنی منظور اصلی آنها که ارسال مهمات و خواربار، تانك و هواپیما به روسیه بود، به کلی متوقف و درنتیجه نیروی نازی در جبهه مسکو فاتح و عاقبت روسیه را به دیار عدم می‌فرستاد و سپس با خاطری آسوده به سروقت امپراطوری انگلیس روانه می‌شد».[1]

مؤلف کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» سپس به نوشته‌های یك نشریه آمریکایی در باره ایران استناد می کند و می نویسد:

«قبل از اینکه آمریکایی‌ها برای اداره امور و حمل و نقل مهمات به سوی شوروی

۱. ارزش مساعی ایران در جنگ، محمدخان ملك یزدی، کتابخانهٔ مؤسسه اطلاعات، دی ماه ۱۳۲۴، ص ۶۳.

وارد ایران شوند، یك نشریه از طرف ستاد ارتش آمریکا راجع به ایران چاپ و بین ۲۸ هزار سربازان مأمور به این کشور توزیع گردید که قسمتی از مطالب این نشریه به این قرار است: «ایران به علل بسیاری برای ملل متفق حائز اهمیت است، صرف نظر از آنکه این کشور راه زمینی برای عبور مهمات می‌باشد، از لحاظ دارا بودن بزرگترین مخازن نفت جهان اهمیت فوق‌العاده زیادی دارد. زمانی ناپلئون می گفت: «ارتش روی شکمش راه می‌رود» امروز باید گفت: «ارتش روی نفت راه می‌رود». اگر بالفرض ناگهان منابع نفت جهان خشك شود، دول صنعتی آناً سقوط می کنند.

محصول سالیانه نفت ایران به هشتاد میلیون چلیك بالغ می گردد و این نفت برای مصارف هواپیماها و تانکهای ما در خاورمیانه و کشتی‌های بریتانیای کبیر در اقیانوس هند و مدیترانه به کار می‌رود.

هیچ صحنه‌ای دیگر در جهان برای متفقین اهمیت ایران را از لحاظ سوق‌الجیشی و جنگی ندارد».[1]

وی همچنین در مطلبی تحت عنوان «راه آهن ایران یا شاهراه حیات»، می نویسد: «راه آهن ایران با پل پیروزی در جنگ جهانگیر دوم به وسیله ۳۵ هزار کارمند و کارگر ایرانی و به کمك عده‌ای آمریکایی و روسی و انگلیسی، ۳ میلیون و ۶۱۹ هزار و ۷۲۸ تن مهمات به سوی کشور اتحاد جماهیر شوروی حمل کرده و در مقابل پس از وضع مطالبات متفقین، یك میلیارد و ۷۸ میلیون و ۹۴۸ هزار ریال به این راه آهن خسارات وارد آمده است».[2]

▢ *نقش سوق‌الجیشی ایران*

دکتر همایون الهی نیز در کتاب «اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ دوم جهانی» به نقش سوق‌الجیشی ایران اشاره می کند و می نویسد: «تنها ارسال مقدار قابل ملاحظه تسلیحات جنگی متفقین از طریق خاك ایران، نقش حیاتی و تعیین کننده‌ای را در ازدیاد

---

۱. ارزش مساعی ایران در جنگ، ص ۱۴۶.

۲. همان منبع، ص ۱۵۹.

قدرت دفاعی روسیه شوروی و متوقف کردن پیشروی ارتش هیتلر به سوی خاورمیانه و هندوستان ایفا کرد».[۱]

وی سپس در مورد اهمیت اقتصادی ایران قبل از جنگ دوم جهانی می‌نویسد: «اهمیت سوق‌الجیشی و نقش حیاتی ایران را در جنگ جهانی دوم، می‌توان به دو بخش متمایز، ولی در عین حال مرتبط با یکدیگر تقسیم کرد: از یك طرف این سرزمین دروازه‌ای به خاورمیانه و هندوستان، و از طرف دیگر یك خط ارتباطی بسیار مهم بین روسیه شوروی و متحدینش بود و همچنین یکی از خطوط حیاتی کمك‌رسانی متفقین به جبهه نبرد روسیه را تشکیل می‌داد. لذا آلمان و انگلیس با علم به این ارزشها در طرحهای نظامی خود، ایران را به عنوان میدان نبرد نهایی مدنظر داشتند».[۲]

مؤلف کتاب «اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ دوم جهانی» سپس به تعداد ایرانیانی که برای متفقین کار می‌کردند، اشاره می‌کند و می‌نویسد:

«در ایران که پس از اشغال نظامی توسط نیروهای نظامی متفقین به صورت پایگاه عظیم ارسال کمکهای نظامی برای جبهه روسیه شوروی درآمده بود، نزدیك به ۱۲۵ هزار نفر مستقیما برای متفقین کار می‌کردند. این کارگران در بخشهای حمل و نقل در کارخانجات مختلف مونتاژ و غیره به کار گرفته شده بودند. در راه‌آهن سراسری ۱۵ هزار حقوق بگیر از دولت ایران مشغول به کار بودند که مستقیما توسط متفقین استثمار می‌شدند».[۳]

وی در مورد اهمیت نفت ایران نیز می‌نویسد: «تولید چاههای نفت، تحت کنترل کامل دولت انگلستان قرار داشت. اشغال ایران در اوت ۱۹۴۱ (شهریور ۱۳۲۰) به اهمیت چاههای نفت ایران باز هم افزود. دولت انگلستان با استفاده از این موقعیت قادر بود بدون کوچکترین توجهی به خواست و برنامه‌های دولت ایران، چاههای نفت این کشور را بدون هرگونه حد و مرزی مورد بهره‌برداری قرار دهد و تولیدات آن را بدون پرداخت وجهی به

---

۱. اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ دوم جهانی، دکتر همایون الهی، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۱، ص ۱۶۲.

۲. همان منبع، ص ۱۷۳.

۳. همان منبع، ص ۱۹۰.

مصرف نیازهای خویش برساند. گردانندگان شرکت نفت ایران و انگلیس با وجود درخواست صریح مسئولان دولتی ایران برای بازدید و کنترل مقدار تولید و فروش شرکت نفت و برخلاف مفاد صریح امتیازنامه نفت، از ارائه دفاتر شرکت به مقامات ایرانی خودداری می کردند تا بدین وسیله مجبور به پرداخت بهایی برای نفت مصرفی خود نباشند. در واقع مردم ایران که خود با قحطی و گرسنگی دست به گریبان بودند، می‌بایستی مخارج جنگ متفقین را بپردازند.»[۱]

□ روابط ایران و متفقین قبل از جنگ

براساس مندرجات کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ»: «رضا خان به خوبی حس کرده بود که آلمانها با اشتیاق بی حد و حصر، مایلند که در میان ملت و دولت ایران نفوذ نموده و خود را دوست شفیقی جلوه دهند. پهلوی در ظاهر و باطن با آنها دوست بود و با اینهمه از تبلیغات نازیها در داخل کشور جلوگیری کرد و تنها مجله منسوب به نازیها را موسوم به «ایران باستان» که در تهران منتشر می گردید، توقیف نمود. نازیها چون از طریق مطبوعات و از راه معاشرت با ایرانیان به منظور انتشار تبلیغات سوء محروم گردیدند، درصدد برآمدند که با ترویج کالای صنعتی خود، روابطشان را با دولت ایران تحکیم نموده و به این وسیله با در دست گرفتن تجارت خارجی ایران در حکومت پهلوی یا توده ایرانی نفوذ نمایند. شاه نیز با عقد پیمان «تهاتر» بین ایران و آلمان، کارخانجات زیادی وارد ایران نمود و آخرین کارخانه که نیمی از آنهم از آلمان وارد گردید، کارخانه ذوب آهن بود».[۲]

در کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» همچنین آمده است:

«برای اینکه هجوم آیندهٔ متفقین به ایران دچار اشکال نشود و با انعکاسات مخالف و شدید مردم دنیا تصادم ننماید و همچنین برای اینکه به حیثیت و آبروی آنها از نظر آزادیخواهی و حفظ احترام به استقلال و حاکمیت و بیطرفی کشورهای دیگر لطمه وارد

---

۱. اهمیت استراتژیکی ایران...، صص ۲۰۶ـ۲۰۵.
۲. ارزش مساعی ایران در جنگ، ص ۳۷.

نگردد، اینطور ادعا کردند که ستون پنجم آلمان یعنی یك دسته از همان جاسوسان مخوف و نازیها در ایران مشغول فعالیت بوده و خطر بزرگی برای استقلال این کشور و منافع متفقین تولید نموده‌اند. این تبلیغات یك نوع اسلحه‌ای بود که صرفا به منظور جنگ اعصاب و به دست آوردن بهانه برای نقض بیطرفی ایران به کار می‌رفت».[۱]

□ در کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» سپس به روابط رضاخان با دولت انگلستان (البته از دیدگاه خاص نویسنده) اشاره و از آن به شرح زیر یاد شده است:

«پهلوی در اوایل سلطنتش برای اینکه بتواند به دولت پوشالی ایران تمرکزی بدهد احتیاج مبرم داشت که با انگلیسی‌ها با نرمی و با نظر مساعد رفتار نماید.

در همین رابطه، وی موقع را مغتنم شمرده و نظر مساعد فوق را با دولت انگلستان صریحا تبدیل به دوستی متقابل گردانید. به‌طور کلی سیاست بریتانیا در مورد کشورهای خاورمیانه مخصوصا ایران این بود که «دولت» این کشورها نیرومند و مستقل باشند و تا موقعی از دخالت انگلیسیها محروم و بی نیاز خواهند بود که لطمه به منافع آنها در این ممالك وارد نگردد و یا آنکه بکلی ناامید شوند و بر آنها معلوم گردد که این دولتها قادر و توانا نبوده و پابرجا نیستند».[۲]

ونیز در خصوص رابطه رضاخان با شوروی تصریح شده است که: «رضا خان با دولت شوروی هم از همان ابتدای سلطنت خود دوستی کاملا متقابله را برقرار کرده و مایل بود که مقررات این دوستی بین طرفین به خوبی رعایت گردد».[۳]

البته روشن است که هر نوع اظهارنظر تاریخی علاوه بر گزارش واقعیت یا بخش‌هایی از آن به هر حال با نوعی تحلیل صریح یا ضمنی نیز همراه است و این تحلیل ممکن است درست یا نادرست باشد. تحلیل مندرج در کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» راجع به «کیفیت» رابطه رضاشاه با انگلیسی‌ها نیز مبتنی بر دیدگاه خاص نویسنده (محمدخان ملك یزدی) است و از دیدگاه محققانی که رضاشاه را وابسته به انگلستان یا متکی به حمایت انگلیس می‌دانند، مطابق با واقعیت نیست.

---

۱. ارزش مساعی ایران در جنگ، ص ۲۷.

۲. همان منبع، صص ۳۶ـ۳۵.

۳. همان منبع، ص ۳۷.

□ راه‌آهن و مطالبات ایران

یکی از کمک‌های ایران به پیروزی متفقین بی شك در اختیار گذاشتن امکانات راه‌آهن برای انتقال مهمات مورد نیاز به جبهه روسیه بوده است.

در کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» در این مورد می‌خوانیم: «راه‌آهن ایران به وسیله ۳۵ هزار کارمند و کارگر ایرانی و به کمك عده‌ای آمریکایی و روسی و انگلیسی در طول جنگ ۳ میلیون و ۶۱۹ هزار و ۷۲۸ تن مهمات به سوی شوروی حمل کرد، و در عوض پس از کسر مطالبات متفقین از قبیل قیمت فروش ساختمان‌های اضافی که در زمان جنگ و برای تامین پیروزی خود برپا کردند، یك میلیارد و ۷۸ میلیون و ۹۴۸ هزار ریال خسارت به راه آهن ایران وارد شد. از طرفی، برای تامین هزینه ساختمان راه‌آهن، طبق قانون مصوب ۹ خرداد ۱۳۰۴ از هر ۳ کیلوقند وارداتی، ۲ ریال و ۳ کیلو چای، ۶ ریال عوارض دریافت می‌شد، که این مبلغ تا آخر سال ۱۳۰۷، یك بیلیون و ۳۹۵ میلیون و ۹۶۱ هزار و ۶۵۴ ریال بوده است که با سایر درآمدها و کمك دولت، جمعا ۲ بیلیون و ۱۹۷ میلیون و ۱۸۰ هزار و ۷۰۰ ریال به اضافه ۳ میلیون و ۵۸۷ هزار و ۴۴۸ لیر جمع کل هزینه راه آهن بوده است.

راه آهن ایران که در چهارم شهریور ۱۳۱۷ افتتاح شده بود در اوایل جنگ، روزی ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ تن مهمات حمل می کرد، که با وارد کردن واگن‌های جدید این مقدار در اواسط سال ۱۳۲۳ به ۱۱۰۰ تن در روز رسید.

در مهرماه ۱۳۲۰، تعداد ۸۰ لکوموتیو در راه‌آهن وجود داشت که در آبان ماه ۱۳۲۳، این تعداد به ۳۵۰ لکوموتیو رسید و تعداد واگن‌ها نیز از ۱۹۹۳ به ۷۷۹۳ دستگاه افزایش یافت.

طبق آمار متفقین، در طول جنگ، جمعا ۵ میلیون تن ساز و برگ نظامی از راههای ایران به شوروی حمل شد که یك میلیون و ۳۸۰ هزار و ۲۷۲ تن به وسیله کامیون و ۳ میلیون و ۶۱۹ هزار و ۷۲۸ تن آن به وسیله راه آهن بود»[۱].

---

۱. ارزش مساعی ایران در جنگ، ص ۱۷۰.

در کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» همچنین راههای شوسه ایران به شرح زیر بیان شده است:

* «بوشهر - شیراز - اصفهان - تهران».
* «زاهدان - مشهد - باجگیران»
* «خانقین - کرمانشاه - تهران».
* «کرمانشاه - همدان - تبریز»[۱]

□ زمینه سازی برای حمله به ایران

متفقین قبل از حمله به خاك ایران به مساعد کردن زمینه‌های روانی این حمله پرداختند، چنانکه «خان ملك یزدی» در این باره می‌نویسد:

«در تاریخ دهم تیرماه ۱۳۲۰، یعنی ده روز پس از حمله آلمان به شوروی، رادیوی آلمان اطلاع داد که روسها خیال تهدید کردن ایران را دارند و از خطر حمله انگلیسی‌ها صحبتی به میان نیاورد. در پاسخ رادیوی آلمان، بلافاصله شب بعد، یعنی در تاریخ ۱۲ تیرماه، رادیوی مسکو اظهار داشت که چنین خبری کاملاً تکذیب می‌شود. زیرا دولت شوروی همیشه نسبت به ایران و ملت ایران احساسات دوستانه داشته و دارد.

شگفتی ملت بی‌آزار و صلح‌جوی ایران از اینست که درست یك ماه و بیست و سه روز بعد از این گفتار شیرین و امیدبخش، طیارات شوروی، شهرهای بلادفاع میهن ما را یکی پس از دیگری از قبیل تبریز، رضائیه، میانه، پهلوی، رشت، قزوین و غیره را مورد بمباران قرار دادند.»[۲]

وی سپس می‌نویسد:

«رضاخان پس از درك خطر، بعد از تاریخ ۲۵ مردادماه ۱۳۲۰ سعی خودرا دو چندان کرد که بیطرفی ایران را حتی الامکان حفظ نموده و از طریقه تسویه مسالمت آمیز با متفقین

---

۱. ارزش مساعی ایران در جنگ، ص ۱۷۰.
۲. همان منبع، صص ۳۴-۳۳.

کنار آید، ولی چه سود که موضوع به اندازه‌ای مهم و حیاتی بود که دو رقیب دیرین متفق گردیده و سرنوشت دولت را قبلاً تعیین کرده بودند. این بود که حاضر نشدند روی مساعد نشان داده و راجع به استفاده راه ایران با رضاشاه مذاکره و یا معاهده برقرار سازند.

تا سوم شهریور ۱۳۲۰ که پهلوی زمام امور را در دست داشت، هیچ‌یك از دول جنگجو نتوانستند ایرادی از نظر انحراف از جاده بیطرفی به‌دولت ایران وارد آورند.

بالاخره شب سوم شهریور سپری می‌شود و در ساعت چهار بامداد همانشب، در حین اینکه نمایندگان دولتین شوروی و انگلیس در تهران هر یك یادداشتی تسلیم نخست‌وزیر ایران می‌نمایند، نیروی موتوریزه و مکانیزه آنها به سرحدات و سواحل خاك ما حمله‌ور گردیده و ارتش مدافع و صلحجوی ایران را با یك طرز بیسابقه و ناروایی غافلگیر می‌کنند». [1]

□ *حمله متفقین به ایران*

سرانجام به نوشته کتاب «اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ جهانی»: «ساعت ۴ صبح روز ۲۵ اوت ۱۹۴۱ میلادی مطابق با ۳ شهریور ۱۳۲۰ شمسی، نیروهای نظامی انگلیس و روسیه شوروی از مرزهای ایران در شمال و جنوب غربی عبور کردند و به خاك این کشور هجوم آوردند. متفقین چنین وانمود می‌کردند که عمل آنها اقدامی است جهت دفاع از خاك ایران». [2]

«خان ملك یزدی» نیز در کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» به وقایع شهریور ماه ۱۳۲۰ اشاره می‌کند و می‌نویسد:

«مهمترین حوادثی که در شهریور ماه ۱۳۲۰ در داخل ایران روی داده است، عبارتند از:

● ناوگان انگلیسی در تحت فرماندهی دریاسالار «سر جوفری اربونوب» در ساعت ۴ بامداد سوم شهریور کشتیهای ایرانی را در بندر شاهپور غافلگیر و به سختی بمباران

۱. ارزش مساعی ایران در جنگ، صص ۴۷ـ۴۶ و ص ۵۰.
۲. اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ دوم جهانی، ص ۱۳۵.

می نماید.

ـ در همان ساعت نیروی موتوریزه امپراطوری بریتانیا مرکب از نیروی هندی و انگلیسی در بندر شاهپور پیاده شده و به سمت اهواز و آبادان شروع به تعریض و پیشرفت می نمایند.

ـ قسمت دیگری از نیروی هندی و انگلیسی در همان تاریخ از راه خانقین و قصرشیرین شروع به تعرض در داخل ایران نموده و با مقاومت نیروی ایران متمرکز در این قسمت روبرو می گردد.

ـ نیروهای شوروی هم به نوبه خود به متابعت و هم آهنگی با متفق خویش، در همان ساعت ۴ بامداد سوم شهریور از راه جلفا و ماکو و سایر نقاط سرحدی و سواحل دریای خزر به داخل خاك ایران هجوم آورده و نیروی ایران را با طرز بی‌سابقه غافلگیر می نمایند.

● در تاریخ چهارم شهریور دولت ایران به نمایندگان دولتین شوروی و انگلیس مراجعه و علل این هجوم ناروا را جویا می‌شود.

● در تاریخ پنجم شهریور کابینه «منصور» مستعفی و آقای محمدعلی فروغی کابینه جدید را تشکیل می‌دهد.

● در تاریخ ششم شهریور از طرف دولت، ترك مقاومت نیروهای ایران اعلام می گردد.

● در تاریخ هفتم شهریور مذاکرات ایران با دو دولت همسایه و یادداشتهایی بین طرفین رد و بدل می گردد.

● در تاریخ هشتم شهریور بنا به یك امر صادره از طرف ستاد ارتش، کلیه افراد نظامی لشکرهای اول و دوم متمرکز در تهران مرخص می گردند. این سربازان که بدون اسلحه و بدون کمر و مچ‌پیچ و حتی کفش از سربازخانه‌ها خارج می‌شدند، وضع رقت‌آور و بی‌سابقه‌ای را ایجاد نموده بودند.

● در تاریخ دهم شهریور سرلشکر «محمد نخجوان» وزیر جدید وزارت جنگ وسایل جمع‌آوری افراد متواری لشکرهای ۱ و ۲ را فراهم نمود.

● در تاریخ هیجدهم شهریور مذاکرات بین دولت ایران و دولت‌های شوروی و انگلیس پایان یافت و منجر به صلح و صفا شد.

● در نتیجه وقایع شهریور، روابط بازرگانی ایران با کلیه دول خارجی قطع می گردد و سطح زندگی در ایران که تا آن تاریخ با وجود جنگ جهانگیر کوچکترین تغییری نکرده بود، دفعتاً و به سرعت رو به تنزل گذاشته و قیمتها بطریق سرسام آوری بالا می‌رود.

● آخرین واقعه مهم شهریور ۱۳۲۰ عبارت است از انتقال اموال و دارائی شاه سابق اعم از منقول و غیرمنقول و کارخانجات و غیره به پسرش و بخشیدن این اموال از قبیل املاك و مستغلات و کارخانجات از طرف شاه به دولت». [۱]

□ *سیاستهای پولی متفقین در ایران*

متفقین در مدت اقامتشان در ایران، سیاست‌های پولی خاصی را اعمال می کردند که یکسره به نفع خودشان و به ضرر ایرانیان بود. در کتاب «اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ دوم جهانی» در این مورد آمده است:

«مخارج ماهانه دولتهای اشغالگر در ایران به ترتیب عبارت بود از ۳۰۰ میلیون ریال برای انگلیس، ۴۰۰ میلیون ریال برای آمریکا و ۸۰ میلیون ریال برای روسیه شوروی. این مخارج شامل هزینه دستمزد برای ۱۲۵ هزار کارگر محلی و هزینه نگهداری ارتشهای اشغالی می‌شد که مستقیماً برای متفقین کار می کردند. راه حلی که متفقین برای به دست آوردن ریال مورد نیاز خود ابداع کردند عبارت بود از:

الف: تمامی هزینه‌های ارتشهای اشغالی در ایران و هزینه موسساتی که متفقین برای رسانیدن کمك به روسیه شوروی در ایران ایجاد کرده بودند، می‌بایست توسط پول کاغذی ایرانی پرداخت شود.

ب: متفقین پول کاغذی مورد نیاز خود را از بانك دولتی ایران دریافت کرده و در مقابل، در بانکهای مرکزی انگلستان به استرلینگ و در بانکهای مرکزی آمریکا و روسیه شوروی به دلار دولت ایران را معادل آن مبلغ در حسابی که به همین منظور گشوده بودند، بستانکار می کردند.

---

۱. ارزش مساعی ایران در جنگ، صص ۹۷-۹۰.

ج: بدهکاری این سه دولت به ایران فقط در دفاتر بانکی عملی می‌شد و ارزی از این بابت تحویل ایران نمی‌شد و این ارز رسمی به عنوان قروض دولتهای مذکور به حساب دولت ایران در کشورهای بدهکار باقی می‌ماند.[۱]

مولف کتاب «اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ دوم جهانی» سپس در مورد عواقب سیاست‌های پولی متفقین در ایران می‌نویسد:

«از آنجا که مخارج سنگین ارتشهای اشغالی و سایر هزینه‌های متفقین به بانك دولتی ایران تحمیل شده بود و از طریق چاپ پول کاغذی بدون پشتوانه تأمین می‌شد، پول کاغذی در گردش به سرعت رو به افزایش گذاشت. با افزایش حجم پول کاغذی بدون پشتوانه، ارزش ریال به سرعت کاهش یافته و قیمتها با سرعتی نجومی رو به افزایش گذاشت و به دنبال آن تورم شدیدی اقتصاد و زندگی عمومی را فلج کرد، توان خرید را از مردم سلب کرد و قحطی و مرگ را به دنبال آورد.[۲]

☐ *بحران غذایی در ایران*

مولف کتاب «اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ دوم جهانی» با اشاره به این موضوع که اشغال نظامی ایران توسط متفقین سبب ایجاد بحران غذایی شدیدی در کشورمان شد، می‌نویسد: «پس از اشغال نظامی ایران توسط متفقین، کمبود مواد غذایی برای مردم هر روز محسوستر شد.

طبق ماده ۷ قرارداد تحمیلی مشهور به قرارداد سه جانبه به تاریخ ۲۹ ژانویه ۱۹۴۲م. (۹ اسفند ۱۳۲۰ ش) دولتهای اشغالگر خود را مکلف کرده بودند که مصرف غذایی لشکریان خود را از طریق واردات تامین کرده و بدین وسیله باعث کمبود مواد غذائی و قحطی در ایران نشوند. اما خیلی زود روشن شد که تامین موادغذایی مورد نیاز یك ارتش اشغالگر صدهزار نفری و نیز یك گروه صدهزار نفری از آوارگان جنگی لهستانی، که از

---

۱. اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ دوم جهانی، ص ۱۹۴.
۲. همان منبع، صص ۱۹۵-۱۹۴.

زندانهای روسیه آزاد شده و به ایران اعزام شده بودند، از طریق واردات مواد غذایی غیر ممکن است. زیرا گذشته از مشکلات حمل و نقل و فقدان تعداد کافی کشتیهای باری برای حمل خواربار مورد نیاز از اقصی نقاط دنیا به خاک ایران، مسئله اساسی همانا عدم دسترسی متفقین به مواد غذائی کافی جهت صدور به ایران بود.

به همین علت مقامات اشغالگر ارتشهای تجاوزکار به سرعت کلیه غلات قابل دسترسی را با زور سرنیزه و یا با پرداخت حداقل بهای ممکنه تصاحب کردند. کمبود مواد غذایی همراه با تورم در حدود ۱۰۰۰ درصد، که در اثر اتخاذ سیاست پولی قوای اشغالگر به وجود آمده بود قدرت خرید مردم را به شدت کاهش داد و در نتیجه هزاران هزار نفر در سراسر کشور دچار گرسنگی شدند».[۱]

☐ دو گام دیگر به سوی اتفاق

دولت ایران زیر فشار متفقین، سرانجام ناچار شد به دولتهای آلمان و ژاپن به طور رسمی اعلان جنگ دهد. در کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» در این خصوص می‌خوانیم: «از روزی که کابینه فروغی پیمان همکاری با متفقین را منعقد نمود و روابط سیاسی ایران با دول محور قطع شد، عده‌ای از مطلعین دوراندیش معتقد بودند که دولت ایران باید بیدرنگ به اعلان جنگ بر ضد دول محور مبادرت نماید و در حقیقت یکسره در صف متفقین قرار گیرد تا بتواند از مزایای انجمن صلح برخوردار گردد. بالاخره در تاریخ شهریور ۱۳۲۲ در ساعت نه و سی و چهار دقیقه فرمان اعلان جنگ علیه آلمان صادر شد.

همچنین در زمان کابینه «بیات» یعنی در تاریخ ۹ اسفند ۱۳۲۳ دولت ایران برای اینکه از هر حیث با متفقین خود هماهنگ باشد آخرین مرحله اتفاق را پیموده و فرمان اعلان جنگ ایران به ژاپن را صادر کرد. فرمان فوق به اتفاق آراء در همان روز به تصویب مجلس شورای ملی رسید».[۲]

---

۱. اهمیت استراتژیکی ایران...، ص ۲۰۶.

۲. ارزش مساعی ایران در جنگ، ص ۱۱۷ و ص ۱۲۸.

□ پایان جنگ

سرانجام، جنگ جهانی دوم در شهریور ماه ۱۳۲۴ پایان یافت، و قرار شد نیروهای متفقین پس از ۴ سال اشغال نظامی، کشورمان را ترك کنند، که چنین نکردند. در کتاب «ارزش مساعی ایران در جنگ» در این باره آمده است:

«جنگ با آلمان روز هیجدهم اردیبهشت ۱۳۲۴ (۸ماه مه ۱۹۴۵) خاتمه یافت و جنگ با ژاپن هم در تاریخ یازدهم شهریور ۱۳۲۴ (دوم سپتامبر ۱۹۴۵) به پایان رسید و طبق پیمان اتحاد که در بالا ذکر شد، ارتش‌های روس و انگلیس و آمریکا می‌بایستی تا تاریخ یازدهم اسفند ۱۳۲۴ ایران را به کلی تخلیه کرده باشند. ارتشهای آمریکا و انگلیس به تعهدات خود وفا کرده و قبل از روز مقرر از ایران خارج شدند، ولی ارتش شوروی تعهد خود را در موعد مقرر انجام نداد».[۱] مردم ایران با این که در راه پیروزی متفقین و غلبه آنان بر ارتش مهاجم و ویرانگر آلمان نازی متحمل مشکلات و شداید بسیار شدند، از دولت‌های کشورهای یاد شده بی‌مهری‌ها و عهدشکنی‌های فراوانی دیدند. متفقین نه تنها خسارت‌های وارده به ایران را جبران نکردند، بلکه خود به صورت عاملی برای اضمحلال و ویرانی ایران در آمدند و از اعمال و رفتار خویش خاطره‌های تلخی باقی گذاشتند، که در این مجموعه به نمونه‌هایی از اسناد آنها اشاره می‌شود.

اسنادی که از نظر گرامی تان می گذرد، برگزیده‌ای از گنجینهٔ سازمان اسناد ملی ایران است که به مرور زمان و ابتدا به طور پراکنده و در دوران دفاع مقدس در نشریه «اطلاعات جبهه» و سپس طی سال‌های ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴ در ضمیمهٔ روزنامه اطلاعات چاپ شده و اینك برمبنای تاریخ نخستین برگ از اسناد مربوط به یك موضوع، تنظیم و مرتب شده است، و امید می‌رود تلاشی در جهت آشنایی مقدماتی هموطنان و به ویژه نوجوانان و جوانان عزیز کشورمان با بخشی از رویدادهای تلخ جنگ جهانی دوم در ایران باشد.

بدیهی است اسناد جنگ جهانی دوم در ایران به دلیل طولانی و فراگیر بودن این جنگ در کشورمان، به مراتب بیش از اسناد چاپ شده در این کتاب است. از اینرو عنوان

---

۱. ارزش مساعی ایران در جنگ، ص ۳۳۴.

«گزیدهٔ اسناد جنگ جهانی دوّم در ایران»، برای کتاب حاضر انتخاب شده است.

با سپاس از مساعدت‌های ارزشمند سازمان اسناد ملی ایران به دلیل در اختیار گذاشتن اسناد کتاب حاضر، در بازخوانی و دوباره‌نویسی تغییری در انشاء و املای آنها داده نشده و توضیح و تفسیر سندها نیز بنا به ضرورت، در پانویس آنها ذکر شده است.

فصل اول

اسناد سال‌های ۲۰ و ۱۳۱۹

تمرکز قوای ارتش سرخ در منطقه مرزی «پلدشت» آذربایجان

□ «وزارت کشور

استان چهارم

شماره ۳۸

تاریخ ۱۹/۴/۲۵

رونوشت تلگراف رمز بخشداری پلدشت

فرمانداری ۱۱۸ ـ در سرتاسر مرز به فاصله‌های معینی دولت شوروی دارای پاسگاهها و ایستگاههایی می‌باشد که نگهبان آنها سرباز و تاکنون تمرکز نیرو از طرف دولت نامبرده به طور صریح در نقاط مزبور دیده نشده و فقط عبور و مرور آنها قریب یك ماه است نسبت به سابق اضافه گردیده است و تاکنون اطلاع صحیحی نسبت به محتویات واگنهای آن به دست نیامده، ولی بر طبق اطلاع از یك نفر اهالی پلدشت، چندی قبل یك ترن باری را که دارای واگنهای زیاد بوده و از سمت ایروان به طرف نخجوان عازم بوده است، پر از سرباز شوروی مشاهده نموده‌اند که مقصد آنها تاکنون غیرمعین و معلوم نشده

که آنها را در سربازخانه‌ها و یا در دهات واقع در پشت کوههای مقابل مرز تمرکز داده و یا به نخجوان و سایر نقاط برده‌اند.

این روزها هم نسبتاً معدودی به تعداد سربازان شاه تختی افزوده شده و آنها هم مانند سابق مشغول تعلیمات سربازی از تیراندازی و غیره می‌باشند. به محض شب هنگام نورافکن‌هایی دیده می‌شود که معلوم نیست سربازان پاسگاه مانور شبانه می کنند یا اینکه نورافکن‌ها را برای بازرسی کنار ارس از قاچاقچیان بازرسی به عمل می آورند. سه چهار روز قبل هم صبح یك دستگاه هواپیما که در فراز خاك خودشان بالای شاه تختی پرواز و به سمت نخجوان رفته بود بلافاصله مراجعت کرده و در اطراف ده قوراق که در شمال شاه تختی به فاصله ۹ کیلومتر پشت تپه واقع است، از نظر ناپیدا شده، اگر اطلاعی مجدداً به دست آورده شد به عرض خواهد رسید. ۳۸ـ کاتبی».

● «رونوشت برابر اصل است».

● «وزارت کشور

استان چهارم

رونوشت تلگراف رمز بخشداری پلدشت شماره ۳۹

تاریخ ۱۹/۴/۲۵

فرمانداری ۳۸ـ ساعت نه و نیم بعد از ظهر دیروز خالی شدن چهار ـ پنج تیر تفنگ در اطراف میدان تیراندازی سربازان پاسگاه شاه تختی استماع، ولی معلوم نگردید که آیا سربازان پاسگاه مزبور مانور شبانه نمایند و یا از محبوسین آنها فرار کرده است. نظیر این کار هم یکی دو ماه پیش نیز گاهی اتفاق می‌افتاد. هر روز هم به محل برای تحصیل اطلاعات بیشتری به منظور بازرسی دهات مرزی به یك قسمت مرز عزیمت، اطلاعات ماخوذه بعد از تکمیل، عرض خواهد شد. ۳۹ ـ کاتبی».

● «وزارت کشور

استان چهارم

شماره ۴۲

تاریخ ۱۹/۴/۲۸

رونوشت تلگراف رمز بخشداری پلدشت به فرمانداری خوی

فرمانداری پی ۳۹ـ تا ده قزل قشلاق واقع در ۳۶ کیلومتری پلدشت عزیمت و صبح امروز مراجعت، در این قسمت به غیر از سربازان پاسگاههای عرض شده نیروی دیگری که قابل اهمیت باشد مشاهده نشده، ولی در نخجوان که یکی از شهرستانهای بزرگ شوروی محسوب و در مقابل ده قزل قشلاق است، سربازخانه زیاد دارند که از تعداد آنها به واسطه نسبتاً دوری از کنار ارس، نمی توان اطلاعی بدست آورد و همچنین در مقابل ده قارقلوق در ۱۰ کیلومتری پلدشت سمت آنها دارای تپه و تلهای بزرگی است که اطلاعات دقیقانه ساختمانی عقب آنها مشاهده شد و چون فقط يك قسمتی از پشت ساختمان مزبور دیده می‌شود، معلوم نیست که آیا این ساختمان نیز سربازخانه است و یا بنای دیگری است. مجدداً هم هر گونه اطلاعی بدست آمد فوراً عرض خواهد شد. ۴۲ـ کاتبی».

● «رونوشت برابر اصل است»

● «وزارت کشور

استانداری چهارم

شماره ۲۲۱

تاریخ ۱۳۱۹/۵/۶

وزارت کشور

پیرو نامه محرمانه شماره ۲۱۵ راجع به تمرکز نیروی شوروی در مرز پلدشت اینك رونوشت گزارش تلگرافی رمز بخشدار پلدشت که بوسیله فرمانداری خوی رسیده است، برای مزید آگاهی به پیوست فرستاده می‌شود. ـ استانداری استان چهارم»

● «وزارت کشور

شماره ۸۸۴۳۳

تاریخ ۱۳۱۹/۵/۱۵

ستاد ارتش ـ وزارت امور خارجه

رونوشت تلگراف رمز بخشداری پلدشت راجع به تمرکز نیروی دولت شوروی در مرز که بوسیله استانداری چهارم رسیده به پیوست فرستاده می‌شود. ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

ستاد ارتش

شماره ۱۴۰۱۸ـ۳۷۰۰۸

مورخه ۱۳۱۹/۵/۱۶

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۸۸۴۳۳ـ۱۹/۵/۱۵ در گزارش بخشداری پلدشت که به پیوست نامه آن وزارتخانه واصل گردیده، راجع به تمرکز نیروی شوروی در مرز اشاره نشده و حتی تذکر داده شده (تاکنون تمرکز نیرو از طرف دولت نامبرده به طور صریح در نقاط مزبور دیده نشده). علیهذا نظر به اینکه طبق گزارشات واصله به ستاد ارتش نیز تمرکز نیروی شوروی در مرز تأیید نگردیده است، متمنی است قدغن فرمائید بخشدار پلدشت با اجرای بازجوئیهای بیشتری اطلاعات خود را در این خصوص تکمیل و گزارش دهد.

کفیل ستاد ارتش ـ سرلشکر ضرغامی»

● «اداره انتظامات ـ شرح لازم به استانداری نوشته شد ۱۹/۵/۲۰».

● «وزارت کشور

دایره اطلاعات

شماره ۸۸۷۸۷

تاریخ ۱۳۱۹/۵/۲۱

رضائیه استانداری ۲۱۵ـ۲۲۱

دستور فرمائید بخشداری پلدست هر گونه اطلاعات دیگری بدست آورد فوراً گزارش دهد. ـ وزیر کشور»

دستورالعمل انگلیس برای محدودیت تجارت ایران با آلمان و ایتالیا

□ «کنسولگری دولت انگلیس در کرمانشاه

مورخهٔ ۲۰/۱/۲۹

آگاهی پیوست برای اطلاع جناب فرماندار کرمانشاه تقدیم میگردد با ادعیه خالصانه ـ کنسول اعلیحضرت پادشاه انگلیس در کرمانشاه».

● اعلام

برای محدود کردن تجارت ورودی و خروجی کشورهای آلمان و ایتالیا از راه ایران نظامنامه‌های تازه زیر (که بطور غیرمستقیم در تجارت رسیده و فرستادهٔ ایران از راه خلیج فارس تأثیر دارد) از ۱۵ اردیبهشت ۱۳۲۰ (۲۵اپریل ۱۹۴۱) بموقع اجرا گذارده می‌شود و بدینوسیله باطلاع تمام اشخاص ذینفع میرسد.

الف ـ تجارت واردات

از روز ۵ اردیبهشت ۱۳۲۰ کلیه ناوهائیکه بطرف خلیج فارس دریاپیمائی میکنند مستلزم داشتن گواهی‌نامه ناو دریائی انگلیس میباشند (که بنام توی ترسی شناخته شده‌اند) و کلیه کالاهائیکه از راه دریا (یعنی از طریق خلیج فارس بایران میرسد) مستلزم داشتن توی ترسی خواهد بود. در اینصورت واردکنندگان در ایران در موقع حمل کالاهای ورودی از بندر مبدأ لازم است مقرراتی چند برای اقناع مقامات بازرسی دریائی انگلیس که در دریاهای پهناور محصولات ناوها را بررسی میکنند، انجام دهند. مقررات نامبرده از این قرار می‌باشند واردکنندگان در ایران بایستی توضیحات کامل کالائی را که در نظر گرفته‌اند از طریق یکی از بنادر ایران یا عراق در خلیج فارس وارد نمایند، بیکی از افسران کنسولی دولت انگلیس داده، ضمناً تعهد نامه‌هائی امضاء نمایند بر اینکه:

(۱) کالاهای نامبرده در موقع ورود بکشورهای آلمان و ایتالیا و یا کشورهای متصرفی یا تحت بازرسی کشورهای دشمن نامبرده صادر نخواهد شد.

ب ـ کالاها در ایران بصورت عادی تجارت داخلی فقط بتجار خرده‌فروش فروخته خواهد شد. تجاریکه اسامی آنها در صورت سنتاتوتوری[1] دولت انگلیس قید نگردیده، یعنی تجارت خانهای[2] دشمن یا غیردشمن که معروف‌اند با دشمن بازرگانی دارند.

پ ـ در هر موقع که افسران کنسولی اعلیحضرت پادشاه انگلستان از واردکنندگان

---

۱. صورت وضعیت
۲. تجارتخانه

بخواهند بایستی تمام توضیحات لازمه و مدارك کتبی مربوط بموضوعات تولیدی اظهارنامه را بدهند.

ت ـ هرگاه و هر وقت کالاهای مورد بحث وارد شود، هر مقدار نظیر آن کالاها (با ساخته شده از آنرا) که موجود داشته باشند بطور مستقیم یا غیر مستقیم بآلمان و ایتالیا و یا بکشورهای متصرفی یا تحت کنترل ممالك دشمن نامبرده نفروخته یا تحویل داده نخواهد شد.

پس از امضاء تعهدنامه بصورت مذکور در بالا در حضور یکی از افسران کنسولی دولت انگلیس، ضمانت‌نامه نامبرده بحمل کنندهٔ کالا فرستاده خواهد شد و حمل کننده آن تعهدنامه را در موقعی که کالاها از راه دریا بایران حمل میشود، همراه کالای مربوطه خواهد فرستاد. در این احوال وقتی که افسران تفتیش دریائی انگلیس ناو حامل کالاها را بررسی خواهند نمود، کالاها را برای مصرف یا استفاده در داخله ایران خواهند شناخت و اجازه داده خواهد شد که بطور عادی بدون معطلی یا انجام مقررات دیگر بایران وارد شود. هرگاه کالای رسیده حمل شده در ناوها که گواهی نامه‌های دریائی بهمراه نداشته باشد، مورد سوءظن و در معرض ضبط مانند قاچاق واقع خواهد گردید.

ب ـ تجارت فرستاده

چون تمایل دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان براین نیست که در تجارت فرستاده[1] ایران اشکال وارد بیاورد، صدور کالاها و محمولات صورت زیر طبق معمول از راه دریا از طریق بنادر خلیج فارس بدون کوچکترین مانع ادامه خواهد داشت (در صورتیکه برای دشمن منافعی در برنداشته باشد). صورت کالاها از این قرار است: کلیه مواد خواربار ـ روغنهای حیوانی ـ پشم شتر ـ پشم بز ـ پنبه خام ـ پشم خام و پاك شده ـ فرش ـ پوست خام دباغی شده و چرم ـ چوبك ـ صابون ـ نفط[2] و محصولات نفط ـ ذغال خاك ـ روغنهای تخم نباتی ـ تریاك ـ کتیرا ـ روده ـ مازوج ـ کلیه تجارت خانه‌هائی که کالاهای دیگر محصول ایران غیر از کالاهای نامبرده در صورت بالا را صادر مینمایند، قبل از صدور محصولات یا کالاها

---

۱. صادرات

۲. نفت

لازم است در حضور یکی از افسران کنسولی انگلیس در ایران اظهارنامه مبدء[۱] ایران آنرا داده و توضیح دهند چه منافی برای دشمن در بر دارد (هر گاه منافع در برداشته باشند) بهر کجا که محصولی از محصولات ایران از ایران صادر میشود و دارای گواهی نامه مبدء و منافع نباشند، احتمال خواهد داشت که همچو محصولی را هر گاه مورد سوءظن واقع گردد که حائز منافع دشمن است، در ترانزیت معطل وموکول به بررسی شود، تا روشن شود چه نفعی برای دشمن در بر دارد (هر گاه داشته باشد). بنابراین صادر کنندگان در ایران بایستی در نظر بگیرند که بنفع خود آنها است که در هر مورد کالا یا محصولی از ایران صادر می کنند، گواهینامه مبدء و منافع را تحصیل نمایند که نه فقط نشان دهد کالا یا محصول دارای مبدء ایرانی است، بلکه دشمن نفعی در آن ندارد.

افسران کنسولی انگلیس در ایران اجرتی از صادر کنندگان برای صدور گواهینامه‌های مبدء و منافع نخواهند گرفت. بدیهی است مقررات تازه حتی الامکان بمنظور جلوگیری از دشمنان بریطانیای کبیر و متفقینش میباشد که واردات و صادرات بکشورهای بی طرف را از راه ایران و اصل ننمایند. کلیه اهتمام ممکنه بعمل خواهد آمد که این نظامنامه طوری اجرا گردد که منافع ایرانی منحصراً محفوظ باشد. از وارد کنندگان و صادر کنندگان واقع در حوزه این کنسولگری (که ذینفع میباشند) دعوت میشود برای اطلاعات بیشتر بکنسولگری انگلیس در کرمانشاه مراجعه نمایند. زیرا این آگاهی حاوی تفصیلات کاملی مربوط به اقدامات تازه که دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان در نظر گرفته که اتخاذ نماید، نمیباشد. کنسول دولت انگلیس ـ(واگن روسل)ـ رونوشت برابر اصل است ـ البرزی».

سرقت از خانه دربان سفارت مصر

□ «وزارت کشور

استان سوم

تاریخ ۲۰/۵/۲۲

---

۱. مبداء

شماره ۱۳۴۰۸/۲۴۴۶

اداره استانداری استان سوم ـ از طرف سفارت مصر در تهران راجع به سرقت اشیای خانه یوسف مرتضوی دربان سفارت نامبرده، در تبریز به این شهربانی نوشته‌اند که در غیاب او دزدیده شده است با مراجعه به پیشینه‌های سال ۱۳۱۹ ـ ۱۳۲۰ پرونده‌ای بنام یوسف مرتضوی تنظیم نشده و در شعبه آگاهی این شهربانی موجود نیست. مقرر فرمایید بوسایل شایسته به یوسف مرتضوی ابلاغ گردد تاریخ وقوع دزدی و کسان خود را که در غیاب او به شهربانی تبریز مراجعه نموده‌اند معرفی کند تا اقدام گردد.

کفیل شهربانی تبریز ـ پاسیار یکم عامری».

● «وزارت کشور

استان سوم

تاریخ ۲۰/۵/۲۸

شماره ۸۱۳۴

وزارت کشور ـ رونوشت نامه شماره ۱۳۴۰۸/۲۴۴۶ ـ ۲۰/۵/۲۲ اداره شهربانی تبریز راجع به اقدامی که نسبت به مراجعه سفارت مصر در تهران به عمل آمده است برای اقدام مقتضی در پیوست فرستاده می‌شود ـ استاندار استان سوم ـ اردلان».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ خروج شهریور ماه ۱۳۲۰

وزارت امور خارجه ـ اداره شهربانی تبریز در مقابل نامه‌ای که از طرف سفارت مصر در تهران راجع به سرقت اشیا خانه یوسف مرتضوی دربان سفارت مزبور مستقیماً صادر گردیده، شرحی بشماره ۱۳۴۰۸ ـ ۲۴۴۶ ـ ۲۰/۵/۲۳ به استانداری سوم نوشته که رونوشت آن برای اطلاع و اقدام به آن وزارت فرستاده می‌شود.

وزیر کشور ـ رئیس اداره انتظامات

● استانداری سوم گزارش داده است از سفارت مصر شرحی مستقیماً به اداره شهربانی تبریز رسیده و نسبت به دزدی که درخانه یوسف مرتضوی دربان سفارت در تبریز

واقع شده تقاضای اقدام نموده‌اند. اداره شهربانی هم نتیجه اقدام را به استانداری گزارش نموده است که اینك رونوشت گزارش برای استحضار و هرگونه اقدامی که مقتضی باشد تلوا ایفاد می‌شود. وزیر کشور ـ رئیس اداره انتظامات»

حملهٔ هواپیماهای شوروی به تبریز

□ «وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف ـ کتاب شماره ۳۵۲
از خرمدره به ط (طهران) ـ فوری
تاریخ وصول ۱۳۲۰/۶/۵ نام گیرنده فولادی.

جناب آقای وزیر کشور ـ گزارش صبح دوشنبه از تبریز عرض شد، غروب دوشنبه باز هواپیماهای شوروی بر فراز تبریز پرواز کرده، بمبهای کالیبر سنگین بشهر ریخته ۳ بمب ساعت ۸ عصر در فضای پایین عمارت استانداری و شهربانی ترکیده تمام درب و پنجره و شیشه‌های عمارت خورد شده، یك مأمور زخمی شده، ولی در سایر نقاط شهر تلفات جانی بالنسبه زیاد بود. عمارت شهربانی و استانداری حدود زیادی آسیب دیده، ارتباط تلفنی بکلی قطع گردیده، چاکر نیز تا ساعت ۱۲ شب با فرمانده لشکر سوم در تماس، معلوم شد با وجود مقاومت در صوفیان در مقابل مهاجمین ناگزیر بطرف آذرشهر و مراغه عقب‌نشینی مینمایند. صبح روز سه‌شنبه چهارم (شهریور) برای نظم و ترتیب خواربار عده زیادی از اهالی شهر که به باسمنج و دهات اطراف پراکنده، وضعیت دلخراشی داشت با معیت رئیس شهربانی به باسمنج رفته وضع زندگانی و خواربار آنها بقدر امکان مرتب و ارزاق آنها برقرار گردید. در مراجعت نقاط دیگر را هم که بعضی جاها بواسطه بمب خراب شده بود بازدید، برای خرابی پل میانه صدمن بمب افکنده‌اند، ولی خراب نشده. چون روس‌ها نیم ساعت بعدازظهر وارد شهر شده بودند واسطه با شهر مقطوع و ممکن نگردید بشهر وارد شدیم. بعضی از رؤسای ادارات هم که گرفتار شده بودند بخارج شهر آمده، چون شب در بین راه تلگراف خانه آماده نبود گزارش شود، ناچار از این جا گزارش عرض میشود. فرمانده لشکر ۱۵ اردبیل به بستان آباد آورده شد و بطور محرمانه

بازجویی شده، با عده خود بطرف میانه خواهند آمد - استاندار استان سوم - اردلان»

●«استانداری آذربایجان

تاریخ ۱۳۲۰/۶/۶

وزارت کشور

جناب آقای وزیر کشور - (پیرو گزارش دیروز چهارشنبه پنجم شهریور - این عبارت در سند خط خورده است) خلاصه گزارش وضعیت چندروزه را بعرض میرساند:

۱- ساعت پنج و نیم صبح دوشنبه سوم شهریور چند هواپیمای روسی بشهر تبریز حمله و چندین بمب بشهر ریختند (که) موجب خرابی چند خانه و کشتار چند نفر گردید. در همان حال میدان فرودگاه را بمباران مینمودند.

۲- ساعت ۸ صبح همان روز مجدداً بمباران شهر شروع و در چند برزن شهر بمب فرو ریختند و موجب تلفات جانی گردیدند.

۳- نزدیك ظهر دوشنبه با تلفن اطلاع دادند روسها وارد مرند شده، مامورین شهربانی را خلع سلاح نموده‌اند و رئیس آنرا دستگیر کرده‌اند.

۴- چون وضعیت نان شهر خوب نبوده و گندم بقدر کفایت در انبار نبود، با اداره غله مذاکره و مامورینی به باسمنج و دهات بزرگ اطراف شهر فرستاده شد، هر قدر ممکن است گندم بشهر بیاورند.

۵- صبح دوشنبه سوم (شهریور ماه) بعد از بمباران اولیه، سر کنسول ترکیه از بنده ملاقات و مراتب تأسف و همدردی خود را نسبت به بمباران شهر و تلفات اهالی اظهار نمود.

(غروب همان روز باز سر کنسول ترکیه به استانداری آمده و از طرف کنسولهای خارجی اظهار داشت تا ورود ارتش مهاجم اقدامات لازمه برای حفظ جان آنها گرفته شود. بنده هم اطمینان داده و به رئیس شهربانی که در استانداری بود آموزش دادم بشماره پاسبان اطراف کنسولگری‌ها اضافه کند و ایشانهم اقدام نمودند.[۱]

۶- ساعت هشت عصر دوشنبه باز چند هواپیما بشهر حمله کرده و دیده شد که

۱. این جمله‌ها در متن سند خط خورده است.

بطرف مرکز شهر می آیند و در همان حال چند بمب فرو ریختند که به فضای پایین عمارت استانداری و شهربانی افکنده شد و در اثر انفجار بمب‌ها تمام درب و پنجره و شیشه عمارت استانداری و شهربانی شکسته و خراب گردید و در همان موقع به سایر برزن‌های شهری بمب فرو ریخته شد.

۷ـ در این مدت چند امنیه با فرمانده لشکر ۳ شمال غرب ملاقات و برای نظم شهر و اطراف بوسیله ایشان و رئیس شهربانی اقدامات ممکنه معمول گردید.

۸ـ در نتیجه بمباران شهر قسمت اعظم اهالی از شهر بیرون رفته، بطرف باسمنج و دهات اطراف متواری می‌شدند.

۹ـ ساعت یازده شب از طرف فرماندهٔ لشکر سوم به بنده و رئیس شهربانی اطلاع داده شد که در ستاد لشکر از ایشان ملاقات کرده، پس از ملاقات اطلاع حاصل شد که با دفاع در صوفیان ناگزیر ارتش شاهنشاهی در مقابل مهاجمین بطرف آذرشهر و مراغه عقب‌نشینی مینماید.

۱۰ـ در مراجعت از ستاد لشکر به استانداری اطلاع رسید که شمار زیاد شهری در (به) باسمنج رفته و نداشتن خواربار آنها موجب نگرانی است (اگرچه در همان روز باداره غله آموزش داده شده بود که نانواهای باسمنج را آزاد بگذارند که بهر قیمت ممکن شود تهیه و نان بفروشند[۱]). برای جلوگیری از اغتشاش و تأمین خواربار آنجا صبح چهارشنبه چهارم (شهریور ماه) با رئیس شهربانی به باسمنج رفته و بقدر امکان ترتیب برای کار آنجا داده شد.

۱۱ـ چون اطلاع رسید که بمباران هواپیماها قسمتی از راه و پل‌ها را خراب کرده، برای بازدید وضعیت تا میانه آمده، هر جا بمب افکنده شده بود بوسیله مأمورین اقدام باصلاح شد (و از میانه از تبریز کسب اطلاع نموده، تلگرافخانه تبریز اظهار داشت که از محل توقیف فرمانده لشکر اطلاعی ندارد و از محل روسها هم اطلاعی نیست[۲]).

۱۲ـ ظهر سه‌شنبه چهارم از میانه بطرف تبریز مراجعت، در راه دیده شد هر کس از اهالی وسیله داشته از شهر خارج و بطرف میانه و تهران می آیند.

۱و ۲. این جمله‌ها در متن سند خط خورده است.

۱۳ـ تا قره چمن و بستان آباد که آمده، معلوم گردید روسها نیم ساعت بعدازظهر بشهر تبریز وارد، در خیابان‌ها هم گفتند زد و خورد شده و شهر را اشغال و عده‌ای (از) مامورین را دستگیر کرده‌اند و یك قسمت از مامورین که وسیله داشته‌اند و گرفتار نشده بودند از شهر خارج گردیده‌اند.

۱۴ـ چون وسایل رابطه با شهر قطع و قسمت موتوریزه روسها بطرف بستان آباد پیشرفت می کرد و ورود بشهر ممکن نبود، ناگزیر باز بمیانه آمده، شب شده بود (و) کسی در تلگرافخانه نبود. در راه اطلاع حاصل شد فرمانده لشکر ۱۵ اردبیل بطرف بستان آباد و میانه می آید و اظهار شد موقع اشغال اردبیل تمام مأمورین دستگیر شده‌اند.

۱۵ـ چون در راه وسیله هیچگونه گزارشی بمرکز نبود، فقط از خرم‌دره در صبح چهارشنبه موفق شدم گزارش بعرض رسانیده، در خرم‌دره هم هواپیماهای شوروی آمده، اطراف راه آهن را بمب‌باران نمودند. چون دستوری از مرکز نرسیده و در صورت مراجعت بشهر حتماً بدست روسها دستگیر می‌شدم و تکلیف مأمورین دولتی که بواسطه اشغال روسها از شهر تبریز خارج شده بودند معلوم نبود، و شمار زیادی از اهالی باطراف متواری و تکلیف آنها هم بایستی معلوم گردد، رئیس شهربانی و سایر مأمورین و فرماندار تبریز هم آمده‌اند تا بهر طور دستور فرمائید همانطور اطاعت شود ـ اردلان».

تلگراف کنسول انگلیس در کرمان پیرامون علل هجوم متفقین به ایران

□ «وزارت پست و تلگراف و تلفن

تلگراف از عباس[۱] به ط[۲] شماره قبض ۵۷۲ شماره تلگراف ۷۷ عدد کلمات ۵۲۴

تاریخ اصل ۵ تاریخ وصول ۱۳۲۰/۶/۵

وزارت کشور متن تلگراف رسیده از قونسولگری انگلیس در کرمان را معروض می‌دارد:

---

۱. بندرعباس
۲. تهران

(عباس آقای فرماندار ـ دولت انگلیس توجه دولت ایران را مکرر به این که عده زیادی از آلمانها در نقاط مهم کشور ایران اقامت دارند و بطوری که در سایر کشورهای بیطرف به اثبات رسیده وجود این قبیل اشخاص برای مصالح ایران مضر می‌باشد، بلکه امنیت تمام خاور نزدیك را تهدید می کند و مخصوصاً برای منافع انگلیس خطر بسیار دربر دارد. اولین یادداشت که در این زمینه داده شده در تاریخ ۱۶ آگست بوده که برای آخرین بار مجدداً تذکر داده شد که دولت ایران اهمیت لازمه به این قضیه داده و از تعداد آلمانیهای مقیم ایران بکاهد، و در ضمن به اقامت آلمانهایی که تخصص فنی دارند و وجودشان برای مانع از تعطیل کارخانجات لازم است راضی شده که بعداً به‌تدریج اشخاص فنی بجای آنها بیاورند، قبول نموده و حاضر شدند همه قسم مساعدت را به ایران بنمایند بطوریکه بر همه آشکار است دولت انگلیس از دادن گندم و سایر خواروبار به دولت ایران هیچگونه خودداری نکرده و همیشه حاضر است آنرا ادامه دهد، ولی برخلاف انتظار دولت ایران صلاحیت خود را در آن ندیده جواب مقتضی به این یادداشت بدهد و دولت روسیه و انگلیس را که در این قضیه منافع مشترك دارند راضی نماید. بنابراین دولت انگلیس لازم دیده که از منافع حیاتی خود حفاظت نموده و اقدام لازم برای مرتفع ساختن این خطر بزرگ آلمان‌ها بنمایند. دولت انگلیس قصدی نسبت به استقلال ایران ندارد و این ادعای او به اثبات رسیده و عراق و سوریه و مصر و حبشه و سایر نقاط شاهد این ادعا می‌باشد. هر اقدام مقتضی که بخواهند بنمایند از راه لابدی[1] و بهیچوجه مربوط و بر علیه ایران نمی‌باشد و بطور موقت است مقصود اصلی و راسخ دولت انگلیس این می‌باشد که از این اقدام که بر آنها تحمیل شده هیچگونه آسیبی متوجه اهالی ایران نشود و دولت انگلیس برعهده می گیرد که نگذارد ایران از حیث آرد و شکر و سایر خواربار در مضیقه باشد. این یکی از حقایق روشن و برملا می‌باشد که آلمانها درصدد کودتایی بودند که استقلال این ملت کهن را از بین برده زیر یوغ نازیها بیاورند. لذا لازم بود که اقدام فوری به عمل آید و نگذارد این فجایع بر ملت ایران وارد شود و بنابراین نیروی انگلیس و روس بامداد دوشنبه داخل مرز ایران شدند و به اهالی این استان خطاب

۱. از راه اجبار

کرده و می گویم که به گفتار دولت انگلیس ایمان کامل داشته باشند، زیرا از خیرخواهان ایران می‌باشد. با اعتماد به ذات پاك خدا یك جهان نوی بوجود آوریم که تمام ملل از بزرگ و کوچك و تمام مردم بدون اختلاف جنسیت در آن زندگی نمایند و از حاصل رنج خود و آزادی مذهب و فراغت از ترس و با کمال خوشی در آن بسر برند. بر تمام جهانیان پوشیده نیست که دولت بزرگ آمریکا با فعالیت تمام در نیل به این مقصد یعنی برای رفاهیت حال بشر در آتیه هم‌قسم همراهی دارد. ق ـ کنر کنسول انگلیس در کرمان).

۲۸۱۱ ـزره‌پوش»

بسیج افسران احتیاط و ذخیره

□ «وزارت کشور

اداره کارگزینی

بتاریخ ۱۳۲۰/۶/۵

شماره ۱۳۸۲۹ـ۳۰۰۷۳

بنا بفرموده ستاد ارتش مقرر است کلیه افسران احتیاط و ذخیره بواحدهای مربوطه معرفی بشوند. قدغن نمائید بفرد فرد افسرانی که در آن اداره مشغول خدمت میباشند ابلاغ گردد که در ظرف ۲۴ ساعت آنهائیکه از لشکری بلشکری دیگر منتقل شده‌اند، بلشکر لاحق و آنهائیکه در لشکر سابق باقی مانده‌اند بلشکر مربوطه با کتابچه خدمت و لباس افسری خودرا معرفی نمایند. وصول و اجراء این بخشنامه را بیدرنگ اعلام دارید ـ از طرف وزیر کشور».

● «وزارت کشور

اداره کارگزینی

شماره ۱۳۸۲۹ـ۳۰۰۷۳

تاریخ ۱۳۲۰/۶/۵

فوری ـ تمام آقایانی که در اداره انتظامات مشغول کار میباشند ملاحظه و هریك مشمول مقررات دستور صادره میباشد فوراً در اجرای آن اقدام و هر یك هم مشمول

نمی‌شود تصریح و امضاء نمائید که گزارش آن بعرض برسد-۲۰/۶/۵».

-مشمول نیستم (امضاء) ۲۰/۶/۶.

-بنده مشمول نیستم (امضاء).

-مشمول نیستم (امضاء) ۲۰/۶/۶.

● «وزارت کشور

شماره ۴۹۵۶/ن

پرونده ۲-۱

تاریخ ثبت ۲۰/۶/۶ تاریخ خروج ۱۳۲۰/۶/۶

فوری است.

بعرض برسد در اجراء دستور (امر) صادره شماره ۱۳۸۲۹-۳۰۰۷۳ اداره کارگزینی راجع باینکه هر یك از کارمندان این اداره از افسران احتیاط و ذخیره میباشند فوراً خود را بواحدهای مربوطه معرفی نمایند، اقدام بعمل آورده، در بین کارمندان این اداره کسیکه مشمول مفاد دستور صادره باشد موجود نیست. رئیس اداره انتظامات- ۲۰/۶/۶»

اسناد سقوط رشت در وقایع شهریور ۱۳۲۰

□ «فرمانداری شهرستان رشت

تاریخ ۱۳۲۰/۶/۸

شماره ۱۱۹۹۰

وزارت کشور-پس از اینکه خبر ترك مقاومت به ارتش گیلان رسید، در حدودی که امکان داشت برحسب اظهار تیمسار سرتیپ قَدَر روز پنجشنبه ۶ (شهریورماه) به جاهای لازم اطلاع میدهد.

شب جمعه چراغهای رشت روشن و مردم شادی داشتند. ولی صبح جمعه در تمام فرونت[1] به سربازهائیکه دستور داده است مقاومت نکنند حمله میشود. از جمله شهر رشت

۱. جبهه.

مکرر بمباران و خسارات میرسد. از طرف ارتش سرکار سرهنگ فرخ درحدود ساعت ۹ مأمور پهلوی[۱] میشود که به ارتش دولت شوروی مراجعه و سئوال نماید با اینکه دستور متارکه داده شده چرا تیرباران[۲] میشود؟ از طرف آنها اظهار بی اطلاعی میشود و حتی سرهنگ فرخ را هم بازداشت میکنند. در این ساعت وضعیت رشت فوق‌العاده مشوش، صدای ناله و فریاد از همه جا بلند و زن و مرد در کوچه‌ها سرگردان و فرار مینمایند. اعضاء ادارات مکرر به بنده مراجعه، کسب دستور می کردند.

این بود ناچار در حدود ساعت ۱۱ روز جمعه ۷ شهریور به تلفنخانه آمده و تقاضا کرد با جناب آقای نخست‌وزیر کشور مذاکره و کسب دستور نماید. از تلفن‌خانه جواب دادند جناب آقای وزیر کشور شمیران هستند. ناچار منزل جناب آقای نخست‌وزیر را گرفتم. پس از مذاکرات تلفونی و کسب دستورها که تکلیف فرماندار و رؤسای ادارات و کارمندان و اهالی چیست، بمضمون ذیل جواب داده شد:

جناب آقای نخست‌وزیر میفرمایند دولت شاهنشاهی ترك مقاومت کرده است نه متارکه جنگ، و این دو با هم فرق دارد. اگر دستورات زیادتری میخواهید بدفتر مخصوص شاهنشاهی مراجعه کنید. ناچار قصر سعدآباد را گرفته و وضعیت شهرستان را توسط تلفن گزارشاً عرض و مخصوصاً استدعا کرد فرماندار و اعضاء ادارات و اهالی کسب تکلیف میکنند. در حدود ساعت یك بعدازظهر به ترتیب پائین جواب داده شد: (بعرض رسید چیزی نفرمودند).

تیمسار سرتیپ قدر اظهار داشتند تلگرافی مستقیماً به پیشگاه شاهنشاهی عرض کردم و منتظر جواب هستم. پس از اینکه مکرر سئوال کردم نتیجه چه شد، درحدود ساعت سه بعدازظهر سرکار سروان قدر از طرف تیمسار سرتیپ قدر اطلاع دادند که پاسخ دفتر مخصوص رسیده است و مشعر بر این است که سوء تفاهم بوده و روسها با کسی کاری ندارند و هر کسی بکار خود مشغول باشند. بنده هم بلافاصله به اشخاص و رئیسان ادارات

---

۱. بندرپهلوی (انزلی فعلی).

۲. منظور بمباران است.

مراتب را اطلاع دادم.

درحدود ساعت پنج بعدازظهر جمعه ۷ شهریور آقای سروان قدر اطلاع دادند که تیمسار میفرمایند امر مبارك همایونی رسیده که از روسها پذیرائی شود و هر تقاضائی دارند انجام داده شود. من باستقبال آنها می‌روم، شما هم با پرچم سفید بیائید.

بنده هم بلافاصله برای اجرای امر مبارك شاهنشاهی حرکت کرده، در سه کیلومتری شهر با تومبیل تیمسار سرتیپ قدر که با یك افسر روسی همراه بوده، برخورده، اتومبیلها را نگاهداشته، پس از تعارفات تیمسار سرتیپ قدر اظهار داشتند ما بسربازخانه میرویم، شما هم آنجا بیائید. در حدود ساعت ۵۱/۲ بعدازظهر بسربازخانه رسیدیم و تیمسار مشغول تحویل اسلحه شدند.

از افسر روس سئوال کردم با من کاری دارید یا خیر؟ گفتند با شما کاری نداریم، و بنده مراجعت کردم، در بین راه باتومبیل سرکنسول شوروی برخوردم و سرکار سرهنگ فرخ رئیس ستاد ارتش و سرکار سرهنگ مشیری فرماندار طوالش و سروان مجیدی و دو نفر افسر شوروی همراه بودند و در دنبال آنها نیز مقداری اتومبیلهای زره‌پوش و کامیونهای حامل سربازان شوروی بودند. پس از معرفی و ادای سلام افسر مزبور خواهش کرد که باتفاق آنها مجدداً بسربازخانه مراجعت نمائیم. در حدود ساعت ۷ بعدازظهر افسر شوروی اظهار کرد من تقاضاهای ذیل را دارم:

۱ـ اسلحه شهربانی تحویل شود ۲ـ وضعیت بانك ملی بازرسی شود ۳ـ تلگراف و تلفن تحت سانسور شوروی گذاشته شود ۴ـ امنیه خلع سلاح شود ۵ـ حفاظت شهر و خارج شهر کمافی‌السابق با شهربانی و امنیه باشد ۶ـ ادارات کاملاً دایر باشند ۷ـ زندگانی عادی در شهر رشت برقرار بشود و مسئول تمام این قسمت‌ها شخص فرماندار است.

خلاصه از ساعت ۷ تا ساعت ۱۱ شب تقاضائی که می گفتند در قسمت شهربانی، کلانتری‌ها، زندان امنیه، پست و تلگراف و تلفن انجام شد ـ دستگاههای تلگراف و تلفن خارج شهر تعطیل و قرار شد تا تعیین کارمندان مخصوصی از طرف آنها بحالت تعطیل باقی باشد.

صبح شنبه ۸ شهریور نسبت به برقرار کردن زندگانی عادی و تنظیم ادارات مشغول

اقدام هستم. در قسمت دادگستری، دادستان و رؤسای مربوطه شهر رشت را ترک کرده‌اند. اعضاء ارشد را که قانوناً جانشین رؤسا بودند خواستم و دستورات دادم کار خودشان را انجام دهند.

چون آقای مهران رئیس اداره دارائی در مرخصی و معاون و رؤسای دوائر آن از شهر فرار کرده‌اند، ناچار آقای معدل مژدهی عضو آن اداره را بسمت کفالت دارائی شهرستان رشت معین کردم و سایر ادارات فعلاً مشغول کار هستند. در ساعت ده هشتم شهریور سه نفر افسر: سرکار سرهنگ سلجوقی - سرکار سرگرد معینی و سروان مجیدی تلفن کرده و سپس به فرمانداری آمده اظهار داشتند که از تیمسار سرتیپ قدر فرمانده لشگر و سرکار سرهنگ فرخ رئیس ستاد لشکر هیچ اطلاعی نداریم.

در ظرف دیشب و امروز که افراد خلع سلاح شده‌اند بکلی متواری گردیده و مأمورین قشون سرخ از ما تقاضا دارند و ما را تحت فشار گذاشته‌اند که افراد را جمع‌آوری کنیم، تا نظم برقرار گردد. بنده جواب دادم هر طوری هست کاری کنید که بهانه بدست آنها نیفتد. در این موقع که ظهر شنبه هشتم شهریور است و این گزارش عرض میشود، رشتهٔ ارتش بکلی گسیخته شده است و در سربازخانه رشت یکنفر هم از سربازان یافت نمی‌شود.

در قسمت خواربار و حفظ امنیت با کمك سرکار پاسیار مختاری رئیس شهربانی آنچه از بنده برآید اقدام کرده و میکنم، باقی منوط باقداماتی است که در مرکز از نظر حل قضایا بعمل آید. رونوشت این گزارش بدفتر مخصوص شاهنشاهی و جناب آقای نخست‌وزیر تقدیم گردید. فرماندار - محمدعلی مجد».

حملهٔ کشتی‌های جنگی ارتش شوروی به شهرهای ساحلی گیلان

□ «وزارت کشور

اداره امور شهرداریها

مورخه ۱۳۲۰/۶/۱۶

ساعت شش صبح دوشنبه سوم شهریور جهازات جنگی شوروی بساحل ایران نزدیك و روزهای سوم و چهارم و پنجم و صبح ششم از دریا و هوا بکرات پهلوی و رشت و

لاهیجان و شفارود و حتی رودبار را بمباران کرده و نیز اوراقی منتشر نمودند و از طرف ارتش هم جواب داده شد.

ساعت ده صبح پنجشنبه ششم شهریور فرماندهی لشکر گیلان توسط تلفون اطلاع دادند که دستور ترك مقاومت رسیده است. از این جهت مراتب به همگی اعلام و حتی شب جمعه هفتم شهریور، چراغها روشن بود، ولی روز جمعه ساعت ۸ صبح طیارات شوروی در همه جا حمله کرده و در همه جا مخصوصاً سربازخانه رشت و پهلوی و شهر لاهیجان و لنگرود و رودسر و شفارود و حسن کیاده و چونچنان مورد حمله واقع، تلفات جانی وارد آمد. پس از اینکه از ساعت ۱۱ الی یك بعدازظهر بوسیلهٔ تلفون مراتب را بعرض دفتر مخصوص شاهنشاهی و جناب آقای نخست‌وزیر رسانید، ساعت ۳ بعدازظهر لشگر اطلاع دادند که از دفتر مخصوص شاهنشاهی جواب رسیده که سوء تفاهم بوده است. ساعت پنج بعدازظهر جمعه هم فرماندهی لشگر اطلاع دادند که از تهران دستور داده شده است از قشون شوروی پذیرائی و هر دستوری دادند انجام داده شود و خلاصه در ساعت ۵/۵ جمعه لشگر ۱۱ شروع به تحویل دادن اسلحه و از ساعت ۷ تا ۱۱ شب هم قشون شوروی اسلحه شهربانی و امنیه را دریافت و بانك ملی و تلگرافخانه تلفونخانه و زندان را بازدید و کلیدهای تلگرافخانه را کشیده و مأمورین گذاردند. اینك مطالب مهمه را جداگانه ذیلاً بعرض میرساند:

۱ـ ملاقاتها و مداخلات ـ مأمورین مهم شوروی که این بنده را ملاقات کرده‌اند عبارتند از: اول کمیسر سیاسی ـ دوم فرمانده ساخلوی قشون سرخ گیلان ـ سوم یك نفر ژنرال شوروی ـ فرمانده قوای هوائی. در این ملاقاتها عموماً سرکنسول و یا معاون سرکنسول حضور داشته‌اند.

موضوع ملاقات آنها: درخواست تسلیم کردن تیمسار سرتیپ قدر و سرکار سرهنگ فرخ و حضور سربازان و افسران در سربازخانه و استعلام از اینکه باقی افراد اسلحه‌های خود را کجا ریخته‌اند و موضوع آلمانها در گیلان و ترتیب رفتار مأمورین شوروی در گیلان بوده است.

در قسمت تیمسار سرتیپ قدر و سرکار سرهنگ فرخ، جواب داده شد اطلاعی ندارم. برای جمع‌آوری سربازان خود بنده آگهی منتشر کردم و کسی حاضر نشد، افسران

حاضر در رشت قریب ۲۵ نفر، روزها بسربازخانه میرفتند.

برای طرز رفتار مأمورین شوروی قرار شد مطلقاً در کار ادارات و زندگانی مردم مداخله نداشته باشند و هر کاری دارند در رشت بخود بنده و یا آقای پاسیار مختاری رئیس شهربانی گیلان و در (بندر) پهلوی هم بآقای سمیع بخشدار آنجا مراجعه نمایند، و حتی جواز خروج هم از طرف بخشداری پهلوی داده شود. غیر از تلگرافخانه که کلیدها را کشیده و مأمور گذاشته بودند دو مخابرات تلفونی برای خارج رشت که گوشی‌ها را برداشته بودند دیگر بهیچوجه در کار ادارات و مردم مداخله نداشته‌اند. ظهر شنبه ۱۵ شهریور ساعت حرکت بنده به تهران، اطلاع دادند که کلیدهای تلگرافخانه را پس داده و مأمورین خود را برداشته‌اند.

افسران دیگر شوروی و دژبانی که معین کرده‌اندروزی پنج شش مرتبه بنده را ملاقات و در کار احتیاجات خودشان از قبیل اتومبیل و اتوبوس و غیره تقاضاهایی مینمودند که بنده هم انجام داده و آنها را راضی نگاهداشته‌ام، و غیر از اینها که عرض شد مداخلات دیگری در کار گیلان ندارند و بطور خلاصه عرض میکنم که این عدم مداخله آنها در کار ادارات و مردم نتیجه اقدامات و مذاکرات زیادی بود که بعمل آورده و در عمل هم طوری رفتار نمود که مطلقاً بهانه بدست آنها داده نشد.

۲ـ امنیت ـ با اینکه مأمورین شهربانی خلع سلاح شده و مأمورین امنیه یا خلع سلاح و یا متفرق شده‌اند، معذالك تاکنون بطور عموم امنیت باقی مانده است. ولی چون عده‌ای از سربازان با اسلحه فرار کرده‌اند بعلاوه خلع سلاح پاسبانان و امنیه شهرت پیدا کرده، احتمال میدهم دله‌دزدیهایی در دهات شروع شود. اقدامات بنده برای بدست آوردن ۸۰ عدد هفت تیر جهت پاسبانان و بیست عدد هفت تیر برای امنیه‌ها با آنکه همه مأمورین سیاسی و ارتشی شوروی لزوم آنرا تصدیق کرده‌اند، معذالك بجایی نرسید و از این راه جای نگرانی میباشد.

۳ـ زندگانی عمومی ـ در رشت فعلاً زندگانی خیلی عادی است و مردم با پریشانی خیال از نظر آتیه کشور و تأثرات فوق‌العاده شدید و احساسات میهن‌پرستانه بزندگانی خود ادامه میدهند. ادارات در رشت و سایر نقاط گیلان باز است. هر رئیس اداره که فرار کرده یا

غائب بود، فوراً بجایش انتخاب و اعزام داشتم، برای آسایش و جلب توجه مردم آگهی‌هایی منتشر کردم. حقوقات ادارات را دستور دادم بدون انتظار اجازه مرکز حتی‌الامکان ده‌روز بده‌روز داده شود. اشخاصی که هفت هشت ماه بواسطه نرسیدن گواهی اداره بازنشستگی بدون اخذ حقوق کار کرده بودند، دستور دادم حقوقات آنها داده شود با هر درمانده در هر طبقه که بود با کمال دلسوزی و صمیمیت مساعدت کردم و خلاصه روزبروز مردم را دلگرم و به مراحم و اقدامات دولت بیش از پیش امیدوار کرده و آگهیهای لازم منتشر و برای آسایش عمومی از هیچگونه اقدامی فروگذار نشده است.

۴ـ خواربار ـ خیلی خوب است و چون برنج کمیاب شده بود، فوری سی تن برنج از اداره اقتصاد گرفته، توسط شهرداری در معرض فروش گذاردم. درنتیجه این اقدام دکاکین برنج فروشی خیلی زیادتر، نان و قند و شکر هم تاکنون فراوان است، ولی از یك هفته دیگر گیلان از حیث آذوقه در مضیقه خواهد بود.

۵ـ وضعیت ارتش ایران ـ روسها در رشت اصرار داشتند سربازها در سربازخانه‌ها جمع‌آوری شوند، ولی کسی حاضر نگردید. روز چهاردهم آنچه سرباز هم در پهلوی بود مرخص کرده‌اند. افسران در پهلوی بحالت توقیف و هفت نفر آنها مریض هستند. ساعت ۱۱ صبح شنبه ۱۵ شهریور مأمورین شوروی قریب ۲۵ نفر افسر ایرانی را که در رشت بودند و برحسب اصرار آنها همه روزه به سربازخانه میرفتند بوسیله کامیون حمل به پهلوی کردند و مقدرات آنها معلوم نیست».

ترك خدمت مأموران ادارات دولتی در کرمانشاه

□ «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۳۱ شهریور ۱۳۲۰

فوری است.

فرمانداری کرمانشاهان ـ تلگرافخانه بیستون روز ۲۱ شهریور گزارش داده بود که بطور کلی مأمورین تمام ادارات محلی مأموریت خودشانرا در اثر اغتشاش ترك کرده‌اند.

گزارش مزبور را ستاد ارتش از شرف عرض شاهانه گذرانده، فرمودند: (مأمورین دولتی باید سر کارشان باشند).

در اجرای فرمان مبارك اقدام فوری بعمل آورده، هر گاه مأمورین دولتی بیستون در کرمانشاهان هستند تذکر داده شود که بمحل مأموریت خود بازگشت نمایند و چنانچه در کرمانشاهان نیستند دوائر دولتی بیستون را معلوم فرمایند و نام روسای آن را هم اطلاع دهند تا بوزارتخانه‌های مربوطه مراجعه شود».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

شماره عمومی ۳۳۴۵۱ـ۲۰/۶/۲۷

تاریخ تحریر ۲۰/۶/۲۶ تاریخ خروج ۲۰/۶/۲۷

ستاد ارتش ـ گزارش تلگرافی روز ۶/۲۱ بیستون حاکی است که بطور کلی مأمورین تمام ادارات محل مأموریت خودشان را در اثر اغتشاش ترك کرده‌اند. رئیس انتظامات نصراله شهری ۶/۲۶ ـ وزیر کشور جواد عامری ۲۰/۶/۲۷».

● «وزارت جنگ

ستاد ارتش

شماره ۴۷۳۹۹/۱۵۳۱۰/د

مورخه ۲۰/۶/۲۷

وزارت کشور ـ نامه شماره ۳۳۴۵۱ د ـ ۲۰/۶/۲۷ آن وزارت عیناً از شرفعرض شاهانه گذشت، فرمودند (مأمورین دولتی باید سر کارشان باشند). متمنی است قدغن فرمائید در اجرای فرمان مبارك اقدام فوری معمول و از نتیجه ستاد ارتش را آگاه سازند. کفیل ستاد ارتش ـ سرلشکر ضرغامی».

جلب موافقت فرماندهان ارتش سرخ با استقرار امنیه در روستاهای قزوین

□ «وزارت کشور

اداره انتظامات

نامه فرمانداری قزوین
شماره ۳۴
مورخه ۲۰/۷/۱۴
محرمانه ـ فوری ـ مستقیم

وزارت کشور، گزارشاً معروض می‌دارد در اثر مذاکراتی که با فرماندهان ارتش سرخ نموده بالاخره آنها را حاضر نموده که برای حسن انتظام قراء و قصبات و به‌طور کلی تمام بخشهای تابعه شهرستان قزوین بایستی امنیه مجدداً به صورت اولی خود در آمده و مشغول کار شود و فعلاً دو روز است ستوان یکم مسعودی فرمانده سابق امنیه اینجا لباس پوشیده و مشغول جمع‌آوری امنیه‌های سابق است که پس از آمدن اسلحه و تقسیم بین آنها و دادن اطمینان از مرکز به آنها که در آتیه اسلحه آنها را مجدداً نخواهند گرفت، مشغول کار شوند. فرماندار قزوین ـ محمدحسن کاورسی»

«رونوشت برابر اصل است.»

● «وزارت کشور
اداره انتظامات
فوری ـ محرمانه

اداره کل امنیه کشور ـ با ارسال رونوشت شماره ۳۴ فرمانداری قزوین قدغن فرمائید اعلام دارند که در مورد استقرار امنیه حوزه شهرستان قزوین تاکنون چه اقدامی به عمل آورده‌اند و اگر تاکنون امنیه آن حدود تشکیل نشده در برقراری آن تسریع نموده، نتیجه را اعلام دارند ـ وزیر کشور».

بحران کمبود نان و زدوخورد خونین مردم همدان با سربازان نیروی انگلستان

□ «وزارت داخله
فرمانداری همدان
رونوشت گزارش رئیس دارایی و اقتصاد همدان
شماره ۲۴۴۹۱

مورخه ۲۰/۷/۱۶

روز گذشته ستوان یکم زرین به اتفاق سرهنگ سیف به این اداره آمده که قند بگیرد. به ایشان تذکر داده شد که مطابق بخشنامهٔ شماره ۲۳۹۰۴ قند مأمورین را ادارات مربوطه درخواست کرده‌اند و داده شده، فعلاً قندی نیست که علاوه‌بر آن داده شود. ایشان متقاعد نشده به آقای فرخ‌پور رئیس بخش در اداره نظام وظیفه فحاشی و اهانت و ایشان را تهدید به قتل نموده و سپس در خارج اطاق جماعت کثیری از اهل شهر را تحریك کرده که حمله و قندوشکر موجود در انبار را یغما کنند. چون حرکات خارج رویه مأمور نامبرده جدا برای حیثیت اداری موهون و مخصوصاً در یك همچو موقعی تحریك مردم به آشوب بر خلاف تمام اصول است و واقعاً هر گاه مأمورین شهربانی در اسکات مشار الیه اقدام نکرده بودند، خطر این بوده است که القائات او تأثیر نامطلوب خودرا ببخشد. لهذا تقاضا می‌شود در تعقیب مشار الیه اقدام مقتضی مبذول و نتیجه را برای عرض به وزارت دارایی مرقوم فرمایند. رونوشت صورتمجلس که مأموران حاضر در محل تهیه کرده‌اند، به ضمیمه ارسال می‌شود. رئیس اداره دارایی و اقتصادی همدان ـ هوتن»

● «رونوشت برای استحضار فرمانداری همدان ایفاد و متذکر می‌شود با وضع حاضر و مشکلاتی که فعلاً بواسطه کمی قندوشکر در کار داریم، بیم آنست این قبیل شرارتها به نتایج وخیم و غیر قابل جبرانی منتهی دارند. تقاضا می‌شود جدا موضوع را تعقیب فرمائید. ـ رئیس اداره دارایی و اقتصادی همدان ـ هوتن»

● «وزارت داخله

وزارت جلیله داخله ـ پریروز نامه‌ای به امضای چند نفر که شناخته نشدند به فرمانداری و ادارات دیگر نوشته شده بود که گندم را می‌برند و مردم بی‌نان خواهند ماند. عصر همانروز رئیس اطاق بازرگانی و رؤسای رسته‌ها به فرمانداری دعوت، به چند نفری که حاضر شدند گفته شد که نان شهر تا سر خرمن تأمین و جای نگرانی نیست. همگی خشنود شدند و رفتند که سایرین را هم مستحضر دارند. امروز صبح موقعی که بنده عازم استفاده از مرخصی بودم، خبر رسید جمعیتی گردآمده، به سمت اداره اقتصاد رفته، در راه سنگ به درو پنجره بانك شاهنشاهی و کامیونهای حمل سربازان انگلیسی انداخته، تا آنان

مجبور به شلیك شدند. شش نفر تیر خورده، سه نفر مقتول، سه نفر مجروح شده، بالاخره پس از این آقای رئیس شهربانی در جلو ادارهٔ اقتصاد مذاکراتی کرده‌اند.

جمعیت تدریجاً متفرق، تا نزدیك ظهر دکاکین بسته بود. چندنفر از محترمین و بازرگانان و سران دسته را احضار و دستور دادم تمام رؤسای دسته‌ها و بازرگانان مهم شهر را بعدازظهر به فرمانداری بیاورند که تذکرات لازم از لحاظ تأمین نان شهر به آنها داده شود، و برای اینکه معلوم شود این پیشامد به توسط چه کسانی بوده، به آقای رئیس شهربانی دستور داده شد فوراً در شهر بازجویی به عمل آورند که اگر تحریکاتی در کار بوده، محرکین را شناخته و اقدامات شایسته به عمل آورند. عجالتاً در نقاط لازم شهر پاسبان و سرباز گمارده شده است. سرهنگ کنتاناتس معاون اداره ارتش سیاسی انگلیس صبح از بنده ملاقات و اظهار کردند ممکن است در این جریان تحریکات بر علیه ما در کار باشد وما اجازه داریم اگر کسی که تحریك بر علیه ارتش انگلیس بکند، تبعید نمائیم. ولی حتی‌المقدور نمی‌خواهیم مداخله کنیم. بنده به پاسخ اظهار کردم که صبح به رئیس دایره اطلاعات شهربانی دستور داده شده که اگر محرکین در بین باشد، کشف و اطلاع دهند، فعلاً شهر در آرامش و قسمتهای لازم تحت مراقبت است».

● «وزارت داخله

فرمانداری همدان

شماره ۱۲۵

مورخه ۲۰/۸/۲۹

محرمانه مستقیم

وزارت کشور - در پیرو تلگراف رمز نمره ۱۲۳ محترماً معروض می‌دارد: پس از واقعه صبح ۲۰/۸/۲۸ همانطور که در تلگراف عرض شده بود، برای دو بعدازظهر سران رسته‌ها و یك عده از بازرگانان و محترمین شهر به فرمانداری دعوت و بیانات مفصلی برای جلب اطمینان اهالی به تأمین نان شهر نموده و ضمناً عواقب وخیم این قبیل اقدامات بی‌رویه و خلاف نظم را به آنها گوشزد کردم. بعضی از آنها فی‌المجلس از بردن گندم اظهار نگرانی می‌کردند و توضیح داده شد که تمام گندم حوزه غرب را نمی‌توان در همدان متمرکز کرد،

البته آنچه برای نان همدان مورد احتیاج است در انبارها انباشته شده و مخصوصاً سنگ‌اندازی به درو پنجره بانك شاهنشاهی و اتومبیل انگلیسی‌ها و سایر ادارات را خاطر نشان کرده و به آنها حالی کردم که چه نتایج بدی ممکن است از این رفتار ناپسند متوجه آنها گردد. یکی از حضار اظهار کرد خلاصه مستدعیات مردم این است که نان آنها تأمین و در عوارض اجناس تخفیفی داده شود و از رفتار ولگردها نیز که ممکن است مزاحم مردم شوند جلوگیری شود. به پاسخ گفتم همانطور که اظهار شد تأمین امنیت راجع به تخفیف عوارض چون در تمام کشور یکنواخت است موکول به تصمیم کلی دولت است و البته آنچه را که زائد بدانند، توجه خواهند فرمود. درخصوص ولگردها نیز اظهار شد که البته شهربانی مراقبت کامل خواهند کرد.

در همین اثنا دوبار آقای «سرهنگ فلاتچر» که از قرار معلوم معاون ادارهٔ سیاسی انگلیسیها است به فرمانداری آماده و اظهار می‌کرد مردم را به نام اینکه خواربار آنها را انگلیسیها می‌برند، تحریك کرده‌اند و اول شب نیز تلفونی تقاضا کرد که بنده به اتفاق رئیس شهربانی و رئیس امنیه به دیدن ایشان و فرمانده نیروهای انگلیس بروم. در آنجا نیز مطلب را تجدید و ضمناً پرسشهایی می‌کردند که چگونه شهربانی متوجه این پیشامد نبوده که جلوگیری نماید؟ همچنین راجع به اینکه از محرکین و مرتکبین مخصوصاً آنها که به اتومبیل حامل نیروی انگلیس سنگ انداخته و سبب تیراندازی شده‌اند کسی دستگیر شده یا نه، سؤالاتی نمود.

رئیس شهربانی اظهار کردند از موضوع سابقه نداشته و در آنموقع هم پاسبان نبوده است که اشخاصی را بشناسد و دستگیر نماید و تعقیب اشخاص را هم برای امروز و فردا صلاح دانسته وعده کردند بازجوییهایی کرده و از روز شنبه رسماً وارد اقدام شوند.

امروز صبح مجدداً سرهنگ فلاتچر به فرمانداری آمده تقاضا کرد اعلانی در شهر منتشر شود که انگلیسیها خواربار نمی‌برند. بلکه مقدار زیادی گندم به ایران فروخته‌اند و این اظهارات از ناحیه مغرضین است. بنده آگهی سربسته‌تری تهیه کرده بودم، ولی مشارالیه جداً تقاضا کرد به مضمونی که خود او نوشته بود اعلان منتشر شود. بنده هم از نظر جلوگیری این شایعات بی‌موقع ندانستم آگهی منتشر گردد. زیرا امروز شنیده شد مردم

اظهار می کرده‌اند که گندم ما را به انبارهای تهران نمی‌برند، بلکه در ایستگاههای راه‌آهن خالی می کنند و معلوم نیست کجا می‌رود. بعضی نیز صریحاً اظهار می کرده‌اند که خواربار، از گندم و برنج و قند و غیره به خارج حمل می‌شود. علیهذا اعلانی که یك نسخه آن به پیوست تقدیم می‌شود تهیه و در شهر و اطراف منتشر شد. ضمناً امروز شنیده شد از چند روز قبل در بین دسته دباغ و کفاش و سمسار جلساتی منعقد بوده و اظهاراتی راجع به جلوگیری از حمل گندم می کرده‌اند که منجر به حادثه دیروز شده است. فوراً امراتب را با تلفون به آقای رئیس شهربانی تذکر دادم. معلوم شد به ایشان هم در همین زمینه اطلاعاتی رسیده و به پاسخ بنده که تعقیب آنها را گوشزد کردم، اظهار کردند چون امروز آرامش برقرار شده و فردا هم جمعه و بازار تعطیل است، بهتر خواهد بود که اقدامات علنی برای تعقیب اشخاص و کشف مسببین به روز شنبه موکول شود. دیشب هم فرمانده نیروهای انگلیس در ضمن صحبت از پیشامد تیراندازی سربازان انگلیس و قتل وجرحی که واقع شده اظهار تأسف می کرد وحتی اظهار می‌داشت البته تصدیق می کنید که آنها از ناچاری در مقابل هجوم مردم مبادرت به این عمل کرده‌اند و آنچه را که تحقیق شده تفصیل از این قراربوده که جمعی ولگردها و مردمان شریر (!) که به سمت قلعه کهنه و اداره دارایی اقتصادی می‌رفته‌اند، در راه با اتومبیلهای سربازان انگلیسی مصادف و شروع به سنگ‌اندازی نموده، سنگی به پیشانی یکی از شوفرها می‌خورد که در نتیجه اتومبیل منحرف و در گودالی واقع می‌شود ـ فرماندار همدان».

افسران روسی در مهمانخانه «ایران تور» سمنان و اشغال ساختمانهای شهرداری‌ها توسط آنان

□ «شرکت ایران تور

بتاریخ ۱۳۲۰/۷/۲۰

شماره ۳۱۲۸

وزارت کشور ـ چندی است که این شرکت برای رفاه و آسایش مسافرین در شهر سمنان مبادرت به ایجاد یك مهمانخانه کوچك نموده، چون با تمام مجاهداتی که به عمل

آمده مهمانخانه نامبرده زیان زیادی را متوجه مینمود شرکت تصمیم به انحلال آن گرفت. چند روز پیش که دستور کتبی بر چیدن مهمانخانه نامبرده صادر شد، نامه از متصدی آن دریافت گردید که در آن اظهار داشته عده(ای) از افسران شوروی برای تهیه جا در شهرداری سمنان کمیسیون تشکیل و در نتیجه به راهنمایی شهرداری مهمانخانه شرکت را با اثاثیه تصرف نمودند. متمنی است مقرر فرمائید به وسایل مقتضی اقدام نمایند که اثاثیه مهمانخانه را برای حمل به تهران تحویل آقای عباس نیوفر متصدی مهمانخانه بدهند. اقدام فوری و ابلاغ نتیجه موجب تشکر است ـ مدیر کل شرکت».

● «وزارت کشور

بتاریخ ۱۳۲۰/۸/۶

شماره ۳۰۰۶۶/۳۸۱۵۵

شرکت ایران تور ـ جواب نامه شماره ۳۱۲۸

افسران شوروی در غالب جاها عمارات شهرداریها را هم اشغال نموده و مورد استفاده قرار داده‌اند و فعلاً نسبت به اثاثیه آن شرکت در مهمانخانه سمنان اقدامی از طرف وزارت کشور میسر نمی‌باشد ـ وزیر کشور».

● «شرکت سهامی ایران تور

تلگرافی ایران تور

شماره تلفن ۸۲۲۲

شماره ۳۹۵۸/م/هـ تاریخ ۲۰/۱۰/۱۴

وزارت امور خارجه ـ پاسخ نامه شماره ۲۰۰۱/۳۲۰۸۹ مورخ ۶ دیماه فرستاده از اداره دوم سیاسی: به‌طوری که قبلاً بوسیله نامه شماره ۳۲۲۶ مورخ ۲۶ مهرماه گزارش شده از بیستم مهر گذشته عمال دولت شوروی مهمانسرای این شرکت را با تمام اثاثیه اشغال و کارکنان ایران تور را از آنجا خارج نمودند. از آن تاریخ تاکنون در اثر اقدامات آن وزارتخانه و تشبثات ایران تور حاضر شده‌اند که از قرار ماهی ۱۱۲۰ ریال کرایه بپردازند و تاکنون هم بابت کرایه فقط ۷۸۵ ریال پرداخته‌اند. چون ایران تور مبلغی در حدود یکصدهزار ریال برای خرید اثاثیه و تأسیس مهمانخانه سرمایه بکار برده و بهره آن را مرتباً باید بپردازند،

بعلاوه استهلاك بهای اثاثیه وحقوق کارمندان هم تحمیل شرکت بوده و به حساب دقیق ماهیانه ۳۹۸۷ ریال بابت بهره سرمایه و کرایه محل و استهلاك اثاثیه وحقوق کارمندان می‌پردازد سزاوار نیست که در مقابل ۳۹۸۷ ریال هزینه ماهیانه فقط ۱۱۲۰ ریال کرایه را قبول نموده و ۲۸۶۷ ریال بدون جهت زیان بدهد. خاصه آنکه بعلت بروز جنگ بنیه مالی شرکت تحلیل رفته و قدرت تحمل خسارت نامبرده را ندارد.

با ذکر مراتب فوق متمنی است اقدام فرمائید که اگر نفعی برای شرکت منظور نمینمایند لااقل راضی به زیان شرکت نشده و تا زمانیکه آنجا را اشغال مینمایند ماهیانه ۴۰۰۰ ریال پرداخته و برای حفظ اثاثیه مهمانخانه نامبرده هم قراری با شرکت بدهند و درصورتیکه آنوزارتخانه بجهاتی انجام منظور شرکت را که کاملاً عادلانه است نتوانند انجام دهند، زیان این عمل را دولت شاهنشاهی که حافظ منافع شرکتها است باید بعهده بگیرند.ـ شرکت سهامی ایران تور».

● «شرکت سهامی ایران تور

تاریخ ۲۰/۱۰/۱۴

شماره ۳۳۳۳/م/هـ

وزارت کشور ـ رونوشت نامه شماره ۲۹۵۸ مورخه ۲۰/۱۰/۱۴ این شرکت که بعنوان وزارت امور خارجه فرستاده شده، پیرو نامه شماره ۳۱۲۸ مورخ ۲۰/۷/۲۰ و بازگشت نامه شماره ۳۸۲۵۵/۳۰۰۶۶ مورخ ۲۰/۸/۶ اداره امور شهرداریها بضمیمه تقدیم و متمنی است دستور فرمائید نسبت به انجام تقاضای این شرکت بنحو مقتضی اقدام نمایند.ـ شرکت سهامی ایران تور».

● «آقای علائی، هر سابقه که در این باب است تهیه کنید تا بوسیله وزارت امور خارجه اقدامات تعقیب شود».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره خصوصی ۲۳۷ تاریخ پاکنویس ۱۰/۱۷ تاریخ تحریر ۱۰/۱۷ تاریخ خروج ۱۳۲۰/۱۰/۱۷

دبیرخانه اداره امور شهرداریها ـ خواهشمند است قدغن فرمائید پرونده مربوط بنامه شماره ۳۳۳۳ـ۲۰/۱۰/۱۴ شرکت سهامی ایران تور که تلواً ایفاد میشود فوراً بضمیمه باداره سیاسی بفرستید که پس از اقدام بازگشت خواهد شد ـ علایی».

●«وزارت کشور

اداره امور شهرداریها

بتاریخ ۱۳۲۰/۱۰/۲۴

شماره ۹۰۹۲۴ پیوست ۴ برگ

اداره سیاسی ـ عطف بنامه شماره ۲۳۷ اینك پرونده مربوط بنامه شماره ۳۳۳۳ شرکت ایران تور که محتوی ۲ برگ است با اعاده عین نامه شماره ۲۱۴ شرکت ایران تور و ضمیمه آن به پیوست ارسال میشود. پس از رفع احتیاج اعاده فرمائید ـ رئیس اداره امور شهرداریها»

فرار هنگ ساری قبل از ورود ارتش شوروی

□ «وزارت کشور

فرمانداری شهرستان ساری

شماره ۴۳۰۶

تاریخ ۱۳۲۰/۷/۲۱

وزارت کشور ـ محترماً بعرض میرساند قبل از ورود نیروی شوروی، هنگ ساری کلیه اسلحه و ذخیره و تجهیزات را در ساری با خود برداشته و فرار اختیار نموده‌اند. متأسفانه مقدار زیادی از سلاح و تجهیزات را در دهات و جنگل‌ها ریخته‌اند که عیناً بدست اشرار افتاده که همه روزه بدهات و قراء می آیند و عده‌ای را مقتول و مجروح و اموال آنها را غارت می نمایند. رونوشت یك فقره شکایت را که در این خصوص بفرمانداری رسیده برای مزید اطلاع خاطر محترم تلواً ارسال میدارد که در جمع آوری سلاح هنگ و جلوگیری از شرارت اشرار هر طور رأی محترم قرار گیرد اقدام مقتضی اتخاذ فرمایند. فرماندار مازندران ـ مدیر نوری».

اغتشاش در شهرهای مازندران و حمله به دادگستری بابل

□ «وزارت کشور

شماره وزارتی ۶۹۷ـ۲۰/۷/۲۳

خیلی فوری ـ مستقیم

وزارت امور خارجه با ارسال رونوشت گزارش شماره ۳۲۶۹ فرمانداری مازندران و رونوشت نامه صادره از فرمانداری به کماندان نیروی سرخ مقیم ساری راجع به مشارکت در جلوگیری از اغتشاشات بابل خواهشمند است قدغن فرمایید در این مورد هر اقدامی که ازطریق مجاری مربوطه لازم است سریعاً بعمل آورده نتیجه را اعلام دارند.

ضمناً زحمت اشعار می‌دارد که از طرف این وزارتخانه به اداره کل شهربانی در باب تقویت نیروی شهربانی محل دستورات موکد داده شده است ـ صفاری».

● «وزارت امور خارجه

اداره دفتر محرمانه

شماره ۴۲۵۵

تاریخ ۲۰/۷/۲۴

وزارت کشور ـ در پاسخ نامه شماره ۶۹۷ به تاریخ ۱۳۲۰/۷/۲۳ راجع به اغتشاشات بابل اشعار می‌دارد که باید دولت قوای خود را در آن حدود تقویت و از اغتشاشات جلوگیری کند مراجعه به سفارت شوروی در ممانعت از اغتشاشات مقتضی نیست. ـ وزیر امور خارجه»

● «وزارت کشور

فرمانداری شهرستان ساری

تاریخ ۱۳۲۰/۷/۸ شماره ۳۷۶۹

جناب آقای وزیر کشور ـ پیرو گزارش شماره ۳۷۶۶ الساعه بوسیله تلفن از بابل اطلاع می‌رسد که یکنفر از مجروحین فوت نموده جنازه را عده کثیری از اهالی روی دست برداشته بطرف دادگستری حمله نموده و مقداری اوراق و بایگانی را به خیابان ریخته

پاسبانان و مأمورین هم از عهده متفرق ساختن آنها نمی آیند و ضمناً پاطرول‌هایی[۱] که دیشب برای استقرار انتظامات از طرف نیروی شوروی تعیین و به معیت پاسبانان مشغول حفظ انتظامات بوده آنها را جمع آوری نموده‌اند فوراً بکماندان ساری مراجعه و تذکر داده شد که چنانچه بدین منوال وضعیت بگذرد و جلوگیری بعمل نیاید به سایر نقاط هم سرایت نموده ممکن است بکلی رشته انتظامات گسیخته شود زیرا که از طرف دولت قوایی نیست که بتواند جلوگیری نماید. هنوز پاسخی نرسیده. چنانچه مساعدت لازمه از طرف آنها نشود مأمورین قوه مقاومت را ندارند و قطعاً ترك محل مأموریت را نموده و ممکن است غالب دوائر مورد حمله و غارت واقع شود. فرماندار مازندران ـ مدیر نوری».

● «فرماندار شهرستان ساری

وزارت کشور

خیلی فوری و مهم

کماندانی شهرستان ساری ـ در پیرو اقدامات روز قبل که به معیت آن کماندانی در بابل بعمل آمد الساعه بوسیله تلفن گزارش می‌رسد که یکنفر از مجروحین فوت نموده و اهالی جنازه او را برداشته بطرف دادگستری حمله نموده کلیه اوراق را در خیابانها ریخته مشغول خودسری هستند از طرف دیگر عده پاطرول که دیشب به معیت پاسبانان مشغول انتظامات بودند امروز جمع آوری شدند. البته آن کماندان مطلع هستند که از طرف دولت ایران قوه در این نقاط وجود ندارد و چنانچه مساعدت کامل در حفظ انتظامات از طرف نیروی شوروی بعمل نیاید وضعیت مردم طوری است که بخودسری ادامه داده و ممکن است بکلی رشته انتظامات گسیخته شود. متمنی است در این موضوع بطوریکه قرار گذارده شده لطفاً مساعدت فرموده آموزش لازم به فرمانداری و کماندانی بابل داده و نتیجه را اشعار فرمایند. فرماندار مازندران ـ مدیر نوری».

● «رونوشت برای مزید استحضار به وزارت کشور تقدیم می گردد.

فرماندار مازندران ـ مدیر نوری»

---

۱. گشتی‌ها.

● «۲۰/۷/۸ـ۳۷۷۰ بوزارت خارجه نوشته شود».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره اطلاعات

دایره دفتر

تاریخ ۱۳۲۰/۹/۲

شماره ۱/۵۸۵۱۵/۴۲۹۶۵

محرمانه ـ مستقیم

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۶۹۶ـ۲۰/۷/۲۳ متضمن رونوشت گزارش فرمانداری مازندران راجع به قضایای بابل بطوریکه ضمن شماره ۴۴۴۴۲/۵۶۷۸۰ـ۲۰/۸/۲۱ معروض گردیده است پس از ارسال اسلحه برای شهربانیهای مازندران در شهرها آرامش برقرار و کلیه محرکین و اشخاصیکه در بلوای آنجا شرکت داشته‌اند دستگیر و تحت تعقیب قرار گرفته‌اند.

رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس ـ رادسر».

جلوگیری از انتشار عکس هیتلر در تهران

□ «وزارت امور خارجه

شماره ۵۰۷۳

تاریخ ۱۳۲۰/۷/۲۳

سفارت کبرای شوروی می‌نویسد عکس آدلف هیتلر پیشوای آلمان را در یکی از عکاسخانه‌های تهران چاپ و بفروش می‌رسانند. نسخه‌ای هم برای این وزارتخانه فرستاده‌اند. مقرر فرمائید محرمانه تحقیق نمایند در کدام عکاسخانه عکس نامبرده چاپ شده و به وسایل مقتضی از فروش آن جلوگیری بعمل آورند. وزیر امور خارجه.»

● «وزارت کشور

شماره ۱۷۶۹

مورخه ۱۳۲۰/۱۱/۲۷

اداره کل شهربانی ـ بطوریکه اطلاع می‌رسد عکس آدولف هیتلر پیشوای آلمان را یکی از عکاسخانه‌های تهران چاپ کرده و بفروش می‌رساند، که یکی از آنها را هم سفارت کبرای شوروی به وزارت امور خارجه فرستاده است.

قدغن فرمائید بطور محرمانه تحقیق شود این عکسها در کدام عکاسخانه چاپ شده و به وسایل مقتضی از فروش و نشر آن جلوگیری بعمل آورده نتیجه را هم فوری اطلاع دهید. وزیر کشور.»

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره نگارشات

تاریخ ۱۳۲۰/۱۲/۵

شماره ۶۵۹۰۶

پیوست ۱۰۰۱۸

وزارت کشور ـ عطف به مرقومه شماره ۱۷۶۹ـ۱۰۳ ـ س معروض می‌دارد: طبق گزارش اداره مربوطه و بازجویی که بعمل آمده، به هیچ وجه در مغازه‌های عکس فروشی و عکاسخانه‌ها عکس (هیتلر) وجود ندارد. فقط در دو سال پیش چاپخانه مجلس مقداری عکس مشارالیه را برای مغازه کاشانی و تابان چاپ کرده بود، که در چندی پیش نسبت به جمع‌آوری آنها اقدام گردیده است. فقط ده برگ از عکسهای مزبور در مغازه زرین‌پوش جلو بهارستان دیده شده که ضمن بازجویی معلوم گردیده سابقاً از کاشانی گرفته و تابحال نفروخته و در مغازه خود نگاه داشته عکسهای مزبور بایگانی و برای جلوگیری از چاپ و نشر آن نیز دستور لازم به مأمورین مربوطه داده شد.

رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر».

تلگراف به مسکو دربارهٔ آزادی نظامیان ایرانی

□ «وزارت جنگ

بتاریخ ۱۳۲۰/۷/۲۴
دائره شعبه توزیع و تعزیرات
نمره ۶۲۵۷۴/۹۰۹
وزارت کشور - عطف بنامه شماره ۶۲۶- ۲۰/۷/۲۰ بطوریکه وابسته نظامی شوروی و رئیس ستاد نیروی شوروی در تهران اظهار داشته‌اند راجع بآزادی افسران بازداشت شده هنوز پاسخی از مسکو نرسیده و وابسته نظامی اظهار نموده که قرار شده است سفیر کبیر شوروی و ژنرال نویکف در اینباب دوباره بمسکو تلگراف کنند.
وزیر جنگ - سرلشکر نخجوان».

داغ کردن روستائیان «آق مشهد» ساری

□ «وزارت کشور
فرمانداری شهرستان ساری
مورخه ۲۰/۷/۲۷
مقام فرمانداری شهرستان ساری - محترماً معروض می‌داریم اینجانبان رعایای قریه آق مشهد زمان حرکت سربازان ایران از ساری، به سمت «کلیجان روستاق» در آق مشهد آمدند و قبضه تفنگ بدست اکبر پسر امامقلی و احمد پسر مردان سپردند، که قشون سرخ آمدند و در محل تفتیش کردند و گرفتند.
حالیه شب گذشته قریب سی نفر از مردمان سنگسر و پلور در محل آمدند و یکعده‌یی از رعایا را داغ نمودند و گاو و اسب را بردند.
حتی چند خانه را آتش زدند، حالیه هم در محل هستند، از (به) آنمقام محترم پناهنده شده بحقیقت اینجانبان رسیدگی فرمائید که رعایای قریه آق مشهد از بین میروند. منوط امر مبارك است. دعاگویان - اهالی قریه آق مشهد. صورت اسامی داغ‌شدگان: باقر پسر محمد - محسن پسر محمد - گلزار پسر محمد - ولی پسر عبدالله - طاهر پسر علی - قاسم پسر نورالله - خانجان پسر علی - احمد پسر باباجانی - خان آقا پسر علی - نصرالله پسر خیرالله.
رونوشت برابر اصل است - روحانی».

نحوهٔ رسیدگی به شکایت ایرانیان از رفتار نظامیان شوروی

□«وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

شماره ۲۸۷۵۴/۱۴۵۷

تاریخ ۲۰/۸/۷

وزارت کشور ـ طبق نامه‌های متعددی که از آن وزارتخانه رسیده بود مشعر بر اینکه طبق دادخواست‌های واصله نظامیان شوروی در شهرها و دهات نسبت به اهالی بدرفتاری نموده و اموالی از آنها به عنف گرفته‌اند، با نماینده سفارت کبرای شوروی مذاکره و ضمن دادن صورت این شکایات جلوگیری از ادامه این رفتار و ترمیم آن تقاضا شد، نامبرده اظهار داشت به این شکایات که در محل‌های مختلف شده در مرکز غیرمقدور است.

فرمانداره‌ا و مامورین ایران می‌توانند راجع به شکایات حوزه ماموریت خود به مقامات نظامی شوروی در همان شهر مراجعه و در هر مورد متفقاً تحقیقات نموده قرار آن را بدهند. نامبرده علاوه نمود که ممکن است صورت افسر آن شوروی را که در هر شهر اختیار رسیدگی و تسویه اینکار به آنها واگذار شده و تهیه و بعداً بوزارت امور خارجه بدهد.

بنابراین مراتب را اشعار داشت تا از تفصیل مذاکرات مستحضر بوده و بفرمانداران مربوطه دستور مقتضی صادر بفرمایند. صورت افسران شوروی مأمور اینکار نیز همینکه از سفارت کبرای شوروی برسد به آن وزارتخانه فرستاده خواهد شد.

از طرف وزیر امور خارجه ـ مدیر کل محمدعلی همایون جاه».

زندانی کردن ۸۰ اسیر آلمانی در بندر پهلوی

□«وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره زندان

دائره دفتر

بتاریخ ۲۰/۸/۱۳

شماره ۶۳۲/۵۸۵۰۷

محرمانه

وزارت کشور - مطابق گزارش شهربانی رشت در تاریخ ۹ ماه جاری از طرف فرمانداری آنجا رئیس شهربانی احضار، پس از رفتن به دفتر فرمانداری یك نفر سرهنگ ۲ ارتش سرخ که از بندرپهلوی[1] آمده و با معاون کنسولگری شوروی مقیم بندرپهلوی در آنجا بوده‌اند، فرماندار اظهار نموده است آقایان برای تهیه زندان جهت نگهداری ۸۰ زن و مرد اتباع آلمان که از تبریز و از راه قزوین خواهند آمد، به اینجا آمده و تقاضا نموده‌اند محل شایسته و مناسبی به اختیار آنها گذاشته شود.

رئیس شهربانی رشت پاسخ داده در شهر محلهای زیادی موجود است و پسند آن منوط به بازدید می‌باشد.

اشخاص مزبور و فرماندار اظهار نموده‌اند که محل زندان را بازدید نمایند و پس از مذاکرات لازمه قسمت زندان محکومین را برای این منظور درخواست و تقاضا نموده‌اند که در اختیار آنها گذارده و دری هم به خارج باز کنند که رفت و آمد مأمورین شهربانی و شوروی در زندان از هم جدا بوده و هریك مشغول کار خود باشند.

بالاخره در روز ۲۰/۷/۱۴ رئیس پادگان ارتش سرخ و دو تن افسر دیگر به اتفاق رئیس اداره سیاسی خودشان، زندانیان آلمانی را که تقریباً در حدود هفتاد الی هشتاد تن می‌باشند و چند تن آنها زن و بچه هستند، وارد شهربانی نموده و در محل زندان جا داده و از طرف سربازان خود مستحفظ برای آنها گمارده‌اند، و نیز چهار تن زن و بچه را هم در قسمت باغ زندان، محل بیماران تحت حفاظت پاسبان شهربانی گذارده و بازداشت نموده‌اند. مراتب استحضاراً معروض گردید. - رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس رادسر».

خرید کفش به سبك افسر سه ستارهٔ روسی!

□ «وزارت کشور

۱. بندر انزلی

اداره انتظامات

تاریخ ۲۰/۸/۱۳

شماره عمومی ۳۸۷۳۵

شماره خصوصی ۶۴۷۷/ن

وزارت امور خارجه ـ از اداره کل شهربانی طبق گزارش کلانتری ۴ اشعار داشته‌اند که روز ۲۰/۷/۶ یکنفر افسر شوروی که در یقه او سه ستاره بوده، با اتومبیل به کفاشی اسدالله نام مقیم خیابان دروازه قزوین رفته یك جفت کفش زنانه که در حدود ۷۰ ریال ارزش داشته است از او گرفته و در عوض پول، یك برگ یادداشت به وی داده است.

اینك با ارسال عین یادداشت افسر مزبور خواهشمند است مقرر فرمائید از هر اقدامی که در این باب بعمل خواهد آمد این وزارت را مستحضر فرمائید.

رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

● «رونوشت گزارش شماره ۳۱۴۸۰/۵۳۸۹۸ مورخه ۲۰/۷/۲۰ اداره کل شهربانی و یك برگ یادداشت به خط روسی راجع به رفتن یکنفر افسر شوروی به دکان اسدالله کفاش تلواً ایفا می‌شود ـ وزیر کشور».

تقاضای شهربانی برای توقیف یك اتومبیل کرایه

□ «رونوشت تلگراف شماره ۱۲۸۶۳ـ۲۰/۸/۱۷

شهربانی تبریز ـ رضائیه ـ میاندوآب ـ سنندج ـ کرمانشاهان ـ همدان ـ رشت ـ قزوین ـ خوزستان

دستور فرمائید اتومبیل ریس ۱۴۸ط ۲۰ کرایه طهران هر کجا مشاهده شد بازداشت و نتیجه را اطلاع دهند. ۱۲۸۶۳

پاسیار ۱ مهیاری ـ محل امضاء».

● «۷۷۶۲ـ۲۰/۸/۱۷

● «رونوشت برابر پیش‌نویس می‌باشد و در دفتر سرکلانتری بایگانی است ـ محل امضاء».

استقرار ارتش سرخ در کاخ های مازندران

□«وزارت کشور

اداره انتظامات

شماره ۷۳۶۰۶ جزوه‌دان ۱۰ـ۲

خیلی فوری و مستقیم.

وزارت دارایی ـ رونوشت گزارش شماره ۵۲۱۱ـ۲۰/۸/۲۴ فرمانداری ساری مراجع به اینکه قبل از ورود نیروی شوروی از طرف متصدیان املاک اختصاصی در اثاثیه قصور شاهی،[1] بابل، بهشهر و بابلسر دخالتهایی شده و اشیایی خارج شده است و مذاکرات کماندان شوروی با فرماندار نسبت بتحویل اثاثیه تلواً ایفاد می گردد. متمنی است مقرر فرمائید نظر آن وزارت را اطلاع دهند. وزیر کشور».

●وزارت کشور

فرمانداری شهرستان ساری

تاریخ ۱۳۲۰/۸/۲۴

شماره ۵۲۱۱

وزارت کشور ـ بطوریکه اطلاع می‌رسد قبل از ورود نیروی شوروی از طرف متصدیان املاک اختصاصی دخالتهائی در اثاثیه قصور شاهی بابل ـ بهشهر و بابلسر شده و چیزهائی را افشار طوس و قوانلو روسای سابق املاک گویا از قصور نامبرده خارج نموده‌اند. پس از ورود نیرو و تصرف قصور هم معلوم نیست چه دخالتهایی شده باشد و چه چیزهایی باقی باشد و اخیراً چند روز قبل از طرف کماندانت ساری اطلاع داده شد که اثاثیه قصور را می‌خواهیم تحویل فرمانداری شهرداریهای وابسته که قصور نامبرده در محال ماموریت آنها واقع است بنمائیم، آموزش لازم به آنها صادر نمائید. بطور خصوصی بنده داخل مذاکره شدم که منظور از این عمل چیست و به چه ترتیب قصور را می‌خواهید در اختیار بگذارید. اظهار داشتند برای اینکه آنها را محافظت کنید و تصرف داشته باشید.

---

۱. قائم‌شهر.

در خلال مذاکره اطلاع رسید که قصر صفی‌آباد را به شهردار آنجا واگذار و اثاثیه را ضمن دو صورت مجلس بخط روسی و ایرانی تحویل نموده‌اند. بنده بشاهی و بابل فوری آموزش دادم که فعلاً از تحویل خودداری کنند. دو روز قبل شخصاً به بابل رفتم وضعیت قصر را با حضور افسران روسی معاینه نموده از اشیاء مهم و قیمتی سه دانه گلدان طلا، اسباب سیگار خاتم طلاکاری ـ خشك کن طلا و مبلهای مینا ـ سر بخاری را شخصاً مشاهده، ولی از قرار اظهار مطلعین مقداری از فرشها و بعضی تابلو و چیزهایی از آنجا در حین ورود نیروی سرخ و بعد از ورود آنها خارج نموده‌اند. دیروز را هم به بهشهر و قصر صفی‌آباد رفته، در آنجا هم از اکبر پرویزی سرایدار قصر شنیده شد مقداری از فروش و غیره و اسباب چراغها را بهمین ترتیب قبل از ورود و بعد از ورود نیروی شوروی خارج نموده‌اند. فعلاً قصر نامبرده و اشیاء آن طبق صورت تقدیمی ضمن شماره ۵۱۹۱ تحویل شهردار بهشهر و در آنجا چهارنفر پاسبان مسلح و دو نفر رفتگر را برای حفظ آنها گذارده، ولی به این ترتیب حفاظت آنجا غیرعملی و باید چند نفر مامور مخصوص از امنیه و شهربانی برای آنجا تعیین شود. زیرا که از شهر دور و میان کوهی واقع است که حفاظت آنجا خالی از اشکال نیست. و اما نسبت بقصر شاهی ـ بابل چون می‌خواهند اثاثیه را فقط تحویل و قصور را تصرف داشته باشند، بنده صلاح ندیدم به این صورت اقدام شود و به آنها پاسخ داده شد که برای صدور اجازه اقدام به مرکز مراجعه و منتظر امر هستم، بعداً اطلاع داده می‌شود. این است که مراتب را بدین وسیله معروض تا بهر نحو که مقرر فرمایند اقدام و پاسخ مقتضی داده شود. فرماندار مازندران ـ مدیر نوری».

قتل شبانه یك مشروب‌فروش در قزوین

□ «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۲۰/۹/۱

شماره عمومی ۵۰۲۵۷

شماره خصوصی ۹۷۹۰/ن

وزارت امور خارجه ـ فرمانداری قزوین تلگرافاً گزارش داده ساعت ده بعدازظهر ۳۰ آبان سه نفر سرباز شوروی در حال مستی، رمضان مشروب‌فروش را با تیر مقتول، سربازان شوروی دستگیر و در کماندانی توقیف هستند. مراتب برای استحضار اشعار می‌شود. رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۲۰/۱۰/۶

شماره وزارتی ۵۳۰۵۳

شماره اداری ۱۰۹۱ /ن ـ ۲۰/۱۰/۳

فرمانداری قزوین ـ مفاد تلگراف شماره ۶۷ موضوع قتل رمضان مشروب‌فروش به وزارت امور خارجه اعلام گردید. از قراریکه از وزارت نامبرده اشعار داشته‌اند در اینباب با نماینده سفارت کبرای شوروی مذاکره به عمل آمده، ولی نامبرده اظهار داشته است طبق اطلاعی که به او رسیده سربازان شوروی مرتکب چنین قتلی نگردیده و اتهام منتسبه به سربازان شوروی راجع به قتل رمضان نامبرده حقیقت و صحت ندارد. بنابراین لازم است اقدامات و مذاکراتی که از طرف آن فرمانداری با فرمانده نظامی شوروی برای دستگیری و توقیف مجازات آنها به عمل آمده، مشروحاً گزارش دهند و اگر مدارکی هم در این باب دارند ارسال نمایند. رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

● «راجع به این که امور و وقایع اتفاقیه در شهرستانها به وسیله فرمانداران با مذاکره با فرماندهان شوروی مقیم محل رسیدگی شود، دستور جامع داده شده است».

● «وزارت کشور

فرمانداری قزوین

تاریخ ۲۰/۱۰/۲۰

شماره ۱۸۷۲/۳۷۹

اداره محترم فرمانداری شهرستان قزوین پاسخ نامه شماره ۷۷۴۶ مورخه ۲۰/۱۰/۱۴ موضوع قتل رمضان مشروب فروش موضوع مورد بحث در تاریخ ساعت

۲۱/۲۰ روز اول آذرماه واقع در همان تاریخ مرتکبین به وسیله یکنفر افسر و پنج نفر سربازان شوروی دستگیر و گردش کار با حضور آقای کاوشی فرماندار وقت و آقایان رئیس دادگستری و دادستان و کفیل شهربانی وقت سربهر[1]، صدوقی و با آقای ماژور کاسپاراف که خود را مأمور سیاسی ارتش سرخ معرفی کرده بود مفصلاً مذاکره و حتی تکلیف معاینه جنازه گردید، که از معاینه آن خودداری و پس از یك رشته مذاکرات قول دادند که مرتکبین را مجازات و از نظایر آن جلوگیری نمایند و نسبت به مدارك با این که موضوع کاملاً مشهود و احتیاجی به جمع‌آوری دلایل نبوده، با این حال بازجویی از شهود و عیال متوفی و صورت مجلس معاینه جنازه و پوکه فشنگ طپانچه نوغان[2] ساخت کارخانجات شوروی که در تاریخ ۱۵ جاری بوسیله آقای رسش شاشوویسکی و یك افسر فنی و معاون کماندان شهر با حضور آقایان رئیس دادگستری و دادستان و سربهر صدوقی و میسیو آنی بال معاینه و تشخیص داد که فشنگ مزبور ساخت کارخانه شوروی شهر تولاچایی عموماً در دفتر دادستان است و در صورت احتیاج مراجعه نمایند. با این حال که موضوع مربوط به ارتش سرخ بوده هیچ گونه اقدامی از طرف شهربانی غیر از تنظیم پرونده و عرض گزارش به مرکز شایسته نبوده است. رئیس شهربانی قزوین ـ پاسیار ۲ امین.

رونوشت نامه اصل است».

● «وزارت کشور

فرمانداری قزوین

تاریخ ۲۰/۱۱/۲۸

شماره ۹۳۲۲

محرمانه وفوری است

وزارت کشور ـ در جواب مرقومه شماره ۱۰۹۱۶ ـ ۱/۵۳۰۵۳ موضوع قتل رمضان مشروب‌فروش از طرف سربازان شوروی رونوشت نامه شماره ۱۸۷۲/۳۷۹ مورخه

---

۱. ستوان

۲. نوعی طپانچه روسی

۲۰/۱۰/۲۰ شهربانی قزوین را برای مزید استحضار خاطر مبارك به پیوست تقدیم می‌دارد. فرماندار شهرستان قزوین ـ مستشاری».

● «آقای سپهری ـ با مراجعه به پیشینه، رونوشت گزارش به منظور تعقیب قضیه به وزارت خارجه فرستاده شود».

انتقال ۷۲ رأس اسب از بجنورد به مشهد

□ «استانداری نهم

● وزارت کشور

تاریخ ۲۰/۹/۵ شماره ۳۶۹۸

محرمانه

استانداری نهم ـ عطف به مرقومه شماره ۹۴۶۸ مورخه ۲۰/۸/۱۱ متضمن ابلاغ رونوشت تلگراف شماره ۲۹۵۷ مورخه ۲۰/۸/۶ اداره کل اصلاح نژاد و پرورش اسب راجع به اعزام افسر و مامور برای منطقه معروض می‌دارد: در روز ۲ آذر سرکار یاور «دیمتری فیلیپویچ» و «ویلیچکو» به اتفاق «آندره آفتاسیا برادین» با سی نفر سواره نظام از مشهد به بجنورد آمده ۷۲ رأس از بقیه اسبهای منطقه اصلاح نژاد را با دادن رسید برده و ضمناً رسید سابق را هم که در ماه شهریور از شهرداری گرفته بودند پس داده و شرحی نوشته‌اند که ترجمه رونوشت آن به ضمیمه ترجمه رونوشت رسیده و رونوشت گزارش ستوان ۳ دامپزشك داستانی برای مزید استحضار تلواً تقدیم میشود.

کفیل فرمانداری بجنورد».

● «ترجمه صفحه ۲ پشت قبض

۲۹ سپتامبر ۱۹۴۱ شهر بجنورد

اینجانب دامپزشك نظامی دانگ اسکالدژینگو تحویل گرفتم از اصلاح نژاد اسب بجنورد:

۱ـ کره‌های جوان از یك تا سه ساله ۱۴۷ رأس

۲ـ مادیان ۱۶۷ رأس

۳ـ سیلمی ۵ رأس
۴ـ اسب ۵۲ رأس
جمع ۳۷۱ رأس
تحویل گیرنده دامپزشك نظامی دانگ اسکالدژینگو ـ امضاء
تحویل دهنده شهردار شهر بجنورد ـ امضاء
بقیه به صفحه ۲ مراجعه شود».

● «صفحه ۲
از داده ما به شهردار بجنورد (آقای خجسته) در موقع مرافعه با لرها در کوه کشته شد ۷ رأس زخمی، ۱۹ تلفات در عرض راه، ۳ به اختیار شهرداری واگذار شده، ۳۵ رأس اسب منطقه که به درد هیچ کار نمی‌خورد و ۳۵ رأس بدون داغ اصلاح نژاد متعلق به دهاتی‌ها که لرها سرقت کرده بودند و باید به صاحبانش ادا شود.

شهردار بجنورد ـ امضاء
دامپزشك نظامی ـ امضاء».

● ترجمه پشت صفحه ۲
بحساب داده‌ها اینجانب تحویل گرفتم در ۲۴ نوامبر ۱۹۴۱ از آقای خجسته ۷۲ رأس اسب در تاریخ بالا.
اسب ۵ رأس ـ مادیان بزرگ سه ساله ۳۸ رأس ـ کره اسب ۲ ساله ۱۹ رأس ـ کره مادیان ۲ ساله ۱۰ رأس ـ ۴۱/۶/۲۴ مایو برویلیچکو».
● «رونوشت برابر رونوشت است.»

ضبط داروهای آلمانی توسط مأموران شوروی در تبریز

□ «داروخانه و عمده‌فروشی فرهنگ
تبریز ـ ایران
عنوان تلگراف فرهنگ
تاریخ ۱۳ ماه آذر ۱۳۲۰

وزارت محترم داخله ـ محترماً معروض میدارد ۲ فقره داروجات وارده از کشور آلمان که چند ماه قبل وارد گمرك تبریز گشته قیمت یك فقره ۲۹ صندوق آن صددرصد تادیه و بیست و پنج درصد با قیمت تصدیق صدور یك فقره پنج صندوق نیز تادیه شده نظر به تاخیر اعاده ۲۵ درصد ودیعه و تغییرات تعرفه گمرکی و مرخصی آنها از گمرك مقدور نگشته و در اثر بروز وقایع اخیر هر دو فقره دارو از طرف مأمورین شوروی ضبط و برده‌اند و به تمامی دوایر مربوطه از استانداری تا گمرك تبریز و مقامات مربوطه شوروی عریضه‌جات متعددی تقدیم گشته تا دو ماه قبل اداره گمرك تبریز اسناد مربوطه را از اینجانب اخذ و ضبط نموده تا با مأمورین شوروی داخل در مذاکره شده و اجناس را مسترد نمایند متأسفانه منتج به نتیجه نگشته و از نقطه نظر حفظ حقوق ملی و از نقطه‌نظر این که دارو مورد احتیاج کشور و همچنین معیشت چند خانواده منحصر به این دو فقره دارو که با هزاران خون جگر وجه آن تهیه و پس از دو سال سرگردانی به این وضع افتاده می‌باشد، لذا استدعا می‌شود به مقامات مربوطه دستورات لازمه صادر شود تا در استرداد آنها بنام نوع‌پروری و حفظ حقوق ملی کوشش و مساعدت شود.

با تقدیم احترام فائقه

داروخانه فرهنگ دکتر محمود شهیدی

رونوشت به مجلس شورای ملی ـ وزارت خارجه ـ وزارت دارایی ـ وزارت بازرگانی و اداره کل گمرك ارسال گشته است.»

● «وزارت کشور

شماره ۸۰۸۸۸/۱۱۴۵۵

تاریخ خروج ۱۳۲۰/۱۰/۶

وزارت امور خارجه ـ رونوشت دادخواست دکتر محمود شهیدی رئیس داروخانه فرهنگ راجع به ۳۴ صندوق داروجات او که از کشور آلمان وارد گمرك تبریز شده و از طرف مأموران شوروی تصرف گردیده است به ضمیمه ایفاد می گردد. متمنی است برای رفع شکایات شاکی هر تصمیمی اتخاذ می‌فرمایند این وزارتخانه را آگاه سازند.

رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه

اداره اقتصادیات

بتاریخ ۲۰/۱۰/۲۳

شماره ۵۰۵۰-۳۵۱۸۳

وزارت کشور - در پاسخ نامه شماره ۸۰۸۸۸/۱۱۴۵۵ مورخه ۲۰/۱۰/۶ اشعار می‌دارد که عین نامه آقای محمود شهیدی مدیر داروخانه فرهنگ تبریز قبلاً به وزارت امور خارجه رسیده است و چون مطلب کاملاً واضح نبود و بالاخره معلوم نکرده بود چند صندوق دارو، متعلق باو از طرف مأمورین شوروی ضبط شده است بوسیله وزارت بازرگانی خواسته شد توضیح بایسته در اینباب بدهند تا اقدامی که لازم است بعمل آید.

از طرف وزیر امور خارجه - مدیر کل محمدعلی همایون‌جاه».

سرقت مهمات سربازان روسی در راه زنجان به قزوین

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت گزارش شهربانی قزوین مورخه ۱۳۲۰/۹/۲۰ شماره ۱۸۵-۵ اداره کل شهربانی

(برابر اظهار کماندانی ارتش سرخ در تاریخ ۱۹ نوامبر بین راه زنجان به قزوین سه نفر از اشرار به سربازان شوروی حمله و اسلحه مندرجه زیر را از آنها بدزدی می‌برند:

تفنگ پنج تیر روسی ۱ عدد، فشنگ ۶۰ تیر، گلنگدن ۱ عدد، بمب دستی ۲ عدد، ماسك ضدگاز ۲ عدد.

در نتیجه اقدام، عبدالله نام که یکی از دزدان بوده دستگیر و در نتیجه بازجویی یك قبضه تفنگ پنج تیر را که زیر خاك پنهان کرده بود کشف و از نشان دادن بقیه رفقا خود امتناع می‌نماید. برای کشف قضیه و معرفی رفقا - و تعیین کیفر نامبرده را در تاریخ ۲۰/۹/۱۶ به

این اداره تحویل و تقاضا نمودند که پس از کشف مسروقات[۱]، عین آنها به کماندانی مسترد گردد.

نظر بر این که محل وقوع خارج از حومه شهربانی بود لذا مراتب تحت شماره ۱۱۱۶/۱۷۹ با عبدالله نامبرده بگردان امنیه قزوین اعاده و اطلاع داده شد.

کفیل شهربانی قزوین ـ سربهر صدوقی»

اشغال نقاط حساس رضائیه توسط ارتش سرخ

□ «شهربانی رضائیه

تاریخ ۲۰/۹/۲۳

شمارهٔ ۲۵۳۱

اداره کل شهربانی: در بیستم شهریور ماه ۲۰ از طرف نیروی شوروی اداره شهربانی را تخلیه و بعضی از دوائر دولتی را ترك و مجدداً دائر و مأمورین که متفرق شده بودند بتدریج جمع آوری و معاودت، مشغول ایفاء وظایف مربوطه گردیده، ولی کلیه ساختمانهای نظامیه و ستاد لشکر چهار و تلگرافخانه در تصرف نیروی شوروی باقی و در ۲۷ ماه مزبور این بنده باتفاق آقای اردلان استاندار استان ۴ وارد رضائیه و مابقی مأمورین را که متواری و در اطراف می‌بردند جمع آوری و وضعیت شهربانی را ترمیم و اهالی با امیدواری مشغول گشت و گذران میباشند. کفیل شهربانی استان ۴ رضائیه ـ پاسیار ۲ داروغه».

ورود نظامیان روسی به «جویمند[۲]» گناباد

□ «استانداری نهم

تاریخ ۲۰/۹/۲۴

شماره ۱۱۶۹۵

---

۱. اموال دزدیده شده

۲. Juymand دهستان مرکزی در حومه شهرستان گناباد با ۴ دهستان مرکزی، زیبد، کاخك و بیدخت و ۲۴ هزار نفر جمعیت، فرهنگ جغرافیائی ایران، انتشارات دایره جغرافیایی ستاد ارتش، اسفند ۱۳۲۹.

وزارت کشور ـ رونوشت گزارش شماره ۱۷۴۶۷ ـ ۲۰/۹/۱۲ اداره شهربانی مشهد راجع به ورود «ماژر اولیانف» افسر ارتش شوروی با عده سرباز و پنج کامیون کالا به «جویمند» با رونوشت ضمیمه آن جهت استحضار فرستاده می‌شود ـ استاندار نهم».

● «ثبت کل وزارت کشور شماره ۸۵۵۸۲ ـ ۲۰/۱۰/۷».

نقشه برداری از خیابان‌های کرج

□ «وزارت کشور

۱۳۲۰/۱۰/۱ن/۵۰۵/۵۴۸۹۱

تاریخ تحریر ۲۶ آذر ۱۳۲۰

فوری است.

وزارت جنگ ـ از اداره کل شهربانی طبق گزارش شهربانی کرج اطلاع داده‌اند که ساعت ۱۱/۳۰ روز نهم ماه جاری یکنفر افسر و دو سرباز مسلح دولت اتحاد جماهیر شوروی در خیابان کشاورزی با اتومبیل باری مقابل بخشداری توقف و از خیابانهای کرج نقشه‌برداری نموده و پس از پانزده دقیقه بطرف قزوین عزیمت نموده‌اند. رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

حملهٔ ۹ فروند جنگندهٔ شوروی و بمباران سربازخانه‌های مشهد

□ «شهربانی کل کشور

شهربانی مشهد

شماره ۱۸۱۵۰/۶۶۶

مورخه ۲۰/۱۰/۴

اداره کل شهربانی ـ روز ۲۰/۶/۵ اول آفتاب ۹ فروند طیاره شوروی و قدری بعد ۳۵ طیاره دیگر بفر از مشهد آمده پس از بمباران میدان ضد طیاره و اطراف سربازخانه‌های لشکر ۹ و غیره، مقارن ظهر مراجعت نموده و مجدداً از ساعت ۱۵ همانروز تا مقارن غروب عمل را تجدید و باطراف سربازخانه‌ها و نقاط کنار شهر مقداری بمب ریخته شده و روز

۲۰/۶/۶ نیز عده‌ای، از طیارات شوروی بفراز مشهد آمده، با تکرار عملیات روز ۲۰/۶/۵ مراجعت نمودند که غروب ۲۰/۶/۶ بنا بامر مرکز، لشکر ۹ شرق بسمت تهران عقب‌نشینی و عده شهربانی نیز بر حسب دستور تیمسار فرمانده لشکر عده خود را جمع آوری و برای عقب‌نشینی در معیت هنگ توپخانه عازم گردیده، پس از مختصر راه‌پیمایی چون امر ثانوی رسیده بود مأمورین ادارات کشوری در کار خود باقی می‌باشند، عده شهربانی بشهر مراجعت و در شهربانی و قسمتهای مربوطه بکار مشغول شدند، تا اینکه مقارن ظهر روز ۲۰/۶/۷ قوای موتوریزه و پیاده و سوار و آتشبارهای شوروی بمشهد وارد، ساختمانهای ستاد لشکر و سربازخانه‌ها و شهربانی را متصرف و در حدود شصت نفر از افراد و سرپاسبانها و پایه‌ورهای شهربانی را بازداشت نموده، در شهربانیها و کلانتریها از افسر و سربازهای خود گذارده، آنچه اسلحه گرم و سرد اعم از شخصی و دولتی بود با خود برداشته، فردای آن روز پایه وران و افراد شهربانی را مرخصی داده و شهربانی را در تحت نظر و مراقبت چند نفر از افسران خو واگذار، لیکن کلانتری‌ها تا چند روز در تصرف خودشان باقی بوده که بعداً اماکن کلانتریها را نیز تخلیه و بکلی واگذار نموده، مامورین شهربانی و دوائر دیگر کشوری مانند پیش به ایفای وظیفه مشغول گشتند. در اثر این جریانات در ۱۵ روزه اول شهریور وضعیت اقتصادی و بازرگانی و پیشه‌وری و خواربار مختل و فوق‌العاده نامرتب، بویژه نان و قند و نفت و خواربار با نهایت سختی بدست می آید.

۲ـ در روز ۱۴ شهریور چون زندان شهربانی جز هفت قبضه تفنگ دو تیر مستعمل سیستم قدیم واگذاری قوای شوروی اسلحه دیگری در اختیار نداشته، عده‌ای از زندانیان از موقعیت سوءاستفاده نموده برای فرار بشورش مبادرت کرده بودند که با زحمت زیاد از طغیان آنها جلوگیری (شد).

۳ـ از شهربانیهای سرخس و جنت آباد و باجگیران و درجز و بجنورد و کلانتری لطف آباد چون قوای شوروی شهربانیهای آنجاها را متصرف و روسای آنها را باسارت برده، وضعیتشان مختل بوده و برای واقعات ۱۵ روزه اول شهریور گزارش نرسیده و اسامی پایه‌ورهای اسارت رفته از نقاط مزبور بشرح زیر بوده است:

سرخس: رسدبان ۳ محمدمحمدی، جنت آباد: رسدبان ۲ علی اصغر یاوری،

باجگیران: رسدبان ۲ محمدعلی وکیلی، درجز: رسدبان ۱ محسن حیدری، بجنورد: رسدبان ۱ نصرالله سعیدی و رسدبان ۳ فضل‌الله بزرگزاد، لطف‌آباد: رسدبان ۳ علی اصغر نخعی.

۴ـ شهربانیهای کاشمر و طبیات در گزارشهای ۱۵ روزه اول شهریور ماه واقعات قابل عرض ذکر نکرده و از سایر شهربانیهای تابعه هم در اثر جریانات بالا برای واقعات ۱۵ روزه اول شهریور گزارش نرسیده. فقط شهربانی کلات در ۲۰/۶/۷ گزارش داده بود اهالی و مأمورین دوایر، آنجا را تخلیه و افراد امنیه مرکز گروهان کلات بمشهد رهسپار و پاسگاههای مرزی امنیه را قوای شوروی تصرف نموده‌اند، و شهربانی تربت جام در ۲۰/۶/۶ گزارش داده بود پادگان محل آنجا را تخلیه و عقب‌نشینی کرده است. کفیل شهربانی مشهد ـ پاسیار ۲ دیهیم».

● «شهربانی کل کشور

شهربانی مشهد

مورخه ۲۰/۱۰/۴

شماره ۱۹۱۲۹

اداره کل شهربانی: ۱ـ بطوریکه در گزارش ۱۵ روزه پیش بعرض رسانده در ۱۵ روزه دوم شهریور نیز امور اقتصادی وبازرگانی و حمل و نقل و خواربار در مشهد مختل، بویژه نان و قند و شکر خیلی گران و کمیاب و مامورین دوایر کشوری بایفای وظیفه مشغول بوده‌اند.

۲ـ گزارش ۱۵ روزه دوم شهریور ماه شهربانی سبزوار حاکی است ستوان یکم ذبیح‌الله نبوی رئیس حوزه نظام وظیفه آنجا در موقع ورود قوای شوروی و ستوان یکم دهدشتی رئیس امنیه آنجا بعداً متواری و ادارات نامبرده مسدود (شده است).

احضار رانندهٔ مال باخته به وزارت کشور

(تمبر نامه یك ریالی وزارت دارایی)

□ «۲۰/۱۰/۶

● وزارت کشور دامت عظمته

محترماً معروض میدارد - اینجانب عباس هراتی مالك ماشین اینترناش شماره ۴ مشهد که در موقع ورود نیروی شوروی به مشهد ماشین فدوی را گرفته بودند، فعلاً در تصرف خود آنها می‌باشد. در مشهد آنچه را که شکایت نمودم دادرسی ننمودند، اینك خود را به مرکز رسانیده مطالب را به وزارت جلیله عرض و تقاضای استرداد ماشین نامبرده مورد تقاضا است و تلگرافاً هم به هیئت وزراء شکایت شده و هم به نخست‌وزیر، تاکنون دو ماه است در مرکز سرگردان و نتیجه‌بخش نشده در این خصوص بیچاره شده‌ام. تقاضا دارد اوامر مبارك مقرر به استرداد ماشین نامبرده که اینجانب به دعاگوئی وجود محترم مشغول بوده باشم - عباس هراتی.

آدرس: خیابان برق، بنگاه حمل و نقل جنوب، عباس هراتی دارای شناسنامه شماره ۲۶۸۶ صادره قوچان».

● «عیناً به استانداری نهم ارجاع می‌شود که دستور فرمایید پس از رسیدگی و اقدام، نتیجه را با اعاده عین مرجوعه اعلام دارند - وزیر کشور».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۱۰۲۲۳۴

شماره خصوصی ۸۷۴

تاریخ ۲۰/۱۲/۴

وزارت امور خارجه - عباس نام هراتی دادخواستی به وزارت کشور داده مبنی بر اینکه موقع ورود نیروی شوروی به مشهد ماشین او را گرفته و برده‌اند. هر وقت برای اقدام به استانداری نهم مراجعه شد جواب میدهند راجع به استرداد اتومبیل‌های اشخاص با فرمانده ساخلو شوروی و یا کنسولگری مذاکره نموده ولی نتیجه نگرفته‌اند و اتخاذ تصمیم قطعی را موکول به مذاکره با سفارت شوروی در تهران نموده‌اند.

خواهشمند است قدغن فرمائیداز هر اقدامیکه نسبت به این موضوع خواهند فرمود وزارت کشور را مستحضر سازند - وزیر کشور».

●«وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ تحریر ۲۰/۱۲/۱۱

شماره خصوصی ۱۰/۲

آقای عباس هراتی ـ راجع به دادخواست شما به فرمانداری مشهد که راجع به ماشین سابقاً نوشته و به تهران آمده‌اید، اکنون لازم است برای دادن پاره‌ای توضیحات به اداره سیاسی وزارت کشور مراجعه نمائید. رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

● نشانی ـ خیابان برق بنگاه حمل و نقل جنوب

● فرمودند از دفتر یادداشت برای این شخص بفرستند که حاضر شود و یادداشت به‌وسیله نامه‌رسان جهت او فرستاده شود ۲۰/۱۲/۱۲».

● « این پرونده را بایگانی نمائید تا مشارالیه حاضر شود».

ضبط کالاهای گمرك بندر پهلوی

□«وزارت دارائی

قسمت مالی

وزارت امور خارجه ـ رونوشت گزارش شماره ۸۵۳۵۳/۵۰۹۳ مورخه ۱۳۲۰/۱۰/۱۰ اداره کل گمرك راجع به کالاهائی که مقامات نظامی شوروی بدون انجام تشریفات مربوطه از گمرك بندر پهلوی برده‌اند، برای استحضار آن وزارت تلواً ارسال و خواهشمند است مقرر فرمائید شرح لازم در این باب بسفارت کبرای دولت اتحاد جماهیر شوروی نوشته و از نتیجه این وزارت را مستحضر سازند ـ وزیر دارائی ۳۸۳۰۴ـ ۲۰/۱۱/۴».

●«رونوشت به ضمیمه رونوشت نامه شماره ۸۵۳۵۳/۵۰۹۳ اداره کل گمرك برای اطلاع به وزارت کشور فرستاده میشود ـ وزیر دارائی».

● «رونوشت نامهٔ شماره ۸۵۳۵۳/۵۰۹۳ مورخ ۱۳۲۰/۱۰/۱۰ اداره کل دفتر وزارت دارائی

پیرو نامه شماره ۸۵۰۷۱/۵۰۶۲ به تاریخ ۱۳۲۰/۱۰/۷ طبق گزارشهای اخیر واصل از گمرك بندر پهلوی مقامات نظامی شوروی کالاهای رسیده مشروحه زیر را از موجودیهای گمرك:

تیغ	۲ صندوق
ماشین آلات	۷ صندوق
قفل	۴۶ صندوق
فتیله	۹ صندوق
ظروف	۲ صندوق
نخ ابریشمی	۲ صندوق
رادیو	۵۲ صندوق
سنجاق	۱ صندوق
شمع	۶ صندوق
ماهوت پاك کن	۲ صندوق
اطو	۱۷ صندوق
لوازم برقی	۳ صندوق
ماشین تحریر و رادیو	۲۸ صندوق
کاغذ	۱۴۵ عدل
فولاد	۱۶۱۸ عدل

بدون انجام آیین گمرکی با کشتیهای آخوندوف، سانتر و سایوز به روسیه شوروی حمل نموده‌اند.

خواهشمند است مراتب را در تعقیب گزارشهای تقدیمی سابق بعرض جناب آقای وزیر دارائی برسانید ـ رئیس گمرك».

● «رونوشت برابر با اصل است».

اقدامات فرقه دموکرات در روستاهای «ارسباران»

□ «مطابق گزارش دهدار و شهردار جلفا که به وسیله استانداری سوم رسیده است آقایوف نام که مقیم ایران در تبریز خدمت نظام وظیفه خود را انجام داده، در پیش آمد اخیر با رسول‌اف و همکاری رضا هادی سیه‌رودی و نجفقلی اهل محال سیه‌رود و بهلول خانسری و محمل‌قلی دورانی در دهات سیه‌رود ارسباران به شرارت و شورش خود افزوده و تولید انقلاب نموده‌اند.

● آقایوف و رسول‌اف خود را افسر شوروی معرفی و به هریك از دهات که وارد شده‌اند، بیرق[1] سرخ زده و نشانی با علامت دولت شوروی به سینه‌هایشان نصب کرده و از هر قریه عده‌ای بنام طرفدار جمع نموده‌اند و اهالی آشوب‌طلب با آنها تشریك مساعی و همدست‌شده و اموال مردم را غارت می کنند و در قریه خانسر از قرار اطلاع شش نفر را اعدام کرده‌اند و خیال حمله به علمدار را داشته‌اند.

● شب ۲۰/۱۰/۱۴ به علمدار وارد و به منزل شخص دهدار و رئیس شهربانی علمدار و متمولین علمدار حمله کرده، تعدادی از اشیاء منزل دهدار و مبلغ ۳۰۰۰ ریال از منزل او به یغما برده‌اند و دهدار را تهدید به قتل نموده که عده‌ای مانع شده‌اند و مبلغ ۲۰۰۰۰ ریال اسکناس و پول نقره و طلا و اشیاء دیگر از متمولین علمدار گرفته و به یغما برده‌اند و از پنبه دانه‌های شرکت در حدود ۱۰۰۰ ریال رضا هادی سیه‌رودی فروخته و کلیه پرونده‌ها و ملزومات ادارات را ازبین برده و آثاری باقی نگذاشته‌اند.

● در تاریخ ۲۰/۱۰/۱۷ چند نفر افسر شوروی به علمدار وارد و تمام پارتیزنها[2] را جمع و به دهات خودشان اعزام نموده‌اند. عقیده جناب آقای استاندار این است که چون این شخص تبعه ایران است، مطابق عهدنامه ایران و شوروی دولت شوروی این شخص را تسلیم و تحویل دهد».

---

۱. پرچم

۲. پارتیزان، چریك

تبعید یک ایرانی به دلیل مخالفت با گفته‌های رادیو لندن

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره اطلاعات

تاریخ ۲۰/۱۰/۱۵

شماره ۱/۸۱۹۱۶/۲۱۲۸۴

وزارت کشور ـ محترماً رونوشت گزارش شماره ۲۰۷۲ ـ ۲۰/۱۰/۱۰ شهربانی همدان راجع به بازداشت و آزادشدن اکبر نوعی به دستور شهربانی از طرف نیروی انگلیس شفاهاً تقدیم می گردد. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر»

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

مورخه ۲۰/۱۰/۱۰

شماره ۲۰۷۲

اداره کل شهربانی ـ اکبر نوعی تبعه دولت شاهنشاهی که در تاریخ ۶/۳۰ با شماره نامه ۳۰۸ شهربانی ملایر بنام انتشار اخبار کذب و بی‌اصل و بنابفرموده مرکز به اراک تبعید و از آنجا به همدان اعزام که نزد فامیلش زندگانی و از آن تاریخ در همدان تحت نظر و بوسیله دارایی مالی امرار معاش می‌نماید، روز ۲۹ آذر از طرف نیروی انگلیس شهربانی اعزام و شفاهاً آموزش بازداشت او را بعنوان اینکه موقع سخن‌رانی رادیو لندن در میدان صحبت‌هایی بر خلاف نموده با اطلاع و نامه فرمانداری بازداشت و روز پیش بنا به آموزش آنان آزاد گردیده مراتب را گزارشاً بعرض میرساند ـ یاور محتشم».

استرداد ادارهٔ املاک واگذاری بهشهر از شوروی

□ «وزارت کشور

فرمانداری شهرستان ساری

تاریخ ۱۳۲۰/۱۰/۱۶ شماره ۷۹۰۶ پیوست دارد

وزارت کشور ـ از اداره املاك واگذاری بهشهر تقاضا نموده بودند باغشاه را که نیروی شوروی تصرف نموده، محل سابق اداره املاك و برای سکونت اداره مورد ضرورت میباشد، در نتیجهٔ مذاکرات با فرمانده نیروی شوروی، باغشاه تخلیه و به تصرف اداره نامبرده داده شد. رونوشت نامه شماره ۷۰۲ اداره املاك واگذاری هم جهت استحضار به پیوست تقدیم میشود فرماندار مازندران ـ مدیر نوری».

□ «وزارت کشور

فرمانداری شهرستان ساری

رونوشت شماره ۷۰۲ مورخ ۲۰/۱۰/۲۲

فرمانداری شهرستان ساری ـ پاسخ نامه شماره ۷۶۳۳ـ۲۰۹۱۰/۱۹ در نتیجه مذاکرات حضوری با کماندانی بالاخره موفق شدیم که اداره املاك واگذاری را به باغشاه انتقال دهیم و فعلاً چند روز است باغ را متصرف هستیم. در پایان از حسن ظنی که فرمانداری مازندران نسبت به ریاست این اداره اظهار فرموده بودند تشکرات قلبی را تقدیم میدارد.

رئیس املاك واگذاری بهشهر ـ محمد ادیب زاده».

● «رونوشت برابر با اصل است ـ منفرد»

ادعای نمایندگان نیروی شوروی برای غنیمتی بودن علیق دواب

□ «استانداری نهم

رونوشت صورت کمیسیون ۲۰/۱۰/۱۹

شهر بجنورد ۹ نوامبر ۱۹۴۲

روی اصل و در حاشیه به زبان روسی نوشته شده.

(جمعه ۲۰/۱۰/۱۹ کمیسیون نمایندگان اعزامی از طرف نیروی شوروی در مشهد به سرپرستی ایلنتدان ریسین و دامپزشك نظامی پانو و ستوان دوم گریبشکو در ساعت ۹ شب وارد بجنورد شده به فرمانداری مراجعه و اظهار داشتند که برای تحویل گرفتن علیق[1] که

---

۱. علیق دواب، خوراك چهارپایان از قبیل جو و کاه.

به غنیمت گرفته شده بود، برای حمل آن‌ها آمده‌اند. از طرف فرمانداری پاسخ داده شد علیق غنیمتی در بین نبوده کنترات نامه رسمی راجع به ۸۴۷ تن و ۷۵۴ کیلو یونجه و ۴۱۶ تن ۲۹۵ کیلو جو در تاریخ ۲۱ مرداد ۱۳۲۰ بین هنگ سوار و دارایی و شهرداری از یك طرف و از طرف دیگر محمدولی حاتمی کنتراتچی بسته شده، برای بررسی قرارداد از طرف فرمانداری آقای رئیس دارائی و سرپرست ایلخی و کنتراتچی دعوت، معلوم شد که کنتراتچی تا تاریخ شهریور ماه مقدار ۶۰/۶۵ تن یونجه تحویل هنگ و ایلخی داده و ضمناً اظهار شد که در تاریخ ۲۹ سپتامبر ۱۹۴۱ که سرگرد دامپزشك ساکالا ژینکو دسته اول دواب را تحویل گرفته میبردند، مقدار موجودی از طرف کمیسیون مخصوص وزن شده و مقدار آنها مطابق صورت مجلس و مورخه ۲۰/۷/۷ ـ ۷۴۵۰ کیلو و ۱۳ تن جو و دوازده تن یونجه و سی و سه تن کاه بوده که یك تن و نیم یونجه و ۲۹۶ کیلو و ۱ تن جو برای علیق توی راه دواب بردند و مقداری هم که باقیمانده بود در ظرف این مدت به مصرف ۷۲ رأس دواب برده و ۴۹ رأس دواب باقیمانده که فرمانده شوروی آنها را وازده است. رسید برای اینکه اتومبیلهائیکه بودند و بایستی با بار مراجعه ننمایند و از طرف فرمانداری و دارائی به کنتراتچی دستور داده شد ۷۱/۲ تن یونجه و سه تن جو با گرفتن قبض علیحده تحویل نماید.

ایلنتدان ریسین ـ کفیل فرمانداری بجنورد خجسته ـ ستوان دوم گریبشکو ـ رئیس دارائی و اقتصادی اورنگ ـ دامپزشك نظامی پانو ـ سرپرست ایلخی بجنورد ـ ستوان سوم دامپزشك سکالاژینکو). کنتراتچی علیق ایلخی بجنورد ـ محمدولی حاتمی».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۰/۱۲/۴

شماره عمومی ۱۰۵۱۴۶

شماره خصوصی ۸۸۰

استانداری نهم ـ عطف به شماره ۱۵۰۳۶ مورخه ۲۰/۱۱/۱۶ موضوع گزارش به فرمانداری بجنورد راجع به مقداری جو و یونجه که نیروی شوروی به عنوان غنائم جنگ مطالبه کرده است، قدغن فرمائید در این خصوص مسائل با نیروی شوروی

وارده مذاکره شده و در صورتیکه توافق حاصل شد، به هیچوجه نبایستی به مرکز مراجعه نمایند.ـوزیر کشور».

مصادرهٔ اموال کفیل فرماندهی گردان امنیهٔ مرزی شمالغرب به هنگام حملهٔ سربازان شوروی

□«وزارت کشور
امنیه کل کشور
تاریخ ۲۰/۱۰/۲۱
شماره ۳۲۶۹ـ ۶۲۳۰ب
وزارت کشور
گزارش
محترماً رونوشت گزارش شماره (۴۹/ سیار) ۲۰/۱۰/۶ سروان سیدعلی اکبر میرشکرایی را دایر به اتومبیل شخصی خود، به پیوست تقدیم می‌دارد.

رئیس امنیه کل کشور ـ سرتیپ آق اولی».

● «آقای وجدانی ـ اگر شماره اتومبیل و سیستم آن مشخص است به وزارت امور خارجه بنویسید و در این خصوص از امنیه کل توضیح بخواهید ۲۰/۱۱/۲۲».

● «با نهایت احترام سروان سیدعلی اکبر میرشکرایی به عرض می‌رساند: قبل از شهریورماه ۱۳۲۰ فدوی کفالت فرماندهی گردان مستقل ۲۵ امنیه مرزی شمالغرب را عهده‌دار بودم. در موقع پیش آمد اخیر هنگام عقب‌نشینی از مرز به واسطه سوختن کلاج اتومبیل و تعقیب نمودن موتورسیکلت سواران شوروی، اتومبیل فورد سواری و مقداری فرش و اثاثیه فدوی در قریه «سیاه چمن» واقع در پانزده فرسخی تبریز ماند و خودم در معیت تیمسار سرتیپ قادری به تهران آمده تا اخیراً که برحسب امر اداره کل امنیه برای تصفیه محاسبه گردان به تبریز مراجعت نمودم درصدد بازجویی برآمده و معلوم شد اتومبیل و اثاثیه آساطور نام مسیحی و سربازان شوروی برده‌اند.

مراتب طی شماره‌های ۲۸ مورخ ۲۷ آبان‌ماه و شماره ۳۱ مورخ ۵ آذرماه به اداره

شهربانی تبریز آگهی داده شده چون تاکنون از اخذ و استرداد آن اطلاعی در دست نیست و تمام هستی بنده هم همان اتومبیل و اثاثیه بوده که برده‌اند، بنابراین مستدعی است امر و مقرر فرمائیدعطف توجهی فرموده نسبت به گرفتن اثاثیه و اتومبیل فدوی اقدام مقتضی به عمل آورند.

رونوشت ورقه مالکیت اتومبیل مزبور را به ضمیمه از لحاظ مبارك می گذراند.

فدوی ـ سروان میرشکرایی».

●«۲۰/۱۰/۲۱ رونوشت برابر اصل است».

نصب پرچم سرخ در روستاهای مرند و اعدام روستائیان

□ «وزارت کشور

استانداری سوم

رونوشت گزارش بخشداری مرند شماره ۴۶۲۲ مورخه ۲۰/۱۰/۲۳

فرمانداری شهرستان تبریز ـ پیرو معروضه شماره ۴۵۷۸ ـ ۲۰/۱۰/۱۸ موضوع وخامت اوضاع مرند و جلفا و علمدار در اثر اقدامات شورشیان روسیه بعرض می‌رساند: طبق گزارش محرمانه شماره ۹۸۵ ـ ۲۰/۱۰/۱۹ دهدار و شهرداری جلفا، آقایف که وضع و حال عملیات او ضمن معروضه بالا رسید، در این مدت چند روزه اخیر از هیچ گونه اجحاف و ماجراجویی فروگزاری نکرده، با رسول اف و همکاری رضا هادی سردرودی و نجفقلی اهل محال سردرود و بهلول خانلری و محمدقلی دوزالی در دهات دهستان سردرود ارسباران به شرارت و شورش خود افزوده، با تولید انقلاب دو نفر نامبردگان بالا اولی و دویمی خود را افسر دولت شوروی معرفی و بهر یك از دهات که وارد می‌شوند بیرق سرخ زده و نشانی با علامت دولت شوروی به سینه‌هایشان نصب کرده و از هر قریه نیز عده‌ای به نام «پارتی‌زان» جمع نموده‌اند، و اهالی آشوب‌طلب نیز در این مرحله با نامبردگان تشریك مساعی و در تمام دهات اموال مردم را غارت نموده و در قریه خانلر طبق بازجویی که بعمل آمد شش نفر را اعدام کرده‌اند، و خیال حمله و تهاجم به علمدار کرده و در شب ۲۰/۱۰/۱۴ ساعت یك نصف شب به علمدار وارد و به منزل شخصی دهدار و رئیس

شهربانی علمدار و متمولین حمله کرده و قسمتی از اشیاء منزل دهدار و ۳۰۰۰ ریال از منزل او به یغما برده و خود دهدار که درمنزل شخص دیگری بوده، گرفتار و آقایف رئیس پارتیزان‌ها دهدار را تهدید به اعدام نموده و صبح و عصر آن روز اهالی را جمع کرده و او را بالای بامی برده به اهالی گوشزد و اخطار کرده که هر کس از دهدار شاکی است دست بالا بردارد، و تمامی اهالی و اشخاصی که از گرگر و سایر دهات به پیشواز آنها آمده بودند، اظهار رضایت نموده، بنا به (تشخیص) خودش چند نفر از اشرار که دهدار را شخصا می‌شناختند او را مرخص نموده و ۱۲۰۰۰۰ ریال اسکناس و پول نقره و طلا و اشیاء از متمولین علمدار گرفته و به یغما برده‌اند...».

مذاکره با قوای شوروی برای استرداد اتومبیل شوورولت یك ایرانی

□ «وزارت کشور

استانداری سوم

تاریخ ۱۳۲۰/۱۱/۶

شماره ۸۱۹۶

وزارت کشور - بازگشت بنامهٔ شماره ۵۸۲۱۳/۱۴۲۷۷ - ۲۰/۱۰/۲۲ فرستاده از اداره انتظامات متضمن درخواست ایوب جبارزاده در موضوع اتومبیل شورلت، دستور شماره ۴۲۵۷۳/۷۵۱۷ - ۲۰/۸/۲۶ تاکنون به دفتر استانداری نرسیده متمنی است قدغن فرمایند رونوشتی بفرستند تا اقدام شود. استاندار استان سوم».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۹۹۳۳۴

شماره خصوصی ۸۲۶

تاریخ ۲۰/۱۲/۵

استانداری سوم

عطف بشماره ۸۱۹۶ - ۲۰/۱۱/۶ موضوع توقیف اتومبیل شورلت ایوب

جبارزاده بوسیله نیروی شوروی، اینك رونوشت نامه شماره ۲۸۷۵۴/۱۴۵۷ ـ ۲۰/۸/۷ وزارت امورخارجه تلوا فرستاده می‌شود. قدغن فرمایند با اولیای امور شوروی در تبریز مذاکره وترتیب استرداد آنرا بدهند و نتیجه اقدام را هم اعلام دارند ـ وزیر کشور».

ضبط اموال بازرگان شیرازی

□«وزارت پست و تلگراف و تلفن

شماره کتاب ۱۰ ـ ۱۲ از شیراز به طهران شماره قبض ۴۳۷ شماره تلگراف ۶۳۲ عدد کلمات ۷۳ تاریخ اصل ۱۰ تاریخ وصول ۱۳۲۰/۱۱/۱۱

جناب آقای فروغی نخست‌وزیر، رونوشت وزارت بازرگانی، رونوشت جناب آقای سهیلی وزیر امورخارجه، رونوشت ریاست مجلس شورایملی، رونوشت جناب آقای علی دشتی نماینده محترم مجلس تهران.

بعرایض ترتیب اثر داده نشد، تا اینکه طبق اطلاع کتبی واصله از پهلوی روسها ۱۰۶ صندوق چراغ مربوطه را از انبار گمرك بردند. تکلیف چیست، بکجا باید ملتجی شد؟

قوه تحمل خسارت ندارم. استرحاماً مساعدت فرمائید. جواب ضیاء دهدشتی».

● «دبیرخانه اداره اطلاعات ۱۳۲۰/۱۱/۱۳ شماره ۱۶۰۲۱۰».

● «مربوط با این اداره (اداره اطلاعات) نیست: عیناً بدفتر وزارتخانه عودت داده شود که باداره سیاسی بفرستند».

ـ«وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۶۵۲۰ تاریخ ۲۰/۱۱/۱۴».

ـ«سابقه این موضوع را پیدا کنید بدهد ۱۱/۴»:

ـ«چون اقدام شده است فعلاً بایگانی شود. ۱۱/۱۴».

تقاضای تبعید یکی از ملاکین شاهی و گرگان از سوی شوروی

□ «وزارت کشور

رونوشت نامه وزارت امور خارجه به شماره ۴۹۶۱
مورخه ۱۳۲۰/۱۱/۱۱ که اصل آن بشماره ۱۵۶۲ـ۲۰/۱۱/۱۳ در دفتر محرمانه وزارتی ثبت شد.

محرمانه

وزارت کشور

از سفارت کبرای شوروی اظهار می‌دارند که رمضانی (بشیر دیوان) ملاك در منطقه شاهی[1] و گرگان یکی از اشرار و راهزنان است و تقاضا دارند او را از آنحدود تبعید نمایند. خواهشمند است مقرر فرمایند در جلوگیری از شرارت اشرار اقدام مقتضی بعمل آورند.
وزیر امور خارجه».

● «رونوشت برابر اصل است».

رونوشت نامه وزارت امور خارجه شماره ۴۹۶۱ مورخ ۱۳۲۰/۱۱/۱۱ که اصل آن بشماره ۱۵۶۲ـ۲۰/۱۱/۱۳ دفتر محرمانه وزارتی ثبت شد.

محرمانه.

وزارت کشور ـ از سفارت کبرای شوروی اظهار میدارند که رمضانی (بشیر دیوان) ملاك در منطقه شاهی و گرگان یکی از اشرار و راهزنان است و تقاضا دارند او را از آنحدود تبعید نمایند. خواهشمند است مقرر فرمائید در جلوگیری از شرارت اشرار اقدام مقتضی بعمل آورند ـ وزیر امور خارجه».

تقاضای شوروی برای سرکوب یکی از ملاکین آذربایجان

■ «وزارت کشور

شماره ۴۹۷۳

مورخه ۲۰/۱۱/۱۲

وزارت کشور ـ سفارت کبرای شوروی اظهار می‌دارد که در گرگر ۱۲ کیلومتری

---

۱. قائم‌شهر

جنوب جلفا و در دشت «شاید سر دشت باشد» ۲۵ کیلومتری جنوب جلفا یکنفر از ملاکین محل اهالی دو نقطه بالا را به میتر ایوز[1] بسته است. خواهشمند است مقرر فرمایند در این خصوص بررسی لازم بعمل آورده و در صورت صحت برای سرکوبی ملاك مذکور بررسی لازم بعمل آورده و در صورت صحت برای سرکوبی ملاك مذکور نیز اقدام و از نتیجه وزارت امور خارجه را آگاه سازند.

از طرف وزیر امور خارجه مدیر کل محمدعلی همایون‌جاه».

● «رونوشت برابر اصل است».

● «وزارت کشور

رونوشت نامه وزارت امور خارجه شماره ۴۹۷۳ مورخه ۲۰/۱۱/۱۲ که اصل آن به شماره ۱۵۵۹ـ۲۰/۱۱/۱۳ دفتر محرمانه وزارتی ثبت شد.

محرمانه

وزارت کشور ـ سفارت کبرای شوروی اظهار می‌دارد که در «گرگر» ۱۲ کیلومتری جنوب جلفا و در دشت (شاید سر دشت باشد) ۲۵ کیلومتری جنوب جلفا یکنفر از ملاکین محل اهالی دو نقطه بالا را بمیتر ایوز بسته است. خواهشمند است مقرر فرمایند در این خصوص بررسی لازم بعمل آورده و در صورت صحت برای سرکوبی ملاك مذکور نیز اقدام و از نتیجه وزارت امور خارجه را آگاه سازند. از طرف وزیر امور خارجه، مدیر کل ـ محمدعلی همایون جاه».

● «رونوشت برابر اصل است».

توقیف خودروهای ایرانیان توسط قوای شوروی

□ «وزارت کشور

استانداری سوم

تاریخ ۲۰/۱۱/۱۸

---

۱. نوعی اسلحه است.

شماره ۹۰۲۸

وزارت کشور - پاسخ نامه شماره ۹۰۳۳۶/۱۴۶۵۹-۲۰/۱۱/۵ فرستاده از اداره انتظامات راجع به دادخواست حسین دفتریان با اعاده مرجوعه به عرض می‌رساند: نسبت به استرداد ماشین‌هائیکه از طرف نیروی شوروی چه در تبریز و چه در سایر نقاط آذربایجان توقیف و به داخل کشور شوروی برده و یا در ایران مورد استفاده قرار دهند، از طرف استانداری اقدام و کراراً به سر کنسولگری و فرمانده پادگان نیروی شوروی در تبریز مراجعه، ولی متاسفانه منتج به نتیجه نشده و بهتر است در وزارت امورخارجه با مقامات مربوطه مذاکره نموده و قرار آسایش صاحبان ماشین‌ها را بدهند و نتیجه را به استانداری نیز ابلاغ فرمایند تا به صاحبان ماشین‌ها در تبریز اطلاع داده شود. استاندار استان سوم»

● «عیناً برای اقدام به اداره سیاسی ایفاد می‌شود - رئیس اداره انتظامات».

● «رونوشت شرح بالا برای استحضار وزارت امورخارجه ایفاد و متمنی است مقرر فرمایند از اقدامی که در این خصوص بعمل می‌آید وزارت کشور را آگاه سازند.

وزیر کشور - رئیس اداره انتظامات»

● «اداره کل شهربانی

تاریخ پروانه ۲۰/۱/۱۰

شماره ۱۴۸

شماره سوار ۲۳۵۰۸۸

پروانه گمرك پهلوی[1] شماره ۱۴۲۹۱۹ مدل ۳۶

آقای حسین دفتریان پسر محمد دارای شناسنامه ۶۶۱۷ اجازه دارد یك اتومبیل کرایه را که از بازدید کارشناس اداره کل شهربانی گذرانیده است به شماره ۱۴۸ بکار بیندازد.

رئیس دائره راهنمائی و رانندگی (مهر و امضاء). رئیس اداره سر کلانتری (مهر و امضاء).

سواد[2] اجازه‌نامه یا ورقه مالکیت».

---

۱. بندر انزلی.

۲. رونوشت.

انتقال اموال مسروقه توسط سربازان روسی از قزوین به رشت

□ «وزارت کشور

تاریخ ۲۰/۱۱/۲۰

شماره عمومی ۷۰۸۵۱

شماره خصوصی ۶۵۴

فرمانداری قزوین ـ رونوشت درخواست آقای احمد امیرشاهی و شکایت از اینکه مقداری از اثاثیه او را (احمدی فرماندار وقت) مهاجرین به رشت حمل کرده‌اند تلواً فرستاده می‌شود.

مقتضی است نسبت به این موضوع به مقامات مربوطه شوروی مذاکره نموده و ترتیبی برای جبران خسارات وارده بدهند و نتیجه امر را اطلاع دهید.

رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

● «دفتر ـ از قسمتی که علامت گذاشته شده، رونوشت تهیه و به ضمیمه فرستاده شود.»

سرقت دارایی و جهیزیه همسر یك گروهبان نیروی هوایی

□ «وزارت کشور

شماره عمومی ۱۰۱۲۹۸

شماره خصوصی ۷۵۱

تاریخ ۲۰/۱۱/۲۵

وزارت جنگ ـ گروهبان یکم علی اکبر حق مدد میلانی از هنگ ۲ هوائی به استانداری سوم درخواستی تسلیم نموده دائر بر اینکه در حوادث اخیر چند نفر از مهاجرین از غیبت و مسافرت او به تهران استفاده نموده و به اتفاق سربازان شوروی دارائی او و جهیزیه عیالش را برده‌اند. برای اطلاع از علت و متهم دادخواست مشارالیه به استانداری سوم مراجعه شد. پاسخی که از استانداری میرسد شکایت او را تائید می کند.

اینك رونوشت گزارش استانداری و دادخواست گروهبان نامبرده لفاً ایفاد، تا هر اقدامی که مقتضی بدانند بعمل آورند ـ وزیر کشور».

توقیف اتومبیل انتقال اتباع ایتالیا به مرز ترکیه در تبریز

□ «شهرداری تهران

وزارت کشور

تاریخ ۲۰/۱۱/۲۶

شماره ۲۵۵۰۰

وزارت کشور - یك دستگاه اتومبیل سواری مرسدس بنز شماره ۲۰۶۷ که چندی قبل مأمور رساندن اتباع کشور ایتالیا به مرز ترکیه بود، در اثر پیش آمدهای اخیر در تبریز متوقف گردیده است. اقداماتی هم برای استرداد آن به عمل آمده و به استاندار استان سوم نیز مراجعه گردیده، ولی چون نتیجه گرفته نشده است اگر در استرداد عین با غرامت آن اشکالی به نظر میرسد مستدعی است مقرر فرمایند از ابوابجمعی شهرداری کسر شود.»

● «آقای طباطبایی از طرف وزارت کشور مأموریت این کار را داشته‌اند که اتومبیل وزارت کشور و ادارات تابعه آنرا تحویل شهربانی نمایند. مستقیماً نزد ایشان بفرستید و جواب صحیح را بپرسید».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۷۴۶۸۱

شماره خصوصی ۳۵۹۶

اداره بازرسی

تاریخ ۱۳۲۵/۱۲/۵

استانداری سوم - شهرداری تهران طی نامه شماره ۲۵۵۰۰ مورخه ۲۰/۱۱/۲۶ گزارش می‌دهد که اتومبیل مرسدس بنز به شماره ۲۰۶۷ که چندی قبل مأمور رساندن اتباع کشور ایتالیا به مرز ترکیه بوده در اثر پیش آمدهای اخیر در تبریز متوقف شده، جهت استرداد آن به استانداری مراجعه و تاکنون نتیجه گرفته نشده است. قدغن فرمائید در استرداد ماشین مزبور اقدامات لازمه معمول و از نتیجه وزارت را مستحضر نمایند - وزیر کشور».

● «وزارت کشور

اداره بازرسی

شماره عمومی ۱۳۰ شماره خصوصی ۵ تاریخ ثبت ۱/۱۰ تاریخ تحریر ۱/۹ تاریخ خروج ۱۳۲۱/۱/۱۲ وزارت امور خارجه - شهرداری تهران طی نامه شماره ۲۵۵۰۰ - ۲۰/۱۱/۲۶ گزارش نموده است که یکدستگاه اتومبیل سواری مرسدس بنز به شماره ۲۰۶۷ که چندی قبل مامور رساندن اتباع کشور ایتالیا به ترکیه بود، در تبریز متوقف و مسترد نداشته‌اند. مراتب به استانداری سوم مراجعه گردید که موضوع را رسیدگی نموده، اتومبیل مزبور را به طهران روانه نمایند. استانداری طی نامه شماره ۱۲۴۲۴ - ۲۰/۱۲/۲۰ گزارش داده است که اتومبیل نامبرده را هنگام مراجعت از مرز، مامورین نیروی شوروی در تبریز گرفته و مورد استفاده قرار داده‌اند. از مکاتبه و مذاکره با ستاد نیروی شوروی و سرکنسولگری تبریز نتیجهِ حاصل نشده است».

● «شهرداری تهران

وزارت کشور

اداره بازرسی

شماره عمومی ۱۶۹۵ شماره خصوصی ۳۷۹۶ تاریخ ثبت ۱/۱۰ تاریخ تحریر ۲۱/۱/۹ تاریخ خروج ۲۱/۱/۱۲

شهرداری تهران - پاسخ نامه شماره ۲۹۱۲۰ - ۲۰/۱۲/۲۴، موضوع از طریق وزارت خارجه اقدام، نتیجه بعداً اعلام می گردد - وزیر کشور».

سرقت طلا و جواهر یك زن زنجانی توسط مأموران شوروی

□ «نخست‌وزیر

تاریخ ۱۳۲۰/۱۱/۲۸

شماره ۱۷۵۰۹

وزارت کشور - بانو صفیه حریرچیان زنجانی راجع به جواهرات و طلاآلات و سایر اموال خود که اظهار داشته مأمورین شوروی برده‌اند عریضه‌ای به پیشگاه مبارك اعلیحضرت

همایون شاهنشاهی تقدیم و نامه‌ای هم مستقیماً نوشته که عین آن به ضمیمه فرستاده می‌شود.

قدغن فرمایید به فرمانداری زنجان دستور لازم در اینباب صادر نموده و نتیجه را اعلام و اطلاع دهند. از طرف نخست‌وزیر».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۰/۱۱/۳۰

شماره عمومی ۷۵۲۵۳

شماره خصوصی ۸۵۹

فرمانداری زنجان - بانو صفیه حریرچیان زنجانی راجع به جواهر و طلاآلات و سایر اموال خود اظهار داشته است مأمورین شوروی برده‌اند، عریضه‌ای به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی تقدیم به مقام نخست‌وزیری متوسل گردیده است که در استرداد اموال او اقدام شود. لازم است با تحقیق امر مشارالیها اخبار و صورت کامل آنچه از او برده‌اند گرفته و در استرداد اشیاء و با مأمورین شوروی مذاکره نموده و نتیجه را گزارش دهید تا در صورت لزوم در مرکز نیز اقدام شود. وزیر کشور - رئیس ادارهٔ سیاسی».

عدم پرداخت اجارهٔ ۵۰۰ ریالی عمارت ادارهٔ اقتصاد و دارایی قزوین توسط قوای شوروی

□ «۲۰/۱۲/۱۴ طهران

وزارت جلیله امور خارجه

استحضاراً و استرحاماً بعرض می‌رساند: این بنده ضیاءالله شمسی دارای شناسنامه شماره ۹۳ قزوین متولد در سال ۱۳۰۸ دارای یك مادر می‌باشم. پدرم چند سال است مرحوم شده و برای تأمین زندگی و تربیت و تحصیل و گذراندن معیشت یومیه یك باب خانه به ارث گذارده و این عمارت قبل از ورود ارتش سرخ شوروی به ماهی پانصد ریال در اجارهٔ اداره اقتصاد و دارائی این شهر بوده. پس از ورود ارتش نامبرده بمانند سایر اداره‌جات این عمارت را هم متصرف شده‌اند. چندین مرتبه به فرمانداران وقت و روسای

ارتش سرخ مراجعه و ملجی شده‌ام. در نتیجه پس از پنج ماه مآلاً تمام درب و پنجره و شیشه را بیرون آورده و تقریباً بالغ بر پانزده هزار ریال خسارت وارد آورده‌اند اخیراً به فرماندار جدید آقای مستشار مراجعه نمودم، نتیجه نبخشید و کسی به دادم نرسید. مجبوراً شرح حالات را به سفارت شوروی معروض پس از دو هفته از تقدیم عرض حال دو نفر برای تحقیق و بازدید آمدند. محل را معاینه و توضیحات لازم را استماع نموده‌اند. ولی متأسفانه از آن اقدام هم الی اکنون نتیجه به دست نیامده. اینك مجبورم که به آن مقام رفیع منیع ملجی شده و تمنای دادخواهی و مساعد را نمایم. یك طفل دوازده ساله یتیم محصل با داشتن یك مادر و نداشتن هیچ قسم وسیله دیگری هستم. با این اوضاع کنونی مملکتی در این شب عید عطف توجهی و بذل تفقدی در حالم فرموده، دستور مقتضی برای پرداخت مال‌الاجاره و خسارات وارده به مقامات صالحه مربوطه صادر فرموده و این لاشیئی را از عسرت و سختی نجاتم دهند.

آدرس: قزوین، کوچه رهبری، ضیاءالله شمسی و طوبی خاضعی.

رونوشت موضوعه بالا جهت استحضار و اطلاع خاطر وزارت جلیله داخله تقدیم و تمنای تحقیق و دادخواهی و مساعدت می‌نماید، تا استرحاماً عطف توجهی مخصوص فرموده، به عرایضم رسیدگی و دستور مقتضیه به وزارت مربوطه مرقوم و ابلاغ نمایند. ضیاءالله شمسی و طوبی خاضعی».

● «آقای وجدانی - دستور رسیدگی به فرمانداری قزوین ۲۰/۲/۱۸».

فصل دوم

اسناد سال ۱۳۲۱

اعتراض شوروی به نقل و انتقال ارتش ایران در آذربایجان

□ «وزارت کشور

استانداری ۳ و ۴

شماره ۴۳

تاریخ ۱۳۲۱/۱/۱۱

وزارت کشور ـ معطوفاً بتلگراف شماره ۱۹۵ ـ ۸۶۱ موضوع مساعدت نسبت بمأمورین اعزامی از مرکز دایر به اخذ و حمل یك موتور هواپیما از تبریز و یك کامیون عکاسی از قریه تازه کند زنجان جریان پرونده مدونه بشرحی است که ذیلاً اشعار میگردد:

مراتب که در بدو امر باداره شهربانی ارجاع و از طرف دایره آگاهی ضمن استیضاحات لازمه افسر اعزامی بمحمد مدیر بنگاه باربری تهران شعبه تبریز مراجعه گردیده مشارالیه در بازجوئی اظهار داشته که یك دستگاه موتور هواپیما از محل هواپیمایی لشکر تبریز بگاراژ من آوردند (تا) حمل تهران شود. بنا بود که یکدستگاه دیگر را هم بیاورند، هر دو حمل شود. روز سوم شهریور ۲۰ ماشین بردم که دستگاه دیگر را هم بیاورم،

در این بین بمباران شروع و من ماشین را جا گذاشته، به تبریز آمده و فرار بتهران رفته، پس از مدتی که مراجعت نموده شرکاء من که یکی هاشم بیگ و دیگر محمد بیك و در تهران (خیابان سپه شرکت آهن مغازه قلی‌پور می‌باشند) گفتند موتور هواپیما را افسران و سربازان شوروی با چند صندوق دیگر متعلق به بهداری لشکر و چند عدل قالی متعلق به بنگاه را برده و رسید نیز در این خصوص افسران شوروی به محمدبیگ و هاشم‌بیگ سپرده‌اند که نزد آنها در تهران می‌باشد.

حسن نام سرایدار بنگاه و چند نفر از اصناف دیگر همجوار بنگاه اظهارات محمد مدیر بنگاه مزبور را نیز گواهی نموده‌اند. با اینحال از طرف استانداری باداره شهربانی در ثانی اشعار شده که باظهارات مدیر بنگاه باربری تهران نباید اکتفاء نمود و باید در اطراف قضیه بازجوئی بیشتری نمود و معلوم کرد که موتور نامبرده چه وقت و بوسیله کی از بین رفته است.

در پاسخ رونوشت گزارش نهائی پرونده مدونه را فرستاده که عیناً به ستوان یکم فریور واستوار ۲ اکبریه داده شده است. سپس افسر مزبور در پاسخ نامه صادره از استانداری می‌نویسد برای مطالبه رسید شورویها از شرکاء مدیر بنگاه باربری تهران که به ستاد نیروی هوابیمائی ارسال و از طرف ستاد بشرکاء مزبور مراجعه و بازجوئی بعمل آمده، نامبردگان اظهار نموده‌اند که از طرف ارتش شوروی راجع بموتور هواپیمائی مراجعاتی نموده‌اند و رسیدی نیز نداده‌اند. مراتب در ثانی باداره شهربانی ارجاع و دستور موکد در کشف موضوع داده شده است. اینك رونوشت گزارشی که از شهربانی رسیده برای استحضار از جریان و گردش کار و تعیین تکلیف به پیوست ایفاد و در موضوع حمل اتومبیل عکاسی از تازه کند نیز از مفاد نامه شماره ۱۷۹/۶۹ ـ ۲۱/۱/۲۶ اداره شهربانی معلوم می‌شود چون فرستادن کامیون از تبریز به تازه کند مستلزم هزینه زیاد بوده با نظر افسر مزبور قرار شده که از زنجان بوسیله راه آهن به تهران حمل شود. استاندار استان ۳ و ۴ ـ سرلشکر مقدم».

● «وزارت کشور

شماره ۳۴۳

تاریخ ۱۳۲۲/۳/۲۵

استانداری استان ۳ و ۴ ـ در تعقیب تلگراف رمز شماره ۳۲۹ ـ ۲۲/۳/۲۲ عرض مینماید یکشنبه ۲۲ خرداد آقای کنسول یار شوروی بفرمانداری تلفن کرد که از قرار اطلاع حاصله عده‌ای از نیروی ایران از اردبیل بسراب و تبریز سوق داده میشود و در اینباب آیا فرمانداری اطلاع دارد. چون فرمانداری اطلاعی از این موضوع نداشت جواب مقتضی داده شد. مشارالیه اظهار کرد چون قبل از تحصیل موافقت سرفرماندهی لشکر سرخ در تبریز پادگانهای محل نباید بجاهای دیگر سوق شوند خواهشمندم بفرماندهی تیپ دستور بدهید عده‌ای را از اینجا حرکت بجایی ندهند، والا پادگان شوروی برحسب دستور رسیده مجبور است آنها را برگرداند. لذا فرستاده آقای سرهنگ آلپ بفرمانداری آمدند. ازایشان موضوع را استعلام نمودم. اظهار داشتند از اردبیل یکصد و هفتاد و دو نفر سرباز بدون اسلحه بمنظور تکمیل پادگان تبریز و دو گردان از اردبیل و یك گردان از سراب (یك باتالیون) بتبریز حرکت خواهند نمود که از آنجا به مهاباد اعزام شوند و در جای پادگان سراب یکدسته دیگر از اردبیل فرستاده خواهد شد و در قلعه برزند بیله سوار هم یکدسته برای مراقبت از سارقین مسلح تعیین خواهد گردید که پارسال هم بوده است و ضمناً اظهار نمودند اعزام این عده را بسراب و تبریز قبلاً به کنسول شوروی اطلاع داده‌اند، لذا موضوع را بوسیله تلفن بآقای کنسول‌یار حالی نمودم. اظهار داشتند که در اینباب با سرفرماندهی لشکر سرخ در تبریز بوسیله تلفن مذاکره نموده، از آنجا دستور داده‌اند که سرفرماندهی لشکر سرخ بهیچوجه از این نقل و انتقال نیروی ایران اطلاع ندارد و راضی نمیشود که پادگانهای محل بجاهای دیگر سوق شوند. حتی برای مهاباد هم با فرستادن نیرو موافقت ندارند، و در ضمن دائر بمذاکره‌ای که فرمانده تیپ قبلاً با ایشان نموده بودند تذکر داده مذاکرات مربوط باینگونه قضایا باید از مجرای فرمانداری بعمل بیاید یا قضیه بین فرمانداری و کنسولگری حل شود، مراتب را بآقای فرمانده تیپ حضوراً ابلاغ نمودم. قرار شد تفصیل آنرا بحضور محترم گزارش نمایند تا رأی مبارك چه باشد. قضیه هم از طرف فرمانداری رمزاً مخابره و تفصیل را بگزارش پستی موکول نمود که اینك تقدیم مینماید. فرماندار اردبیل ـ منصور دشتی».

● «وزارت کشور
ادارهٔ سیاسی
شماره عمومی ۶۵۶ شماره خصوصی ۱۹۹۱ـ۲۲/۴/۲۳
تاریخ تحریر ۴/۲۴ تاریخ خروج ۱۳۲۲/۴/۲۶
محرمانه.

وزارت جنگ ـ طبق گزارش فرمانداری اردبیل روز ۲۲ خرداد آقای کنسول یار شوروی به فرمانداری مراجعه و اظهار داشته است که از قرار معلوم عده‌ای از نیروی ایران از اردبیل به سراب و تبریز سوق داده می‌شود. چون قبل از تحصیل موافقت سرفرماندهی لشکر سرخ در تبریز پادگانهای محل نباید بجایی سوق داده شوند، در صورتیکه این عمل بشود پادگان شوروی مجبور است آنها را برگرداند. فرمانداری اردبیل طبق توضیح آقای سرهنگ آلپ کنسول یار شوروی اطلاع داده که از اردبیل یکصد و هفتاد و دو نفر سرباز بدون اسلحه بمنظور تکمیل پادگان تبریز و دو گردان از اردبیل و یك گردان از سراب به تبریز حرکت خواهند نمود که از آنجا به مهاباد اعزام شوند و بجای پادگان سراب یك دسته از اردبیل فرستاده خواهد شد. ولی کنسول یار شوروی در پاسخ اظهار داشته است که در این باب با سرفرماندهی لشکر سرخ در تبریز مذاکره شود از این نقل وانتقال نیروی ایران اطلاع ندارند و راضی نمیشوند که پادگان‌های محل بجاهای دیگر سوق شوند. حتی با فرستادن نیرو به مهاباد موافقت ندارند. قرار شده فرماندهی تیپ جریان امر را به استانداری گزارش و کسب تکلیف نمایند. مراتب برای استحضار آنوزارت اشعار گردید. رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

بازجویی دو افسر ارشد شوروی از راننده مجروح ایرانی

□ «وزارت امور خارجه
رونوشت دادخواست حسن فرهادی

پاسخ مرقوه شماره ۱۳۶۹/۱۳۲ که در پاسخ نامه شماره ۳۵۲۴ مورخ ۲۱/۱/۱۲ مجلس شورای ملی اشعار شده و از اینجانب حسن فرهادی شوفر توضیحات راجع به نام و

نشانی سرباز مرتکب خواسته شده به عرض میرساند اینجانب هیچگونه نام و نشانی از سرباز ژاندارم ندارم، ولی چنانچه به مقامات شوروی مراجعه شود معلوم خواهد شد که در تاریخ ۲۰/۶/۱۱ سرباز مرتکب تحت سرپرستی کدام افسر در نیشابور بوده که مأمور حمل اثاثیه از شوراب به نیشابور شده. مرتکب همان سرباز است. به علاوه در بهداری ساختمان راه آهن که بنده تحت معالجه بوده‌ام دو نفر از افسران شوروی (کماندان) از من بازجوئی نموده‌اند. به اضافه در بهداری آمریکائی مشهد نیز دو نفر از افسران ارشد شوروی و یکنفر مترجم ایرانی از بنده بازجوئی نموده‌اند. نام و نشانی مرتکب را بایستی خود مقامات شوروی تعیین فرمایند. در خاتمه به عرض میرساند بنده ابداً خسارت ماشین مطالبه نکرده‌ام، زیرا ماشین مربوط به خط آهن نیشابور بوده، فقط از این عمل خسارت جانی که سه تیر گلوله به من اصابت کرده و خسارت مالی که مبالغی در بهداری آمریکایی مشهد خرج شده و خسارت این چند ماهه که از کار افتاده و مخارج عائله‌ام شده می‌باشد. برای توضیحات بیشتر ممکن است حضوراً احضارم فرمایند تا شفاهاً به عرض برسانم».

● «وزارت کشور

ادارهٔ سیاسی

تاریخ ۲۱/۵/۲۱

شماره عمومی ۲۹۷۰۰ شماره خصوصی ۱۱۹۸

وزارت امور خارجه ـ بازگشت شماره ۵۷۱ـ۵۴۹۵ موضوع شکایت حسن فرهادی اینك رونوشت گزارش بهداری ساختمان راه آهن نیشابور و رونوشت نامهٔ بیمارستان آمریکایی مشهد دایر بر اینکه نامبرده مورد اصابت گلوله یك نفر سرباز شوروی واقع شده است، تلواً ایفاء مقرر فرمائید نام و نشان فرد مرتکب را معلوم کنند. رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

□ «استانداری نهم

فرمانداری مشهد

تاریخ ۲۱/۴/۱

شماره ۵۴۶

رونوشت نامه بهداری شماره ۱۵۰ تاریخ ۲۱/۴/۱ که اصل آن به شماره ۵۴۶ وارد شد فرمانداری نیشابور طی شماره ۵۰۶ مورخه ۲۱/۳/۳۰ به عرض می‌رساند حسن فرهادی بر اثر گلوله به شانه و دست راست در تاریخ ۲۰/۶/۱۲ در این بیمارستان بستری و در تاریخ ۲۰/۶/۱۷ به بیمارستان آمریکائی مشهد منتقل گردیده است. نامبرده به طوریکه اظهار داشته در بین راه شوراب و نیشابور توسط یك سرباز شوروی مورد اصابت گلوله واقع گردیده و در موقعیکه در این بیمارستان بستری بوده است توسط دونفر دکتر از طرف اتحاد جماهیر شوروی معاینه شده و بعداً پرونده به وسیله دو نفر افسر شوروی که از آسیب دیده تحقیقات می کردند تنظیم شده، ولی این بیمارستان از مندرجات آن پرونده که به زبان روسی بوده و نزد خودشان مانده بی اطلاع می باشد. رئیس بیمارستان ـ دکتر انوشیروانی».

● «رونوشت برابر اصل است.»

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۱/۸/۲۶

شماره ۲۷۲۷ ر/س

وزارت امور خارجه ـ عطف به شماره ۱۶۸۳/۱۳۹۲۷ ـ ۲۱/۶/۱۹ موضوع شکایت حسن فرهادی زحمت افزا می گردد در اینباب به استانداری نهم دستور داده شد که مدارك كافی در این زمینه فراهم و موضوع را در محل مورد تعقیب قرار دهند. ولی طبق پاسخی که از استانداری رسیده و رونوشت آن ضمیمه است، قرائنی به جز دست و شانهٔ گلوله خوردهٔ شاکی موجود نیست و سربازی هم که به این شخص تیرزده، خود را معرفی نکرده است ـ وزیر کشور».

موافقت سفارت انگلیس با انتقال یك بازرگان تبعیدی به تهران به دلیل بیماری «گال»

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

مورخ ۲۱/۲/۱۰

شماره ۲۵۴

اداره کل شهربانی - دیروز کنسولیار انگلیس از کفیل فرمانداری اصفهان وقت ملاقات خواسته و تقاضا کرده بود که در موقع ملاقات بنده هم حضور داشته باشم.

بنابراین پس از وصول اطلاع از طرف دفتر فرمانداری بنده به اتفاق پاسیار ۲ شوکت به دفتر فرمانداری رفته کنسول انگلیس نیز آماده با کفیل فرمانداری مذاکراتی راجع به اعلامیه صادره از اداره کل شهربانی درمورد اشخاص که بر علیه دولت تبلیغات می کنند نموده‌اند. در نتیجه مذاکره اظهار داشته بنا بر اطلاعاتی که به کنسولگری رسیده اشخاص زیر:

۱ـرضا شایگان، کاردان کارخانه وطن زاینده‌رود که بامهندسین آلمانی کار می کرده

۲ـسیدهادی دادگر، منشی (شونمان) آلمانی که چندین سال نزد او کار می کرده و دفعتاً بیکار و به کارهای شخصی در ساعت خود می‌پردازد.

۳ـمانوك مارتین، بازرگان

۴ـدکتر پطروسیان، دندانساز جلفا

۵ـعیسی شاهقلی شوفر دارنده اتومبیل‌باری

دارای افکاری به علیه متفقین می‌باشد و روی این اصل اقداماتی که برای تعقیب آنها لازم است بعمل آید.

در جواب کنسول گفته شد که در مورد شایگان و دادگر از اینکه مدتی با آلمانی‌ها کار می کرده‌اند هیچگونه اطلاع و یا مدرکی که دلیل بر ارتباط سیاسی آنها باشد در دست نیست و تاکنون هم شنیده نشده که در اطراف آلمانی‌ها مذاکراتی نموده و یا بر علیه متفقین تبلیغاتی کرده باشند درمورد دکتر پطروسیان و مارتین و شاهقلی هم گرچه تاکنون در این مورد اطلاعاتی نرسیده و لیکن ممکن است بازجویی بیشتری در اطراف عملیات و رفتار آنها بشود. ضمناً خواهش شد که اگر مدرکی راجع به عملیات این اشخاص در دست دارند برای کمك و آشنایی بیشتری به احوالات آنها به فرمانداری بدهند. کنسول جواب داده که مدرکی راجع به آنها در دست نیست فقط اطلاعاتی که شفاهاً شنیده شده پس از خاتمه مذاکرات به شرح نیز به مذاکرات حضوری بطور محرمانه در اطراف عملیات

اشخاص نامبرده بازجویی لازم بعمل آورده نتیجه به فرمانداری اعلام گردد. بهمین طریق هم اقدام شده و مأمورین ویژه برای تحت مراقبت قرار دادن عملیات آنها قرار دهد. مراتب برای استحضار عرض که هر نوع مقرر فرمائید اقدام شود. پاسیار ۱ مختاری».

● «وزارت کشور

اداره ۱۵۸۴

تلگراف کاشان

وزارت کشور - مارتین که بوسیله مأمورین شهربانی از کرمان به کاشان آمده تلگراف به مقام نخست‌وزیر تهیه و مخابره کرده. ضمناً بوسیله فرمانداری اطمینان می دهد از اقامت کاشان نظر به جز دفع خطر مرض قلبی نداشته از دستور شهربانی تخلف نخواهد کرد. مستدعی است با مراجعه به مقام نخست‌وزیری تکلیف فرمایند. ۵۷۵۸ - عدل اسفندیاری».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت نامه مانوك مارتین مورخ ۲۲/۲/۱۱

اداره محترم شهربانی ساوه - بطوریکه در موقع ورود به ساوه بیست روز قبل به عرض رسانیدم در زمان اقامت در کاشان مبتلا به مرض گال شدم که طبیب‌های آنجا کاملاً نتوانستند معالجه کنند و چون بدون خاتمه قطعی معالجه امر به مسافرت و اقامت در ساوه، وسیله دارو نیست و از طرفی حمام‌های تمام خزانه و دوش نیست که اول شرط معالجه مرض گال است. در گذشته معالجه بعمل نیامده و روز بروز مرض در شدت است و در اثر سرایت مرض، اینجانب مبتلا شده است و چون معالجه قطعی مرض مزبور در ساوه با شرح مزبور غیر ممکن به نظر می رسد و از طرفی بایستی در مقام علاج مرض برآیند، تقاضا دارم برای مدت محدودی که کفایت برای خاتمه معالجه باشد اجازه مسافرت به مرکز به این جانب داده شود که پس از رفع مرض به محل خود عودت نمایم. امضاء م - مارتین»

«رونوشت برابر اصل است»

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت نامه اداره بهداری ساوه ۱۳۲۲/۲/۱۲

اداره شهربانی شهرستان ساوه - بازگشت بمرقومه شماره ۶۵۲ موضوع نظریه این بنده در باب معالجه آقای مارتین بعرض می رساند. مشارالیه مبتلا به مرض گال می باشد و بایستی بعد از روغن مالی استحمام با آب دوش حمام نمایند و حمام دوش نظر به بعضی محذورات در ساوه نیست، لذا چنانچه مقتضی بدانند ایشان را به شهری اعزام فرمایند که بتوانند از آب دوش استفاده نمایند. رئیس بهداری شهرستان ساوه، دکتر ابوالقاسم رهنما»

● «وزارت کشور

استخراج تلگراف ۲۲/۳/۱۶

وزارت کشور - آقای مارتین بازرگان اصفهانی که وسیله شهربانی به ساوه اعزام شده بواسطه بیماری قلبی و فقدان وسایل مداوا تقاضای انتقال به محلی که دارای وسایل کامل و بیمارستان باشد نموده دستور مقتضی، مستدعیست».

● اداره سیاسی، فوری سابقه بدهید»

● «وزارت امور خارجه

تاریخ ۲۲/۳/۱۶

شماره ۷۴۰

وزارت کشور - بازگشت بنامه ۱۳۲۲/۲/۲۷ شماره (۹۷۴ / س / ۱۲۱۵۳) راجع به آقای مارتین بازرگان نقره فروش اشعار می دارد که در این باب با سفارت انگلیس مذاکره و تقاضا شد که با انتقال نامبرده به محلی که وسائل مداوا باشد موافقت نمایند. اینك سفارت نامبرده اطلاع می دهد که مقامات وابسته به انتقال او به تهران برای مداوا موافقت نموده‌اند - وزیر امور خارجه».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

تاریخ ۲۲/۳/۱۹

شماره ۱/۳۶۵۶

عطف به مرقومه شماره ۱۱۱/۴۰۵ مورخه ۲۲/۳/۱۴ محترماً به استحضار

می‌رساند از طرف کلنل اسپنسر وابسته سفارت انگلیس موافقت شده که مانوك مارتین برای معالجه از ساوه به تهران بیاید. مشارالیه روز ۱۴ ماه جاری به مرکز وارد ودستور داده شد برای معاینه نزد دکتر رویس پزشك سفارت انگلیس برود.

رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

بازرسی شبانه خانه‌های اشخاص در قزوین

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۵۳۴

شماره خصوصی ۴/۱۲۶

تاریخ خروج ۲۱/۲/۱۴

فرمانداری قزوین ـ به استناد نامه شماره ۳۴۷ موضوع بازرسی شبانه منازل اشخاص از طرف نیروی شوروی که اظهار داشته‌اید، ضمن اقدام اشعار می دارد بطوریکه اطلاع دارید باوجود روابط دوستانه و صمیمانه که بین دولت ایران و اتحاد جماهیر شوروی خوشبختانه برقرار است. این قبیل اقدامات بی رویه مامورین شوروی ممکن است که لطمه به روابط دوستانه دولتین بزند، لذا متمنی است بطور دوستانه رئیس پادگان فرمانده نیروی شوروی را متذکر سازید و از نتیجه اقدامات وزارت کشور را مستحضر سازید. در صورتیکه لازم باشد در تهران نیز اقدامات لازم بعمل آید ـ وزیر کشور».

تیراندازی به کودکان مشهدی به هنگام بازی

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۱/۲/۲۷

شماره عمومی ۱۱۲۲۳

شماره خصوصی ۴۱۶

استانداری نهم ـ قنبر نام دین پژوه (نشانی: مشهد میدان بهرامی منزل کربلائی اصغر قصاب) عریضه به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی تقدیم داشته است مبنی بر اینکه در پنجم محرم ساعت دو بعدازظهر یکی از سربازان شوروی موقعی که پسر او با چند طفل دیگر مشغول بازی بوده بطرف آنها شلیك نموده در نتیجه اصابت گلوله پسر نامبرده کشته شده است.

اینك با ارسال رونوشت عریضه شاکی که از وزارت امور خارجه رسیده است دستور فرمایند در این باب رسیدگی و نتیجه اقدام را به وزیر کشور اطلاع دهند.

رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

رد اتهام مشارکت سربازان روسی در قتل

☐ «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۲۱/۳/۲

شماره عمومی ۸۵۳

شماره خصوصی ۴۲۱۵/ن

فرمانداری قزوین ـ عطف به شماره ۱۰۰۱۲ مورخه ۲۰/۲/۱۰ موضوع قتل رمضان مشروب فروش بطوریکه از سفارت کبرای دولت اتحاد جماهیر شوروی طی یادداشت مورخ ۲۲ آوریل ۱۹۴۲ به وزارت امور خارجه اشعار داشته‌اند:

«۱ـ هیچ یك از افراد نظامی شوروی در قزوین به علت اتهام یا سوءظن در قتل رمضان صاحب مسافرخانه از طرف فرماندهی توقیف و حبس نشده است.

۲ـ نظامیان شوروی که در شهر قزوین مشغول گشت بودند، بلافاصله بعد از وقوع قتل به محل آن رسیده و تحقیقاً مشاهده کرده‌اند که از نظامیان شوروی در محل قتل حاضر نبوده‌اند.

۳ـ پوکه فشنگ که از قرار معلوم در محل قتل پیدا شده و بر طبق عقیده مقامات ایرانی گویا مدرك برای ارتکاب جنایت قرار داده شده، در حقیقت از سیستم ناگان بوده و

ممکن است در آنجا مفقود و یا از دست کسی افتاده باشد، خصوصاً که در سیستم رولور، پوکه‌ها بعد از خالی شدن تیر در خزانه آن مانده و در نتیجه انتساعی که پیدا می کند باید خیلی کار برای بیرون آوردن آنها به کار برده شود و برای اینکار وقت زیادی لازم است. پوکه موضوع بحث حتماً از جای دیگر برداشته شده و بلاجهت آلت جرم قرار داده شده است».

چون نظر به مراتب مزبور سفارت کبرای شوروی اتهام منتسبه به نظامیان شوروی را نسبت به قتل رمضان مشروب‌فروش قویاً رد می‌نماید، مقتضی است قدغن فرمائید با اجرای تحقیقات لازمه، قاتل حقیقی را کشف و نتیجه اقدام را اطلاع دهند.

رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

فرار سربازان شوروی در ایران

□ «اداره اطلاعات دائره دفتر

تاریخ ۲۱/۳/۱۹ شماره ۱/۷۰۰۶/۴۰۷۳

محرمانه ـ فوری

وزارت کشور ـ محترماً رونوشت گزارش شماره ۸۵۶ـ۲۱/۳/۱۷ شهربانی تبریز راجع به دستگیری یك نفر که خود را مختار نام اهل لنگران معرفی و مدعی است سرباز شوروی بوده و از جبهه راستوف متواری و به کشور شاهنشاهی پناهنده شده است، تقدیم می‌دارد. به شهربانی مربوطه دستور داده شد فعلاً مشارالیه را تا صدور دستور ثانوی بازداشت نمایند. مستدعی است مقرر فرمائید از هر اقدامی که نسبت به پناهنده مزبور بایستی بعمل آید اعلام دارند».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره اطلاعات دائره دفتر

تاریخ ۲۱/۴/۱ شماره ۷۹۱۶/۴۶۵۶

خیلی فوری است

وزارت کشور ـ متمنی است مقرر فرمائید در ارسال پاسخ نامه شماره ۷۰۰۶/۴۰۷۳ـ۲۱/۳/۱۹ تسریع کنند. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر».

● «آقای میرفخرایی، موضوع چیست؟ ۲۱/۴/۳».

● «مربوط به مختار نام سرباز فراری شوروی است که پنجشنبه بعرض رسیده و هنوز برنگشته است ـ ۲۱/۴/۴».

● «وزارت کشور

فرمانداری قزوین

۲۱/۴/۱۱

فرماندهی هنگ امنیه قزوین ـ محترماً پاسخ امریه نمره ۲۱۴۹/ ط معروض می‌دارد حسب‌الامر برای کشف قضایا به طالقان عزیمت، از گروهان سوم رئیس پاسگاه چوشان بازجویی لازمه معمول، اظهار میدارد یك روز در پاسگاه نشسته بودم، دیدم یك نفر ناشناس رسید. گفت دو سه نفر ترك غریبه از این حدود عبور می‌نمایند. امنیه سیدابوطالب را به تعقیب آنان فرستاده، پس از حضور و رسیدگی معلوم شد هر سه نفر آنها شوروی و با لباس شخصی متواری میباشند. از نامبردگان سئوال نموده پس اسلحه و ملبوس کجا است؟ اظهار داشتند در معدن آزادپر به یك نفر کارگر داده‌ایم. مراتب را بفرمانده دسته گزارش، فرمانده دسته گروهبان یکم قدرتی در پاسگاه حاضر، دو نفر از نامبردگان را در معیت خود به شهرك برده و یك نفر از آنها را هم بمن سپرد که باتفاق او و امنیه خسرو و امنیه سیدابوطالب به معدن ذغال آزادپر رفته، اسلحه و مهمات را در حضور عمله‌ها از مرتضی نام سرکارگر عمله‌ها اخذ و مراجعت نمودیم. ولی اسلحه کمری آنها را ندیده‌ایم. از امنیه خسرو بازجویی شد، او هم چنین اظهار میدارد. ولی امنیه سیدابوطالب درمرکز هنگ بود که بازجویی از وی میسر نشد. از فرمانده دسته و سایر افراد دسته شهرك بازجویی شده، از بودن اسلحه کمری اظهار بی اطلاعی نموده‌اند و اظهار میدارند که ما در ساعت اول سه نفر مذکور را با لباس شخصی مشاهده کردیم که بعداً نیز گروهبان براتعلی اسلحه و لباس آنها را بدسته آورده، فدوی به اظهارات امنیه‌ها قانع نشده، به طرف مسیری که سه نفر شوروی‌ها(حرکت) نموده بود حرکت، از نعمت‌الله فرزند ابوالقاسم قهوه‌چی

چوشان که تا پاسگاه چوشان سه کیلومتر فاصله دارد بازجویی، اظهار میدارد یك روز مقارن ظهر در قهوه‌خانه خود بودم. دیدم سه نفر ترك با لباس مشقی و کلاه کیپی بودند بقهوه‌خانه من آمده، تقاضای نان کردند. نان و ماست برای آنها تهیه، پس از خوردن به هر یك از آنان یك چایی داده، خواستم چای دوم را بدهم، اظهار داشتند پول نداریم. سپس مبلغ ۵ ریال که حساب آنها بود داده بطرف پاسگاه رفته، غروب همان روز شنیدم که آن سه نفر در پاسگاه دستگیر شده‌اند. از شیخ مهدی و شیخ محمدشهیدی قهوه‌چی کمران، که مسافت قهوه‌خانه او تا پاسگاه ۱۰ کیلومتر میشود بازجویی شده، اظهار میدارد یك روز صبح در قهوه‌خانه بودم، دیدم سه نفر ترك غریبه به جلوی قهوه‌خانه من آمده، مطالبه خوراکی نمودند. به آنها گفتم چیزی ندارم. قدری نان خورده که در میان سفره‌ام بود میان دستمال آنها ریخته، بدون اینکه داخل قهوه‌خانه شوند و یا چایی بخورند بطرف چوشان رفته، یك روز از این قضیه گذشت، دیدم سه نفر امنیه با یك نفر از همان سه نفری که روز قبل دیده بودم به قهوه‌خانه من آمده، صبحانه خورده، من از امنیه‌ها سئوال کردم کجا میروید، گفتند این شخص شوروی است که دستگیر شده، میرویم اسلحه و ملبوس آنها را از معدن ذغال آزادپر بگیریم. من گفتم این‌ها سه نفر بودند که روز قبل به قهوه‌خانه من آمده بودند، پس دو نفر آنها کجا هستند؟ گفتند که آن دو نفر را به گروهان فرستادیم بعداً حرکت نموده و رفتند و در برگشت با لباس شخصی آنها را دیدم.

در خاتمه گروهبان براتعلی مبتلا به اسهال بود، نتوانست با فدوی بیایند. چنانچه مورد لزوم باشد امر مقرر فرمائید دسته مربوطه نامبرده را اعزام و معرفی دارد. پرونده امر در ۲۲ برگ تقدیم می‌شود. ـ استوار سلطانی.»

●«وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۱۱۴۸ شماره خصوصی ۳۵۲/س

تاریخ پاکنویس ۴/۸ تاریخ خروج ۱۳۲۱/۴/۸

محرمانه و فوری

اداره کل شهربانی ـ در پاسخ شماره ۱/۷۰۰۶/۴۰۷۳ موضوع مختار نام سرباز

فراری شوروی اشعار می‌دارد نگاهداری از فراریان شوروی مخالف با مصالح دولت ایران است ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
اداره اطلاعات
دائره دفتر
تاریخ ۲۱/۴/۱۵ شماره ۱/۸۶۴۱/۵۵۴۴

وزارت کشور ـ مفاد مرقومه شماره ۳۵۲/س ۱۱۴۸ـ۹/ ۱۳۲۱/۴/۹ راجع به مختار سرباز فراری شوروی به شهربانی تبریز ابلاغ گردید. شهربانی مزبور کسب تکلیف می‌نماید که سرباز نامبرده آزاد یا اینکه به مأمورین شوروی تحویل گردد؟ مستدعی است مقرر فرمائید از هر اقدامی که بایستی بعمل آید اعلام دارند تا به شهربانی تبریز دستور شایسته داده شود. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر».

● «عیناً بعرض برسد. تنفیذ امریه ضمیمه است ۲۱/۴/۱۷».

● «مطابق دستور نخست‌وزیری سربازان فراری شوروی باید تسلیم مقامات شوروی شوند ـ ۲۱/۴/۲۱».

● «وزارت کشور
استانداری یکم
فرمانداری قزوین
بتاریخ ۱۳۲۱/۴/۲۱ شماره ۱۴۳/ م ضمیمه یك برگ
محرمانه ـ مستقیم.

وزارت کشور ـ در تکمیل گزارش ۹۵/ م مورخ ۲۷ خرداد ۲۱ راجع به سه نفر از سربازان شوروی رونوشت گزارش استوار سلطانی که بمنظور تکمیل بررسی از طرف امنیه به طالقان اعزام شده بود برای مزید استحضار بضمیمه تقدیم میگردد.

فرماندار شهرستان قزوین ـ مستشاری».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی
شماره خصوصی ۴۲۹/س
تاریخ پاکنویس ۴/۲۲/ تاریخ خروج ۱۳۲۱/۴/۲۳
فوری ـ محرمانه

اداره کل شهربانی ـ عطف به شماره ۸۶۴۱/۵۵۴۴ـ۲۱/۴/۱۵ اشعار می‌دارد طبق دستور نخست‌وزیری سربازان فراری شوروی باید تسلیم مقامات شوروی شوند.

رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
اداره اطلاعات دائره دفتر تاریخ ۲۱/۵/۱۰ شماره ۱/۱۰۶۷۵/۶۸۵۷
محرمانه

وزارت کشور ـ معطوفاً بنامه شماره ۴۲۹/س ـ ۲۱/۴/۲۳ راجع به مختار نام سرباز فراری شوروی محترماً باستحضار می‌رساند طبق گزارش شهربانی تبریز مشارالیه به کماندانی شوروی تسلیم گردیده است.

رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر».

● «ادارهٔ کل شهربانی
ادارهٔ سر کلانتری
تاریخ ۲۱/۶/۳۱ شماره ۲۶۷۹۰/۱۵۱۶۹ب
محرمانه

وزارت کشور ـ معروض میدارد آقای سرکی‌یف کنسول دولت اتحاد جماهیر شوروی در تهران اطلاع میدهند که چندی قبل در قریه آزادپر طالقان مرتضی علی نام تبعه ایران سه نفر از سربازان فراری نیروی شوروی را پنهان و سه قبضه تفنگ آنها را خریداری کرده و ژاندارمری محل از موضوع مطلع و قضیه را مورد تعقیب قرار داده است. ولی معلوم نیست نسبت به مرتضی علی و سربازان چه اقدامی بعمل آمده و تقاضا شده است نتیجه اعلام شود. مراتب از ناحیه ۱ ژاندارمری استعلام، بموجب نامه واصله جریان طی شماره ۴۳۷۱/ج

۲ـ۲۱/۴/۱۰ و ۵۷۰۲/ج ۲ـ۲۱/۴/۲۸ به‌وزارت کشور معروض گردیده است. مستدعی است امر و مقرر فرمائید از جوابی که باید به کنسول مزبور داده شود اعلام گردد.
رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر».

● «وزارت کشور
ادارهٔ سیاسی
شماره ۲۳۳۵/س فوری است.
اداره کل شهربانی ـ عطف بشماره ۱۳۲۱/۶/۳۱/۲۶۷۹۰/۱۵۱۶۹
نظر به اینکه نامه‌های شماره ۴۳۷۱ـ۱۳۲۱/۴/۱۰ و ۵۷۰۴ـ۱۳۲۱/۴/۲۸ به وزارت کشور نرسیده است، قدغن فرمائید رونوشتی از نامه‌های منظور ارسال دارند. وزیر کشور».

● «چرا اینهمه وقت تلف می کنید؟ این موضوع پرونده خیلی معطلی دارد. چون گزارش رسیده مخصوصاً به وزارت خارجه نوشته شده اقدام کنند که موضوع را زیاد تعقیب نکنند. نمیدانم چرا هیچکس سوابق را در نظر ندارد؟ این گزارش‌ها مربوط به دو قضیه مختلف است، چرا یکجا جمع شده معلوم نیست؟ حضوراً از اینجانب کسب دستور شده ۲۱/۷/۳۰».

مبارزه شهربانی قزوین با تغییر تابلوی اماکن عمومی و اظهار نگرانی فرماندهان ارتش سرخ از این اقدام

□ «فرمانداری قزوین
شماره ۴/۸۹
تاریخ ۱۳۲۱/۳/۲۱
وزارت کشور ـ تعقیب شماره ۸۲ ـ ۲۱/۳/۱۸ محرمانه راجع به تغییر تابلوهای اماکن عمومی، پس از آنکه دومرتبه کماندان و یکنفر افسر سیاسی و دونفر افسر دیگر دو روز متوالی به فرمانداری آمده و راجع به موضوع مورد بحث تذکراتی دادند، روز سه‌شنبه ۱۹ خرداد یکساعت بعدازظهر سرهنگ فرمانده پادگان ارتش سرخ به اتفاق سه نفر افسر

در اداره فرمانداری بنده را ملاقات، ضمن مذاکرات و فیصله اموری که تاکنون بواسطه کسالت و گرفتاری فرمانده پادگان لاینحل مانده بود، نامبرده نیز در موضوع تغییر تابلوی اماکن اظهار کرد این عمل شهربانی سبب نگرانی برای ارتش سرخ فراهم نموده و هم‌چنین در شهر انعکاس خوبی پیدا نکرده است. لذا مجدداً از مقام وزارت متبوعه استدعا دارد مقرر فرمایند اداره کل شهربانی این قبیل اوامری که برای اقدام به شهربانی محل صادر می‌فرمایند، دستور مستقیم بفرمایند که با جلب نظر فرمانداری انجام شود.

آنهم با موقعیت و وضعیت امروزه و تمرکز ارتش بیگانه در این شهر، زیرا ممکن است همین قبیل اقدامات کوچك شهربانی تولید هزاران زحمت و پیش آمدهای غیرمترقبه نماید. فرماندار شهرستان قزوین ـ مستشاری».

● «شهربانی کل کشور

شهربانی قزوین

شماره ۸۳

تاریخ ۲۱/۳/۲۷

اداره کل شهربانی ـ پیرو گزارش تقدیمی شماره ۷۱ـ۲۱/۳/۲۰ چون از طرف اداره فرمانداری برای عدم جلوگیری از تابلوی یکی از اماکن به زبان بیگانه نوشته و نصب نموده بود، نامه به این شهربانی رسیده متقضیاً به مأمورین آموزش داده تا صدور آموزش اداره کل شهربانی، از جلوگیری آن خودداری شود. حال به طوری که معلوم می گردد این اقدام باعث گردیده که چند باب از اماکن دیگر تابلوهای خود را تغییر و به زبان خارجی تهیه و نصب کرده‌اند. برای جلوگیری از شیوع آن به اداره فرمانداری اعلام، جواباً می نگارند مراتب به وزارت متبوعه گزارش و مقامات شوروی از جلوگیری آن نگران هستند. استحضاراً معروض، صدور آموزش مستدعی است. رئیس شهربانی قزوین ـ پاسیار ۲ امین».

● «شهربانی کل کشور

شماره ۳۶۸۰/۲۶۵۹۰

مورخه ۲۱/۴/۱۴

وزارت کشور ـ تعقیب شماره ۷۰۵۱/ ۳۳۴۶/ب ـ ۲۱/۴/۱ رونوشت گزارش شماره ۸۳ مجدد شهربانی قزوین به پیوست تقدیم می گردد. مستدعی است امر و مقرر فرمایند از اقدامی که باید به عمل آید، اعلام گردد. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر».

مرگ بر اثر تصادف با خودروی نیروی انگلیس

□ «وزارت کشور

امنیه کل کشور

اداره انتظامات دایره ۲

شماره ۳۷۲۷ج ۲

تاریخ ۱۳۲۱/۳/۲۵

وزارت کشور ـ محترماً باستحضار میرساند طبق گزارش ناحیه ۷ امنیه غرب ساعت ۲/۳۰ بعدازظهر ۲ جاری احمدحیاتی ساکن تلیه به پاسگاه سرینل گزارش میدهد یکنفر عمله موسوم به فضل‌الله فرزند حاتم شهرت حاتمی ساکن درکه در سه کیلومتری آبادی شریف‌هانی بوسیله ماشین شماره ۱۲۵۸۲ نیروی انگلیس مقتول گردیده است. رئیس امنیه کل کشور ـ سرلشکر آق اولی».

● «پس از ثبت به آقای گمنام بدهند، بوزارت خارجه بفرستند ـ ۲۱/۳/۲۶».

نمونه‌هایی از وقایع روزمره جنگ جهانی دوم

□ «خلاصه اتفاقات مهم در ۲۴ ساعت ـ مربوط به ۳ ماه جاری، خرداد ۱۳۲۱

۱ ـ اتومبیل شماره ۱۵۳۸ که راننده آن (پطروس)نام ارمنی بوده، در سه‌راه صفابیك با گاری که حامل شن بوده تصادف، در نتیجه اسب گاری سقط و (رضا) گاریچی گاری مزبور مجروح میشود. مجروح به بیمارستان اعزام و در حدود بیست هزار ریال باتومبیل و ۸۵۰۰ ریال بگاری زیان وارد آمده است. راننده جلب و زیر پیگرد قرار گرفته است.

۲ ـ ساعت ۱۱ اتومبیل شماره ۶۱۲۹ متعلق به نیروی لهستان که راننده آن (دونی یاغدان) نام لهستانی بوده، در میدانگاهی دروازه دولت باتومبیل باری شماره ۱۲۸ که راننده

آن (سیدعیسی) نام بوده تصادف، بعداً هر دو اتومبیل مزبور باتومبیل سواری شماره ۱۲۹۸ که در وسط خیابان متوقف بوده خورده و طبق بازدید کاردان فنی بی‌مبالاتی از طرف راننده اتومبیل لهستانیها بوده و بهریك از اتومبیل‌ها در حدود یکهزار ریال زیان وارد و (سرکیس) نام ارمنی که عبور میکرده مجروح میشود. راننده اتومبیل لهستانیها مجروح را به بیمارستان برده و زیر درمان قرار گرفته است.

۳ـ ساعت ۱۴ روز ۳ ماه جاری (روبن) نام ارمنی هشت ساله مقیم تجریش در استخر آب باغ مسکونی افتاده، او را خارج و برای درمان به بیمارستان شوروی برده، ساعت ۲۴ در آنجا درگذشته است. لاشه او با اجرای تشریفات قانونی دفن و قضیه زیرپیگرد میباشد.

۴ـ ساعت ۲۳ حسین پاسبان شماره ۱۰۴۲ مأمور کلانتری بخش ۳ و (سیف‌الله) سربازوظیفه جزو بارکشی قند، ساکنین خیابان (قوام دفتر) که هر دو نفر در یك منزل سکونت دارند در موقع استعمال نوشابه در منزل مسکونی با هم نزاع و در نتیجه با چاقو یکدیگر را مجروح میکنند، مجروحین به بیمارستان اعزام و قضیه زیرپیگرد میباشد.

۵ـ هفده تن باتهام گناههای مختلف زیرپیگرد قرار گرفته‌اند.

۶ـ چهارده فقره سرقت از یکهزار ریال ببالا رخ داده و اداره آگاهی برای کشف آن مشغول اقدام است.

۷ـ شش فقره سرقت که جمع آن بالغ بر ۶۱۶۳۰ ریال میشود کشف و برای استرداد آن به صاحبان اموال اقدام قانونی بعمل آمده است. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

نمایش فیلم‌های تبلیغاتی متفقین در شهرهای خوانسار، طرقبه، شهسوار، نوشهر، مرند و جلفا

□ «بخشداری خوانسار

شماره ۷

تاریخ ۲۱/۴/۱۱

اداره فرمانداری شهرستان گلپایگان ـ در تعقیب گزارش کتبی و تلفنی بعرض

می‌رساند مستر هاریس قونسولگری انگلیس در اصفهان که دو روز در خوانسار توقف و دو شب فیلمهای جنگی را نمایش می‌دادند، دیروز قبل از ظهر با کارکنان خود بطرف نماجرد و سه کمر فریدن حرکت نمودند و طبق تحقیقاتی هم که بعمل آمده، این دو روزه مستر هاریس بعنوان شکار به کوههای فریدن (جنوب خوانسار) رفته و به کارهای نقشه کشی و بررسی کوه و دره اشتغال داشته است. برای استحضار خاطر محترم معروض گردید. بخشدار و شهردار خوانسار ـ نیکونگر».

● «شهرداری کل کشور

شهرداری طرقبه

شماره ۲۷۰

مورخه ۲۱/۴/۲۰

فرماندار شهرستان مشهد ـ معروض می‌دارد لیله شنبه ۲۱/۴/۱۸ یك اتومبیل مرکب از چند نفر هندی و یکنفر مترجم ایرانی و یك بانو در طرقبه، سینمای مسافرت نخست‌وزیر انگلستان و چند پرده از جنگ‌های جوانان انگلیس داده و کتابچه و نقشه‌هایی بین اهالی توزیع که از هر کدام یك نسخه جهت مزید استحضار خاطر عالی به پیوست تقدیم گردید. بخشدار کوپایه و شهردار طرقبه ـ سلطان سلیمی».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره اطلاعات ـ دایره محرمانه

تاریخ ۲۳/۱۱/۲۶

شماره ۱۴۳۵۷/۱۱۸۶۹

محرمانه

وزارت کشور ـ طبق گزارش شهربانی شهسوار محترماً به استحضار می‌رساند روز ۹ ماه جاری از طرف نیروی شوروی در محوطه فرهنگ نمایش مجانی از وضعیت جنگ داده شده و در حدود هفتصد (۷۰۰) نفر از اهالی حضور داشته‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس سیف».

● رونوشت شرح بالا برای استحضار مقام نخست‌وزیری تقدیم می‌شود. ۲۳/۱۱/۲۹».

● «شهربانی شهسوار

شماره ۷۸۱۶

تاریخ ۲۴/۸/۲

استانداری استان دوم

محترماً بعرض می رساند طبق گزارش شهربانی نوشهر ساعت ۱۹ الی ۲۱/۳۰ شب ۲۴/۷/۲۵ در محوطه مقابل بندر نوشهر از طرف نیروی سرخ ۷ پرده فیلم تبلیغاتی بمعرض نمایش گذارده، عده تماشاچی در حدود ۶۰ نفر، مراتب استحضاراً معروض گردید. رئیس شهربانی شهسوار ـ یاور کاوسی».

● «وزارت کشور

شماره ۱۳۹۷

مورخه ۱۳۲۴/۵/۲

مقام محترم استانداری استان سوم دیروز اتومبیل حاوی سینمای گردان نیروی شوروی به مرند آمده، ساعت ۸ بعد از ظهر در باغ شهرداری دو حلقه فیلم، یکی راجع به تشکیل مجالس جشن بیست و هفتمین سال تشکیل ارتش سرخ در پایتخت‌های کشورهای آزاد شده اروپا و پیروزی نیروی دریایی شمال و جنوب کشور شوروی و دیگری راجع به تشکیلات دستجات پارتیزانها (مدافعین چریك) به معرض تماشای عمومی گذاشتند. بخشدار مرند».

● «وزارت کشور

شماره ۳۳۱۲۴۰/۴

مورخه ۲۴/۶/۵

نخست‌وزیری ـ وزارت امور خارجه

رونوشت گزارش شماره ۱۳۹۶ـ۲۴/۵/۱ بخشدار مرند دائر بر ورود یك دسته ارکستر نظامی شوروی به جلفا برای استحضار تلواً تقدیم می‌شود. کفیل اداره سیاسی ـ وزیر کشور ۲۴/۵/۲۳».

● «مقام محترم استانداری استان سوم.

دیروز دسته ارکستر نظامی مخصوص راه آهن شوروی متشکل از افسران راه آهن با سه بانو به ریاست همر دیف سروران مناف اوف افسر راه آهن از خاك شوروی با قطار مخصوص وارد، صبح را در جلفا (بسر برده)،قبلاً برای کارکنان راه آهن کنسرتهای غربی و شرقی جالبی دادند. غروب هم وارد ایستگاه مرند شده، شب را در ایستگاه راه آهن مرند کنسرت داده و روز اول مرداد ساعت ۱۲ ظهر در باغ شهرداری مرند کنسرت جالبی برایگان برای اهالی دادند. از طرف شعبه انجمن روابط فرهنگی مرند هم ساعت ۴ بعدازظهر از نامبردگان بصرف شربت و چای و میوه دعوت و پذیرایی شده، مقارن ساعت ۲۱/۲ بعدازظهر با قطار مخصوص به طرف صوفیان و شرفخانه حرکت کردند.

بخشدار مرند ـ خجسته».

● «بخشداری مرند

شماره ۱۲۸۲

تاریخ ۲۴/۴/۲۶

استانداری سوم.

دیروز عصر اتومبیل سینماگران اداره انتشارات و تبلیغات سفارت انگلیس به مرند آمده، چهار رشته فیلم اخبار متفقین و جبهه‌های باختر و پیروزی آتن و بمباران لندن و آلمان و رزمهای اقیانوس آرام و فیلم داریوش را در خیابان مرند به معرض نمایش گذاشته و امروز صبح به تبریز مراجعت نمود. بخشدار مرند ـ خجسته».

● بخشداری مرند

شماره ۱۷۹۷

مورخ ۲۳/۶/۵

استانداری سوم ـ دیشب اتومبیل حامل سینماگردان اداره تبلیغات سفارت انگلیس به مرند آمده و دو حلقه فیلم راجع به لیبی، کلیسای سن پل و تسلیم برلن و سه پرده هم جنگی و یك پرده مضحك میکی مائوز در خیابان مرند برایگان نمایش داده و امروز به تبریز بازگشته است ـ بخشدار مرند».

تحویل ۴۴۳ رأس چهارپا در منطقه بجنورد به قوای شوروی

□ «وزارت جنگ
اداره دفتر غیرنظامی
تاریخ ۲۱/۴/۱۱
شماره ۱۱۶۴۵/۱۸۶۱/آ

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۱۴۴۱/س/۸۷۰۷۴/د ۲۰/۱۰/۲۱ آن وزارت صادره به ستاد ارتش متمنی است مقرر فرمائید عین رسیدهایی که از نیروی کشوری راجع به بردن ۴۴۳ رأس دواب منطقه اصلاح نژاد بجنورد گرفته شده، به وزارت جنگ بفرستند. از طرف وزیر جنگ ـ سرتیپ جلیلی».

● «آقای میرفخرایی، مسئله به عرض می رسد
ـ ۲۱/۴/۱۴ ـ ۲۵۰۶۳ ثبت کل وزارت کشور».

□ «وزارت کشور
اداره سیاسی
تاریخ ۲۱/۴/۲۸
شماره عمومی ۲۵۰۶۳
شماره خصوصی ۱۰۲۷

استانداری نهم ـ عطف به شماره ۱۲۵۰ مورخه ۲۰/۹/۲۹ موضوع اسبهای منطقه اصلاح نژاد دستور فرمائید عین رسیدهایی که از نیروی شوروی دایر به بردن ۴۴۳ راس اسب منطقه مزبور گرفته شده است ارسال دارند تا به وزارت جنگ فرستاده می شود. وزیر کشور».

□ «وزارت کشور
اداره سیاسی
تاریخ ۲۱/۸/۲۰
شماره عمومی ۴۴۲۰۰
شماره خصوصی ۲۳۳۰

وزارت جنگ ـ عطف به نامه شماره ۱۱۸۶۱ ـ ۱۱۶۴۵ مورخ ۲۱/۴/۱۱ عین دو برگ رسیدهایی که از نیروی شوروی راجع به بردن ۴۴۳ راس دواب منطقه اصلاح نژاد بجنورد گرفته شده است تلواً تقدیم می شود ـ وزیر کشور».

بازرسی شبانه خانه‌های مردم گرگان

□ «وزارت کشور

محرمانه

شماره ۱۴۸۰/۳۸۷

مورخه ۱۳۲۱/۴/۱۷

وزارت امور خارجه ـ گزارش واصله از شهربانی حاکی است که از اول تیرماه روسها از نصف شب به بعد در گرگان با نردبام سر دیوارهای منازل مردم رفته داخل حیاط‌ها را بازرسی می کنند. وزیر کشور ۲۱/۴/۱۷».

گزارش‌های محرمانه دربارهٔ اعمال بیشرمانهٔ سربازان شوروی

□ «وزارت کشور

امنیه کل کشور

شماره ۲۶۰/۵۰۶۶

تاریخ ۱۳۲۱/۴/۱۷ پیوست یکبرگ فوری ـ محرمانه ـ مستقیم

وزارت کشور ـ محترماً رونوشت گزارش شماره ۶۶۷۰ـ۲۱/۴/۱۴ ناحیه ۱ هنگ امنیه مازندران جهت استحضار به پیوست ایفاد می گردد.

رئیس امنیه کل کشور ـ سرلشگر آق اولی».

● «به عرض برسد ۲۱/۴/۱۹».

● «خیلی فوری، به وزارت خارجه نوشته شود که اقدام و مرتکبین را مجازات نمایند. والا انقلاب خواهد شد ۲۱/۴/۲۰».

● «وزارت کشور

شماره خصوصی ۴۲۰/ص
تاریخ تحریر ۲۱/۴/۲۲
پیوست: رونوشت

وزارت امور خارجه ـ گزارش محرمانه‌ای از هنگ امنیه مازندران توسط اداره کل امنیه به وزارت کشور رسیده است که رونوشت آن ایفاد می‌شود. این قضیه موجب کمال تأسف است و شاید اگر به فوریت جبران و از نظایر آن جلوگیری به عمل نیاید، باعث انقلاب و حوادث مؤلمه گردد. خواهشمند است از نتیجه اقدامی که می‌فرمایند وزارت کشور را مستحضر فرمایند ـ وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه
اداره دوم سیاسی
تاریخ ۲۱/۴/۳۰
شماره ۱۰۴۴

وزارت کشور ـ بازگشت بنامه شماره ۴۲۰/ص مورخه ۲۱/۴/۲۲ محتوی گزارش هنگ امنیه مازندران متمنی است مقرر دارند گزارش را تکمیل نموده و نتیجه تحقیقات را با هر نوع توضیحات و اطلاعات راجع به متهمین و قضایای مورد انتساب زودتر اطلاع دهند تا در تعقیب مذاکراتی که برای ترمیم و جلوگیری از این اتفاقات بعمل آمده اقدام شود.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمد علی همایون جاه».

● «وزارت کشور
اداره سیاسی
شماره عمومی ۱۷۲۴
شماره خصوصی ۴۹۵
تاریخ تحریر ۲۱/۵/۳ تاریخ خروج ۱۳۲۱/۵/۶
فوری و محرمانه

گزارش هنگ مازندران (امنیه) که بوسیله امنیه کل کشور رسیده مشعر است که چهار نفر سرباز سوار شوروی به‌عنوان دستگیری سربازان فراری شوروی به قریه ارز خون

رفته شروع به اذیت و آزار آنها نموده، به ناموس اهالی قریه دست درازی کرده...[۱] تحقیقاتی که از طرف امنیه محل بعمل آمده اظهارات شاکیان را تصدیق و مشخصات کامل چهار نفر سربازان مزبور و شرح قضیه را به استانداری گزارش داده‌اند. مقرر فرمایند از چگونگی قضیه و نشانی مرتکبین و هر نوع توضیحات و اطلاعات راجع به متهمین و قضایای مورد اقدام از طرف استانداری، وزارت کشور را مستحضر سازند ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

استانداری شمال

فرمانداری ساری

تاریخ ۱۳۲۱/۶/۱۱

شماره ۴۲۱/م

محرمانه

پاسخ نامه شماره ۱۷۲۴/۴۹۵ موضوع چهار نفر سرباز سوار شوروی که بقریه ارزخون رفته‌اند به استحضار میرساند به محض اینکه از طرف هنگ امنیه مازندران گزارش این موضوع رسیده با نیروی شوروی مذاکره شده یادداشت کردند که بازجویی نمایند و اطلاعات دیگری از مشخصات افراد شوروی...[۲] خواستند، و آنچه اطلاعات که تحصیل شد و برای تعقیب قضیه مورد استفاده نیروی شوروی قرار می گرفت، در دسترس آنها گذاشته و وعده داده‌اند که رسیدگی و مرتکبین را مجازات کنند».

دادخواست زن قالی باف ارسبارانی

□ «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۲۱/۴/۲۲

خلاصه دادخواست

---

۱ و ۲. برای رعایت حرمت و عفت عمومی، بعضی عبارات اسناد، حذف و به جایش نقطه گذاری شد.

نام و نام خانواده دادخواست دهنده: از ارسباران سلطنت نقره شناس، دخت احمدعلی.
تاریخ و شماره دفتر کل وزارتی: ۲۶۶۶۹ـ۲۱/۴/۱۸
تاریخ و شماره ثبت دفتر اداره: ۹۱۱۹ـ۲۱/۴/۲۱
خلاصه موضوع: شکایت از اینکه بر اثر بمباران هوایی خانه او خراب و یك طاقه فرش حسن نام که در مقابل یك هزار و سیصدوشصت ریال ماخوذی بافته تا تحویل دهد، در غائله اخیر ورود نیروی شوروی فرش تماماً می‌سوزد. حالا از اداره ثبت اسناد ارسباران او را زندانی کرده‌اند که پول حسن عزتیان را بپردازد، زیرا فرش را برای او مشغول بافتن بوده است.
شماره دفتر مخصوص شاهنشاهی ۴۵۴۱ـ۲۱/۴/۶
شماره دفتر ریاست وزراء ۲۶۸۳ـ۲۱/۴/۱۳
یکجا ارجاع شده استانداری سوم».

تصمیم تشکیل کمیسیون پرداخت غرامت به افراد ارتش و کارکنان خسارت دیدهٔ دولت

□ «وزارت جنگ
اداره دارایی ارتش
دائره دفتر

وزارت دارایی - در تعقیب نامهٔ شماره ۹۴۷۶/د- ۲۱/۴/۲۲ راجع بتأمین خسارت وارده بافسران و کارمندان ارتش با ارسال رونوشت مرقومهٔ شماره ۱۱۶۷۸ - ۲۱/۶/۲۱ نخست‌وزیری استحضار می‌دهد که چون در بودجه ۱۳۲۱ وزارت جنگ برای تأمین خسارت نامبرده اعتباری پیش‌بینی نشده و موجود نمی‌باشد و (به) علاوه می‌بایست مطابق تصویب‌نامه هیئت وزیران در مرکز کمیسیونی از نمایندگان وزارت جنگ و آن وزارتخانه و وزارت کشور و وزارت دادگستری و در شهرستانها کمیسیونی مرکب از فرمانداری، رئیس دارائی مالی و دادستان (در صورت غیبت هریك از مأموران نامبرده مأمور مقدم وزارتخانه متبوع) و هرگاه پادگان ارتش باشد، نمایندهٔ پادگان و یا افسریکه از طرف وزارت جنگ

معرفی می‌شود، بوضع افسران و کارمندان و خدمتگزاران مذکور رسیدگی و نسبت به هریك از آنان گزارش جداگانه تهیه و به وزارت جنگ ارسال دارند تا میزان اعتبار مزبور معلوم و برای تأمین آن لایحه تنظیم و بمجلس شورای ملی تقدیم گردد علیهذا متمنی است قدغن فرمایند نماینده آن وزارتخانه را تعیین و معرفی نمایند. بوزارتین کشور و دادگستری نیز بشرح لازم نوشته شد که نمایندگان خودشانرا بوزارت جنگ معرفی نمایند ـ وزیر جنگ.

رونوشت بوزارت کشور ارسال و متمنی است مقرر فرمایند نماینده‌ای تعیین و بوزارت جنگ معرفی نمایند ـ از طرف وزیر جنگ».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۴۴۶۳۷

شماره خصوصی ۲۲۵۱

تاریخ ثبت ۲۱/۷/۶ تاریخ تحریر ۵مهر تاریخ خروج ۱۳۲۱/۷/۶ ـ وزارت جنگ ـ عطف بنامه شماره ۱۳۶۸۰/۲۰۳۳۵ ـ ۲۱/۶/۲۶ آقای فرزانه رئیس اداره سیاسی بسمت نمایندگی وزارت کشور برای شرکت در کمیسیون مذکور تعیین گردیده‌اند. قدغن فرمائید روز و ساعت تشکیل کمیسیون را باداره سیاسی ابلاغ و اطلاع دهند ـ وزیر کشور».

● «وزارت جنگ

شماره ۱۳۹۹ ـ ۱۵۶۹۰ / د بتاریخ ۱۳۲۱/۷/۲۸

وزارت کشور ـ آقای فرزانه رئیس اداره سیاسی.

طبق مرقومه نمره ۲۲۵۱ ـ ۴۴۶۳۷ ـ ۲۱/۷/۶ وزارت کشور دائر بمعرفی جنابعالی بسمت نمایندگی در کمیسیون رسیدگی بخسارات وارده بافسران و کارمندان ارتش در شهریور ماه ۱۳۱۰ خواهشمند است روز یکشنبه سوم آبان ساعت ۱۰ صبح در کمیسیونی که برای این منظور تشکیل میشود در دارایی ارتش (قسمت بازرسی) حضور بهمرسانید. رئیس دارایی ارتش ـ سرلشکر علائی».

● «بعرض میرسد چون بنده نمیتوانم در ساعات اداری غیبت نمایم هرگاه اجازه میفرمائید آقای وحدانی معاون اداره سیاسی سر ساعت مقرر حضور بهمرساند ـ فرزانه».

●«وزارت جنگ

شماره ۲۴۹۳۵ـ۱۶۲۶۸ـد

بتاریخ ۱۳۲۱/۸/۹

وزارت کشور ـ پیرو شماره ۱۳۶۸۰/۲۰۳۳۵ـ ۱۳۲۱/۶/۲۶ وزارت جنگ دائر بدعوت نمایندگان آن وزارتخانه برای شور در تنظیم طرحی که بتوان خسارت وارده بافسران و کارمندان ارتش را در وقایع شهریور ماه ۱۳۲۰ رسیدگی نمود متمنی است قدغن فرمایند نماینده وزارت کشور روز یکشنبه دهم آبانماه جاری در دارایی ارتش حضور بهمرسانید و طرح لازم را تهیه کنند تا تصویبنامه که لازم باشد از هیئت وزیران صادر و طبق آن عمل شود. ـ از طرف وزیر جنگ».

●«وزارت کشور

شماره ۱۶۸۰۱/د/۲۵۸۸۶

بتاریخ ۱۳۲۱/۸/۱۷

وزارت کشور ـ پیرو شماره ۲۴۹۳۵ـ۱۶۲۶۸ـ ۲۱/۸/۹ وزارتجنگ دائر به دعوت نماینده آن وزارتخانه برای شور در تنظیم طرحی که مطابق آن بتوان خسارت وارده بافسران و کارمندان ارتش را در وقایع شهریور ماه ۱۳۲۰ رسیدگی نمود، چون نماینده آن وزارتخانه در روز معین حاضر نشده قدغن فرمائید روز یکشنبه هفدهم آبانماه جاری در دارایی ارتش حضور بهمرسانیده و طرح لازم را تهیه کنند تا تصویب نامه که لازم باشد از هیئت وزیران صادر و طبق آن عمل شود. نخست وزیر و وزیر جنگ ـ احمد قوام».

●«وزارت کشور

بتاریخ ۱۳۲۱/۴/۵ شماره ۱۸۵۲

خلاصه دادخواست

نام و نام خانواده دادخواست دهنده فاطمه پرویزی

تاریخ و شماره دفتر کل وزارتی ۴۰۵۲۵ـ ۲۱/۶/۱۰

تاریخ و شماره ثبت دفتر اداره ۱۸۵۲ـ ۲۱/۶/۱۲

خلاصه موضوع: به پیشگاه اعلیحضرت همایونی شکایت میکند که مأمورین شوروی شوهر او را کشته‌اند و استدعای رسیدگی و جبران خسارت وارده را دارد.

بکجا رجوع شده؟ استانداری سوم».

● «وزارت کشور

(استان ۴)

فرمانداری ماکو

تاریخ ۱۳۲۱/۵/۲۵ شماره ۲۸۹۷ پیوست دارد

وزارت کشور محترماً با تقدیم عین مرجوعه شماره ۲۹۰۱ـ۱۳۲۰/۴/۳ تمامی ساکنین این منطقه هر کدام بفراخور حال مواجه با خساراتی گردیده که برحسب دستورات صادره با انتشار آگهی مراتب در کمیسیون مربوطه مطرح و مذاکره و قرار خسارت وارده باشخاص، با بازجوئیهای لازمه برآورد و نظریه کمیسیون معروضه نیز قریبا بوسیله استانداری استان چهارم بعرض وزارت متبوعه خواهد رسید. فرماندار ماکو ـ سیف‌الدین بیات».

● «وزارت دادگستری

اداره کل بازرسی

رونوشت نامه شماره ۳۳۸۹ مورخ ۲۱/۵/۱۱

وزارت جلیله دادگستری ـ محترماً پیرو شماره ۲۷۰۹ـ۲۱/۴/۲۴ یك برگ گواهی خسارت وارده به آقای قاسم نوبری سرایدار ثبت ماکو در غائله شهریورماه ۱۳۲۰ که در جلسه ۱۳۲۱/۲/۱۹ رسیدگی شده و کمیسیون صحت آنرا گواهی نموده، در پیوست برای استحضار تقدیم، متمنی است با در نظر گرفتن بند (د) از ماده ۲ تصویب نامه شماره ۱۶۰۰۰۸ مورخه اول بهمن ماه ۱۳۲۰ هیئت وزیران نسبت بجبران آن اقدام فرمایند. کفیل فرمانداری شهرستان ماکو ـ کاتبی».

● «در تاریخ ۲۱/۲/۱۹ جلسه رسیدگی بخسارات وارده بکارمندان دولت در اداره دارایی ماکو تشکیل و پس از ملاحظه سیاهه اموال غارت شده و مدارك لازمه بالاخره

خسارت وارده به آقای قاسم نوبری سرایدار ثبت ماکو در واقعه سوم شهریور به پانصد ریال تخمین زده، بدین وسیله گواهی می نماید.

فرماندار ماکو سیف الدین بیات ـ رئیس ثبت ماکو و کارمند مقدم وزارت دادگستری در ماکو ـ رئیس دارایی، مالی و اقتصادی ماکو ـ اسکندری».

□ صورت اموالی که در موقع ورود نیروی شوروی از این جانب (قاسم نوبری) غارت شده:

شماره ردیف	شرح	تعداد	ارزش د(دینار)ـ ریال
۱	تخته گلیم	۱ عدد	۱۰۰ـ
۲	آرد	۶پوط	۱۲۰ـ
۳	دیگ مسی بزرگ	۱ عدد	۱۴۰ـ
۴	سماور برنج (برنجی)	۱ عدد	۸۰ـ
۵	استکان نعلبکی	۱ دست	۵۰ـ
۶	لباس زنانه	۱ دست	۶۰ـ
۷	چای	نیم گیروانکه[1]	۱۶ـ
۸	قند	نیم من	۱۲ـ
۹	صندوق چوبی	۱ عدد	۲۰ـ
۱۰	نان	۳ پوط	۳۰ـ

جمع ۶۲۸ (محل امضای قاسم نوبری).

● «وزارت دادگستری
اداره کل بازرسی
بتاریخ ۱۳۲۱/۵/۱
شماره ۱۸۴۲۴ـ۳۳۷۸ پیوست سه برگ

۱. نوعی پیمانه.

وزارت کشور - رونوشت نامه شماره ۳۳۸۹-۲۱/۵/۱۱ فرمانداری شهرستان ماکو پیوست رونوشت دو برگ ضمائم آن راجع بخساراتی که به آقای قاسم نوبری در واقعه شهریور ماه گذشته وارد شده برای اقدام شایسته فرستاده میشود - از طرف وزیر دادگستری».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره خصوصی ۱۶۴۶-۱۳۲۱/۶/۱۵

وزارت دادگستری - بازگشت بنامه شماره ۱۸۴۲۴ - ۳۳۷۸ متضمن صورت خساراتی که به آقای قاسم نوبری سرایدار ثبت ماکو وارد آمده است زحمت افزا میگردد طبق تصویبنامه شماره ۱۶۰۰۸ هیئت وزیران رسیدگی بامور مربوط به کارمندان و خدمتگزاران کشوری که در نتیجه وقایع بعد از سوم شهریور ماه دچار غارت شده‌اند بعهده وزارتخانه مربوطه است (لذا نسبت به موضوع بالا در این وزارتخانه اقدامی ندارد[1]) - وزیر کشور».

بازداشت نانوای همدانی به تقاضای افسر رابط قشون دولت انگلیس

□ «وزارت کشور

استانداری پنجم - فرمانداری همدان

تاریخ ۱۳۲۱/۵/۳

شماره ۸۳

اداره شهربانی همدان - رونوشت نامه مورخ ۲ مردادماه ۱۳۲۱ سرکار سرگرد هانیز افسر رابط قشون دولت انگلیس در همدان ارسال می‌شود که قدغن فرمایید فرهاد خباز را در شهربانی توقیف نمایند تا پس از وصول دستور در مرکز بهر نحو امر فرمودند اقدام شود.»

---

۱. این جمله‌ها در متن سند، خط خورده است.

● «فرمانداری تهران
رونوشت نامه ۲ مرداد ماه ۱۳۲۱
سرکار سرگرد هانیز
جناب آقای فرماندار تهران - دستور دارم از جنابعالی تقاضای توقیف آقای فرهاد «خبازباشی» را نمایم.
متمنی است به اداره شهربانی دستور فرمایید که آقای فرهاد را فورا توقیف نمایند. - سرگرد هانیز افسر رابط - تهران
رونوشت مطابق اصل است.»

● «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
تاریخ ۲۱/۵/۸
شماره ۱۱۱۶۱/۷۰۵۴
وزارت کشور - محترماً باستحضار می‌رساند طبق گزارش شهربانی همدان برابر نامه شماره ۸۳-۱۳۲۱/۵/۳ فرمانداری آنجا برحسب درخواست سرگرد «هانیز» افسر ارتباط نیروی انگلیس فرهاد سرکانی نانوا در شهربانی بازداشت شده است.
رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس - رادسر».

● «وزارت کشور
تاریخ ۲۱/۵/۲
شماره ۴۲۹
فرمانداری همدان - محترماً عطف به نامه شماره ۸۳ فرهاد سرکانی فعلاً طبق آموزش صادره در شهربانی بازداشت، مستدعی است در تعیین تکلیف اوامر به تسریع فرمایند. رئیس شهربانی همدان - پاسیار دولتشاهی».

● «وزارت کشور
تاریخ ۱۳۲۱/۵/۱۸
شماره ۱۷۶۸

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش اداره کل شهربانی بنا به درخواست سرگرد هانیز افسر ارتباط نیروی انگلیس از فرمانداری همدان فرهاد سرکانی نانوا در شهربانی همدان بازداشت شده است مراتب برای استحضار و اقدام مقتضی اعلام گردیده خواهشمند است از نتیجه اقدام وزارت کشور را مستحضر فرمایید».

● «وزارت امور خارجه

تاریخ ۱۳۲۱/۵/۲۰

شماره ۱۱۹۸

وزارت کشور ـ در پاسخ نامه ۲۱/۵/۱۸ شماره ۱۷۶۸/۵۶۴ راجع به درخواست سرگرد هانیز افسر ارتباط نیروی انگلیس از فرمانداری همدان درباره تقاضای توقیف فرهاد سرکانی نانوا اشعار می‌دارد که قدغن فرمایند از فرمانداری همدان سئوال شود افسر ارتباط نیروی انگلیس چه ایرادی به فرهاد سرکانی نانوا داشته و تحقیقات شهربانی همدان چه نتیجه داده است بی‌جهت و بصرف اظهار افسر ارتباط نیروی انگلیس که نمی‌شود مردم را بازداشت نمود. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمد علی همایون جاه».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۱۸۸۴

شماره خصوصی ۱۹۹۵

محرمانه

وزارت امور خارجه عطف به نامه شماره ۱۱۹۸ـ۲۱/۵/۲۰ بطوریکه فرمانداری همدان اطلاع میدهد سرگرد «هانیز» افسر ارتباط نیروی انگلیس علت بازداشت فرهاد سرکانی نانوا «که هنوز هم او توقیف و رفع سوء تفاهم نشده است» اظهار نموده دلایلی در دست می‌باشد که نامبرده مدتی است مشغول نشر انتشارات دروغ علیه ایران و متفقین او بوده و نفوذ خود را برای ایجاد سختیهای زیادی برای مردم همدان بکار برده است ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور
تاریخ ۲۱/۵/۲۲
شماره رمز ۹۴۷
فرمانداری - علت بازداشت و ایرادیکه به فرهاد سرکانی نانوا دارند از افسر ارتباط نیروی انگلیس استعلام و نتیجه را فوری تلگراف فرمایید.»

● «وزیر کشور
وزارت کشور
تاریخ ۲۱/۵/۲۴
شماره ۱۰۲
وزارت کشور - محترماً بازگشت تلگراف رمز شماره ۹۴۷ بعرض می‌رساند علت تقاضای بازداشت و ایرادیکه به فرهاد سرکانی نانوا دارند قبلا از سرکار سرگرد هانیز افسر رابط نیروی انگلیس در همدان استعلام گردیده در پاسخ اعلام داشته که مدتی است مشغول نشر انتشارات دروغ بر علیه ایران و متفقین بوده و نفوذ خود را در بین نانواها برای ایجاد سختی‌های زیادی برای مردم همدان بکار برده است و تاکنون هم مشارالیه در توقیف و رفع سوءتفاهم نشده است.»

بازداشت ۵ نفر در همدان به درخواست کنسول انگلیس

□ «وزارت کشور
شماره ۸۱
تاریخ ۲۱/۵/۳
اداره شهربانی همدان - رونوشت نامه ۳ مرداد ماه جاری سرکار آقای سرگرد هاینز افسر رابط نیروی دولت انگلیس در تهران ارسال می‌شود که قدغن فرمائید اصغر اصانلو را در شهربانی توقیف نمایند تا پس از اصول دستور از مرکز، به هر نحو امر فرمودند اقدام شود - فرماندار همدان».

● «وزارت کشور

تاریخ ۲۱/۵/۳

شماره ۴۲۸

فرمانداری همدان - محترماً عطف بنامه شماره ۸۱ اصغر اصانلو که طبق آموزش اولی سرکار سرگرد هاینز به او ابلاغ شده فوراً همدان را ترک و به اتفاق خانواده قصد حرکت را داشته به محض آموزش ثانوی حاضر و فعلاً در شهربانی بازداشت عین نامه او را به پیوست تقدیم و استدعای تعیین تکلیف او را دارد. رئیس شهربانی همدان - پاسیار دولتشاهی».

● «وزارت کشور

اداره اطلاعات

تاریخ ۲۱/۵/۸

شماره ۱/۱۱۱۶۵/۷۰/۱۲

وزارت کشور - محترماً باستحضار می‌رساند طبق گزارش شهربانی همدان و برابر نامه شماره ۸۱-۱۳۲۱/۵/۳ فرمانداری برحسب درخواست سرگرد هاینز افسر ارتباط نیروی انگلیس، علی اصغر اصانلو کاردان پیشین شهربانی کرمانشاهان در شهربانی بازداشت گردیده است. به شهربانی مزبور دستور داده شد علت را بوسیله فرمانداری و بنحو شایسته تحقیق و گزارش دهند. رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس رادسر».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره ۵۴۹س

تاریخ ۲۱/۵/۱۲

وزارت امورخارجه - طبق گزارش اداره کل شهربانی برحسب درخواست سرگرد هاینز افسر ارتباط نیروی انگلیس از فرمانداری همدان علی اصغر اصانلو کاردان پیشین شهربانی کرمانشاهان در شهربانی همدان بازداشت شده است علت و چگونگی آن نیز از طرف اداره کل شهربانی از شهربانی محل استعلام گردیده است. وزیر کشور».

● «وزارت کشور
اداره سیاسی
تاریخ ۱۳۲۱/۵/۱۸
شماره ۵۴۹/س/ ۱۷۶۹

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش اداره کل شهربانی برحسب درخواست سرگرد هاینز افسر ارتباط نیروی انگلیس. علی اصغر اصانلو کاردان پیشین شهربانی کرمانشاهان در شهربانی همدان بازداشت شده است علت و چگونگی آن نیز از طرف اداره کل شهربانی محل استعلام گردیده است. خواهشمند است از نتیجه اقدامی که برای رفع مزاحمت نامبرده خواهند نمود این وزارت را مستحضر دارند ـ بجای وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه
شماره ۱۱۹۷
تاریخ ۲۱/۵/۲۰

وزارت کشور ـ در پاسخ نامه ۲۱/۵/۱۸ شماره ۵۴۹/س / ۱۷۶۹ راجع به تقاضای توقیف علی اصغر اصانلو از طرف افسر ارتباط انگلیس اشعار میدارد که قدغن فرمائید تحقیق شود مقامات مربوطه انگلیس چه ایرادی بنامبرده داشته و نتیجه تحقیقات شهربانی همدان چه بوده است زیرا مردم را نمی توان بی جهت بازداشت نمود.

معاون کل امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه»

● «وزارت کشور
استانداری پنجم
فرمانداری همدان
شماره ۱۰۳
تاریخ ۲۱/۵/۲۴

وزارت کشور ـ محترماً بازگشت به تلگراف رمز شماره ۹۶۴ بعرض میرساند علت بازداشت علی اصغر اصانلو قبلاً از سرکار سرگرد هاینز افسر نیروی انگلیس استعلام، در

پاسخ اعلام داشت از تهران دستور تقاضای بازداشت نامبرده رسیده و هنوز از سبب این بازداشت اطلاعی ندارم ـ فرماندار همدان»

● «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
اداره اطلاعات
شماره ۱/۱۲۰۴۰
تاریخ ۲۱/۵/۲۶

وزارت کشور ـ تعقیب نامه شماره ۱۱۱۶۵/۷۰۸۲ـ۲۱/۵/۸ شهربانی همدان گزارش می‌دهد بطوریکه سرگرد هاینز افسر ارتباط نیروی انگلیس بفرمانداری نوشته از طرف مقامات انگلیس مقیم تهران دستور بازداشت اصانلو را بمشارالیه داده‌اند که بمورد اجرا گذارده است. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر».

● «وزارت کشور
اداره انتظامات
شماره ۶۷۵۰
تاریخ ۲۱/۵/۲۸

وزارت کشور ـ بانو اصانلو از همدان تلگرافاً شکایت نموده که علی اصغر اصانلو بدستور فرماندار بازداشت میباشد. قدغن فرمائید در این باب رسیدگی و اقدام شایسته نموده و نتیجه را گزارش دهند ـ از طرف نخست‌وزیر».

● «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
اداره اطلاعات
تاریخ ۲۱/۶/۱
شماره ۱/۱۲۸۳۲/۸۳۷۱

وزارت کشور ـ تعقیب نامه شماره ۱۲۰۴۰/۷۸۶۱ـ ۲۱/۵/۲۶ طبق گزارش شهربانی همدان اصغر اصانلو بواسطه بیماری که پزشک گواهی نموده بموجب نامه

فرمانداری و سرگرد هاینز و کنسولیار انگلیس موقتاً بقید کفیل مرخص شده است.

رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر».

● «وزارت کشور

استانداری پنجم

فرمانداری همدان

شماره ۱۲۸

تاریخ ۱۳۲۱/۶/۵

محرمانه ـ مستقیم

وزارت کشور ـ موقعی که بنده به همدان وارد شدم، اطلاع دادند پنج نفر از اهالی: محمد شریفی، غلامحسین شریفی، محمدعلی نجیب، اصغر اصانلو و فرهاد سرکانی برحسب درخواست کنسول انگلیس در زندان شهربانی بازداشت شده‌اند. پس از چند روزی از طرف طبیب تشخیص داده شد مریض شده‌اند و چند روزی باید استراحت نمایند پس از چند روز مجدداً از طرف کنسول درخواست شد که سه نفر آنها را که محمدعلی نجیب و اصغر اصانلو و فرهاد سرکانی است، بازداشت شوند لازم بود مراتب بعرض برسد که در این مورد تکلیف چیست و چنانچه از طرف دادگستری ایراد کنند چه باید جواب داده و نیز برای موضوع نان شهر کمیسیونی با حضور رئیس اقتصاد همدان و رئیس اطاق تجارت و نایب رئیس انجمن شهرداری و شهردار در اطاق فرمانداری تشکیل و کنسول انگلیس هم که در مذاکرات شرکت کردند. لازم بود مراتب بعرض برسد. هر طور امر و مقرر فرمائید در این مورد اقدام شود، دستور صریح ارسال فرمایند ـ فرماندار شهرستان همدان».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره ۱۹۱۳ س

محرمانه

فرمانداری همدان ـ عطف بنامه شماره ۱۲۸ـ۱۳۲۱/۶/۵ در این قبیل موارد با مذاکره با فرمانده نیروی انگلیس و یا افسر سیاسی آنها علت را استفسار و مراتب را فوری

بمرکز تلگرافاً گزارش دهند و موضوع شرکت کنسول انگلیسی در جلسات کمیسیون خواربار که در اثر عدم مراقبت و سهل‌انگاری فرمانداری بوده و منجر به مداخله ایشان شده است به شماره مراجعه فرمایید. وزیر کشور»

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۱۳۶۷۶

تاریخ ۲۱/۶/۱۲

وزارت کشور ـ تعقیب‌نامه شماره ۸۳۷۸/۱۲۸۳۲ مورخه ۲۱/۶/۱۱ طبق گزارش شهربانی همدان اصغر اصانلو در بیمارستان آمریکائی تحت مداوا می‌باشد.

رئیس اداره کل شهربانی سرپاس رادسر»

● «رونوشت نامه ۴ مهر ماه ۱۳۲۱

سرکار آقای سرگرد هاینز افسر رابط قوای انگلیس

جناب آقای فرماندار تهران ـ آقای علی اصغر اصانلو در جواب تلگرافی که بتهران فرستادم دائر بر اینکه هوای تهران با مزاج آقای اصانلو موافق نیست، دیروز تلگرافی به اینجانب رسیده است که نامبرده بتهران فرستاده شود. چنانچه سرکار موافقت فرمائید احتیاجی بمراتب نامبرده در راه نیست و اینجانب وسیله نقلیه‌ای را فراهم خواهم کرد. متمنی است دستور فرمائید آقای اصانلو التزامی مانند نمونه که لفواً ارسال می‌شود، امضا نموده و حاضر بمسافرت به تهران روز دوشنبه ۲۸ سپتامبر (۴ مهر ماه) باشد. متمنی است هر چه زودتر تأکید فرمائید که دستورات بالا را صادر فرمایند. سرگرد افسر رابط تهران رونوشت جناب وزیرمختار انگلیس تهران ـ کنسولیار انگلیس در تهران)

محرمانه ـ مستقیم

۱۷۰ـ۲۱/۷/۵

رونوشت نامه بالا با عین برگ پیوست آن برای اطلاع به مفاد آن و اعلام نتیجه به اداره شهربانی همدان ارسال می‌شود ـ فرماندار تهران ـ اردلان»

● «شهربانی تهران

رونوشت نامه شماره ۶۴۳

تاریخ ۲۱/۷/۱۲

فرمانداری شهرستان تهران ـ محترماً عطف به مرقومه شماره ۱۷۰ و تعقیب شماره ۶۲۷ـ۲۱/۷/۶ طبق آموزش شفاهی سرکار سرگرد هاینز، اصغر اصانلو به قید کفیل آزاد که ۴۸ ساعته خود را به سفارت انگلیس در طهران معرفی نماید و صبح روز ۷ جاری حرکت، مراتب گزارشات معروض گردید.

رئیس شهربانی تهران ـ پاسیار ۲ دولتشاهی»

«رونوشت مطابق اصل است».

● «وزارت کشور

استانداری پنجم

فرمانداری همدان

شماره ۱۸۵

تاریخ ۱۳۲۱/۷/۱۳

محرمانه ـ مستقیم

وزارت کشور ـ محترماً رونوشت نامه مورخه ۴ مهر ماه ۱۳۲۱ سرکار سرگرد هاینز افسر رابط نیروی انگلیس در همدان با رونوشت شرحی که بشماره ۱۷۱ بشهربانی نوشته شده و رونوشت گزارش شماره ۶۴۲ اداره شهربانی همدان را برای استحضار خاطر عالی به پیوست تقدیم می‌دارد».

تخلیه عمارت گمرک نوشهر از قوای شوروی

□ «وزارت کشور

استانداری شمال

شماره ۱۲۷۵ تاریخ ۲۱/۵/۶

اداره گمرک بابلسر ـ پیرو نامه شماره ۲۵۹۷ـ۲۱/۴/۶ موضوع قسمت فوقانی

عمارت گمرك نوشهر که از طرف نیروی شوروی اشغال شده بود پس از مراجعه مکرر به مأمورین مربوطه شوروی در نوشهر و اصرار آنها که تخلیه آن محل از لحاظ احتیاجات ارتش میسر نیست طبق گزارش فرمانداری شهسوار طبقه دوم آن عمارت را تخلیه و تحویل کردند. استاندار شمال ـ نادر آراسته».

«رونوشت برای استحضار وزارت کشور فرستاده می‌شود ـ قسمت فوقانی عمارت گمرك نوشهر از ۱۳۲۰/۱۱/۲۴ مورد اشغال نیروی شوروی قرار گرفته و از طرف اداره گمرك بابلسر تقاضا شده بود چون آن محل مورد احتیاج گمرك نوشهر می‌باشد برای تخلیه و تحویل آن اقدام شود ـ پس از مذاکرات زیاد اخیراً آن محل را تخلیه و تحویل دادند.

استاندار شمال ـ نادر آراسته».

برخورداری قوای انگلیس از کاپیتولاسیون!

□ «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۱۳۲۱/۵/۱۱

شماره ۱۲۳۸۰/۱۲۴۸

وزارت کشور ـ بازگشت بنامه شماره ۲۴۰۵۱/۶۹۰۷ ـ ۱۳۲۱/۴/۱ درباره فضل‌اله فرزند حاتم شهرت حاتمی ساکن درکه که در سه کیلومتری آبادی شریف‌خانی بوسیله ماشین شماره ۱۲۵۸۲ نیروی انگلیس مقتول گردیده است زحمت‌افزا میگردد که چون مطابق مقررات بین‌المللی نظامیان يك دولت بیگانه در خاك دولت دیگری دارای معافیت قضایی بوده و تنها مستخدمین غیرنظامی تابع قوانین و دادگاههای محلی میباشند، بنابراین خواهشمند است معلوم فرمایند که راننده ماشین نامبرده از افراد نظامی بوده یا خیر، تا بر طبق آن اقدام لازم بعمل آید.

معاون کل وزارت امور خارجه. محمدعلی همایونجاه.»

● «رونوشت عطف بشماره ۷۲۷۳/ج ۲ـ۲۱/۳/۲۵ برای اطلاع و اقدام و اعلام نتیجه به امنیه کل کشور فرستاده میشود ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور
اداره سیاسی
شماره عمومی ۳۳۵۴۹
شماره خصوصی ۱۴۷۸
تاریخ ۲۱/۵/۲۹
تاریخ ثبت ۱۳۲۱/۵/۲۸
تاریخ خروج ۱۳۲۱/۵/۲۹

ریاست امنیه کل کشور ـ عطف به نامه شماره ۷۲۷۳/ج/۲-۲۱/۳/۲۵ موضوع قتل فضل‌الله فرزند حاتم حاتمی ساکن درکه، قدغن فرمائید تحقیقات نموده و مطلع نمایند که راننده ماشین نامبرده از افراد نظامی بوده یا غیرنظامی بوده است ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور
امنیه کل کشور
شماره ۷۱۳۵
تاریخ ۱۳۲۱/۶/۷

وزارت کشور ـ محترماً پاسخ نامه شماره ۳۳۵۴۹ـ۱۴۷۸ـ۲۱/۵/۲۹ چون ماشین نیروی انگلیسی بوده، قطعاً راننده ماشین نظامی بوده است.

رئیس امنیه کل کشور ـ سرلشکر آق اولی».

سرقت سیگار و وجه نقد و شکستن چراغ زنبوری یك سقط‌فروشی

□ «وزارت کشور
اداره سیاسی
تاریخ ۲۱/۵/۱۳
شماره عمومی ۳۲۹۸۷
شماره خصوصی ۵۴۶ س
محرمانه

اداره کل شهربانی ـ در خلاصه گزارش اداره اطلاعات مورخه ۲۱/۴/۱۴ اشعار گردیده است ساعت ۲۱ روز ۱۳ تیر دو نفر از سربازان شوروی درحال غیرطبیعی به دکان مهدی نام سقط‌فروش واقع در چهارراه مختاری رفته یك بسته سیگار و ۳۵ ریال وجه او را برده و چراغ زنبوری او را نیز شکسته‌اند، که هویت و نام ونشان سربازان مزبور تعیین نگردیده و موضوع در بعضی قسمتها از نظر نامه شماره ۲۹۸۷۷ مورخه ۲۱/۴/۲۰ آن اداره به وزارت امور خارجه، مورد اختلاف واقع گردیده است،قدغن فرمائید نام ونشان سربازان مزبور را تعیین و اعلام دارند. وزیر کشور ـ رئیس اداره سیاسی».

مصادره ۳ دستگاه کامیون اینترناسیونال و انتقال آنها به شوروی

□ «وزارت کشور

رونوشت معروضه آقایان رفائیلی و سوسن‌پور و پرنیان مورخ ۲۱/۵/۱۷ (استاندار معظم کرمانشاه، استان پنجم ـ توقیراً معروض می‌دارد سه دستگاه کامیونهای انترناسیونال باری مختصات زیرین به مصادره ارتش شوروی درآمده و بداخله شوروی برده‌اند.

اول، انترناسیونال پنج تن سبز رنگ شماره ۲۲ شهربانی کرمانشاه با بار بنزین در راه تبریز گرفتار ارتش شوروی و پس از چندروز کار در ایران از طریق تبریز بداخله شوروی برده‌اند.

دوم، انترناسیونال پنج تن قرمز شماره ۲۳ کرمانشاه پس از تحویل آن در تبریز، گرفتار ارتش شوروی پس از چندروز کار در داخله ایران از طریق تبریز بداخله شوروی برده‌اند.

سوم، انترناسیونال باری ده تن سبز رنگ شماره ۵۸ شهربانی کرمانشاه با بار بنزین پس از چندروز کار در داخله ایران وبا دادن رسید رسمی از طرف لشکر موتوریزه که رسید آن هم موجود است، فرمانده لشکر وافسرهای دیگر از طریق استاندار بداخله شوروی برده‌اند و رسید آن موجود است. پس از مراجعات عدیده به ساحت مقدس مجلس شورای

ملی و ریاست وزراء و وزارت خارجه مدارك و اجازه‌نامه ماشین‌ها را به دایره مستشاری وزارت دارایی سپرده و طی شماره ۱۸ـ۳۵ و شماره ۳۶ رسید در دست داریم، از اولیاء امور تقاضا داریم بحال این ستمدیدگان رسیدگی و به بذل توجه احیاء فرمایند.

با تقدیم احترامات

محل امضاء رفائیلی، محل امضا سوسن‌پور، محل امضاء پرنیان».

«رونوشت برابر ریشه است».

● «وزارت دارائی

تاریخ ۱۳۲۱/۶/۲۵

شماره ۲۰۷۲۲

وزارت کشور ـ بازگشت به نامه شماره ۳۷۴۹۴/۱۶۶۸ مورخ ۲۰/۶/۱۹ راجع به شکایت رفائیلی و سوسن‌پور و پرنیان اشعار میدارد:

مدارك و اسناد مربوط به از میان رفتن ماشینهای آنها را اداره مستشاری این وزارتخانه رسیدگی و بایگانی شده است و هر تصمیمی که هیئت دولت راجع به این قبیل اشخاص اتخاذ کند، درباره نامبردگان نیز اجرا می شود ولیکن فعلاً هیچگونه اقدامی نمیتوان بعمل آورد. ـ وزیر دارائی».

● «ثبت کل وزارت کشور ـ شماره ۴۴۴۹۲ تاریخ ۱۳۲۱/۶/۲۲

ـ به شاکی جواب داده شود ـ ۲۱/۶/۲۶».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۴۴۴۹۳

شماره خصوصی ۲۲۳۵

تاریخ ۱۳۲۱/۷/۶

استانداری پنجم ـ بازگشت به نامه شماره ۳۳۱۱ مورخه ۲۱/۵/۲۵ متضمن دادخواست رفائیلی و سوسنپور و پرنیان مبنی بر اینکه سال گذشته سه دستگاه کامیون‌های آنها از طرف نیروی شوروی مصادره و به خاك شوروی برده شده

است، بطوریکه از وزارت دارائی اطلاع میدهند مدارك و اسناد مربوط به از میان رفتن ماشینهای آنها در اداره مستشاری آن وزارت مورد رسیدگی قرار گرفته و بایگانی شده است. رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

بحران نان در آشتیان و دستگیری دو نفر توسط امنیه

□ «وزارت کشور

امنیه کل کشور

رونوشت اداره ناحیه ۱ امنیه مرکز شماره ۸۵۹۵ مورخه ۲۱/۵/۲۰ تیمسار ریاست امنیه کل کشور

گزارش

محترماً معروض میدارد طبق گزارش شماره ۷۵۰۰ ط ۲۱/۵/۷ گردان مستقل امنیه اراك به استناد گزارش تلفنی دسته امنیه آشتیان، اهالی قصبه آشتیان برای فقدان نان قصد داشته‌اند ازدحام نمایند. فرمانده گردان نامبرده با یك عده افراد باکامیون دولتی به محل منظور عزیمت و اهالی با نصایح و اندرز از قصدی که داشته‌اند جلوگیری و به مرکز گردان مراجعت و مراتب را ذیل شماره ۷۳۷۴ ط ۲۱/۵/۳ به فرمانداری و دارایی شهرستان اراك اعلام که آرد و گندم مایحتاج اهالی را در دسترس نانواخانه‌ها بگذارند. پس از مراجعت فرمانده گردان فرمانده دسته آشتیان یوسف و حاجی نامان را که قصد فتنه داشتند جلب و با پرونده و اعلامیه محلی به گردان نامبرده اعزام و ذیل شماره ۷۴۹۹ ط ۲۱/۵/۷ جهت تعقیب قانونی به دادسرا تسلیم گردیدند.

استحضاراً عرض شد ـ ل رئیس ناحیه یك ـ سرهنگ میرفندرسکی».

تأمین منافع آمریکا تحت پوشش فعالیت میسیون‌های مذهبی

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت گزارش شهربانی رشت

مورخه ۱۳۲۱/۵/۲۱

شماره ۸۶۹۹/۱۱۹۰

طبق گزارش شماره ۲۸-۲۱/۵/۲۰ کلانتری ۲ رشت، روز ۱۹ ماه جاری در حدود کلانتری مزبور اوراق تبلیغ از طرف آمریکائیها دعوت نامه برای روزهای چهارشنبه و یکشنبه به مجالس وعظ مذهبی بین اشخاص منتشر و حتی درب منازل مردم پخش نموده‌اند. مراتب برای استحضار عرض شد و یك ورقه از آن اوراق برای استحضار تقدیم می گردد.ـ پاسیار یك دانشپور.

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره اطلاعات

دائره اول

تاریخ ۲۱/۶/۱

شماره ۱/۱۲۴۶۳/۸۰۶۳

پیوست ۲ برگ

موضوع محرمانه

وزارت کشور

محترماً رونوشت گزارش شماره ۸۶۹۹/۱۱۹۰ - ۱۳۲۱/۵/۲۱ شهربانی رشت راجع به تبلیغات که از طرف آمریکائیها در رشت به عمل می آید و رونوشت دعوتنامه آنان لفاً تقدیم می گردد. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر».

● «ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۲۱۸۵ تاریخ ۲۱/۶/۱۱»

● متن دعوتنامه آمریکایی‌ها: «دعوت نامه ـ با دادن این جزوه‌های مذهبی و اخلاقی در صورت مفید واقع شدن برای زندگانی شما پخش کننده این جزوات شما را به مجالس روحانی منعقده در روزهای چهارشنبه ساعت ۶ بعدازظهر در میسیون آمریکایی واقع در نزدیك حمام خمیران شریفیه و به مجالس وعظ مذهبی که در بیمارستان آمریکایی در ساعت ۱۱ صبح روزهای یکشنبه منعقد است دعوت می نماید. با حضور خود مجالس ما را

مزین فرمائید. اگر مایل بودید که جزوات بیشتری را به دست آورید با پرداخت مبلغ جزیی می توانید از میسیون آمریکایی خریداری نمائید».

● «ملاحظه شد ـ فعلاً اقدامی ندارد. بایگانی ۲۱/۶/۱۰».

حرکت یکصد دستگاه کامیون روسی از محل کارخانه ذوب آهن کرج به سمت چالوس

□ «وزارت کشور

امنیه کل کشور

رونوشت گزارش شماره ۸۰۰۶ق ۲ و ۸۸۸۴ق ۲ مورخه ۲۱/۵/۲۱ و ۲۱/۵/۲۴ ناحیه ۱ امنیه مرکز

(۸۰۰۶ ـ بعد العنوان، محترماً پیرو گزارش شماره ۷۲۳۶ ـ ق ۲ ـ ۲۱/۴/۲۴ معروض می دارد گزارش ثانوی هنگ امنیه مرکز مستند به گزارش دسته کرج حاکی است از تاریخ ۲۱/۴/۲۵ تعداد زیادی (نزدیك به ۱۰۰) کامیون روسها محتوی بستههایی که شبیه به بستههای پشم یا پنبه، ولی نامعلوم بود، از کرج و کارخانه ذوب آهن[1]، بطرف چالوس عزیمت نمودند و نیز در تاریخ ۲۱/۴/۲۳ که فرمانده دسته نامبرده به گروه امنیه گچسر[2] عزیمت نموده بود، ایاب و ذهاب آنها را متوالیاً مشاهده و در سه کیلومتری مرزان[3] از راه چالوس سه فرسخی کرج سر جاده سه نفر سرباز و یکنفر افسر آنها دیده شده که پیاده به ارتباط گشتی حرکت مینمودند، لیکن مبدا و مقصد آنان نامعلوم بوده است. استحضاراً عرض شد. رئیس ناحیه ۱ سرهنگ میرفندرسکی).

(۸۸۸۴ ـ بعدالعنوان، پیرو گزارش شماره ۸۰۰۶ ق ۲ ـ مورخه ۲۱/۵/۲۱ محترماً

---

۱. قرار بود به وسیله آلمان، در کرج کارخانه ذوب آهن احداث شود، که بر اثر مخالفت متفقین، ساختمانش نیمه کاره ماند و کشتی حامل ماشین آلات آن نیز در بین راه غرق شد.

۲. محلی در میانه راه کرج ـ چالوس.

۳. مرزن آباد فعلی.

معروض می‌دارد گزارش هنگ امنیه مرکز مستند به گزارش گروهان امنیه کرج حاکی است که چند روز است افراد نیروی شوروی از قزوین به کرج به تعداد زیادی در طول خط مشغول سیم کشی بوده و ساعت ۵ بعدازظهر همه روزه به وسیله اتومبیلهای خودشان، جمع آوری و به قزوین عودت می‌دهند. استحضاراً عرض شد.

رئیس ناحیه ۱ مرکز - سرهنگ میرفندرسکی».

«رونوشت برابر اصل است.»

اردوگاه مهاجران لهستانی در دوشان تپه و یوسف‌آباد

□ «وزارت جنگ

ادارهٔ دفتر غیرنظامی

شماره ۱۶۵۷۵ - ۲۶۹۱

مورخه ۱۳۲۱/۵/۲۷

خیلی فوری - مستقیم

وزارت کشور - چون حفظ انتظامات اطراف اردوگاه‌های غیرنظامیان لهستانی بمنظور جلوگیری از مراوده و تماس اهالی برای جلوگیری از بسط و توسعه امراض واگیردار مورد لزوم بود، از موقع ورود غیرنظامیان لهستانی به طهران به اداره کل امنیه دستور داده شده بود برای استقرار چند پاسگاه در حدود اردوگاهها مأمورین لازم گماشته شود و اداره امنیه نیز ۵۲ نفر مأمور با افسر مربوطه تعیین و پاسگاههای مربوطه را برقرار نموده بود.

اینک اداره کل امنیه کشور گزارش می دهد که چون عده امنیه از نظر جمع آوری خواربار و کمك به مأمورین دارایی و اقتصاد و انتظامات در نقاط مختلف کشور مورد لزوم است، لذا پاسگاههای امنیه را بدین منظور جمع آوری نموده، چون از لحاظ حفظ انتظامات حدود اردوگاه غیرنظامیان لهستانی در قرارگاههای شماره ۱ و ۲ واقع در دوشان تپه و در یوسف‌آباد، بویژه در این موقع که عده دیگری نیز به طهران وارد می‌شوند مورد توجه خاص است، متمنی است مقرر فرمائید پاسگاههای مزبور از طرف اداره کل شهربانی برقرار

گردد. معاون وزارت جنگ ـ سرتیپ . . .»[1]

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۱/۵۸۹/۵۷۶

مورخ ۱۳۲۳/۱/۲۰

وزارت کشور ـ طبق گزارش شماره ۸ رئیس پاسگاه شماره ۲ لهستانی‌ها، ساعت هشت صبح روز ۱۴ ماه جاری پنجاه نفر زن و بچه و مرد لهستانی که اخیراً از پاسگاه خراسان به تهران اعزام شده بودند، و همچنین دویست نفر لهستانی‌هایی که قبلاً در پاسگاه شماره ۲ اقامت داشته‌اند، به ایستگاه راه آهن آورده و آنها را به اهواز اعزام داشته‌اند. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس جهانبانی».

مسلح شدن آمریکایی‌ها به بهانهٔ حفاظت از کمپ‌های راهسازی اهواز ـ اندیمشك

□ «وزارت کشور

استانداری ۲۸۶ ـ ۲۱/۶/۷

محرمانه ـ مستقیم

جناب آقای وزیر کشور ـ بطوریکه ضمن گزارش محرمانه شماره ۲۷۱ـ۲۱/۵/۲۲ اشاره شده است، هیئت مهندسین آمریکایی که بنابر قانون وام و اجاره با دولت انگلیس، از طرف دولت آمریکا با ماشین آلات و اسباب و وسایل فنی بسیار به خوزستان فرستاده شده، فعلاً عبارت از هشتصد نفر آمریکایی هستند که در خرمشهر بندر سازی میکنند و از خرمشهر به اهواز تا اندیمشك راهسازی می‌نمایند و بین این دو نقطه هشت مرکز کار (کامپ) در صحرا تشکیل داده‌اند که در هر کدام هشتاد آمریکایی با ماشین و اسباب و لوازم کار خود را روبراه میکنند.

---

۱. یك کلمه خوانده نشد.

برای محافظت کارکنان آمریکایی و اسباب و آلات نفیسشان در کامپ‌های هشت گانه، دو ماه قبل کلنل لیبر رئیس این هیئت از استاندار پیشین یکعده قوای مسلح ایرانی خواسته است. استاندار به فرمانده تیپ نوشته، جواب داده‌اند باید به امنیه مراجعه شود. امنیه گفته است که موکول به اجازه مرکز است و بالاخره پس از مدتی معطلی از اداره کل امنیه جواب رد داده شده، آمریکایی‌ها برای حفظ خود ناچار متوسل به برخی شیوخ عرب مسلحی شده‌اند و از آنها یکعده مستحفظ و به اصطلاح اینجا (ناطور) گرفته، در کامپ‌ها گماشته‌اند که حقیقتاً مایه خجلت است.

اینك بارز رئیس میسیون[1] مهندسین آمریکایی به اینجانب مراجعه نموده، خواهش دارد تا وقتی که برای آنها از آمریکا اسلحه برسد، برای هر کامپ بیست قبضه تفنگ، یعنی رویهمرفته ۱۶۰ قبضه تفنگ و مقداری فشنگ از طرف دولت به میسیون داده شود که این تفنگ‌ها را به کارکنان آمریکایی بدهند که اگر وقتی کامپ مورد هجوم یاغیان مسلح واقع گردید بتوانند از خود دفاع نمایند. ومتعهد میشوند که هیچوقت این تفنگ‌ها را به دست مستحفظین مرتبط با شیوخ عرب ندهند.

اینجانب دادن تفنگ را موکول به اجازه دولت نموده واینك مراتب را بطور گزارش به عرض میرساند. بنظر بنده دادن تفنگ به شرط فوق به رئیس میسیون مانعی ندارد، زیرا اگر ندهیم و از طرف سارقین مسلح دستبردی به یکی از کامپ‌های آنها زده شود، با اینهمه تذکر و تقاضا که برای حفاظت خود کرده‌اند و توجه نشده، برای دولت اسباب زحمتی فراهم خواهد شد. بنابراین درصورتی که تصویب بفرمایند، مستدعی است مقرر شود اداره کل امنیه به فرمانده هنگ امنیه اهواز دستور بدهند با اطلاع استانداری این مقدار تفنگ را تحویل میسیون آمریکایی بنمایند و رسید بگیرند.

برای رفع نگرانی آمریکائیها نتیجه اقدام را تلگرافاً انتظار دارند.

استاندار استان ششم ـ دیوان بیگی».

● «وزارت کشور

---

۱. هیأت نمایندگی و یا مذهبی (فرهنگ عمید).

اداره انتظامات

شماره خصوصی ۸۰۷۸-ن

تاریخ ثبت ۲۱/۷/۱۵ ـ تاریخ تحریر ۲۱/۷/۱۴

فوری است

ریاست ژاندارمری کل کشور

رئیس میسیون مهندسین آمریکایی که از خرمشهر به اهواز تا اندیشمك راه‌سازی می‌نمایند و بین این دو نقطه هشت کامپ (مرکز کار) در صحرا تشکیل داده‌اند، از استانداری ششم تقاضا نموده است عده‌ای قوای مسلح ایرانی برای حفاظت آنها گماشته شود و نیز درخواست کرده‌اند برای هر کامپ بیست قبضه تفنگ و مقداری فشنگ به میسیون داده شود که به کارکنان آمریکایی بدهند تا اگر وقتی مورد هجوم یاغیان مسلح واقع شدند، بتوانند از خود دفاع کنند، و متعهد می‌شوند که هیچوقت این تفنگ‌ها را به دست مستحفظین ایرانی ندهند.

استانداری هم با این تقاضا موافقت نموده است. قدغن فرمایند عده‌ای ژاندارم کافی در اختیار آنهابگذارند و اسلحه هم تحویل دهند، با موافقت رئیس خوزستان به میسیون مهندسین بدهند و نتیجه را اعلام دارند ـ وزیر کشور ـ نصرالله... ۲۱/۷/۱۴».

● «انتظامات ـ خیلی فوری است. شرحی به اداره کل ژاندارمری بنویسید که مستحفظین لازم را به آنها بدهند و نمیدانم چرا از موافقت با این تقاضا خودداری کرده‌اند ـ ۲۱/۷/۱۷».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۱۳۲۱/۷/۲۱

شماره ۸۰۷۸ / ن / ۲۳۱۱

فوری است

ریاست ژاندارمری کل کشور

رئیس میسیون مهندسین آمریکایی که از خرمشهر به اهواز تا اندیمشك راهسازی

می‌نماید و بین این دو نقطه هشت کامپ (مرکز کار) در صحرا تشکیل داده‌اند از استانداری ششم تقاضا نموده است عده قوای مسلح ایرانی برای حفاظت آنها گمارده شود و نیز درخواست نموده برای حفاظت آنها گمارده شود و نیز درخواست نموده برای هر کامپ بیست قبضه تفنگ و مقداری فشنگ بمیسیون داده شود که به کارکنان آمریکایی بدهند و اگر وقتی مورد هجوم یاغیان مسلح واقع شدند بتوانند از خود دفاع کنند و متعهد می‌شوند که هیچوقت این تفنگ را به دست مستحفظین ندهند. استانداری هم با این تقاضا موافقت نموده است. قدغن فرمائید که عده ژاندارم کافی در اختیار آنها بگذارند و اسلحه هم اگر دارند با موافقت تیپ خوزستان بمیسیون مهندسین بدهند و نتیجه را اعلام دارند- وزیر کشور».

● «به نظر وزارت کشور اگر اداره کل ژاندارمری بتواند عده ژاندارمری را که برای محافظت آنها لازم است در محل بگمارد البته بهتر و مناسب تر خواهد بود. و اگر نتوانند این منظور را انجام دهد، لابد باید با موافقت تیپ حوزستان و استاندار ششم تعدادی که مورد ضرورت است بدهندو در هر صورت باید حتی‌المقدور سعی کنند که اداره کل ژانداری خود حفاظت کارکنان آنها را عهده‌دار شود».

بازداشت پسر کارمند ثبت احوال سنندج به اتهام سرودن شعر علیه متفقین

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۱/۱۳۶۰۱/۸۷۳۸

تاریخ ۱۳۲۱/۶/۱۰

وزارت کشور- مستدعی است مقرر فرمائید در پاسخ نامه شماره ۸۴۱۷/۲۸۹۴- ۲۱/۶/۳ تسریع فرمایند. رئیس اداره کل شهربانی- سرپاس رادسر».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت گزارش شهربانی کردستان مورخه ۲۱/۶/۱۷ شماره ۱۰۰۶

اداره کل شهربانی - ۱۳۳۲۷

چون تاکنون تکلیف محمد نیك پی معلوم نشده و بدون صدور قرار بازداشت است، برای رفع مسئولیت آتیه مقرر فرمایند تکلیف او را تعیین و یا اجازه فرمایند به قید کفیل آزاد شود - آصف وزیری».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۱/۱۴۳۱۵

تاریخ ۲۱/۶/۲۱

وزارت کشور با تقدیم رونوشت تلگرافی شماره ۱۰۰۶ شهربانی سنندج مستدعی است مقرر فرمایند در ارسال پاسخ نامه معروضه شماره ۱۴۱۷/۱۲۸۹۴ مورخه ۱۳۲۱/۶/۳ تسریع نمایند. رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس رادسر»

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۴۴۲/۸۳۷۷

تاریخ ۱۳۲۱/۶/۲۳

حضور تیمسار ریاست کل شهربانی - محمد نیك پی محصل، پسر بنده قریب یك ماه است که به گناه انتشار اشعار در شهربانی سنندج بازداشت، چون گفته‌هایش از روی احساسات بچه گانه بوده است استدعا دارم این مدت بازداشت را جهت تنبیه ایشان کافی دانسته بکفالت خود بنده که در آتیه مرتکب خلافی نشود، برای ادامه تحصیل امر به استخلاصش فرمایند. عبدالکریم نیك پی - کارمند آمار»

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

تاریخ ۱۳۲۱/۶/۲۰

شماره ۱/۱۴۷۳۶/۹۶۷۳

وزارت کشور - با تقدیم رونوشت دادخواست تلگرافی نیك پی کارمند اداره آمار و ثبت

احوال کردستان راجع به بازداشت محمد نیك پی پسر او در شهربانی سنندج، متمنی است مقرر فرمایند با مراجعه به نامه‌های معروضه شماره ۸۴۱۷/۱۲۸۹۲ مورخ ۲۱/۶/۳ و شماره ۸۷۳۸/۱۳۶۰۱ مورخ ۱۳۲۱/۶/۱۰ و شماره ۹۳۰۵/۱۴۲۲۱ مورخ ۲۱/۶/۱۷ و شماره ۹۴۷۴/۱۴۳۱۵ مورخ ۱۳۲۱/۶/۲۱ تکلیف اقدام را تعیین و اعلام دارند.

رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس رادسر»

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۱/۱۴۲

تاریخ ۲۱/۶/۲۱

تعقیب نامه شماره ۸۴۱۷/۱۲۸۹۴-۱۳۲۱/۶/۳ و ۸۷۳۸/۱۲۶۰۱-۲۱/۶/۱۰ چون محمد نیك پی بازداشت می‌باشد مستدعی است امر و مقرر فرمایند در پاسخ نامه‌های مذکور تسریع نمایند. رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس رادسر»

● «وزارت کشور

شماره ۲۱۷۶

تاریخ ۲۱/۶/۲۶

اداره کل شهربانی - عطف به شماره ۱/۱۴۳۱۵/۹۴۷۴ مورخه ۲۱/۶/۲۱ راجع به بازداشت محمد نیك پی متمنی است قدغن فرمائید رونوشتی از نامه شماره ۸۴۱۷/۱۲۸۹۴ مورخه ۲۱/۶/۳ بفرستند تا اقدام لازم به عمل آید. رئیس اداره سیاسی».

عمل جراحی تحت نظر پزشك سفارت انگلیس

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

مورخه ۲۲ شهریور ۲۱

رونوشت مشروحه دکتر رضانور

متجاوز از چهل روز است که اینجانب را برخلاف قانون بازداشت نموده‌اید. چنانچه

مسبوقید بازداشت اینجانب در حالیکه مریض بودم بعمل آمد و چند روز هم در شهربانی بستری بودم، تا چند روز اخیر حالم بهتر شده بود، اخیراً مجدد مرضم عود نموده است و اسباب زحمت اینجانب را فراهم آورده است و محتاج به عمل جراحی فوری است. چون ادامه این وضعیت برایم خطرناك و زندگانیم را کاملاً تهدید میکند، متمنی است اقدام و موافقت فوری فرمایند که اینجانب هرچه زودتر به بیمارستان منتقل و تحت عمل جراحی قرار گیرم. بدیهی است با این اخطار قبل از آنکه مرض شدت نموده و خطرناك شود اقدام فوری به عمل خواهد آمد ـ دکتر رضا نور».

ـ رونوشت با اصل یکسان است.

● «وزارت کشور

ادارهٔ کل شهربانی

رونوشت گواهی دکتر میر

امروز روز بیست و هفتم شهریور ماه ۱۳۲۱ است در ساعت ۹ صبح آقای دکتر رضانور را بر حسب تقاضای خود ایشان باتفاق آقای دکتر غیور معاینه نمودم که ذیلا باطلاع می رسانم:

دوازده سال قبل از این آقای دکتر رضا نور در تبریز مبتلا به یك آپاندیست خیلی سخت میشوند که منجر به آبسه میشود. بعداً بعد از معالجات طولانی مسافرت به اروپا میکنند. تقریباً یکماه قبل از توقیف، آقای دکتر رضانور مبتلا به آپاندیست و گاستر و آنتیریت شدید میشوند. فعلاً ایشان دارای آپاندیست هستند و محتاج بعمل یدی جراحی میباشند و خود ایشان هم موافقت برای عمل جراحی مینمایند ـ دکتر میر».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت گواهی دکتر غیور.

ریاست محترم بهداری ـ حسب الدستور و با تقاضای خود بیمار امروز که روز جمعه ۲۱/۶/۲۷ میباشد در ساعت ۹ صبح مجدداً باتفاق آقای دکتر میر، آقای دکتر رضا نور را معاینه نموده که گزارش آقای دکتر میر به پیوست تقدیم، حالت بیمار همانطوریکه در گزارش دیروز تقدیم شد در ناحیه آپاندیسی حالت دفاع که دمل تورم آپاندیسی باشد موجود

است. با در نظر گرفتن سوابق ممتد ایشان بنا به گفته خود ایشان و آقای دکتر میر، لذا بنده با نظر آقای دکتر میر که احتیاج به عمل جراحی را برای بیمار لازم می‌دانند موافقت دارم- دکتر غیور جراح بهداری شهربانی».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت گزارش پایه‌ور نگهبان مورخه ۲۱/۶/۲۸

گزارش-آقای دکتر رضانور تحت نظری اداره سیاسی اظهار کسالت مینمایندو بطوریکه بازجویی شده شب گذشته در اثر درد پهلو غذا نخورده است. رسدبان ۲ بهارمست».

● «وزارت کشور

شماره ۱۵۱۶۵/۱۰۰۲۳

تاریخ ۲۱/۶/۳۱

رونوشت گزارش پایه ور (۲) سرنگهبانی و مشروحه دکتر رضی رضا نور و دو فقره گواهی دکتر غیور جراح دائره بهداری شهربانی و دکتر میر تقدیم میگردد. دکتر رضا نور مایل است دکتر میر او را عمل نماید. مستدعی است مقرر فرمائید از هر اقدامی که بایستی بعمل آید اعلام دارند. مراتب به وزارت امور خارجه نیز اطلاع داده شد. رئیس اداره کل شهربانی سرپاس رادسر»

● اداره سیاسی- جواب بدهید چنانچه عمل جراحی لازم است البته باید اقدام شود. ۲۱/۷/۷».

● «وزارت کشور

دایره سیاسی

شماره ۴۷۴۱۹/۲۴۵۰

تاریخ ۱۳۲۱/۷/۱۲

فوری

اداره کل شهربانی- عطف بشماره ۱/۱۴۹۵۳-۹۷۸۰ در صورتیکه آقای رضی رضانور محتاج به عمل جراحی باشد موافقت میشود که آقای دکتر میر که از جراحان حاذق

هستند عمل جراحی را انجام دهند-وزیر کشور».

● «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
اداره اطلاعات
تاریخ ۲۱/۷/۱۹
شماره ۱/۱۶۲۶۲/۱۰۷۲۳

وزارت کشور-عطف به مرقومه شماره ۴۷۴۱۹/۲۴۵۰ روز ۱۵ ماه جاری دکتر رضانور به بیمارستان خود او اعزام گردید، که تحت نظر دکتر میر و دکتر دویس پزشك سفارت انگلیس معالجه شود و مأمور مخصوص هم برای مراقبت او در بیمارستان گمارده شده است. رئیس اداره کل شهربانی-سرپاس رادسر».

منع اقامت خارجیان مقیم ایران در نقاط تحت اشغال متفقین

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
رونوشت گزارش شهربانی مازندران

شهربانی کل کشور-عطف به امریه شماره ۱۵۷۳۱ راجع به تسلیم صورت اتباع بیگانه مقیم مازندران بکماندان[1] معروض می‌دارد طبق گزارش شماره ۴۸۶-۲۱/۷/۳ شهربانی آمل کنسول شوروی مقیم نوشهر نسبت به یك نفر اتباع بیگانه مقیم آمل موسوم به گالمان فوکس فرزند ساسان پروانه اقامت شماره ۴۲۵-شاهی[2] تبعه هنگری[3] که دارای یك نفر زن و دو اولاد می‌باشد، شغل میکانیك پل ساز که سه سال در بندر شاه[4] و دو سال و نیم در شاهی و پنج سال و سه ماه در نوشهر و سه سال است که در آمل سکونت دارد و در راه هر از

۱. فرمانده
۲. قائم‌شهر
۳. مجارستان
۴. بندر ترکمن

مشغول کار بود، پس از وقایع شهریور ماه بیکار و حالیه مدتی است در نیم کیلومتری آمل باغی اجاره کرده، با عائله خود مشغول باغبانی است و در ضمن خرده فروشی نفت هم می‌نماید و با کسی معاشرتی ندارد و تاکنون هم سوءاخلاقی و پیشینه بدی از او دیده نشده است، اظهار داشته که سفارت هنگری در ایران نیست و هنگری مشغول جنگ است. گذرنامه او چه مدرکی است و پروانه اقامت او تمدید می‌شود؟ مراتب استحضاراً معروض و کسب آموزش می‌نماید نسبت به تمدید پروانه اقامت اینگونه اتباع بیگانه که نظر خوش به آنها ندارند در آتیه چه اقدامی بشود؟ رئیس شهربانی مازندران ـ پاسیار ۱ امجدی»

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۱۸۰۱۵/۱۱۹۸۷/م

مورخه ۲۱/۸/۱۹

محرمانه

وزارت کشور ـ ضمن ارسال رونوشت گزارش شهربانی مازندران راجع بتقاضای صورت اتباع بیگانه از طرف وابسته‌های سفارت انگلیس و شوروی محترماً رونوشت گزارش شماره ۲۶۳۶ شهربانی مازندران را به پیوست تقدیم می‌گردد. مستدعی است مقرر فرمایند از هر نظری که در این باب اتخاذ می‌شود اعلام دارند. مراتب به وزارت امور خارجه نیز اطلاع داده شد. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر»

● «آقای غفاری، به وزارت امور خارجه مراجعه و کسب نظریه شود ـ ۲۱/۸/۲۱»

● «وزارت امور خارجه

شماره ۲۱۱۱

مورخه ۲۱/۹/۲۶

محرمانه

وزارت کشور ـ اداره کل شهربانی راجع به (گالمان فوکس) تبعه هنگری مقیم آمل اشعار می‌دارد بطور کلی صلاح در اینست خارجیانی که تبعه متفقین نیستند نقاط اشغال شده از طرف نیروی متفقین را ترك و در نقاط دیگر سکنی اختیار نمایند. در این مورد هم

همین‌طور اقدام و مراتب شفاهاً بنامبرده گوشزد گردد ـ وزیر امور خارجه».

● «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
شماره ۱/۱۹۱۲۷/۱۲۷۱
مورخه ۲۱/۹/۸ ـ محرمانه

وزارت کشور ـ با تقدیم رونوشت نامه شماره ۲۲۱۱-۲۱/۸/۲۶ وزارت امور خارجه، این وزارتخانه معتقد است بطور کلی صلاح در این است خارجی‌هایی که اتباع متفقین نیستند نقاط اشغال شده از طرف نیروی متفقین را ترك و در نقاط دیگر سکنی اختیار نمایند. چون طبق ماده ۱۳ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه، منع توقف موقتی یا دائمی اتباع بیگانه در بعضی از مناطق ایران موکول به تصمیم هیئت وزیران می‌باشد، مستدعی است مقرر فرمائید نسبت به اجرای نظریه وزارت امور خارجه تصمیم شایشته اتخاذ و از نتیجه اداره کل شهربانی را آگاه سازند. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرپاس رادسر»

● «وزارت امور خارجه
شماره ۳۲۱۷/۲۳۹۵۵
مورخه ۲۱/۹/۷

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۳۱۹۶/۳۳۷۸ مورخ ۲۱/۸/۲۶ متضمن رونوشت گزارش شهربانی مازندران راجع به گالمان فوکس اشعار می‌دارد در صورتیکه نامبرده رفتار بدی نداشته و در شهربانی از او پیشینه سوئی نباشد، بهتر است این شخص از آن حوزه بجای دیگر برود و از آن منطقه خارج شود تا مورد سوءظن واقع نگردد.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه»[1]

---

۱. در پی مکاتبه‌های یادشده، وزیر کشور طی نامه‌ای به نخست‌وزیر وقت، برای جلوگیری از اقامت خارجیان که اتباع کشورهای متفق نیستند، ولی در مناطق تحت اشغال متفقین سکونت دارند، تهیه متن زیر را پیشنهاد کرد: «طرح تصویب نامه: هیات‌وزیران در جلسه... بنابر پیشنهاد شماره... وزارت کشور و طبق ماده ۱۳ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران تصویب نمودند بیگانگانی که اتباع متفقین نیستند و اقامت آنها در نقاط اشغال شده بوسیله نیروی متفقین مقتضی نباشد، بنابر پیشنهاد اداره کل شهربانی و تصویب وزارت کشور در نقاط دیگر کشور اقامت نمایند».

نقل و انتقال زندانیان سیاسی به دستور انگلیس

□ «رونوشت نامه مورخه ۴ مهر

۱۳۲۱ سرکار سرگرد هاینز افسر رابط نیروی انگلیس در ایران

جناب آقای فرماندار همدان - (موضوع) زندانیان سیاسی - امروز به اینجانب دستور رسیده است از تهران، که بموجب اتفاقی[1] که مابین دولتین ایران و بریتانیا رسیده است تمام بازداشت شدگان سیاسی که در زندان همدان هستند باید فوراً بسلطان آباد[2] فرستاده شوند. لذا ممتنی است دستور فرمائید که ۱ - آقای فرهاد سرکانی ۲ - آقای محمدعلی نجیب ۳ - آقای حسین حاج عزیز صباح حاضر به ترک اداره شهربانی همدان، در ساعت ۶ صبح روز سه‌شنبه ۲۹ سپتامبر ۱۹۴۲ (۷ مهر ماه ۱۳۲۱) وسیله نقل[3] از طرف زمامداران انگلیسی تهیه خواهد شد. متمنی است که هر چه زودتر تاکید فرمائید که این دستورات را صادر فرموده‌اند. سرگرد هاینز - افسر رابط - تهران».

● «محرمانه - مستقیم.

شماره ۱۷۱۰ بتاریخ ۱۳۲۱/۷/۴

رونوشت نامه بالا برای اطلاع و اقدام بمفاد آن و اعلام نتیجه به اداره شهربانی همدان ارسال می‌شود - فرماندار همدان».

● «رونوشت نامه شماره ۶۴۱ مورخه ۱۳۲۱/۷/۱۲ اداره شهربانی همدان.

محرمانه و مستقیم.

فرمانداری شهرستان همدان محترماً عطف به مرقومه شماره ۱۱۷۱ سه تن اشخاص زیر ساعت ۵ صبح روز ۷ ماه جاری بسرکار سرگرد هاینز افسر رابط نیروی انگلیس تحویل و وسیله ماشین‌های نیروی ارتش انگلیس بسمت اراك حرکت نموده، مراتب را گزارشاً بعرض می‌رساند.

۱ - فرهاد سرکانی ۲ - محمدعلی نجیب ۳ - حسین حاج عزیز صباح رئیس شهربانی همدان - پاسیار ۲ دولتشاهی».

---

۱. توافق

۲. نام سابق اراك

۳. نقلیه

بدمستی و عربده‌جویی سربازان روسی در اردبیل

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

تاریخ ۲۱/۷/۹

شماره ۲۳۳۳

رونوشت گزارش شهربانی تبریز

اداره کل شهربانی ـ تعقیب گزارش شماره ۲۳۳۲۹ ـ ۲۱ شهربانی اردبیل گزارش می‌دهد: پادگان شوروی که انتقال یافته بود از سه روز پیش بعضی اشیاء سربازخانه ایران را که سکونت دارند در شهر فروخته و شب ۲۱/۶/۲۷ چند نفر سرباز مست کرده و در خیابان عربده و به عابرین مزاحمت و بعداً دو نفر آنها بطرف سربازخانه ایران که درعمارت شهرداری واقع در محل مشهور به «قلعه» است رفته، به پاس آشپزخانه تصادف، در این موقع گروهبان واحدی رسیده و آنان را با زبان نرم، رد می کرده که یکی از آنها با شمشیری که در دست داشته از شانهٔ چپ گروهبان را، مجروح و فرار می‌نمایند و صبح همان شب چنانچه در بالا عرض شد به سمت آستارا حرکت کرده‌اند. مراتب ازطرف فرماندار به فرمانده تیپ به مقامات مربوطه گزارش شده است و شهربانی اردبیل به مناسبت دایر نبودن سیم تلگراف گزارش را با پست فرستاده و تأخیر نموده است ـ ضیائی».

«رونوشت با اصل یکسان است.»

سفر رئیس اداره سیاسی ارتش انگلستان به نواحی غرب کشور

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت کشف رمز شهربانی کردستان

مورخه ۲۱/۷/۲۵ ـ شماره ۱۱۶۶

اداره کل شهربانی.

روز ۲۲ ماه جاری سرهنگ دوم فیلچر ریاست اداره سیاسی ارتش انگلیس باتفاق کنسول انگلیس در کرمانشاهان به سنندج آمده، پس از دو شب توقف در منزل فرماندار عصر روز ۲۳ مالکین را در اداره فرمانداری ملاقات و بآنها اظهار داشت در نقاطی که نیروی دولت انگلیس متمرکز است، نمیتوان اهالی را گرسنه دید(!). در این موقع که دولت گندم را به قیمت گران خریداری و بهمان قیمت سابق باهالی میدهد، مالکین بایستی تعهد خود را انجام و در تحویل گندمها اقدام نمایند. والا برای آنها عاقب وخیم خواهد داشت و صبح ۲۴ باتفاق کنسول بطرف سقز عزیمت نمودند ـ یاور[1] رفیعی».

● «وزارت کشور

رونوشت گزارش شهربانی کردستان

شمارهٔ ۱۱۷۸ـ ۲۱/۷/۲۷

«اداره کل شهربانی.

تعقیب ۱۱۶۶، طبق گزارش شهربانی سقز سرهنگ فیلچر باتفاق کنسول ساعت ۱۸ روز ۲۴ ماه جاری به سقز و منزل بخشدار وارد، پس از پخش مقداری اوراق مربوط باتحاد متفقین برعلیه محور[2]، جمعی از مالکین دعوت نموده، با حضور فرمانده تیپ راجع بفروش مازاد گندم دولت ایران و فراهم کردن فراوانی نان مذاکراتی نموده و صبح ۲۶ بسمت سنندج حرکت نموده‌اند ـ یاور رفیعی».

ـ رونوشت برابر اصل است.

● «وزارت کشور

رونوشت گزارش شهربانی کردستان

شماره ۱۱۸۶ ـ مورخه ۲۱/۷/۲۹

«اداره کل شهربانی تعقیب ۱۱۷۸. ساعت ۱۸ روز ۲۶ سرهنگ فیلچر باتفاق

---

۱. در اصطلاح نظامی افسر ارتش بالاتر از سروان. سرگرد (فرهنگ عمید).

۲. منظور متحدین است.

کنسول از سقز بسنندج منزل آقای حسین وکیلی (وکیل السلطان) مراجعت، روز ۲۷ در اداره دارایی اقتصادی پس از مذاکره با کارمندان و خواستن صورت موجودی قماش بطور کتبی و گرفتن جواب اظهار کرده مالکین باستثنای تعهدات در مورد گندم بایستی مازاد گندم نیز تحویل نمایند. سپس بطرف کرمانشاهان حرکت نمودند- یاور رفیعی».

-رونوشت برابر اصل است.

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی -دایره دفتر.

تاریخ ۲۱/۸/۳ -شماره ۱/۱۷۴۲۸/۱۱۴۵۲

وزارت کشور

تعقیب شماره ۱۶۷۴۹/۱۲۰۷ - ۱۳۲۱/۷/۶ محترماً رونوشت دو فقره گزارش شماره ۱۱۷۸-۲۱/۷/۲۷ و شماره ۱۱۸۶-۲۱/۷/۲۹ شهربانی کردستان راجع به ورود سرهنگ فیلچر انگلیسی و کنسول انگلیس به سقز و مذاکرات آنها با بخشدار راجع بمازاد گندم مالکین آنجا و ورود مشارالیها بسنندج و اظهاراتی که در این موضوع در دارایی اقتصادی نموده‌اند تلواً تقدیم میگردد. رئیس اداره کل شهربانی- سرپاس[1] رادسر».

«آقای غفاری مراتب بجناب نخست وزیر، وزارت امور خارجه و وزارت خواربار اطلاع داده شود. ۲۱/۸/۳».

تحت نظر قرار گرفتن افراد به تقاضای مأموران انگلیس

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۱/۱۷۱۲۸/۱۱۲۲۴

تاریخ ۱۳۲۱/۷/۲۶

۱. فرمانده پاسبانان، رئیس نگهبانان و نیز: پایور شهربانی برابر سرتیپ ارتش (همان منبع).

جناب آقای وزیر کشور - تعقیب نامه شماره ۱۶۶۹۷/۱۱۱۲۸ مورخه ۱۳۲۱/۷/۲۵ محترماً صورت اسامی اشخاصی را که بنابر تقاضای مامورین انگلیس در مرکز و شهرستانها اعمال آنها تحت نظر قرار گرفته و وضعیت هریك در ستون ملاحظات صورت مزبور توضیح داده شده است، تلواً تقدیم می گردد. یك نسخه از صورت مزبور به وزارت امور خارجه فرستاده شده است. رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس رادسر».

اجتماع در تلگرافخانه و تعطیل بازار اراك به عنوان اعتراض به وضع نامطلوب نان

□«وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت کشف رمز شهربانی اراك مورخه ۱۳۲۱/۸/۲۸ شماره ۱۱۴۸ اداره کل شهربانی - ساعت ۱۰ صبح (۲۸) آقایان اسدی - بیات و سزاوار به تلگرافخانه آمده جمعیت را که در حدود هزار و پانصد نفر بودند نصیحت نموده و از بابت گندم امیدواری داده، متقاعد نشدند. سپس بفاصله نیمساعت مستر شریدن به اتفاق مستر بورن انگلیسی در دارائی و اقتصاد حاضر با حضور سی نفر از تجار و ملاکین و وجوه اهالی و سرکار پاسیار شوکت و رئیس شهربانی مذاکراتی از همه جهت نموده و بالاخره تذکر اکید داد دولت ایران کاملاً کوشش دارد که آذوقه شهر اراك را تأمین کند، منهم شخصاً قول می‌دهم که در مورد مازاد گندم و بدهی مالکین بررسی کامل کرده، آنچه نیازمندی اراك است به نظارت معتمدین محلی به خود اراك واگذار و چنانچه مازادی بود باید به مصرف جاهائی برسد که احتیاج دارند، و مخصوصاً متذکر شدند با اینکه من وارد سیاست نمی‌شوم ولی می‌دانم که دولتین آمریکا و بریتانیا هیچ میل ندارند برخلاف نظمی رخ دهد.

به شما ابلاغ می کنم که این اختلال بازار بستن بهیچوجه خوب نیست و باید فوراً در اعاده شهر به حال عادی اقدام گردد. فعلاً مجلس کمیسیونی از معتمدین و نمایندگان تشکیل و قرار است، وضعیت گندم و نان درست شده و خاتمه یابد. ساعت ۱۲ مجتمعین از تلگرافخانه خارج که بازار را باز و مشغول کسب خود باشند. مراتب استحضاراً معروض گردید. پاسیار ۲ آزاد».

● «رونوشت با ریشه یکسان است ـ شهربانی اراك».

خروج غیرمجاز خواربار از ایران توسط متفقین

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۱/۹/۱

شماره ۳۹۲۴/س/۳۳۴۷

محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

طبق گزارش شهربانی آستارا روز ۲۱/۸/۷ نماینده شعبه بازرگانی شوروی مقداری روغن خوراکی و حبوبات به‌وسیله دو کشتی به روسیه حمل نموده‌اند. ضمناً نمایندگان شعبه بازرگانی مقیم بندرپهلوی و آستارا مبلغ معتنابهی وجه بین کارمندان خود به منظور خریداری و تهیه مقداری کلی برنج حواله و آنها هم اشخاص متفرقه را به دهات اطراف برای خرید برنج اعزام و به عاملین خود دستور داده‌اند که پس از تهیه برنج در کیسه نموده و در کنار راهها آماده نمایند تا به‌وسیله کامیون آنها به انبار حمل شود.

بطوریکه ملاحظه می‌فرمایند وصول این گزارش با اظهارات متفقین مغایرت دارد و خروج خواربار که قاعدتاً باید با اجازه دولت باشد از طرف مقامات متفقین به هیچ وجه مراعات نمی‌شود ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره اطلاعات

دائره دفتر

تاریخ ۲۱/۹/۲۳

شماره ۱۳۶۶۶/۲۰۵۲۱

محرمانه

وزارت کشور ـ طبق گزارش شماره ۳۲۸۲ ـ ۲۱/۹/۱۰ شهربانی تبریز به استناد

گزارش شهربانی آستارا محترماً به استحضار می‌رساند نماینده بازرگانی دولت اتحاد جماهیر شوروی مقدار برنج و روغن در دو محل انبار کرده و روز هفتم آبانماه به کنار دریا حمل و به وسیله دو کشتی به روسیه برده‌اند به طوریکه اطلاع رسیده است نماینده نامبرده در بندر پهلوی[۱] و آستارا مبلغ هنگفتی در اختیار مامورین خود گزارده[۲] که برنج خریداری و حمل نمایند برای این منظور اشخاصی را هم به دهات و اطراف فرستاده‌اند و در نتیجه بهای برنج مولایی به خرواری[۳] ۱۸۰۰ ریال و صدری ۲۰۰۰ ریال ترقی نموده و اهالی دچار مضیقه شده‌اند. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۱/۹/۲۶

شماره خصوصی ۳۵۹۲

شماره عمومی ۴۱۶۹

جناب آقای نخست‌وزیر ـ وزارت امور خارجه ـ وزارت خواربار.

طبق گزارش شهربانی تبریز به استناد گزارش شهربانی آستارا نایب بازرگانی دولت شوروی مقداری برنج و روغن که در دو محل انبار کرده و روز هفتم آبانماه به کنار دریا حمل و به وسیله دو کشتی به روسیه حمل نموده و بعلاوه در بندر پهلوی و آستارا مبلغ هنگفتی در اختیار مامورین خود گذارده که برنج خریداری و حمل نمایند و اشخاص را هم به دهات و اطراف فرستاده‌اند در نتیجه بهای برنج مولایی[۴] به خرواری ۱۸۰۰ ریال و صدری ۲۰۰۰ ریال ترقی نموده و اهالی دچار مضیقه شده‌اند ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

استانداری سوم

---

۱. بندر انزلی

۲. گذارده.

۳. برابر با ۳۰۰ کیلوگرم

۴. نوعی برنج مرغوب گیلان

تاریخ ۲۱/۹/۱۹

شماره ۲۰۴۷

محرمانه

وزارت کشور - رونوشت گزارش شماره ۵۸۴ - ۲۱/۷/۱۵ شهربانی آستارا که بوسیله شهربانی تبریز رسیده است در پیوست تقدیم و استحضاراً عرض می‌نمایند که چون گمرك آستارا مستقل بوده و تابع این استان نیست و بعلاوه اطلاعی هم از میزان سهمیه صادرات شورویها از آن مرز در دست نبوده تا با این گزارش تطبیق شود بنابر این خواهشمند است مقرر فرمایند مراتب را به اداره کل گمرك مراجعه فرمایند - استاندار استان سوم».

● به دارایی نوشته شود خلاصه‌ای هم به وزارت خواربار و وزارت خارجه بنویسید - ۲۲/۹/۲۵».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۱/۱۲/۱۰

شماره ۷۶۶ - ۵۰۲

وزارت امور خارجه - تعقیب شماره ۳۵۸۹/۴۱۶۸ مورخه ۲۱/۱۰/۱۹ به طوریکه از وزارت دارایی اطلاع می‌دهند نسبت به صدور خواربار و دامهای زنده از بندر آستارا و بندر پهلوی مقررات مربوط به تعیین سهمیه سالانه و پرداخت حقوق و عوارض گمرکی از طرف عمال شوروی رعایت نمی‌شود و مأمورین گمرك وسائل جلوگیری و حتی تعیین مقدار و تهیه صورت کامل ندارند، متمنی است از هر اقدامی که در این خصوص به عمل آید وزارت کشور را مطلع سازند. وزیر کشور - رئیس اداره سیاسی».

● «نخست وزیر

رونوشت ترجمه یادداشت سفارت شوروی

سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی در ایران احترامات خود را به وزارت امور خارجه ایران تقدیم و در جواب یادداشتهای مورخ ۲۵ اکتبر و ۹ و ۱۷ و ۲۲ نوامبر سال جاری به

شماره‌های ۲۷۷۱، ۲۱۵۲۷، ۲۱۰۴ و ۳۰۲۰/۲۴۴۷۲ و ۳۱۵۲/۲۵۱۴۸ و ۳۲۰۶۰/۲۵۶۲۰ با کمال توقیر مراتب زیر را به استحضار می‌رساند:

بر طبق اطلاعاتی که به سفارت رسیده ادارات تجارتی شوروی در موقع خرید چهارپایان اهلی و کالاهای دیگر غذایی که برای صادرات اختصاص دارد مطابق عهدنامه‌هایی رفتار می‌کنند که با مقامات ایرانی راجع به آن منعقد گردیده است، و مقدار کالایی که احتمالاً خرید شده از سهمیه مقرره تجاوز نکرده است. در موضوع رعایت نظامات گمرکی سفارت به موجب یادداشت ۲۸ اوت سال جاری شماره ۳۵۴ جواب مقتضی داده است. بعداً از ارسال یادداشت مزبور، ادارات تجارتی شوروی مثل سابق نظامات جاریه را در ایران رعایت و تخلف از آنها نکرده‌اند و اگر هم مقامات ایرانی تصور کنند غفلتی شده است، ظاهرا این تخلف کاملاً مربوط به تجار ایرانی است. نمایندگی تجارتی اتحاد جماهیر شوروی به نامه اداره کل گمرکات در این باب در تاریخ ۱۹ اکتبر جاری شماره ۲۶۰۱/۵۲۰۵۹ جواب داده است).

رونوشت برابر رونوشت است.»

۴۰۰ تن خواربار مصرفی پادگان اردبیل و مذاکره با نمایندگی سفارت شوروی

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۱/۹/۱۱

شماره ۶۱

وزارت خواربار ـ تعقیب شماره ۳۰۸۷ـ۲ و ۳۱ مورخ ۲۱/۸/۱۳ منضم به رونوشت گزارش استانداری تبریز راجع به اظهار نمایندگی بازرگانی شوروی در خصوص چهارصد تن خواربار برای مصرف پادگان اردبیل از طرف وزارت امور خارجه در این خصوص با نمایندگی سفارت شوروی مذاکره شد اظهار داشته‌اند تهیه خواربار و کلیهٔ این موضوعات مربوط به نمایندگی بازرگانی است و وزارت خواربار مستقیماً می‌توانند با نمایندگی وزارت بازرگانی حل نمایند و قرار قاطع بدهند واسطه بودن سفارت شوروی

ضرورت ندارد. رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

مذاکره با سفارت شوروی در مورد استرداد اتومبیل‌های ضبط شده

□ «وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

بتاریخ ۱۳۲۱/۹/۱۴

شماره ۲۴۷۳۷ـ۳۲۹۴

وزارت کشور ـ در پاسخ نامه شماره ۵۱۱۰۵/۳۵۵۶ مورخه ۱۳۲۱/۹/۳ زحمت اشعار می‌دارد تاکنون مذاکرات با سفارت شوروی راجع به کلیه اتومبیلهای ضبط شده نتیجه نداده و عجالتاً هم امید به حصول نتیجه نمی‌رود.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمد علی همایون جاه».

تقاضای نمایندهٔ قوای انگلیس مستقر در قم برای دریافت صورت اسامی مسافران

□ «شهربانی کل کشور

شماره ۶۰۲۵/۲۰۸۳۵

تاریخ ۱۳۲۱/۱۰/۱

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش شهربانی قم معروض می‌دارد: از طرف نماینده نیروی انگلیس در قم بوسیله فرمانداری از شهربانی درخواست شده است که صورت ورود و خروج اسامی مسافرین به آنها داده شود. مستدعی است امر و مقرر فرمایند از اقدامی که باید بعمل آید مرقوم گردد. رئیس اداره کل شهربانی ـ سر تیپ اعتماد مقدم»

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

شماره ۲۱۶۸۱ـ۳۶۶۹

مورخه ۲۱/۱۰/۹

«وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش شهربانی قم از طرف نماینده نیروی انگلیس در آنجا بوسیله فرمانداری از شهربانی درخواست شده است که صورت اسامی مسافرین که

وارد و خارج میشوند به آنها داده شود. خواهشمند است قدغن فرمایند نظر آن وزارت را در این باب زودتر اطلاع دهند تا در جواب اداره کل شهربانی اعلام شود-وزیر کشور».

● «وزارت کشور

شماره ۹۶۴۰/۱۲۵۳۶

مورخه ۲۱/۱۰/۲۶

شهربانی کل کشور

پاسخ نامه شماره ۱/۱۰۴۴۴/۱۲۳۶۹ مورخه ۲۴/۱۰/۳ اشعار می‌دارد که مراتب به استانداری دوم اعلام گردید جواباً شرحی پاسخ داده‌اند که موضوع مسافرین بر اثر اقدامات بازرسان حوزه ورامین و جاجرود است و اگر این پست‌های بازرسی برداشته شود، مداخله‌ای نخواهد شد. مراتب را به اطلاع رسانده و قدغن فرمائید از چگونگی امر و هرگونه اقدام مقتضی که بعمل آورند، وزارت کشور را مستحضر سازند-وزیر کشور».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

محرمانه

شماره ۶۰۲۵/۲۰۸۳۵

مورخه ۱۳۲۱/۱۰/۱۳

وزارت کشور بر طبق گزارش شهربانی قم معروض می‌دارد: از طرف نماینده نیروی انگلیس در قم بوسیله فرمانداری از شهربانی درخواست شده است که صورت ورود و خروج اسامی مسافرین به آنها داده شود. مستدعی است امر و مقرر فرمایند از اقدامی که باید بعمل آید مرقوم گردد. رئیس اداره کل شهربانی-سرتیپ اعتماد مقدم».

● «اداره انتظامات، فوراً شرحی به وزارت امور خارجه بنویسد و کسب تکلیف نمایند وزیر کشور-۲۱/۱۰/۱».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

محرمانه-فوری

شماره ۳۶۶۹/۲۱۶۸۱

مورخه ۲۱/۱۰/۹

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش شهربانی قم از طرف نماینده نیروی انگلیس در آنجا بوسیله فرمانداری از شهربانی درخواست شده است که صورت اسلامی مسافرین که وارد و خارج می شوند به آنها داده شود. خواهشمند است قدغن فرمایند نظر آن وزارت را در این باب زودتر اطلاع دهند تا در جواب اداره کل شهربانی اعلام شود ـ وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم

بتاریخ ۱۳۲۱/۱۰/۲۱

شماره ۲۸۸۲۹ ـ ۳۹۲۲

وزارت کشور ـ در پاسخ نامه مورخ ۲۱/۱۰/۹ شماره ۳۶۶۹/۲۱۶۸۱ راجع به تقاضای نماینده نیرویْ انگلیسی در قم دائر به اینکه صورت اسلامی مسافرینی که وارد و خارج می شود به آنها داده شود به آگاهی می رساند که وزارت امور خارجه در این باب نظر خاصی ندارد. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمد علی همایون جاه».

● «وزارت کشور

شماره ۴۶۵۶

مورخه ۲۱/۱۱/۶

اداره کل شهربانی ـ عطف به شماره ۲۰۸۳۵ ـ ۶۰۲۵ راجع به تقاضای نماینده نیروی انگلیس در قم دایر به اینکه صورت اسامی مسافرینی که وارد و خارج می‌شوند به آنها داده شود، بطوریکه وزارت امور خارجه نظر می‌دهد در این باب نظر خاصی نیست، و دادن صورت اسامی مسافران مانعی ندارد ـ وزیر کشور».

تیراندازی نگهبان اردوگاه متفقین در دزفول

□ «وزارت کشور

امنیه کل کشور شماره ۸۰۰۹/ج

تاریخ ۱۳۲۱/۱۰/۱۹

تیمسار ریاست معظم اداره ژاندارمری کل کشور - گزارش

محترما بعرض عالی می‌رساند به گزارش هنگ ژاندارمری اهواز به استناد گزارش گروهان دزفول حاکی است در سال ۲۱/۱۰/۱۰ هفت نفر سرباز مسلح انگلیسی جنازه یکنفر ایرانی مجهول الهویه را به گروهان ژاندارمری آورده و اظهار داشته‌اند که این شخص شب گذشته نزدیك اردوگاه متفقین رفته و نگهبان او را هدف گلوله قرار داده است، که برای تنظیم صورت مجلس و تشریفات قانونی از طرف گروهان مزبور به دادگاه بخش دزفول و بخشداری تلفنا اطلاع، ادارات نامبرده اظهار داشته‌اند چون این عمل بوسیله اردوی متفقین صورت گرفته لذا اقدام آن از صلاحیت ما خارج است. که گروهان دزفول ناچارا جنازه مقتول را وسیله غسال‌های دزفول دفن نموده، برای پیدایش هویت مقتول نامبرده به هنگ دستورات لازمه صادر، حصول نتیجه را به عرض مبارك می‌رساند. استحضاراً معروض موکول به امر عالی است. از طرف فرمانده ناحیه ۶ ژاندارمری - سرهنگ ۲ عشقی».

تحویل ۲ جاسوس آلمانی به ارتش شوروی در میاندوآب

□ «وزارت کشور

ادارهٔ کل شهربانی

محرمانه - مستقیم

شماره ۱/۲۲۴۵۹/۱۵۴۷۸

مورخه ۲۱/۱۱/۱

وزارت کشور - رونوشت تلگراف رمز شهربانی سنندج (کردستان) راجع به دو نفر آلمانی که بوسیله کریم نام به نیروی اتحاد جماهیر شوروی تحویل شده است، به پیوست تقدیم میگردد. رئیس اداره کل شهربانی - سرتیپ اعتماد مقدم».

● «وزارت کشور

محرمانه

شماره ۳۹۲۱

مورخه ۲۱/۱۱/۸

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش شهربانی سقز چند روز قبل دو نفر جاسوس آلمانی به نزد کریم آقا مالك قریه (قره کند) خاك (ده مکری) رفته که آنها را به اشنویه برساند. مشارالیه دو نفر نامبرده را در میاندوآب به ارتش سرخ تسلیم و یکصدهزار ریال که دو نفر جاسوس به کریم آقا جهت استخلاص خود داده بودند، از طرف افسران شوروی بعنوان جایزه به کریم آقا واگذار و دو نفر جاسوس را به تبریز اعزام داشته‌اند».

اشغال بهداری و خانه‌های مردم «شاهپور» توسط ارتش سرخ

□ «وزارت دارائی

قسمت مالی

شماره ۴۳۳۱۸

تاریخ ۱۳۲۱/۱۱/۱۱

وزارت کشور ـ چندی پیش اداره دارائی مالی و اقتصادی شهرستان خوی گزارش داده بود که ارتش سرخ در شاهپور[۱] قسمت زیادی از خانه‌های مردم را اشغال و عمارت سابق بهداری آنجا را نیز که خالصه دولتی است و اخیراً خالی بوده، بدون مراجعه و مذاکره با دارائی محل برای سکونت افراد ارتش ضبط کرده‌اند. مراتب به وزارت امور خارجه نوشته شد به طوریکه مرقوم می‌فرمایند با نماینده سفارت کبرای شوروی مذاکره به عمل آمده، می گویند برطبق دستور کلی نظامیان شوروی اختیار ندارند بدون اجازه مامورین ایران مکانی را اشغال نمایند، ضمناً اظهار داشته‌اند این گونه مسائل را به خوبی می‌توان در محل فیصله نمود و فرماندار می‌تواند با فرمانده مربوطه شوروی راجع به پرداخت مال الاجاره و یا تخلیه پاره‌ای منازل و یا تهیه محل برای نظامیان مذاکره و موافقت حاصل نماید. لذا خواهشمند است به فرمانداری خوی دستور فرمائید راجع به این موضوع با مقامات محلی شوروی مذاکره و از نتیجه اقدامات وزارت دارائی را آگاه

۱. سلماس

فرمایند ـ وزیر دارایی».

ایجاد مزاحمت برای ماشین نویس‌های دانشکده کشاورزی کرج

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۱/۱۱/۱۲ شماره ۴۸۸۲ـ۷۳۹۲

اداره کل شهربانی ـ عطف به شماره ۵۱۰ـ۲۲/۶۳۹۹/ ب راجع به رفتن سه نفر سرباز شوروی به منزل آقای عیسی وند ماشین نویس دانشکده کشاورزی کرج قدغن فرمائید هویت سربازان مزبور را تعیین و اعلام دارند تا قضیه از طریق وزارت امور خارجه تعقیب شود ـ رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ثبت ۲۱/۱۱/۲۸

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش اداره کل شهربانی، از دانشکده دامپزشکی کشاورزی کرج شرحی شهربانی آنجا نوشته‌اند که در ساعت ۲۲ شب ۲۱/۱۰/۱۷ سه نفر از سربازان شوروی در حالت مستی به منزل علیوان و عیسی وند ماشین نویس‌های دفتر دانشکده که در قسمت شرقی دانشکده میباشد رفته، اسباب زحمت و نگرانی آنها را فراهم و آنان را از منزلشان خارج نموده و دو تیر هوایی انداخته و آنان را تهدید به قتل کرده‌اند. از اداره کل شهربانی هویت سربازان مرتکب خواسته اطلاع دادند که هویت سربازان معلوم نشده است ـ ۲۱/۱۱/۲۹ ـ وزارت کشور».

انتقال جنازۀ مجهول الهویه به ژاندارمری دزفول توسط سربازان انگلیسی

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۱/۱۱/۱۴

شماره عمومی ۷۵۴۰۹ ـ خصوصی ۴۹۵۸

وزارت امور خارجه ـ گزارش گروهان ژاندارمری دزفول حاکی است که در تاریخ ۲۱/۱۰/۱۰ هفت نفر سرباز مسلح انگلیسی جنازه یك نفر ایرانی مجهول الهویه را به گروهان ژاندارمری آورده و اظهار داشته‌اند که این شخص شب گذشته نزدیك اردوگاه متفقین بوده و نگهبان او را هدف گلوله قرار داده است. برای تنظیم صورت مجلس و تشریفات قانونی از طرف گروهان به دادگاه بخش دزفول و بخشداری مراجعه اظهار داشته‌اند چون این عمل به وسیلهٔ اردوی متفقین صورت گرفته، اقدام آن از صلاحیت ما خارج است. ناچار مقتول را دفن و برای پیدایش هویت مقتول اقدامات شده است ـ وزیر کشور».

حادثه بر اثر سوار شدن به ارابهٔ حامل یونجه ارتش شوروی در «مرند»

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

تاریخ ۲۱/۱۱/۱۷

شماره ۲۰۵۰۸/۷۸۸۶۳

وزارت کشور ـ مطابق گزارش شماره (۲۴۲۳۴/۶۲۶۴) شهربانی تبریز مستند به گزارش شهربانی مرند معروض می گردد. ساعت ۱۶ روز ۲۱/۱۰/۱۹ نوروز نام شش ساله پسر علی زنده دل از عقب یکی از ارابه‌های ارتش شوروی که حامل یونجه بوده است سوار و دست خود را به ریسمانی که روی محمولات ارابه بوده گرفته، در اثر خستگی دست به زمین انداخته و زیر چرخ ارابه رفته و در نتیجه پیشانی و صورتش مجروح و چشم راست او نیز بکلی معیوب شده است. مشارالیه به بهداری حمل و تحت درمان قرار گرفته و راننده ارابه بنام (کرسی کومارف) از طرف کماندانی نیروی شوروی جلب و پس از اجرای بازجوئی مرخص و مأمورین مربوطه شهربانی و دادگاه و بهداری در محل وقوع قضیه حاضر و بازجوئیهای لازمه معمول گردیده است. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

ممانعت افسر روسی از عملیات آتش نشانی!

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۱/۱۱/۱۸

شماره ۲۳۵۹۹/ ب / ۴۳۴۴۷

وزارت کشور ـ تعقیب گزارش شماره ۴۳۴۴۵/۲۳۵۹۷ مورخه ۲۱/۱۱/۱۸ معروض میدارد: در همان موقع که مأمورین برای خاموش کردن آتش‌سوزی مشغول انجام وظیفه بوده‌اند، یکنفر از افسران نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی سوار یکی از اتومبیلهای آتش‌نشانی شده و راننده را مجبور میکند او را به منزلش برساند و یك تیر هم با اسلحه کمری خود به طرف هوا خالی کرده است. مأمورین مربوطه از لحاظ ضیق وقت مشارالیه را با یکی از موتورسیکلت‌های شهربانی به اقامتگاه خود اعزام داشته‌اند.

رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

تصادف قطار نیروی انگلیس و کشته شدن رئیس و معاون ایستگاه «شازند»

□ «وزارت کشور

امنیت کل کشور

شماره ۵۸۷۴ تاریخ ۲۱/۱۱/۱۹

تیمسار ریاست ژاندارمری کل کشور

گزارش

محترماً معروض می‌دارد گزارش تلگرافی ۲۱/۱۱/۱۷ـ۱۵۵۲ فرمانده گروهان دوم این هنگ حاکی است که روز ۱۴ ماه جاری ساعت ۵ بعدازظهر قطار حامل نیروی انگلیس بین ایستگاه سمنگان و شاه‌زند به یك مخزن حاوی شیره چغندر که از کارخانه قند شازند بارگیری شده، در حین حرکت فرار و تصادف می‌نماید. در نتیجه رئیس جریه[1] با معاون ایستگاه شاه‌زند و یکنفر عمله مقتول گردیده، جریان امر از فرمانده مذکور توضیح،

---

۱. ناحیه راه‌آهن

پس از حصول نتیجه مشروحاً معروض می گردد. فرمانده هنگ مستقل ژاندارمری راه آهن - سرهنگ مشیری».

● «محترماً رونوشت گزارش هنگ ژاندارمری راه‌آهن برای استحضار وزارت کشور ایفاد می گردد. رئیس ژاندارمری کل کشور - سرلشگر آق اولی».

احداث فرودگاه توسط قوای انگلیس در اراضی کشاورزی قم

□ «وزارت کشور

فرمانداری قم

شماره ۵۰۵۴

مورخه ۱۳۲۱/۱۱/۲۲

وزارت کشور - استحضاراً بعرض می‌رساند: یکعده از کشاورزان و مالکین مزارع مزروعی اطراف شهر به فرمانداری دادخواست داده بودند که از طرف نیروی بریتانیا برای احداث زمین فرودگاه طیاره مقداری از اراضی آنها را که قسمتی از آن زیر کشت شتوی[1] است، تصرف و مشغول عملیات و تسطیح هستند به این جهت زیان زیاد به ماها وارد خواهد شد. با افسر مربوطه نیروی انگلیس نسبت به شکایت کشاورزان داخل مذاکره شده راجع به رفع زیان وارده موافقت نمود که با مقامات مربوطه خودشان مذاکره نموده، بلکه تحصیل نتیجه بشود. نتیجه بعداً بعرض می‌رسد. کفیل فرمانداری - پاسیار دوم نظمی».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۷۴۷۵۰

شماره خصوصی ۵۳۳۹

مورخه ۱۳۲۱/۱۲/۹

شماره ۲۷۷

وزارت کشور ۵۳۳۹-۷۴۷۵۰ - با فرمانده مربوطه مشغول مذاکره نتیجه با پست

---

۱. میوه‌های تابستانی

عرض ۵۰۴۵ـفرماندار».

● «آقای معتمدی، قرار بود این قبیل تلگرافات که مطالب در آن توضیح داده نشده با مراجعه به شماره کتاب، یادداشت مختصری از چگونگی موضوع را ضمیمه نمایند تا معلوم شود مطلب چیست ـ ۲۱/۱۲/۱۷».

● بعرض برسد موضوع مربوط به اراضی است که نیروی متفقین در قم اشغال کرده‌اند و پیشینه آن در اداره سیاسی است و اشتباهاً به ادارهٔ اطلاعات ارسال شده است. بنابراین بوسیله رمز اداره سیاسی استفاده شود. ۲۱/۱۲/۱۷».

● متن نامه کشاورزان قم:

«اداره اجاره‌های نیروی بریتانیا ـ ایران ـ طهران.

با کمال احترام بعرض می‌رسانیم: در سال گذشته از طرف حکومت نظامی نیروی متفقین به دهقانان اطمینان داده شد که نسبت به قیمت اراضی و خسارات وارده به املاك مزروعی که در اثر احداث اداره و دارای درجه و مقام کاپیتن[1] بود، به قم وارد و با اینجانبان وارد مذاکره منجمله دستور فرموده‌اند که کلیه زارعین علاقمند به این موضوع باید یکنفر را به سمت وکالت تام‌الاختیار در یکی از محاضر رسمی انتخاب و معرفی نمایند، تا پس از ده روز که رئیس اداره مرکز وارد قم شد با آن نماینده تام‌الاختیار وارد مذاکره شده و عملاً باین موضوع خاتمه دهد. اینك یکماه است که از تاریخ آن روز گذشته و اثری از اظهارات نامبرده معلوم نگردیده است. چون موضوع مورد بحث طرف توجه و علاقه اینجانبان است لذا خواهشمندیم دستور فرمائید که اولاً نقشه‌های تنظیم شده حدود فرودگاه معلوم تا بتوانیم کشاورزی نمائیم.

ثانیاً برای جریان آبهایی که سابقاً از این محوطه عبور می‌نموده اقدام، ثالثاً نسبت به پرداخت بهاء اراضی متصرفی و اشغال شده و همچنین تعیین میزان خسارات وارده توجه مخصوصی مبذول فرمائید که موجب مزید تشکر و امتنان خواهد گردید. در خاتمه متذکر می‌شود که وکالت نامه تهیه و نمایندگان اینجانبان انتخاب شده‌اند.

---

۱. کاپیتان ـ سروان

رونوشت: جهت مزید استحضار مقام معظم وزارت کشور تقدیم می گردد- امضای جمعی از کشاورزان».

● «ثبت در دفتر وزارت کشور ۲۲/۲/۱۰ شماره ۷۹۸۴».

● «وزارت کشور

ادارهٔ سیاسی

محرمانه-فوری

شماره ۷۹۸۴-۷۸۲

مورخه ۲۲/۲/۱۸

فرمانداری قم-درخصوص متن نامه کشاورزان قم لازم نتیجه است نتیجه مذاکره با فرماندهٔ نیروی انگلیس را به وزارت کشور اطلاع دهند».

● «وزارت کشور

فرمانداری محترم

شماره ۱۰۰۹

مورخه ۲۲/۲/۲۸

وزارت کشور-عطفاً بمرقومه شماره ۷۹۸۴/۷۲۸-۲۲/۲/۱۸ موضوع اراضی کشاورزان که از طرف نیروی دولت بریتانیا برای ساختمان فرودگاه تصرف شده است بعرض می رساند پس از تصرف زمین و شکایت مالکین برای تأمین خسارات، مالکین به آقای «ماژور واتس» فرمانده نیروی دولت بریتانیا مقیم قم مراجعه، بالنتیجه قرار شد که مالکین یکنفر نماینده از بین خودشان برای عقد قرارداد معین که بهای اراضی پرداخت گردد. از طرف مالکین هم یکنفر تعیین گردید.

سپس از طرف فرمانده اظهار شد که باید یکنفر افسر فوق العاده که متصدی اجاره‌های نیرو می‌باشد از مرکز، از طرف اداره مرکزی بیاید تا باستحضار او به این معامله خاتمه داده شود، و از مرکز هم تقاضای اعزام افسر مربوطه گردید، لکن تاکنون نیامده است. لذا مجدداً برای تعقیب موضوع به فرمانده نامبرده مراجع و تقاضای تأمین خسارت و جلب رضایت مالکین گردید-فرماندار شهرستان قم».

● «وزارت کشور

شماره ۱۳۳۶۹/۱۱۳۶

مورخه ۲۲/۳/۱۸

فرمانداری قم ـ عطف به نامه شماره ۱۰۰۹ـ۲۲/۲/۲۸ راجع به اراضی کشاورزان که از طرف نیروی دولت انگلیس برای ساختمان فرودگاه تصرف شده، اشعار میدارد در صورتی که افسر مربوطه تاکنون اعزام و حاضر نشده و شکایت کشاورزان مرتفع نگردیده است اطلاع دهید تا بوسیله وزارت امورخارجه اقدام شود ـ رئیس اداره سیاسی».

● «وزارت کشور

فرمانداری قم

شماره ۱۵۷

مورخه ۱۳۲۲/۴/۵

وزارت کشور ـ عطف بمرقومه شماره ۱۳۳۶۹/۱۱۳۶ ـ صادره از اداره سیاسی، برای حل قضیه اراضی سیارون و هندیجان متعلق به کشاورزان قم که از طرف نیروی متفقین جهت فرودگاه تصرف شده، اقدامات لازم بعمل آمد. در نتیجه نسبت به اراضی «سیارون» که مالکین آن در قم بودند، بین مالکین و آقای کاپیتن کرین افسر اجارهداری نیروی متفقین به تراضی طرفین قراردادی منعقد گردید که طبق آن قرارداد برای هر متر مربع اراضی اشغال شده دو شاهی و نیم بعنوان مالالاجاره در سال به مالکین داده شود و مبلغ کل سالیانه متجاوز از ۳۰۰۰۰ ریال میشود که در دو قسط پرداخت گردد.

نسبت به اراضی هندیجان، چون مالك آن آقای دکتر پارسا در تهران میباشد، طبق مندرجات قرارداد مقرر گردید آقای پارسا و آقای کاپیتن کرین در تهران یکدیگر را ملاقات و قراردادی به تراضی منعقد نمایند. فرماندار شهرستان قم».

فصل سوم

اسناد سال ۱۳۲۲

حادثه آفرینی راننده «بنگاه کارگری راه‌آهن ممالک متحده آمریکا» در اراک

□«وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره آگاهی

تاریخ ۲۲/۱/۳۰

شماره ۱۹۹۹/۱۰۱۷

وزارت کشور ـ مطابق گزارش شماره ۳۴۰/۴۷ شهربانی اراک معروض می گردد: ساعت ۱۲½ روز ۲۱/۱۲/۲۷ یك کامیون متعلق به نیروی آمریکایی مقابل ایستگاه میدان پهلوی هنگام عبور به سید رحیم مهاجرانی ۷۰ ساله تصادف نموده که در نتیجه صورتش به سختی مجروح و دو نفر سربازان راننده کامیون مزبور را به شهربانی حمل نموده‌اند، ولی راننده از معرفی خود و تعیین شماره کامیون امتناع و اظهار نموده است مجروح را به بهداری نیروی انگلیس میبرد. چون پس از بردن مشارالیه به بهداری ساعت ۱۰ روز بعد در گذشته، مراتب به آقای دادستانی اطلاع و با اجرای تشریفات قانونی اجازه

دفن صادر شد.

در نتیجه تعقیب معلوم شده است راننده مزبور بنام (رابورد اسیلبون هاورد) از نفرات بنگاه کارگری راه‌آهن ممالك متحده آمریکا بوده و کامیون مزبور شماره معمولی نداشته و شماره کارخانه آن ۸۳۴۳۶ میباشد. پرونده متشکله هم به دادسرای محل احاله گردیده است. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ثبت ۲۲/۲/۶

وزارت امور خارجه

طبق گزارش شهربانی اراك ساعت ۱۲/۲۱ روز ۲۱/۱۲/۲۷ یك کامیون متعلق به نیروی آمریکا مقابل ایستگاه میدان پهلوی هنگام عبور با سید رحیم مهاجرانی ۷۰ ساله تصادف نموده که در نتیجه صورتش به سختی مجروح و دو نفر سربازان راننده کامیون مزبور را به شهربانی حمل نموده‌اند، ولی راننده از معرفی خود و تعیین شماره کامیون امتناع واظهار نموده است که مجروح را به بهداری نیروی انگلیس می‌برد. مشارالیه در بهداری ساعت ۱۰ روز بعد درگذشته، مراتب به آقای دادستان اطلاع و جسد نامبرده با اجرای تشریفات قانونی دفن و درنتیجه تعقیب معلوم شده است راننده مزبور به نام (رابورد اسیل بودن هاورد) از نفرات بنگاه کارگری راه‌آهن ممالك متحده آمریکابوده و کامیون مزبور شماره نداشته وشماره کارخانه آن ۸۳۴۳۶ می‌باشد. متمنی است از اقدامی که نسبت به تعقیب قضیه به عمل خواهد آمد وزارت کشور را مستحضر فرمایند ـ وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه

شماره ۵۶۱

سفارت دول متحده آمریکا تعارفات خود را به وزارت امور خارجه شاهنشاهی تقدیم و در پاسخ یادداشتهای شماره ۴۰۹۷/۸۸۱ و ۱۹۹۲ـ۷۸۹۵ به تاریخ ۱۰ اردیبهشت ۱۳۲۲ و ۱۹ خرداد ۱۳۲۲ راجع به حادثه‌ای که در ۲۷ اسفند ۱۳۲۱ در اراك روی داده و گزارش داده‌اید که یك اتومبیل آمریکائی با یکی از اتباع ایران موسوم به سید رحیم مهاجرانی تصادف

نموده و در نتیجه مصدوم در گذشته است، محترما اشعار می‌دارد که در این خصوص گزارشی از فرمانده نیروی آمریکا در ایران رسیده است که تحقیقات دقیق در اطراف اوضاع و احوال این واقعه به عمل آمده و معلوم شده است این حادثه منحصراً در اثر غفلت و بی‌احتیاطی متوفی پیش آمده است. زیرا مشار الیه به طرف اتومبیلی که در حال حرکت بوده است و در پهلوی آن قدم نهاده است، سرباز آمریکائی که اتومبیل را میرانده است از مسئولیت این حادثه مبری شده است. فرمانده مزبور اضافه می کند که بازماندگان متوفی با وصف مراتب فوق حق دارند ادعای خود را در صورتی که مایل باشند برای جبران خسارت بدهند و از طرف کمیسیون دعاوی خارجی کشورهای متحده این ادعا مورد توجه قرار خواهد گرفت.

سفارت موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را نسبت به آن وزارت شاهنشاهی تجدید می‌نماید.

تهران - پنجم اوت ۱۹۴۳ (۱۳ مرداد ۱۳۲۲)

وزارت امور خارجه شاهنشاهی - تهران».

● «رونوشت مطابق با ترجمه است».

سرقت لاستیك اتومبیل مدیر تماشاخانه تهران توسط افسر روسی

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۲/۲/۶ شماره ۱۲/۹۵/۶۱۸۹/ب

وزارت کشور - گزارش شماره ۱۱۹۳ کلانتری ۲ ذیلاً معروض میگردد، مراتب نیز باداره شهربانی نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی در تهران اعلام شده است:

ساعت ۲۲ روز ۲۴/۱/۳۱ آقای احمد دهقان مدیر تماشاخانه تهران، ساکن خیابان پهلوی بوسیله پاسبان ۷۲۸، ساموئل فرزند داود شهرت قازاریان پیشه آهنگر ساکن چهارراه مخبرالدوله کوچه شعاع الملك را بکلانتری آورده، احمد دهقان دادخواهی نموده اتومبیل سواری شخصی شماره ۲۳۶۳ خود را هر شب مقابل تماشاخانه میگذاردم.

امشب مشاهده شد که یکنفر افسر شوروی مشغول باز کردن لاستیك عقب ماشین میباشد. رفتم که او را دستگیر کنم. ساموئل بزبان روسی باو اطلاع داده بااتومبیل فرار نمود. شماره جلو اتومبیل بعلائم ۳۹۰ـ۷۰ و شماره عقب ۳۲ـ۴۷ بوده است. از ساموئل بازجویی شده اظهار میدارد در حال عبور بوده که بدون علت مرا بکلانتری آورده‌اند و منکر همدست بودن و شناسایی با افسر شوروی میباشد. لذا مشارالیه با پرونده ذیل شماره ۱۱۶۰ باداره آگاهی اعزام شد. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۴/۳/۲۹ شماره ۹۴۲۳

وزارت کشور ـ عطف بمرقومه شماره ۱/۱۱۲۳۷/۱۵۸۳ معروض میدارد بر طبق مقررات تعقیب و با وجود انکار دزدی لاستیك اتومبیل آقای دهقان و شناسایی افسر شوروی با صدور قرار قانونی بازداشت و پرونده متشکله بکلاسه ۱۵۰ـ۴ در ضمن ۷۷۸ـ۲۴/۲/۲۲ بدادسرای تهران احاله شده است. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

تخریب یك میلیون متر مربع باغات و اراضی «ضیاء آباد» بر اثر جاده سازی متفقین

□ «نمره ۴۲

تاریخ ۲۲/۲/۱۳

بعدالعنوان ـ در گزارش شماره ۲۹ـ۲۲/۱/۲۲ راجع به ساختمان جاده از طرف نیروی متفقین مجدداً معروض میدارد از قرار معلوم راهی را که قبلاً در نظر گرفته بودند از کنار باغات ضیاء آباد عبور داده و از داخل باغات یامچی بگذرانند، تغییر داده و از دیروز غفلتاً راه را به داخل باغات ضیاء آباد کشانیده و مشغول شده‌اند. چون بوسیله ماشین کار می کنند، در حدود یکصد جریب از باغات و اراضی مزروعی که کشت شده بود از دیروز تا بحال بکلی نابود و نهرهائی که از وسط این راه عبور و به بقیه اراضی و باغات آب داده می‌شود، از بین برده شده از تهیه نهر نیز جلوگیری می نمایند، خسارات وارده فوق العاده

زیاد و اهالی و رعایا بی اندازه پریشان، حقیقتاً اگر خسارت پرداخت نشود بکلی رعایا متواری خواهند شد. استدعا عطف توجه را دارد و ممکن است با اجازه جناب آقای فرماندار برای عرض گزارش حضوری نیز شرفیاب شود- بخشدار ضیاءآباد».

بازگشت ۲ ایرانی تبعید شده از اصفهان با اجازه سفارت انگلیس

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

مورخه ۲۱/۲/۱۷

رونوشت پیش‌نویس صادره شماره ۴/۲۳۲۷

محرمانه- فوری

وزارت کشور- محترماً رونوشت گزارش شماره ۲۵۴ شهربانی اصفهان راجع به درخواست کنسولیار انگلیس از فرمانداری آنجا نسبت به تبعید چند نفر لفاً تقدیم، مستدعی است مقرر فرمایند از هر اقدامی که بایستی به عمل آید، اعلام دارند».

«رونوشت برابر اصل است».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۱/۵۳۵۷/۴۵۰۱

تاریخ ۱۳۲۲/۴/۱۸

وزارت کشور

تعقیب نامه شماره ۳۶۵۶/۳۲۰۹

مورخه ۲۲/۳/۱۹ و شماره ۶۲۲۰/۳۵۱۸ مورخه ۲۲/۳/۲۱ محترمانه به استحضار می‌رساند لئون پطروسیان که کفیل سپرده بود از تهران خارج نشود. نماینده کلنل اسپنسر وابسته سفارت انگلیس اطلاع داده است که مشارالیه آزاد و می‌تواند به اصفهان مراجعت کند. مراتب به نامبرده اطلاع داده شده است.

رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ اعتماد مقدم».

●«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۱/۹۷۹۰/۸۷۲۸

تاریخ ۱۳۲۲/۷/۱۳

وزارت کشور - تعقیب نامه شماره ۶۲۲۰/۳۵۱۸ مورخ ۲۲/۳/۲۱ و عطف به مرقومه شماره ۲۱۵/س م/۱۵۰۲۹ - ۲۱/۳/۵ رضا شایگان که از اصفهان به تهران تبعید شده بود اجازه‌نامه از مقامات انگلیس مقیم تهران ارائه داده که مفاد آن حاکی است نامبرده می‌تواند به محل خود مراجعت و آزادانه به اصفهان و تهران مسافرت کند.

رونوشت اجازه نامه مزبور به پیوست تقدیم تا هر نوع دستور فرمایند اقدام شود.

کفیل شهربانی کل کشور - پاسیار یکم سیف».

●«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره اطلاعات

دائره دوم

دائره اطلاعات

تاریخ ۲۲/۷/۲۳

شماره ۱۰۲۸۰/۹۲۴۲

محرمانه و فوری است

□وزارت کشور - تعقیب نامه شماره ۸۷۲۸/۹۷۹ مورخه ۲۲/۸/۱۳ راجع به رضا شایگان مستدعی است مقرر فرمائید در صدور پاسخ تسریع کنند.

کفیل شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ - سیف».

●«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

دائره دوم

تاریخ ۲۲/۸/۹

شماره ۹۸۱۸/۱۰۶۸۶

وزارت کشور - تعقیب‌نامه شماره ۸۷۲۸/۹۷۹ مورخه ۲۲/۷/۱۳ و ۱۰۸۰/۹۲۴۲ مورخه ۲۲/۸/۲۳ طبق گزارش شهربانی اصفهان، رضا شایگان روز ۱۳۲۲/۷/۱۱ به اصفهان وارد و یادداشت سفارت انگلیس را دائر براینکه مسافرت او آزاد وبلامانع است، به شهربانی آنجا ارائه کرده است. مراتب استحضاراً معروض شد.

کفیل شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ - سیف»

چادرزدن ارتش آمریکا در اراضی قزوین و ویرانی مزارع

□ «وزارت کشور

استانداری یکم

فرمانداری قزوین

بتاریخ ۱۳۲۲/۲/۲۱

شماره ۱۰۸۵

وزارت کشور - آقای مهدی امینی متولی ده چوبیندر در تاریخ ۲۲/۱/۲۱ شکایت نموده که افراد ارتش آمریکائی در زمینهای کشت شده و کشت نشده چوبیندر چادر زده و زراعت را خراب و در خیال ساختمانهائی هستند که آب قنات را به وسیله موتور برای ساختمانها می‌برند. نظر باینکه ارتش آمریکائی در قزوین نماینده و مرجعی برای رفع و حل این قبیل امور ندارند، شرحی به فرماندهی پادگان ارتش پادگان ارتش سرخ مقیم قزوین نوشته که شاید رفع تعرض نمایند. فرماندهی نامبرده هم تا حال پاسخی نداده و آقای امینی هم شکایت خود را تجدید و علاوه مینماید که اخیراً هم برحسب دستور افسران ارتش آمریکائی، حبیب نامی در زمینهای چوبیندر مشغول حفر کوره برای تامین آجر گردیده مستدعی است برای جلوگیری از این اقدامات که طبعا باعث تفریط آب و محصول کشاورزان و مالکین است با مقامات صلاحیت‌دار مذاکره فرموده که تجاوزات آنها به آب زراعت چوبیندر مرتفع و در سایر دهات هم این رویه، نظیری حاصل ننماید - فرماندار شهرستان قزوین - کلهر».

●«فرمانداری قزوین ـ با فرمانده نیروی آمریکائی، داخل مذاکره شده و در رفع شکایت و حفظ حقوق زارعین اقدام نمائید و بوسیله وزارت خارجه هم اقدام شده است».

●«آقای کروبی ـ مراتب را به وزارت خارجه هم بنویسید که هم اقدام کنند و هم یکنفر را معرفی نمایند که فرمانداری بتواند با او داخل مذاکره بشود».

●«وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۳/۱/۲۱

شماره ۱۶۸۷/۵۷۴

جناب آقای نخست‌وزیر ـ بازگشت به نامه ۲۲/۷/۱۸ شماره ۱۳۶۸۴ راجع به شکایت اهالی ده چوبیندر قزوین به استحضار میرساند که اخیراً از سفارت کبرای آمریکا در تهران درپاسخ اقدامات این وزارت یادداشتی رسیده مشعر بر اینکه طبق نامه فرماندهی کل ارتش آمریکا در ایران بنا بر تحقیقات معموله تاکنون بر مقامات آمریکائی معلوم نشده است چه اشخاصی صاحب اراضی مزبور بوده(!) و خسارت به آنها تعلق میگیرد و بنابراین تقاضا دارند هرچه زودتر صاحبان اراضی مورد بحث دادخواست خود را به کمیسیون دعاوی خارجی فرماندهی کل ارتش آمریکا در ایران ارسال نمایند تا مورد قضاوت قرار گیرد. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

●«رونوشت شرح فوق بازگشت به نامه ۲۲/۲/۷ شماره ۱۰۱۸ ص ۱۲۱۶۶ به وزارت کشور ارسال و ضمناً خواهشمند است دستور دهند مراتب فوق به صاحبان اراضی مورد بحث ابلاغ شود. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

●«وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

تاریخ ۲۳/۵/۳۱

شماره ۵۰۹۳۶۹۴

فرماندهی قزوین ـ عطف به نامه شماره ۷۱۷۱ ـ ۲۳/۲/۲۶ راجع به شکایت اهالی ده چوبیندر بطوریکه سفارت کبرای آمریکا به وزارت امور خارجه اطلاع میدهد بنابر

تحقیقات معموله تاکنون به مقامات مربوطه آمریکائی معلوم نشده است چه اشخاصی صاحب اراضی مزبور بوده و خسارت به آنها تعلق میگیرد و تقاضا دارند هرچه زودتر صاحبان حقیقی اراضی مورد بحث دادخواست خود را به کمیسیون دعاوی خارجی فرماندهی کل ارتش آمریکا در تهران، امیرآباد ارسال نمایند تا مورد قضاوت قرار گیرد. قدغن نمائید مراتب فوق به صاحبان اراضی مورد بحث ابلاغ و به وسیلهٔ فرمانداری به نماینده ارتش آمریکا مراجعه شود. ـ وزیر کشور».

حمله مسلحانهٔ سربازان شوروی به مسافران راه بندرشاه ـ گرگان

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ تحریر ۳/۲۳ تاریخ خروج ۱۳۲۲/۳/۲۵

محرمانه و فوری.

فرمانداری گرگان ـ بطوریکه اطلاع رسیده روز چهارم فروردینماه جاری اتومبیل سواری شماره ۳۸۷ تهران متعلق به محمد مجد در راه بندرشاه به گرگان مورد حمله چند نفر که به لباس شوروی ملبس بوده‌اند گردیده، درنتیجه تیراندازی آنها ذبیح‌الله احمدی راننده و باقر بیات شاگرد راننده و هاکوبیان مسافر اتومبیل مقتول شده است. قضیه چیست و چرا تاکنون گزارش قضیه از فرمانداری نرسیده، درصورتیکه این قبیل وقایع را در آتیه فوراً بمرکز گزارش ندهید موجب مسئولیت شدید خواهد بود. جریان امر و اقداماتی که در تعقیب قضیه بعمل آمده سریعاً اطلاع دهید. وزیر کشور ـ رئیس اداره سیاسی».

● «نخست‌وزیر

بتاریخ ۱۳۲۲/۳/۲۱

شماره ۶۲۵۵ ـ فوری

وزارت کشور ـ اداره کل ژاندارم.

عین نامه آقای محمد گرگانی نماینده مجلس شورای ملی راجع به سرقت وجوه و قتل عده‌ای از ترکمانان که از بندرشاه به گرگان میرفتند بضمیمه فرستاده میشود. دستور

فرمائید در این باب رسیدگی و اقدام عاجل بعمل آورده، نتیجه را زودتر اطلاع دهند.ـ از طرف نخست‌وزیر».

● «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

اداره انتظامات دایره ۱

شماره ۵۳۸۴۱۲ تاریخ ۱۳۲۲/۴/۲۱ پیوست دو برگ

وزارت کشور ـ محترماً با اعاده عین مرجوعه شماره ۴۲۹۲/۲۰۷۳۱/ن ـ ۲۲/۴/۷ موضوع شکایت آقای محمد آخوند نماینده مجلس دائر به اینکه سارقین ۱۹۰ هزار ریال وجه مسروقه را سرقت ننموده و ممکن است مأمورین ژاندارم مرتکب آن باشند، متمنی است قدغن فرمایند بشماره ۴۰۳۸ـ۲۲/۳/۱۸ و ۴۵۲۳ـ۲۲/۴/۴ مراجعه و طبق پیشینیه موجوده اظهارات آقای آخوند بر خلاف واقع و عمل تعقیب سارقین نیز شدیداً در جریان و قریباً نتیجه را باستحضار میرساند. رئیس ژاندارمری کل کشور ـ سرلشگر آق‌اولی».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ تحریر ۵/۵ تاریخ خروج ۱۳۲۲/۵/۱۱

جناب آقای نخست‌وزیر ـ عطف به مرقومه شماره ۶۲۳۳ـ۲۲/۴/۲ ژاندارمری کل کشور طی شماره ۵۳۸۴ـ۲۲/۴/۲۱ گزارش میدهد: عمل تعقیب سارقین ۱۹۰هزار ریال وجوه مسروقه خوجه‌قلی ترکمان شدیداً در جریان و قریباً نتیجه معلوم و باستحضار خواهد رسید. ولی اظهارات آقای محمد آخوند دایر باینکه ممکن است ژاندارمها سرقت نموده باشند بکلی برخلاف واقع و بدون مطالعه میباشد. علیهذا نتیجه در ثانی پس از وصول گزارش نهایی بعرض خواهد رسید. وزیر کشور ـ رئیس اداره سیاسی».

● «نخست‌وزیر

رونوشت نامه آقای گرگانی

مورخه ۲۲/۵/۱۱ شماره ۳۰۸

جناب آقای نخست‌وزیر - تعقیب شماره ۲۷۰-۲۲/۳/۱۶ راجع بسرقت ۱۹ هزار تومان وجه حاجی بهرام توکلی که تا بحال جواب مرحمت نفرموده‌اند، اینك تجدیداً محترماً معروض میدارد بطوریکه درقبل عرض شد چون قطاع‌الطریق‌ها بوسیله اتومبیل باری سوار بودند آمدند راه بندرشاه و گرگان جلوی اتومبیل مسافری راگرفته دو نفر را مجروح و سه نفر را مقتول کردند که اهالی آنحدود از قرینه مفهوم شدند که این کار ژاندارمها میباشد. زیرا که اشرار اتومبیل ندارند که سوار شده بیایند قطع راه کنند. علیهذا متمنی است توجه مخصوص و تسریعی مبذول فرمایند کشف حقیقت بعمل آمده و (حق) یکنفر کاسب بدبخت وصول و ایصال گردد مزید بر تشکر است- نماینده دشت گرگان».

●«وزارت کشور

اداره انتظامات

شماره عمومی ۲۲۳۳۱ شماره خصوصی ۴۷۹۷ / ن جزوه‌دان ۳/۱۲ تاریخ پاکنویس ۲۲/۶/۲ تاریخ ثبت ۲۲/۶/۱ تاریخ تحریر ۲۲/۵/۲۴ تاریخ خروج ۱۳۲۲/۶/۲.

جناب آقای نخست‌وزیر- عطف بمرقومه شماره ۶۲۵۵ متضمن عین‌نامه آقامحمد گرگانی نماینده مجلس شورای ملی راجع بسرقت وجوه وقتل عده(ای) از ترکمانان در بین راه بندر شاه به گرگان معروض میدارد که طبق گزارش معاون هنگ ژاندارمری مازندران اتومبیل سواری شماره ۳۸۷ آقای مجدزاده حامل چهار نفر مسافر زیر:

۱- آندرانیك ارمنی ۲- عباس اسحقی ۳- باقر شوفر ۴- خوجه قلی توکلی براننده‌گی زیداله احمدی در شب ۲۲/۳/۵ از بندرشاه عازم گرگان بوده در ۱۷ کیلومتری مبداء یك کامیون روسی از عقب رسیده، از اتومبیل مجدزاده جلو می‌افتد و در فاصله دو کیلومتری متوقف و چهار نفر ملبس به لباس نظامی روسی پیاده شده باتومبیل سواری ایست میدهند. اتومبیل متوقف و دو نفر از روسها نزد شوفر (احمدی) آمده، به‌زبان روسی متکلم میشوند. آندرانیك ارمنی پاسخ آنها را بروسی داده، در خطر بودن ماشین و لزوم حرکت فوری را

به شوفر گوشزد میکند. اتومبیل بسرعت حرکت ولی مورد شلیك قرار می گیرد و چون باران میباریده و شوفر متوحش بوده، چرخ اتومبیل در سمت راست جاده به نهر افتاده، اتومبیل برمیگردد. دراینموقع چهار نفر روسی رسیده، آندرانیك و زیداله احمدی را مقتول و عباس تهرانی وخوجه قلی ترکمن را سخت مجروح میکنند، که اولی خود را به نهر جاده افکنده درپناه علفها مستور میکند و دومی خود را به پشت پارچین پرتاب و شبانه بطرف بیجوال فرار مینماید و روسها دوچرخه با طایر اتومبیل و جامعدان خوجه قلی ترکمن را که محتوی یکصدونوزده هزار ریال وجه بوده، بسرقت میبرند.

دراینموقع اتوبوس مسافربری به رانندگی محمود نام شوفر میرسد. اتومبیل واژگون را مشاهده و بواسطه استماع ناله عباس مجروح،نامبرده را برداشته به گرگان رهسپار و در بین راه پاسگاه خطیرآباد را از جریان مطلع ومجروح را در خانه قنبرخان گرگانی پیاده و موضوع را بمنزل آقای مجدزاده اطلاع میدهد دراثر معاینه محل معلوم شده که شش گلوله باتومبیل سواری اصابت نموده و دراطراف اتومبیل یك لول روسی و یك جلد اسلحه کمری تیماج مشکی کشف گردیده و بنا باظهارات عباس اسحقی وخوجه قلی ترکمن مرتکبین از وژولیکهای روسی بوده‌اند. مراتب استحضاراً معروض گردید. رئیس انتظامات ـ وزیر کشور».

● «نخست‌وزیر

بتاریخ ۱۳۲۲/۷/۲۸ شماره ۱۵۱۰۲

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۴۷۹۷ ن ۲۲۳۱ ـ ۲۲/۶/۲ راجع به سرقت وقتلی که بین راه بندرشاه به گرگان واقع شده اینك رونوشت نامه شماره ۲۸۳۰ / ۱۷۷۷۴ مورخه ۱۳۲۲/۷/۱۷ وزارت امور خارجه فرستاده میشود که دستور فرمایند تحقیقات بیشتری درموضوع اینکه آیا مرتکبین از سربازان شوروی و یا اشخاص دیگر بوده که به آن لباس درآمده‌اند بعمل آید و نتیجه را اطلاع دهند. از طرف نخست‌وزیر ـ ناصر اعتمادی».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

شماره خصوصی ۹۸۳۰ ـ ن جزوه‌دان ۳/۱۲ تاریخ پاکنویس ۸/۹ تاریخ ثبت ۲۲/۸/۱۰ تاریخ تحریر ۱۳۲۲/۸/۱۳.

ریاست ژاندارمری کل کشور ـ در تعقیب نامه شماره ۸۰۷۲ ـ ۲۲/۹/۲۶ موضوع قتل و سرقتی که در بین راه بندرشاه به گرگان واقع شده، اینک با ارسال رونوشت شرحی که از طرف وزارت امور خارجه به مقام نخست‌وزیری تقدیم گردیده، قدغن فرمائید در باب اینکه آیا مرتکبین امر از سربازان یا اتباع شوروی بوده‌اند یا اشخاص دیگری که باین لباس در آمده(اند) تحقیقات کاملی بعمل آورده، نتیجه را اعلام دارند.

رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

محرمانه و مستقیم

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۶۱/۸۵۲ شهربانی گرگان ذیلاً معروض میگردد:

در ساعت ۲۳/۱/۲ روز ۲۲/۳/۴ محمود آهنی راننده اتوبوس شماره ۷ کرایه ساری که از بندرشاه به گرگان میآمده، موقع ورود به شهر بپاسگاه دروازه اطلاع داد که مسافرین ترن را از بندرشاه به گرگان می‌آوردم در ۱۵ کیلومتری گرگان نزدیك ده (یساقی) مشاهده شد اتومبیل سواری شماره ۳۸۷ تهران شخصی متعلق به محمد مجد ساکن گرگان شغل ملاك به رانندگی ذبیح‌الله احمدی که قبل از من با داشتن چهار نفر مسافر از بندرشاه بسمت گرگان حرکت کرده بود در گودال توی آب به پهلو افتاده است. فوراً اتوبوس را نگاه داشته و با مسافرین پایین آمده با اینکه باران زیاد میآمد و آب جاده را گرفته بود شروع ببازرسی نموده، داخل اتومبیل کسی را مشاهده ننموده و همینطور که مشغول بررسی بودیم از ۵۰ قدمی صدای ناله شنیده شد. بسمت صدا رفته دیده شد شخص مجروحی توی آب افتاده، او را بیرون آورده و در اتوبوس گذاردیم مجدداً در اطراف اتومبیل تجسس کرده مشاهده گردید یکنفر که سرش در آب و تنه‌اش زیر گل گیر اتومبیل است افتاده، او را بیرون آورده معلوم شد (باقر فرزند احمد ساکن گرگان شاگرد راننده می‌باشد) که او هم جز مسافرین بوده و ضربات سختی در سر و بدن داشت و معلوم نشد که زنده باشد و هم چنین طرف دیگر کفش

پایی را در آب جوی مشاهده، او را از آب بیرون آورده شناخته شد (ذبیح الله احمدی راننده است) که در اثر ضربات سختی که بسرش وارد آمده بود فوت نموده ونعشها را در کنار اتومبیل گذارده و مجروح نامبرده بالا را به وسیله اتوبوس به طرف گرگان حرکت در بین راه مراتب را به پاسگاه ژاندارم خطیر آباد که در دو کیلومتری محل واقعه است اطلاع دادیم و مجروح را به میل خودش به منزلش برده که تحت درمان رئیس بهداری قرار گرفته است.

فوراً جریان قضیه را برای کشف و اقدامات لازم در همان آن به اداره ژاندارم و هم چنین بفرمانداری اطلاع که بلافاصله عده ژاندارم و دو نفر از بازرسهای آگاهی شهربانی بنا به تقاضای ژاندارمری برای رسیدگی و بررسی موضوع اعزام، نیز مالك اتومبیل را که محمد مجد بود احضار پس از استحضار از جریان قضیه اظهار داشت امروز بعداز ظهر به راننده خود دستور دادم که نماینده بازرگانی شوروی‌ها را که در منزلم گرگان بود به بندرشاه ببرد که او را برده و دیگر اطلاعی ندارم. بنابر این مالك اتومبیل را به اداره ژاندارمری هدایت که برای مشاهده وضعیت اتومبیل و تحویل گرفتن آن به محل واقعه برود و از طرفی برای فهم چگونگی قضیه بمنزل شخص مجروح که خودرا عباس فرزند محمد ابراهیم شهرت اسحقی شغل اوراقچی ساکن تهران معرفی مینمود رفته و اظهار داشت ساعت ۱۱/۲ ۱۱ بوسیله ترن از تهران به بندرشاه وارد و اتومبیل سواری شخص نامبرده را که مسافر طلب میکرد مشاهده و با آن اتومبیل که دارای سه نفر مسافر دیگر بود بسمت گرگان حرکت کردیم. تقریباً چهار کیلومتر آمده بودیم که مشاهده گردید سه یا چهار نفر که به لباس سربازان نیروی شوروی ملبس بودند با اتومبیل ما ایست داده و بزبان روسی از راننده تقاضای شمع و یك چیز دیگر نمودند، چون راننده جواب منفی داد آنها خودرا کنار کشیده و اجازه حرکت دادند. موقعیکه اتومبیل ما از پهلوی اتومبیل آنها که در جلو ایستاده عبور کرد تیری بطرف راننده اتومبیل ما انداختند و پس از عبور هم دو تیر دیگر از عقب به اتومبیل ما اصابت نمود و شخص ارمنی (اندرانیك هاکوپیان) که یکی از مسافرین بود راننده را وادار کرد اتومبیل را نگاهداشته ببینند آنها چه می‌خواهند و سرش را از اتومبیل بیرون آورده که با آنها صحبت کند، با گلوله او را مقتول و با بیل و قنداق تفنگ بماها و راننده حمله و همه را به سختی مجروح نموده واتومبیل را هم در کنار جاده، در گودالیکه پر از آب بود به پهلو

انداختند که همگی در آب افتادیم. چون من کمتر از سایرین زخمی شده بودم پس از رفتن آنها خودرا از آب بیرون آورده که اتوبوس رسیده و مرا بگرگان آورد. در جریان قضیه یکنفر ترکمن که خودرا خوجه قلی شهرت توکلی ساکن اوبه (دوگنجی) نزدیك پهلویدژ شغل مالدار معرفی و یکی از مسافرین اتومبیل نامبرده و مجروح شده بود به گرگان وارد که بلافاصله بازجویی و اظهار داشت پدرم طبق پیمانی که با شورویها برای خرید و تحویل گوسفند با آنها بسته بود با دادن یك چك مرا به تهران فرستاده که از بانك ملی بازار مبلغ ۱۵ هزار تومان دریافت و با مبلغ چهار هزار تومان که داشتم در چمدانم گذارده و با ترن به بندر شاه آمده بوسیله اتومبیل سواری شخصی که سه نفر مسافر داشت بسمت گرگان حرکت و شرح قضیه را بطوریکه عباس اوراقچی اظهار نموده بیان و علاوه نمود موقعی که آن سه چهار نفر مارا میزدند درب اتومبیل باز شد و من از اتومبیل پایین آمده خودرا در گوشه پنهان که بعداً به (سیجوال) که در همان نزدیکی است رفته و امروز به گرگان آمدم و دیگر از چمدان محتوی ۱۹ هزار تومان وجه خود اطلاعی ندارم.

بنابر این آقای فرماندار بمعیت رئیس ژاندارم و بازپرس گرگان و یکنفر بازرس این شهربانی بنا به درخواست ژاندارمری به محل واقعه رفته و سه نعش مقتولین (آندرانیك هاکوبیان) و (ذبیح اله احمدی راننده) و (باقر بیات شاگرد راننده) که در آن واقعه مقتول شده بودند به گرگان حمل و با اجازه و گواهی پزشك و تشریفات قانونی ذبیح الله و باقر در گرگان دفن و آندرانیك هاکوپیان بنا بتقاضای کسانش برای دفن به تهران حمل گردید و طبق گزارش بازرس اعزامی این شهربانی که صورت مجلس در محل تنظیم گردیده شش تیر به اتومبیل اصابت و یك بیل و یك جلد سیاه اسلحه کمری که متعلق به حمله کنندگان بوده بانضمام سه قارچین و یك خورجین و سه عدد شاپو و مقداری اشیاء دیگر که متعلق به مقتولین و مجروحین بوده و در محل واقعه بدست آمده که بوسیله ژاندارمری برده شد و هم چنین دو چرخ اتومبیل با لاستیکهای آن وچمدان محتوی وجه متعلق به خوجه قلی ترکمن را هم حمله کنندگان برده‌اند. قضیه از طرف فرماندار در دادسرا و ژاندارمری گرگان تحت پیروی و پس از حصول نتیجه در ثانی بعرض خواهد رسید.

رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

● «وزارت کشور
امنیهٔ کل کشور
تلگراف وارده از گرگان

ژاندارمری کل کشور ـ رونوشت ناحیهٔ ۱ ژاندارمری مرکز احتراماً شب گذشته ساعت یك بعداز نصف شب موقعی که فرماندهی ناحیه و هنگ در گرگان حضور داشتند، بوسیله مستخدم اطلاع رسید که ماشین سواری مجدزاده که حامل چهار نفر مسافر از بندر شاه[1] بوده مورد حمله سارقین واقع و از مسافرین دو نفر با شوفر مقتول و دوازده نفر مجروح، دو چرخ اتومبیل را با طایر ویکصد و نود هزار ریال وجه نقد که متعلق به یکی از مسافرین بوده سرقت و سارقین بطرف بندر شاه رفته‌اند. محل وقوع در هیجده کیلومتری جنوب خاوری بندر شاه و ۶ کیلومتری شمال باختری خطیر آباد گرگان، بلافاصله به محل وقوع با کامیون هنگ که از گرگان بود عزیمت، در نتیجه بازجویی که از مجروحین بعمل آمده مرتکبین از عمال و ژولیك‌های روسی[2] که دارای کامیون و اسلحهٔ کمری بوده که یك بیل روسی و جلد اسلحه کمری هم بجا مانده که قصد ربودن خود اتومبیل را هم داشته‌اند، ولی در نتیجه چپه شدن موفق نشده‌اند. مراتب وسیله فرماندهی هنگ از طریق فرمانداری به کنسولگری شوروی اطلاع، تشریفات قانونی با حضور نمایندگان و دادستان و پزشك دربارهٔ معاینه محلی و مقتولین معمول و جنازه‌ها به گرگان حمل و دفن گردید. اسامی و جریان تفصیلی واقعه و اقدامات معمولی مشروحاً بوسیله پست تقدیم خواهد شد. شماره ۱۹۵۳۱ ـ ۲۲/۳/۵ ـ سرگرد بلوچ خسرو».

حبس ابد با اعمال شاقه برای یك سرباز آمریکایی قاتل

□ «نخست وزیر
رونوشت نامه وزارت امور خارجه

---

۱. بندر ترکمن.
۲. طرفداران.

تاریخ ۲۲/۲/۲۸

شماره ۵۹۴۵/۱۴۶۴

جناب آقای نخست وزیر -پیرو نامه مورخ ۲۲/۱/۱۰ شماره ۳۵۴/۹۰ راجع به قتل حسین فرزند بهرام به استحضار می‌رساند:

نظر به این که طبق نامه اداره کل شهربانی معلوم شد که نامبرده بدست افراد نیروی آمریکا بقتل رسیده، لذا شرح لازم به سفارت آمریکا نگاشته و تقاضا شد در تنبیه مرتکب اقدام نمایند. اینك سفارت مزبور طبق گزارش فرمانده نیروی آمریکا اطلاع می‌دهد که سرباز آمریکایی در موقع فرار آن شخص برای دستگیری او اقدام به تیراندازی نموده و در نتیجه اصابت گلوله به مشارالیه مقتول شده است. سرباز مزبور به اتهام جرم قتل در دادگاه نظامی نیروی آمریکا محاکمه شده و به حبس ابد با اعمال شاقه و اخراج و همچنین سلب شؤون نظامی محکوم گردیده است. از طرف وزارت امور خارجه».

«رونوشت برابر اصل است».

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۳/۱۱

شماره ۱۵۳۶۱

اداره کل شهربانی -پیرو نامه شماره ۱۴۶۴-۵۹۴۵ مورخ ۲۲/۲/۲۸ راجع به قتل حسین فرزند بهرام اینك با ارسال رونوشت ترجمه یادداشت مجدی که از سفارت آمریکا در خصوص خون بهای مقتول رسیده خواهشمند است به اداره شهربانی اهواز دستور فرمایند به نماینده و وارث قانونی متوفی ابلاغ نمایند برای اخذ خسارت وارده درخواستی تهیه و به مقامات مربوطه نیروی آمریکا در اهواز تسلیم نموده و از نتیجه وزارت امور خارجه را مطلع سازند. معاون کل وزارت امور خارجه-محمدعلی همایون جاه».

● «رونوشت شرح بالا با رونوشت ترجمه یادداشت سفارت آمریکا پیرو نامه ۵۹۴۵/۱۴۱۶ مورخ ۲۲/۲/۲۸ جهت اطلاع وزارت کشور فرستاده می‌شود.

معاون کل وزارت امور خارجه-محمدعلی همایون جاه».

ممنوعیت رفت و آمد شبانه سربازان آمریکایی و پاسخ سفارت آمریکا به اتهامات آنان

□ «وزارت امور خارجه

* ترجمه پاسخ سفارت آمریکا

(سفارت دول متحده آمریکا تعارفات خود را به وزارت امور خارجه شاهنشاهی تقدیم و در پاسخ یادداشت آن وزارت شاهنشاهی به شماره ۵۸۹۳/۱۴۰۸ به تاریخ ۲۸ اردیبهشت ۱۳۲۲ راجع به گزارش سوء رفتار سربازان آمریکایی در تهران محترماً اشعار می‌دارد که فرمانده نیروی آمریکا در تهران به سفارت اطلاع داده است که راجع به واقعه اولی که گزارش داده شده است، همه رانندگان اتومبیلهای بارکش ارتش در آن حدود مورد بازجوئی قرار گرفته و هیچ مدرکی برای جرم هیچیك از آنها کشف نشده است. نظر به اینکه عده زیادی اتومبیل بارکش در آن حدود وجود دارد که تحت کنترل ارتش آمریکا نیست. ممکن است سربازان مجرم آمریکایی نبوده‌اند. درباره قضیه دوم بازجوئی شد و پاسبان ایرانی خلیل جلبل نام اظهار داشت که سربازان مزبور انگلیسی بوده‌اند نه آمریکائی و در گزارشی که داده شده اشتباه شده است. درباره قضیه سوم که گفته شده است سوم ماه مه در ساعات سه صبح (۳ بعدازنیمه شب) اتفاق افتاده است، سربازان آمریکائی نمی‌توانسته‌اند در این کار وارد باشند. زیرا دژبان آمریکائی جداً و به شدت مقررات ممنوعیت عبور شب را که برای سربازان برقرار شده است، اجرا نموده و تحقیقاتی که به عمل آمده معلوم می‌دارد که هیچیك از سربازان آمریکائی در آن ساعت و آن تاریخ در خیابانهای تهران نبوده‌ند. صاحب کافه مربوطه به واقعه چهارم به افسر تحقیق اظهار داشته است که نمی‌خواهد در این باب ادعائی بکند، زیرا خساراتی که از طرف سربازان آمریکائی وارد شده است به طور رضایت بخش تصفیه گردیده است و اشکال ظاهراً راجع به سوءتفاهمی بوده است که در صورت حساب پیش آمده است.

فرمانده نیروی آمریکا به سفارت اطمینان داده است که همه گونه جدیت برای ایجاد حسن روابط میان نیروی آمریکا و ملت ایران به عمل آمده است و هر سربازی که مرتکب سوءرفتار گردد شدیداً مجازات خواهد شد.

سفارت موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را نسبت به آن وزارت شاهنشاهی تجدید می‌نماید.

تهران دهم ژوئن ۱۹۴۳ ـ ۱۹ خرداد ۱۳۲۲)

وزارت امور خارجه شاهنشاهی ـ تهران».

● «رونوشت برابر با ترجمه است».

شمارش و کنترل تفنگ‌های شهربانی «ارسباران» توسط افسر پادگان شوروی

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۲۴۰۶

تاریخ ۲۲/۲/۳۱

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۵۲۶/۲۳۷ شهربانی تبریز ذیلاً معروض می گردد:

طبق گزارش شهربانی ارسباران در تاریخ ۲۲/۲/۶ «کاریزون» افسر پادگان شوروی در ارسباران به شهربانی آنجا رفته و اظهار داشته تعداد تفنگهایی که در گزارش ماهیانه نوشته می‌شود باید بشمارم. شهربانی مزبور به بخشداری مراجعه نموده و سپس از حضور بخشدار تفنگهای موجودی شهربانی را شمرده است. مراتب استحضاراً عرض شد. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

● «بوزارت خارجه نوشته شود که مذاکره نمایند این قبیل مزاحمت‌ها را فراهم ننمایند ۲۲/۳/۸».

● «وزارت کشور

شماره ۵/۲۶۷۳

تاریخ ۲۲/۳/۱۴

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش شهربانی ارسباران در تاریخ ۲۲/۲/۶ کاریزون افسر پادگان شوروی به شهربانی آنجا رفته و اظهار داشته است تعداد تفنگهائی که در گزارش ماهیانه نوشته می‌شود باید بشمارم شهربانی مزبور به بخشداری مراجعه نموده و پس از

حضور بخشدار تفنگهای موجودی شهربانی را شمرده است.

خواهشمند است قدغن فرمائید در این باب با مقامات مربوطه مذاکره و اقدامی به عمل آورند که در آتیه مامورین شوروی از این قبیل مزاحمتها را در شهرستانها فراهم ننمایند.

رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

ایجاد مزاحمت و شرارت سربازان آمریکایی در قزوین

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره اطلاعات

دایرهٔ اول

تاریخ ۲۲/۳/۱

شماره ـ ۲۱۸۷/۲۶۰۵

محرمانه ـ فوری

وزارت کشور ـ تعقیب نامه شماره ۱۸۰۷۰/۲۵۶۹۹ ـ ۲۱/۱۲/۲۹ محترماً گزارش شماره ۴۵۴ شهربانی قزوین راجع به طرز رفتار سربازان آمریکایی را به شرح زیر به استحضار می‌رساند:

با اینکه اردوگاه نیروی آمریکا در چهار کیلومتری شهر نزدیکی، دهکده سلطان‌آباد خط همدان میباشد، شب و روز عده زیادی از سربازان آمریکایی در داخله شهر علناً در محلات و خیابانها با استعمال نوشابه مرتکب شرارت و مزاحم عابرین میشوند و حتی نسبت به بانوان در انظار اهالی و ارتش سرخ حرکات ناشایسته می‌نمایند و اغلب داخل خانه‌های مردم شده، باعث زحمت و وحشت خانواده اشخاص میگردند. عملیات بی رویه آنها مرتباً از طرف شهربانی به اداره فرمانداری گزارش می‌شود، ولی آقای فرماندار ارتباطی با فرمانده نیروی آمریکا ندارند.

این بنده شخصا با فرمانده آنها مذاکرات لازمه نموده، با اینکه شفاهاً وعده جلوگیری داده، باز رفتار زشت سربازان مزبور تغییری نکرده بلکه بر تجری آنها افزوده، مأمورین

شهربانی دچار اشکالات فوق‌العاده گردیده چون ممکن است در مقابل حرکات نامناسب و خارج از دیسیپلین[۱] و منافی عفت سربازان مزبور از طرف اهالی هم اقداماتی شده که منجر به نزاع و تولید فساد گردند. مستدعی است امر به صدور آموزش فرمایند تا از آن قرار، رفتار و اقدام شود. متمنی است مقرر فرمایید نتیجه اقدام را اعلام دارند.

رئیس اداره کل شهربانی - سرتیپ اعتماد مقدم».

سرقت کیسه‌های شکر و تیراندازی گروهبان هندی

□«وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۲/۳/۴

شماره ۱۰۵۸۶/۱۲۶۵/ب

وزارت کشور - برطبق گزارش ۵ معروض میدارد ساعت ۲۲ روز ۲۲/۲/۱۷ (اس.ای.بی) گروهبان ۱ نیروی انگلیس به کلانتری مراجعه و تقاضای یك نفر مامور نموده و پاسبان شماره ۱۱۷۴ اعزام در مراجعت گزارش داده است شب قبل چهار کیسه شکر از انبار کالا واقع در انتهای خیابان شاهپور دزدی شده و دیشب هم سه نفر به قصد دزدی از دیوار انبار بالا آمده که گروهبان۱ عبدالحمید هندی بطرف آنها تیراندازی نموده، دو نفر متواری و یکنفر مورد اصابت گلوله واقع و فوت می‌شود. در بازرسی بدنی مقتول در حضور گروهبان انگلیسی و هندی به موجب برگ شناسنامه که همراه او بوده نامش علی‌اکبر عمله فرزند صفرعلی دارای شناسنامه شماره ۳۱۰ متولد ۱۳۰۲ بوده که مراتب به مقامات مربوطه اطلاع و پس از انجام تشریفات قانونی پروانه دفن صادر و پرونده به اداره آگاهی احاله شده است. رئیس اداره کل شهربانی - سرتیپ اعتماد مقدم».

---

۱. نظم و ترتیب.

وعده سفارت آمریکا برای تنبیه سربازان خطاکار

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره دفتر کل

تاریخ ۲۲/۳/۴

شماره ۱/۲۸۲۴/۲۵۳۷

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۲۳۳ شهربانی اراك ذیلاً معروض می گردد: اداره فرهنگ اراك شرحی طی شماره ۲۲۱۴ ـ ۲۲/۲/۲۲ از طرز حرکات سربازان آمریکایی به این شهربانی نوشته که رونوشت آن به پیوست تقدیم چون رفتار سربازان مذکور در داخله شهر به این ترتیب است مراتب به اداره فرمانداری نیز اطلاع و قرار است با اشخاص مربوطه مذاکره و قرار لازم داده شود. مستدعی است در صورت تصویب امر مقرر فرمایند بوسیله مقامات مربوطه از حرکات آنان جلوگیری به عمل آید.

رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره اطلاعات

دائره دفتر

تاریخ ۲۲/۳/۱۱

شماره ۱/۳۳۱۸

وزارت کشور ـ پیرو شماره ۲۸۲۴/۲۵۳۷ مورخه ۲۲/۳/۴ محترماً مفاد گزارشی که اخیراً از شهربانی اراك رسیده است ذیلاً به عرض می‌رساند:

(تعقیب معروضه شماره ۲۳۳ ـ ۲۲/۲/۲۵ به عرض می‌رساند با اتخاذ ترتیب در ۳۱ اردیبهشت ستوان ۱ پاول سی شو متصدی گردان ۱ نیروی آمریکا در فرمانداری حاضر، با حضور رئیس شهربانی مذاکرات لازم به عمل آمده متقبل شد که با مذاکره با قسمتهای جداگانه نیروی مربوطه نسبت به جلوگیری از

حرکات سربازان آمریکا اقدامات شایسته بنمایند و همچنین دژبان تعیین خواهند کرد که با مأمورین شهربانی تشریك مساعی نمایند. مراتب استحضاراً معروض می گردد.) رئیس اداره کل شهربانی - سرتیپ اعتماد مقدم».

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۶/۶

شماره ۲۶۵۶ـ ۹۰۰۱۱

وزارت کشور - بازگشت به نامه ۲۲/۴/۷ شماره ۱۸۳۱۷/۱۶۶۶ راجع به سوءرفتار سربازان آمریکایی در دبستان دختران اراك به استحضار می‌رساند که مراتب در همان موقع ضمن یادداشتی به سفارت آمریکا اشعار و اینك رونوشت پاسخی که رسیده است برای اطلاع آن وزارت به پیوست ارسال می گردد.

معاون کل وزارت امور خارجه - محمدعلی همایون جاه».

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

اداره کل شهربانی - بازگشت به نامه ۲۲/۲/۲ شماره ۱۳۱۴/۹۵۴۱/ب راجع به سوءرفتار سربازان آمریکایی اشعار می‌دارد که توجه سفارت آمریکا به این قبیل رفتار سربازان آمریکایی که تاثیر نامطلوبی در عامه می نماید جلب و تقاضا شد دستور دهند در تنبیه سربازان مرتکب اقدام لازم معمول و تدابیر جدی در جلوگیری از وقوع این گونه حوادث اتخاذ نموده نتیجه را اطلاع دهند. اینك از سفارت نامبرده در این باب پاسخی رسیده و ضمناً وعده داده‌اند که در آینده هر سربازی که مرتکب سوءرفتار گردد شدیداً مجازات خواهد شد. رونوشت ترجمه یادداشت واصله برای مزید آگاهی به پیوست ارسال می گردد. معاون کل وزارت امور خارجه - محمدعلی همایون جاه».

● «رونوشت شرح بالا با رونوشت ترجمه یادداشت سفارت آمریکا پیرو نامه ۲۲/۳/۱۴ شماره ۸۹۷ برای آگاهی وزارت کشور ارسال می گردد.

معاون کل وزارت امور خارجه - محمد علی همایون جاه».

اختلاف نظر با نیروی لهستان در مورد مقصر حادثه رانندگی «دروازه دولت»

□«وزارت کشور
تاریخ ۲۲/۳/۱۰
شماره ۱۶۰۵۳/۱۳۱۵

وزارت امور خارجه ـ ضمن گزارش ۴ خرداد جاری اداره کل شهربانی ساعت ۱۱ اتومبیل شماره ۶۱۲۹ متعلق به نیروی لهستان که راننده آن «دوتی باندان» نام لهستانی بوده، در میدانگاه دروازه دولت به اتومبیل باری شماره ۱۲۸ که راننده آن «سید عیسی» نام بوده تصادف، بعداً هر دو اتومبیل به اتومبیل سواری شماره ۱۲۹۸ که در وسط خیابان متوقف بوده خورده و طبق بازدید کاردان فنی بی مبالاتی از طرف راننده اتومبیل لهستانیها بوده و به هر یك از اتومبیلها در حدود یکهزار ریال زیان وارده آمده. بعلاوه «سرکیس» نام ارمنی نیز که از آنجا عبور میکرده مجروح میشود. راننده اتومبیل لهستانیها مجروح را به بیمارستان برده و زیر درمان قرار گرفته است. متمنی است از اقداماتیکه در جبران خسارات وارده به مصدوم و اتومبیلهای مزبور بعمل خواهد آمد وزارت کشور را مستحضر فرمائید ـ «وزیر کشور».

●«وزارت امور خارجه
اداره دوم سیاسی
تاریخ ۲۲/۵/۲
شماره ۱۱۹۸۲/۱۷۵۲

وزارت کشور ـ از مدلول شماره ۱۶۰۵۳/۱۳۱۵ مورخه ۱۳۲۲/۳/۱۴ راجع به تصادف اتومبیل متعلق به نیروی لهستان با اتومبیل باری شماره ۱۲۸ سفارت لهستان را مستحضر ساخته و جبران خسارت وارده تقاضا شده بود. اینك از سفارت نامبرده پاسخی رسیده است. چنانچه نظری دارند مرقوم فرمایند تا بر طبق آن اقدام لازم بعمل آید.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه»

●«وزارت امور خارجه
اداره دوم سیاسی

وزارت امور خارجه شاهنشاهی

سفارت لهستان احترامات خود را به وزارت امور خارجه ایران تقدیم و در پاسخ تذکاریه مورخ دهم ژوئن سال جاری شماره ۱۱۱۲/۷۷۸۵ با کمال توقیر مراتب ذیل را به استحضار میرساند: اتومبیل متعلق به سفارت دارای شماره ۶۱۲۹ که با کامیون شماره ۱۲۸ تصادف کرده، در نتیجه بی مبادلاتی شوفر لهستانی نبوده و بطوریکه محقق گردیده در اثر خرابی کامیون شماره ۱۲۸ بوده است. زیرا ترمزهای آن کار نمیکرده است. راجع به مسئولیت خسارت وارده اشعار میشود که این موضوع بوسیله بیمه شماره ۴۱۷۷۹۴ کمپانی بیمه تضمین گردیده است و بصاحبان اتومبیل ها که خسارت وارده آمده اطلاع داده شده است.

سرکیس داوید نام در نتیجه بی احتیاطی خود که در موقع تصادم خود را از اتومبیل پرت کرده صدمه دیده بود و فقط سه روز از کار خود غیبت کرده است. سفارت علاوه میکند که شوفر کامیون شماره ۱۲۸ از ارائه جواز رانندگی خودداری نموده است و از این رفتار اینطور استنباط میشود که وی حق رانندگی نداشته است».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره سرکلانتری

تاریخ ۲۲/۶/۲۳

شماره ۲۹۶۰/۳۳۹۲۷/ب

وزارت کشور ـ معطوفاً بمرقومه شماره ۲۷۸۱۱/۲۶۵۸ برطبق گزارش کلانتری ۲ راننده اتومبیل باری شماره ۱۲۸ سیدعیسی نام دارای گواهینامه پایه ۲ بشماره ۴۷۱۷ـ ط میباشد و بموجب گواهی کاردان فنی ترمزهای اتومبیل مزبور بی عیب بوده است.

کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف»

● «وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۷/۱۹

شماره ۲۸۸۴_۱۸۷۳۴

وزارت کشور ـ عطف بنامه شماره ۴۱۳۹۷/۴۱۲۶ مورخ ۲۲/۷/۶ اشعار میدارد که در یادداشت سفارت لهستان درج شده بود که خسارات وارده بعهده کمپانی بیمه است که اتومبیلها را بیمه کرده است. اداره کل شهربانی در اینخصوص اظهاری ننموده تا با اطلاع کامل از جریان اقداماتی که بعمل آمده است، موضوع تعقیب و در تکمیل یادداشت سابق یادداشت مجددی حاوی اظهارنظر شهربانی کل نسبت به راننده اتومبیل باری شماره ۱۲۸ بسفارت لهستان نوشته شود. بنابراین خواهشمند است وزارت امور خارجه را مطلع فرمایند که آیا کمپانی بیمه پرداخت خسارات وارده را تقبل نموده است یاخیر؟

معاون کل وزارت امور خارجه ـ «محمدعلی همایون جاه»

سرقت ساعت طلای ۱۵۰۰ ریالی توسط دو سرباز هندی

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۲/۳/۱۶

شماره ۱۶۷۲/۱۹۰۲۱/ب

وزارت کشور

بر طبق گزارش کلانتری ۸ معروض میدارد در ساعت ۱۸ روز ۲۲/۳/۸ محمدعلی آژیر ساعت فروش مقیم خیابان برق دادخواهی نموده است مبنی بر اینکه هشت روز پیش یکعدد ساعت طلای مچی شماره ۷۱۵ که ۱۵۰۰ ریال ارزش داشته از مغازه مشارالیه دزدیده شده و چون از وقوع سرقت مزبور ساعت سازها را مطلع نموده است، سیدحسین ساعت ساز بوسیله تلفن به او اطلاع می دهد ساعت مسروقه را دو نفر سرباز هندی برای فروش به مغازه اوبرده‌اند.

مشارالیه برای تعقیب قضیه به درب دکان سیدحسین رفته، همین که سربازان او را مشاهده مینمایند ساعت را گذارده و از بازار خارج میشوند. بنابراین ساعت با پرونده به اداره

آگاهی ارسال و با بازجوئی که به عمل آمده هویت سربازان هندی بدست نیامده است.

رئیس اداره کل شهربانی - سرتیپ اعتمادمقدم».

● «وزارت کشور

تاریخ ۲۲/۴/۷

شماره ۱۵۶۱

وزارت امور خارجه - طبق گزارش اداره کل شهربانی ساعت ۱۸ روز ۲۲/۲/۸ محمدعلی آژیر ساعت فروش خیابان برق دادخواهی نموده است که هشت روز پیش یکعدد ساعت طلای مچی شماره ۷۱۵ که ۱۵۰۰ ریال ارزش داشته از مغازه مشارالیه دزدیده‌اند و چون از ساعت و شماره مزبور کلیه ساعت سازها را مطلع ساخته، سیدحسن ساعت ساز بوسیله تلفن به او اطلاع داده است ساعت مسروقه را دو نفر از سربازان هندی برای فروش به مغازه او برده‌اند. مشارالیه برای تعقیب قضیه به دکان سیدحسن نامبرده مراجعه همین که سربازان او را دیده‌اند ساعت را گذاشته و از بازار خارج میشوند پرونده با ساعت به اداره آگاهی فرستاده شده و هویت سربازان مزبور معلوم نگردیده است. کفیل اداره سیاسی - وزیر کشور».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۲/۵/۲۶

شماره عمومی ۲۷۷۹۹

شماره خصوصی ۲۶۶۴

اداره کل شهربانی - عطف به شماره ۱۶۷۲/ب/۱۹۰۲۱ موضوع سرقت یکعدد ساعت طلای مچی از مغازه محمدعلی آژیر، بطوریکه سفارت انگلیس اطلاع میدهد مقامات نظامی انگلیس در اثر نبودن مدارك کافی نمیتوانند در اینباب تحقیق نمایند. مگر آنکه اسامی نظامیان هندی و جزئیات ذکر شود. رئیس اداره سیاسی - وزیر کشور».

برحذر داشتن مردم قم از نزدیک شدن به اردوگاههای متفقین

□ «فرمانداری قم

شماره ۱۴۴۳

تاریخ ۱۳۲۲/۳/۲۳

تعقیب آگهی شماره ۵۶۶۷ تاریخ ۲۱/۱۲/۲۹ مجدداً باستحضار اهالی شهرستان و دهات تابعه میرساند نزدیك شدن به اردوگاه و انبارهای ذخیره قسمت‌های ارتش متفقین طبق مقررات نظامی اکیداً ممنوع است و هرگاه کسی برخلاف رفتار کند طبق قوانین ارتش مورد مخاطره جانی واقع خواهد شد. البته کلیه اهالی شهر و دهات نهایت مراقبت را نموده واحتیاط را از دست نخواهند داد. فرماندار قم ـ محمد زندنیاپور».

تصادف اتومبیل بیمارستان شوروی با درشکه شماره ۳۵۶

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

تاریخ ۲۲/۳/۲۴

شماره ۲۰۵۲۱/۸۷۸۰ب

*وزارت کشور ـ برطبق گزارش کلانتری مرکز معروض می‌دارد ساعت ۱۰ روز ۱۴ ماه جاری اتومبیل شماره ۹۳۸ بیمارستان شوروی که از خیابان سپه عازم میدان سپه بوده، در میدان سپه به درشکه شماره ۳۵۶ـ کرایه به رانندگی هاشم فرزند قنبر دارای گواهینامه شماره ۱۴۶۸ مقیم صابون پزخانه که از شمال خیابان فردوسی به میدان سپه می‌رفته تصادف و به موجب گواهی دام پزشك کلانتری سوار در حدود سیصد ریال زیان بدرشکه مزبور وارد شده است. رئیس اداره کل شهربانی ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

● «۲۲/۳/۳۱ ـ ۱۷۵۰ وزارت کشور ـ اداره سیاسی

رونوشت جهت استحضار وزارت امور خارجه ایفا میگردد ـ وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

شماره ۱۷۹۳۳ـ۲۴۹۱

وزارت کشور - بر اثر وصول نامه ۱۹۴۱۵/۱۷۵۰ مورخ ۲۲/۴/۲۹ راجع به تصادف اتومبیل بیمارستان شوروی مراتب بسفارت شوروی نوشته شد. در پاسخی که اخیراً رسیده، می‌نویسد در ۶ ژوئیه ۱۹۴۳ بیمارستان شوروی هنوز دارای اتومبیل نبوده است که پیش آمدی مربوط به آن بوقوع بپیوندد.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمد علی همایون جاه».

تقاضای گماردن عده بیشتری پاسبان برای حفاظت از مؤسسات نظامی انگلیس

□ «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۳/۲۶

شماره ۸۴۱۵/۲۰۸۲

وزارت کشور ـ بازگشت به نامه ۱۹ـ۳ـ۲۲ شماره ۱۲۵۷ـ۱۴۶۶۱ راجع به کشته شدن علی اکبر فرزند صفرعلی از طرف سربازان هندی اشعار می‌دارد که موضوع همان است که آن وزارت سابقاً ضمن نامه ۹۶۵/س/۱۱۶۶۳ مورخه ۱۳۲۲/۳/۲ اطلاع داده‌اند و از طرف وزارت امور خارجه نیز در این باب طبق نامه اداره کل شهربانی یادداشتی به سفارت انگلیس ارسال و تقاضا شد که در تنبیه و مجازات مرتکب و تأدیه خون بها به بازماندگان مقتول اقدام نموده، نتیجه را اطلاع دهند. اینك سفارت نامبرده در پاسخ می‌نویسد که شخص مزبور یکی از سه نفری بود که در تاریخ ۸ مه مبادرت بر دخول در انبار نظامی انگلیس در تهران نمود، و چون بفرمان ایست نگهبان اعتنا نکرده سعی در فرار نمودند. نگهبان آنها را هدف تیر قرار داده، گلوله به علی اکبر اصابت و کشته شده است. رونوشت یادداشت واصله برای آگاهی به پیوست ارسال میگردد. بطوری که در نامه ۲۲/۲/۲۶ شماره ۱۲۸۷/۵۵۶۵ تقاضا شده خواهشمند است قدغن فرمایند مقامات مربوطه شهربانی و ژاندارمری اطلاعات لازم را مربوط به محل نظامیان انگلیس و انبارهای آنها از مقامات نظامی انگلیس گرفته و برای حفاظت موسسات نظامی آنها، با گماردن پاسبان بیشتر

اقدام موثری نمایند که بی جهت جان مردم به مخاطره نیفتد و موجب شکایت فراهم نگردد.
معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمد علی همایون جاه».

استفاده از زندانیان مجروح هندی برای ترمیم جاده و ایجاد مزاحمت آنان

● «وزارت کشور
امنیه کل کشور
کشف رمز وارده از خرم آباد (کشف کننده حمید کامران)
(تیمسار ریاست فرمانداری کل کشور ـ کپیه[1]: اهواز ـ ریاست ناحیه ژاندارمری).
طبق گزارش گروهان ملاوی، از طرف نیروی بریتانیا برای ترمیم جاده عده‌ای از هندیهای مجرم را که زندانی بودند، به اطراف «شتر خواب» آورده، استفاده عمله گری می‌نمایند. کدخدا، سرتیپ نظری و اهالی شترخواب متوالیاً از حرکات بی‌رویه و اجحافات آنها نسبت به اهالی شکایت داشته، بطوریکه استنباط می‌شود هنگام شب هندیهای مذکور مزاحم اهالی شده، داخل خانه‌های مردم می گردند مستدعی است امر و مقرر فرمایند بوسیله مقامات عالیه از اعمال افراد مزبور جلوگیری که در آتیه اختلافاتی بین اهالی و نیروی متفقین تولید نگردد. نمره ۹۰/۲۵۰۰/۴۲ ج مورخه ۲۲/۳/۳۰.
سرهنگ نائینی نژاد».

● «رونوشت برابر اصل است».

سرقت اتومبیل ادارهٔ حمل و نقل ارتش شوروی توسط سرباز مست روسی

□ «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
اداره سرکلانتری
تاریخ ۲۲/۴/۵

۱. رونوشت.

شماره ۱۹۷۵/۲۳۵۲۹/ب

وزارت کشور - بر طبق گزارش کلانتری ۱۱ معروض میدارد ساعت ۱۵ روز ۲۲/۳/۲۴ «قاردش کاریلیان» سرباز شوروی مأمور اداره حمل و نقل نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی به کلانتری مراجعه، اطلاع میدهد «کولیك دیمتری» مهاجر شوروی راننده دارای گواهی نامه شماره ۱۳۹۹۹ اداره حمل و نقل شوروی که در اثر استعمال الکل از حال طبیعی خارج بوده، یکی از اتومبیل های نیروی مذبور را که در اختیار «نیکلا» نام شوفر بوده دزدیده و برده است. از سر کلانتری برای پیدا شدن ماشین با قاردش نامبرده تشریك مساعی شده در نتیجه «کولیك» با اتومبیل در «دربند» بدست آمده، ماشین به موجب دستور کاپیتان «فی سین» افسر نیروی شوروی در مقابل رسید به گروهبان ۱ «گروچی» تحویل و «کولیك دیمتری» با پرونده به اداره آگاهی فرستاده شده است.

رئیس اداره کل شهربانی - سرتیپ اعتماد مقدم».

سقوط افسر روسی به چاه و مرگ وی در سمنان

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۱۳۲۲/۴/۶ شماره ۱۹۱۸

خیلی فوری.

اداره کل شهربانی - فرمانداری سمنان برای بازجویی و کشف یکنفر افسر شوروی که مفقود الاثر شده است، تقاضای اعزام دو نفر مأمور زبردست آگاهی نموده است. قدغن فرمائید بفوریت در انجام منظور اقدام و گزارش قضایا را هم بعداً بدهید. از طرف وزیر کشور».

● «وزارت کشور

استخراج تلگراف سمنان

مورخه ۲۲/۴/۶

(وزارت) کشور - تعقیب رمز ۱۵۳۲ فرماندهی سپاه شوروی جداً کشف قضیه را

خواستار، چون موضوع خیلی بغرنج، شهربانی سمنان بشماره ۸۷ ارم اداره کل شهربانی تقاضای اعزام دو نفر مامور آگاهی زبردست متخصص در کشف جنایت نموده، مستدعی است فوری تاکید در حرکت مامورین با اولین وسیله بفرمایند. چون گفتند اگر شهربانی کشف نکنند خودشان اقدام به توقیف اشخاص و اقدامات سخت خواهند نمود. برای حفظ مناسبات تقاضای اعزام مأمور از مرکز وعده داده شد. ۱۵۴۲ ـ الهامی».

● «وزارت کشور

استخراج تلگراف سمنان

مورخه ۲۲/۴/۱۲

کشف ـ تعقیب ۱۵۴۲ جنازه افسر مفقودالاثر از چاه کشف، معلوم شد در اثر بی‌مبالاتی و مستی در چاه پنجاه متری افتاده و مرده. مستدعی است از مأمورین اعزامی شهربانی کل و سیدحسن مأمور آگاهی شهربانی سمنان تقدیر فرمایند. ۱۶۰۵ ـ الهامی».

مزاحمت سربازان آمریکایی در مدارس دخترانه اراک

□ «وزارت کشور

تاریخ ۲۲/۴/۶

شماره ۱۶۶۶

محرمانه

وزارت امور خارجه ـ بطوریکه اطلاع رسیده سربازان آمریکایی در اراک غالباً به دبستانهای دخترانه داخل شده باعث وحشت دانش‌آموزان می‌شوند. اخیرا دو نفر از آنها به دبستان ۱۷ دی رفته، مقداری سنگ به داخل اطاقها انداخته‌اند. کودکان می‌خواستند که از ترس خود را از پنجره پرتاب کنند و دو نفر دیگر هم به دبستان منوچهری رفته و مدتی باعث تشویش و اضطراب نوآموزان گردیده‌اند و در موقعی که دبستان بسته است با لگد درب آنرا از پاشنه درمی‌آورند. تصدیق خواهند فرمود این نوع حرکات وحشیانه تاکنون سابقه نداشته و این قبیل تظاهرات و عملیات از طرف سربازان نیروی آمریکایی بینهایت مورد تاسف است. متمنی است با مذاکره با مقامات صلاحیتدار، برای جلوگیری از تکرار این عملیات

اقدامات لازم و موثری مبذول فرمایند از نتیجه وزارت کشور را مستحضر فرمایند.

وزیر کشور ـ رئیس اداره سیاسی».

●«وزارت کشور

تاریخ ۲۲/۴/۶

شماره ۱۶۶۶

محرمانه

فرمانداری اراک ـ بطوریکه اطلاع رسیده غالبا سربازان نیروی آمریکایی مقیم اراک به دبستانهای دخترانه داخل شده و باعث وحشت دانش آموزان می‌شوند و با اینکه اداره فرهنگ محل موضوع را به فرمانداری گزارش داده، تاکنون اقدامی بعمل نیامده است. تفصیل چیست و چرا تاکنون موضوع را گزارش نداده‌اند؟ قدغن نمائید تفصیل قضیه را با اقدامی که از طرف فرمانداری به عمل آمده فوراً اطلاع دهند.

وزیر کشور ـ رئیس اداره سیاسی»

□ «وزارت امور خارجه

رونوشت یادداشت شماره ۵۷۳ سفارت آمریکا

(سفارت دول متحد آمریکا تعارفات خود را به وزارت امور خارجه شاهنشاهی تقدیم و در پاسخ یادداشت شماره ۲۸۲۵ـ۱۰۹۵۰ به تاریخ ۲۱ تیر ماه ۱۳۲۲ راجع به گزارش سوءرفتار سربازان آمریکایی در دبستان دختران اراک محترماً اشعار می دارند که از فرمانده نیروی آمریکا در ایران نامه‌ای اکنون رسیده است و گزارش افسری را که مأمور رسیدگی بوده است به شرح زیر داده است:

واقعه‌ای که در یادداشت شماره ۱۰۹۵۰/۲۸/۲۵ وزارت امور خارجه شاهنشاهی شرح داده شده است زبانی[1] به قرارگاه ارتش آمریکا از طرف فرماندار اراک آقای ابراهیم شایان درحدود دهم مه ۱۹۴۳ گزارش داده شد. در این موقع ستوان یکم «پال. اس. شو» تحقیقات به عمل آورد و چیزی در نتیجه این تحقیق معلوم نگشت، جز اینکه این واقعه

۱. شفاهی

روی داده است. این مسئله به استحضار کلیه افراد نیرو رسانده شد و دستور داده شد که در آتیه هرگاه چنین عملی از کارکنان نظامی آمریکا سر بزند، مورد اغماض واقع نخواهد شد.
از این تاریخ به بعد چندین بار از فرماندار راجع به رفتار سربازان آمریکا استعلام شده و هر دفعه آقای فرماندار رضامندی کامل خود را از رفتار سربازان ما در حوزه سلطان آباد اظهار نموده‌اند.

در تاریخ دوم اوت ۱۹۴۳ پس از وصول یادداشت وزارت امور خارجه بار دیگر در این خصوص با آقای فرماندار مذاکره شد و ایشان اظهار نمودند که تنها دفعه‌ای که سربازان آمریکایی در دبستان دخترانه باعث زحمت شده‌اند در ماه آوریل امسال بوده و از آن تاریخ به بعد سربازان آمریکایی به ترتیب کاملاً رضایت بخش رفتار می کنند.

مشارالیه اظهار داشته است که در موضوع واقعه فوق به وزارت امور خارجه شرحی نوشته و اشعار داشته است که مقامات آمریکایی محل رضایت کامل ایشانرا جلب نموده‌اند.

فرمانده اضافه مینماید که هر گونه اقدامی ممکن باشد در آتیه برای جلوگیری از وقوع نظایر این گونه اعمال تأسف آور به عمل خواهد آمد.

سفارت نیز تأسفات خود را از این حادثه اظهار میدارد. موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را نسبت به آن وزارت شاهنشاهی تقدیم می دارد.

تهران ۱۸ اوت ۱۹۴۳ (۲۶ مرداد ۱۳۲۲) ـ مهر سفارت آمریکا)

وزارت امور خارجه شاهنشاهی ـ تهران».

● «رونوشت برابر با ترجمه است».

فرار رانندهٔ روسی پس از تصادف مقابل ادارهٔ دخانیات

□ «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۲۲/۴/۷

شماره ۴۵۲۳ / ن

اداره سیاسی ـ منتخب گزارش مورخه ۳۰ خرداد اداره کل شهربانی مربوط به

حوادث مهمه روز ۲۲/۳/۲۹ برای اطلاع و اقدام مقتضی ذیلاً درج می‌شود:

ـ ساعت ۲۱ اتومبیل ناشناسی که از قرار معلوم متعلق به نیروی شوروی بوده مقابل اداره دخانیات به سیدجعفر نام تصادف و پای او را شکسته و اتومبیل بدون توقف می‌رود سیدجعفر مزبور به بیمارستان اعزام و زیر درمان قرار گرفته است.

ـ طبق اطلاع واصله به کلانتری بخش ۳ ساعت ۲۴ یکدستگاه اتومبیل متعلق به نیروی شوروی مقابل باشگاه افسران به گوهر نام تصادف و او را مجروح و اتومبیل بدون توقف می‌رود مجروح به بیمارستان اعزام و زیر درمان قرار گرفته است ـ رئیس اداره انتظامات».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۲/۴/۱۲

شماره ۲۴۱۱۳

شماره ۲۱۵۵

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش روزانه مورخ ۳۰ خرداد اداره کل شهربانی در ساعت ۲۱ اتومبیل ناشناسی که از قرار معلوم متعلق به نیروی شوروی بوده مقابل اداره دخانیات به سیدجعفر نام تصادف و پای او را شکسته و اتومبیل بدون توقف می‌رود سید جعفر مزبور به بیمارستان اعزام و زیر درمان قرار گرفته است.

رئیس اداره سیاسی ـ وزیر کشور»

● «وزارت امور خارجه

تاریخ ۲۲/۶/۱۵

شماره ۲۳۴۳ ـ ۱۷۴۸۷

وزارت کشور ـ باعطف به نامه شماره ۲۰۱۶/۲۱۹۳۳ ـ مورخ ۲۲/۴/۲۰ و شماره ۲۵۱۲ مورخ ۲۲/۵/۲۷ راجع به تصادف یکی از اتومبیلهای نیروی شوروی مقابل بنگاه دخانیات به سیدجعفر نام دوخته فروش اشعار می‌دارد در گزارش کلانتری بخش ۱۰ به پیوست نامه مزبور شماره اتومبیل و نام و نشان راننده را معلوم ننموده‌اند، خواهشمند است

دستور فرمایند در چنین موارد مراقبت نمایند نام و نشان راننده و شماره اتومبیل معلوم و گزارش قید شود تا شرحی که به سفارت شوروی نوشته می‌شود روشن و جامع باشد و در این مورد بخصوص اگر شماره اتومبیل و نام و نشان راننده معلوم نیست لااقل میزان هزینه معالجه مصدوم را معین نمایند تا موضوع تعقیب شود.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون‌جاه»

● «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
اداره سر کلانتری
تاریخ ۲۲/۸/۱۴
شماره ۳۴۸۷/۴۲۰۸۹

وزارت کشور ـ معطوفاً به رونوشت مرقومه شماره ۷۹۲۹۳/۳۸۸۷ ـ ۲۲/۷/۲ معروض می‌دارد بر طبق گزارش کلانتری ۱۰ با بازجوئی مجددی که به عمل آمده اتومبیل مزبور رنگش خاکی و دارای چادر و شماره لاتین قرمز و راننده آن هم یك نفر از افسران نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی بوده که پس از تصادف به سیدجعفر از اتومبیل پیاده شد و مختصر توقفی نموده، مجدداً سوار اتومبیل و به طرف کرج رهسپار شده است و نسبت به میزان معالجه مصدوم هم بیمارستان روزبه فقط شرحی کتباً گواهی نموده که نامبرده در ۲۲/۳/۲۹ در بیمارستان بستری و در ۲۲/۷/۴ مرخص گردیده است. رئیس شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف»

گزارش شهربانی دربارهٔ تیراندازی سربازان شوروی به افسر ایرانی

□ «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
ادارهٔ آگاهی
تاریخ ۱۳۲۲/۴/۱۳
شماره ۲۶۲۷۸/۳۷۴

فوری - مستقیم

وزارت کشور - طبق گزارش اداره آگاهی معروض می گردد: ساعت ۲۱/۲ صبح به کلانتری ۱۰ اطلاع می‌رسد یك نفر افسر ارتش را در اواسط خیابان سی متری چند نفر از سربازان شوروی به وسیله گلوله مسلسل مجروح و فرار نموده‌اند. فوراً رئیس اداره سر کلانتری و رئیس اداره آگاهی به محل وقوع قضیه در خیابان سی‌متری (مابین دانشگاه و مجسمه) حاضر و چون سروان حبیب خاکزاد افسر مجروح به بیمارستان شماره یك ارتش حمل شده بود، درمحل مزبور تحقیقات مقدماتی به عمل آمده و بلافاصله به بیمارستان نامبرده رفته از سروان حبیب خاکزاد (مأمور هنگ نادری لشگر دو) که بوسیله چهارده تیر مسلسل از پای راست و ران مجروح شده بود و همچنین از (هائده) اهل رضائیه ۲۶ ساله عیال مشارالیه بازجوئی‌های لازم به عمل آمد. دو نفر نامبرده اظهار نموده‌اند تقریباً ساعت ۱۱/۲ شب گذشته سروان خاکزاد با خانمش درمنزل مشغول خوردن شام بوده‌اند (لویز) نام دختر نه ساله برادرزاده هایده که پس از صرف شام به اطاق خواب خود می‌رفته مشاهده می کند یکنفر پشت پنجره اطاق مزبور ایستاده و داخل اطاق را نگاه می کند. لویز مزبور ترسیده و درنتیجه داد و فریاد او سروان خاکزاد از پشت پنجره اطاق مشاهده می کند که یك نفر سرباز روسی جلو خانه آنها ایستاده است. سروان مزبور به مشارالیه می گوید چه می‌خواهید؟ پس از این اظهار سروان خاکزاد بدون لباس نظامی با زیرشلواری از منزل خارج شده با سرباز شوروی مزبور مذاکره کرده و سرباز از او معذرت خواسته است و سپس عیال مشارالیه (هایده) نیز از منزل خارج شده، به سرباز شوروی مزبور بدگوئی و اظهار می کند (پدرسوخته) بعداً سرباز شوروی سوار اتومبیل شده می‌رود.»

● «شهربانی کل کشور
۱۳۲۲/۴/۱۹

وزارت کشور - محترماً معروض می‌دارد ساعت یك بعد از نصف شب سه نفر از سربازان شوروی که یکی از آنها دارای مسلسل سبك و دو نفر دیگر اسلحه کوچك داشته‌اند با اتومبیل به درب منزل سروان خاکزاد رفته، سروان نامبرده با لباس نظامی از منزل

خارج و به طوریکه هایده عیال مشارالیه اظهار می کند به محض اینکه سروان خاکزاد نزد سه نفر سرباز روسی می‌رود یکی از آنها به زبان روسی اظهاراتی به سروان خاکزاد نموده و دیگری اسلحه خود را به طرف مشارالیه نشانه می‌رود، که هایده خانم لوله اسلحه را گرفته تا به سروان مزبور اصابت نکند. سرباز شوروی او را پرت کرده وبلافاصله خاکزاد به طرف مزبور حمله نموده می گوید چه می‌خواهید؟ در این اثنا یکی از سربازان شوروی با اسلحه کمری به طرف هوا تیراندازی و سروان خاکزاد برای اینکه خود را از دست آنها نجات بدهد به طرف خرابه رو به منزل خود فرار کرده، یکی دیگر از سربازان شوروی با مسلسل به طرف سروان خاکزاد تیراندازی و او را مجروح نموده، خودشان را پنهان می‌نمایند، ولی اتومبیل آنها در خیابان می‌ماند در این بین سربازان آمریکائی که با اتومبیل تصادفاً از آنجا عبور می کرده‌اند سروان نامبرده را برای معالجه به بیمارستان شماره (۱) ارتش حمل می کنند و پس از نیم ساعت سه نفر سرباز شوروی مزبور پیدا شده سوار اتومبیل خود گشته می‌روند(ضمناً سرهنگ نیساری افسر ارتش که همسایه سروان خاکزاد می‌باشد شفاهاً اظهار نموده است موقعیکه سه نفر سرباز روسی می‌خواسته‌اند سوار اتومبیل شده اتومبیل را ببرند، يك اتومبیل دیگر شوروی که حامل عده‌ای سرباز مسلح بوده به آنجا رسیده و به اتفاق همان اتومبیل حرکت می کند. به طوریکه استنباط می‌شود ممکن است سه نفر سرباز مزبور پس از تیراندازی و مجروح کردن سروان خاکزاد به مرکز خودشان اطلاع داده و عده مزبور جهت کمك به آنها به محل آمده باشند).

فعلاً سروان خاکزاد در بیمارستان شماره (۱) ارتش تحت معالجه و حالت مزاجی او نیز ظاهراً خوب و خود مشارالیه شخص قوی البنیه وجسوری به نظر می‌رسد... سروان خاکزاد چنین جلوه می‌دهد که شاید سربازان مزبور از لحاظ جنبه سیاسی این عمل را نسبت به او اجرا نموده باشند. ولی نسبت به این موضوع هیچ گونه مدارکی در بازجوئی به دست نیامده است مراتب عرض و قضیه تحت تعقیب می‌باشد.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ اعتماد مقدم»

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

مورخه ۲۲/۴/۱۹

شماره ۲۱۷۴/۷۳۴

محرمانه و فوری

وزارت امور خارجه ـ رونوشت گزارش شماره ۲۶۲۷۸ـ ۳۷۴ مورخه ۱۳۲۲/۴/۱۳ راجع به سوءقصد سه تن از نظامیان شوروی به سروان حبیب خاکزاد افسر ارتش تلوا ایفاد، متمنی است برای رسیدگی و تعقیب قضیه و اعتراض به این قبیل اقدامات هر اقدامی که مقتضی باشد مبذول و از نتیجه وزارت کشور را مستحضر فرمائید ـ وزیر کشور».

● «رونوشت شرح بالا به انضمام رونوشت گزارش شهربانی برای استحضار جناب آقای نخست‌وزیر تقدیم میگردد ـ وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه

ادارهٔ دوم سیاسی

شماره ۲۲۰۳/۱۶۴۱۱

بتاریخ ۱۳۲۲/۶/۱

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۷۷۷/۲۱۷۴ مورخ ۱۳۲۲/۴/۱۹ راجع به سوءقصد سه تن از نظامیان شوروی به سروان حبیب خاکزاد افسر ارتش زحمت اشعار می‌دارد دراین موضوع با نماینده سفارت شوروی مذاکره به عمل آمده، اینك رونوشت نامه وزارت امور خارجه شماره ۲۰۳/۱۶۴۱۱ مورخه ۱۳۲۲/۶/۱ در این باب به ضمیمه فرستاده می‌شود ـ از طرف نخست‌وزیر».

خودداری از تحویل راننده متخلف ایرانی اتومبیل قوای شوروی

□ «وزارت کشور

امنیه کل کشور

تاریخ ۲۲/۴/۱۶

شماره ۳۸۳۶ / ق ۲

تیمسار ریاست معظم ژاندارمری کل کشور

گزارش ـ محترماً معروض می‌دارد گزارش هنگ ۱ ژاندارمری مرکز به استناد گزارش گروهان اول حاکی است ساعت ۸/۳۰ بعدازظهر مورخه ۲۲/۴/۷ اتومبیل شوروی سیستم فورد ۴۲ که راننده آن محسن شیقی‌زاده دارنده شناسنامه شماره ۷۲۲۷ صادره از تهران که بدون گواهینامه رانندگی بوده و عده‌ای مسافر داشته، در چهار کیلومتری گروه قطعه محمد علیخان راه قم واژگون و درنتیجه یکنفر از مسافرین مقتول و چهار نفر مجروح می گردند، در این بین سرهنگ دکتر ابتعی[1] که از قم عازم تهران بوده، به محل وقوع رسیده، مجروحین را پانسمان و سپس متوفی را با مجروحین به بیمارستان فیروزآبادی روانه می‌نماید. مراتب تلفناً[2] بوسیله گروهان نامبرده به دادستان دادسرای تهران اطلاع که نماینده و پزشك قانونی جهت تشریفات قانونی به بیمارستان مزبور اعزام دارند.

ضمناًنصرت‌الله کردبچه به معیت یکنفر سرباز شوروی به دسته ژاندارمری حسن‌آباد حاضر، راننده موصوف را که بازداشت بوده تحویل گرفته همراه خود می‌برند. گزارش معروض، منوط به امر عالی است.

از طرف فرمانده ناحیه ۱ ژندارمری مرکز ـ سروان نشاط».

● «رونوشت فرستاده بالا جهت اطلاع وزارت کشور ایفاد می گردد رئیس ژاندارمری کل کشور ـ سرلشکر آق اولی».

● «با ذکر موضوع گزارش به وزارت خارجه بنویسید که شوفرها، مسافرانی را که هیچگونه ارتباطی با ارتش شوروی و محمولات آنها ندارند، قبول نکنند».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۲/۵/۲۹

۱. ابطحی

۲. به‌وسیله تلفن

شماره خصوصی ۲۶۶۴
شماره عمومی ۲۷۵۳۷

وزارت امور خارجه ـ به گزارش فرمانده ناحیه ۱ ژاندارمری مرکز ساعت ۸/۳۰ بعدازظهر روز ۲۲/۴/۷ اتومبیل شوروی سیستم فورد ۴۲ که راننده آن محسن شیقی‌زاده دارنده شناسنامه شماره ۷۲۲۷ تهران فاقد گواهینامه رانندگی وعده‌ای مسافر همراه داشته، درچهار کیلومتری گروه قلعه محمد علیخان راه قم واژگون و درنتیجه یکنفر از مسافرین مقتول و چهار نفر مجروح می گردند. سپس متوفی و مجروحین به بیمارستان فیروزآبادی اعزام و مراتب به دادستان دادسرای تهران اطلاع داده شده است. چون راننده مزبور در ژاندارمری حسن‌آباد تحت تعقیب وبرای تکمیل پرونده بازداشت بود، به وسیله نصرالله کردبچه و یك نفر سرباز شوروی تحویل گرفته شده همراه خود می‌برند. متمنی است قدغن فرمائید نسبت به تحویل شوفر مرتکب به دادسرا وجلوگیری از قبول مسافرین یا بار به وسیله اتومبیلهای نیروی متفقین از هرگونه اقدامی که به عمل خواهند آورد وزارت کشور را مستحضر سازند. وزیر کشور ـ رئیس اداره سیاسی».

● «وزارت امور خارجه
اداره دوم سیاسی
تاریخ ۲۲/۸/۱۵
شماره ۳۱۹۴/۲۱۵۸۱

وزارت کشور ـ پس از وصول نامه شماره ۲۶۶۴ـ ۲۷۵۳۷ مورخ ۲۲/۵/۲۹ متضمن گزارش فرمانده ناحیه یك ژاندارمری مرکز راجع به اینکه اتومبیل شوروی سیستم فورد ۴۲ که راننده آن محسن شیقی‌زاده بوده، در راه قم واژگون گردیده، یك نفر از مسافرین مقتول و چهار نفر دیگر مجروح شده‌اند، مراتب به سفارت کبرای شوروی نوشته شد. اینکه در پاسخ اشعار داشته‌اند که راننده محسن شیقی‌زاده فعلاً درجنوب ایران است و به محض بازگشت به تهران فوراً درا ختیار مقامات ایرانی گذارده خواهد شد. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

جنجال‌آفرینی و هفت‌تیرکشی سربازان هندی در میدان ۲۴ اسفند

□«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۲/۴/۲۱

شماره ۲۱۱۳/۲۷۷۸۸/ب

●وزارت کشور

بر طبق گزارش کلانتری ۳ معروض می‌دارد ساعت ۲۰ روز ۳ ماه جاری بانو مهری سعیدی و صادق فرشین‌رو و هاشم اولی کارمند اداره تخشائی[1] به معیت فئودور مورل مأمورین دژبان نیروی انگلیس و ژان مترجم، به کلانتری مراجعه بانوی نامبرده دادخواهی نموده است که ساعت ۱۹ باتفاق چند نفر بانو و مرد از منسوبان خود از میدان ۲۴ اسفند[2] عبور می کرده، دو نفر سرباز هندی دست کلفت او را گرفته مشارالیها آنها را از این عمل منع کرده و در آن بین یکنفر سرباز هندی دیگر سوت زده و ده تن هندی جمع شده یکی هفت‌تیر و دیگری چاقو کشیده با لگد و مشت آنها را کتك زده‌اند. بالاخره براهنمایی یکی از هندی‌ها به منزل افسر انگلیسی که در آن نزدیکی بوده رفته و شکایت کرده که بوسیله مأمورین مزبور شاکیان را برای دادخواهی بکلانتری فرستاده‌اند، ولی هویت سربازان هندی بدست نیامده است. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

●«رونوشت جهت استحضار وزارت امور خارجه ایفاد می گردد».

●«وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۵/۲۳

شماره ۱۵۷۴۳/۳۵۹۳

وزارت کشور

---

۱. ادارهٔ تسلیحات (نظام)، فرهنگ معین، جلد اول

۲. میدان انقلاب

بازگشت به نامه ۱۳۲۲/۵/۱۵ شماره ۲۵۹۳۷/۲۴۲۶ راجع به دادخواست بانو مهری سعیدی از رفتار بیرویه سربازان هندی به استحضار میرساند با اینکه مکرر از آن وزارت تقاضا شده است دستور فرمائید این قبیل وقایع را زودتر به اطلاع برساند تا اقدامات وزارت امور خارجه مواجه با اشکال نشود، معذالك ملاحظه میشود که گزارش مورخه ۱۳۲۲/۴/۲۱ اداره کل شهربانی را در تاریخ ۱۳۲۲/۵/۱۵ به وزارت امور خارجه ارسال فرموده‌اند.

خواهشمند است توجه مخصوصی در این باب مبذول و دستور فرمایند این قبیل گزارشات را بدون تأخیر به وزارت امور خارجه ارسال دارند تا مقامات وابسته متفقین به استناد اینکه مدتی است از وقوع حادثه گذشته و نمی‌توان مرتکب را معین نمود، موضوع را بلاتعقیب نگذارند. معاون کل وزارت امور خارجه - محمدعلی همایون‌جاه».

سرقت سایه‌بان مأمور راهنمایی چهار راه فردوسی توسط سربازان آمریکایی

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۲/۴/۲۶ شماره ۲۲۹۹/۲۸۷۳۲

وزارت کشور - برطبق گزارش کلانتری ۴ معروض میدارد ساعت ۲۲ روز ۱۴ ماه جاری چند نفر از سربازان نیروی آمریکا که هویت آنها بدست نیامده، چتر سایه‌بان پاس راهنمایی چهار راه فردوسی را از جا کنده و بطرف خیابان شاه برده و چون پاسبان آنها را تعقیب نموده، سایه‌بان را در پاساژ خیابان شاه گذارده و رفته‌اند. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ اعتماد مقدم».

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

شماره ۱۳۳۰۱/۳۱۷۳

تاریخ ۲۲/۵/۱۱ پیوست ندارد.

وزارت کشور ـ بازگشت بنامه ۱۳۲۲/۴/۲۸ شماره ۲۵۸۰۷/۱۵۸ راجع به بردن سایه‌بان پاس اداره راهنمایی و رانندگی از طرف سربازان آمریکایی باستحضار میرساند: سابقاً از آن وزارت تقاضا گردید دستور فرمایند گزارشات مربوط بحوادث نیروی متفقین را زودتر به وزارت امور خارجه ارسال دارند تا اقدامات وزارت امور خارجه نزد سفارتخانه‌های مربوطه بعلت تأخیر مواجه با اشکال نشده و به نتیجه برسد. اینك بطوریکه ملاحظه میفرمایند در اینمورد پانزده روز بعد از وقوع حادثه مراتب را به وزارت امور خارجه اطلاع داده‌اند. بنابراین خواهشمند است بطوریکه سابقاً نیز تقاضا گردیده، دستور فرمایند در این قبیل موارد اداره کل شهربانی گزارشات را مانند سابق مستقیماً به وزارت امور خارجه ارسال دارند تا تأخیری در وصول آن و اقدام نشود. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه.»

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

بتاریخ ۱۳۲۲/۶/۱۵ شماره ۱۷۵۰۱/۴۰۶۹ پیوست دارد.

پیرو نامه ۲۲/۵/۱۱ شماره ۱۳۳۰۱ ـ ۳۱۷۳ راجع به بردن سایه‌بان پاس اداره راهنمایی و رانندگی از طرف سربازان آمریکایی می‌نگارد که مراتب همانوقت بسفارت آمریکا اشعار و خواسته شد دستور دهند مقامات مربوطه در تنبیه سربازان مزبور و جریان خسارت وارده و جلوگیری از این قبیل عملیات بیرویه اقدام لازم معمول داشته، نتیجه را اعلام دارند. اینك سفارت نامبرده در پاسخ می‌نویسد که از طرف فرمانده نیروی آمریکا در اینباب تحقیقات دقیق بعمل آمده و هویت سربازان آمریکایی معلوم نشده است. رونوشت ترجمه یادداشت واصله برای مزید آگهی آن وزارت به پیوست ارسال میگردد. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون‌جاه»

● «ترجمه‌ی نامۀ سفارت آمریکا شماره ۵۹۱ـ۱۹۴۳

وزارت امور خارجه شاهنشاهی ـ تهران

سفارت دول متحده آمریکا تعارفات خود را به وزارت امور خارجه شاهنشاهی تقدیم

و در پاسخ یادداشت شماره ۱۲۳۲۶/۳۳۱۳ بتاریخ نهم مرداد ۱۳۲۲ راجع به گزارش سوءرفتار نظامیان آمریکا در تهران در ۱۲ تیرماه ۱۳۲۲ محترماً اشعار می‌دارد که تحقیقات دقیق از طرف فرمانده نیروی آمریکا بعمل آمده و هویت سربازان آمریکایی معلوم نشده است. فرمانده اضافه می کند که چنانچه مایل باشند ادعای خسارت برای سایه‌بان ممکن است به افسر دعاوی ناحیه کوهستان فرماندهی خلیج فارس که در تهران مقیم است، تسلیم شود.

سفارت موقع را مغتنم شمرده، احترامات فائقه را نسبت به آن وزارت شاهنشاهی تجدید می نماید ـ مهر سفارت».

کتك زدن دهبان «آوج» توسط آمریکایی ها

□ «پس از عنوان.

پیرو معرضه شماره ۴۵۶ـ۲۲/۴/۲۶

محرمانه ـ مستقیم بعرض می‌رساند: چند روز قبل آقای ماژور کول رئیس اداره دژبانی آمریکا باتفاق مترجم خود به آوج آمده، بنده را ملاقات و اظهار داشته راجع بگزارش شما موضوع حرکات دو نفر از آمریکایی‌ها که از قزوین به مرکز مراجعه شده بود، از سفارت آمریکا تامینات مراجعه و شخصاً برای رسیدگی آمده، بنده هم شرح قضایا و اقدام رئیس دژبانی محلی را نسبت به آن دو نفر توضیح داده و بعد اظهار داشتند که فی‌الساعه به چادرهای آمریکائی‌ها متوقف در آوج رفته، دستورات لازم نیز به رئیس دژبان اینجا می دهم. ضمناً دهبان رسمی آوج را که آن دو نفر آمریکائی قبلاً کتك زده بودند، خواسته و اظهار داشتند که شرح حال و زیان وارده به خود را به بخشداری کتباً بنویسد و از بخشداری هم مستقیماً به خود من در طهران مراجعه شود، اقدام مقتضی می نمائیم. اینك رونوشت شرح حال دهبان نامبرده بپیوست تقدیم می‌شود. مستدعی است مقرر فرمائید شرح لازم به آقای ماژور کول به نشانی زیر: طهران ـ امیر آباد، اردوگاه آمریکائی‌ها، قسمت دژبانی نوشته شود که اقدام لازم بعمل آورند، ضمناً در پایان مذاکرات خود اظهار داشتند چنانچه من بعد پیش آمدی شود که محتاج به مراجعه به مرکز شود، برای اینکه زودتر اقدام بعمل آید مراتب را

مستقیماً به خود من اطلاع دهید که بدون فوت وقت اقدام نمایم، محتاج به مقامات دیگر نیست که بطول انجامد. برای آگاهی بعرض رسید. بخشدار آوج ـ دبیر ساقی».

● «۲۲/۸/۷ ـ بخشدار محترم آوج

محترماً بعرض می‌رساند: بطوریکه خاطر مبارك مسبوق است تقریباً در سه ماه قبل دو نفر آمریکائی که مشروب زیادی استعمال و بعداً وارد محل شده، در کمال هرزه گی و شرارت به منزل اینجانب که مسیو سنت آمریکائی منزل داشت حمله نموده، از آنجائیکه بنده سمت دهبان رسمی را دارا هستم، برای جلوگیری از حرکات آنها فوراً سر جاده آمده و یکی از پلیس‌های آمریکائی که معروف به «م.پ» هستند را همراه خود آورده، سپس دو نفر آمریکائی نامبرده با حضور پلیس و جمعی از اهالی بنده را کتك کاری کرده و ضرباتی وارد نموده‌اند، و خود آنها بعداً مورد تعقیب روسای خودشان قرار گرفته شده، منهم لاعلاج برای اینکه در محل وسایل معالجه نبود به قزوین عزیمت، مدتی در قزوین تحت معالجه و در حدود شش هزار ریال متضرر گردیده و قسمتی که ممکن بود در قزوین معالجه نموده و به محل مراجعت نمودم و یك قسمت که محتاج عمل بود، باقی مانده که استطاعت هزینه آن را ندارم. مستدعی است اقدام مقتضی برای بنده بفرمائید که خسارت وارده جبران شده و در یکی از مریضخانه‌های آمریکایی معالجه نمایند، والا بعداً جان بنده در خطر می‌باشد. آقای کول رئیس دژبان اردوگاه آمریکائی امیر آباد که روز قبل تشریف آوردند اینجا و مترجم ایشان گفته که شرح حال خودتان بنویسید که اقدام خواهد شد. دهبان رسمی آوج ـ تقی حسنخانی».

● «وزارت کشور

استانداری یکم

فرمانداری قزوین

تاریخ ۱۳۲۲/۱۰/۱۲ شماره ۵۸۵۰ ضمیمه ۲

وزارت کشور ـ عطف بنامه ۵۹۲۷۹/۶۱۵۴ ـ ۲۲/۱۰/۴ صادره از اداره سیاسی، اینکه اظهار کرده‌اند موضوع بطور رضایت‌بخشی خاتمه پیدا کرده، اینطور نیست.

اینك رونوشت نامه بخشداری آوج و دهبان آوج بضمیمه تقدیم گردید. اگرچه یکنوع صورت‌سازی با آمدن ماژور کول بعمل آمده، ولی در مقابل خسارت و معالجه دهبان

مزبور هیچگونه اقدامی تا به حال نشده است. مقتضی است توجه لازم در این باب مبذول گردد ـ فرماندار شهرستان قزوین».

چاقوکشی و تیراندازی سربازان آمریکایی در تهران

□ «وزارت داخله

اداره کل شهربانی

بتاریخ ۲۲/۴/۲۶ نمره ۲۲۹۸/۲۸۷۲۸ ب

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش کلانتری ۳ معروض می‌دارد ساعت ۲۲ روز ۱۴ ماه جاری چند نفر سرباز آمریکایی در خیابان فارس درب خانه‌های اشخاص منجمله خانه پرورش کارمند وزارت دارایی واقع در کوچه گرمابه فارس را زده، عباس پسر نجاتعلی گماشته مشارالیه، درب را باز، سربازان که هر یك چاقوی کوچکی در دست داشته بمشارالیه حمله و در نتیجه دست او را مختصر زخمی نموده، داخل حیاط شده که دژبان نیروی آمریکا رسیده، آنها را بقسمت مربوطه جلب می‌نماید و در ضمن پاسبان شماره ۵۱۵ پاس میدان شاهرضا و در مراجعت از پاس گزارش داده در کوچه نامبرده چند نفر دژبان نیروی آمریکا درب خانه مستر کریم دفتردار تجارتی انگلیس‌ها را زده، چون گماشته مشارالیه درب را باز نکرده و از روی بام از آنهااستعلام نموده، دژبان‌ها یك تیر به طرف هوا شلیك و سپس از منزل همسایه داخل خانه شده، پس از جستجو خارج می‌شوند و از قرار معلوم مامورین در تعقیب سربازان نیروی آمریکا بوده‌اند. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ اعتماد مقدم».

● «۲۵۰۵ـ۲۶۵۴۳ـ ۲۲/۵/۱۰ رونوشت گزارش برای اطلاع وزارت امور خارجه ارسال گردد».

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

بتاریخ ۱۳۲۲/۶/۶ شماره ۳۳۸۸ـ۱۴۴۸۳

وزارت کشور ـ بازگشت بنامه ۱۳۲۲/۵/۱۰ شماره ۲۵۰۵ـ۲۶۵۴۳ موضوع

سوءرفتار سربازان آمریکایی در خیابان فارس باستحضار می‌رساند که مراتب به سفارت آمریکا اشعار و اینکه رونوشت پاسخی که رسیده است برای اطلاع به پیوست ارسال می گردد. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

● رونوشت پاسخ شماره ۵۶۹ سفارت آمریکا تهران ـ ۱۱ اوت ۱۹۴۳ (۱۹ مرداد ۱۳۲۲)

(وزارت امور خارجه شاهنشاهی ـ تهران

سفارت دول متحده آمریکا تعارفات خود را به وزارت امور خارجه شاهنشاهی تقدیم و در پاسخ یادداشت شماره ۳۴۲۷ـ۱۲۷۶۲ آن وزارت به تاریخ ۶۱ مرداد ۱۳۲۲ راجع به اغتشاشی که شب ششم ژوئیه از طرف سربازان آمریکایی در خیابان فارس در تهران ایجاد شده بود محترماً اشعار می‌دارد که مستقیماً از طرف یکی از ایرانیان راجع به این اغتشاش به سفارت شکایت شد و قضیه از (در) آن تاریخ به اطلاع فرمانده ارتش آمریکا رسانیده شد. درجواب فرمانده مزبور اظهارات ذیل را نموده است:

دو گشتی از دژبانان آمریکایی تحت فرماندهی افسر روز به مجرد وصول گزارش در شب ششم ژوئیه به محل واقعه اعزام گردید. جمعیتی از اهالی و هندیان و سربازان آمریکایی مشاهده شد و ادعا نمودند که دو آمریکایی وارد آن محوطه شده و یکی دو بار آمده و فریاد برآورده است که در کوچه به دوست وی چاقو کشیده‌اند. صاحب خانه مانع شده است از اینکه خانه را بگردند، معذالك با اجازه صاحب خانه و به همراهی يك پاسبان ایرانی و يك مترجم، خانه همسایه و از اشخاص مجاور مورد تفتیش قرار گرفته و چیزی معلوم نشد که مآخذ اعتراض به رفتار خلاف معمول باشد. اغلب در این محوطه بازرسی می‌شود و بدین طریق کارکنان آمریکایی را از آنجا بکلی دور نگاه می‌دارند. لکن خاطر عالی را متوجه می‌سازد به اینکه کارکنان سایر کشورها ممکن است اغلب در این محوطه پیدا شوند. سفارت موقع را مغتنم شمرده، احترامات فائقه را نسبت به آن وزارت شاهنشاهی تجدید مینماید ـ مهر سفارت).

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

نمرهٔ عمومی ۳۶۵۰۳ نمره خصوصی ۳۶۱۷ تاریخ ۲۲/۶/۲۲ اداره کل شهربانی- عطف بشماره ۲۲۹۸-۲۸۷۲۸-ب موضوع سوءرفتار سربازان آمریکایی در خیابان فارس اینك رونوشت پاسخی که سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه نگاشته است تلوا فرستاده می‌شود-وزیر کشور».

تهدید رئیس پلیس نظامی آمریکا مبنی بر شکستن درب خانه‌های مردم بروجرد

□«وزارت کشور

فرمانداری خرم آباد لرستان

بخشداری و شهرداری بروجرد

تاریخ ۲۲/۵/۱

شماره ۲۴۵۸۶

اداره فرمانداری شهرستان بروجرد. محترماً عطف به امریه شماره-راجع به رفتار پاره‌ای از سربازان نیروی آمریکا به عرض میرساند در نتیجه مذاکره و ملاقاتی که با مامورین پلیس آنها در شهر بعمل آمد و از طرفی مطابق گزارشات کتبی و شفاهی روزانه، این چند روزه رفتار غیر انتظاری از سربازان مذکور مشاهده نشد، ولی در ساعت ۲۳ شب ۱۸ ماه جاری سه نفر سرباز آمریکائی که گویا در همان موقع با اتومبیل از خارج وارد شده بودند، به حال مستی به کوچه آقای بشیر معظم رئیس پست و تلگراف رفته چند خانه از آنجا رامنجمله منزل آقای معظمی و حاج امین نصرت و به سایر خانه‌ها داخل، اهل خانه متوحش تلفناً اطلاع فوراً خود اینجانب به محل مذکور رفته در نتیجه تجسس مامورین پلیس آنهارا پیداکرده قضایا را به آنهاتذکر داده سربازان مزبور را که در حال مستی و در آن کوچه بودند جلب و با اتومبیل به محل قرارگاه خود اعزام داشتند.

۱-نیز ساعت ۶ عصر ۱۹ ماه جاری «ساجین جانسن» ساکن امریکائی که خود را رئیس پلیس نظامی مامور بروجرد معرفی میکرد به اتفاق عزیز آبدری مترجم خود به شهربانی آمده به وسیله مترجم اظهار داشت چون اکثر اوقات سوءظنی به پاره‌ای از خانه‌ها برده می‌شود و می‌خواهیم داخل خانه بشویم، صاحبان خانه از باز کردن درب خودداری

می نمایند و از لحاظ اینکه ماموریت داریم به نقاطی که مورد سوءظن است داخل و بازرسی نمائیم و پاره‌ای ازصاحبان خانه درب را باز نمی‌نمایند مجبوریم در ب را شکسته داخل شویم. لذا برای آگهی عموم اعلانی منتشر نمائید که در آتیه در هر موقع پلیس‌های آمریکایی به نقاطی که سوءظن داشته باشند صاحبان خانه درب را باز، والا درب را شکسته و وارد خواهیم شد. چون اظهارات ایشان نسبت به این موضوع صورت قانونی نداشت و باعث زحمت اشخاص مورد اشکال بود (مفاد شرح معروض را مترجم او بفارسی ترجمه) و چون این عمل بدون حضور پاسبان و مامورین انتظامی شهر دچار اشکال میشد در نتیجه مذاکرات لازمه حضوری بنابراین شد در آتیه در هر موضوع به هر يك از نقاط شهر سوءظن داشته باشند به شهربانی یا کلانتری‌های هر بخش اطلاع داده مامورین شهربانی برای پیشرفت منظور به اتفاق رفته، مساعدت لازمه را بعمل آورند.

۲ـهم چنین چون مطابق پیشینه‌های مربوطه وسائط نقلیه آنهااکثراً در شهر و اطراف اشخاص رازیر گرفته مجروح و مقتول شده‌اند، در این باب مذاکرات لازمه به‌عمل آمد. بااینکه پاس‌های پاسبان در خط سیر وسائط نقلیه از داخل شهر برقرار است، قرار شدروزانه ساعت۸ الی ۱۲ ظهر که اتومبیل‌های آنهازیادتر از سایر اوقات در شهر رفت و آمد مینماید، پاسهای پاسبان بیشتر از معمول گذشته در خط سیر گمارده که به‌اتفاق پلیس‌های آنهادر شهر مراقبت نمایند، اشخاص رااز تصادفات اتومبیلها محفوظ باشند، همینطور آنان به‌رانندگان خود گوشزد نمایند که‌در شهر سرعت سیر را کم کرده که‌پیش آمدسوئی نشود. استحضاراً معروض گردید.

کفیل شهربانی بروجرد و لرستان ـ یاور خلیل‌پور».

● «رونوشت شرح بالابه‌وزارت کشور تقدیم و به عرض میرساند که کلیه مذاکرات باحضور خود اینجانب معمول و به ترتیبی معروض شده قرار داد نموده در آتیه رفتار نمایند. فرماندار شهرستان بروجرد ـ عضدی».

هدف قرار گرفتن سرباز آمریکایی به هنگام سرقت در اهواز

☐ «وزارت کشور

استان ششم

شماره ۲۳۶۰ تاریخ ۱۳۲۲/۵/۳

وزارت کشور ـ اداره سیاسی

از شهربانی اهواز گزارش می‌دهند که در ساعت ۲۲ روز ۲۲/۴/۶ سرپاسبان ۲ جبری‌پور به معیت عشقعلی پاسبان شماره ۵۱ و ولی‌الله پاسبان شماره ۱۱ معمولاً برای گشت بطرف اهواز قدیم و قطعه ۴ روانه ساعت ۱۱/۱/۲ صبح به کلانتری بخش ۲ گزارش می‌دهند که پشت انبار کالای اقتصادی در تاریکی چندنفر را از دور مشاهده و بر حسب وظیفه به آنها اخطار (ایست) داده چون جواب نداده‌اند و متواری می‌شوند یقین حاصل می‌شود که از سارقین هستند و برای دستبرد آمده‌اند. در نتیجه پاسبان شماره ۱۱۰ ولی‌الله یك تیر فشنگ بطرف آنها خالی نموده بعداً معلوم می‌شود به یك نفر از سربازان سیاه آمریکایی اصابت نموده و مراتب فوراً به وسیله تلفن به دژبان نیروی آمریکائیها اطلاع داده می‌شود. همان ساعت دو نفر سرباز آمریکایی با اتومبیل نعش کش در محل حاضر و جنازه به قسمت مربوطه حمل و قضیه تحت تعقیب است. استاندار استان ششم ـ مصباح ناظمی».

شکایت مأموران ژاندارمری زنجان از بدرفتاری انگلیسی‌ها

□ «نمره ۱۵۵ـ۱۰ ۲۲/۵/۱۰

پس از عنوان

محترماً بعرض می‌رساند: در مورخه ۲۲/۵/۱۰ یك نفر سرگروهبان انگلیسی که مامور بررسی راه خط زنجان است آمده جلوی پاسگاه آشور بنای فحاشی به ژاندارم شعبان نماید. حتی یك کشیده هم بصورت مشارالیه در انظار مردم انداخته اظهار می‌نماید چرا جلوی پاسگاه راه کشیده و شن‌ریزی نموده‌اید؟ این شن مال ما است. هرچه می گوئیم شن را مدت یك سال است خودمان آورده و ریخته‌ایم، فحش می‌دهد. چنانچه جوابگوئی بشود تولید فساد خواهد شد. در ضمن در انظار مردم جواب می گوئیم، می‌زنند و فحاشی می‌نمایند. مستدعی است تکلیف مامورین راه (ژاندارم‌های عرض راه) را تعیین فرمائید.

انگلیسی‌ها از این یك مشت ژاندارمهای گرسنه و بیچاره چه می‌خواهند؟ مگر هرجا شن باشد دولت ایران به انگلیس‌ها فروخته که مردمان ایران حق شن‌ریزی به جلوی اداره

ندارند؟ اینك برای اشعار خاطر مبارك معروض گردید.

رئیس پاسگاه ژاندارمری «شور» ـ هاشم ثقفی»

● «رونوشت برابر اصل است.»

اخذ ۱۰۰ اسکناس ۱۰ ریالی توسط سرباز آمریکایی از افسر ایرانی

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۲/۵/۱۷

شماره ۲۶۲۸/۳۲۹۵۸/ب

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش کلانتری ۳ معروض می گردد ساعت ۲۴ روز ۶ ماه جاری پاسبان شماره ۹۵۶ پاس خیابان پهلوی به همراه سروان رشیدی از قسمت اداره ۱۲ پارك به کلانتری رفته گزارش داده است یك نفر از سربازان نیروی دول متحده آمریکا به من مراجعه و با دست سروان و خانمش را که عبور می کردند نشان داده و به اشاره گفت سروان مرا زده است. افسر نامبرده نیز مدعی بود که سرباز مزبور از او پول خواسته و یکصد اسکناس ده ریالی به او داده و در آن موقع دو دستگاه ماشین نیروی آمریکا رسیده سرباز با آنها صحبت کرده خواسته‌اند پاسبان و سروان و خانمش و استوار را با خود ببرند، که از رفتن خودداری و باتفاق به کلانتری اعزام شدند. افسر شماره یکی از اتومبیل‌هایش ۱۶۳۱۰ بوده است. مراتب به دژبانی نیروی آمریکا اعلام گردیده است.

رئیس شهربانی کل کشور، سرتیپ خسروپناه».

مهلت ۲۴ ساعته کنسول شوروی برای اخراج رئیس شهربانی تبریز

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۲/۱۰۶۵/۷۱۷۷

تاریخ ۲۲/۵/۲۳

فوری ـ محرمانه ـ مستقیم

وزارت کشور ـ طبق گزارش تلگرافی رمز شماره ۱۵۳، ۲۲/۵/۲ شهربانی تبریز صبح روز ۲۰ ماه جاری تیمسار سرلشگر مقدم استاندار آنجا، پاسیار ۱ رستگار و رئیس شهربانی را احضار نموده اخطار می‌نمایند برحسب دستور کنسول شوروی رئیس شهربانی تبریز بایستی در ظرف ۲۴ ساعت از تبریز خارج شود و چون کنسول هم در همان روز با هواپیما به سمت تهران حرکت نموده رئیس شهربانی نیز به تهران وارد شده است. مراتب استحضاراً به عرض می‌رسد. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۱۰۸۵/۷۳۷۹

تاریخ ۲۲/۵/۲۷

محرمانه ـ فوری است

وزارت کشور ـ عطف به مرقومه شماره ۱۰۶۷/۶۶۳۶ـ۲۲/۵/۲۳ راجع به تغییر پاسیار ۱ رستگار رئیس شهربانی تبریز مستدعی است مقرر فرمایند به معروضه شماره ۱۰۶۵/۷۷/۷ـ۲۲/۵/۲۳ مراجعه نمایند ضمناً پاسیار ۱ غلامحسین بهزادی که از پایه‌وران مجرب و با سابقه شهربانی می‌باشد و اخیراً منتظر خدمت شده بود برای ریاست شهربانی آنجا تعیین و دستور داده شد فوراً به محل ماموریت حرکت نماید.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۱۰۷۴

شماره خصوصی ۷۴۳۹ / ن

تاریخ ثبت ۶/۱ تاریخ خروج ۱۲۲۲/۶/۳

جناب آقای نخست وزیر ـ وزارت امور خارجه

رونوشت گزارش رمز شهربانی تبریز برای استحضار خاطر مبارك ذیلاً درج می‌شود:

طبق گزارش رمز شماره ۱۵۳-۲۲/۵/۲۰ شهربانی تبریز صبح روز ۲۰ ماه جاری تیمسار سرلشکر مقدم استاندار آنجا، پاسیار ۱ رستگار رئیس شهربانی را احضار نموده، اخطار می‌نماید برحسب دستور کنسول شوروی رئیس شهربانی تبریز بایستند در ظرف ۲۴ ساعت از تبریز خارج شود و چون کنسول در همان روز با هواپیما به سمت تهران حرکت نموده، رئیس شهربانی نیز به تهران وارد شده است. مراتب استحضاراً بعرض می‌رسد.
از طرف رئیس انتظامات ـ وزیر کشور ۲۲/۵/۲۷».

اشغال اراضی یك روستای قزوین توسط قوای آمریکا

□ «وزارت کشور
فرمانداری قزوین
تاریخ ۲۲/۵/۲۳
شماره ۳۵۱۲

وزارت کشور ـ رونوشت یك قسمت از نامه اهالی قریه آوج خرقان راجع به اشغال اراضی و استفاده از آب قنات قریه نامبرده از طرف نیروی آمریکایی و رونوشت شرحیکه از طرف اردوگاه آمریکایی به فرمانداری نوشته‌اند به ضمیمه تقدیم، چون از مفاد پیمانیکه در نامه اردوگاه اشاره شد فرمانداری سابقه ندارد، مستدعی است برای جبران خسارت رعایا و رفع مزاحمت آنها دستور مقتضی صادر فرمایند. از طرف فرماندار شهرستان قزوین».

سیلی خوردن یك ژاندارم از سرگروهبان انگلیسی

□ «وزارت کشور
استانداری یکم
فرمانداری قزوین
شماره ۲۸۷۲ مورخه ۲۲/۵/۲۳

وزارت کشور ـ رونوشت گزارش شماره ۱۵۵ ـ ۲۲/۵/۱۰ رئیس پاسگاه

ژاندارمری «شورکه» می‌نویسد یکنفر سرگروهبان انگلیسی به یکنفر ژاندارم فحاشی و یک کشیده به او زده است، برای استحضار به ضمیمه تقدیم و معروض می‌دارد نظر باینکه نیروی انگلیسی در قزوین نماینده ندارند اقدامی از طرف فرمانداری میسر نیست. مستدعی است امر و مقرر فرمائید در صورت اقتضاء رونوشت به اطلاع مقامات مربوط برسانند که از عملیات سربازان انگلیسی جلوگیری شود».

● «آقای شاکری - به فرماندار بنویسید موضوع را تعقیب کنند و از صحت و سقم موضوع اطلاع حاصل کنند. والا بدون مدارك نمیشود اقدام نمود».

تصادف با دوچرخه سوار در «خانی آباد» و تنظیم صورتمجلس به زبان روسی

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

مورخه ۱۳۲۲/۵/۲۴

شماره ۱۲۲ - ۲

گزارش اداره آگاهی دائره اول شعبه دوم

طبق گزارش شماره ۱۸۴۰ کلانتری بخش ۱۰ ساعت ۸/۳۰ روز ۲۲/۲/۲ اتومبیل بدون شماره نیروی شوروی که راننده آن «پاولکو» سرباز شوروی بوده در سر پیچ خیابان قلعه مرغی و رباط کریم به جمال نام پسر اشرف ۳۴ ساله شغل زارع اهل قلعهٔ «خانی آباد» موقعی که با دوچرخه پایی شخصی خود عبور می کرده تصادف و بلافاصله در گذشته است که جنازه پس از معاینه پزشك قانونی اجازه دفن صادر و یك نسخه صورت مجلس هم به زبان روسی که به امضای سروان «اسلاستین» افسر نیروی هوایی شوروی که باتفاق راننده در محل حاضر بوده پیوست پرونده است. ضمناً دوچرخه‌سواری شخص متوفی بوسیله کلانتری به برادرش مسترد، اینك پرونده را تقدیم که مقصر را به دادسرای تهران و رونوشت گزارش تقدیمی را جهت اطلاع به وزارت کشور ارسال دارند».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره آگاهی
تاریخ ۲۲/۶/۷
شماره ۱۰۶۰۱/۳۵۱۳۷
وزارت کشور ـ رونوشت گزارش نهایی پرونده شماره ۳۹۵۷ـ ۲۲/۵/۲۶
راجع به تصادف اتومبیل نیروی شوروی به جمال نام به پیوست تقدیم و معروض می گردد که پرونده امر به دادسرای تهران ارسال شده است.
کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

کشته شدن ۳۰ نفر بر اثر انفجار بمب در آسایشگاه قوای انگلیس

□ «وزارت کشور
استانداری یکم
فرمانداری قزوین
شماره ۲۹۵۵
تاریخ ۲۴ مرداد ماه ۱۳۲۲
ضمیمه یك برگ
وزارت کشور ـ رونوشت نامه پزشك بهداری اعزام و هیجده روز برای معالجه مدت معین کرده‌اند. پرونده امر نیز طی شماره ۴۴۴۳ مورخه ۲۲/۷/۱۹ از طرف شهربانی به فرمانداری نظامی راه‌آهن برای رسیدگی و تعقیب قضیه ارجاع شده است. زیرا محل وقوع در نزدیکی ایستگاه راه‌آهن بوده است. مراتب برای استحضار معروض گردید.
فرماندار شهرستان شاهرود ـ عارفی».

● «رونوشت گزارش بالا برای استحضار به وزارت امور خارجه و محرمانه اداره شهربانی برای استحضار خاطر مبارك لفا تقدیم می‌شود. فرماندار شهرستان قزوین».

● (نشانه باشگاه هواپیمایی کشوری ایران، با این عبارت که خط خورده است: رونوشت نامه شماره ۵۰۳ اداره شهربانی قزوین)

اداره فرمانداری قزوین-طبق گزارش واصله ساعت ۹ صبح روز ۲۲ ماه جاری پنج نفر آمریکایی با اتومبیل سواری به دروازه پهلوی رفته، در میدان واقعه آنجا ایستاده از سمت خط زنجان نقشه برداری نمودند و نیز از قرار اظهارات مسافرینی که از سمت همدان آمده روز گذشته در یك فرسنگی همدان که آسایشگاه انگلیسی ها آنجا است. چند بمب منفجر و قریب بیست نفر انگلیسی و ده نفر ایرانی در اثر آن از بین رفته و عمارات زیادی هم خراب شده است.

رئیس شهربانی قزوین-پاسیار رزاقی».

●«رونوشت مطابق اصل است.»

سرقت اموال فرمانده کل قوای آمریکا در ایران

●«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۲/۵/۳۰

شماره ۲۷۴۶/۳۳۷۲۳/ب

وزارت کشور

برطبق گزارش کلانتری ۱۱ معروض میدارد ساعت ۱۶ روز ۱۳ ماه جاری گروهبان یکم (بایت) که خود را بازرس نیروی آمریکا معرفی نموده به کلانتری مزبور مراجعه شکایت نموده است که مقداری اشیاء و خواربار متعلق به تیمسار سرلشکر کنلی فرمانده کل قوای نیروی آمریکا در ایران سرقت شده و اشیاء مزبور را در خانه یحیی قازاریان مسیحی مقیم ونك کشف و به شهر برده است. یحیی نامبرده به معیت ابوالحسن و علی عمله که حامل ۹ عدد قوطی حلبی محتوی سه کیلو مفتول که متعلق به نیروی آمریکا بوده بوسیله مأمورین به کلانتری جلب، در بازجوئی یحیی بیان داشته که در ده روز قبل ۹ دانه قوطی اغذیه از دو نفر عمله مذکور به مبلغ ۷۰۰ ریال خریداری نموده و روز گذشته در غیاب او مأمورین دژبان نیروی آمریکا به منزل او رفته و آنها را برده‌اند. لیکن ابوالحسن و علی نامان اظهارات او را تکذیب و قضیه تحت رسیدگی است. مراتب نیز به دژبانی نیروی آمریکا اعلام گردیده است. رئیس شهربانی کل کشور-سرتیپ خسروپناه»

دستگیری یکی از اتباع یوگسلاوی دراراك

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره ۱/۷۱۰۰/۶۲۰۸

مورخه ۲۲/۵/۳۱

وزارت کشور ـ محترماً گزارش شماره ۵۹۲ شهربانی اراك راجع به به پاول ماچسن تبعه یوگسلاوی و سیدعزیزالله تبعه ایران بشرح زیر باستحضار می‌رساند:

(روز ۱۶ مرداد ماژوردشبر مأمور سیاسی نیروی انگلیس به شهربانی آمده تقاضای یك بازرس و یك نفر پاسبان برای جلب و بازجویی از دو نفر بنام پاول ماچسن تبعه یوگسلاوی فرزند آشون، و سیدعزیزالله فرزند ضعلان تبعه ایران اهل اهواز را نمود.

دو نفر مأمور در اختیار وی گذارده، نامبردگان را به شهربانی جلب و پس از بازجویی سید عزیز را آزاد و پاول را نیز متعهد نمود که در اراك نماند و فوراً به تهران حرکت کند. استحضاراً بعرض رسید). رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه».

نقشه‌برداری آمریکائی‌ها از جاده زنجان

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره اطلاعات

دائره اول

تاریخ ۲۲/۶/۶

شماره ۱/۷۶۳۳/۶۵۹

موضوع محرمانه

وزارت کشور ـ محترماً باستحضار میرساند طبق گزارش شهربانی قزوین روز ۲۴ مرداد ماه پنجنفر آمریکائی با اتومبیل سواری به دروازه قزوین رفته درمیدان محل مزبور از سمت خط زنجان نقشه‌برداری کرده‌اند.

کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».
● «ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور شماره ۱۲۵۳ تاریخ ۱۳۲۲/۶/۷».
● «وزارت کشور ـ اداره سیاسی شماره ۳۵۸۴ تاریخ ۲۲/۶/۸».

دروغگویی سربازان هندی در کلانتری ۱۰ تهران

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
تاریخ ۲۲/۶/۷
شماره ۲۸۷۸۳/۳۵۱۱۵/ب

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش کلانتری ۱۰ معروض می‌دارد ساعت ۲۴ روز ۱۳۲۲/۵/۲۲ چند تن سرباز هندی در حالتی که استعمال نوشابه نموده بوده‌اند، به کلانتری مراجعه یکی از سربازان دادخواهی نموده که زنی مبلغ دویست ریال از جیب او ربوده است. از بانوی نامبرده بازجویی شده دعوی سرباز را تکذیب و بیان داشته است که چون سربازان مزبور عنفاً قصد ورود به منزل او داشته و از آنها جلوگیری کرده مبادرت به چنین دادخواستی نموده‌اند. در بازجویی محلی اظهارات بانو تأئید، در جریان بازجویی و اطلاع به دژبانی نیروی انگلیس سربازان از قضیه مطلع و از کلانتری خارج شده‌اند.
کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

یکهزار ریال خسارت اتوبوس شهربانی

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور تاریخ ۲۲/۶/۸
شماره ۲۹۵۶/۳۷۲۷۷/ب
وزارت کشور

بر طبق گزارش کلانتری ۲ معروض می‌دارد ساعت ۱۰ روز ۲۲/۵/۲۹ یکی از اتومبیلهای باری نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی موقع عبور از چهار راه فردوسی بدون

توجه و رعایت مقررات رانندگی، غفلتا متوقف و به عقب رانده، با اتوبوس شماره ۳۰ شهربانی کل کشور که از عقب او در حرکت بوده تصادف و مطابق گواهی کاردان فنی که در محل وقوع حاضر شده، بی‌مبالاتی از طرف راننده اتومبیل نیروی شوروی و زیان وارده به اتوبوس مزبور معادل یکهزار ریال بوده. چون راننده پس از تصادف توقف ننموده، هویت او و مشخصات اتومبیل معلوم نگردیده است. کفیل شهربانی کل کشور -پاسیار سیف».

● «رونوشت به وزارت امور خارجه ایفاد می گردد-وزیر کشور»

بازداشت افسران ایرانی برای انتقال به اردوگاه ارتش انگلستان در عراق

□ «وزارت کشور

استخراج تلگراف اصفهان ۶۶۵ مورخه ۲۲/۶/۱۰

وزارت کشور-با اینکه یقیناً دولت از جریان استحضار کامل دارند معهذا برای مزید اطلاع عرض می‌شود دیروز از طرف ارتش انگلیس چندین افسر و غیره را جلب و به اردوگاه خود در ۱۸ کیلومتری اصفهان برده که از آنجا به عراق اعزام دارند. اسامی آنها به قرار زیر است:

سرتیپ کوپال، سرهنگ احمد اخگر، سرهنگ جهان نیک‌لو، سرهنگ اقصی، سرهنگ شه بخش و سروان زاهدی.

۲۸۹ - ۲۲/۶/۹ بهرامی».

بازخواست کارمند بازرسی شهربانی به دلیل بدون اقدام گذاشتن یك نامه محرمانه

□ «وزارت کشور

شماره ۳۷۶۶

تاریخ ۱۳۲۲/۶/۱۴

اداره کل شهربانی-چون نامه محرمانه شماره ۷۹۰۶/۶۸۶۷ آن اداره در تاریخ نهم شهریور ۲۲ صادر شده، در تاریخ ۱۲ یعنی سه روز بعد ملاحظه گردید دستور داده شد تحقیق نمایند نامه مزبور در کدام قسمت بلااقدام مانده است. از بازرسی که به عمل آمده

معلوم گردید شعبه نامه رسانی آن اداره نامه را که بایستی همان روز ۹ به وزارت تسلیم نموده باشد، در ساعت ۱۳ روز دهم تحویل قسمت نامه‌رسانی این وزارت خانه نموده است و لااقل ۲۴ ساعت در شعبه نامه‌رسانی آن اداره معطل مانده، لذا مقتضی است دستور دهند علت نرسانیدن آن را در همان روز نهم توضیح بخواهید. اداره بازرسی ـ وزیر کشور».

●«وزارت کشور

اداره بازرسی

آقای فتحعلی مستوفی

به طور تحقیق ـ نامه محرمانه شماره ۶۸۶۷ـ۷۹۰۶ مورخه ۹ شهریور ماه اداره شهربانی طبق دفتر ارسال مراسلات شعبه نامه رسانی در ساعت ۱۳ روز دهم شهریور تحویل شما داده شده که مطابق دستور بایستی در همان ساعت به نظر این جانب رسانیده باشید و حال آنکه نامه مزبور در آخر وقت روز ۱۲ شهریور برای این جانب فرستاده شده و در دفتر اندیکاتر نیز در همان روز ۱۲ ثبت شده، لازم است علت این تاخیر را توضیح دهید. رئیس اداره بازرسی».

فرار راننده شوروی از صحنه حادثه ایستگاه شهری

□«وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۲/۶/۱۵

شماره ۳۰۱۹/۳۸۱۸۵/ب

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش کلانتری ۱۲ معروض می‌دارد ساعت ۱۲ روز ۴ ماه جاری اتومبیل شماره ۲۰ نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی که با گچ شماره گذاری شده و راننده آن یکنفر سرباز شوروی و با سرعت از قم به تهران در حرکت بود، نزدیک سرپیچ ایستگاه شهری با صفر فرزند عبدالله ۱۸ ساله اهل نهاوند ساکن قزوین که از جانب چپ خیابان به طرف راست می‌دویده تصادف، سر و دو پا و دست چپ و مختصری سرش مجروح

و اتومبیل بدون توقف با سرعت زیاد به طرف شهر حرکت می‌نماید. کلانتر مزبور در محل وقوع خود را رسانیده، مشاهده می‌نماید یکنفر از افسران شوروی با اتومبیل شماره ۲۶ در محل تصادف حاضر، او را از قضیه مستحضر و مشارالیه اظهار می‌دارد من قضیه را تعقیب می‌نمایم و بدون اینکه خود را معرفی کند، به تهران حرکت کرده و مجروح را به بیمارستان فیروزآبادی اعزام، ساعت ۲ صبح اطلاع دادند که مشارالیه در گذشته و پس از انجام تشریفات قانونی جنازه مدفون گردیده است. کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

تصادف با اتومبیل استوار «گوراسیکی» در خیابان سعدی

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
اداره سر کلانتری
تاریخ ۲۲/۶/۱۵
شماره ۳۱۵۴/۳۸۱۸۱/ب

وزارت کشور ـ برطبق گزارش کلانتری ۲ معروض میدارد ساعت ۲۳ روز ۷ ماه جاری اتومبیل باری شماره ۱۹۹۱ متعلق به نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی به رانندگی استوار ۲ گوراسیکی که در خیابان سعدی به سرعت میرفته به اتومبیل سواری شماره ۲۱۱ که به رانندگی حسین شوفر از شمال به جنوب خیابان مزبور در حرکت بوده تصادف مینماید. در نتیجه درب ماشین سواری شکسته و لاستیک عقب نیز صدمه دیده است، ولی حسین شوفر به کلانتری مراجعه ننموده و اظهار نموده است شکایتی ندارد. کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

تصادف کامیون حامل مهمات شوروی

□ «وزارت کشور
فرمانداری قم
شماره ۳۳۷۱۶ مورخه ۲۲/۶/۱۹

وزارت کشور، اداره سیاسی - طبق گزارش رسیده از اداره شهربانی قم در تاریخ ۲۲ مرداد ۱۳۲۲ یکی از کامیونهای شوروی که حامل مهمات و عازم تهران بوده در خیابان تهران به علی نام معروف به دندانه تصادف که در نتیجه مغز سر مشارالیه متلاشی و بلافاصله فوت نموده و پس از انجام تشریفات قانونی جنازه مشارالیه متوفی دفن گردید و نسبت به راننده کامیون هم قضیه تحت تعقیب است. از طرف فرمانداری قم».

تصادف کامیون روسی با کارگران در چهار راه «جهان نما»

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۲/۶/۲۱

شماره ۳۲۷۴/۳۹۶۵۷

وزارت کشور - بر طبق گزارش کلانتری ۳ معروض میدارد ساعت ۸/۳۰ روز ۱۶ ماه جاری عده‌ای از عمله‌جات که برای انگلیسی‌ها کار می کنند در چهار راه جهان نما منتظر رسیدن اتومبیل بوده که سوار شده به محل کار بروند. در این موقع کامیونی که باید آنها را سوار نماید رسیده و عملجات بطرف اتومبیل مزبور می دوند در این بین اتومبیل شماره ۱۳۳۰/۸ هشت چرخ متعلق به نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی به رانندگی یکنفر از سربازان نیروی مزبور رسیده به حسین نام ۲۰ ساله فرزند محرم و محمد سرابی فرزند علی که جزو عمله‌ها بوده‌اند تصادف می نماید. در نتیجه حسین در گذشته و پای محمد به سختی مجروح میگردد. جنازه حسین پس از انجام تشریفات قانونی دفن و محمد در بیمارستان سینا بستری و تحت معالجه قرار گرفته است. کفیل شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ سیف».

● رونوشت گزارش بالا برای استحضار بوزارت امور خارجه جهت مذاکره با مقامات کشور شوروی و وصول ترضیه بازماندگان ایفاد میگردد - رئیس ادارهٔ سیاسی».

● «آقای فرزانه - دستور داده‌ام این نامه‌ها فوری باید فرستاده شود، نه پس از ده روز ۲۲/۶/۲۷».

بازداشت مخالفان متفقین در نقاط مختلف کشور

□ وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۸۵۲۵/۷۵۲۳

بتاریخ ۲۲/۶/۲۱

فوری است

وزارت کشور ـ اشخاصیکه در شهرستانها فعلاً بازداشت شده‌اند ذیلاً اسامی آنها را معروض می‌دارد:

حمید مجتهدی کفیل دادسرا، در شهربانی تبریز

منتظمی، رئیس بانك ملی در شهربانی مشهد

ابراهیم سپهر وکیل دادگستری، در رضائیه[۱]

محمدرضا خلعتبری، در شهسوار[۲]

بیوك فتحی، در تبریز

حسنقلی کاتبی، در تبریز

نصرالله صوفی، در رشت

نظر به اینکه توقیف اشخاص مذکور تا بحال چند روز است از موعد قانونی آن گذشته و مسئولیت قانونی دارد، مستدعی است امر و مقرر فرمائید تکلیف آنها را معلوم نمایند. کفیل شهربانی کل کشور پاسیار ۱ سیف»

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۱۳۸۶

شماره خصوصی ۴۰۴۳

---

۱. ارومیه

۲. تنکابن

تاریخ ۲۲/۶/۲۴

اداره کل شهربانی - با تأیید وصول نامه شماره ۸۵۲۵۷۵۲۳ مورخ ۲۱ شهریور جاری موضوع بازداشت عده‌ای اشخاص در شهرستانها، قدغن فرمائید برای تعیین تکلیف آنها به مقاماتی که تقاضای بازداشت آنها را نموده‌اند مراجعه شود - وزیر کشور».

کشته شدن زن عابر زیر چرخهای کامیون سرباز آمریکایی

□ «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۶/۲۷

شماره ۱۴۷۶۵/۳۴۱۴

وزارت کشور

بازگشت به نامه مورخ ۲۲/۵/۱۰ شماره ۲۳۸۴۰/۲۵۵۴ موضوع تصادم کامیون نیروی آمریکا به شیرین نام اشعار می‌دارد که در این باب اقدام لازم نزد سفارت آمریکا بعمل آمد. اینك سفارت مزبور طبق گزارش مقامات نظامی آمریکا اطلاع می‌دهد که حادثه مزبور بوسیله کامیون شماره ۳۴۲۶۲۲ به رانندگی جان پوتیت سرباز آمریکایی رخ داده و جریان واقعه بدین قرار بوده است که کامیون نامبرده در عقب کامیون دیگری در حرکت بوده و در این بین شیرین‌نام که قصد داشته است از میان دو کامیون مزبور عرض جاده را بپیماید، به میان دو کامیون دویده و چون راننده آمریکایی بواسطه وجود گرد و خاك زیاد او را ندیده، نتوانسته است از وقوع این حادثه جلوگیری نمایند. بنابراین نامبرده مسئول شناخته نشده است.

سفارت آمریکا اضافه می‌نماید که بازماندگان متوفی می‌توانند برای دریافت خون‌بها، تقاضانامه لازم تهیه نموده و به مقامات نظامی آمریکا تسلیم نمایند. خواهشمند است مراتب را به بستگان مشارالیها ابلاغ فرمایند. معاون کل وزارت امور خارجه - محمدعلی همایون جاه»

تصادف کامیون شوروی با مادر و کودك ۲ ساله‌اش

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
اداره آگاهی
تاریخ ۲۲/۶/۳۱
شماره ۳۷۷۴۱/۱۱۱۱۸

وزارت کشور ـ شهربانی قم گزارش میدهد در تاریخ ۲۲/۶/۶ در ایستگاه(۱)، یکی از ماشینهای شوروی با بانو حلیمه نام که طفل دو ساله خود را همراه داشته تصادف راننده که موسوم به علی نجات کرمانشاهی دارای گواهینامه شماره (۱۰۷) پایه ۲ بوده توسط قسمت مربوطه احضار در بازجوئی اظهار داشته مشارالیه در حین عبور جلوی ماشین آمده و چون ترمز نموده، او از وحشت به زمین خورده است. بانوی نامبرده با طفلش به بهداری اعزام مدت درمان بانو حلیمه که دستش شکسته بوده دوماه و طفل که صورتش خراش برداشته یك هفته تعیین و چون پدر طفل عدم تعقیب قضیه را خواستار گردیده و بار ماشین هم مهمات و عازم تهران بوده‌اند، به ذکر هویت شوفر اکتفا و پرونده امر به دادسرا احاله میگردد. کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف»

مرگ براثر تصادف با کامیون باری شوروی

□ «وزارت کشور
● شهربانی کل کشور
اداره آگاهی
تاریخ ۲۲/۷/۲
شماره ۱۰۰۵۳/۳۴۵۳۰

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۸۱۸۷/۲۷۰۵ ـ ۲۲/۴/۱۳ شهربانی تبریز ذیلاً معروض می گردد:

برابر گزارش بخش ۵ ساعت ۱۸/۳۰ روز ۲۱ ماه جاری یکدستگاه اتومبیل باری

شماره ۶۰ متعلق به نیروی شوروی که راننده آن سرباز شوروی بوده، به حسین نام ۱۰ ساله فرزند تقی که از وسط خیابان به پیاده‌رو میرفته تصادف و سرش زخم و بلافاصله وسیله مأمورین مربوطه به بیمارستان شهرداری اعزام و پس از زخمبندی به منزلش عودت و معالجه موثر واقع نشده روز ۲۲ ماه در گذشته لاشه با اجرای تشریفات قانونی دفن و راننده نیز از طرف مقامات مربوطه جلب شده است. کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

● «۴۳۶۴۱ـ۷/۱۷ ـ رونوشت بالا برای استحضار وزارت امور خارجه فرستاده می‌شود. وزیر کشور ـ رئیس اداره سیاسی».

تصادف با ماشین شوروی در «ملایر»

□ «وزارت کشور

استان پنجم

فرمانداری ملایر

تاریخ ۲۲/۷/۱۰

شماره ۲۰۳۹

وزارت کشور ـ طبق گزارش شماره ۳۵۴۰ـ۲۲/۶/۳۱ اداره شهربانی ملایر ساعت ۱۷ روز ۲۲/۶/۳۰ عباد گیتی ایرانی راننده ماشین یوکوسی، معروف به ایوان اهل رضائیه، غلامعلی نام فرزند حاج محمد دارنده شناسنامه شماره ۹۲ صادره اراك را زیر گرفته فوراً فوت می کند. پس از انجام تشریفات قانونی جنازه دفن پرونده امر با راننده جهت پی گرد به دادسرای ملایر فرستاده شده است ـ فرماندار ملایر».

● «رونوشت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۲/۷/۲۷

شماره ۱۲۵۳۴/۴۴۰۵۸

وزارت کشور ـ شهربانی ملایر گزارش می دهد در تاریخ ۲۲/۶/۲۹ ماشین شماره ۳۶۵ شوروی رانندگی عباد فرزند یعقوب معروف به ایوان در خیابان اراك با غلامعلی نام

فرزند حاجی محمد تصادف و در نتیجه نامبرده فوت نموده است. لاشه با انجام تشریفات قانونی راننده طبق قرار قانونی بازداشت و پرونده امر طی شماره ۹۶۲ جهت رسیدگی به دادسرای محل احاله شده است. کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

حادثه‌آفرینی متفقین در نکا، غازیان، رشت و خرمشهر

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

بتاریخ ۲۲/۵/۱ شماره ۲۹۳۸۶/۸۳۶۷

محرمانه

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۴۳۱۲/۱۰۶۵ شهربانی مازندران ذیلا معروض میگردد:

محترماً بعرض میرساند روز ۲۲/۴/۱۰ از طرف نیروی شوروی بانو صدرجان دختر امیرخان ۷۰ ساله را با دست شکسته و بدن مجروح تحویل بهداری ساری داده، دستور میدهند غذا و پرستاری او با بهداری است و معالجه آن با دکترهای شوروی بوده، تا اینکه ساعت ۱۰ روز ۲۲/۴/۱۳ فوت مینماید.

بطوریکه اطلاع حاصل شد اتومبیل نیروی شوروی در نکا چهار فرسخی ساری او را زیر گرفته که راننده برای معالجه، مشارالیها را بساری حمل و به بهداری تحویل میدهد. از قرار بانو متوفی از اشخاص سیاه چادری[1] بوده و پسری در نکا دارد. پس از معرفی و تعیین هویت و چگونگی قضیه مراتب دژبان بعرض میرساند.

بجای رئیس شهربانی کل کشور ـ سرهنگ علوی مقدم».

● «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

شماره ۱۱۵۳۴ تاریخ ۱۳۲۲/۸/۱۲

---

۱. عشایر

وزارت کشور ـ محترمانه طبق گزارش ناحیه ۱ ژاندارمری مرکز باستناد گزارش هنگ مازندران باستحضار میرساند در ساعت ۳ بعدازظهر ۲۲/۴/۱۰ یکی از ماشینهای شوروی که از بهشهر بطرف ساری حرکت مینموده در یك کیلومتری پاسگاه نکا پشت کارخانه برنج کوبی بانو صدرجان شهرت فیوج پنجاه ساله را زیر گرفته، افسرانی که در ماشین مزبور سوار بوده‌اند جسد مقتول را در محل واقعه باقی گذارده و بسمت راه آهن نکا حرکت می‌نمایند. پس از اینکه رئیس پاسگاه از قضیه آگاه میشود بمحل حرکت و مشاهده می‌نماید افسر شوروی که مامور حمل خواربار بوده جسد را در de- 877 گذارده بسمت ساری حرکت می‌دهد. بانوی نامبرده در مورخه ۲۲/۴/۱۳ در بهداری ساری فوت نموده و طبق نامه شماره ۷۴۱۷ـ۲۲/۶/۱۲ استانداری با مقامات شوروی مراتب مذاکره شده است. معاون ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ سطری».

● «وزارت کشور

فرمانداری شهرستان ساری

شماره ۹۸۸۷ مورخه ۲۰/۲/۱۹

وزارت کشور ـ طبق گزارش شهربانی بابل که بوسیله بخشداری آنجا رسیده محمد تقی فرزند گل آقا ۶۰ ساله در اثر تصادف اتومبیل نیروی شوروی ساعت ۱۱ روز هفتم ماه جاری مجروح و جهت معالجه ببیمارستان اعزام شده و به موجب گواهی بیمارستان جراحت وارده او چندان سخت نیست. فرماندار شهرستان ساری ـ ابراهیم شایان».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره ۲۷۷۹۳/۲۶۷۳

تاریخ تحریر ۵/۹ تاریخ خروج ۱۳۲۲/۵/۱۵

اداره کل شهربانی ـ عطف بگزارش شماره ۲۹۳۸۶ـ۲۲/۵/۱ راجع بفوت بانو صدرجان در اثر تصادف با اتومبیل نیروی شوروی در نکاه قدغن فرمائید شهربانی مازندران این قبیل قضایا را فوراً به استانداری گزارش داده، با نظر استانداری اقدام نمایند.»

-«رونوشت نامه بالا رونوشت گزارش اداره کل شهربانی برای اطلاع و تعقیب قضیه و اعلام نتیجه به استانداری دوم فرستاده میشود. وزیر کشور رئیس اداره سیاسی».

□«وزارت کشور

شماره ۱۰۳۸۴/۱۵۲۹

مورخه ۲۲/۷/۱۲

مقام استانداری استان یکم-ساعت ۱۱/۲ روز ۱۳۲۲/۶/۳۰ اطلاع رسید که در ایستگاه غازیان[1] اتومبیلی طفلی را زیر گرفته است. فوراً مأمورین در محل واقعه حاضر شده، فریدون قاسم شاهی فرزند علی، صاحب شناسنامه شماره ۵۳۹ فرستاده[2] بندر پهلوی زایچه[3] سال ۱۳۱۱ را درحالیکه سر او مجروح بوده به کلانتری غازیان برده و در نتیجه بازجویی معلوم گردید موقعیکه طفل مزبور در جلو رستوران تهران غازیان بقسمت دیگر پیاده‌رو می‌رفته، یکدستگاه اتومبیل نیروی شوروی که راننده آن نیز سرباز شوروی بوده، در وسط جاده بطفل مزبور رسیده، با نامبرده تصادف او را به زمین زده، سرش را مجروح و بسرعت بطرف فرودگاه طیاره رشت عزیمت و شماره آن نیز معلوم نگردیده است که طفل منظور را جهت معالجه بیمارستان بندرپهلوی فرستاده، چون جراحت وارده قابل اهمیت نبوده، پس از پانسمان او را از بیمارستان بندر پهلوی مرخص تا اینکه روز ۱۳۲۲/۶/۳۱ اطلاع حاصل شد طفل نامبرده درگذشته. فورا دادگاه بخش و بهداری را مستحضر نموده، پس از معاینه لاشه و تشخیص بر اینکه فریدون مذکور در اثر پاره شدن شانه و ضربه وارده بمغز درگذشته، لاشه او دفن و پرونده کار بدادگاه بخش ارسال شده، مراتب استحضارا بعرض رسید. رئیس شهربانی رشت-پاسیار ۲ شوکت».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

تاریخ ۲۲/۷/۱۴ شماره ۶۱۵۲/ك

---

۱. از توابع بندر انزلی

۲. صادره

۳. متولد

وزارت کشور ـ عطف بنامه شماره ۵۲۷۷ـن ۱۰۹۸۱ـ ۲۲/۳/۱ راجع به تصادف اتومبیل جیب شماره ۵/۸۷/۴۳۱ نیروی شوروی بعلی نام طفل ۶ ساله در خیابان شاهپور غازیان به استحضار میرساند از شهربانی مربوطه نتیجه نهایی اقدامات استعلام، گزارش واصله حاکی است که باستناد نامه ۵۱۸۸ دادگاه بندرپهلوی چون ولی طفل در جلسه مقرره دادگاه حضور پیدا نموده و از شکایت خود نسبت براننده متهم صرف نظر نموده است(!) قرار عدم تعقیب قضیه صادر و پرونده جریان امر برای موافقت به دادسرای رشت احاله گردیده است. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس صفاری».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۲/۱۱/۳۰ شماره ۸۲۲۳/ب

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۱۵۶۹۳/۱۵۰۵۹ شهربانی رشت ذیلا معروض میگردد:

طبق گزارش کلانتری ۳ در ساعت ۱۷ روز ۲۴/۱۱/۱ یکنفر سرباز شوروی با حالت مستانه قصد باز کردن اسلحه پاسبان شماره ۱۰۳ مامور پاسگاه ۳ پست کلیسیا را داشته که در اثر ممانعت پاسبان با وی گلاویز و او را کتك زده، در همان موقع يك تن افسر شوروی رسیده و سرباز را با اتومبیل جیپ شماره ۳۹۷ با خود برده است، مراتب بکماندانی اطلاع داده شد و برحسب اظهار کماندان نیروی شوروی سرباز منظور به پنجسال زندانی محکوم و باتحاد جماهیر شوروی اعزام شد. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

● «فرمانداری خرمشهر

شماره ۴۵۰۱

تاریخ ۲۲/۱۱/۲۰

پاسخ نامه مورخه ۱۱ فوریه ۱۹۴۴ موضوع حادثه سید شیرخان خدمتگزار شهرداری خرمشهر اشعار می‌دارد: نتیجه تحقیقاتی که شهربانی خرمشهر بعمل آورده در همان وهله اول تصریح کرده و نوشته است که سربازان سیاه پوست آمریکائی مرتکب بوده‌اند و محمد علی نام مصدوم نیز که وضعیت آنها را آمریکائی تشخیص داده زنده و

حاضر است و نه فقط از جهت زبان انگلیسی، بلکه از هر حیث آنها آمریکائی شناخته شده‌اند. با تجدید احترامات. فرماندار خرمشهر ـ متین».

●«۴ـ بهمن ۱۳۲۲

خلاصه گزارش شهربانی آبادان

طبق گزارش شهربانی خرمشهر ساعت ۲۳ روز ۱۴ دیماه ۱۳۲۲ (سیدشیرخان) نام، رفتگر شهرداری را چند نفر سرباز آمریکائی مجروح و در نتیجه جراحت وارده در گذشته است».

بازرسی اتومبیل‌ها توسط سربازان شوروی در مازندران

□«وزارت کشور

استانداری دوم

«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۲/۲/۷ شماره ۱۲۶۹۰/۱۵۳۵۱

محرمانه ـ مستقیم

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش شماره ۲۶۳۹ـ۱۶۴۱۸ شهربانی رشت معروض میگردد ساعت ۸ صبح روز ۲۵ بهمن ماه سربازان شوروی در یك کیلومتری دروازه کناره (راه مازندران) پاسگاه جداگانه تأسیس و اتومبیل‌های خط مزبور را هنگام عبور متوقف پس از بازدید اجازه حرکت میدهند. رونوشت به نخست‌وزیری تقدیم شده است. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی.»

قتل مالك و مأمور خرید غله روستای «زنجیره» مرند

□«وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۷/۱۸

شماره ۲۸۷۰ - ۱۸۹۱۴

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۱/۹۱۸۵/۸۱۲۸ مورخ ۲۲/۷/۳ راجع به دستگیری محمدعلی نوبخت مالك ده زنجیره اشعار می‌دارد که از مدلول گزارش شهربانی تبریز معلوم می‌شود که خود آن اداره در انتساب این عمل به افراد نیروی شوروی تردید داشته و تحقیقاً معلوم نکرده است که مرتکبین چه کسانی بوده‌اند. لذا خواهشمند است دستور فرمایند تحقیقات بیشتری شود تا چنانچه موضوع مربوط به افراد نیروی شوروی باشد با دلایل و امارات مرقوم دارند تا اقدام لازم به عمل آید.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه»

بازداشت یك سرباز روسی در ساری

□ «وزارت کشور

استانداری شمال

شماره ۱۰۴۴۲

وزارت کشور ـ پاسخ نامه شماره ۴۷۱۱۵/۴۳۷۹-۲۲/۷/۲۳ موضوع گزارش اداره کل شهربانی راجع به واقعه شب ۲۲/۶/۱۷ در نکاء معروض می‌دارد به مجرد وصول اطلاع و شکایت از طرف مقامات شوروی، سرکماندان و کنسولیار شوروی برای رسیدگی به محل عزیمت، سرباز شوروی که مرتکب شرارت شده بود جلب و بازداشت شد مطالب هم آن طورها نبوده است که گزارش داده بودند. کفیل فرماندار شهرستان ساری ـ حاج وزیری».

● رونوشت نامه بالا در پاسخ شماره ۲۰۳۶۶/۳۰۱۵ مورخه ۲۲/۸/۱۰ برای استحضار وزارت امور خارجه فرستاده می‌شود».

تردد صدها کامیون متفقین در روستای «باسمنج» تبریز و مرگ یك روستایی

□ «وزارت کشور

امنیه کل کشور

شماره ۱۲۲۴۶/ج ۲

تاریخ ۲۲/۷/۲۸

وزارت کشور

محترماً طبق گزارش ناحیه ۲ ژاندارمری آذربایجان به استناد گزارش گروهان ۲ تبریز به استحضار می‌رساند: در ساعت ۱۱ شب ۲۲/۳/۱ چهار نفر مکاری[1] اهل قریه امناب، محال مهران رود در پاسگاه باسمنج آمده اظهار می‌دارند که تقریباً در نیم سنگی باسمنج یکی از ماشینهای متفقین از سیستم جدید که از تهران به تبریز می‌آمده و در تاریکی شب شوفرش شناخته نشده یکنفر از همراهان ما را که موسوم به مظلوم فرزند ابوالقاسم بوده زیر ماشین گرفت، بدنش مجروح و فوت نموده جنازه‌اش را همراه آورده در کاروانسرای مشهدی خلیل باسمنجی گذارده‌ایم.

مراتب از طریق گروهان مزبور به دادسرای شهرستان تبریز اعلام و جنازه متوفی با تنظیم صورت مجلس دفن و پرونده عمل طی شماره ۵۲۸۲ـ۲۲/۴/۵ به دادسرای شهرستان تبریز احاله گردیده. به موجب گزارش اخیر ناحیه چون قضیه در شب اتفاق افتاده وموقعی جریان قضیه از طرف رفقای متوفی به پاسگاه باسمنج اطلاع داده شده که تا آن ساعت صدها کامیون متفقین از محل وقوع حادثه رد شده بودند. لذا تشخیص و معرفی مرتکب جهت مأمورین ژاندارم غیر مقدور می‌باشد.

معاون ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ سطوتی».

تبعید کمک راننده یك اتومبیل به قزوین

□ «وزارت کشور

اداره اطلاعات

تاریخ ۲۲/۷/۳۰

شماره ۱/۹۱۱۸۱

شهربانی کل کشور

---

۱. چاروادار

وزارت کشور ـ محترماً به استحضار میرساند طبق گزارش شهربانی رشت در تاریخ ۸/ط۲۲۹ از کماندانی شوروی رشت الیوس نام شاگرد راننده اتومبیل تبعه ایران را بشهربانی آنجا اعزام داشته‌اند که بکماندانی شوروی در قزوین تحویل نمایند. شهربانی مزبور نیز نامبرده را بوسیله دو پاسبان مراقب بقزوین اعزام داشته و مراتب را هم به استانداری رشت اطلاع داده است. استحضاراً عرض شد.

کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف»

● «رونوشت گزارش بالا برای استحضار وزارت امور خارجه فرستاده می‌شود.

وزیر کشور، رئیس اداره سیاسی»

چاقوکشی سربازان آمریکایی در «چهار راه مختاری»

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

وزارت کشور ـ برطبق گزارش کلانتری ۵ معروض می‌دارد ساعت ۲۳/۵ روز ۲۲/۸/۲ دو نفر سرباز نیروی دول متحده آمریکا در اثر استعمال نوشابه[۱] در چهار راه مختاری با چاقو به طرف مردم حمله نموده و دست دو نفر ناشناس را قدری مجروح و به پاسبان شماره ۲۹۳ پاس قسمت مربوطه هم که جمعیت را متفرق می کرد، با چاقو حمله و طرف راست ابروی او را مجروح نموده‌اند. مدت ۷ روز درمان برای مشارالیه تعیین شده است. مراتب به مقامات مربوطه اطلاع داده شد. دو نفر دژبان مزبور در محل وقوع حاضر شده، ولی سربازان مرتکب متواری و مجروحین هم به کلانتری شکایت کرده‌اند. رئیس شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

● وزارت امور خارجه

اداره سوم

به تاریخ ۲۲/۷/۱۲

---

۱. منظور نوشابه الکلی است.

شماره ۷۰۶۰

وزارت کشور ـ پاسخ نامه شماره ۵۹۴۶/س۵۷۵۰۵ مورخ ۲۲/۹/۲۲ راجع به چاقو کشی سربازهای آمریکایی در چهار راه مختاری و مجروح نمودن پاسبان شماره ۲۹۳ اینك سفارت آمریکا در جواب یادداشت وزارت امور خارجه اشعار می‌دارد که طبق گزارش مقامات نیروی آمریکا بازجویی کامل بعمل آمده و شرح آن نیز برای سرهنگ حاتمی به اداره شهربانی ارسال شده است. هنوز دلیل کافی در دست نیست که شرکت سربازان آمریکایی را در این واقعه تأیید نماید، ولی البته در صورتیکه اطلاعات بیشتری راجع به مرتکبین داده شود مقامات آمریکایی به تحقیقات خود ادامه خواهند داد. رونوشت نامه مقامات نظامی آمریکا به سرهنگ حاتمی به پیوست ایفاد می گردد.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمد علی همایون جاه».

فرار راننده خاطی حادثه خیابان «انتظام السلطنه»

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

سرکلانتری

تاریخ ۲۲/۸/۳

شماره ۳۷۹۰/۴۸۵۵۲/ب

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش کلانتری ۴ معروض می‌دارد ساعت ۱۶/۳۰ روز ۲۲/۷/۲۳ یکی از اتومبیلهای کوچك نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی که بنا به اظهار ناظرین دارای شماره ۱۹ و راننده آن شخصی غیر نظامی و از وسط خیابان پهلوی از شمال به جنوب عبور می کرده، مقابل خیابان انتظام السلطنه به سیروس رسولی طفل ۱۰ ساله عبدالعلی که از عرض خیابان حرکت می‌نموده تصادف و صورت او را مجروح و بدون توقف رفته است. مجروح برای درمان به بیمارستان نجات اعزام، چون جراحت وارده مختصر بوده اولیای طفل بکلانتری مراجعه و اظهار میدارند شکایتی نداشته و طفل را با خود میبرند. کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار سیف»

● «رونوشت گزارش بالا برای استحضار وزارت امور خارجه فرستاده شود ـ وزیر کشور».

حادثه در ابتدای خیابان مولوی

□ «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
سر کلانتری
تاریخ ۲۲/۸/۳
شماره ۳۸۳۷/۴۸۵۴۸
وزارت کشور

برطبق گزارش کلانتری ۶ معروض میدارد ساعت ۲۰/۳۰ روز ۲۲/۷/۲۶ موقع عبور یك دسته از اتومبیل‌های نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی یکی از آنها در ابتدای خیابان مولوی به حمزه فرزند محمدعلی مقیم خارج دروازه شهرری، سرای کدخدا اسمعیل تصادف و پای چپ او را مجروح و راننده آن کتباً خود را به خط لاتین (میشل ۱۲۸۴ ـ ۳۷ ـ ۲۸ ـ ۱۱۰ شوروی) معرفی نموده است. مجروح در بیمارستان رازی تحت درمان قرار گرفته و پرونده با برگ معرفی به اداره آگاهی احاله شده است. کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ـ سیف».

حادثه آفرینی راننده روسی در تهران

□ «وزارت کشور
اداره سیاسی
تاریخ ۲۲/۸/۱۱
شماره عمومی ۵۱۵۱۷
شماره خصوصی ۵۴۰۶/س

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش شهربانی کل در تاریخ هفتم آبانماه جاری یکی

از اتومبیلهای نیروی شوروی که شماره و هویت راننده آن معلوم نشده، در خیابان شاه براثر سرعت سیر به اسمعیل و نصرت‌اله تابان که در مقابل محکمهٔ دکتر مقاده ایستاده و مشغول صحبت بودند تصادف و هر دو نفر را سخت مجروح کرده و اتومبیل بدون توقف رفته است. اسمعیل مزبور بلافاصله درگذشته و نصرت به بیمارستان اعزام شده است. وزیر کشور ـ رئیس اداره سیاسی»

●«وزارت کشور

اداره کل شهربانی

تاریخ ۱۳۲۲/۸/۱۵

شماره ۳۹۱۶/۵۰۵۲۴

وزارت کشور ـ برطبق گزارش کلانتری ۳ معروض می‌دارد ساعت ۱۷ روز ۲۲/۸/۶ اتومبیل سواری شخصی دکتر داودزاده در سمت راست خیابان متوقف و راننده آن نصرت اله پور مقدم و اسمعیل خسروداد آشپز آقای حبیب اله صفوت و محمد نظم‌پرست مقابل سپر جلوی اتومبیل مزبور ایستاده مشغول صحبت بوده که در آن موقع یکی از اتومبیل‌های نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی که بدون شماره و جلوی آن دارای علامت ستاره سرخ و راننده آن ملبس به لباس آبی رنگ ولی هویتش معلوم نشده و به سرعت به طرف سه راه شاه در حرکت بوده، از عقب با اسمعیل و نصرت‌اله تصادف و آنها را به زمین پرتاب و اسمعیل آشپز را به فاصله بیست قدم روی زمین کشیده و در جوی آب انداخته و بدون توقف به همان سرعت به سمت مقصد خود رفته است. اسمعیل که سخت مجروح بوده به بیمارستان وزیری و نصرت اله پور مقدم به منزل دکتر مقاره‌ای برده، اسمعیل در بیمارستان وزیری فوت و نصراله به بیمارستان نجمیه اعزام و تحت مداوا قرار گرفته است. با انجام تشریفات قانونی، پروانه دفن به نام اسمعیل صادر و پرونده به اداره آگاهی احاله گردیده است. رئیس شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

شکستن قفل مغازه در «بندر گز» توسط سربازان شوروی

□«وزارت کشور

شهربانی گرگان
شماره ۴۸۶/۴۱۳
تاریخ ۲۲/۸/۱۹

اداره فرمانداری شهرستان گرگان- طبق گزارش شهربانی بندرگز ساعت ۱/۳۰ روز ۲۲/۸/۱۳ پاسهای خیابان مشاهده می نمایند سه نفر ناشناس ملبس به لباس سربازان شوروی مشغول شکستن قفلهای دکان علی اصغر کرامتی که فوت نموده میباشند. پاسبانان آنها را با صدای هیاهو متواری که پس از بازدید معلوم گردید فقط موفق به شکستن یکی از قفلهای دکان نامبرده شده بودند. مراتب جهت استحضار و اقدام مقتضی اشعار می گردد.
رئیس شهربانی گرگان- یاور خاتمی».

تیراندازی سربازان روسی به یك نوجوان در تبریز

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
تاریخ ۲۲/۸/۲۲
شماره ۱۲۹۵۶/۵۰۰۲۷

وزارت کشور- شهربانی تبریز گزارش می‌دهد در تاریخ ۲۲/۷/۲۵ چهار نفر سرباز شوروی از میرحسین نام ۱۶ ساله لامکان که در کوچه خوابیده بود مطالبه پول نموده، چون پاسخ منفی شنیده بودند یکی از سربازان مزبور با تفنگ به طرف نامبرده تیراندازی و در نتیجه تیر به کتف حسین اصابت و مجروح گردیده و در بیمارستان زخمبندی شده است. چون سربازان مزبور پس از وقوع قضیه متواری شده بودند، تعیین هویت آنها مقدور نگردیده است.
رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ سیف».

قتل ۲ ایرانی توسط سربازان هندی

□ «وزارت کشور
بخشداری پاپی

رونوشت گزارش شماره ۳۵۶

مورخه ۲۲/۹/۲۵

فرمانداری معظم خرم‌آباد

محترماً به عرض می‌رساند طبق اطلاع حاصله روز ۲۲/۹/۲۳ ساعت ۹۱/۲ چند نفر از هندیهای مقیم پاسگاه درب تونل شماره ۱۱۱ بین ایستگاه پیشه و ایستگاه سفید دشت، به منظور شکار به ۳ کیلومتری پاسگاه‌شان به سمت کوه دهکده، شبانه رفته و طبق اظهار افسر هندی مقیم ایستگاه پیشه، به سه نفر مسلح که دو نفر از آنها اسلحه ده تیر انگلیسی و یکنفرشان اسلحه کمری داشته است، برخورد می‌نمایند. سپس اول از طرف آنان تیراندازی به هندیها می‌شود، بعداً هندیها هم مبادرت به تیراندازی می‌نمایند، دو نفرشان را مقتول که یکنفرشان هم که دارای یك قبضه تفنگ ده تیر انگلیسی و سرنیزه به شماره ۹۸۳ که شماره کلن کدن (گلنگدن) سرنیزه هم به همین شماره بوده است، دستگیر، و دو نفر مقتول را با اسلحه مزبور و چهارده تیر فشنگ مربوطه و چهار عدد پوکه خالی به ایستگاه‌شان آورده، سپس از آنجا جنازه‌ها به پیشه مرکز اردوگاه اصلی‌شان حمل می‌نمایند، که پس از معاینه پزشك، دفن می‌شوند.

خود اینجانب هم ۲۲/۹/۲۴ به محض اطلاع فوراً به پیشه حرکت و با فرمانده گروهان ژاندارمری پیشه نزد افسر هندیها رفته و تحقیقات در زمینه وضعیت مقتولین بعمل آورد، که شرح معروضه بالا می‌باشد.

ضمناً نامبردگان شناخته نشده‌اند، چون پس از کشته شدن در کوه نعش‌شان را روی سنگ‌ها و درخت کشیده، تا اردوگاهشان آورده‌اند، تمام پوست سر و صورتشان از بین رفته و تغییر شکل پیدا نموده‌اند. حتی از چند نفر هم از کدخدایان «کراوند» که در پیشه برای شناسایی کامل نامبردگان احضار شده بودند، سئوال شد، بکلی اظهار بی‌اطلاعی از شناسایی مقتولین نمودند، و اسلحه ده تیر هم طبق اظهار ژاندارمری با سرنیزه دارای شماره ۹۸۳ بوده و تحویل هندیها بوده است که به . . . [1] فرستاده و فعلاً هم قضیه تحت بازجویی است، که

---

۱. چند کلمه در سند، ناخوانا است.

شاید مقتولین شناخته شوند، ولی تاکنون که شناخته نشده‌اند، که پس از معین شدن مقتولین عرض خواهند شد. بخشدار پاپی - خبیری».

● «وزارت امور خارجه
شماره ۳۱۱۲۹/۷۶۳۴
تاریخ ۱۳۲۲/۱۲/۲۱

بازگشت به نامه شماره ۷۲۰۱ س ۳ / ۵۶۹۵۴ مورخه ۱۳۲۲/۱۲/۲ موضوع قتل دو نفر ایرانی بدست سربازان هندی اشعار می‌دارد چون گزارش بخشداری پاپی که تحت شماره ۵۵۴۲۸/۶۹۲۰ برای استحضار وزارت امور خارجه ارسال فرموده بودند مبتنی بر اظهارات هندیها و حاکی از این بود که بدواً از طرف سه نفر مسلح ایرانی مبادرت به تیر اندازی شده، و لازم بود در این باب تحقیقات دیگری بعمل آید تا صحت و سقم اظهارات آنها معلوم گردد. این بود که تقاضا شد از آن یکنفری که دستگیر شده است، نسبت به جریان امر بازجویی کامل شده، نتیجه را اعلام فرمایند.

حال بطوری که ملاحظه می‌فرمایند بخشداری پاپی به این نکته توجه ننموده و فقط به ذکر اسامی مقتولین اکتفا کرده و بدین ترتیب منظور وزارت امور خارجه تأمین نگردیده است. بنابراین خواهشمند است قدغن فرمایند چگونگی را از یکنفری که دستگیر شده تحقیق و مشروحاً اطلاع دهند تا در صورت اقتضا اقدام لازم به عمل آید. معاون کل وزارت امور خارجه.»

گزارش پاسبان «چهارراه سیدعلی» از شرارت سربازان آمریکایی

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
سر کلانتری
تاریخ ۲۲/۱۰/۲۴
شماره ۵۱۹۱/۶۳۰۳۳/ب

وزارت کشور - گزارش شماره ۱۱۶۱۶ کلانتری ۲ راجع به رفتار سربازان نیروی

آمریکا ذیلاً معروض می گردد، مراتب نیز به دژبانی مربوطه اعلام گردیده است:

ساعت ۲۴ روز ۲۲/۱۰/۱۲ غلامرضا زارتش، پاسبان درجه ۳ شماره ۱۱۴۶ پاس چهارراه سیدعلی تلفناً اطلاع داد مشغول انجام وظیفه بوده، صدای هیاهو شنیده، به محل واقعه...[1] رفته، بانو طوبی را مشاهده که سرش مجروح، در اطراف بازجویی شده، معلوم گردیده دو نفر سرباز آمریکایی با سر تعلیمی، نامبرده را زده که کلاه و سر تعلیمی آنها جا مانده و آنها رفته که تعداد کلاه آنها را دژبان آنها رسیده، برده‌اند، لزوماً طوبی را به بیمارستان شفا اعزام کرده‌اند...[2]

در کلانتری از طوبی بازجوئی، اظهار نموده ساعت ۲۱/۳۰ در حین عبور از چهارراه سیدعلی دو نفر سرباز آمریکائی جلو مرا گرفته، خواستند مرا ببرند. حاضر نشده بعداً با شلاق مرا کتك زده که سر و صورتم مجروح گردیده است. طوبی با یادداشت به بیمارستان شهربانی فرستاده شد ۱۵ روز مدت معالجه تعیین و کسی از هویت دو نفر سرباز آمریکایی اطلاعی ندارند، ضمناً رسدبان ۱ ابوالقاسم بهنام برای بازرسی و کشف قضیه به محل واقعه فرستاده، گزارش داد طبق بازجوئی که از همسایگان به عمل آمده اظهار نموده‌اند که ما فقط صدای دادوفریاد در کوچه شنیده، لیکن نسبت به جریان نزاع اظهار بی‌اطلاعی نموده‌اند. رئیس شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

ایجاد اغتشاش در ژاندارمری اندیمشك توسط مأموران شرور آمریکایی

□ «وزارت کشور

امنیه کل کشور

شماره ۱۴۹۹۳/ح ۲

تاریخ ۱۳۲۲/۱۱/۳

فوری

---

۱ و ۲. از چاپ قسمت‌هایی از سند، برای حفظ حرمت عمومی خودداری شده است.

وزارت کشور ـ محترماً طبق گزارش هنگ مستقل ژاندارمری راه‌آهن به استناد گزارش گروهان ۵ اندیمشك معروض می‌دارد: در لیله ۲۲/۸/۹ دو ساعت بعد از نصف شب پنج نفر از مأمورین آمریکایی داخل مرکز گروهان شده نسبت به نگهبان تعرض کرده تفنگ ژاندارم عباس کزازی که نگهبان محوطه بوده گرفته با سر نیزه تفنگ شروع به کتك زدن او نموده‌اند. بعداً داخل اتاق آقای مضیقی کارمند راه‌آهن شده[1] ... او را از اتاق بیرون می‌کنند.

گروهبان دوم بدر می‌رود که آنها را از اطاق خارج نماید، او را هم کتك می‌زنند. لذا خانم مضیقی را وحشت برداشته که فعلاً مریض است. بالاخره با اصرار زیاد از اطاق خارج می‌شوند. تفنگ ژاندارم مزبور از آنها گرفته می‌شود، ولی سرنیزه شماره ۸۸۷۸ را که در دست داشته با خود می‌برند. چون خانواده مأمورین در اداره سکونت دارند، برای مصون ماندن آنان مأمورین ژاندارم به کوتاهی پرداخته و اقدامی ننموده به تنظیم صورت مجلس و اطلاع به دژبان نیروی آمریکا اکتفا نموده، مراتب را طی شماره ۱۱۸۶ـ۲۲/۸/۱۰ به فرماندهی کل اردوگاه اندیمشك گزارش می‌نمایند. ولی تاکنون نتیجه مطلوب بدست نیامده. مستدعیست مقرر فرمایند راجع به استرداد سرنیزه و عمل خلاف رویه پنج نفر فوق‌الذکر اقدام مؤثری معمول دارند تا در آتیه مأمورین ژاندارم بتوانند اسلحه و مهمات و ناموس خود و مردم را حفظ نمایند.

رئیس عملیات ژاندارمری کل کشور ـ سرهنگ همایون».

ضرب و شتم و سرقت طلای زرگر آبادانی توسط سربازان هندی

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

تاریخ ۱۳۲۲/۱۱/۴

فرمانداری خرمشهر ـ آقای مرتضی زرگر مقیم آبادان شاکی است که در شب دهم

---

۱. به دلیل حفظ حرمت عمومی، یك جمله حذف شده است.

دیماه سال جاری مورد حمله شخصی ناشناس قرار گرفته و معادل ۳۲۰ هزار ریال طلا آلات او را به سرقت برده‌اند و چند روز بعد یکنفر هنگامیکه طلاها را در بازار می‌فروخته دستگیر و اقرار می کند که اشیاء مزبور را از سرباز هندی خریده است. شاکی به کنسولگری انگلیس در خرمشهر مراجعه کرده و جواب مساعدی به او داده نشده. قدغن نمائید در اطراف موضوع تحقیق نموده و اقدامیکه مستلزم رفع شکایت شاکی و استرداد اموال او باشد بعمل آورده نتیجه را اعلام دارند-وزیر کشور».

● «رونوشت شرح بالا به استانداری ششم فرستاده می‌شود.

مدیر کل سیاسی- وزیر کشور».

● «مجلس شورای ملی

رونوشت نامه آقای مرتضی زرگر از آبادان-خیابان پهلوی

شماره ۲۰۵۳۰۵ مورخه ۱۳۲۲/۱۱/۶

بعدالعنوان-با کمال توقیر معروض می‌دارد فدوی مرتضی فرزند حسن شغل زرگر مقیم آبادان خیابان پهلوی بعد از اینکه در تاریخ دوم دیماه ۱۳۲۲ مطابق معمول آخر شب دکانم را تعطیل و کلیه موجودی از طلاآلات و غیره را داشتم برداشته و به طرف منزلم رهسپار گردیدم بدبختانه در بین راه غفلتاً از طرف پشت سر مورد حمله شخصی ناشناس واقع و به یك ضربت ناگهانی حقیر را از پا در آورده موقعی که به هوش آمدم خود را در بستر و پزشك را مشغول معالجه و عائله‌ام را در حال شیون مشاهده نمودم و پس از اقدامات لازمه نسبت به زخمهای وارده موضوع از طرف شهربانی تحت تعقیب قرار گرفت و در نتیجه روز بعد یکنفر غریب را در بازار در حال فروش طلاهای مسروقه دستگیر و غریب بلافاصله در بازجوئی بعدی صریحاً اقرار نموده که این طلاها را از دو نفر سرباز هندی خریده و سپس اداره شهربانی با اقدامات لازم مبادرت و دو نفر هندی را به اداره شهربانی جلب و پس از بازجویی و تفتیش آنها مقداری از طلاها که نزد این دو نفر کشف گردید و لذا لزوماً قضیه به فرماندار نظامی بریتانیا قضیه گزارش می دهد و همان شب بعد از استحضار مقامات ارتش پس از دو سه روز این دو نفر را از شهربانی گرفته و به سربازخانه‌شان بردند و چون بنده کاملاً بستری و امکان نداشت این قضیه را کاملاً مورد دقت قرار دهد، لذا بعد از بهبودی خودم به

فرمانداری انگلیس شاکی و پس از چند روز زحمت و معطلی از نتیجه مأیوس شدم. ناگزیر موضوع را به قونسولگری در خرمشهر گزارش و متظلم، متاسفانه قونسول مجدداً موضوع را به فرماندار نظامی بریتانیا ارجاع لذا حقیر در مدت پانزده روز معطلی بازهم به اخذ نتیجه نائل نگردیده زیرا نه اموال مسروقه مسترد شده و نه سارقین به شهربانی تحویل گردیده و نه جواب صریح داده شد. علیهذا با کمال عجز از این راه دور به ان پناهگاه واقعی توسل جسته و خاطر شریف و محترم را مستحضر می‌دارد که معادل سی و یکهزار و دویست تومان اموال حقیر سرقت شده و بالغ بر هفت هزار و یك تومان غرامت و خسارت وارده را متحمل شده و مدتی که در اثر ضربه سخت سارق جانی تحت معالجه دکتر بوده، بکلی از هستی ساقط و اینك در کار خود حیرانم.

عرض دیگر اینکه بالغ بر ده روز بعد از وقوع این واقعه یکنفر سرباز هندی که سه خط داشته یکعدد پوند طلا به یك طفل ایرانی داده بوده که بهاء آن را تعیین وبه فروش برساند و در ضمن گفته بوده که اصلاً پنج پوند دارم که اگر به قیمت خوبی فروخته شود حاضرم همه را بفروشم. وقتی طفل ایرانی پوند را به شخص زرگری ارائه می‌دهد، نظر به شدت قضیه اظهارات طفل مورد سوءظن و تردید زرگر واقع، پس از استیضاح طفل ناچار شده و اقرار می کند که یکنفر سرباز هندی در کنار خیابان ایستاده و این پوند متعلق به اوست و فعلاً وی ناظر جریان امر است و بالاخره با استحضار پاسبان شخص ناظر هندی به شهربانی جلب و فوراً شروع می کند به التماس و تضرع و حتی حاضر می‌شود مبلغ معتنابهی خرج کند تا شاید از تعقیب رهائی یابد. ولی اداره شهربانی فوراً قضیه را به فرمانداری نظامی دولت بریتانیا گزارش داده در همان لحظه دو نفر مأمور به شهربانی اعزام و تحقیقات عمیقانه شروع می‌شود و شخص هندی با تمام قوا از خود دفاع و داشتن چهار پوند دیگر را بکلی انکار می کند. تا اینکه به قید التزام وی را تفتیش و معلوم می گردد همانطوریکه قضیه را طفل ایرانی توضیح داده بود موضوع کاملاً صحیح و بالاخره چهار پوند و یکعدد ده مناتی که وجود آنها را منکر بود، کشف می‌شود. مع الوصف مقامات ارتش وی را فوراً با چهار پوند طلا و یکعدد ده مناتی به سربازخانه‌شان برده و تا حال از نتیجه این قسمت هم اطلاعی ندارم. به هر علت چون یگانه مایه امید ما محرومان بدبخت بینوا فقط مجلس شورا است،

لذا این قضیه به این واضحی را اجمالاً معروض و کلیه اهالی از این راه دور گوش به زنگ و شب و روز منتظرند که حامیان ملت این عمل فجیع را چگونه به جریان عادی انداخته و برای استیضاح این حق ثابت غیر متزلزل، چه اقدامی خواهند فرمود؟ وکلا محترم، قسمت عمده این اموال مسروقه متعلق به دیگران است که اگر از طرف مقامات عالیه برای جبران و استرداد آن اقدامی بعمل نیاید صاحبان اموال حق را از مجرای قانونی تعقیب و مسلم است که دادگاه هم بنده را تعقیب خواهد نمود و حتماً با تمام عائله‌ام پایمال، بلی، صحیح است که می گویند قانون برای ضعفا وضع شده ولی تصور نمی‌رود قانون گذار تا این اندازه با پامال شدن ضعفا و فقرا راضی باشد. علی الحال با یکعده فامیل شب و روز برای اخذ نتیجه و ابراز مقامات عالیه دقیقه شماریم.»

رونوشت برابر اصل است ـ رئیس اداره دبیرخانه مجلس شورای ملی».

● «مجلس شورای ملی

اداره دبیرخانه

مورخه ۱۳۲۲/۱۱/۲۲

شماره ۲۵۳۰۵

وزارت کشور ـ به امضای مرتضی زرگر فرزند حسن در شکایت از سرقت مقداری طلای مسکوك و غیر مسکوك که می گوید بعضی از سربازان هندی ربوده و او را هم مجروح نموده و پس از احاله امر از طرف شهربانی به مقامات خارجی و رجوع به قونسولگری خرمشهر بی‌نتیجه و راکد مانده است. نامه‌ای از آبادان رسیده که رونوشت آن برای استعلام چگونگی و اقداماتیکه در تعقیب قضیه و رفع تشکی دادخواه بعمل خواهند آورد لطفاً ارسال می‌شود. معاون اداره مجلس شورای ملی».

● «وزارت کشور

تاریخ ۲۳/۲/۲۸

شماره عمومی ۵۸۰۴

شماره خصوصی ۵۸۷۰

وزارت امور خارجه ـ در اثر وصول نامه شماره ۳۱۶۷۶/۷۴۰۸ مورخه ۲۲/۱۲/۸

راجع به سرقت طلاهای مرتضی زرگر به فرمانداری آبادان مراجعه و توضیح خواسته شده، پاسخ رسیده حاکی است که در تاریخ ۲۲/۱۰/۳ موقعیکه شاکی به منزل خود می‌رفته دو نفر از سربازان هندی مشارالیه را گرفته و طلاهای او را می‌برند. روز بعد از واقعه سارقین بوسیله شهربانی دستگیر و پس از بازجوئی تعدادی از طلاها از جیب آنها کشف شده ولی قوای متفقین سربازهای مزبور را تحویل گرفته و زندانی نمی‌نماید. و پرونده امر نیز به دادگاه نظامی احاله شده است ـ مدیر کل وزارت کشور».

● «وزارت جنگ

فرمانداری نظامی آبادان

۱۳۲۳/۱/۳۰ـ۴۷۵۶

وزارت کشور ـ محترماً پاسخ شماره ۷۴۳۵۹/۸۰۳۱ـ۱۳۲۲/۱۲/۲۳ صادره از فرمانداری خرمشهر موضوع سرقت طلاهای مرتضی زرگر معروض می‌دارد: در تاریخ ۲۲/۱۰/۳ موقعیکه مرتضی به منزل خود می‌رفته است دو نفر سرباز هندی از عقب او را گرفته و طلاهای او رابه سرقت می‌برند. روز بعد شهربانی سارقین را دستگیر پس از مختصر بازجوئی و کشف نمونه طلاهای مسروقه از جیب یکنفر آنها، از طرف قوای متفقین سربازهای مذکور را تحویل گرفته و زندانی می‌نمایند. شهربانی هم پرونده امر را به دادگاه نظامی احاله داده و در جریان است. نتیجه بعداً به عرض رسانیده خواهد شد. در خاتمه تقاضا می‌نماید قدغن فرمائید برای سرعت جریان امر، اوامرات صادره به این فرمانداری را مستقیماً به آبادان مراجعه نمایند، چون فرماندار خرمشهر از موضوع بی‌اطلاع و از آبادان استعلام می‌نماید، همین عمل باعث بطحی جریان امر را فراهم می‌نماید.

فرماندار نظامی آبادان ـ سرهنگ دولتشاهی».

● «وزارت امور خارجه

تاریخ ۲۲/۱۱/۲۲

رونوشت نامه مجلس شورای ملی

وزارت امور خارجه ـ به امضای مرتضی زرگر فرزند جسن در شکایت از سرقت مقداری طلای مسکوك و غیرمسکوك که می‌گویند بعضی از سربازان هندی ربوده واو را

هم مجروح نموده و پس از احاله امر از طرف شهربانی به مقامات خارجی و رجوع بقونسولگری خرمشهر بی‌نتیجه و راکد مانده است. نامه‌ای از آبادان رسیده که رونوشت آن برای استعلام چگونگی و اقداماتیکه در تعقیب قضیه و رفع تشکی دادخواه بعمل خواهند آورد. لفا ارسال می‌شود. معاون اداری مجلس شورای ملی»

●«وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

تاریخ ۲۲/۱۲/۶

شماره عمومی ۷۱۱۷۳

شماره خصوصی ۷۴۹۹

فرمانداری خرمشهر ـ مرتضی زرگر از آبادان شاکی است که مقداری طلای مسکوك او را سربازان هندی ربوده و او را مجروح کرده‌اند و با احاله امر از شهربانی به کنسولگری خرمشهر قضیه راکد و بدون نتیجه مانده است. رونوشت عرض حال مشارالیه تلواًفرستاده می‌شود. قدغن نمائید به موضوع شکایت رسیدگی و نتیجه را اطلاع دهند.

مدیر کل سیاسی ـ وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۱۲/۸

شماره ۳۱۶۷۶/۷۴۰۸

وزارت کشور ـ از نخست‌وزیری رونوشت نامه شهربانی را دایر به سرقت طلاآلات مرتضی زرگر در آبادان برای اقدام مقتضی به این وزارت احاله گردیده و به وصول آن اقدام لازم به عمل آمد. متعاقب آن نیز از مجلس شورای ملی رونوشت عریضه مرتضی زرگر راجع به سرقت فوق به وزارت امور خارجه واصل گردید. اینك با ارسال رونوشتی از گزارش فوق و از عریضه مزبور خواهشمند است دستور فرمایند نکات زیر را تحقیق و روشن نمایند:

۱ـ بطوریکه در رونوشتهای پیوسته ملاحظه می‌فرمایند تاریخ وقوع سرقت و مقدار طلاهای دزدی شده با یکدیگر اختلاف دارند و به علاوه، مرتضی زرگر مدعی است که بعداً

از جیب گروهبان هندی چند سکه طلا متعلق به نامبرده کشف شده و شهربانی هم در تعقیب آن مداخله داشته است.

۲ـ شهربانی کل در گزارش خود اشعار داشته که عده‌ای از محبوسین هندی را مقامات انگلیسی برای کار به آبادان آورده و در اردوگاه زندگی می‌نمایند. خواهشمند است صحت و سقم موضوع را تحقیق فرموده و نتیجه تحقیقات فوق را به وزارت امور خارجه مرقوم دارند تا از مجرای این وزارت اقدام لازم به عمل آید.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

استعلام در مورد وابستگی جغرافیایی «میانه»

□ «وزارت کشور

شماره خصوصی ۹۶۳۲

تاریخ ۲۲/۱۱/۷

اداره اطلاعات

خواهشمند است جواباً مرقوم فرمایند که بخش میانه تابع کدامیك از استانداریهای آذربایجان می‌باشد؟

کفیل اداره سیاسی ۲۲/۱۱/۷».

● «وزارت کشور

اداره اطلاعات و آمار

دایره جغرافیائی

تاریخ ۱۳۲۲/۱۱/۱۲

شماره ۷۲۵۰

اداره سیاسی ـ عطف به نامه شماره ۹۶۳۲ـ۱۳۲۲/۱۱/۷ موضوع وضعیت بخش میانه اشعار می‌دارد:

بخش میانه بموجب قانون تقسیمات کشور از بخشهای تابعه شهرستان مراغه و جزو استان چهارم منظور شده. بعداً بموجب تصویب نامه شماره ۱۴۱۶۱ـ۱۳۲۲/۱۰/۱۸

هیئت وزیران شهرستان مراغه از استان چهارم مجزی و ضمیمه استان سوم گردید و بخش میانه نیز از شهرستان مراغه منتزع و به شهرستان تبریز ملحق گردید.
رئیس اداره اطلاعات و آمار».

مصادره سرنیزه یك ژاندارم در اندیمشك توسط سربازان سیاهپوست آمریکایی

□ «وزارت کشور
اداره سیاسی و گذرنامه
تاریخ ۲۲/۱۲/۹
شماره ۷۱۳۱
ژاندارمری کل کشور

در اثر وصول گزارش شماره ۱۴۹۹۳ـ۲۲/۱۱/۳ راجع به تعرض پنج نفر از مأمورین آمریکایی در مرکز گروهان ۵ اندیمشك و اخذ سرنیزه تفنگ ژاندارم عباس کزازی به افسر نیروی آمریکا مراجعه شد که اقدام فوری در تعقیب قضیه و استرداد سرنیزه بعمل آورند. پاسخ فرماندهی نیروی آمریکا حاکی است که واقعه مزبور بلافاصله مورد بازجوئی قرار گرفته، ولی ژاندارم عباس کزازی که نسبت داده شده است مورد حمله قرار گرفته و سرنیزه او اخذ شده نتوانسته است حمله کنندگان را معرفی کند و یا اینکه تمام نفرات سیاه‌پوست آمریکایی در اندیمشك از نظر ژاندارم مزبور گذرانده شده‌اند که بلکه بتواند مرتکبی را در بین سربازان تشخیص بدهد، با اینحال ژاندارم کزازی به تشخیص آنها قادر نبوده.

فرماندهی نیروی ارتش آمریکا اطمینان داده است که اولاً اقدامات لازم به عمل آمده که در آتیه نظایر این نوع وقایع رخ ندهد و ثانیاً به مجرد اینکه مرتکبین این واقعه شناخته شوند اقدامات شدید نظامی برای تعقیب آنها به عمل خواهد آمد ـ وزیر کشور».

جشن سالگرد تأسیس ارتش سرخ در تبریز

□ «وزارت کشور
استانداری سوم

شماره ۱۹۹۰/۳۵۹۲

تاریخ صدور ۱۳۲۲/۱۲/۹

محرمانه

اداره فرمانداری شهرستان تبریز - استحضاراً بعرض می‌رساند روز ۳ ماه جاری به مناسبت بیست‌وششمین سال تشکیل ارتش سرخ در محل سربازخانه سپهیان از طرف ارتش شوروی نمایشات نظامی بعمل آمده ومجلس جشن و پذیرایی برپا بوده و شب آن نیز از طرف جمعیت دوستان اتحاد جماهیر شوروی در سالون جمعیت مجلس جشن برپا و از آقایان فرمانده لشکر ۳ و سایر روساء دوایر و وجوه اهالی دعوت رسمی بعمل آمده بود. هر دو مجلس با صمیمیت و نظم برپا و خاتمه پیدا کرده است.

کفیل شهربانی استان ۳ یاور رضائی».

جنایت سرباز آمریکایی در قم

□ «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۱۲/۱۵

شماره ۳۲۱۰۲/۷۵۳۰

● وزارت کشور

بازگشت بنامه ۲۲/۹/۲۷ شماره ۶۰۰۹/س ۵۸۲۳۱

متضمن گزارش شهربانی قم دائر به تیراندازی یکی از سربازان آمریکائی در دکان حسن حلوائی در قم به استحضار میرساند مراتب ضمن یادداشتی به سفارت آمریکا اشعار و خواستار گردید تدابیر مؤثری برای جلوگیری این قبیل رفتار سربازان آمریکا اتخاذ نمایند.

اینك سفارت نامبرده پاسخ میدهد بموجب تحقیقاتیکه از طرف فرماندهی کل نیروهای آمریکا بعمل آمده است، ظاهراً تیراندازی سرباز آمریکائی در دکان حسن حلوائی غیرعمدی بوده و چون صاحب دکان و پاسبان ایرانی که شاهد قضیه بوده به تهران رفته‌اند، دژبانی نیروی آمریکا نتوانسته است از آنها بازجوئی بعمل آورد. فرماندهی مزبور

اضافه نموده که در کلیه مواقع مایل است با دولت شاهنشاهی در این قبیل موارد همکاری نموده و تدابیر مؤثری برای جلوگیری ازوقوع این قبیل حوادث اتخاذ خواهد گردید.
معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

تیراندازی به سربازان آمریکایی شکارچی در «ملاوی»

□ «وزارت کشور
ژاندارمری کل کشور
شماره ۹۶۲۲/ج ـ ۲۲/۱۲/۲۴
تیمسار فرماندهی معظم ژاندارمری کل کشور

گزارش ـ محترماً بعرض عالی میرساند طبق گزارش هنگ لرستان به استناد نامه واصله از مأمور انتظامات نیروی انگلیسی مقیم خرم‌آباد که در تاریخ ۲۲/۱۲/۹ به هنگ آنجا رسیده تقریباً در ساعت ۱۱ سی بهمن ماه در پنج میلی[۱] ملاوی موقعیکه چهار نفر سرباز آمریکایی مشغول شکار می‌شوند از طرف طایفه آنجا به نامبردگان تیراندازی شده است. از طریق هنگ لرستان به فرماند گروهان ژاندارمری ملاوی دستور داده شده با تشریك مساعی مأمورین انتظامات آن حدود که از طرف لشگر ۵ لرستان گمارده شده، در اطراف محل واقعه تحقیقات کامل نموده، نام و نشان مرتکبین را معلوم و دستگیر نمایند. گزارشاً عرض، موکول به اوامر عالی است.
از طرف فرمانده ناحیه ۶ خوزستان ـ سرهنگ عشقی».

● «محترماً رونوشت گزارش شماره ۹۶۲۲ـ۲۲/۱۲/۲۴ ناحیه ۶ ژاندارمری خوزستان جهت استحضار وزارت کشور ایفاد و نتیجه اقدامات بعدی را به استحضار می‌رساند. از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرهنگ همایون».

---

۱. هر «مایل» برابر ۱۶۲۱ متر

فصل چهارم

اسناد سال ۱۳۲۳

تبعید عامل توزیع قند و چای و سیگار در تبریز به تقاضای مقام‌های شوروی

□ «جناب آقای وزیر کشور

محترماً معروض می‌دارد: این بنده چند روز پیش عریضه به پیشگاه مبارك تقدیم نمودم مبنی بر اینکه از طرف مقامات شوروی مدت سه ماه است بنده را از آذربایجان تبعید نموده‌اند، و دربارهٔ عاملیت قندوچای و سیگار که در تبریز با آن اعاشه می‌نمودم خاطر مبارك را مستحضر و حضرتعالی هم امر فرمودید که ادارهٔ سیاسی در صورت عدم اشکال رونوشت تقاضای بنده را به اداره دارایی ارسال نمایند. اینك پس از سه روز معطلی و بدون نتیجه، اقلاً عریضه قبلی بنده را هم مسترد نمی‌نمایند.

بنده از اول بهتر می‌دانستم این اولیای امور فعلی مملکت کوچکترین مساعدت برای اشخاص خادم و وطن‌پرست نخواهند نمود. بهتر است باز هم به اجانبها متوسل شده تا اینکه از بین رفتن خود و عائله‌مان جلوگیری نمایم. حسین اتکاء ـ ۲۳/۱/۴»

● وزارت کشور

استانداری سوم

محرمانه

شماره ۳۱۸۲

تاریخ ۲۳/۱۱/۲۸

پاسخ نامه شماره ۲۸۲۰ / م ـ ۲۳/۱۱/۷ صادره از اداره سیاسی و گذرنامه. مطابق پروندهٔ شهربانی در آستارا سابقاً متهم بوده او را اغلب شاید شهربانی تحت نظر داشته، اخیراً هم که به اردبیل رفته بودید به او اخطار شده که آذربایجان را ترك کند. اینکه اظهار می کرده عامل فروش قند بوده همچو سابقه‌ای شهربانی از او ندارد.»

● «سؤال شود چه اتهامی داشته و چه موجب قانونی مانع از اقامت او در آذربایجان است؟»

اتباع ایران در بازداشتگاهها و اردوگاههای کار اجباری

□ «وزارت امور خارجه»

شماره ۴۵/۴۳

مورخه ۱۳۲۳/۱/۷

«ترجمه فارسی نامه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به انضمام پیوستهای آن راجع به بازداشت ۳ نفر اتباع دولت شاهنشاهی در بازداشتگاههای آلمان تلواً ارسال می گردد. خواهشمند است قدغن فرمایند درصورتی که اشخاص مزبور در ایران بستگانی داشته باشند، مراتب را به آنها اعلام نمایند ـ معاون کل وزارت امور خارجه».

● متن ترجمهٔ نامهٔ کمیته بین‌المللی صلیب سرخ:

«در تعقیب تلگرافی که با کمال احترام بجناب آقای وزیر امور خارجه ایران راجع باجرای قرارداد ژنو مورخ ۱۹۲۹ مربوط به اسرای جنگی و بالاخص راجع به ابلاغ اسامی اتباع ایرانی اعم از اسرای جنگی یابازداشت شدگان در کشورهای خصم ایران مخابره کرده‌ایم، تلواً دو عکس و یك ورقه چاپی راجع به اتباع ایرانی مذکور در ذیل ارسال میداریم:

۱ـ ادوارد قاراقاش که در ۱۹۱۵/۱/۲۸ در تفلیس (گرجستان) متولد گردیده و متأهل نبوده و حرفه او کفشدوزی و دارای شماره ۲۱۶۲ میباشد، در سربازخانه «سنت

دنی» ایالت سن (فرانسه) بازداشت شده است.

۲ـ داوید اشیایا، که در تاریخ ۱۹۱۵/۱/۱۰ در رسائیس (مقصود شاید رضائیه باشد) ایران متولد گردیده و متأهل بوده و دارای شماره ۲۱۴۷ میباشد، در «سنت دنی» ایالت سن (فرانسه) بازداشت شده است.

۳ـ ایرما آراهامیان که در ۱۰۰۱/۱/۲۸ در تاشا (آلمان) متولد گردیده و مطلقه شده و شغل او پرستاری و دارای شماره ۳۵۰۲۰ میباشد در بازداشتگاه «نسیبو فریدریش هافن» آلمان بازداشت شده است. بدیهی است در آتیه هم هرگونه اسناد مشابهی بدست ما برسد، برای شما خواهیم فرستاد، و نیز اسامی بازداشت شدگان آلمانی را در ایران که برای ما خواهید فرستاد، به مقامات آلمانی ابلاغ خواهیم کرد».

● «وزارت کشور

شمارهٔ ۷۵۵/۱۳۹

وزارت داخله

در پاسخ نامه شماره ۲۳/۱/۷ـ۴۵/۳۳ راجع به بازداشت سه نفر از اتباع دولت شاهنشاهی در بازداشتگاههای آلمان، چون آدرس بستگان این اشخاص معلوم نیست و پیدا کردن آنها برای مأمورین شهربانی مشکل است، متمنی است قدغن فرمائید چهار فقره کارت‌های ارسالی از کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را که عیناً ایفادمیشود، ترجمه دارند، تا شاید از اسناد و مندرجات کارتها، از محل سکونت بستگان بازداشت شدگان اطلاع حاصل شود.»

● «وزارت امور خارجه

شمارهٔ ۱۵۴۷/۷۴۸۸

مورخهٔ ۱۳۲۳/۳/۱۶

وزارت کشور

ترجمه‌ی کارت‌های یاد شده به شرح زیر است:

«ـ سانوسیان:

آقا وخانم جی ـ سانوسیان و زارتوشا.

آقا و خانم سانوسیان و زارتوشا سلامتند و از اینکه دکان‌های نانوایی خود را در «تسنیکو» از دست داده‌اند، متأسف هستند، ولی بواسطه آنکه در نانوایی اردو کار میکنند، واقعاً به اردو کمك مینمایند. «زارتوشا» در مدرسه‌ای که در اردو تشکیل شده است تحصیل میکند» ام. بی ۱۹۴۳/۳/۱۱

- بالیان.

آقا و خانم آرمیك بالیان و جانت (ژانت) - ایرانی،.

خانواده بالیان موقع مسافرت از «ویشمین» در یك اطاق کوچك براحتی زندگی میکردند و تندرست بودند، و در تابستان آقای بالیانس (بالیان) بمرض آپاندیست سختی مبتلا شده و در نتیجه عمل جراحی بهبودی و کاملاً شفا یافت.

خانم بالیان چندین دفعه ناخوش شده ولی معالجه شده و بطور کلی حالش خوب است، دخترشان (ژانت) از قرار معلوم زرنگ و عادی بنظر میآید».

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم

شماره ۲۶۷۹/۱۳۶۲۳

مورخه ۱۳۲۳/۵/۲۴

«رونوشت شرحی که از وزارت امور خارجه آمریکا راجع به احوال چند نفر از اتباع ایران در خاور دور بوسیله سفارت کبرای شاهنشاهی در واشنگتن رسیده است، با سه برگ ضمیمهٔ آن به پیوست ارسال و خواهشمند است دستور فرمائید در صورت امکان کسان نامبردگان را از آن مطلع سازند - معاون کل وزارت امور خارجه».

● ترجمهٔ سند:

«وزارت امور خارجه.

ترجمه یادداشت وزیر امور خارجه بوزیر مختار ایران».

(وزیر امور خارجهٔ آمریکا تعارفات خود را بوزیر مختار ایران تقدیم نموده و با کمال احترام گزارشهای پیوست را که مربوط بحال و وضعیات اتباع ایران میباشد که در خاوردور اقامت دارند، و اشخاصی که موقع مبادله ثانوی اتباع آمریکا و ژاپن، به آمریکا بوسیله کشتی

موسوم به «گریپز هلم» مراجعت کرده‌اند و آنها را به نمایندگان این وزارتخانه داده‌اند، تقدیم میدارد.

ضمیمه گزارشهای رفاهیت ـ وزارت خارجه ـ واشنگتن ۲ ژوئن ۱۹۴۴).

انتقال ۲۵۰ غیرنظامی لهستانی به اهواز

□ «شهربانی کل کشور

شماره ۱/۵۸۹/۵۷۶

مورخه ۱۳۲۳/۱/۲۰

وزارت کشور ـ طبق گزارش شماره ۸ رئیس پاسگاه شماره ۲ لهستانی‌ها، ساعت هشت صبح روز ۱۴ ماه جاری پنجاه نفر زن و بچه و مرد لهستانی که اخیراً از پاسگاه خراسان به تهران اعزام شده بودند، و همچنین دویست نفر لهستانی‌هایی که قبلاً در پاسگاه شماره ۲ اقامت داشته‌اند، به ایستگاه راه‌آهن آورده و آنها را به اهواز اعزام داشته‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاسبان جهانبانی».

اظهار تأسف سفارت انگلیس از عدم دلایل قطعی برای قتل یك ایرانی

□ «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۳/۱/۲۸

شماره ۱۶۵۹/۵۱۵

وزارت کشور ـ عطف به نامه ۱۵۵۵۱ / ح م مورخ ۲۲/۱۰/۱۴ و پیرو نامه شماره ۱۵۹۸۱/۳۷۰۶ مورخه ۲۲/۵/۲۷ راجع به فوت میرزا احمد در اثر اصابت تیر افراد نیروی انگلیس اشعار میدارد که مقامات انگلیسی در یکی از یادداشتهای خود که رونوشت آن برای آن وزارت ارسال گردیده است، ضمن اظهار تأسف از در دست نداشتن دلیل قطعی در این مورد، اطلاعات کاملی از میزان عایدات و مشخصات دیگر شخص مزبور را خواستار گردیده بودند. اطلاعات درخواستی که از آن وزارت دریافت شده بود در اختیار آنها گذارده

شد. پاسخی در این خصوص واصل گردیده که در آن مقامات انگلیسی نظر به در دست نداشتن مدارك لازمه خود را تبرئه کرده بودند. لیکن وزارت امور خارجه قانع نشده و قضیه را مجدداً تعقیب نمود. اینك پاسخ مجددی در اینخصوص از سفارت کبرای انگلیس رسیده که به پیوست ارسال میگردد. البته در صورتیکه بتوانند مدارك مشخصی در این مورد در دسترس این وزارت بگذارند، وزارت امور خارجه قضیه را دوباره تعقیب خواهد نمود.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون‌جاه»

اتباع ایران در زندان‌های آلمان

□ «وزارت کشور

بعرض می‌رسد: کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اسامی اتباع ایران را که توسط مقامات آلمانی بازداشت می‌شوند مرتباً به‌وزارت امور خارجه می‌فرستند و وزارت امور خارجه به وزارت کشور مراجعه می‌کنند تا در صورتی که بازداشت‌شدگان کسان و بستگانی در ایران داشته باشند به آنها اطلاع داده شود. ولی بواسطه مشخص نبودن آدرس بازداشت‌شدگان، شهربانی کل نمی‌تواند کسان آنهارا مطلع کند. صورتهای ارسالی در کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تلواً تقدیم می‌شود تا در صورتی که تصویب فرمایند، مراتب بوسیله رادیو به اطلاع عامه برسد که بلکه به این وسیله بتوان بستگان بازداشت‌شدگان را مطلع نمود».

● «وزارت کشور

بنگاه پخش رادیو کل کشور ـ کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اسامی اتباع ایران را که توسط مقامات آلمانی بازداشت شده‌اند بوسیله وزارتخانه فرستاده تا در صورتی که بازداشت‌شدگان کسان و بستگانی در ایران داشته باشند به آنها اطلاع داده شود. چون آدرس کسان و بستگان بازداشت‌شدگان معلوم نیست، صورت نامه ارسالی از کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تلواً فرستاده می‌شود. دستور فرمایید بوسیله رادیو مراتب را به اطلاع عامه برسانید تا به این وسیله بتوان کسان و بستگان بازداشت‌شدگان را مطلع نمود ـ مدیر کل وزارت کشور».

● «شماره ۴۳۶/۱۰۰

تاریخ ۲۳/۱/۳۱

پیوست دارد

موضوع ـ بازداشت شدن اتباع

وزارت امور خارجه ـ به پیوست رونوشت سیاهه نام اتباع ایرانی را که در اکتبر ۱۹۴۳ از طرف مقامات آلمانی بازداشت شده و به اردوی کار «وتیل» رهبری شده‌اند، تقدیم می گردد. بطوری که ملاحظه می‌فرمایید همه از اتباعی می‌باشند که سابقاً ملیت دیگری داشته‌اند. کاردار دولت شاهنشاهی در سوئیس ـ دکتر قدیم نوایی».

● «وزارت امور خارجه

ترجمه از آلمانی

نمره اسیر ۲۱۴۷

پرسش نامه بازداشت شدگان غیر نظامی ـ بازداشتگاه سن دنی (سن) ـ ر ـ ی ـ ر ـ ت

اسم خانوادگی: ایسها یا R.IR.T

اسم شخصی: داور

تابعیت: ایرانی

در صورت تابعیت یکی از دو سینن‌ها، دوسینن متبوعه نیز ذکر شود

تاریخ تولد: ۱۸۹۵/۱/۱۰

محل تولد: رضاییه

کشور: ایران

شغل: کارگر، متأهل

گذرنامه شماره ۱۵۳/۱۵/۲۶۳۴۱ خصوصی ـ ایرانی صادره شده از پاریس

● ر ـ ی ـ آر ـ ت R.IR.T

عنوان فعلی: لاگراند گازون

بازداشتگاه سن ـ دنی (سن)

عنوان اخیر قبل از بازداشت مارسی

عنوان بستگان

الف: چانو ـ ایس‌هایا

ب: در خارجه

ملاحظات: راجع به وضعیت مزاجی، سالم نوشته شده در تاریخ ۲۰ ژوئیه ۱۹۴۳ سروان و رئیس بازداشتگاه (امضاء)

● «وزارت امور خارجه

شماره ۲۱۶۲

پرسش‌نامه بازداشت شدگان غیر نظامی

بازداشتگاه سن-دنی (سن)

ر-ی ر-ت R.IR.T

اسم خانوادگی: گاراگاخ

اسم شخص: ادوارد

تابعیت: ایرانی

درصورت تابعیت یکی از دورمسینین‌ها، دو مسینیت متبوعه نیز ذکر شود.

تاریخ تولد ۱۹۱۵/۱/۲۸

محل تولد: تفلیس، کشور گرجستان

شغل: کفاش

متأهل یا مجرد: متأهل

گذرنامه شماره عمومی ۶۴۱۴۶-۱۲۰۲

خصوصی صادره تاریخ ۱۹۳۰/۲/۱ از تهران

عنوان فعلی: لاگراند گازون

بازداشتگاه: سن-دنی (سن)

عنوان اخیر قبل از بازداشت: مارسی

عنوان بستگان: الف-در فرانسه: اولیاء، آقا و خانم گاراگاخ-مارسی

ب-در خارجه

ملاحظات راجع به وضعیت مزاجی: سالم

نوشته شده در تاریخ ۲۰ ژوئیه ۱۹۴۳ سروان و رئیس بازداشتگاه (امضاء)

● «وزارت امور خارجه

بالیانس ـ آقا و خانم آرمیك بالیانس و جانت (ایرانی).

خانوادهٔ بالیان موقع مسافرت ما از ویشمن در یك اطاق کوچك به راحتی زندگانی می کردند و تندرست بودند و در تابستان آقای بالیانس بمرض آپاندیست سختی مبتلا شده و در نتیجه عمل جراحی بزودی و کاملاً شفا یافت.

خانم بالیان چندین دفعه ناخوش شده،ولی معالجه شده و بطور کلی حالش خوبست. دخترشان از قرار معلوم زرنگ و عادی بنظر می آید».

● «وزارت امور خارجه

بالیان ـ آقا و خانم بالیان

آقا و خانم بالیان هر دو سلامتند و نهایت تأسف دارند از این که از شغل نانوایی خود موسوم به نانوایی وین در تسینکو دست کشیده‌اند. آقای بالیان در موفقیت و تزیید محصول دکان نانوایی اردو خیلی همت کرده‌اند و اغلب اوقات خودشان را صرف بازی کردن با دختر برادر خود (جانت) می نمایند.

ام ـ بی ۱۸۴۳/۲۳/۱۱».

● «وزارت امور خارجه

سانوسیان ـ آقا و خام جی سانوسیان وزارتوشا

آقا و خانم سانوسیان وزارتوشا سلامتند و از این که دکانهای نانوایی خود را در «تسینکو» از دست داده‌اند متأسف هستند، ولی بواسطه آنکه در نانوایی اردو کار می کنند، واقعاً به اردو کمك می کنند.

زارتوشا در مدرسه‌ای که در اردو تشکیل شده است،تحصیل می کند.

ام ـ بی ۱۹۴۳/۲۳/۱۱».

حمله به کاروان نظامی آمریکا در لرستان

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

ژاندارمری لرستان
ریاست ناحیه ۶ ژاندارمری خوزستان و لرستان
گزارش

محترماً بعرض می‌رساند برابر نامه رسیده از مأمور انتظامات نیروی بریتانیا مقیم خرم‌آباد متقارن نصف شب ۲۳/۲/۱۰ به یك کامیون آمریکایی که حامل اسلحه بوده در ۶ میلی[1] دورود، راه بروجرد تیراندازی شده، یکی از سربازان آمریکایی که در کامیون بوده مجروح میگردد. بطوریکه آقای «کلنل‌ود» افسر سیاسی نیروی بریتانیا اظهار مینمودند روز گذشته ستوان ۱ امیری فرمانده دسته ۱ ژاندارمری دورود باتفاق مأمورین انگلیسی و یك نفر آمریکایی در محل واقعه مشغول تحقیق و بازرسی بوده‌اند، نتیجه بعداً بعرض خواهد رسید.

فرمانده هنگ ۱۲ ژاندارمری لرستان ـ سرهنگ نائینی‌نژاد»
۸۲۹/ج ۲۳/۲/۱۱

ـ«رونوشت جهت اطلاع بفرمانداری شهرستان خرم‌آباد ارسال میگردد. فرمانده هنگ ژاندارمری لرستان ـ سرهنگ نائینی‌نژاد».

● رونوشت گزارش ۴۷۳۱ـ۲۳/۷/۳ فرماندهی هنگ ژاندارمری لرستان:

«فرمانداری شهرستان خرم‌آباد ـ محترماً بعرض میرساند بطوریکه آقای ستوان یکم لیو تنان[2] طبیس افسر نیروی بریتانیا مقیم خرم‌آباد شفاهاً به بنده گزارش داده، شب ۲ مهرماه جاری موقعی که ده کامیون آمریکایی از طرف خرم‌آباد بسمت بروجرد حرکت مینموده‌اند، ساعت ۳ بعداز نصف شب در حدود گردنه رازان بکامیون آخری تیراندازی شده، دست راننده مجروح میگردد. بگروهان خرم‌آباد و بروجرد ابلاغ شد فوراً با اعزام مأمورین متخصص جهت گشت و اجرای بازجوئیهای کامل در اطراف محل واقعه نام و نشان مرتکبین را معلوم و در دستگیری آنها جداً اقدام نمایند، مراتب بلشکر ۵ استان

---

۱. نزدیك به ۱۰ کیلومتر
۲. ستوان ـ پایور شهربانی، مانند ستوان ارتش

گزارش عرض و استدعا گردیده در کشف موضوع مأمورین انتظامات با مأمورین ژاندارم تشریک مساعی نمایند. نتیجه بعداً عرض خواهد شد. فرماندهی هنگ ۱۲ ژاندارمری لرستان ـ سرهنگ نائینی نژاد».

● «محترماً رونوشت گزارش رسیده بالا از هنگ ژاندارمری خرم آباد جهت استحضار وزارت کشور تقدیم میگردد معاون ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ سخاوتی».

حمله سربازان سیاهپوست آمریکایی به یك پاسبان در خرمشهر

□ وزارت کشور

استانداری ششم

رونوشت گزارش شماره ۷۴۲/۱۵۸ مورخه ۲۳/۲/۱۶ اداره شهربانی خرمشهر اداره فرمانداری شهرستان خرمشهر ـ درشب ۲۳/۲/۱۵ ساعت ۲۱ سرپاسبان سیف‌الله که بقصد کشیك شهر رفته، در اثر شنیدن صدای داد و فریاد زنی که پاسبان را بکمك می‌خواسته رفته درآخر شهر جنب قصاب‌خانه می‌رسد. در یکی از اطاق خرابهائی که درآن نزدیکی بوده چند نفر سرباز آمریکایی سیاه غفلتاً اطراف او را گرفته و با او گلاویز شده‌اند. پس از مدتی گلاویز بودن تفنگ و اسلحه کمری سرپاسبان نامبرده را گرفته و متواری می‌شوند. در نتیجه اتومبیل گشتی آمریکا به آن محل رفته سرپاسبان را در حال ضعف دیده او را باداره ام ـ پی[1] برده‌اند و از طرف اداره ام ـ پی چند نفر پلیس آمریکا مسلح شده و به تعقیب مرتکبین به محل می‌روند و در اینجا به مرتکبین تصادف، پس از خالی نمودن چند تیر دو نفر از آنها دستگیر به اداره ام ـ پی برده‌اند ونیز امروز تفنگ مورد ادعا با دو تیر فشنگ از طرف اداره ژاندارمری تحویل شهربانی و تذکر داده‌اند درشب وقوع خضیر ژاندارم تفنگ را از آمریکائیها در نتیجه تعقیب گرفته، ولی از اسلحه کمری اثری نیست. بنابراین مستدعی است مراتب را به مقامات آمریکائی اطلاع و برای بدست آوردن اسلحه دولتی به انضمام هفت‌تیر فشنگ اقدام

۱. فرماندهی ارتش آمریکا در ایران

مقتضی بعمل آید و از نتیجه این شهربانی را مستحضر فرمایند. رئیس شهربانی خرمشهر - یاور[1] خلیل‌پور»

● نامه‌ی فرماندار خرمشهر به فرماندهی نیروی نظامی آمریکا:

-«فرماندهی نیروی نظامی دولت آمریکا در خرمشهر - احتراماً از شهربانی خرمشهر اطلاع می‌دهند در شب ۱۵ اردیبهشت ماه جاری مطابق با ۵ مه ۱۹۴۴ ساعت ۲۱ سرپاسبان سیف‌الله مأمور گشت و سرکشی شهر نزدیك بیرون شهر غفلتاً مورد حمله چند نفر سرباز سیاه آمریکائی واقع و تفنگ با ۹ تیر فشنگ و اسلحه کمری او را از دستش ربوده‌اند و سپس چند نفر مأمورین پلیس آمریکائی می‌رسند و از قضیه با خبر شده و سربازان سیاه متواری را تعقیب می‌نمایند و سرپاسبان نامبرده باتفاق مأمورین پلیس برای تحقیق به پلیس خانه[2] می‌رود و در نتیجه دو نفر از سربازان مرتکب توسط مأمورین پلیس دستگیر و ضمناً تفنگ سرپاسبان مزبور و دو تیر فشنگ او وسیله ژاندارمری خرمشهر به شهربانی تحویل شده،ولی اسلحه کمری و ۷ تیر فشنگ او تاکنون مسترد نشده. بنابراین خواهشمند است دستور فرمائید نسبت به استرداد اسلحه کمری و ۷ تیر فشنگ او و مجازات مرتکبین اقدام و نتیجه را اعلام دارند. با تجدید احترامات فرماندار خرمشهر - متین».

۷۱۲_۲۳/۲/۲۰ ضمیمه دارد.

-«رونوشت با رونوشت گزارش شماره ۱۵۸/۷۴۲_۲۳/۲/۱۶ شهربانی خرمشهر استحضاراً به استانداری استان ششم تقدیم و پس از حصول نتیجه مراتب را نیز گزارش خواهد شد. فرماندار خرمشهر - متنی».

● نامه وزارت کشور به استانداری ششم:

-«وزارت کشور

شماره عمومی ۱۱۳۹۲ شماره خصوصی ۱۵۷۲ مورخه ۲۳/۷/۱۵ استانداری

۱. سرگرد

۲. اداره پلیس

ششم ـ در اثر وصول نامه شماره ۱۵۲۳ـ۲۳/۲/۲۷ متضمن رونوشت گزارش فرمانداری خرمشهر راجع به حمله چند نفر سرباز آمریکائی به سرپاسبان سیف‌الله و اخذ اسلحه کمری او، به افسر رابط نیروی آمریکا مراجعه شد. پاسخ فرماندهی ارتش آمریکا حاکی است که طبق تحقیقاتی که بعمل آمده شرکت سربازان نیروی آمریکا در این واقعه به ثبوت نرسیده است(!) و در نتیجه کاوشی هم که در ناحیه وقوع قضیه شده اسلحه کمری کشف نگردیده است و در خاتمه علاوه نموده است که اطلاعاتی که به وسیله شهربانی خرمشهر راجع به شماره و مشخصات اسلحه مفقود شده بدست آمده در دسترس و مراقبت مأمورین دژبانی آمریکا قرار گرفته و به مجرد اینکه اسلحه مفقوده کشف شد فوراً بمأمورین مربوطه ایران تسلیم خواهد شد ـ از طرف وزیر کشور»

● ترجمه نامه فرماندهی کل ارتش آمریکا:

«مرکز فرماندهی خلیج‌فارس

ارتش ایالات متحده

تهران ـ ایران

۵ اوت ۱۹۴۴

وزارت کشور

تهران ـ ایران

با احترام ـ در پاسخ به گزارش بدون تاریخ آن وزارت خانه که در تاریخ ۵ ژوئیه ۱۹۴۴ به افسر رابط ما تسلیم شد و در آن درباره حادثه ۵ مه ۱۹۴۴ خرمشهر که ادعا شده سربازان آمریکایی به یك مأمور پلیس ایران بنام سیف‌الله حمله کرده‌اند سخن به میان رفته است. به استحضار می‌رساند تحقیقات و سوابق ما نشان می‌دهد هیچ سرباز آمریکایی در رابطه با این حادثه دستگیر نشده است. محلی که گفته می‌شود حادثه در آنجا به‌وقوع پیوسته نیز جستجو شد و طپانچه‌ای که در زمان وقوع حادثه مورد استفاده قرار گرفته باشد به دست نیامد.

اطلاعات به دست آمده از پلیس غیرنظامی خرمشهر درباره سلاح فوق و شماره سریال آن نشان می‌دهد این سلاح جزء سلاح‌های مفقود شده ضبط گردیده است. به

پلیس نظامی گشتی ما در شهر اطلاع داده شده است در جستجوی این سلاح گم شده باشند، در صورتیکه این سلاح گم شده پیدا شود فوراً به مسئولان ایران مسترد خواهد شد. از طرف فرماندهی کل ـ سرهنگ دوم جورج . پی. گیل»[1]

● «سابقه گزارش واصل از خرمشهر راجع به حمله سربازان آمریکایی به پلیس ایرانی موسوم به سیف‌الله و اخذ اسلحه کمری او ضمیمه است ـ ۲۳/۵/۲۴»

حمله به سربازان شوروی در اطراف سبزوار

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

نمره ۳۹۹۶۹ تاریخ ۱۳۲۳/۲/۲۷

کشف تلگراف رمز واصله از مشهد

ژاندارمری کل ـ محترمانه معروض می‌دارد طبق نامه استانداری نهم روز جمعه ۱۰ ماه جاری در رباط گز دوازده کیلومتری شمال سلطان‌آباد[2] اشخاص مجهول به یکدسته سرباز شوروی که گویا مأمور نقشه‌برداری بوده‌اند حمله نموده یك سرباز شوروی را مقتول و سه قبضه تفنگ آنها را برده‌اند. به حصول اطلاع فرمانده گروهان سبزوار و فرمانده دسته نیشابور با عدهٔ کافی به تعقیب عزیمت و دستور داده شد بایستی به هر قیمتی شده مرتکبین دستگیر شوند نتیجه اقدامات را به وصول گزارش به عرض می‌رساند.

(۲۳/۶/۱۳/ط/۷۰۴۷/۲۳۶)

سرهنگ افشار قاسملو».

● «محترماً رونوشت به وزارت کشور ایفاد و نتیجه اقدام پس از وصول گزارش به استحضار خواهد رسید. فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه».

---

۱. سند برای اولین بار ترجمه و چاپ می‌شود.

۲. روستایی در شرق سبزوار، که ایستگاه راه‌آهن سبزوار در آن روستا قرار دارد.

سوء رفتار نظامیان هندی در میانه

□ «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۱۳۲۳/۳/۷

شماره ۴۵۳۸/۱۳۵۲

وزارت کشور ـ بازگشت به نامه ۲۳/۲/۲۴ شماره ۷۸۲۰۵/۲۲ راجع به سوءرفتار افسران و سربازان هندی در میانه نسبت به ابراهیم نام فرزند محمد اشعار میدارد در اثر نامه‌ای که چندی قبل از اداره کل شهربانی در این باب رسیده بود اقدام لازم نزد سفارت کبرای انگلیس به‌عمل آمده است و مجدداً هم یادآوری و تأکید شده است که زودتر نتیجه را اعلام دارند.

البته از هر پاسخ که برسد به موقع وزارت کشور را آگاه خواهد ساخت.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

سرقت اموال روستایی «ازنا» توسط رانندهٔ متفقین

□ «وزارت کشور

فرمانداری خرم‌آباد

رونوشت نامه شماره ۱۵۴۸

۲۳/۳/۱۴

فرماندار معظم شهرستان خرم‌آباد

محترماً معروض میدارد فدوی علی آقا فرزند قاسم طایفه پیامنی ساکن قریه کریم‌آباد دهستان ازنا نظر باینکه دارای یکمشت عائله میباشم احشام و اموال خود را فروخته، مقداری وجه نقد موجود نموده که کسب و عمل نمایم تا بدین وسیله شاید عائله بیچاره‌ام بواسطه گرسنگی از بین نروند. لذا به اندیمشك رفته معادل مبلغ سیصد تومان اجناس بشرح زیر:

خرما ۹ فوت، چای ۴ پاکت، متقال ۳۰ متر، دوبیت سیاه ۳۰ متر خریداری کرده و داخل یك ماشین گذاشته که بیاورم، بدین وسیله امورات زندگی خود را تأمین نمایم و خود

فدوی هم داخل همان ماشین بوده، داخل راه‌بنده را پیاده کرده مواد نامبرده را با ماشین آورده، با یك ماشین دیگر فوراً خود را به شمشیر آباد رسانیده، شوفر را دیده، جنسهای خود را مطالبه کرده، بدون جهت بنده را بضرب کتك گرفته، سردار نام پاسبان بهوای بنده آمده، چند نفر روسی بحمایت شوفر آمده، بالاخره جنسهای فدوی را بطرف بروجرد برده و نام شوفر مهدی میباشد. متمنی است مراتب را رسیدگی و جنسهای فدویرا اعاده نموده و مرحمت فرمایند که عائله بیچاره‌ام از بین نرفته و موجبات رفاهیت بدعاگوئی مشغول باشیم قضیه نامبرده دیروز ظهر در مهمانخانه شمشیر آباد اتفاق افتاده است. امر امر مبارك است. فدوی-علی آقا».

● «رونوشت نامه شماره ۲۳/۳/۲۶-۷۴۹/۲۲۲ رئیس شهربانی خرم آباد:

اداره فرمانداری شهرستان خرم آباد - پاسخ نامه شماره ۱۵۴۸ راجع بدادخواست علی آقا فرزند قاسم از خود دادخواه و سهراب پاسبان شماره ۴۵ بازجوئی، چنین معلوم می‌شود که دادخواه مقداری خرما و چائی و متقال در یکی از اتومبیلهای واسطه به متفقین از اندیمشك به خرم آباد می آورده، در عرض راه شوفر او را پیاده کرده، اشیاء را برده، نامبرده در یك اتومبیل دیگر او را تعقیب، در شمشیر آباد به او رسیده و مطالبه اشیاء را نموده، پاسبان مصادف خواسته بازرسی و اقدام نماید، یکی از سربازهای متفقین معترض شوفر را روانه نموده و پاسبان موفق به تعیین شماره... اتومبیل و هویت او نگردیده است. از طرف رئیس شهربانی خرم آباد - رسدبان یك - وکیلی».

● «وزارت کشور

فرمانداری شهرستان خرم آباد

تاریخ ۱۳۲۲/۴/۱۵ شماره ۲۸۵۶

وزارت کشور - در چهاردهم خرداد ۱۳۲۳ علی آقا نام فرزند قاسم از طایفه پیامنی دادخواستی به فرمانداری داده و شکایت کرده که یك نفر شوفر نیروی متفقین او را با اثاثیه‌ای که داشته، در اندیمشك سوار کرده و مبلغی هم گرفته، بورود شمشیر آباد خرم آباد او را پیاده کرده، شوفر اثاثیه او را میبرد و ضمناً اظهار داشته بود که یك نفر از پاسبانهای شهربانی خرم آباد که حضور داشته، مراتب از شهربانی برای تعیین هویت شوفر نامبرده و شماره

ماشین و چگونگی قضیه استعلام، اینك جوابی رسیده که رونوشت آن با رونوشت دادخواست شاکی لفاً تقدیم می‌شود که با مذاکره با مقامات مربوطه ترتیبی داده شود این قبیل قضایا که در روحیه اهالی تأثیر بدی دارد تجدید نشده و اثاثیه شاکی هم اخذ و مسترد شود.

فرمانداری شهرستان خرم‌آباد - سرهنگ مظفری».

● «به فرماندار بنویسید به اهالی اخطار کنند سوار نشوند.»

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۲۶۰۱۸ شماره خصوصی ۲۷۴۳

تاریخ تحریر ۵/۱۷ تاریخ خروج ۱۳۲۳/۵/۲۴

فرمانداری خرم‌آباد - پاسخ گزارش ۲۸۵۶ - ۲۳/۴/۱۵ راجع به تظلم علی آقا فرزند قاسم از طایفه پیامنی دائر به اینکه یکنفر از شوفرهای متفقین در راه اندیمشك بخرم‌آباد او را پیاده کرده و اموال او را برده است اشعار میگردد لازم است از طرف آنفرمانداری باهالی محل اخطار گردد که سوار این قبیل ماشین‌هائیکه مربوط به متفقین است وشوفران را نمی‌شناسند نشوند. بطوریکه در گزارش اداره شهربانی ملاحظه میشود هویت راننده و شماره اتومبیل را نتوانسته‌اند تعیین نمایند. بنابراین قضیه را نمیتوان تعقیب نمود و تقصیر متوجه شاکی بوده است، رئیس اداره سیاسی - وزیر کشور».

جراحت ایرانیان براثر دست زدن به بمب‌ها و مهمات محترق نشدهٔ متفقین

□ «وزارت امورخارجه

شماره ۷۸۰۸/۱۶۰۳

مورخه ۱۳۲۳/۳/۲۳

وزارت کشور - چون عده‌ای از ایرانیان در ظرف چند ماه گذشته براثر دست زدن به بمب‌ها و مهمات محترق نشده مجروح گردیده‌اند، سفارت کبرای انگلستان تمنا دارد به استحضار عامه برسد که هر کس بمب و یا مهمات محترق نشده پیدا نماید، باید محل حقیقی آنرا به نزدیکترین پاسگاه ژاندارمری اطلاع دهد و به مقامات ژاندارمری هم دستور

داده شود که اولین پاسگاه نظامی انگلیس را از وجود بمب محترق‌نشده آگاه سازند. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

● «رونوشت نامه بالا برای اطلاع و اقدام به ژاندارمری کل کشور و سواد آن برای اطلاع و اقدام شهربانی کل کشور فرستاده شود.».

● «فرمانداری قم

اعلامیه

شماره ۱۴۴۳

مورخه ۱۳۲۳/۳/۲۳

تعقیب آگهی شماره ۵۶۶۷ تاریخ ۲۱/۱۲/۲۹ مجدداً به استحضار اهالی شهرستان و دهات تابعه می‌رساند نزدیك شدن به اردوگاه و انبارهای ذخیره قسمت‌های ارتش متفقین طبق مقررات نظامی اکیداً ممنوع است و هرگاه کسی برخلاف رفتار کند طبق قوانین ارتش مورد مخاطره جانی واقع خواهد شد. البته کلیه شهر و دهات نهایت مراقبت را نموده و احتیاط را از دست نخواهند داد. فرماندار قم ـ محمد زندنیاپور».

سربازان آمریکایی و ارتکاب سرقت در اصفهان

□ «وزارت کشور

تاریخ ۱۳۲۳/۳/۲۵

شماره ۲۲۸۴ـ۲۲۴

استانداری استان دهم ـ اصفهان

طبق گزارش کلانتری بخش ۳ روز ۱۳۲۳/۱/۲۱ حاجی مهدی زرگر که محل کسب او در بازار زرگرها می‌باشد به کلانتری مزبور مراجعه و دادخواهی نموده چهار نفر سرباز آمریکایی درب مغازه او رفته، یکعدد بیست دولاری طلا که سه هزار ریال قیمت داشته، به عنوان خرید از او گرفته، دست به دست یکدیگر داده، بدون اینکه قیمت آنرا بدهند از بازار خارج شده، در تعقیب آنان رفته، تا در خیابان چهارباغ به یکنفر دژبان نیروی متفقین تصادف قضیه را اظهار داشته، دژبان آمریکایی هم گفته است فعلاً این چهار نفر مست

می‌باشند فردا عین بیست دولاری یا قیمت آن گرفته به شما تسلیم خواهد شد.

در نتیجه تحقیقات حاج نامبرده اظهار داشته سربازان به اراك رفته و تلگراف شده که از آنان بازجویی نموده، دولار یا بهای آنرا بفرستند و تاکنون فرستاده نشده و مشارالیه به دادخواهی خود باقی است. مراتب جهت استحضار و اقدام مقتضی گزارش گردید.

رئیس شهربانی اصفهان ـ پاسیار ۱ مختاری».

● «امضاء برابر اصل است».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

بتاریخ ۱۳۲۳/۳/۳۰

شماره ۲۵۶۷

وزارت کشور ـ رونوشت نامه شماره ۲۲۸۴ـ۱۲۲۳ اداره شهربانی اصفهان ایفاد و چون از قرار گزارش اداره نامبرده سربازان آمریکایی به اراك رفته‌اند، متمنی است از طریق مقامات مربوطه در این خصوص اقدام و نتیجه را اعلام فرمایند. از طرف استاندار استان دهم».

نامهٔ اداره حمل و نقل موتوری فرماندهی خلیج فارس ارتش آمریکا به پدر فرزند از دست داده

□ «وزارت کشور

استانداری سوم

تاریخ ۲۳/۴/۳

شماره ۴۴۵۸

وزارت کشور ـ بازگشت به نامه شماره ۱۴۴۵ـ ۱۲۸۲۰ـ۲۳/۳/۱۳ فرستاده از اداره سیاسی و گذرنامه، ترجمه نامه فرماندهی ارتش آمریکا ضمیمه نبود. قدغن فرمایند ارسال دارند تا طبق دستور فرستاده اقدام شود. استاندار استان سوم ـ دادور».

● «وزارت کشور

تاریخ ۲۴/۴/۲۵

بشماره ۱۸۷۷۲

موضوع شکایت حسن رحیم لوحی

استانداری سوم ـ در پاسخ نامه شماره ۴۴۵۸ ـ مورخه ۲۳/۴/۳ ترجمه نامه فرماندهی ارتش آمریکا تلواً تقدیم می‌شود ـ از طرف اداره سیاسی.

● «اداره سرویس حمل ونقل موتوری

فرماندهی خلیج فارس ارتش ممالك متحده آمریکا تاریخ ۲۱ اردیبهشت ۱۳۲۳

تهران ـ ایران

آدرس: تبریز ـ خیابان فردوسی، مقابل مهمانخانه خورشیدی، آقای حسن رحیم لوحی.

آقای عزیز

افسر اداره امور غیر نظامی ارتش ممالك متحده آمریکا در خرم‌آباد گزارش می‌دهد که فرزند شما قدرت رحیم لوحی در اثر تصادف کامیون در ۶۴ کیلومتری شمال خرم‌آباد به تاریخ بیستم اسفند ۱۳۲۲ مجروح شده و در سوم فروردین ۱۳۲۳ در نتیجه همان تصادف فوت نموده است. مراسم دفن در ده (شاوانشاه) به عمل آمده.

در صورتیکه خواسته باشید شکایتی برعلیه ارتش آمریکا مبنی بر از بین رفتن پسرتان بنمائید افسر اداره امور غیر نظامی ما در ایستگاه حمل ونقل خرم‌آباد به شما کمك خواهد نمود.

برای انجام این منظور لازم خواهد بود که شناسنامه خود را با یك برگ گواهینامه از اداره شهربانی یا ژاندارمری محل مبنی براینکه شما پدر مرحوم قدرت رحیم لوحی هستید همراه بیاورید.

اگر به افسر اداره امور غیر نظامی در ایستگاه حمل و نقل قزوین گزارش بدهید افسر مزبور وسایل مسافرت شما را به خرم‌آباد در رفتن و برگشتن فراهم خواهد نمود.

برای شما لازم خواهد بود که گواهینامه کامل و ثابت در اینکه شما فامیل این شخص میباشید همراه بیاورید. با احترامات فائقه ـ سروان وبستر».

درگیری نگهبانان شوروی با متهم به سرقت از انبار شرکت «ایران سوترانس» و قتل او

□ «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
اداره دفتر کل
تاریخ ۲۳/۴/۵
شماره ۲۰۹۰۰

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۱۴۶۵/۵۰۷ ـ شهربانی قزوین ذیلاً معروض می گردد:

روز ۲۵ ماه جاری از کماندانی نظامی شهر اطلاع داده شد شب گذشته یك نفر مورد اصابت تیر قراولان شوروی انبار شماره ۲ ایران سوترانس واقع در سه کیلومتری خط تهران قرار گرفته بود و جسد در محل است. فوراً اینجانب به معیت آقای مرادی دادیار و نماینده دادسرا و پزشك نیرومند و آقای ماژور عینوف کماندان نظامی شوروی و آقای نعیمی منشی و نماینده آقای کنسول شوروی به محل مزبور رفته، مشاهده شده جسد شخص مجهول‌الهویه تقریباً ۳۵ ساله در ۳۰۰ قدمی انبار مزبور در جلو پل خط آهن افتاده است و آقای کماندان اظهار داشتند قراول قسمت شرقی انبار ساعت ۲۲/۳۰ شب گذشته این شخص را در چند قدمی قسمت شرقی انبار درحال که خزیده در حرکت بوده و می خواسته وارد محوطه انبار شود دیده، ایست داده، چون توقف نکرده تیر خالی نموده، مشارالیه فرار، از زیر پل رفته خود را مخفی نموده، پاسداران او را تعقیب نموده، چون به محض خارج شدن از زیر پل با قراولان گلاویز شده یکی از آنها او را با تیر زده است و یکنفر از سربازان شوروی آمده با ترجمه شایقی مترجم اداره زندان، او را شفاهی گواهی نموده، لیکن مأمورین ایران سوترانس از گفتن اسم و هویت سرباز مذکور خودداری نمودند و پزشك مذکور پس از معاینه تشخیص داد تیر از سینه سمت چپ اصابت نموده از قسمت پشت پهلوی راست خارج شده، منجر به فوتش گردیده است و پس از انجام تشریفات قانونی جسد جهت دفن به غسالخانه حمل گردیده. صورت مجلس را آقای دادیار برده هویت مقتول فعلاً نامعلوم بوده شهربانی مشغول اقدام است، شاید هویت او تعیین بشود. ضمناً در موقع تنظیم صورت

مجلس آقای کماندان اظهار داشتند دو نفر آمده جسد را می‌خواسته‌اند دفن نمایند، قراولان انبار ایران سوترانس آنها را بازداشت نموده‌اند. بعد از مجرای کماندانی به شهربانی فرستاده خواهند شد، لیکن تاکنون آنها را نفرستاده‌اند.

کفیل شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ سیف»

حمله افراد مسلح به کامیون‌های روسی متوقف در روستای «معمولان» لرستان

□ «وزارت کشور

فرمانداری خرم‌آباد و لرستان

(رونوشت گزارش فرمانده هنگ ژاندارمری لرستان)

تیمسار فرماندهی لشکر پنج لرستان محترماً بعرض می‌رساند، در ساعت ده صبح روز جمعه ۹ تیر ماه جاری اطلاع رسید که شب ۲۳/۴/۹ چند نفر سارق مسلح در معمولان[۱] برای دستبرد به طرف ماشینهای شوروی رفته، افسر سرپرست کامیونها تیراندازی و در نتیجه یکی از سارقین مقتول گردید و جنازه به گروهان دو (شمشیرآباد) حمل شده است. فوراً مراتب تلفنی به دادسرا اطلاع داده شد. بلافاصله آقایان رئیس دادگستری، دادستان و پزشك هنگ حضور یافته، لاشه مقتول معاینه و اجازه دفن صادر و صورت مجلس تنظیم و به امضای حاضرین و دو نفر افسر شوروی رسید. پرونده را آقای دادستان نزد خود نگاه داشته که به لشکر احاله دهند. بطوریکه گروهان ۲ ژاندارمری خرم‌آباد گزارش داده موضوع به شرحی است که ذیلاً به استحضار خاطر عالی می‌رسد.

در ساعت ۳ بعداز نصف شب ۲۲/۴/۹ موقعی که ماشینهای شوروی جهت استراحت در معمولان اقامت می‌نمایند، چند نفر مسلح به ماشینها نزدیك شده، در این موقع افسر مأمور کامیونها متوجه شده به طرف سارقین تیراندازی یکی از مرتکبین موسوم به علی کرم سارق معروف که چندی قبل از زندان مبادرت به فرار نموده مورد اصابت گلوله

---

۱. از روستاهای لرستان

واقع و مقتول می‌شود و بقیه سارقین از تاریکی شب استفاده و مقرری می گردند. افسر شوروی یك فشنگ پنج تیر روسی (دست پر) با یك تابوت و یك برگ کاغذ کوچك کلماتی با مداد می‌نویسند که نسبت به محمولات و افسر شوروی نوشته‌اند از جیب مقتول بیرون آورده و به آقای دادستان تسلیم و رسید اخذ می‌شود.

ضمناً افسر شوروی به اتفاق رئیس پاسگاه ژاندارمری معمولان شبانه و همچنین صبح آن شب، اطراف را بازرسی و تجسس کرده و آثاری به دست نیاورده عده‌ای از مردها را جلب کرده و آنها را مرخص کرده و یوسف‌خان اهل معمولان را به هنگ آورده و تسلیم می‌نماید. چون راجع به دو نفر نامبرده هیچگونه سوءظن نبوده به قرار گزارش گروهان نامبردگان سابقه سوئی ندارند موقتاً به قید ضامن مرخص شده تا هر اوقات به وجود آن‌ها احتیاجی بود، حاضر و معرفی شوند در پایان به گروهان مربوطه ابلاغ شده با اجرای تحقیقات کامل نام و نشان بقیه سارقین را معلوم و در دستگیری آنان اقدام نموده و نتیجه را گزارش نمایند. فرمانده هنگ ژاندارمری لرستان».

● «رونوشت جهت اطلاع به فرمانداری شهرستان خرم‌آباد ارسال می گردد. فرمانده هنگ ۱۲ ژاندارمری لرستان ـ سرهنگ نائینی نژاد».

مرگ دلخراش دو آهنگر بابلی بر اثر انفجار توپ ضدهوایی

□ «وزارت کشور

امنیه کل کشور

تاریخ ۲۳/۴/۱۲

شماره ۴۸۹۲ـ۳۶۳۶ /ج ۱

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند گزارش ناحیه ۱ ژاندارمری مرکز حاکیست چند ماه قبل دو نفر از آهنگران محلی سولده بابل: عزیزالله و تقی نامان یك گلوله توپ ضد هوایی پیدا مینمایند. به تصور اینکه گلوله آهن است و میتوانند مورد استفاده قرار دهند روی آتش گذاشته، در نتیجه محترق هر دو نفر آنان مقتول و متلاشی میشوند. رئیس پاسگاه سولده به

محض اطلاع به محل واقعه عزیمت مقتولین را که به کلی متلاشی شده بودند مشاهده سپس با حضور عده‌ای از اهالی امیر آباد استخوانهای آنانرا جمع و در محل دفن مینمایند.

از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرهنگ همایون».

حملهٔ سربازان آمریکایی به دو پاسبان ایرانی به قصد ربودن اسلحهٔ آنان

□ «وزارت کشور اداره کل شهربانی

اداره دفتر کل

بتاریخ ۲۳/۴/۱۵

شماره ۲۲۷۱۸

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۲۶۱۰ ـ ۲۳/۳/۳۱ شهربانی آبادان ذیلاً معروض می گردد:

شهربانی خرمشهر گزارش می‌دهد که در ساعت ۲۴ روز ۲۳ ماه جاری بعد از اعزام پست به محل، توفیق پاسبان درجه ۳ شماره ۴۸ مراجعت ننموده و نیم ساعت تأخیر می کند. برای معلوم نمودن علت تأخیر حضیر پاسبان، درجه ۱ شماره ۱۰ به محل رفته، به فاصله کمی صدای داد و فریاد بلند شده، پاسبانهای شماره ۲۲ـ۱۹ـ۳۷ به محل اعزام گردیده، در مراجعت به اتفاق سرپاسبان ۳ زاده شیرازی و پاسبان شماره ۱۸ مأمور گشت، حضیر پاسبان را مجروح و خون آلود به اتفاق یك نفر سرباز سیاه آمریکایی که او نیز دهنش خون آلود بوده به شهربانی آورده، حضیر پاسبان گزارش داد که من در قطعه ۵ به پاسبانی که تأخیر کرده بود مصاف شده، به اتفاق بطرف شهربانی می آمدیم که دفعتاً سه نفر سرباز سیاه‌پوست آمریکایی به طرف ما حمله‌ور شده و یکی از آنها با آهنی که در دست داشت به سر من زده، من به زمین افتادم مشارالیهم والتر شماره ۷۱۹۸ و یك خشاب محتوی ۷ تیر فشنگ از کمر من باز نموده‌اند. پاسبان شماره ۴۸ اظهارات او را تصدیق کرده و اضافه می‌نماید که بعد از وقوع حادثه در صدد چاره‌جوئی افتاده به پاسبانها و سرپاسبان معروضه بالا مصادف گردیده، به اتفاق هم به تعقیب متجاوز پرداختیم و بالاخره در باغات معروف به جاسبی به یکی از سربازها که می‌دوید و زمین خورده بود رسیده، او را دستگیر نموده‌ایم و همراه آورده‌ایم. رئیس شهربانی شبانه پاسبان مجروح را به اتفاق سرپاسبان ۳ سیف‌الله به

دژبان نیروی آمریکایی می‌فرستند که قضیه را اطلاع دهد. در آنجا پاسبان زخمی را پانسمان نموده و دو نفر دژبان به اتفاق آنها به محل وقوع قضیه رفته، محل را معاینه نموده، چون اثری از مرتکبین مشاهده نمی‌نمایند. به شهربانی آمده، در اطراف قضیه سئوالاتی نموده و سرباز سیاه را تحویل گرفته با خود می‌برند و تقاضا می‌نمایند که فردا صبح مجدداً پاسبان مزبور برای دادن توضیحات بیشتری به دژبانی برود. همینطور هم فردای آن روز عمل می‌نمایند و در دژبانی مجدداً از پاسبان راجع به وقوع قضیه تحقیقات می‌نمایند و بعد از پانسمان مجدداً پاسبان را به شهربانی پس می‌فرستند. قضایا را شهربانی مربوطه بوسیله فرماندار خرمشهر به نیروی آمریکایی اطلاع و خود اینجانب نیز در این خصوص و نظیر آن که در تاریخ ۲۳/۳/۱۰ گزارش گردید با مقامات مربوطه مذاکره کرده و وعده داده‌اند که جداً تعقیب نموده، برای آتیه هم اقدامات لازم به عمل آید.

کفیل شهربانی کل کشور -پاسیار ۱ سیف»

تیراندازی سرباز هندی در جاده «رباط کریم»

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

دفتر کل

تاریخ ۲۳/۴/۱۷

شماره ۱۱۲۱۱

وزارت کشور -بر طبق گزارش اداره سرکلانتری معروض می‌دارد: ساعت ۷ صبح روز ۲۳/۴/۱۳ آقای اسمعیل کلیمی به وسیله تلفن اطلاع می‌دهد موقعی که رعایای ایشان از بهرام آباد به تهران می‌آمدند، یکی از آنها در جاده رباط کریم هدف گلوله تفنگ سربازان هندی قرار گرفته است. فوراً یکنفر مأمور به محل وقوع قضیه اعزام و معلوم گردید در فاصله ۱۵۰۰ متری پل دوم...[۱] سمت جنوبی رباط کریم و خط آهن که سیم ارتباط

۱. یك کلمه خوانده نشد.

نیروی متفقین در آن نقطه کشیده شده و سربازان هندی مأمور محافظت آنجا می‌باشند. جسد علی‌اکبر را در حالیکه سه گلوله به پهلوی و کاسه سر او اصابت و مغزش متلاشی و مقداری سیم زیر لاشه او مشاهده شده است، سربازان هندی اظهار نموده‌اند قبل از آفتاب سه نفر سارق مشغول دزدی سیم بوده یکی از آنها هدف گلوله واقع و دو نفر دیگر آنها فراری شده‌اند. چون محل وقوع قضیه خارج از حوزه مسئولیت شهربانی بود مراتب برای رسیدگی به ژاندارمری بخش مرکز اطلاع داده شده است.

کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

رانندگان متفقین، عامل کشته و مجروح شدن ۲۶ عابر در ۱۹ روز

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۳/۴/۲۶

شماره ۵۶۸/۲۲۱۰۱

وزارت کشور:

طبق گزارش اداره رانندگی از اول لغایت ۱۹ ماه جاری به وسیله رانندگان نیروی شوروی و نیروی آمریکا و همچنین رانندگان ارتش ایران ۱۱ فقره تصادف رخ داده که منجر به فوت ۹ نفر و جراحت ۱۷ نفر شده و به موجب تشخیص کارشناسان فنی اداره مزبور بیشتر این تصادفات بر اثر بی‌مبالاتی در سریع راندن و یا در نتیجه استعمال نوشابه بوده، سیاهه تصادفات معروض به پیوست تقدیم، مستدعی است مقرر فرمائید مقامات مربوطه را متوجه فرمایند در حفظ مقررات رانندگی و رعایت احتیاط در جلوگیری از مخاطرات، تعلیمات لازم به رانندگان خود صادر نمایند.

کفیل شهربانی کل کشور ـ پاسیار ـ سیف».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۲۳/۹/۲

شماره عمومی ۵۰۲۱۹
شماره خصوصی ۱۰۸۱۸/ن
اداره کل شهربانی

عطف به شماره ۵۶۸/۲۲۱۰۱ مورخه ۲۳/۴/۲۶ راجع به یازده فقره تصادف اتومبیلهای نیروی شوروی و نیروی آمریکایی و ارتش ایران که منجر به فوت ۹ نفر و جراحت ۱۷ نفر شده، اشعار میدارد که مراتب به وزارت امور خارجه اعلام، بطوری که جواباً اطلاع می‌دهند نسبت به بندهای ۱ و ۵ و ۶ صورت تصادفات که پیوست گزارش مزبور فرستاده بودند، جریان امر از طرف آن اداره مستقیماً به اطلاع مقامات آمریکایی رسیده و پاسخ نامه‌های مزبور طی شماره PL۷۹۶ و PL۸۲۶ و PL۸۲۸ و PL۸۳۷ وارد شده است. قدغن فرمائید با مراجعه به نامه‌ها، در صورتیکه نسبت به مفاد آنها اعتراض دارند مراتب را به وزارت کشور اعلام دارد تا اقدام لازم به عمل آید.

وزیر کشور ـ ۲۳/۸/۲۹».

بازرسی کارگران در خرمشهر و تیراندازی متفقین به آنان

□«وزارت کشور
ژاندارمری کل کشور
شماره ۸۱۴۱ تاریخ ۱۳۲۳/۵/۳

وزارت کشور ـ محترماً به استحضار میرساند: گزارش ناحیه ۶ ژاندارمری خوزستان باستناد گزارش گروهان خرمشهر حاکیست در تاریخ ۲۳/۳/۲۰ مدهوش فرزند شریف که در ساعت ۷ بعداز نصف شب بوسیله مأمورین نیروی متفقین هدف گلوله واقع و مجروح شده بود مأمورین نیرو به گروهان خرمشهر تحویل چون چند جای بدنش جراحت مشاهده شده بود فوری به بهداری اعزام و پرونده ذیل شماره ۱۹۶۱ مورخه ۲۳/۳/۳۰ بدادگان خرمشهر احاله شده. مجروح نامبرده در بازجوئی اظهار داشته هنگامیکه عازم منزل بودیم مأمورین نیروی متفقین مشغول بازرسی کارگران بودند در حین تفتیش یك کیسه شکر در عقب سر کارگران مشاهده چند نفر را دستگیر نمودند. هنگامی

که من و رفقایم چندمتری دور شدیم ما را هدف گلوله قرار داده رفقای من فرار نمودند تیر بمن اصابت نمود. فرماندار ژاندارمری کل کشور سرتیپ خسروپناه.»

● «رونوشت گزارش بالا برای استحضار به وزارت امور خارجه فرستاده می‌شود.»

انتقال خریدار یک پالتوی نظامی به اردوی هندی‌ها و تکذیب سوء رفتار با او

□ «وزارت امور خارجه

رونوشت یادداشت سفارت انگلیس ۶ مرداد ۲۳ شماره ۳۹۷

سفارت کبرای اعلیحضرت پادشاه انگلستان تعارفات خود را به وزارت امور خارجه شاهنشاهی اظهار و با عطف به یادداشت شماره ۱۸۱/۴۶۳ مورخه ۳ آوریل ۱۹۴۴ محترماً اشعار می‌دارد که این قضیه کاملاً از طرف مقامات نظامی انگلیس مورد بازجویی قرار گرفته است. مقامات مزبور پس از سئوال از شهود معتبر یقین حاصل نمودند که شکایت راجعه به اینکه سربازان هندی ابراهیم را کتک زده و یا نسبت به او سوءرفتاری مرتکب شده‌اند، اساس ندارد.

به مشارالیه نسبت داده شده بود که از یک نفر سرباز هندی یک پالتو نظامی خریده و موقعیکه این موضوع به افسر مسئول گزارش داده می‌شود این شخص را به مأمورین پلیس ایران تسلیم می‌نمایند و مشارالیه شب را در توقیف آن عده بسر می‌برد.

روز بعد مشارالیه را به اردوی هندیها رأی تشخیص هویت او می‌برند و دو نفر افسر هندی از او بازجویی می‌نمایند. چون در هویت او تردید حاصل می‌شود او را مرخص می‌کنند و یک نفر افسر مسئول هم تا خروج از اردو او را مشایعت می‌نماید.

رونوشت برابر اصل است.»

بالا رفتن سربازان شوروی از تیر چراغ برق

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

اداره کل شهربانی -

پاسخ نامه شماره ۷۰۴۲/۶۵۲۱۷/ب راجع به بالا رفتن دو سرباز شوروی از تیر چراغ کوچه سهم‌الملك قدغن فرمایید نتیجه اقداماتی که نسبت به مرتکبین بعمل آورده به این وزارت اطلاع دهند ـ وزیر کشور».

تصرف منابع آبی کشاورزان «آوج» توسط قوای آمریکا

□ فرمانداری شهرستان قزوین ـ محترماً به عرض میرساند: قریه آوج خرقان قزوین دارای ۳۲۴ خانوار و تعداد ۱۵۰۰ نفر نفوس که چهار پنجم سکنه آن را بیکاره و خوش‌نشین تشکیل داده و از ۹۶ جفت اسماً و رسماً گاوهای خود را فروخته و در کار آمریکائیها مزدوری میکنند، و قسمتی عمده اراضی و دیمی محل زراعتی آنان را از پارسال آمریکائیها گرفته و برای خودشان ساختمان کرده‌اند و از این حیث خسارت فوق‌العاده به محصول دیمی وارد و کاشته نشده و محصول آنجا بیچارگان هم از دو رشته آب مشروب، یکی آب کهریز که آمریکائیها جلوی آن را سد بسته و موتور گذاشته بوسیلهٔ لوله به ساختمانها میبرند، و رشته دیگر آب رودخانه سلطانبلاغ است که جلوی آن را گرفته، هر روز به وسیلهٔ ماشینهای آبپاش سرتاسر جاده از سلطانبلاغ تا آوج را که یك فرسخ راه است آب‌پاشی بلکه آبیاری میکنند، هر دو رشته قطع، با این خشکسالی محصول آبی و صیفی جات بیچارگان خشك شده است، و هر گاه این رویه ادامه پیدا کند قطعاً پائیزه کاری هم نخواهد شد.

● «فرمانداری شهرستان قزوین.

موضوع: شکایت ساکنین دهات آوج خرقان

در پاسخ به نامه شماره ۲۹۳۲ مورخه ۱۷ ژوئیه ۱۹۴۴ راجعه به شکایت اهالی آوج قره‌خان لازم است به استحضار جنابعالی برساند که این موضوع مربوط به قرارداد منعقده بین دولت ایران و آمریکا است، یعنی طرح این ادعا در مقابل این اردوگاه موضوعی نداشت. چنانچه به نظر اهالی در حین استفاده از مواد قرارداد که حق آن از طرف دولت ایران به دولت آمریکا واگذار شده اجحافی از طرف کارکنان این اردوگاه تراوش نموده باشد، اصلاح و یا جبران آن فقط میتواند از طرف اهالی در مقابل دولت ایران مطرح و انجام گردد.»

مرگ براثر استشمام گاز سمی محصولات شیمیایی متفقین

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره آگاهی

تاریخ ۲۳/۵/۲۵

شماره ۷۳۰۶۲/۹۱۲۲

محرمانه

وزارت کشور ـ مطابق گزارش شهربانی شاهی[۱] معروض می گردد ساعت ۸ صبح روز ۲۳/۳/۲۸ ـ کاظم نام تبریزی پسر محمد، باربر ایستگاه باربری متفقین هنگام حمل محمولات شیمیایی در اثر استشمام گاز سمی در گذشته و لاشه مزبور پس از انجام تشریفات قانونی دفن شده است. کفیل شهربانی کل کشور ـ سرپاس سیف».

قتل و جرح ۱۱ عابر توسط رانندگان مست ارتش شاهنشاهی!

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

تاریخ ۲۳/۵/۲۶

شماره ۳۰۷۶/۲۷۴۴۱

وزارت جنگ ـ طبق گزارش شهربانی کل کشور از اول لغایت ۱۹ تیرماه جاری به وسیله رانندگان ارتش شاهنشاهی ۴ فقره تصادفات رخ داده و منجر به فوت یکنفر و جراحت ده نفر شده است و به موجب تشخیص کارشناسان فنی اداره مذبور[۲] بیشتر این تصادفات براثر بی‌مبالاتی رانندگان و در نتیجه استعمال نوشابه[۳] بوده است.

---

۱. قائم‌شهر

۲. مزبور

۳. منظور نوشابه الکلی است.

سیاهه[1] تصادفات مزبور تلواً ایفاد میشود. متمنی است قدغن فرمائید در رعایت مقررات رانندگی در جلوگیری از مخاطرات، تعلیمات لازم به قسمت‌های مربوطه صادر شده مراقبت‌های بیشتری به عمل آورند. مدیر کل ـ وزیر کشور».

ممنوعیت رفت و آمد افسران ارتش ایران بدون کسب اجازه از نمایندهٔ ارتش شوروی

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۷۸۰

تاریخ ۲۳/۵/۲۸

ادارهٔ شهربانی شاهرود ـ آقای نمایندهٔ نیروی شوروی آمده و شفاهاً تقاضا دارد که در موقع عزیمت پایوران شهربانی کل از شاهرود به صفحهٔ خراسان یا گرگان باید قبلاً خط سیرشان بوسیله رئیس آن اداره به نمایندگی نیروی شوروی گفته شده و پس از موافقت عزیمت نماید. اگر در سابق چنین عملی شده است اشعار دارند و اگر لازم است بریاست محترم تشکیلات شهربانی گزارش شده، بفرمائید درهر حال نتیجهٔ اقدامات را اشعار دارید تا جواب به نماینده نیرو داده شود. فرماندار شهرستان شاهرود ـ احتشامی».

● «رونوشت برابر اصل است».

● «وزارت کشور

شهرداری شاهرود

شماره ۷۸۶

تاریخ ۱۳۲۳/۵/۲۸

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی

محترماً باستحضار می‌رساند در مدت این هفته دومرتبه نمایندهٔ نیروی شوروی بفرمانداری حاضر و تقاضا دارد که هریك از آقایان افسران اعم از افسران ارتش و یا ژاندارم و

---

۱. فهرست

یا شهربانی که از خط شاهرود به مشهد و یا گرگان عزیمت مینمایند باید در شاهرود بوسیله فرمانداری و یا فرماندهٔ هنگ ژاندارمری که فعلاً در شاهرود متوقف است بنمایندهٔ نیروی شوروی معرفی (شوند) و خط سیرشان معلوم باشد، وگرنه ممکن است که از عزیمت این آقایان جلوگیری شود.

مستدعی است در این خصوص با وزارت جنگ مذاکره و دستور مکفی ابلاغ فرمایند تا جواب نماینده نیروی شوروی صادر گردد. در خاتمه لازم میداند به عرض برساند طبق اطلاع حاصله در چند روز توقف گویا در چندی قبل این عمل ویژه در شاهرود جاری بوده است ـ فرماندار شاهرود ۲۳/۵/۲۸».

● «وزارت کشور
ژاندارمری کل کشور
شمارهٔ ۶۷۲۸/ق ۱ـ۲۳/۶/۷
تیمسار فرماندهی ژاندارمری کل کشور.

گزارش ـ محترماً معروض میدارد برابر گزارش هنگ ۲ مازندران مستند به گزارش گردان گنبد فرماندهٔ پادگان شوروی در گرگان سروان احمد زند فرماندهٔ گردان را احضار و نامبرده دستور داده بایستی در هر ماه دو مرتبه (اول و بیستم ماه مسیحی) آمار گردان که شامل جزئیات پاسگاهها، اسلحه و مهمات آنها باشد تنظیم و به پادگان شوروی ارسال شود. هفته يك مرتبه نیز صورت اسامی افسرانی که از هر قسمت داخل یا خارج گرگان میشوند به دفتر پادگان شوروی تسلیم شود. علیهذا مستدعی است امر و مقرر فرمائید در این مورد مقتضیات ادارهٔ عالی را ابلاغ دارند که به هنگ معروضیه دستور مقتضی داده شود.

فرمانده ناحیه ۱ ژاندارمری مرکز ـ سرهنگ معتضدی».

● «وزارت کشور
ژاندارمری کل کشور
شمارهٔ ۹۴۵/ب ۱ـ۱۳۲۳/۶/۱۲ پیوست ۱ برگ

وزارت کشور ـ محترماً با تقدیم رونوشت شماره ۶۷۲۸/ق ۱ـ۲۳/۶/۷ ناحیه يك ژاندارمری مرکزی مستدعی است مقرر فرمایند در این مورد نظریه آن وزارتخانه را امر

به ابلاغ فرمایند. فرمانده ژاندارمری کل کشور - سرتیپ خسروپناه»

● «وزارت کشور

شماره ۴۹۴

تاریخ ۱۳۲۳/۶/۱۲

فرماندار شاهرود اطلاع می‌دهد فرمانده نیروی شوروی در شاهرود تقاضا کرده است کلیه افسران ارتش و ژاندارمری و شهربانی که از طریق شاهرود به مشهد یا گرگان عبور می کنند به وسیله فرماندار یا فرماندهٔ هنگ ژاندارمری به آنها معرفی شوند چون این ترتیب برای مأمورین مذکور تولید زحمت خواهد نمود و سابقه هم ندارد مقرر فرمائید در رفع آن اقدام و تتیجه را هم تلگراف فرمائید که جواب فرمانداری داده شود - وزیر کشور».

● «فرماندهٔ ناحیه ۱ ژاندارمری

شماره ۶۷۲۸

تاریخ ۱۳۲۳/۶/۲۰

وزارت کشور - محترماً معروض می‌دارد پیرو شماره ۹۴۵ ب ۱-۲۳/۶/۱۲ با تقدیم رونوشت شماره ۶۹۶۸/ق ۱-۲۳/۶/۱۴ ناحیهٔ ۱ مرکز مستدعی است مقرر فرمائید نظریه آن وزارتخانه را امر به ابلاغ فرمایند. فرماندهٔ ژاندارمری کل کشور - سرتیپ خسروپناه».

● «وزارت امورخارجه

ادارهٔ دوم سیاسی

وزارت کشور

ادارهٔ سیاسی و گذرنامه

تاریخ ۱۳۲۳/۶/۲۳

محرمانه و فوری

وزارت امور خارجه - به طوری که فرماندار شاهرود اطلاع می‌دهد فرمانده عدهٔ نیروی شوروی در شاهرود تقاضا کرده است کلیه افسران ارتش و ژاندارمری و شهربانی که از طریق شاهرود به مشهد یا گرگان مسافرت می نمایند بوسیله فرمانداری یا فرمانده هنگ

ژاندارمری شاهرود به نماینده ارتش شوروی معرفی شوند، والا ممکن است از عزیمت آنها جلوگیری شود.

چون این ترتیب (در سایر نقاط شمالی - این کلمه‌ها در متن سند خط خورده است) سابقه نداشته و از اینکه از شاهرود عبور می کنند (و اغلب هم مأموریت‌های فوری داشته و حق توقف در شاهرود را ندارند. این کلمه‌ها در اصل سند خط خورده است) تولید زحمت خواهد نمود، متمنی است از هر اقدامی که در رفع تقاضای مورد بحث به عمل خواهند آورد وزارت کشور را مستحضر فرمایند که تعلیمات لازم به فرمانداری داده شود - وزیر کشور».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی گذرنامه

بتاریخ ۲۳/۷/۶ شماره ۳۹۷۷۷/۴۶۴۶

محرمانه

ژاندارمری کل کشور - بااستحضار از مفاد گزارش شماره ۲۱۷۱۸/۱۰۱۰ - ۲۳/۶/۲۰ راجع به تقاضای فرمانده نیروی شوروی در شاهرود مبنی بر معرفی افسران که از طریق شاهرود مسافرت می کنند چون این ترتیب سابقه نداشته، از مجرای سیاسی اقدام شد از این تصمیم صرفنظر کنند و چنانچه ضرورت غیر قابل تقصیری اجرای این تصمیمات را ایجاب می نماید علت آنرا به وزارت امور خارجه اطلاع دهند تا راه‌حلی در نظر گرفته شود. نتیجه را در ثانی اعلام می‌دارد - وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه

یادداشت

تاریخ ۲۳/۶/۲۵ شماره ۲۴۳۵

وزارت امور خارجه شاهنشاهی با اظهار تعارفات خود به سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی محترماً به استحضار می‌رساند فرمانده نیروی شوروی در شاهرود از فرماندار تقاضا کرده است کلیه افسران ارتش و ژاندارمری و شهربانی ایران که از طریق شاهرود به مشهد یا گرگان مسافرت مینمایند بوسیله فرمانداری یا فرماندهٔ هنگ ژاندارمری شاهرود به نمایندهٔ ارتش شوروی معرفی شوند، والا ممکن است از عزیمت آنها

جلوگیری بعمل آید.

چون این ترتیب سابقه نداشته، بعلاوه برای افسرانی که در شاهرود توقف نکرده و مستقیماً از سایر نقاط به مقصد گرگان یا مشهد از شاهرود عبور میکنند تولید زحمت مینماید، وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی از سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی خواهشمند است به مقامات نظامی دستور فرمایند از این تصمیم منصرف شوند و چنانچه ضرورت غیرقابل تغییر اجرای این تصمیم را ایجاب می‌نماید علل و اسباب آنرا به وزارت امور خارجه اطلاع بدهند تا راه‌حلی در نظر گرفته شود».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

بتاریخ ۱۳۲۳/۶/۲۷ شماره ۳۸۴۹۱/۴۳۲۸

محرمانه

ژاندارمری کل کشور ـ عطف به شماره ۱۹۴۵ـ۲۱۲۶۱ مورخ ۱۲ شهریور جاری موضوع تقاضای رئیس پادگان شوروی مقیم گرگان. قدغن فرمائید به فرمانده (ناحیه) یك ژاندارمری ابلاغ شود که در این باب به استانداری ساری مراجعه و کسب تکلیف بنماید و مطابق معمول فرماندهٔ پادگان باید در این قبیل موارد بفرماندار محل یا استانداری مراجعه نماید ـ وزیر کشور».

راهزنی سربازان هندی در جادهٔ ساوه

□ «ژاندارمری کل کشور

شماره ۱۰۷۸۹

تاریخ ۲۳/۵/۲۹

وزارت کشور ـ محترماً به استحضار می‌رساند علی نام. رانندهٔ ماشین ۸۷۴ که در تاریخ ۲۳/۵/۱۷ از ساوه عازم تهران بوده، گزارش داده که در ساعت ۷ عصر روز مزبور بین راه در حدود حاجی‌آباد ۵ فرسنگی ساوه ۷ نفر ملبس به لباس هندی که سه نفر آنها مسلح و بقیه با چوب بوده‌اند، جلو کامیون را گرفته، پس از شلیك یك تیر و کتك‌کاری به مسافرین، مبلغ ۱۹۵۰۰ ریال و مقداری اثاثیه سرقت نموده، سپس اجازهٔ حرکت به

ماشین می‌دهند. برای بررسی در اطراف واقعه بازرس ویژه به محل اعزام و مراتب شفاهاً به ستوان یکم رحمن افسر هندی مقیم پاسگاه زالوبلاغ اطلاع داده شده است. چون این قبیل اعمال سربازان هندی مخصوصاً این اواخر تکرار شده است، متمنی است قدغن فرمائید از طرف مقامات مربوطه برای پیدایش مرتکبین و مجازات آنان اقدام مؤثری بعمل آمده که نظایر آن تکرار نشود. فرماندهٔ ژاندارمری کل کشور - سرتیپ خسروپناه».

●«وزارت کشور

شماره ۶۲۲۵۱/۸۲۹۴

مورخه ۱۳۲۳/۹/۲۳

ژاندارمری کل کشور - در اثر وصول نامهٔ شماره ۱۰۷۸۹/۱۶۰-۲۳/۵/۲۹ راجع به سوءقصد به علی راننده ماشین ۸۷۴ از طرف سربازان هندی و اخذ ۱۹۵۰۰ ریال به وزارت امورخارجه نوشته که نزد مقامات مربوطه انگلیسی اقدامات لازم بعمل آورند. اینك بطوریکه از وزارت امورخارجه اطلاع می‌دهند، مقامات انگلیسی اظهار داشته‌اند، در نتیجه تحقیقاتی که بعمل آمده علی نام پیدا نشد و سفارت کبرای انگلیس تقاضا دارد خصوصیات کامل و آدرس علی مزبور را هر چه زودتر اطلاع دهند. قدغن فرمائید در انجام منظور سریعاً اقدام نمایند که (در مورد) مسأله اقدام شود - وزیر کشور».

دستبرد افسر انگلیسی به مغازه‌های تهران

□ «وزیر کشور

شهربانی کل کشور

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۳/۶/۱

شماره ۱۳۸۷۰/۲۸۱۰۳

وزارت کشور - برطبق گزارش کلانتری ۳ معروض میدارد ساعت ۱۱/۱۵ روز ۲۳/۵/۲۱ ستوان ۳ مایونیك افسر نیروی انگلیسی با فرخ‌زاده مترجم بکلانتری مراجعه و

برای بازرسی مغازه تقاضای یکنفر مأمور نموده است. با کسب اجازه از دادستان یکنفر مأمور اعزام شد. بموجب گزارش مأمور مزبور افسر نامبرده از مغازه شمشاد واقع در خیابان استانبول مقدار ۳۰ کیلو آرد و چهل قوطی گوشت خوك و از مغازه نیکارنگ واقع در چهارراه مختاری حدود بخش ۵ مقداری تیغ صورت تراشی و خورده ریز دیگر و از گاراژ مظاهری واقع در خیابان سپه پنج حلقه لاستیك نو و کهنه جمع آوری نموده و برده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس سیف».

•

تیراندازی قراولان شوروی در انبار شرکت «ایران سوترانس»

□ «وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

تاریخ ۲۳/۶/۵

شماره ۱۳۶۳/۱۴۴۷۷

وزارت کشور - وصول رونوشت گزارش شماره ۲۵۲۶/س/۲۱۹۹۱ مورخه ۲۳/۵/۷ را اعلام و خواهشمند است بفرمائید این وزارتخانه را از جریان بعدی قضیه و تحویل دو نفری که برای دفن جسد مقتول آمده و توسط قراولان انبار ایران سوترانس دستگیر شده‌اند مطلع فرمائید تا اقدام مقتضی بعمل آید.

معاون کل وزارت امور خارجه - محمد علی همایون‌جاه».

● «وزارت کشور

تاریخ ۲۳/۶/۲۷

شماره عمومی ۳۵۷۹۷

شماره خصوصی ۲۹۷۹

شهربانی کل کشور - با استحضار از گزارش شماره ۲۵۳۶/۲۱۹۹۱ مورخه ۲۳/۵/۷ راجع به اصابت تیر قراولان شوروی به یکنفر در انبار شماره ۲ ایران سوترانس جریان بعدی قضیه و تحویل دو نفری که برای دفن جسد مقتول آمده و توسط قراولان اداره مزبور دستگیر شده‌اند، اطلاع دهند. مدیر کل وزارت کشور».

شکایت دکاندار خرم‌آبادی از مصادرهٔ اموالش توسط سربازان شوروی

□ «وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

تاریخ ۲۳/۶/۵

شماره ۱۴۶۷۵/۱۳۶۱

وزارت کشور ـ مجلس شورای ملی ضمن نامه شماره ۱۹۵۷ مورخ ۲۳/۳/۲۱ رونوشت دادخواست عباس نام را برای اقدام مقتضی به وزارت امور خارجه فرستاده‌اند. نامبرده شاکی است که راننده ماشین شماره ۳۱ از کاموای شماره ۸۱ شوروی در خرم‌آباد اموال دکان او را به غیر حق برده‌اند چون مقدار و نوع کالای برده شده معلوم نیست و از طرف دیگر پیشینه در این موضوع بدست نیامده، لذا با ارسال رونوشت دادخواست نامبرده خواهشمند است مقرر فرمائید از مأمورین مربوطه استعلام شود چه اقدامی در این موضوع به عمل آورده‌اند و چگونگی امر را با تعیین تاریخ وقوع قضیه و مقدار خسارت وارده با نشانی صحیح شاکی به وزارت امور خارجه ارسال دارند تا نسبت به دادخواست او اقدام به عمل آید. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

مرگ کارگر راهسازی در جاده کرج ـ هشتگرد

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

گزارش هنگ مرکز به استناد گزارش گروهان ششم مرکزی حاکیست در تاریخ ۲۳/۵/۱۱ ساعت ۱۲ ظهر اتومبیل سیستم جیپ شماره ۴۵۴۵۶ آمریکایی که راننده آن سروان استونین و مترجم ایشان آقای بانکی بوده، جنازه یك نفر عمله را به دسته کرج آورده اظهار می‌دارد در هشتجرد بعلت تصادف به اتومبیل فوت نموده، جریان تحت رسیدگی واقع، در این بین رهبر فرزند بابا اهل هشتجرد سرعمله اظهار نموده متوفی نامش حسن فرزند ابراهیم ساکن هشتجرد می‌باشد که در کیلومتر ۷۱ و ۷۲ در جاده مشغول کار بوده است و اتومبیل آمریکایی رسیده مشارالیه به سمت چپ جاده می‌دود که در نتیجه به اتومبیل

تصادف و پس از یك ربع ساعت فوت می نماید. علیهذا جسد متوفی بوسیله دکتر مرادی رئیس بهداری کرج معاینه و سپس دفن گردیده است. استحضاراً عرض شد.

فرمانده ناحیه ۷ مرکز ـ سرهنگ مشیری».

● «۱۱۴۹۳ / ج ۱ ـ ۲۳/۶/۸ محترماً رونوشت گزارش بالا جهت استحضار وزارت کشور ایفاد می گردد. فرمانده ژاندارمری کل کشور سرتیپ خسروپناه».

ضرب و شتم یك درجه دار ژاندارمری توسط افسر آمریکایی در اندیمشك

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

شماره ۲۵۸۳ـ مورخه ۲۳/۶/۱۵

تیمسار فرماندهی ژاندارمری کل کشور

گزارش

محترماً معروض می دارد طبق گزارش شماره ۱۹۹۶ـ۲۳/۵/۱۱ گروهان پنجم اندیمشك در تاریخ ساعت ۸/۵ یك نفر افسر آمریکایی ستوان دوم «اورهایت» نام، افسر سیاسی نیروی آمریکا به اطاق دفتر گروهان اندیمشك وارد، از استوار دوم اروسی می پرسد اسم شما چیست؟

استوار مزبور اظهار می کند اسم مرا برای چه میخواهید؟ بدون مقدمه سیلی به صورت اروسی می زند. در این موقع دو نفر گروهبان دیگر (تیموری و یارمحمدی) در دفتر حضور داشتند، به آنها امر می کند که از دفتر خارج شوند و قصد داشته که استوار مزبور را کاملاً کتك بزند. استوار مزبور میخواسته از اطاق خارج شود، مشارالیه را گرفته، به قسمی که لباس اش پاره میشود و فراراً به ایستگاه می رود.

در این موقع ستوان یکم اسفندیاری فرمانده گروهان حضور نداشته، مراتب به افسر مزبور مراجعه که موضوع را تحقیق نموده، گزارش دهد.

افسر نامبرده طی شماره ۱۱۶۵ـ۲۳/۶/۵ گزارش میدهد کارمندان راه آهن که در اطراف اداره سکونت دارند، از «راهخدا» نام که مستخدم آمریکایی ها است شفاهاً به استوار دوم

اروسی شکایت می نمایند که «راهخدا» باعث زحمت ما و عائله ما می باشد. بدین نحو که همه روزه چند نفر آمریکایی را بمنزل خود می آورد و آمریکایی ها باعث زحمت ما می شوند.

در روز ۲۳/۵/۹ استوار اروسی در بین راه «راهخدا» نام را ملاقات و به نامبرده اظهار می دارد که این اعمال بر خلاف رویه (را) ترك كن. مابین استوار و «راهخدا» حرفهایی رد و بدل میشود و «راهخدا» نیز نزد آمریکایی ها رفته و اشتباه کاری می کند و افسر فوق الذکر را تحریك نموده، به اداره آمده استوار مزبور را در حین انجام وظیفه کتك می زند. شکایت به نیروی آمریکایی نموده، قول داده اند که افسر خاطی را تنبیه نمایند. بنابراین، این موضوع سابقه دارد و تاکنون چندین مرتبه است که افسر و افراد نیروی آمریکا با افراد ژاندارمری گروهان اندیمشك این معامله نموده و حتی افرادرا به قسمی زده اند که سخت مجروح و تحت مداوا قرار گرفته اند. گزارش شماره ۲۱۳۰۰ـ۲۳/۵/۲۲ و شماره ۶۱۴ـ۲۳/۲/۱۶). این رویه افراد نیروی متفقین علاوه بر اینکه افرادرا از خدمت دلسرد می نماید، ممکن است در نتیجه عصبانیت از طریق حزم منحرف و مرتکب عملیات سوئی نیز بشوند که تولید اشکالاتی می نماید.

مستدعی است امر و مقرر فرمایند اقدامات لازم معمول دارند که افراد نیروهای متفقین مراعات اصول و مبانی که در خور افراد کشور شاهنشاهی است نموده و از نظائر این قبیل اتفاقات جلوگیری شود. از طرف معاون هنگ مستقل ژاندارمری راه آهن ـ سرهنگ معینی».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

وزارت امور خارجه

طبق گزارش ژاندارمری کل کشور ساعت ۸/۵ روز ۲۳/۵/۹ ستوان دوم «اورهایت» افسر سیاسی نیروی آمریکا در اندیمشك بنابر سعایت یکی از مستخدمین ایرانی خود (راهخدا نام) به دفتر گروهان ژاندارمری اندیمشك آمده، از استوار دوم اروسی که در دفتر خود بوده، اسم او را سئوال نموده، نامبرده از گفتن اسم خودداری و بالنتیجه افسر آمریکایی استوار نامبرده را به سختی مضروب و میخواسته است او را با خود ببرد که فرار نموده و به فرمانده مربوطه گزارش مینماید. ژاندارمری کل کشور تقاضا نموده است که

چون این نوع رفتار اهانت‌آمیز از طرف نیروی متفقین درباره افراد و افسران ژاندارم مکرر اتفاق افتاده، از طریق مربوطه مقامات متفقین خاطرنشان شود که در آتیه از این نوع رفتاری که طبعاً باعث انزجار و دلسردی افراد ژاندارم در خدمت به مأمورین دولتی متفق جنگی آنها بوده و از هر نوع کوشش و فداکاری برای پیشرفت مقصود مشترك فروگذار ننموده‌اند می‌شود خودداری نموده، اصول همکاری را رعایت نمایند متمنی است. قدغن فرمایند از نتیجه اقدامات وزارت کشور را مستحضر دارند. وزیر کشور».

● «رونوشت عطف به شماره ۱۳۲۱۵/۳۹۷-۰/۲۶ ژاندارمری به ج اکل کشور فرستاده می‌شود- مدیر کل وزارت کشور».

اردوگاه اسرای آزادشده متفقین در ایران

□ «وزارت امور خارجه

اداره دوم

مورخ ۱۳۲۳/۶/۲۰

جناب آقای نخست وزیر- روز ۲۳/۶/۲۰ آقای ایلیانوف کنسول شوروی به اداره دویم سیاسی آمده، با تسلیم یادداشت پیوست اظهار داشت اخیراً عده‌ای از اسیران شوروی که توسط متفقین ما در اروپا آزاد شده‌اند، از راه ایران به خاك شوروی اعاده داده می‌شوند.

تا حال که هوا معتدل بود و عده اعزامی قلیل بود، در نقاطی که بایستی یکی دو روز در انتظار تهیه واگون توقف نمایند، ممکن بود زیر چادر به آنها منزل داد، ولی از این به بعد که هوا سرد می‌شود لازم است خانه تهیه نمود که صورت سربازخانه را داشته باشد و بتوان سیصد- چهارصد نفر را در اطاقهای آن بطور سربازی جا داد.

البته اگر این محل نزدیك خط آهن باشد مرجع است و استدعا دارم که دولت در این خصوص به ما کمك فوری و مؤثری نماید که موفق به تهیه چنین محلی در حوالی شهر تهران بشویم. زیرا از طرف مقامات انگلیس به ما اطلاع داده‌اند در ماه سپتامبر عده معتنابهی از اسیران شوروی دسته دسته از راه خانقین اعزام می‌شوند و ما در عرض دو هفته بایستی چنین محلی در نزدیکی ایستگاه در اختیار داشته باشیم تا بتوانیم هر دسته از اسیران مزبور

را در آنجا یکی دو روز جا داده، غذای گرمی به آنها بدهیم و اشخاص مریض را معالجه و به محض تهیه واگون از راه بندرشاه به خاك شوروی اعزام داریم. شرایط اجاره و میزان آن هرچه باشد ما حرفی نداریم و رضایت صاحب ملك را فراهم خواهیم ساخت. فقط استدعای مساعدت دولت را در این باره می نمائیم که به شهرداری و مقامات مربوطه امر بدهند با این منظور مساعدت شود. رئیس اداره دویم سیاسی وزارت امور خارجه.»

● «نخست وزیری
شماره ۱۲۷۸
مورخه ۱۳۲۳/۶/۲۹

وزارت کشور ـ رونوشت گزارش مورخه ۲۳/۶/۲۰ اداره دوم سیاسی وزارت امور خارجه راجع به تقاضای مقامات شوروی برای تهیه خانه و محل برای توقف موقتی اسرای آزاد شده شوروی که به خاك کشور نامبرده اعزام می‌شوند، درحوالی شهر تهران که به شکل اجاره در اختیار آنها گذارده شود، بضمیمه فرستاده می‌شود. دستور فرمائید مساعدت لازم برای تهیه و اجاره مکان‌های مناسب به منظور آنها فوراً صادر و نتیجه را اطلاع دهند. به شهربانی کل و شهرداری تهران نیز نوشته شود همراهی نمایند ـ نخست وزیر».

● «وزارت کشور
شماره ۵۰۲۰/ش/۱۱۵۸/م
مورخه ۱۳۲۳/۷/۸

شهربانی کل کشور، شهرداری تهران ـ با ارسال رونوشت گزارش محرمانه ادارهٔ دوم سیاسی وزارت امور خارجه به مقام نخست وزیر راجع به عبور عدهٔ اسرای شوروی از تهران ـ قدغن فرمائید در تسهیل تهیه مکان و احتیاجات دیگر اگر داشته باشند، لازمه مساعدت را بعمل آورند ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور
شهرداری تهران
مورخه ۲۳/۷/۱۸

نخست وزیر ـ رونوشت، وزارت کشور

عطف به مرقومه شماره ۱۲۷۸ ـ ۲۹ ـ ۲۳ متضمن رونوشت گزارش مورخه ۲۳/۶/۲۰ اداره دوم سیاسی وزارت امور خارجه راجع به تقاضای مقامات شوروی برای تهیه خانه و محل جهت توقف موقتی اسرای آزاد شده شوروی در حوالی تهران به استحضار می‌رساند: بطوریکه جناب آقای وزیر کشور می‌فرمودند در این خصوص اقدام و محل مناسبی جهت آنها در حضرت عبدالعظیم تهیه شده. بدیهی است چنانچه احتیاجات دیگری هم داشته باشند، به محض مراجعه و تذکر از طرف شهرداری اقدامات لازم بعمل خواهد آمد ـ شهرداری تهران».

به آتش کشیدن یك روستای لرستان توسط مأموران آمریکایی

□ «وزارت کشور»

ژاندارمری کل کشور

شماره ۴۳۲۰ تاریخ ۲۳/۶/۲۲

محترماً بعرض عالی میرساند برابر گزارش شماره ۳۱۹۶ رح مورخه ۲۳/۵/۱۸) هنگ ژاندارمری لرستان باستناد گزارش گروهان ۵ ملاوی شوفر یکی از کامیونهای حامل پارچه که بوسیله مأمورین آمریکائی جهت نیروی شوروی ارسال میشود هنگامیکه از اندیمشك بطرف خرم آباد عازم بوده در نزدیکی بیدرویه از سایر کامیونها عقب افتاده به پشت یك تپه رفته کلیه اهالی از مرد و زن در محل توقف ماشین جمع و مشغول بردن پارچه میشوند. رئیس پاسگاه ژاندارمری بیدرویه اطلاع حاصل کرده با اینکه مقداری از پارچه‌ها را اهالی برده بودند از بقیه محافظت نموده. صبح با اولین وسیله مراتب را به کمپ اندیمشك اطلاع داده سرجن جانس از (M.T.S) با چند نفر مأمور از کمپ جایرود در محل حاضر شده پارچه‌های موجود را بکمپ‌های مربوطه حمل و در روز (۲۳/۴/۳۱) فرمانده گروهان ژاندارمری ملاوی بمحل رسیده پس از اطلاع از وقوع قضیه باتفاق مأمورین آمریکائی از کلیه اهالی بیدرویه بازپرسی نموده و توانسته‌اند پارچه‌های از دست رفته را جمع آوری نماید شوفر مرتکب توسط پاسگاه بیدرویه دستگیر و مأمورین آمریکائی فرصتی جهت اجرای تحقیقات

از شوفر مزبور نداده نامبرده را با خود برده‌اند در خاتمه همانروز مأمورین نیرو آمریکا بمنزل حسین قهوه‌چی رفته ضمن تحقیقات از نامبرده غفلتاً منزل آتش گرفته و در نتیجه نصف آبادی دچار حریق شده ساکنین محل مدعی هستند آمریکائیها آتش زده‌اند ولی نظر باینکه صحت قضیه معلوم نبوده به هنگ لرستان دستور داده شد با اجرای تحقیقات کامل علل وقوع حریق و مرتکب آنرا تعیین و گزارش نمایند نتیجه متعاقباً بعرض خواهد رسید گزارش عرض شد.

از طرف فرمانده ناحیه ۶ ژاندارمری خوزستان و لرستان ـ سرهنگ عشقی،

محترماً رونوشت گزارش رسیده بالا جهت استحضار وزارت کشور ایفاد میگردد.

فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه

۳۷۸۱۵ـ۲۳/۶/۱۵».

تقاضای اسکان موقت ۲ هزار اسیر آزاد شدهٔ شوروی در حوالی تهران

□ نخست وزیری

شماره ۱۲۷۸

تاریخ ۱۳۲۳/۶/۲۹

وزارت کشور: رونوشت گزارش مورخه ۲۳/۶/۲۰ ادارهٔ دوم سیاسی وزارت امور خارجه راجع به تقاضای مقامات شوروی برای تهیه خانه و محل برای توقف موقتی اسرای آزاد شده شوروی که بخاك کشور نامبرده اعزام می‌شوند در حوالی شهر تهران که به شکل اجاره در اختیار آنها گذارده شود، به ضمیمه فرستاده می‌شود. دستور فرمائید مساعدت لازم برای تهیه و اجارهٔ مکان‌های مناسب با منظور آنها فوراً صادر و نتیجه را اطلاع دهند. به شهربانی کل و شهرداری تهران نیز نوشته شده همراهی نمایند. ـ نخست وزیر».

● «وزارت کشور

شماره ۵۰۲۰/ش ۱۱۵۸/م

مورخه ۱۳۲۳/۷/۸

شهرداری تهران ـ با ارسال رونوشت گزارش محرمانهٔ اداره دوم سیاسی وزارت امور خارجه به مقام نخست وزیر راجع به عبور عده اسرای شوروی از تهران، قدغن

فرمائید در تسهیل تهیه مکان و احتیاجات دیگر اگر داشته باشند، لازمه مساعدت را بعمل آورند-وزیر کشور».

● «بخشداری دماوند

مورخه ۱۳۲۳/۸/۸

شماره ۱۳۵۰

فرمانداری تهران-با کمال احترام بعرض جناب آقای فرماندار معظم تهران میرساند:

۱-ساعت ۹ صبح روز چهارشنبه چهارم ماه جاری سه نفر از افسران قشون سرخ که یکنفر آنها دارای درجه سلطانی و بر دو نفر دیگر ریاست داشت وارد بخشداری و شهرداری شدند. مترجم آنها که یکنفر از تراکمه بود اظهار داشت مذاکرهٔ محرمانه دارم. دو نفر از اهالی که در اطاق بخشدار حاضر بودند عذر خواسته، در اطاق را با احتیاط بست و چنین گفت که تعداد دو هزار نفر از قشون سرخ عماقریب[1] برای توقف و تمرکز در دماوند میآیند اینجا و ضمناً از بخشدار تقاضای محل سکونت نمودند. چون مترجم آنها نمیتوانست کاملاً مطالب را حالی نماید، لذا دکتر هارطونیانس معاون بهداری دماوند احضار و بوسیله مشارالیه مذاکره ختم و برای معاینه محل بمعیت بخشدار بگاراژ جارالهی که ابتداء قصبه واقع است رفتند. محل را معاینه و سپس اظهار داشتند که در اینجا با زحمت سیصد نفر میتوان جا داد. برای بقیه چه میکنید؟ قرار شد که از این دو هزار نفر (چون بر حسب دستور مافوق خودشان بایستی نفرات را در سه نقطه ۱-رودهن ۲-جیلارد ۳-قصبه دماوند تمرکز دهند) سیصد نفر در رودهن، سیصد نفر در جیلارد و بقیه در دماوند متمرکز شوند. نسبت بتعیین محل سکونت که قریب هزار و یکصد نفر باقی میماند خیلی تجسس و تفحص شد. ولی نقطه‌ای که وسیع باشد و آن عده را جا دهد بدست نیامد. مگر اینکه آنها را در عمارت واقع در باغات اطراف دماوند جا دهند. بعلاوه از طرف بخشدار پیشنهاد شد که این عده را در مبارك آباد و آب علی که ساختمان زیادی دارد متمرکز گردانند. حضرات امروز بآبعلی رفته و آنجا را معاینه و عزیمت نمودند. ساعت ۹ صبح در موقعی که سرکار سرهنگ زاهدی رئیس

---

۱. عنقریب، به‌زودی.

دادگاه نظام وظیفه و آقای جلالی پیشنماز دماوند منزل بخشدار بودند، در منزل بخشدار حضور بهمرسانیده و اظهار داشتند که مبارك آباد از نقاط قابل سکونت نیست و ما مجبوریم در قصبه تمرکز یابیم. بالاخره چون محل مناسبی بدست نیامد بعد از مذاکرات مفصل اظهار داشتند که ما حالا میرویم تهران و خیلی زود برمیگردیم. فقط از آقای بخشدار توقع داریم که پس از ورود بدماوند برای محل معطل نشویم. ضمناً اظهار داشتند که هرگونه پیشنهادی دارید تذکر دهید که ما در تهران بمقام ریاست کل تقدیم کنیم. بنده تنها راجع به کرایه محل و خواربار مذاکره کردم. ایشان جواب دادند که خواربار ما از تهران میرسد، ممکن است گاهی به سیب‌زمینی و کلم و از این قبیل چیزها احتیاج پیدا کنیم، و نسبت بکرایه محل نیز البته موضوع علیحده است که طی قرارداد جداگانه مذاکره و قید خواهد شد.

صحبت تا همین جا ختم شد و حضرات خداحافظی نموده و عازم تهران شدند. این مذاکرات مختصریکه بنده با حضرات نمودم چون در سنگسر هم سابقه داشتم و اغلب با آقایان افسران و پال کونیك رئیس کل ساخلو آنجا ملاقات کرده و در جریان مدت دو سال مأموریت این بنده در آنجا اغلب راجع بقراردادها و اختلاف بین مالك و حضرات یا اتفاقات سوء بعنوان نمایندگی صحبت کرده و قضایا را حل و عقد مینمودم، و از وضع معاملات و امور مربوطه بمردم کاملاً اطلاع داشتم مبادرت باینکار نموده و این دو قضیه را تذکر داده، حال معلوم نیست چه ساعتی ورود خواهند کرد. زیرا روز و ساعت ورود را تعیین ننمودند. ممکن است همین ساعت و یا فردا وارد شوند. فدوی منتظر دستور مقام فرمانداری است تا چه امر فرمایند. در خاتمه بعرض میرساند که بخشداری دماوند فاقد کتابچه رمز است، درصورتیکه امر و اجازه فرمایند یك کتاب رمز باین بخشداری مرحمت فرمایند، کمك شایانی بتقدیم گزارشات محرمانه فرمودهاند».

● «وزارت کشور

فرمانداری تهران

شماره ۲۲۷۳

تاریخ ۱۳۲۳/۸/۱۱

فوری ـ محرمانه

وزارت کشور ـ تعقیب نامه ۲۲۰۸ـ۲۳/۸/۶، رونوشت گزارش شماره ۱۳۵۰ـ۲۳/۸/۸ بخشداری دماوند راجع به ورود سه نفر از افسران نیروی شوروی به آن محل و تقاضای تهیه محل برای تمرکز دو هزار نفر از افراد قشون سرخ برای استحضار و صدور دستور مقتضی به پیوست تقدیم میگردد. فرماندار تهران ـ عیسی سروش».

● «شهرداری تهران
شماره ۱۱۲۲۸/۲۴/۲۲۰۷
مورخه ۲۳/۷/۱۸

نخست‌وزیری ـ عطف به مرقومه شماره ۱۲۷۸ـ۲۳/۶/۲۹ متضمن رونوشت گزارش مورخه ۲۳/۶/۲۰ اداره دوم سیاسی وزارت امور خارجه راجع به تقاضای مقامات شوروی برای تهیه خانه و محل جهت توقف موقت اسرای آزاد شده شوروی در حوالی تهران، به استحضار میرساند: بطوریکه جناب آقای وزیر کشور میفرمودند در این خصوص اقدام و محل مناسبی جهت آنها در حضرت عبدالعظیم تهیه شده، بدیهی است چنانچه احتیاجات دیگری هم داشته باشند، به محض مراجعه و تذکر از طرف شهرداری اقدامات لازم بعمل خواهد آمد ـ شهرداری تهران.»

تیراندازی به ماشین آمریکایی‌ها و پاسگاه هندی‌ها

□ «وزارت کشور
ژاندارمری کل کشور
شماره ۱۳۵۵۶ تاریخ ۱۳۲۳/۷/۲

وزارت کشور ـ ناحیه ۶ ژاندارمری خوزستان گزارش می‌دهد در شب ۲۳/۵/۲۵ در شمال اندیمشك چند نفر سارق به ماشین دژبان آمریکائیها تیراندازی و چون مأمورین دژبانی هم بطرف آنها تیراندازی میکنند، متواری میگردند و در همان تاریخ نیز چند نفر ناشناس بطرف پاسگاه هندیها در خرم‌آباد تیراندازی مینمایند که هر دو قضیه مورد تعقیب میباشد و بمحض حصول نتیجه مراتب باستحضار خواهد رسید. فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه».

سرقت مسلحانه از اسلحه‌خانۀ شعبه ساختمانی نیروی انگلیس در تهران

□«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره آگاهی

تاریخ ۱۳۲۳/۷/۳

شماره ۳۷۵/۷۰۰۴

وزارت کشور ـ محرمانه فوری

محترماً به استحضار میرسد: در ساعت ۲۳ روز ۲۶ شهریور ۲۳ اطلاع رسید که چهار نفر سارق مسلح به یکی از شعب ساختمانی نیروی انگلیس موسوم به شعبه ۳۴۴ واقع در بخش یك خیابان اردیبهشت رفته و مرتکب دزدی شده‌اند. فوراً مأمورین مربوطه در محل حاضر و بازجوئی نموده، معلوم گردیده است در ساعت ۲/۱ ۷ روز مزبور «سرجان فیلیپس» گروهبان انگلیسی در شعبه مزبور بوده و شخصی درب عمارت را زده، فیلیپس درب را باز و شخص مذکور با اسلحه کوچکی که در دست داشته است فیلیپس را تهدید و داخل عمارت گردیده و متعاقب او سه نفر که یکی از آنها نیز دارای اسلحه و دیگری ماسك داشته وارد و فیلیپس را به اجبار به طبقه فوقانی عمارت برده و با پشه‌بندی که روی تخت خواب در راهرو بوده دست و پای فیلیپس را بسته و در گوشه اطاق روی صندلی مقابل دیوار نشانده و اخطار می کند پشت سر خود را نگاه نکند.

سپس بطرف صندوق آهنی رفته قفل صندوق را با آلتی که همراه داشته‌اند شکسته و جعبه آهنی که در صندوق بوده بیرون آورده قفل آنرا هم شکسته و محتوی جعبه را که ۶۵ ریال وجه بوده برداشته و بعداً به اطاق دیگر داخل و از گنجینه اسلحه‌خانه که مقداری تفنگ ده تیر و مسلسل و ۳ قطعه طپانچه ۶ تیر انگلیسی و مقداری فشنگ در آن بوده ۳ عدد طپانچه مذکور را با ۱۶۵ تیر فشنگ آنها و چهارصد تیر هم فشنگ تفنگ مسلسل برداشته و پس از خاتمه این عملیات یکی از آن چهار نفر به اطاقی که فیلیپس را در آنجا روی صندلی نشانده‌اند برگشته کمربند او را به گردنش بسته و سر دیگر کمربند را به صندلی متصل و یك پتو هم که روی تخت خواب بوده روی سر فیلیپس انداخته رفقای مشارالیه نیز متعاقباً از

عمارت خارج شده‌اند. در نتیجه معاینه که از محل به عمل آمده و همچنین بازجوئی‌های مقدماتی تا حدی مسلم شده است که مرتکبین از دزدان عادی نبوده‌اند. چون شعبه مزبور محل پرداخت اجرت کارگران و عملجات میباشد احتمال قوی میرود راهنمای سارقین همان شخص ماسك‌دار بوده که جزء کارگران برای دریافت وجه به آنجا رفت و آمد داشته و علت استعمال ماسك هم برای این بوده که شناخته نشود. فعلاً قضیه در اداره آگاهی مورد تعقیب میباشد. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس سیف».

حمله مسلحانه به کاروان نظامی شوروی در شمال اندیمشك

□ «وزارت امور خارجه

یادداشت

وزارت امور خارجه ایران ـ سفارت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران تعارفات خود را به وزارت امور خارجه تقدیم و توقیراً به اطلاع می‌رساند که مطابق خبر فرماندهی ارتش شوروی ۱۳ ژوئن ۱۹۴۴ در ساعت ۳۰ دقیقه بعد از نیمه شب در ۳۲ کیلومتری شمال اندیمشك در قریه صیفی کاروان شماره ۱۳ اتومبیل‌های شوروی با تفنگ مورد تیراندازی قرار گرفته، پس از آنکه نظامیان شوروی به تیراندازی دفاعی مبادرت کردند، حمله کنندگان در خانه‌های قریه حسینی پنهان گشتند. اقداماتیکه برای کشف مهاجمین در محل به عمل آمده بود نتیجه‌ای نداد. تبعه ایران عزیز اله یداله اسعد راننده یکی از اتومبیلهای کاروان به سختی مجروح شده و بوسیله مأمورین شوروی به بیمارستان آمریکایی در اندیمشك منتقل گردیده و یکساعت بعد در آنجا در گذشت. مأمورین شوروی گمان می‌کنند که عده مهاجمین ۵ الی ۶ نفر بوده است. آقای جمشیدی رئیس پاسگاه ژاندارمری قریه حسینی اظهار داشت که تهاجم مسلحانه از طرف اهالی ده حسینی نبوده و مرتکبین راهزنان بوده‌اند. اینك سفارت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مراتب را به استحضار وزارت امور خارجه رسانیده، خواهشمند است که اقدامات لازم را برای تأمین آسایش اتومبیلهای حامل مهمات جنگی به عمل آورند و ضمناً متمنی است حادثه مزبور را بررسی نموده و مرتکبین را مجازات و نتیجه را به اطلاع این سفارتخانه برسانند».

اشغال باغ یك استوار ارتش در رضائیه

□ «وزارت جنگ

ستاد ارتش

مورخه ۲۳/۷/۳

وزارت کشور

عطف بشماره ۱۸۳۰۲/۲۵۵۰ مورخه ۲۳/۵/۸ راجع به اشغال یك قطعه باغ ملکی استوار غلامحسین محبی در رضائیه از طرف نیروی شوروی، چون باغ مذکور تنها وسیله کمك مالی مشار الیه و راه امین مخارج عائله زیاد او است و اینك با از دست رفتن این عایدی وضعیت داخلی و معیشت او بسیار بد و نمی تواند از عهده اداره کردن عائله خود با وضعیت کنونی بر آید، از طرفی چنانکه در تهران نیز معمول است متفقین هر مکانی را که لازم داشته باشند اجاره و مال الاجاره را نیز می پردازند، متمنی است مقرر فرمایند که مجدداً با مقامات شوروی مذاکره و قراری در این خصوص گذارده شود که اشکالات زندگی استوار نامبرده مرتفع گردد. ضمناً از نتیجه اقدامات معموله وزارت جنگ را آگاه سازند ـ وزیر جنگ».

● «به استانداری بنویسید از تاریخ اشغال باید اجاره بدهند و به کنسولگری مراجعه نمایند».

تحت نظر قرار گرفتن افراد به تقاضای مأموران شوروی در «خوی»

□ «وزارت کشور

رونوشت تلگراف رمز رضائیه

رضائیه ـ رمز ـ فوری

فرماندهی تیپ

عطف به شماره ۴۱۳ مورخه ۲۳/۷/۲۹ مراتب به جناب آقای نخست وزیر عرض شده، اجازه فرمودند که شما فوری به سه نفر اشخاص منظور ابلاغ نمائید که برای دادن توضیحات لازمه در ظرف ۲۴ ساعت دیگر بتهران حرکت نمایند. اجرای امر را گزارش دهید و ضمناً بمقامات شوروی هم مراتب را سابقه دهید. شماره ۱۱۰۰۰ـ۲۵۱۱۳ رد

۳۲۳/۷/۳۰ سرلشگر رزم‌آرا

رونوشت برابر اصل است».

● «وزارت جنگ

رونوشت تلگراف رمز استانداری چهارم، سرهنگ ورهرام، خوی با کلید ۸ فرمانداری خوی ـ طبق دستور جناب آقای نخست‌وزیر که طی شماره ۱۱۰۰۰ ـ ۲۳/۷/۳۰ بوسیله ستاد ارتش ابلاغ شده، لازم است نواب فرماندار، حسن وزیری رئیس دفتر فرمانداری و جوانشیر رئیس فرهنگ فوری در ظرف ۲۴ ساعت جهت دادن توضیحات لازم در مورد پاره کردن روزنامه وطن و کتك زدن به موزع آن به تهران اعزام، بنا به پیشنهاد اینجانب و تصویب ستاد ارتش تا تعیین تکلیف اشخاص نامبرده شما فرماندار و معاون فرهنگ، و ریاحی فرهنگ خوی را اداره خواهند کرد. لازم است اجراء فرمائید و نتیجه را فوراً گزارش دهید. ۴۱۹ـ۲۳/۷/۳۰ ـ سرهنگ زنگنه».

● «رونوشت مطابق کشفی است که از دفتر فرمانداری برای اینجانب فرستاده شده است ـ ورهرام».

● «رونوشت برابر اصل است».

● «رونوشت جواب

رضائیه ـ استانداری ـ امریهٔ رمز شماره ۴۱۹ مورخه ۲۳/۷/۳۰ زیارت، آقای نواب ۲۳ مهر به تهران عزیمت، به آقایان جوانشیر و وزیری ابلاغ شد فوری به تهران حرکت نمایند. به شهربانی نیز دستور لازم صادر، ساعت حرکت آنان بعداً گزارش خواهد شد. چون قادر به تشکر از حسن نظر آن استانداری نیستم، امید است با کوشش در انجام وظیفه محوله بتوانم خود را لایق این حسن نظر معرفی نمایم.

لکن چون در اثر بیست و هفت سال خدمت جسماً فرسوده شده‌ام، مستدعی است توجه فرمایند که مدت مسئولیت محوله به بنده زودتر پایان یابد.

۹۲ـ۲۳/۸/۲ ـ ورهرام».

● «رونوشت برابر اصل است ـ ۲۳/۱۱/۲۱».

● «وزارت کشور

اداره کل شهربانی رونوشت گزارش شهربانی رضائیه مورخه ۲۳/۸/۶ شماره ۴۱۴ شهربانی کل کشور ـ محترماً خاطر مبارك را مستحضر می‌دارد: شهربانی خوی گزارش می‌دهد آقای احمدعلی ورهرام که سابقاً در ارتش سمت سرهنگی داشته و فعلاً بازنشسته و بواسطه علاقه ملکی در خوی می‌باشد، زیر شماره ۹۲ـ۲۳/۸/۲ بشهربانی نوشته که طبق امر وزارت کشور بفرمانداری خوی تعیین و بنا بامر تلگرافی آقای نخست وزیر، مقرر است که آقای جوانشیر رئیس فرهنگ خوی و حسن وزیری رئیس دفتر فرمانداری در ظرف ۲۴ ساعت خودشانرا بتهران معرفی نمایند و شهربانی خود این تغییرات غفلتی را با عللی که متصور می‌شود گزارش می‌دهد. آقای نواب فرمانداری خوی اگر چه چند روز است بمرخصی بتهران رفته، ولی طبق اطلاعی که دارد گویا آقای فرماندار هم احضار شده و احضار سه نفر نامبرده بالا در اثر شکایت یکنفر توزیع کننده روزنامه (وطن یولندا) تعبیر می‌نماید. چون در چندی قبل حسن نام پیشخدمت حزب توده بواسطه توزیع روزنامه در خیابان صدا میزده، آقای نواب فرماندار جلو فرمانداری بوده و از پسر مواخذه و بالاخره منجر بکتك کاری می گردد که چند قطعه روزنامه هم که در دست او بوده پاره شده است و حسن وزیری و آقای جوانشیر هم حضور داشته‌اند و نظر رئیس شهربانی خوی بر این است که اگرچه حسن نامبرده با دلایلی بدادستانی و دادگستری خوی شکایت نموده، از قراین، این تصور می‌رود بتهران و مقامات عالیتری هم شکایت و با شرح و بستی تقدیم داشته‌اند که سبب احضار آنها شده است. رئیس شهربانی استان ۴ پاسیار ۱ داروغه».

● «۲۳/۸/۲۱ از رضائیه به خوی

حضوری فرمانداری خوی ـ از لحاظ روابط کامل دوستی بین دولتین، در انجام تقاضای آقایان اقدام نمایند. به سروان محمدی دستور دهید بخشداری شاهپور را تحویل بگیرد ـ سرهنگ درخشانی».

● «شاهپور ـ آقای سروان محمدی، بنا بفرموده استانداری، بخشداری را الساعه از آقای وزیری تحویل گرفته وزیری را بدون تامل روانه کنید.

۱۲۶ـ ۲۳/۸/۲۱ ورهرام».

● «شاهپور ـ آقای حسن وزیری. بخشداری را الساعه به آقای محمدی تحویل ـ بدون تامل حرکت کنید. ۱۲۷ ـ ۲۳/۸/۲۱ ورهرام.»

● «نمره ۱۲۸ مورخه ۲۳/۸/۲۱

اداره ثبت اسناد و املاك بنا بتقاضای مستشار سفارت کبری شوروی و بنا بفرموده استانداری استان ۴، آقای رحمت‌الله ریاحی کارمند آن اداره باید امروز به تهران رهسپار گردد. شایسته است در اجرای دستور اقدام فوری معمول و نتیجه را اعلام فرمائید. فرماندار شهرستان خوی ـ ورهرام».

● «نمره ۱۲۹ مورخه ۲۳/۸/۲۱

اداره فرهنگ خوی ـ بنا بتقاضای مستشار سفارت کبری شوروی و بنا بفرموده استانداری استان ۴، آقای اسمعیل ریاحی کارمند آن اداره باید امروز به تهران رهسپار گردد. شایسته است در اجرای دستور اقدام فوری معمول و نتیجه را اعلام فرمائید.

فرماندار خوی ـ ورهرام».

● «نمره ۱۳۲ ـ مورخه ۲۳/۸/۲۳

آقای حسن وزیری ـ بخشدار شاهپور، بنابه علل سیاسی و برحسب فرموده استانداری استان ۴، لازم است در اسرع وقت به تهران عزیمت نموده و فعلاً از مراجعت به آذربایجان خودداری نمائید. فرماندار خوی ـ ورهرام».

● «نمره ۱۳۳ مورخه ۲۳/۸/۲۲

آقای حاج میرقاسم مؤید ماکویی، آقای یدالله فتحی، آقای حاج سیدعلی اصغر صادقی

بنابه علل سیاسی و یا اجازه استانداری استان ۴ بشما توصیه می‌شود که هرچه زودتر برای مدت موقتی به تهران عزیمت نمائید. فرمانداری خوی ـ ورهرام».

● «رمز

استانداری رضائیه ـ پیرو گزارش حضوری این پیش آمد تماماً در اثر تماس فتحی با نواب بوده است. فتحی و ریاحی ۲۲ آبان از خوی حرکت، بقیه نیز به تهیه پول و وسیله حرکت مشغول، بزودی عزیمت خواهند کرد. ۱۳۶ ـ ۲۲/۸/۲۳ ورهرام».

●«وزارت کشور
شهربانی کل کشور
رونوشت نامه ارسالی به نخست‌وزیری
مورخه ۲۳/۹/۱۶
شماره ۱/۹۷۸۴/۱۱۶۹۴

جناب آقای نخست‌وزیر ـ محترماً بعرض می‌رساند: آقای رحمت‌الله ریاحی خوئی اهل و ساکن خوی شرحی نوشته دائر براینکه طبق دستور شماره ۱۲۸ فرمانداری خوی بدون جهت از مقامات رسمی دولت شوروی او را به تهران تبعید و دخترش بواسطه ابتلاء به ذات‌الریه در تهران فوت نموده و خانه وزندگی مشارالیه هم در خوی بوسیله افراد مسلح با قهر و غلبه غارت شده، که پرونده‌های مربوط در خوی تحت تعقیب می‌باشد، و با حالت غربت دور از خانواده دراین موقع زمستان و بحرانهای مادی و تحمل انواع تأثرات معنوی، بلاتکلیف مانده و بکلی از هستی ساقط گردیده. ضمناً جبران خسارتهای وارده خودرا خواستار و تقاضای مساعدت نموده که از ذلالت و زوال خانواده مشارالیه جلوگیری شود. طبق بازجوئی‌هائی که بعمل آمده اظهارات نامبرده کاملاً صحیح و وضعیت او فعلاً رقت‌آور و قابل توجه است. مراتب معروض و استدعای عطف توجه درباره مشارالیه می‌نماید. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس سیف».

●«وزارت امور خارجه
اداره دفتر محرمانه
تاریخ ۱۳۲۳/۹/۲۰
محرمانه

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره (۸۱۹۳/س/۱۸۶۲/م) ـ ۲۳/۹/۱۲ که رونوشت گزارش فرمانداری خوی را ضمیمه داشت. خواهشمند است معلوم فرمایند در چه تاریخ ملاقات و مذاکره مستشار سفارت کبرای شوروی و سرکنسول شوروی در تبریز با فرماندار خوی صورت گرفته، تا در مذاکره و یا مکاتبه‌ای که دراین خصوص بعمل خواهد آمد، تاریخ ملاقات تصریح شود. از طرف وزیر امور خارجه».

● «وزارت امور خارجه

دفتر محرمانه

تاریخ ۲۳/۱۰/۱۴

شماره ۴۳۷۹

وزارت کشور ـ عطف به گزارش شماره (۱/۹۷۸۴/۱۱۶۹۴ مورخه ۱۳۲۳/۹/۱۶ شهربانی کل کشور به عنوان جناب آقای نخست‌وزیر راجع به رحمت‌الله ریاحی ساکن خوی که لابد رونوشت آن برای اطلاع آن وزارت فرستاده شده است، خواهشمند است از تفصیل غارت خانه او توسط افراد مسلح، وزارت امور خارجه را مستحضر فرمائید تا ارتباط این امر با موضوع تبعید نامبرده از خوی به تهران معلوم گردد. وزیر امور خارجه».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۱۵ دی ماه ۱۳۲۳

شماره ۴۶۹/م

وزارت کشور ـ پاسخ نامه شماره ۱۹۲۳/م مورخ ۱۳۲۳/۱۰/۱۹ موضوع شکایت آقای جوانشیر خوئی نماینده فرهنگ سابق خوی اشعار می‌دارد: چنانکه استحضار دارند هیچیك از مأمورین دولت حق ندارند طبق درخواست اجانب، ایرانیان را تبعید نمایند. برفرض اینکه احساس شود از طرف یکی از مأمورین دولت بر علیه سیاست بیگانگان اقداماتی شده، مطابق دستوری که از آن وزارت صادر شده بایستی وسیله وزارت امور خارجه مطالب خود را ظهار دارند تا رسیدگی و تکلیف روشن شود. بنابراین خواهشمند است دستور فرمائید از آقای فرماندار خوی علت اقدام را توضیح بخواهند و از نتیجه وزارت فرهنگ را مستحضر فرمایند. وزیر فرهنگ ـ دکتر عیسی صدیق».

● «وزارت کشور

استانداری چهارم

فرمانداری خوی

تاریخ ۲۳/۱۱/۱۲
شماره ۱۷۲
محرمانه ـ مستقیم

وزارت کشور اداره سیاسی و گذرنامه ـ معطوفاً به مرقومه شماره ۲۶۳۱ ـ ۲۳/۱۱/۱۰ معروض می‌دارد: بطوریکه از پیشینه امر معلوم است سرکار سرهنگ ورهرام طبق تلگراف رمز شماره ۴۱۹ـ۲۳/۷/۳۰ استانداری استان چهارم این عمل را اقدام نموده‌اند، و دیگر پیشینه‌ای که حاکی از تبعید شدگان باشد در این فرمانداری نمی‌باشد.

اینك رونوشت تلگراف صادره از استانداری چهارم و جوابیکه از طرف سرکار سرهنگ ورهرام امضاء شده است، جهت مزید استحضار در پیوست تقدیم می‌گردد.

فرمانداری شهرستان خوی ـ نوذری دولتشاهی»

● «وزارت کشور

وزارت جنگ ـ عطف به شماره ۵۹۷۷/۱۰۷۹۲۸ ـ مورخه ۲۳/۱۲/۱۹ توضیح رونوشت تلگراف رمز استانداری چهارم بعنوان سرهنگ احمد علی ورهرام درخصوص اعزام حسن وزیری و جوانشیر به تهران خواهشمند است تصریح فرمائید رونوشت از دستور جناب آقای نخست‌وزیر را که طی شماره ۱۱۰۰۰ـ۲۳/۷/۳۰ به‌وسیله ارتش ابلاغ شده است، به وزارت کشور گزارش دادند ـ از طرف وزیر کشور».

● «رونوشت دادخواست بانو توران فتحی

تاریخ ۲۴/۱/۹

البته تاحال از کیفیت و جریان فتحی وعلت تبعید وی کماکان مسبوق بوده و محتاج شرح آن را نمی‌بینم. ولی فعلاً که مدت پنج ماه افزون است که فتحی از خانه وخانواده خود روگردان شده و دو طفل معصوم، پوران و بهروز را از تربیت پدری خود محروم مانده‌اند و از طرف دیگر دشمنان وی به واسطه نبودنش پای گستاخی را به میان گذاشته و از هرگونه اقدامات خانمان برانداز خود نسبت به کارها و راه معیشت و شئون خانواده او مضایقه نمی‌کنند، در این مدت غیبت خود که با بودن مستأجر معادن نمك اطراف خوی هیچگونه

اقدامات ننموده و سرپرستی جهت جریان انداختن کارهای معادن مأمور ننموده و تمامی امورات او را کنیز که عیال فتحی می‌باشم انجام می‌دهم. البته تصدیق می‌فرمائید که در این ایام هیچکس نسبت به یکدیگر دلسوزی ننموده و نمی کند و کارهای معادن فعلاً در صحرا به وسیله شیادان و بیگانگان اداره می‌شود که به هیچگونه اطلاعی از وضعیت معادن ندارم و اداره دارایی در هر ماه مأمور دریافت اقساط معادن که عبارت است هر ماه ۵۵۰۰ ریال می‌باشد تحویل، ولی با این حال از کجا و به چه طریق اقساط و مخارج معادن و منزل تهیه نمایم. البته واضح است که با فروختن اثاثیه منزل خود، چارهٔ دیگری ندارم و کسی را هم ندارم. آن که پدر فتحی است مدت ۳ سال است که علیل و بستری است و برادرش اینجا نیست و کسی را هم ندارد آن که پدر من بدبخت است، هر وقت که راز دل و بیچارگی خود را به میان می آورد، گویا مهرپدری کوری شده که جزء دلسوزی جهت تسکین قلب ریشم نتیجه و اقدامی نمی‌نماید و در مقابل تظلم من بغیر از شانه خالی کردن جوابی ندارد. و علاوه سه فقره نامه به جناب کنسول ماکو و یك نامه دیگری به کماندان شهر نوشته و اظهار نموده‌ام، ولی ازنهایت شدت بدبختی و بیچارگی به هیچیك از نامه‌هایم جوابی نداده و ترتیب اثری نمی‌دهند و از همه بدتر دو طفل معصوم شب و روز با گریه و زاری خواستار پدرشان می‌باشند،نه مدرسه می‌روند و نه حرفی می‌شنوند. از اینها بدتر، دشمنان فتحی فکرم را ناراحت کرده و می کنند. اینك آخرین امید خود و بدبختی خود را به درگاه آن فرماندار محبوب خود می آورم، شاید قلب رئوف آنجناب بر پیکر من و دو طفل صغیرم رحم نموده و چاره بر بدبختی و بیچارگی نموده و ما را از شر دشمنان خلاص نمائید و به حامل این نامه، بهروز که پسر یکتای فتحی می‌باشد، ترحم نموده، با خبر خرسندی، امیدواریش دهید که زیاده ازاین یارای تحمل این همه بدبختی را ندارم. باتقدیم احترام ـ توران فتحی».

● «وزارت امور خارجه

اداره سیاسی

تاریخ ۲۴/۶/۳۱

شماره ۱۷۱۱۹/۱۸۵۵

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۴۱۳۶/۵۴۲۴/م مورخ ۱۳۲۴/۶/۱۱ راجع

بدرخواست فرمانداری خوی مبنی بمراجعت چند نفر بمحل خود اشعار میدارد از قرار معلوم از این آقایان یکی دونفر خودشان مایل نیستند فعلاً مراجعت نمایند وترجیح میدهند که در مرکز شغل بهتری داشته باشند. با اینحال چنانچه مایل باشند بمحل بروند، بطوریکه قبلاً هم باطلاع آن وزارت رسیده است، در تعقیب مذاکرات و مکاتباتیکه با سفارت شوروی در اینجا بعمل آمده لازم میاید در محل توسط استانداران و فرمانداران با مقامات مربوطه شوروی مذاکره شود که چون موضوع تبعید منتفی شده و جنگ خاتمه یافته درمراجعت اشخاص به وطن خود اشکالی ننمایند و پس از اینکه اطمینان حاصل شد که متعرض آنان نخواهد شد، باشخاص ذیعلاقه اطلاع خواهند داد تا به اوطان خود باز گشت نمایند. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۴/۷/۴

شماره ۷۰۳۶/۸۰۱۹

وزارت کشور ـ تعقیب معروضه شماره ۱۰۳۹/۱۲۷۲ـ۲۴/۲/۱۳ راجع به اسماعیل ریاحی و غلامعلی زینلی که بنا بدرخواست مقامات شوروی ازخوی خارج شده بودند، طبق گزارش اخیر شهربانی رضائیه باستناد گزارش شهربانی خوی نامبردگان به خوی مراجعت نموده‌اند. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۴/۸/۶

شماره ۳۵۴۹۸/۲/۷۵۷

فرمانداری خوی ـ عطف به گزارش شماره ۲۷ـ۱۳۲۴/۵/۱ موضوع مراجعت دو نفر از تبعیدشدگان بمحل خود اشعار می‌دارد: در تعقیب مذاکرات و مکاتباتی که با سفارت از طرف وزارت امور خارجه بعمل آمده لازم است در محل با مقامات مربوطه شوروی مذاکره نمائید که چون موضوع تبعید منتفی شده و جنگ خاتمه یافته

است درمراجعت آنها باوطان خودشان اشکالی ننمایند رونوشت نامه هم که در این باب از وزارت خارجه رسیده است تلواً برای تکمیل اطلاع و اعلام نتیجه فرستاده می‌شود.
وزیر کشور».

● «وزارت کشور
تاریخ۲۴/۸/۱۵

وزارت کشور - اداره سیاسی - معطوفاً بمرقومه شماره ۷۵۷۰ـ۳۵۴۹۸ مورخه ۴۲/۸/۶ معروض میدارد رونوشت نامهٔ وزارت امور خارجه که اشاره فرموده‌اند پیوست نبود.

متمنی است مقرر فرمائید ارسال دارند، و به علاوه و از تبعیدشدگان خوی فقط آقای رحمت‌اله ریاحی و محمدقلی جوانشیر برنگشته‌اند. گویا به ایشان از طرف اداره کل ثبت اسناد و وزارت فرهنگ درمرکز مأموریت داده شده است.

معاون فرمانداری استان خوی ـ احمدی».

● «وزارت کشور
اداره سیاسی
شماره ۱۲۸۶/م

وزارت امور خارجه ـ رونوشت نامه شماره ۵ـ۲۵/۲/۱۲ فرمانداری خوی راجع بمذاکرات بین فرماندهی نیروی سرخ و فرمانداری نامبرده تلواً ارسال میشود.

خواهشمند است دستور فرمائید با توجه به مدلول آن موضوع را در نزد مقامات شوروی تعقیب و از نتیجه هرچه زودتر وزارت کشور را مستحضر سازند. در خاتمه علاوه مینماید که بفرمانداری خوی دستور داده شد مواقعیکه مقامات شوروی از این قبیل تقاضاها میکنند، به آنها پاسخ دهند که به سفارت کبرای شوروی مراجعه نمایند ـ وزیر کشور».

تکذیب تیراندازی به یك ایرانی از سفارت انگلستان

□ «سفارت کبرای انگلیس
تهران

تاریخ ۲۶ مهرماه ۱۳۲۳
شماره ۵۴۶

سفارت کبرای اعلیحضرت پادشاه انگلستان تعارفات خود را به وزارت امورخارجه شاهنشاهی اظهار و در جواب یادداشت شماره ۳۵۱۵/۱۶۲۵۶ مورخه ۱۸ اکتبر ۱۹۴۴ محترماً تقاضا دارد که شواهد و مدارکی که اتهام منتسبه مبنی بر اینکه چراغ علی فیضی در واقع بدست نظامیان انگلیسی مورد اصابت گلوله واقع شده است متکی بر آن باشد، از طرف آن وزارتخانه ارسال گردد. بنابه تحقیقات کامل و مفصلی که طی مدت طولانی از طرف مقامات انگلیسی در این باب بعمل آمده، این موضوع تائید نشده، چنانکه قبلاً هم به همین قرار به استحضار آن وزارتخانه رسیده است».

دستگیری متهمان فروش مشروبات الکلی به سربازان شوروی

□ «وزارت کشور
استانداری سوم
سرکنسولگری دولت اتحاد جماهیر شوروی در تبریز

طبق گزارش اداره شهربانی استان سوم «نظر» و «اشیخان» نامان که بجرم استعمال چکمه مربوط به سربازان شوروی و نوشابه‌فروشی در محوطه سربازان مزبور از طرف کماندانی جلب و به منظور بازجویی به اداره نامبرده تحویل شده بودند، پس از بررسی در اطراف موضوع و تکمیل پرونده با معرفی متهمین برای تعیین تکلیف به دادسرای شهرستان تبریز تسلیم و قضیه تحت رسیدگی می‌باشد. نتیجه رأی صادره در ثانی اعلام خواهد شد. خواهشمند است قدغن فرمایند کماندانی را از گردش و جریان کار مستحضر دارند. با احترامات فائقه ـ استاندار استان ۳ و ۴ ـ سرلشگر مقدم».

● «رونوشت برای استحضار به وزارت کشور ایفاد می‌شود.
استاندار استان ۳ و ۴ ـ سرلشگر مقدم».

گزارش نایب کنسولگری قزوین درباره حوادث رانندگی شوروی

□«فهرست موضوع نامه شماره ۱۰۶ مورخ ۱۹ آوریل ۱۹۴۶ ویس کنسولگری[1] قزوین:

شماره و ردیف - تاریخ وقوع قضیه - شرح

۱- ۲۳/۱۱/۲۷

تصادف کامیون شوروی به حسین نام باربر و شکستن پای حسین.

۲- ۲۳/۹/۳

تصادف کامیون شوروی به تیر چوبی شماره ۱۰ تلگراف و شکستن تیر.

۳- ۲۳/۱۰/۱۶

تصادف کامیون شوروی به حسینعلی رعیت و مجروح نمودن او.

۴- ۲۳/۱۰/۲

مزاحمت چهار نفر سرباز شوروی با اسلحه به حسین نام و دریافت مبلغ ۲۵۰ ریال وجه از حسین

۵- ۲۴/۱۱/۲۴

مزاحمت چهار نفر سرباز شوروی به جمس شماره ۱۳۸۳ که عازم تهران بوده در خارج دروازه شاه، که راننده دو سه نفر پیکهای پست را بازرسی و مبلغ ۳۸۶۰ ریال وجه و یکساعت از آنان گرفته‌اند.

۶- ۲۳/۹/۲۳

تصادف کامیون شوروی به درشکه علینقی و شکستن اطاق درشکه

۷- ۲۳/۱۰/۱۰

تصادف کامیون شوروی به محمدعلی نام و مجروح نمودن او».

تأسیس «ادارهٔ غرامت و خسارات نیروی بریتانیا» در کرمانشاه

□«وزارت کشور

۱. نایب کنسولگری

فرمانداری ملایر
شماره ۱۳۶۸
مورخه ۱۳۲۳/۸/۱

وزارت کشور - بازگشت بمرقومه شماره ۴۱۶۲/ص ۲۹۱۲-۱۳۲۳/۷/۸ راجع به فوت یحیی نام در اثر تصادف با ماشینهای نیروی آمریکایی خاطر محترم را مستحضر میدارد:

برای پرداخت خونبها و غرامت اشخاصی که بر اثر تصادف با ماشین‌های نیروی بریتانیا اداره‌ئی بنام «اداره غرامت و خسارات نیروی بریتانیا» در کرمانشاه تأسیس، بمحض وصول گزارش اینگونه حوادث مراتب را به اداره نامبرده اعلام و در آخر هر ماه رئیس اداره غرامات به ملایر آمده، در فرماندار بطور متفاوت مبلغی بورثه مقتولین و کسان مجروحین پرداخت و رسید به امضای فرماندار دریافت می‌نمود. لیکن راجع به اشخاصی که بر اثر تصادف با ماشین‌های نیروی آمریکا یا شوروی مقتول و یا مجروح میشوند تاکنون مرجعی بفرمانداری معرفی نشده که به آنجا مراجعه شود و نسبت به کسان آنها هم اندك توجهی نمی‌شود و پرونده زیادی فعلاً در فرمانداری است که راکد و بلاتکلیف است.

اینك مراتب را معروض که هر نوع امر و مقرر میفرمائید اطاعت شود - فرماندار ملایر».

بدمستی و حادثه‌آفرینی سربازان انگلیسی در تهران

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
اداره سر کلانتری

وزارت کشور - بر طبق گزارش کلانتری ۴ معروض می‌دارد ساعت ۲۳/۱۰ روز ۱۳ ماه جاری اتومبیل شماره ۵۲۱۶۶ سرباز بر نیروی انگلیس که حامل چند نفر سرباز و از خیابان پهلوی با سرعت زیاد بسمت ایستگاه راه‌آهن میرفته، در چهارراه پهلوی بدواً بمقر ایستگاه مأمور تأمین عبور و مرور و پس از آن در سمت چپ خیابان بدرختی تصادف نموده و

در نتیجه دژبان راننده آن و کمك راننده مجروح و سربازان مجروحین را به بیمارستان میبرندو از قرار معلوم راننده و سربازان بواسطه استعمال نوشابه از حال طبیعی خارج بوده‌اند. مراتب به دژبان نیروی مربوطه اعلام گردیده است. رئیس شهربانی کل کشور ـ پاسیار ۱ سیف».

تصرف ساختمان شهرداری و بیمارستان قزوین توسط قوای شوروی

□ «وزارت کشور

شهرداری قزوین

شماره ۵۶۹۱

مورخه ۱۳۲۳/۸/۸

وزارت کشور ـ با عطف به بخشنامه محرمانه ـ مستقیم شماره (۱۶۵۸۴ـ۵۰۹۳۵) راجع به تصرف ابنیه و عمارت شهرداری از طرف متفقین محترماً توضیحات زیر را معروض می‌دارد:

۱ـ عمارت مسکونی پیشین شهرداری قسمت غربی آنرا از شهریور ۱۳۲۰ و قسمت شرقی هم از بهمن ۱۳۲۲ تاکنون ارتش سرخ متصرف می‌باشد. مال‌الاجاره آنهم با وضعیت فعلی ماهیانه ده هزار ریال می‌شود و تا این تاریخ دیناری پرداخت ننموده‌اند.

۲ـ عمارت بیمارستان پنجاه تختخوابی و محوطه باغ فردوس ملکی شهرداری را که از شهریور ۱۳۲۰ بمدت یکسال متصرف شده، بعداً تخلیه نمودند و از تیر ۲۲ لغایت مهر ۱۳۲۳ دارایی و شهرداری در آنجا ساکن بودند و از اول آبان سال جاری هم بنای مزبور طبق تقاضای ارتش شوروی از طرف دارایی و شهرداری تخلیه و به آنها تحویل گردیده است.

مال‌الاجاره این بنا هم با وضعیت فعلی ماهیانه ۱۲۰۰۰ ریال می‌باشد. بعلاوه درب و پنجره و دیوارهای اطراف باغ مزبور و همچنین اشجار آن در مدت تصرف قبلی ارتش سرخ تمام از بین رفته است که خسارت آن در حدود پانصد هزار ریال می‌شود.

۳ـ یکدستگاه عمارت رختشویخانه جنوبی شهر را از مرداد ۲۲ متصرف و فعلاً تحت اختیار آنها می‌باشد. مال‌الاجاره این نیز با وضعیت فعلی ماهیانه یکهزار ریال می‌باشد که تاکنون دیناری بابت مال‌الاجاره و خسارت وارده نپرداخته‌اند. شهردار قزوین ـ غیاثوند».

درگذشت روستایی همدانی براثر تصادف با اتومبیل آمریکایی‌ها

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

شمارهٔ ۱۸۷۲۴/۳۱۴۷۸

تاریخ ۱۳۲۳/۸/۲۳

تیمسار فرماندهی ژاندارمری کل کشور.

بانهایت احترام معروض میدارد هنگ همدان ذیل شماره ۵۵۵۱ ـ ۲۳/۶/۱۵ به استناد گزارش کدخدای دولتی قریه امیرآباد گزارش داده که باقر فرزند غلامحسین ساکن قریه «درمیان» زیر ماشین آمریکائی‌ها مانده، سرش مجروح گردیده، از طرف دسته ژاندارمری رزن برای بررسی مأمور بمحل اعزام، قبل از ورود مأمورین ژاندارمری پلیس‌های آمریکایی مجروح را با ماشین بقریه «درمیان» برده و در منزل خودش میخوابانند. چند ساعت بعد وسیله ماشین که میخواهد مجروح را به همدان حرکت دهند، در همان حین مأمورین ژاندارمری بمحل رسیده میخواهند. بازجوئیهای لازمه بنمایند، پلیس‌های آمریکائی شرحی نوشته و به مأمورین میدهند. مأمورین اعزامی با تنظیم یکبرگ اعلامیه مراجعت می‌نمایند. عین مشروحیه پلیس آمریکایی و اعلامیه محلی به دادسرای شهرستان همدان از طریق هنگ ارسال میگردد.

اکنون هنگ همدان طی شماره ۷۸۴۰ ـ ۲۳/۷/۲۲ گزارش میدهد باقر مجروح چندروزی در بیمارستان آمریکایی‌ها تحت معالجه بوده، فوت می‌نماید. مراتب طی همین شماره باستانداری اعلام گردیده، اینک یکبرگ وقوع حادثه را به پیوست از لحاظ مبارك میگذارند، گزارشاً عرض شد. بجای رئیس ناحیه ۷ باختر ـ سرهنگ مولوی».

«محترماً گزارش رسیده از ناحیه ۱۷ ژاندارمری باختر و عین صورت مجلس حادثه برای استحضار و اقدام مقتضی بوزارت کشور ایفاد میگردد.

فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه ۲۳/۸/۲۵ ـ ۱۵۶۶۱ /ن».

خودداری ارتش سرخ از قبول مسئولیت انتظامات مراغه

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

شماره ۲۵۸۸۶ /ج

تاریخ ۲۳/۸/۲۴

محرمانه ـ مستقیم

وزارت کشور ـ محترماً معروض می‌دارد ـ سرهنگ همایون از تبریز طبق گزارش تلگرافی گروهان مراغه گزارش داده است که روز نوزدهم ماه جاری سرگرد صفوت فرماندار نظامی مراغه یادداشت کتبی بمقامات شوروی به این مضمون تحویل: (بعلت مخالفت در برقراری حکومت نظامی و مداخله در عمل مامورین انتظامی، مسئولیت انتظامی مراغه را بعهده ارتش سرخ موکول) و رسید اخذ می‌نماید، روز ۲۱ سرگرد را احضار و علت دادن یادداشت را استعلام و گفته‌اند فوراً باید رسید کماندانی مسترد و یادداشت خود را پس بگیرند. هرچه اظهار داشته این عمل غیرقانونی است جواب بنویسید، گفته‌اند نمی‌نویسیم، غیرقانونی نمی‌باشد و باید یادداشت را پس بگیرید. از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ خسروی ـ سرهنگ شیری»

«یك ساعت بعدازظهر ۲۳/۸/۲۷ اقدام شود».

دستگیری ۳ نفر به اتهام حمل سلاح کمری در «غازیان»

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

رونوشت گزارش شهربانی رشت مورخه ۱۳۲۳/۸/۲۵ شماره ۱۰۷۲۴/۱۵۷۸ شهربانی کل کشور ـ ساعت ۲ دیشب ۱۸ ماه جاری کماندان نیروی شوروی از کلانتری مرکز درخواست پاسبان نموده محمدقلی پسر محمدحسین و عبدالله راننده فرزند بابا و سعید کمك راننده پسر ابوالحسن نامان را به اتهام داشتن اسلحه کمری به این اداره اعزام بازداشت و پیگرد نامبردگان را تقاضا می‌نماید. از عبدالله فرزند بابا بازجویی گردیده بیان

داشت با داشتن چند نفر مسافر از آستارا به رشت می‌آمده، در نزدیکی پمپ بنزین غازیان ـ بندرپهلوی شخصی روی رکاب اتومبیل سوار شده یک قبضه نوغان از جیب خود درآورده با تهدید به عنوان این که نباید جلوی پمپ بنزین ایست نماید، عین حال در مقابل پاسگاه سربازان شوروی اتومبیل را ایست داده جریان را به سربازان شوروی اظهار، آنها نوغان را از شخص مزبور اخذ، مرا با شاگرد و محمدقلی دارنده اسلحه کمری که نویسنده پیشین ایران سوترانس بوده، برای پیگرد و بازداشت به شهربانی اعزام که سعید کمک راننده هم در بازجویی اظهارات عبدالله شوفر را گواهی، ولی محمدقلی به کلی از داشتن اسلحه کمری و تهدید کردن او انکار و روز بعد نیز آقای کماندان سه نفر نامبرده را به کماندانی احضار، پس از ارائه نوغان مکشوفه و تنظیم صورت مجلس به امضای نامبردگان آنها را به شهربانی بازگشت و پس از یک رشته بازجویی مجدد از آنها، نامبردگان با صدور قرار قانونی از طرف دادسرای شهربانی رشت بازداشت و تحت پیگرد، مراتب برای استحضار بعرض رسید. رئیس شهربانی رشت ـ پاسیار ۱ شوکت».

تیراندازی سربازان مست آمریکایی به سربازان ایرانی در اطراف خرمشهر

□«وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

شماره عمومی ۳۵۹۵

شماره خصوصی ۶۹۸۶

تاریخ ۲۳/۹/۷

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش فرمانداری خرمشهر مقارن ساعت دو بعد از نیمه شب ۲۳/۷/۲۷ موقعی که یک گروه از سربازان ایرانی در خارج از شهر مشغول پاس شبانه بوده‌اند، از طرف مقابل آنها یک عده هشت نفری ملبس به لباس افراد نیروی آمریکا با چراغ دستی افراد ایرانی را دیده و شروع به تیراندازی می کنند، افراد ایرانی هرچه با صدا به آنها تذکر داده‌اند سربازان ایرانی هستند، سربازان آمریکایی که گویا مست و در غیر موقع از آنجا عبور می کنند، ترتیب اثر نمی‌دهند. در نتیجه یک تیر به پهلوی سرباز وظیفه جواد

فرزند محمدعلی اصابت و فوراً فوت نموده است. گلوله که متعلق به نیروی متفقین بوده از جسد خارج شده و جنازه دفن گردیده است. متمنی است قدغن فرمائید از هر اقدامی که برای مجازات مقصرین و کشف قضیه و جلوگیری از تکرار آن بعمل می‌آورید، وزارت کشور را مستحضر سازید. ـ وزیر کشور».

سرقت اموال و ایجاد مزاحمت برای آیت‌الله شهرستانی در شاهرود

□ وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۱/۹۵۰۲/۱۱۳۲۶

تاریخ ۲۳/۹/۸

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش شماره ۲۳۲ـ۲۳/۹/۱ و ۲۳۳ـ۲۳/۹/۲ شهربانی شاهرود معروض میدارد: ساعت یك و سی دقیقه بعد از نیمه شب سوم آبانماه به شهربانی شاهرود اطلاع رسیده است جمعی بمنزل آقای شهرستانی رفته موجب مزاحمت شده‌اند. رئیس شهربانی در محل حاضر، معلوم گردیده است یکنفر افسر و چند تن سرباز شوروی مأموریت دارند آقای شهرستانی را نزد کماندانت نیروی شوروی حاضر نمایند. چون ایشان از دو چشم نابینا میباشد، باتفاق احمد شهرستانی که از همراهانشان میباشد نزد کماندانت حاضر معلوم شده است گزارشی برعلیه مشارالیه داده شده مبنی بر اینکه نامبرده با دولت شوروی نظر مخالف ابراز داشته، که ضمن مذاکرات از طرف آقای احمد شهرستانی مراتب تکذیب و در نتیجه کماندانت موافقت نموده که از آقای شهرستانی و کسانش در منزل آقای شیخ عبدالله متوقف و از شاهرود خارج نشوند، تا در مقابل گزارشی که کماندانت بمقامات مربوطه شوروی داده و دستور برسد تا عصر روز مزبور آقای شهرستانی توسط فرماندار، کماندانت را ملاقات و پس از رفع سوءتفاهم اجازه عزیمت داده‌اند.

ساعت ۸ روز اول ماه جاری بوسیله قطار مسافربری بطهران عزیمت و کماندانت هم گواهی سلامتی ایشان را دریافت داشته است. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس سیف»

«رونوشت گزارش بالا برای استحضار بوزارت امور خارجه ارسال شود.»

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۲/۲۱۸۵

شماره خصوصی ۸۷۸۳

تاریخ ۲۳/۹/۲۵

محرمانه و مستقیم

وزارت دربار شاهنشاهی، عطف به شماره ۴۱۳۲ـ۲۳/۹/۲۵ راجع به سرقت اثاثیه حضرت آیت‌الله شهرستانی به استحضار می‌رساند:

طبق گزارشی که از شهربانی شاهرود رسیده است البسه و جعبه و کاغذهائی که مربوط به معظم‌له می‌باشد، تماماً کشف و طبق رسید تحویل گردیده‌اند.

مبلغی وجه و دستگاه عکاسی و یك کت و شلوار بدست نیامده و دو نفر مظنون به سرقت بدواً دستگیر و به دادسرا تسلیم گردیده‌اند و چون مرتکبین اصلی تاکنون شناخته نشده‌اند، قضیه تحت تعقیب است. به شهربانی کل کشور و فرمانداری شاهرود دستور موکد داده شده است که در کشف بقیه اشیاء و وجه مشروحه نهایت جدیت را بعمل آوردند. نتیجه به استحضار خواهد رسید ـ وزیر کشور»

مصادره طپانچه بازرس آگاهی در تبریز

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره اطلاعات

دایره محرمانه

تاریخ ۲۳/۹/۱۸

شماره ۱/۹۵۸۱/۱۱۶۷۱

وزارت کشور ـ محترماً باستحضار می‌رساند: طبق گزارش شهربانی تبریز حسین جهانگیر بازرسی درجه ۶ مأمور آگاهی آنجا ساعت ۷/۳۰ روز ۲۳/۸/۹ موقع نهضت

کارگران حزب توده که باداره می‌رفته مشاهده می‌نماید آگهی از طرف حزب توده الصاق شده، در حین قرائت میزانی نام از کارمندان حزب مزبور او را تعقیب و پس از کتك کاری زیاد طپانچه والتر کمری او را باز سپس دو نفر افسر شوروی مشار الیه را بمعیت میزانی به دژبانی شوروی برده پس از رسیدگی به هویت او مرخص و طپانچه‌اش را نگاه می‌دارند، شهربانی محل نسبت به استرداد اسلحه نامبرده از دژبان شوره بیا اقدام نموده رئیس دژبان اظهار داشته است روزیکه او را تحویل نموده‌اند اسلحه او را به دژبان نداده‌اند چون مأمور مذکور اظهار داشته است مأمورینی که طپانچه او را گرفته‌اند می‌شناسد مراتب جهت اقدام شایسته و کسب دستور به استاندار محل گزارش گردیده است.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس سیف».

● «رونوشت گزارش بالا برای استحضار به وزارت امور خارجه فرستاده می‌شود ـ وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه

اداره دفتر محرمانه

بتاریخ ۱۳۲۳/۱۰/۱۹

شماره ۴۲۴۶

محرمانه

وزارت کشور ـ عطف بنامه شماره ۲۱۱۴/۸۸۱۷/م مورخ ۲۳/۹/۲۹ موضوع گزارش شهربانی تبریز و ضبط طپانچه حسین جهانگیر اشعار می‌دارد اینگونه مسایل بایستی در محل تسویه شود. معهذا چنانچه استانداری موفق به اخذ و استرداد طپانچه نشود وزارت امور خارجه را مستحضر دارند تا اقدامی که مقتضی باشد بعمل آید. ـ وزیر امور خارجه».

تقاضای انتقال متهمان سیاسی از رشت به تهران

□ «وزارت کشور

استانداری استان اول

رونوشت گزارش ۱۱۷۴۵/۲۰۷۱ مورخه ۲۳/۹/۱۹ شهربانی گیلان

مقام استانداری استان یکم- بطوریکه استحضار دارند از طرف مقامات شوروی تقاضا شده سه نفر از متهمین سیاسی به اسامی زیر:

مانوك مارتین، جواد عیسی آبادی و محمدرضا خلعت‌بری از بازداشتگاه موقت رشت به بازداشتگاه تهران منتقل شده، لذا ۳ نفر متهمین نامبرده بوسیله یك نفر پایه‌ور و یك نفر سرپاسبان و ۳ نفر پاسبان به تهران اعزام و در بازداشتگاه تهران تحویل شده‌اند مراتب استحضاراً عرض شد. رئیس شهربانی رشت-پاسیار ۱ شوکت»

مرگ مأمور راهنمایی و رانندگی در چهارراه جامی

□«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره آگاهی

تاریخ ۲۳/۹/۲۷

شماره ۱۵۹۰۸/۵۱۶۴۱

وزارت کشور طبق گزارش واصله در ساعت ۲۰ روز یازدهم آذرماه ۲۳ یك کامیون که از شمال خیابان پهلوی به طرف جنوب میرفته، درچهارراه جامی نزدیکی کلانتری ۲ به محمد تاجداری پاسبان شماره ۶۱۸ پاس راهنمایی و رانندگی چهارراه مزبور تصادف و پاسبان بلافاصله فوت می‌نماید. دو نفر از عابرین بنام دکتر عتیق‌الله و شادور که ناظر حادثه بوده‌اند کلانتری بخش ۱ را از قضیه مستحضر نموده و شادور در بازجویی اظهار داشته کامیون مزبور که از فوردهای قدیم و متعلق به نیروی شوروی و سه عدد بشکه در داخل اتومبیل بوده، پس از تصادف بطرف چهارراه پهلوی رفته و پاسبان شماره ۸۵۵ پاس چهارراه پهلوی نیز به محض اطلاع از وقوع حادثه در کلانتری حاضر می گردد و ضمن گزارش، عبور اتومبیل مزبور درهمان ساعت گواهی مینماید.

چون راننده شناخته نشده است مراتب معروض، مستدعی است مقرر فرمائید از طرف مقامات شوروی در تعیین راننده اتومبیل نامبرده اقدام متقضی به عمل آورند.

رئیس شهربانی کل کشور-سرپاس سیف».

تیراندازی در توقفگاه اتومبیل های شوروی در «میانه»

□ وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

تاریخ ۲۳/۹/۲۹

شماره ۲۳۲۸۶/۲۷۵۴

وزارت کشور - از سفارت کبرای شوروی یادداشتی به وزارت امور خارجه رسیده که مدلول آن در زیر برای آگاهی درج می گردد:

(در ۲۶ اوت ۱۹۴۴ در شهر میانه در محل توقف قطار اتومبیل‌های شوروی شخص ناشناسی مشاهده و فوراً به او اخطار گردیده از این جا دور شود. پس از چندی همین شخص مجدداً خود را به اتومبیل‌ها نزدیك نموده و دوباره از طرف رئیس «کانوا» به زبان فارسی به او اخطار گردید که نزدیك شدن به اتومبیل ممنوع است. شخص ناشناس رفت، ولی پس از چند دقیقه‌ای برای دفعه سوم به اتومبیل‌ها نزدیك شد و خود را سوار یکی از آنها نمود. یکی از مستحفظین نظامی «کانوا» برای اخطار قبلی تیری انداخت و بعداً با تیر دوم سر شخص ناشناس را مجروح کرد. پس از این که مجروح به مریضخانه میانه حمل گردید خود را قاسم نصیری معرفی نمود).

متمنی است قدغن فرمایند مراتب را مورد بازجویی قرار داده و برای جلوگیری از این گونه پیش آمدها مامورین وزارت کشور به اهالی تذکر بدهند بدون پروانه از نزدیك شدن به کامیونهای شوروی و جاهائیکه نیروی شوروی توقف دارند، مخصوصاً نقاطی که مأمورین شوروی اخطار میکنند کسی نزدیك نشود احتراز نمایند.

معاون کل وزارت امور خارجه - محمدعلی همایون‌جاه».

● «از رونوشت نامه بالا محض اطلاع به استانداری فرستاده می‌شود. قدغن فرمایید نتیجه تحقیقاتی که در این باب به عمل آمده اطلاع دهند - وزیر کشور».

ادعای نوشتن تقاضای آتش‌زدن کلوپ حزب توده با «آب پیاز» و شکایت تبعیدشدگان از استاندار مازندران

□ «وزارت دادگستری

تاریخ ۲۳/۱۰/۱۴

شماره ۱۶۶۶۹

وزارت کشور - رونوشت نامه شکوائیه محمود سلطانی و غیره به تبعیدشان از طرف آقای دکتر نصر استاندار مازندران به پیوست ارسال، متمنی است دستور فرمائید موضوع تبعید آنها را اعلام و اگر هم سوابقی در آن وزارتخانه موجود است، به این دادسرا بفرستید.

دادستان دیوان کیفر - امیر علائی».

● «قسمتهای مربوطه را منحصراً رونوشت برداشته، بفرستید».

● «وزارت دادگستری

رونوشت شکوائیه محمود سلطانی که اصل آن به شماره ۱۶۶۶۹ ثبت شده

(مقام عالی دادستان دیوان کیفر کارکنان دولت - جناب آقای دکتر محسن نصر استاندار استان دوم (مازندران) بر خلاف نص صریح اصل چهاردهم قانون اساسی بدون مجوز قانونی و احراز و اثبات جرمی این جنابان را من غیرحق از محل اقامت دائمی اخراج و مجبور به ترک مسکن و مأوای خود نموده‌اند. چون عمل معظم‌له در حدود مقررات قانون کیفر همگانی بالاخص ماده ۸۳ قانون مذکور و بزه محسوب است، لذا با اعلام جرم استدعای رسیدگی و احقاق حق را در حدود مقررات قانون داریم. توضیحات حضوراً در محضر قاضی تحقیق بعرض خواهد رسید.

باتقدیم احترامات: رضا رضوی، سیدنصرالله رضوی، حسین تلارمی و محمود سلطانی).

● «رونوشت برابر با اصل است.

کارمند دادسرای دیوان کیفر - کاغذچی ۲۳/۱۰/۲۳».

● «وزارت کشور

دادستانی دیوان کیفر کارکنان دولت - در پاسخ نامه شماره ۱۶۶۶۹ مورخه ۲۳/۱۰/۱۶ راجع به شکایت محمود سلطانی، رضا و سید نصراله رضوی و

حسین تلارمی اینک رونوشت قسمتی از گزارش استانداری دوم که مربوط به نامبردگان می‌باشد برای اطلاع تلواً فرستاده می‌شود. کفیل اداره سیاسی-وزیر کشور».

●«وزارت دادگستری

تاریخ ۲۳/۱۱/۱۷

شماره ۱۸۶۳۲

وزارت کشور-متمنی است دستور فرمائید در فرستادن پاسخ ۱۶۶۶۹-۲۳/۱۰/۱۴ و سوابق راجع به تبعید محمود سلطانی و غیره تسریع نمایند.

دادستان دیوان کیفر-احمدی».

● «عیناً به ادارهٔ دادگاهها فرستاده می‌شود. ۲۳/۱۱/۲۴».

● «بعرض می‌رسد: شماره ۷۲۰۲۷ صادره از دفتر وزارتی به اداره سیاسی فرستاده شده ۲۳/۱۱/۲۹».

● «وزارت کشور

تاریخ ۲۳/۱۲/۲۵

شماره ۱۰۲۳۴

دادستانی دیوان کیفر کارمندان دولت. پاسخ نامه شماره ۱۸۶۳۲ مورخه ۲۳/۱۱/۱۷ راجع به ارسال سوابق تبعید محمود سلطانی و غیره دستور فرمائید بنا به شماره ۸۰۸۵۹-۹۵۴۲ مورخه ۲۳/۱۱/۱۲ مراجعه شود.-وزیر کشور».

● «وزارت کشور

استانداری استان اول

تاریخ ۱۳۲۴/۱/۳۰

محرمانه: مستقیم

مقام استانداری استان یکم

گزارشی بشماره ۱۷-۱۳۲۴/۱/۲۶ از شهربانی بندرپهلوی و اصل حاکی است بر اینکه روزنامه رهبر شماره ۵۲۷ مورخ ۱۹ فروردین در صفحه چهار مقاله‌ای تحت عنوان شمال و جنوب نوشته و در آن مقاله متذکر شده که محمود اکبری سلطانی از بندر پهلوی

در ایام عید ضمن تبریکاتی که برای ریاست شهربانی کل کشور فرستاده، نامه‌ای با آب پیاز بطور غیر مرئی نوشته و اشاره به دستورات معظم له برای آتش زدن کلوپ حزب توده پهلوی نموده است. بدیهی است این انتساب فوق‌العاده بی مورد و پایه درستی ندارد و محمود اکبری سلطانی نیز چند روز است که به تهران رفته و برادرش وکیل پایه ۳ دادگستری بندر پهلوی است، اظهار داشته رفقای محمود نامبرده که در تهران هستند، تلگرافی به محمود فرستادند که محل خدمت او در اداره سیلو موجود است. او هم به تهران رفته و ممکن است در اداره سیلو مشغول کار شده باشد و برادر محمود می گوید که محمود نامبرده طفلی است به سن ۱۵ یا ۱۶ سال، ولی آنچه که مسلم است و در شهربانی بندر پهلوی پیشینه دارد، محمود مزبور در اواخر سال گذشته با چند نفر از کارمندان حزب توده درصدد تشکیل جمعیتی بنام هیئت تاترال شمال برآمده و رسماً از اداره فرمانداری تقاضا کرده بود که جمعیت را به آن نام بشناسد. از فرمانداری نیز به شهربانی آنجا ارجاع گردید تا نسبت به صلاحیت آنها اظهار نظر شود و شهربانی مزبور تا امروز در این باب پاسخی به فرمانداری نداده، ولی از آن موقع تابحال جمعیت مزبور منحل گردیده و روزنامه رهبر نیز در شماره بعد روز ۲۰ فروردین ضمن مقاله (تحریکات خطرناك در شاهی) همین موضوع را به نام محمود سلطانی و نامه نوشته شده با آب پیاز به شاهی و مازندران منسوب کرده است. به هر حال مفاد مقاله روزنامه رهبر در بندر پهلوی مورد توجه پاره‌ای مقامات قرار گرفته و طرفداران حزب توده انتظار دارند که شهربانی اقدامات مؤثر بر علیه محمود بنماید. برادر محمود نیز که وکیل دادگستری بندر پهلوی است و نماینده روزنامه خورشید ایران نیز می باشد و روزنامه مزبور هم از طرفداران سیدضیاءالدین است احتمال دارد روی این سابقه چنین اتهامی به نام محمود اکبری سلطانی در بندر پهلوی و بنام محمود سلطانی در شاهی نسبت داده باشند. مراتب استحضاراً عرض و به شهربانی بندر پهلوی نیز آموزش داده شد هر موقعی که محمود نامبرده از تهران به بندر پهلوی مراجعت نمود اطلاع دهند. مراتب استحضاراً عرض شد.

رئیس شهربانی رشت ـ پاسیاریك شوکت».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

محرمانه

استاندار یکم ـ عطف به نامه شماره ۲۱۰۹ـ۱۳۲۴/۲/۱۷ موضوع انتشارات روزنامه رهبر به شماره ۵۲۷ تحت عنوان شمال و جنوب و تذکر به موضوع نامه محمود اکبری سلطانی از بندر پهلوی به عنوان ریاست شهربانی کل کشور، دستور فرمایند نسبت به صحت و سقم موضوع دقیقاً رسیدگی و چگونگی امر و نتیجه اقدام را گزارش دهند ـ وزیر کشور».

تیراندازی به پادگان شوروی در «شاهی»

□«وزارت کشور

استانداری استان دوم

شماره ۱۸۹

مورخه ۱۳۲۳/۱۰/۱۶

جناب آقای وزیر کشور ـ آقای سرهنگ آزادیگانه و آقای جمشیدی رئیس اداره نظارت وزارت دادگستری حدود ساعت ۱۰ بعدازظهر روز یازدهم جاری با راه‌آهن به ساری وارد و فوری آنروز نزد این جانب آمده از مأموریتی که دولت برای رسیدگی و بررسی واقعه شاهی به آقایان محول فرموده‌اند شرحی بیان و ضمناً در باب یادداشتی که سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی به وزارت امور خارجه دادند چون لازم بود که آقایان را به آقای ژنرال ارتش سرخ مقیم ساری ملاقات تا زودتر بتوانند ماموریت خودشان را انجام دهند، بآین منظور آقای ژنرال را برای صرف ناهار روز چهارشنبه ۱۳۲۳/۱۰/۱۳ دعوت کرده و ظهر امروز آقای ژنرال باتفاق آقای سربهر گلستانه که به زبان فارسی کاملا آشنا و همیشه مترجم بین آقای ژنرال و این جانب واقع می‌شوند در استانداری حاضر شد.

جناب آقای دکتر شیخ معاون وزارت پیشه و هنر و آقای سرهنگ آزادیگانه و آقای جمشیدی و آقای شایان فرماندار ساری نیز حضور داشتند پس از تعارفات لازمه و معرفی آقایان و صحبتهای دوستانه این جانب، شرحی به ماموریت آقایان سرهنگ آزادیگانه و آقای جمشیدی بیان کردم.

سپس آقای ژنرال بیاناتی که مشعر بر همکاری صمیمانه و روابط دوستی فیمابین و

اظهار خوشوقتی از اقدامات این جانب در حوزه استان به خصوص در واقعه شاهی اظهار اعتماد و اطمینان باینکه در استحکام و تشدید روابط حسنه بین دولتین ایران و شوروی و مراعات پیمان منعقد و با متفقین کوشا و جاهد بوده و برای حل هرگونه مسائلی حاضرم به ایشان تشریك مساعی کنم پس از گفتگوهای مختصری در اطراف حادثه شاهی و مطالب متفرقه به صرف ناهار مشغول و دوباره گفتگوها راجع به واقعه شاهی به کمیسیون اعزامی از مرکز برای رسیدگی شروع شد و آقای سرهنگ آزاد یگانه بیاناتی که حاکی از مداخله ارتش سرخ در این قضیه شده و بنابر گزارشی که آقای ژنرال به سفارت کبرای شوروی در تهران داده‌اند که در نتیجه موافقت سفارت کبرای مقرر شد در ساری کمیسیون تحت ریاست استاندار تشکیل و با حسن نیتی که آقای ژنرال به استاندار ابراز می‌فرمایند امیدوار است قضیه به خوبی و خوشی روشن و تصفیه شود و هیچگونه سوءتفاهمی باقی نماند وخلاصه نکات مطالب مهمی که آقای ژنرال در ضمن گفتگوها اظهار داشته‌اند، ذیلاً باستحضار می‌رساند:

۱ـ اصلاح اندیشی در لزوم اصلاح رفتار ژاندارمها نسبت به مردم و کارگران.

۲ـ عدم مداخله ارتش سرخ در امور داخلی کشور ایران و رعایت پیمان منعقده بین دولتین.

۳ـ الزام دخالت سربازان شوروی در واقعه شاهی در اثر تیراندازی به محوطه پادگان شوروی و تیر خوردن یك سرباز شوروی که دست او از کار افتاده و از صف ارتش خارج شده است.

ضمناً سربازان شوروی مدافع ژاندارمری در مقابل حملات کارگران بوده‌اند که در این مورد اظهار کردند در آتیه اگر ژاندارمها صد نفر را هم بکشند یا بالعکس وضعیتی روی دهد، ابداً به سربازان شوروی حق هیچگونه مداخله را نمی‌دهم.

این قضیه هم بعد از آنکه چند تیر به طرف شورویها خالی شده و یك تیر هم به سرباز شوروی اصابت کرده سربازان در مداخله این جریان کاملاً محق بوده‌اند.

۴ـ دادن گزارش جریان امر به سفارت کبرای شوروی در تهران از وظایف ستاد ارتش مقیم ساری است که نمی‌تواند سفارت کبرای را از چنین وقایعی بی‌خبر بگذارد.

۵ـ اظهار عدم از تشکیل کمیسیون و ماموریت آقای سرهنگ آزاد یگانه و آقای جمشیدی و اعزام نماینده ویژه سفارت کبرای و تعیین نماینده از طرف ستاد ارتش سرخ در ساری، که قرار شد آقای ژنرال امروز از سفارت کبرای شوروی در تهران سئوال کند و از شرکت در این کمیسیون مضایقه ندارند، به این قضیه پایان داده شود. آقای ژنرال هم بیاناتی مبنی بر مساعدت و معاضدت ایراد کردند.

جناب آقای دکتر شیخ نیز در چند مرتبه از ملاقاتی که دست داده اظهار خوشوقتی فرموده و ضمناً از ماموریتی که دولت شاهنشاهی برای رسیدگی باین جریانات انتخاب شده‌اند تعریف کرده، آقایان را که از صاحب منصبان درستکار و مورد اطمینان دولت شاهنشاهی هستند تواماً برای رسیدگی به حقیقت موضوع و البته بیاناتی راجع به لزوم حسن روابط دولتین ایراد فرمودند.

ضمناً اینجانب از آقای ژنرال خواهش کردم که فوراً توسط مأموران مرکز و جناب آقای دکتر شیخ از سرباز مضروب بازدیدی شود، در جواب اظهار داشتند چون سرباز مزبور احتیاج به عمل جراحی داشته تصور می کنم به یکی از نقاط دیگر این منطقه منتقل شده باشد و تحقیق خواهند کرد اگر در ساری باشد البته مانعی نخواهد داشت.

ساعت سه و نیم بعدازظهر گفتگوها به پایان رسیده و آقای ژنرال مراجعه کردند. چنانکه ملاحظه می‌فرمایند در این سه جلسهٔ اخیر که با آقای ژنرال ملاقات شد از طرز رفتار مأموران خود اظهار تأسف کرده‌اند و اطمینان دادند که دیگر در امور داخلی مداخله نخواهند داشت.

امید است با توجهی که دولت شاهنشاهی می‌فرمایند رفع هر سوءتفاهمی خواهد شد. البته لزوم تعقیب قضیه منوط به نظر هیئت محترم دولت است. ولی لازم است عرض کنم که آقای ژنرال منکر مداخله ارتش سرخ نیست، و گو اینکه متأسف است، معهذا اظهار می کند که چون سه تیر به طرف پاسگاه شوروی خالی و یك نفر سرباز شوروی مجروح شده است، خواسته‌اند بدانند موضوع چه بوده و اظهار می‌دارند ضبط اسلحه مطابق مقررات ارتش سرخ است.

زیرا که بر علیه ارتش سرخ استعمال شده و باید توقیف شود، و اینکه عمل تیراندازی به سوی پاسگاه شوروی بر حسب تصادف یا از روی عمد بوده است، منوط به تحقیقات بعدی خواهد بود.

ضمناً برای مزید استحضار اضافه می کنم که در جلسه سوم ماه جاری، از طرف این جانب شدید اعتراض شده بود.

۶ـ لزوم تعقیب مجازات محرکان و مسببان واقعه که منجر به تیر خوردن سرباز شوروی و تیراندازی به طرف شورویها شده است.

۷ـ دادن هر گونه توضیحات به سئوالات نمایندگان دولت شاهنشاهی که اظهار داشتند از فردا حاضر هستند برای رضایت آقای دکتر شیخ و آقای سرهنگ آزادیگانه، پاسخهای لازم را بدهند.

طفره رفتن مقام‌های نیروی بریتانیا از معرفی قاتل یك ایرانی در اهواز

□ «وزارت کشور

شماره عمومی ۲۴۲۰/م

تاریخ خروج ۱۳۲۳/۱۰/۲۰

شهربانی کل کشور ـ با استحضار از متن گزارش شماره ۵۹۲۲۰ـ۲۳/۱۰/۱۱ راجع به ابراهیم نام بلوچ که از طرف نیروی بریتانیا در اهواز به بهداری تحویل شده، تحقیق فرمائید و نتیجه بازجوئی‌هایی را که در اطراف محل فوت او به عمل آمده است اطلاع دهید.

رونوشت نامه مادر و رونوشت گزارش شهربانی کل کشور به استانداری دهم فرستاده می‌شود. قدغن فرمائید نتیجه بازجوئی را به شهربانی محل اطلاع دهند.

از طرف وزیر کشور»

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ تحریر ۲۴/۲/۲۲

تاریخ خروج ۲۴/۲/۲۵

شماره عمومی ۱۱۸۵۲/۴
شماره خصوصی ۱۶۶۰
اداره کل شهربانی -پیرو نامه شماره ۴۰۳۷-۱۳۹۳ مورخه ۲۴/۲/۱۰ راجع به فوت ابراهیم بلوچ قدغن فرمائید در اعلام نتیجه اقدامات تسریع شده که از تواتر مکاتبات جلوگیری شود. کفیل اداره سیاسی -وزیر کشور».

● «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
رونوشت گزارش شهربانی خوزستان
مورخه ۱۳۲۴/۳/۱۰
شماره ۱۹۱۳/۸۰۸
شهربانی کل کشور -معطوف به شماره ۱۳۵۸/۳۸۰۱-۱۳۲۴/۲/۱ و ۲۶۴۴/۷۶۳۹ فرستاده از اداره آگاهی راجع به فوت ابراهیم بلوچ طی شماره‌های ۹۸۸۲/۳۴۵۰ و ۱۰۴۹۷/۳۷۰۳ و ۱۱۲۸۳/۳۹۰۲ راجع به علت مرگ و چگونگی مرگ ابراهیم بلوچ با نیروی متفقین مکاتبه، اغلب بلاجواب و اگر جوابی هم داده‌اند ناقص، فقط مشعر بر این بود، که فقید مزبور در تاریخ ۲۰ آگست جسدش در بیمارستان شماره ۲۱ معاینه، معلوم گردید در نتیجه ضربه وارده به پشت کمر، خون از گلو خارج و منجر به مرگ گردیده. دیگر علت پیش آمد با ضارب که بوده هیچگونه اطلاعی نمی‌دهند. با این حال باز هم مراتب از نیروی متفقین سئوال، چنانچه جواب مقتضی برسد، نتیجه در ثانی به عرض خواهد رسید. رئیس شهربانی خوزستان -پاسیار ۱ البرز»
«رونوشت برابر اصل است»».

● «وزارت کشور
تاریخ ۲۴/۴/۱۹
شماره عمومی ۱۹۸۹۳/۱
شماره خصوصی ۱۷۶۷
نخست وزیری -پیرو نامه شماره ۲۶۸۷ مورخه ۲۳/۱۱/۱۴ موضوع فوت ابراهیم

بلوچ معروض می‌دارد ضمن گزارش واصل از اداره کل شهربانی اهواز، به طوریکه شهربانی خوزستان اعلام می‌دارد طی چندین نامه راجع به علت اعلام فوت و چگونگی مرگ ابراهیم بلوچ با نیروی متفقین مکاتبه، اغلب بدون جواب و اگر جوابی هم داده‌اند ناقص بوده، فقط مشعر است بر اینکه نامبرده در تاریخ ۲۰ آگوست جسدش در بیمارستان شمارهٔ ۲۱ معاینه معلوم گردیده درنتیجه ضربه وارده به پشت کمر، خون از گلو خارج و منجر به فوت گردیده و از علت پیش آمد مزبور و تعیین مرتکب هیچگونه اطلاع نمی‌دهند. مراتب برای استحضار معروض، جریان قضیه برای اقدام مقتضی به وزارت امور خارجه اطلاع داده شده است. ۲۴/۴/۷ ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۲۲۹۴۷

تاریخ ۲۴/۵/۸

شماره پرونده ۴۱۱۶

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش شماره ۱۶۴۱۸/۵۹۲۲۰ ـ ۲۴/۱۰/۱۱ شهربانی کل کشور و به گزارش شهربانی اهواز در تاریخ ۲۳/۹/۱۹ لاشه ابراهیم نام بلوچ از طرف نیروی بریتانیا به بهداری محل تحویل و در نتیجه معاینه معلوم می‌شود که ابراهیم نام مزبور در اثر پاره شدن شریانها و خون‌ریزی شدید درگذشته است. علت مرگ او از شهربانی کل کشور و استانداری ششم استفسار شد. پاسخهای واصله حاکی است ازاینکه پس از مکاتبات عدیده با دژبان نیروی بریتانیا درمورد مرگ او چنین اظهار داشته‌اند متوفی مزبور در تاریخ ۲۰ ماه آگوست ۴۴ جسدش در بیمارستان شماره ۲۱ (سی ـ جی ـ اچ) معاینه، در نتیجه ضربه وارده به پشت کمر، خون از گلوی وی خارج و منجر به فوت او شده است و ضمناً هیچگونه اظهاری نسبت به اصل وقایع و اینکه ضارب که بوده نشده است. مراتب جهت استحضار آن وزارت اعلام و متمنی است دستور فرمایند از اقدامی که در این باب بعمل می‌آید وزارت کشور را مستحضر سازند. کفیل اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

● «رونوشت نامه بالا بطور سری ضمیمه شماره ۳۵۶۷ ـ ۲۴/۴/۱۷ به نخست

وزیری تقدیم می‌شود».

● «وزارت کشور
شماره عمومی ۴۰۸۸۵/۱
شماره خصوصی ۷۰۷۳
تاریخ تحریر ۱۳۲۴/۷/۲

وزارت امور خارجه - چندی قبل از شهربانی کل کشور مستند به گزارش شهربانی اهواز نامه‌ای واصل گردید دایر بر اینکه لاشه ابراهیم نام بلوچ از طرف نیروی بریتانیا به بهداری تحویل گردیده و چون در گزارش مزبور مرتکب و جزئیات امر روشن نبود، لذا دستور مقتضی به استانداری و شهربانی برای تعقیب قضیه و تکمیل تحقیقات داده شد. اخیراً از شهربانی کل اطلاع می‌دهند که با مکاتبات متعددی که با مقامات نیروی بریتانیا در این خصوص شده است، جواب کافی نداده‌اند. فقط اعتراف می کنند که بر اثر ضربه وارده به پشت کمر منجر به فوت نامبرده شده است و نسبت به معرفی مرتکب و جزئیات قضیه اطلاعی نداده‌اند. مراتب را به استحضار آن وزارتخانه رسانیده، خواهشمند است دستور فرمایند در تعقیب موضوع اقدام مقتضی معمول و از نتیجه وزارت کشور را مستحضر سازند. کفیل اداره سیاسی - وزیر کشور».

قتل فجیع یك بقال در کرج و «اسرار نظامی» قلمداد کردن آن توسط فرمانده پادگان شوروی!

□ «وزارت کشور
تاریخ ۱۳۲۳/۱۰/۲۰
شماره ۳۱۵۰
پیوست ۱ برگ صورت مجلس
محرمانه و مستقیم
فرمانداری تهران

محترماً معروض می‌دارد حوالی نیمه شب ۲۳/۱۰/۱۸ کدخدای ده کرج به منزل

اینجانب آمده اظهار کرده که شخصی موسوم به محمدترك، عطار و بقال مقیم ده کرج را در دکانش مجروح کرده‌اند، بطوریکه مشرف به مرگ است و اشخاصی که اول شب از جلو دکان او عبور کرده‌اند دیده‌اند که دو نفر سرباز شوروی در دکان او بوده با او صحبت می‌داشتند و قند به او می‌فروخته‌اند. در ساعت ۱ بعد از نصف شب بنده و فرمانده دسته ژاندارمری کرج و رئیس دژبان نیروی شوروی در سرپل کرج و یك گروهبان شوروی به دکان شخص مزبور در ده کرج رفته و مشاهده شد که در مجروح آثار زخمهای عمیق موجود و خون از گوش چپ او جاری و از دنیا رفته است، و کشو پیش‌خوان دخل دکان که برای نگهداری وجه نقد بوده بیرون کشیده و خالی است. چون در آن موقع شب دسترسی به پزشك برای معاینه جرح وارده و تعیین نوع آلت ایراد جرح نبود، با گماردن مراقب و محافظ برای حفظ وضعیت جنازه و دکان متوفی، تحت نظر کدخدای محل ساعت ۸ صبح روز ۲۳/۱۰/۱۸ به اتفاق آقای رئیس بهداری و سرکار فرمانده گروهان ژاندارمری مرکز و فرمانده دسته ژاندارمری کرج و ستوان ۲ یوسف سبعه رئیس دژبان نیروی شوروی در سرپل کرج و گروهبان شوروی «لی‌سوف» به محل واقعه رفته و پس از معاینه جسد از طرف آقای رئیس بهداری و رسیدگی‌های لازم و بازجویی از کدخدا و چند نفر مطلع، صورت مجلس تنظیم و پروانه دفن صادر گردید.

طبق تحقیقات و معاینات چنین استنباط شده که محمد مقتول تا ساعت ۷ بعدازظهر روز ۲۳/۱۰/۱۷ سلامت در دکان خود نشسته و مشغول کسب بوده و از ساعت ۵ تا اندکی بعداز ۷ بعداز ظهر دو نفر سرباز شوروی در دکان او بوده و صحبت می‌کردند و قند می‌خواسته‌اند به او بفروشند. به کدخدای محل ساعت ۱۲ بعداز ظهر اطلاع می‌رسد که درب دکان او باز و چراغ خاموش و صدای ناله خرخر (احتضار) از توی دکان می‌آید. کدخدا چند نفر را همراه برداشته به دکان آمده و می‌بینند محمد نام روی تختخواب سکوی دکان یك پهلو افتاده و سر او خونین و درحال احتضار است و آنچه سئوال از او کرده‌اند جواب نداده. کدخدا مقدمتاً برای آوردن پزشك و معالجه اقدام، بعداً کسی را برای مراقبت دکان گمارده به سرپل کرج آمده به رئیس دژبان نیروی شوروی واقعه را اطلاع سپس به منزل بخشدار آمده و گزارش داده است. آلت جرح به عقیده

هیئت رسیدگی چیزی شبیه به قندشکن نوک تیز، دم باریك یا تیشه بنائی یا کلنگ سربازی بوده، بطوریکه در سه جای سر، پوست و گوشت را منظم درانده و استخوان ریز را هم شکسته است. در دکان مقتول مقداری قند حبه آمریکائی و بسته توتون روسی (که معمولاً جیره سربازان شوروی است) دیده شد و از قرار اطلاع مقتول تا چند ماه پیش در ناحیه ذوب آهن دکان داشته و با سربازان شوروی رابطه و معاملات میکرده. یك نامه هم در دکان او یافت شد که از جای دیگر به عنوان مشهدی محمدعلی نام نوشته بودند و بطوریکه می گویند این شخص (محمد ترك) اسمش محمدعلی و از اهالی همدان است و در ده کرج هیچ وابسته و اقوامی ندارد و تنها زندگی میکرده. صورت برداری اثاثیه دکان و اموال عطاری او به عهده کدخدای کرج که مورد اعتماد است محول شده.

راجع به علت قتل و قاتل فعلاً نظر قطعی نمی توان داد. اهالی زمزمه می کنند که همان ۲ سرباز شوروی این عمل را کرده‌اند، تحقیقات محرمانه به وسیله بخشداری و ژاندارمری کرج راجع به سابقه زندگی و معاشرت و روابط مقتول با اشخاص ایرانی ادامه دارد و راجع به ۲ سرباز شوروی که ساعات اول شب واقعه در دکان او بوده‌اند با رئیس دژبان نیروی شوروی در سرپل کرج چندین بار مذاکره شده است که با فرمانده تیپ شوروی در کرج مذاکره و ترتیبی بدهند که شخص مطلع که آن دو سرباز را در دکان مقتول دیده و میگوید اگر دفعه دیگر آنها را ببینم می‌شناسم، مواجه حضوری با سربازان پادگان شوروی شده بلکه آن ۲ سرباز تشخیص و قضیه با بازجوئی از آنها تعقیب شود. رئیس دژبان شوروی می گوید که کفیل فرماندهی تیپ در کرج نیست و به نوشهر رفته، تلفنی مذاکره کرده‌ام، همین دو سه روزه می آید و با بخشدار ملاقات کرده، به این موضوع رسیدگی می‌شود. بطوریکه فوقاً عرض شد فعلاً شخص مخصوصی را نمی‌توان قاتل دانست و موضوع در اطراف آن ۲ سرباز شوروی دور می‌زند. نتیجه اقدامات بعدی را گزارش می نماید. لطفاً یك برگ صورت‌مجلس معاینه جسد و رسیدگی به موضوع ارسال میگردد. بخشدار و شهردار کرج - فروغی».

● «ورود به دفتر فرمانداری تهران - شماره ۲۸۱۶ تاریخ ۱۳۲۳/۱۰/۲۶».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه
شماره ۸۲۱۸۹/۹۶۴۲
فرمانداری تهران

با استحضار از مفاد گزارش شماره ۲۸۴۰ـ۱۳۲۳/۱۱/۴ راجع به قضیه قتل محمد نام ترك در كرج قدغن فرمائید بخشداری محل موضوع را بوسیله فرماندهی تیپ شوروی مجدداً تعقیب کرده و ضمناً در کشف قضیه به وسائل دیگر نیز جدیت بیشتری به عمل آورد که بلکه بتوان مشخصات سربازان مرتکب را به دست آورده نتیجه را اطلاع دهند.

از طرف وزیر کشور».

● «صورت مجلس

ساعت ۱۸ روز ۲۳/۱۰/۲۳ برحسب قرار قبلی کاپیتان فرمانده تیپ شوروی در کرج و معاونین ایشان و ستوان ۲ یوسف رئیس دژبان نیروی شوروی در سرپل کرج به بخشداری آمده، راجع به قتل محمدترك، عطار ده كرج در شب ۲۳/۱۰/۱۸ و وجود دو سرباز شوروی در اول شب در دکان او و شهادت عبدالله صدری بر دیدن آن ۲ سرباز و اینکه اگر مجدد آنها را ببیند می‌شناسد، مذاکره واز طرف بخشدار کرج به فرمانده تیپ عنوان شد که منظور این است به هر نحو که مقتضی باشد آن ۲ سرباز تشخیص و با عبدالله صدری مواجهه و از آنها تحقیقاتی به عمل آید و موضوع تعقیب شود.

آقای فرماندار تیپ اظهار کردند با گواهی پزشك معاینه کننده جسد به اینکه ضرب و جرح وارده بر سر مقتول بر اثر آلتی شبیه به قندشکن و یا تیشه بنایی و یا شبیه آنها بوده، سربازان ما اشیاء از این قبیل ندارند، مگر کلنگ سربازی که آن هم در ساعت دو بعدازظهر پس از خاتمه عملیات از آنها تحویل گرفته می‌شود. با اینحال خود ما جداً موضوع را تعقیب کرده و می کنیم و نتیجه را به بخشداری اطلاع می‌دهیم. ولی بردن متهمان به خارج پادگان و نظر عبدالله صدری برای تشخیص آن دو نفر، مخالف اسرار نظامی ما است و این عمل میسر نیست، مگر با اجازه مقام مافوق، و در این خصوص کسب دستور می کنیم. هر نوع دستور دادند آن عمل خواهد شد و در هر صورت در ضمن تعقیب موضوع از طرف خود ما، راجع به آن دو نفر سرباز که اول شب واقعه در دکان محمدترك بوده‌اند، اقدامات جدی و

سخت به عمل آمده است که سربازان شوروی با اهالی و کسبه مراوده و تماس نیافته و از عملیاتی که منجر به اخلال نظم و یا وقایع سوء و کدورت بین اهالی و پادگان شوروی بشود، جلوگیری به عمل آمده است.

بخشدار و مأمور صلح کرج-فرمانده دسته ژاندارمری کرج-رئیس حسابداری شهرداری کرج».

تقاضای تبعید افراد به دلیل تبلیغات ضد شوروی

□«وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

شماره عمومی ۲۶۰۳

شماره خصوصی ۹۱۴۴/م

تاریخ ۲۳/۱۰/۲۴

استانداری دوم-با تأیید وصول نامه شماره ۱۳۸-م-۲۳/۹/۲۶ موضوع تبعید چند نفر از منطقه شمال اشعار می‌دارد؛ معلوم نیست چنانچه اشخاص مزبور خودشان مایل به اقامت در محل نبوده و خودشان منطقه را ترك کرده‌اند، چرا استانداری داخل مذاکره شده است؟ اگر بنا به تشخیص استانداری تبعید آنها ضروری بنظر می‌رسید مقتضی بود قبلاً مراتب را با ذکر دلائل و مدارك کافی به‌وزارت کشور گزارش و چنانچه مرتکب جرمی شده‌اند طبق مقررات قانون تعقیب می‌نمودند. در صورتیکه اغلب این تبعیدشدگان از تبعید خود به‌وزارت کشور و مقامات دیگر شکایت کرده‌اند، قدغن فرمایید مراتب را توضیحاً اعلام دارند-وزیر کشور»

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۳/۱۱/۲۸

شماره ۳۰۳/م

وزارت کشور-پیرو گزارش ۲۶۱/۳۹۶۳/م-۲۳/۱۱/۱۱ باستحضار میرساند که

قبل از ظهر روز شنبه ۲۸ بهمن آقای «شریف‌اف» کنسول شوروی مقیم گرگان به اتفاق آقای «الکساندر افس سنکوف» مترجم کنسولگری به استانداری آمده و چند مطلب اظهار داشته که مهمتر از همه ذیلاً بعرض می‌رسد:

آقای کنسول چنین شروع نمودند (هرچند برای ما آسان بود هم چنانکه در سایر قسمتهای کشور ایران عمل شده کسانی که بر علیه ارتش سرخ و یا منافع شوروی و یا پیمان ایران و متفقین صحبت و یا اقداماتی می‌نمایند تعقیب و تبعید و دستگیر نماییم، معهذا نظر به وعده‌هایی که از طرف استانداری راجع به تغییر رویه این اشخاص داده می‌شد و همیشه تذکر می‌دادند که اقدام مستقیم پسندیده نبوده و مخالف پیمان و دوستی و مودت است، از آن اجتناب شد. لیکن چون در این خصوص دو نفر آقایان رضا رضوی و محمود سلطانی از مخالفت با ما دست بردار نبوده و به وسائل مختلف و در محافل بر علیه ارتش سرخ صحبتها و تبلیغات می‌نمایند، و در مرکز در روزنامه‌ها کاریکاتورهایی که نسبت به رهبران شوروی موهن است منتشر می‌سازند. و از طرف دولت ایران در شهرستانهای شمالی ودر مرکز اقدامی در جلوگیری از این خلاف مناسبات و مخالفتها نمیشود، پاسخ داده شد دست به اقداماتی زده و آنها را رأسا دستگیر و به نقاط دیگر بفرستیم، پاسخ داده شد که اخیراً آقای سروان گلستانه از طرف آقای ژنرال آمده و جداً تقاضای تبعید آقای رضوی را نموده بود.

جواب داده شد که بدون مجوز قانونی نمی‌توانیم احدی را تعقیب نماییم. اگر مدرکی دارید که این اشخاص برخلاف پیمان با متفقین رفتاری نموده که مستوجب تعقیب و کیفری باشند، ابراز بدارند. اکنون مجدداً خاطرنشان می‌نمائیم که انجام تقاضائیکه برخلاف قانون باشد مقدور و میسر نمیگردد. مجدداً اظهار داشتند این اشخاص دائماً تبلیغاتی مینمایند که سوءتفاهماتی بین شورویها و انگلیسیها و آمریکایی‌ها و ایرانی‌ها می‌نماید. و این مسایل از لحاظ سیاست بین دو کشور دوست و همجوار چندان مهم نیست که سفارت کبرای شوروی در تهران با وزارت امور خارجه بخواهد وارد مذاکراتی شود. بلکه تشخیص میدهیم که مأمورین استانداری میتوانند با در نظر گرفتن مصالح کشور و دولت ایران تقاضا را انجام بدهند، و نیز این اشخاص طوری تظاهر

نمی کنند که مدرك ودلیلی بدست بدهند. بلکه مخفیانه کار می کنند و ما هیچ دستگاهی در اینجا نداریم که مراقب احوالات آنها باشد. ولی بطور کلی به ما محقق گردیده که این دو نفر اساساً کارشان در توسعه دادن تبلیغات ضدشوروی میباشد).

خلاصه قریب یکساعت در اطراف قضیه و بحث و مذاکرات بعمل آمد و یا جوابهای صریح و روشن که بدون مجوز قانونی و داشتن مدرك محکم تعقیب اشخاص مقدور نمیگردد و نسبت بهمه افراد و احزاب مختلف با مراقبینی که از طرف شهربانی گمارده شده موردی مشاهده نشده تا شهربانی بتواند کسانی را جلب و تعقیب نماید که بر علیه متفقین اظهارات و یا عملیاتی نموده باشد. با این حال آقای کنسول به این حرفها قانع نشد و اظهار داشت که از توقف و ماندن این دو نفر در این منطقه بسیار ناراحت هستیم و علاقه‌مندیم که بهر نحو ممکن است در اسرع وقت آنها را از منطقه شمال دور شوند. و یا اینکه این قضیه از مسائل محلی است و باید در همین جا صورت گیرد، ما اشکالات و جریان را به سفارت کبرای شوروی در تهران اطلاع خواهیم داد که با مقامات دولت ایران مذاکره نمایند. البته آقای کنسول از پاسخهایی که متعاقباً به ایشان داده شد خشنود نشدند، و بطوریکه استنباط نمودم تصور نمی‌رود راضی باشند، و فعلاً در تقاضای خود مُصرّ میباشند. بدیهی است همچنانکه نسبت به دیگران با مقامات شوروی توانسته‌ایم تا اندازه‌ای رفع بدبینی بنمائیم، اهتمام می‌نمائیم نسبت به آقایان رضوی و سلطانی نیز رفع بدبینی بنمائیم. ولی چون تاکنون جوابی به گزارش شماره ۲۶۱/م - ۲۳/۱۱/۱۱ داده نشده. اینك مستدعی است در این مورد بخصوص توجه بیشتری مبذول نمایند، تا در موقعی که از طرف سفارت کبرای شوروی مراجعه می‌نمائید، بنحوی سفارت کبرای را قانع فرمایند که این موضوع را مقامات شوروی (کنسولی و ارتش سرخ) مسکوت بگذارند و تجدید ننمایند.

ضمناً استدعا دارد معلوم فرمائید اگر احیاناً مابین طرفین قضیه مذاکراتی گرددو مقامات شوروی تصمیم جدی دیگری بگیرند که خودشان مستقیماً مبادرت به عمل نمایند، غیر از اینکه از طرف استانداری اعتراض شود، دیگر چه اقدامی صلاح میدانند و تکلیف مأمورین چه خواهد بود؟

متمنی است بطور روشن معلوم فرمائید اگر جوابهای منفی که تاکنون به تقاضای مقامات شوروی در این موضوع داده شده، بازهم مراجعه و اظهار نمایند و شاید منجر به کدورت شود، اولیای محترم وزارت متبوعه چه نظری ارشاد میفرمایند تا از همان قرار رفتار شود، و تمنا دارد در این قبیل مسائل مقرر فرمائید در صدور پاسخ استانداری تسریع نمایند.
استاندار استان دوم ـ دکتر نصر».

● «اداره سیاسی ـ چرا به گزارش ۲۶۱ پاسخ داده نشده است؟ فوری مذاکره شود ـ کلانتری».

● «وزارت کشور
اداره سیاسی و گذرنامه
شماره عمومی ۲۶۰۲/م
شماره خصوصی ۹۱۴۶
نخست وزیری ـ رونوشت گزارش شماره ۱۳۸/م ـ ۲۳/۹/۲۶ استانداری دوم راجع به تبعید چند نفر از منطقه شمال با رونوشت پاسخی که در این باب به استانداری دوم داده شده است. تلواً برای مزید استحضار تقدیم میشود ـ وزیر کشور».

● «وزارت خارجه
محرمانه ـ مستقیم
جناب آقای وزیر کشور ـ ساعت ده صبح چهارشنبه ۱۱ ماه جاری آقای سروان گلستانه باتفاق آقای کماندان ساری به استانداری آمده و از طرف آقای ژنرال فرماندار ارتش سرخ مقیم ساری اظهار داشتند که برای ما و ارتش سرخ شوروی مشاهده و رفتار و عملیات آقای رضا رضوی در مازندران تحمل ناپذیر است و نامبرده دائماً بر ضد شوروی مشغول تبلیغات بوده و برای پیشرفت منظور خود پولهایی خرج میکند، و حتی در بین کارگران کارخانه شالی نیز فعالیتهایی دارد و ما از نقطه نظر حزبی که منتسب به آن میباشد، نظری نداریم. هر کس هر عقیده‌ای دارد آزاد است، لکن رضوی فعالیت زیادی در تبلیغات ضد شوروی بخرج میدهد که دیگر تشکیلات ما به او اجازه چنین حرکاتی را نمی‌دهد، و آقای ژنرال تقاضا دارند در ظرف دو روز این منطقه را ترک کند و از طرف مقامات مافوق نیز نسبت

به تبعید رضوی تصمیم جدی و قطعی اتخاذ گردیده، چنانچه استانداری اقدام نکند، ما ناگزیر خواهیم بود خودمان اقدام نمائیم. در پاسخ این پیغام اظهار نمودم چنانکه قبلاً هم به آقای کنسول اتحاد جماهیر شوروی در گرگان مذاکره و صحبت شده نمیتوان بدون مجوز قانونی کسی را تبعید و اخراج نمود. اگر مدارکی در اثبات این مدعا نسبت به او دارند مراتب را اطلاع و ارائه دهند تا از مجرای قانونی تحت تعقیب قرار داده شود. در غیر این صورت اگر نظر دیگری دارند بوسیله سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی در ایران بوزارت امور خارجه شاهنشاهی مراجعه نمایند و این جانب فقط می توانم مطالب شما را بنحوی که بیان کرده‌اید بوزارت کشور اطلاع بدهم. ضمناً تذکر دادم که اقدام مستقیم ارتش سرخ در اخراج ایرانیان از محل توقف، گذشته از اینکه مخالف پیمان دولت شاهنشاهی ایران با دولت متفقین می‌باشد و اثرات خوبی نمی‌بخشد، چنین اقدامی منافی با مصلحت خودتان بنظر می‌رسد و اگر مبادرت شود، مورد اعتراض این جانب و دولت شاهنشاهی خواهد شد. آقای گلستانه اظهار کردند این پاسخ را عیناً به آقای ژنرال عرض خواهند کرد، مراتب برای استحضار بعرض رسید. بطوریکه استنباط نمودم آقای ژنرال قصد دارند خودشان آقای رضوی را از این منطقه اخراج نمایند. استانداری استان دوم ـ دکتر نصر».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی و گذرنامه

شماره ۲۹۶/م

تاریخ ۲۳/۱۱/۳۰

نخست‌وزیری ـ رونوشت گزارش استانداری دوم راجع به تقاضای کماندان شوروی در ساری در خصوص تبعید رضا رضوی از آنجا تلواً برای استحضار ایفاء میشود ـ از طرف وزیر کشور».

تصادف چهارراه یوسف‌آباد و جراحت سورچی درشکه شماره ۲۸۹

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۳/۱۰/۲۷

شماره ۵۹۷۱/۵۷۲۴۳/ب

وزارت کشور- بر طبق گزارش کلانتری ۳ معروض میدارد: ساعت ۲۰ روز ۲۳/۱۰/۲۱ محمد گوهرشناس سورچی درشکه شماره ۲۸۹ ساکن سه راه طرشت با صورت مجروح به کلانتری مراجعه و دادخواهی نموده است نزدیک چهارراه یوسف آباد برای پیاده کردن مسافر توقف نموده در این موقع یکدستگاه ماشین سیستم فیات بدون شماره که راننده آن سرباز نیروی دولت اتحاد جماهیر شوروی و لباس سیویل[1] دربرداشته با درشکه او تصادف نموده که در اثر آن به زمین افتاده مجروح شده و به درشکه نیز زیان وارد شده است. ضمناً پاسبان شماره ۲۹۵ گزارش داده است برای تعیین هویت راننده سوار ماشین شده، راننده او را به اداره شوروی واقع در کوچه‌ای برده، سه نفر سرباز او را از ماشین پیاده نموده‌اند. ناچار نزدیکی از افسران دولت مزبور رفته شماره تلفون اداره را یادداشت نموده و به مشار الیه داده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ ضرابی».

● «وزارت کشور

اداره آگاهی

تاریخ ۲۳/۱۱/۹

شماره خصوصی ۲۰۶۶۵/ن

شماره عمومی ۷۳۳۳۹

اداره کل شهربانی- عطف به شماره ۵۹۷۱/۵۷۲۴۳/ب/ مورخه ۲۳/۱۰/۲۷ راجع به مجروح شدن سورچی درشکه ۲۸۹ و خسارت وارده به درشکه او بر اثر تصادم با اتومبیل سیستم فیات به رانندگی یکنفر سربازی شوروی، قدغن فرمائید به دستور شماره ۶۷۸۲۱۰/۱۳۵۸۶ مورخه ۲۳/۱۰/۱۸ مراجعه و نتیجه اقدام را اعلام دارند.

رئیس اداره آگاهی- وزیر کشور».

---

۱. شخصی

برحذرداشتن ژاندارمری رضائیه از دادن اطلاعات به کماندانی شوروی

□«وزارت کشور

مورخه ۲۳/۱۱/۱

رضائیه ـ استانداری ـ طبق گزارش واصله شهربانی رضائیه اطلاعاتی به کماندانی آنجا می‌دهند. از این جریان مرتباً جلوگیری و جریان امر رمزاً تلگراف کنید.

وزیر کشور ـ کفیل اداره سیاسی»

●«وزارت کشور

اداره سیاسی

مورخه ۲۳/۱۱/۱

وزارت امور خارجه ـ نخست وزیری

□ رونوشت گزارش ژاندارمری مرکز تلواً برای استحضار و اقدام مقتضی تقدیم شد ـ وزیر کشور».

●«وزارت کشور

شماره ۲۷۹۴/م

تاریخ ۲۳/۱۱/۷

ژاندارمری کل کشور ـ پاسخ نامه شماره ۳۲۰۲۶ مورخه ۲۳/۱۱/۱ گزارش هنگ رضائیه درخصوص تقاضای کماندانی شوروی راجع به اعلام اطلاعات مربوطه از طرف هنگ قدغن است رمز را به ژاندارمری محل تلگراف کنید که هیچگونه اطلاعاتی به مأموران شوروی داده نشود و دستور صادره را به وزارت کشور مشخص سازید ـ کفیل اداره سیاسی».

مزاحمت نفرات قوای شوروی برای روستائیان زنجان

□ «وزارت کشور

اداره ژاندارمری کل کشور ـ پاسخ نامه شماره ۴۳۶۸۷ـ۲۵۲۲۷ ـ ۲۳/۱۱/۴ راجع به ایجاد زحمت اهالی «نیك‌پی» توسط نفرات نیروی شوروی قدغن فرمایید نتیجه

اقداماتیکه در محل بعمل آورده‌اند گزارش دهند.ـوزیر کشور».

●«فرمانداری زنجان ـ طبق گزارش ژاندارمری کل کشور نفرات نیروی شوروی و گروهبان آندری ارشد آنها موجب مزاحمت اهالی نیك‌پی را فراهم و مراتب طی شماره ۲۰۰۵۳ به آن فرمانداری اطلاع داده شده است.

قدغن فرمایید نتیجه اقداماتی را که در مورد موضوع بعمل آورده‌اند گزارش دهند ـ وزیر کشور».

●«وزارت امور خارجه

بتاریخ ۱۳۲۳/۱۲/۳

شماره ۳۴۲۷

وزارت کشور ـ پاسخ رونوشت شماره ۹۶۷۱/س/۷۴۸۷ـ۲۳/۱۱/۱۹ موضوع شکایت از افراد نیروی شوروی مقیم نیك‌پی نظر به این که این گونه امور جزیی باید در محل بوسیله مذاکره با مقامات شوروی حل و تصفیه شود، لذا باید منتظر نتیجه گزارش گروهان زنجان و اقدامات کماندانی شوروی بود.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

●«وزارت کشور

فرمانداری زنجان

وزارت کشور ـ درپاسخ مرقومه شماره ۱۰۳۳۳/۶۲۵۷۴ـ۲۴/۱/۱ موضوع گزارش ژاندارمری کل کشور راجع به مزاحمت نفرات شورویها نسبت به اهالی نیك‌پی محترماً بعرض می‌رساند که مدتهاست در اثر اقدامات لازمه رفع مزاحمت بعمل آمده است.

فرمانداری شهرستان زنجان ـ فهیمی».

●«رونوشت شرح بالا پاسخ نامه شماره ۹۸۶۷۱ـ۲۴/۱۱/۱۹ بوزارت امور خارجه ارسال می گردد وزیر کشور».

حادثه مرگبار درمیاندوآب!

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور
تاریخ ۲۳/۱۱/۱۴
شماره ۶۳۴۴/۷۰۶۲۶
گزارش شماره ۱۷۳۱۶/۶۳۴۴
شهربانی تبریز ذیلاً معروض می گردد:

برابر گزارش شهربانی میاندوآب ساعت ۱۷ روز پنجم ماه جاری یکدستگاه اتومبیل فورد شماره ۸۸ـ۳۸ـ۷ متعلق به نیروی شوروی که راننده‌اش ساخورین سرباز شوروی بوده، موقع عبور از خیابان، حسین نام فرزند فتح‌الله متولد ۱۳۱۶ را زیر گرفته بلافاصله در گذشته، لاشه با اجرای تشریفات قانونی دفن و راننده از طرف کماندانی شوروی جلب و در بازجوئی به گناه خود معترف و بازداشت می‌باشد. مراتب استحضاراً بعرض رسید.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس سیف».

●«استانداری سوم - طبق گزارش واصله به وزارت کشور یکدستگاه اتومبیل فورد شماره ۷/۳۸/۸۸ نیروی شوروی به رانندگی ساخورین سرباز شوروی موقع عبور از خیابان میاندوآب حسین نام فرزند فتح‌الله را زیر گرفت، و آناً در گذشته است. قدغن فرمائید نتیجه اقدامات استانداری را در اینباب اعلام دارند - وزیر کشور».

● ثبت کل وزارت کشور شماره ۷۷۸۲۱
- تاریخ ۲۳/۱۱/۱۷».

عزیمت سربازان شوروی از مأمونیه زرند به رباط کریم

□«وزارت کشور
اداره سیاسی

شماره عمومی ۲/۲۹۳۱ شماره خصوصی ۱۰۶۵۷ تاریخ تحریر ۲۳/۱۱/۲۴ تاریخ خروج ۱۳۲۳/۱۱/۳۰ نخست‌وزیر - وزارت امور خارجه.

پیرو نامه شماره ۲۶۱۳ رم - ۲۳/۱۱/۲ راجع به توقف سه دستگاه ماشین و دو دستگاه کامیون باری حامل بیست نفر سرباز شوروی در مجاورت قریه زمان آباد دو کیلومتری مأمونیه

زرند، طبق گزارش ژاندارمری و فرماندار ساوه مأمورین نیروی شوروی در تاریخ ۲۳/۱۰/۷ بسمت مرکز عزیمت، ولی طبق اطلاع در رباط کریم تمرکز یافته‌اند. مراتب جهت استحضار عالی معروض گردید. کفیل اداره سیاسی-وزیر کشور».

مداوای کارگران مجروح توسط پزشك روسی

□ «وزارت کشور

استانداری سوم

شماره کتاب ثبت ۱۴۱۹۲

تاریخ صدور ۲۳/۱۱/۲۸

وزارت کشور-پاسخ‌نامه شماره ۲۰۹۹۷-۷۰۲۴۵/۵-۱۳۲۳/۱۱/۱۱ طبق گزارش شماره ۱۱۳۲۹ ناحیه ژاندارمری آذربایجان در تاریخ ۲۳/۹/۷ یك دستگاه کامیون که حامل چهار نفر عمله ایرانی بوده در موقع عبور از گردنه شبلی کامیون به دره افتاده و در نتیجه چهار نفر مجروح، شبانه دکتر روسها آنها را معالجه طرف صبح به بیمارستان شهرداری اعزام گردیده‌اند.»

● «آقای میرفخرائی-اقدامات مزبور به اطلاع آقای معاون رسیده، بایگانی شود. ۲۳/۱۲/۱۳».

تحویل متهمان سرقت فشنگ سربازان شوروی به دادگاه نظامی لشکر آذربایجان

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

اداره سیاسی

شماره ۱۰۵۹۳

تاریخ ۲۳/۱۲/۱۶

طبق گزارش هنگ تبریز، دسته بستان‌آباد گزارش می‌دهد که گروهبان دوم اسدالله مالکی که مأمور انجام امری بوده اطلاع حاصل می‌نماید که مقداری اشیاء و اثاثیه و مقداری

تفنگ متعلق به ارتش سرخ در قهوه‌خانه داش آتان سرقت شده و چند نفر سرباز شوروی برای تعقیب این موضوع در محل مشغول رسیدگی می‌باشند. گروهبان نامبرده به محل حرکت، در قهوه‌خانه حسن نام واقع در قریه امامیه بسربازان شوروی مأمور قضیه مصادف و نامبردگان اظهار می‌دارند که تعداد یکصدوهفتاد و یك تیر فشنگ مسلسل در قهوه‌خانه داش آتان سرقت شده؛ که در نتیجه اقدامات گروهبان موصوف ۵نفر بشرح اسامی زیر: ۱ـ محمد ۲ـ غلام ۳ـ حسن فرزندان ابراهیم ساکنین قریه‌داش آتان ۴ـ حاجی علی ساکن قریه قزلچه ۵ـ رستمعلی متهم، یکصدوهفتاد و یك تیر فشنگ و یك عدد بارانی و یکعدد کوله‌پشتی با لوازم مربوطه که متعلق به سربازان شوروی بوده آورده تحویل مینمایند که عین اشیاء به سربازان شوروی مأمور قضیه تحویل و ۵نفر متهمین فوق با پرونده مروبوطه به منظور تسلیم به دادگاه نظامی به لشکر ۳ آذربایجان تسلیم گردیدند.

فرمانده ناحیه ۳ ژاندارمری آذربایجان ـ سرهنگ همایون»

● «رونوشت گزارش بالا برای استحضار بوزارت امورخارجه فرستاده شود.

کفیل اداره سیاسی ـ از طرف وزیر کشور».

حرکت قوای آمریکا از قزوین به سوی همدان

□ «شهربانی کل کشور

شماره ۱۵۴۵۷/۱۳۰۵۹

مورخه ۱۲۲۳/۱۲/۱۷

وزارت کشور ـ برطبق گزارش شماره ۷۱ شهربانی قزوین معروض می‌دارد: از اول ماه جاری نیروی آمریکایی که در چهار کیلومتری شهر قزوین اردوگاه مفصلی بنام (کمپ) ساخته بودند، بتدریج قسمت به قسمت به همدان رفته و تمام قسمتهای اردو را از قبیل ساختمان با تمام لوازم و ماشین آلات و قسمت برق و بی‌سیم و ماشین آلات حفاری تسطیح و تلمبه آب و لوازم دیگر (غیر از اشیاء بیمارستان که برده‌اند) به ماژر قدیراف کماندان شوروی تحویل و فعلاً هیچ قسمتی از ارتش سرخ در محل مزبور ساکن نشده و فعلاً عده‌ای قراول برای حفاظت آنجا گمارده شده و از قرار اطلاع سرهنگ چرنیش اف که

عهده‌دار فرماندهی کل می‌باشد قصد دارد قدریکه هوا خوب شد بیمارستانها را با افسران پزشك به آنجا انتقال دهد. و با اینکه ساختمان مزبور گنجایش اسکان دو لشکر را دارد و حتی نمازخانه و سالن‌های سینمای تابستانی و زمستانی ساخته شده معلوم نیست روی چه نظر کلیه قوا را به آنجا انتقال نمی‌دهند، و هنوز هم برای سکونت افسران، باغات سبزی کاری برای خود درخواست می‌نمایند. با اینکه در اردوگاه مزبور دو حلقه چاه آب عمیق حفر و بوسیله ماشین برای احتیاج تمام ساختمانها آب کافی در لوله‌ها جریان دارد، زمین هم برای کاشتن سبزیجات و غیره در اطراف اردو زیاد است و ممکن است از آبهای جاری چاهها هم مشروب شود و آقای فرماندار هم این موضوع را تذکر داده است، ولی قبول نکرده و اصرار دارند از باغات شهر به آنجا واگذار شود و با این جریان احتمال نمی‌رود شهر را تخلیه نمایند. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس سیف».

دستگیری سارقان مسلح توسط مأموران ژاندارمری تبریز

□ «وزارت کشور
استانداری سوم
تاریخ ۱۳۲۳/۱۲/۲۰
شماره ۱۵۰۸۰

وزارت کشور ـ بازگشت بنامه شماره ۱۰۱۰۱ ـ ۲۳/۱۲/۹ فرستاده از اداره سیاسی و گذرنامه دایر بر غارت خانه مهدی فولادی، متهمین بوسیله مأمورین ژاندارمری بعنوان سارق مسلح دستگیر و مقداری از اشیاء مسترد و مشغول کشف بقیه اموال می‌باشند».

● «وزارت کشور
شماره ۶۱۸۳۰
مورخه ۲۴/۱/۱۹

استانداری سوم ـ پاسخ نامه شماره ۵۰۸۰ ـ ۲۳/۱۲/۲۰ راجع به غارت خانه مهدی فولادی دستور فرمائید نتیجه اقدام و چگونگی امر را هرچه زودتر به وزارت کشور اعلام نمایند. کفیل اداره سیاسی ـ وزیر کشور».

سرقت دارو و آمپول مرفین از داروخانه بهداری «شاهی»

□ «وزارت داخله

استانداری دوم

شماره ۱۰۳۶۶

تاریخ ۲۳/۱۲/۲۱

وزارت کشور - طبق گزارش شهربانی شاهی ساعت ۲۲ روز ۲۳/۱۱/۲۱ از بهداری اطلاع داده‌اند که سارق داخل بهداری شده مأمورین به بهداری رفته آقای دکتر بهار نوری اظهار داشت در ساعت ۲۱ دو نفر سرباز مسلح نیروی شوروی را در پشت داروخانه بهداری ایستاده بودند مشاهده و به آقای کماندانت اطلاع داده با حضور کماندانت محل را معاینه کرده چهار حلبی خالی مربوط به داروخانه در خارج پنجره دیده شد و شیشه پنجره هم شکسته بود و سارق به واسطه شکستن شیشه داخل داروخانه گردیده و مقداری دارو را به سرقت برده است. بنابراین چون شب بود درب داروخانه را لاك و مهر و محل شیشه شکسته را با تخته می‌بندند. ساعت ۹ صبح روز ۲۲ آقای بخشدار، رئیس دادگاه، رئیس پست و تلگراف و مأمورین شهربانی با حضور دکتر بهار نوری وضعیت داخلی بهداری را معاینه مقداری از دواجات و بسته‌های دارو دست خورده بود و بر حسب اظهار پرتوی مدیر داروخانه چهار حلب محتوی پاکتهای دوا و یکصد و هفتاد و ۹ عدد آمپول مرفین به سرقت برده‌اند و دو عدد آمپول کنین هم در سطح زمین داخل داروخانه شکسته شده و علامت پای سارق که پاشنه کفشش دارای میخ‌های گرد بود در محوطه باغچه پشت همان پنجره مشاهده و صورت مجلس تنظیم گردید و آقای دکتر بهار مزبور ضمن شماره ۱۴۱۲ - ۲۳/۱۱/۲۲ به شهربانی شاهی نوشته و همان دو نفر سرباز شوروی که در آن ساعت دیده بود معرفی و قضیه تحت تعقیب میباشد».

● «وزارت کشور

استانداری استان دوم

تاریخ ۲۴/۳/۳

شماره ۲۹۳۹

وزارت کشور - بازگشت به نامه ۱۲۱۹-۳/۴۹۹۱ به قرار گزارش بخشداری شاهی

به طوریکه اولیاء کارخانه اظهار میدارند سارق بیمارستان از افراد نیروی شوروی بوده است. استاندار استان دوم».

●«وزارت کشور

اداره دفتر محرمانه

تاریخ ۲۴/۸/۲۷

شماره ۵۲۲۰

محرمانه

وزارت کشور - عطف به نامه ۶۳۹۸/۸۸۹۵ مورخه ۲۴/۸/۱۴ متضمن رونوشت گزارش شهربانی کشور خواهشمند است دستور فرمائید نتیجه اقدامات فرمانداری نظامی را در تعقیب امر به وزارت امور خارجه اطلاع بدهند تا اقدام لازم در جبران خسارت اشخاص و جلوگیری از نظایر این قضایا به عمل آید. معاون کل وزارت امور خارجه».

حادثه در ۱۹۶ *کیلومتری «جلفا»*

□«وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

تاریخ ۱۳۲۳/۱۲/۲۷

شماره ۳۶۸۴/۳۰۵۱۷

وزارت کشور - طبق اطلاعی که از سفارت کبرای شوروی رسیده در تاریخ ۲ ژانویه ۱۹۴۵ ساعت ۱۲ در ۱۹۶ کیلومتری جلفا، جبار نام کولانکی تبعه ایران در موقعی که کانوای شوروی در حرکت بود با کمال سرعت می‌خواست از جلوی یکی از اتومبیلهای کانوای مزبور عبور نماید و به اندازه فاصله او با اتومبیل کم بود که برای راننده مقدور نگردید اتومبیل را نگاهدارد و جبار کولانکی نامبرده را زیر گرفت.

خواهشمند است مراتب را به مأمورین مربوطه شاهنشاهی که لابد در محل موضوع را تعقیب نموده‌اند اطلاع بدهند و از خلاصه پرونده امر وزارت امور خارجه را مستحضر فرمایند. معاون کل وزارت امور خارجه - محمدعلی همایون جاه».

فصل پنجم

اسناد سال ۱۳۲۴

ضبط ۴۰ تن مفتول و برنج تاجر آذربایجانی

□ «وزارت دادگستری

اداره کل دفتر وزارتی

شماره ۴۳۴۶۷

تاریخ ۱۳۲۴/۱/۶

وزارت کشور - رونوشت تلگراف ۲۳/۱۲/۱۷ که از تبریز به امضای صادق تلمبه‌چی مخابره و از مأمورین ایران سوترانس راجع به مفتول و برنج شکایت شده است، لابد به استحضار آن وزارت رسید. خواهشمند است مقرر فرمائید از نتیجه اقدام این وزارت را آگاه سازند - وزیر دادگستری».

● «وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

شماره ۹/۱۰۵

تاریخ ۱۳۲۴/۱/۷

وزارت کشور ـ عطف به شکایت تلگرافی آقای صادق تلمبه‌چی از تبریز که رونوشت آن به آن وزارت هم فرستاده شده خواهشمند است از استانداری ۳ جریان امر و نتیجه مذاکرات با مقامات شوروی را استعلام فرموده، به وزارت امور خارجه اطلاع بدهند تا با استحضار از چگونگی قضیه موضوع تعقیب شود.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون‌جاه»

● «نخست‌وزیری

شماره ۳۱۹۱۲ـ۱۰۹

مورخه ۲۴/۱/۱۶

جناب آقای نخست‌وزیر ـ عطف به نامه شماره ۲۲۱۷۵ مورخه ۱۳۲۳/۱۲/۲۲ راجع به شکایت تلگرافی صادق تلمبه‌چی از تبریز به استحضار می‌رساند: رسیدگی به شکایت او و اقدام در استرداد کالائی که مقامات شوروی ضبط نموده‌اند امری است که در تبریز توسط استانداری و به وسیله مذاکره با مقامات نظامی شوروی و سرکنسولگری شوروی در تبریز باید انجام شود. مذاکره و مکاتبه در اینجا منتج به نتیجه نشده، بالاخره موضوع را به تبریز مراجعه می‌نمایند، بنابراین وزارت کشور دستور مقتضی در این خصوص به استانداری خواهند داد.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

● «نخست‌وزیری

شماره ۸۸۴

تاریخ ۲۴/۱/۲۷

وزارت کشور ـ رونوشتنامه وزارت امور خارجه با عطف رونوشت تلگراف شماره ۱۲۰۳ـ۲۳/۱۲/۱۷ صادق تلمبه‌چی از تبریز راجع به شکایت از مأمورین سوترانس موضوع ضبط مقداری فلز برنج او به ضمیمه فرستاده می‌شود، قدغن فرمائید در این باب از استانداری استان سوم توضیحات خواسته و تعلیمات مقتضی صادر نموده و نتیجه را اطلاع دهند ـ نخست وزیر».

● «وزارت کشور

شماره ۲۱۶/۸۴۲

تاریخ ۲۴/۱/۲۹

وزارت دادگستری ـ به استحضار از مفاد نامه شماره ۱۰۵ـ۲۳/۱/۷ راجع به شکایت واصله از تبریز به امضای صادق تلمبه‌چی رونوشت تلگرافی که به شماره ۷ـ۲۴/۱/۱۱ از استانداری سوم رسیده است. تلواً برای استحضار آن وزارت ارسال می‌شود.

اداره سیاسی ـ از طرف وزیر کشور».

● «مجلس شورای ملی

اداره دبیرخانه

شماره ۱۶۲۶۷

مورخه ۱۳۲۴/۲/۱

وزارت کشور ـ صادق نام تلمبه‌چی در شکایت از مأمورین ایرانی سوترانس راجع به توقیف ۴۵ ورق برنج و یك بسته مفتول (بوسیله مأمورین کلانتری بخش ۷ تبریز) تلگرافی به شماره ۱۴۰۳ ـ ۲۳/۱۲/۱۷ از تبریز مخابره و رونوشت به وزارت هم فرستاده شده است قدغن نمائید چگونگی و نتیجه اقدامی را که به عمل آمده، برای اطلاع شاکی اعلام دارند.

رئیس مجلس شورای ملی»

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

ریاست مجلس شورای ملی ـ عطف به نامه شماره ۱۶۲۶۷ ـ ۲۴/۲/۱ راجع به شکایت صادق تلمبه‌چی زحمت می‌دهد که در تاریخ ۲۴/۲/۲۹ از استانداری استعلام شد اقدامی را که نسبت به این موضوع به عمل آمد گزارش دهند. تلگرافا گزارش داده‌اند که شورویها برنج را متعلق به خود ندانسته و صاحبش باید برای گرفتن آن به تبریز بیاید. رونوشت تلگراف مزبور در تاریخ ۲۴/۱/۱۷ به وزارت امور خارجه فرستاده شده برای استحضار تلواً تقدیم می‌گردد ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

شماره ۵۶۴۱/۱

تاریخ ۲۴/۲/۸
آقای صادق تلمبه‌چی
پاسخ تلگراف مورخه ۲۳/۱۲/۱۷ مقتضی است به استانداری سوم مراجعه نمائید.
کفیل اداره سیاسی ـ وزیر کشور.»

●«وزارت کشور
شماره ۵۶۴۱/۱
تاریخ ۲۴/۲/۹

نخست وزیری ـ عطف به نامه شماره ۸۸۴ ـ ۲۴/۱/۲۷ راجع به شکایت صادق تلمبه‌چی در خصوص ضبط ۲۵ ورق برنج اواز طرف مأمورین ایرانی سو ترانس معروض می‌دارد که در تاریخ ۲۳/۱۲/۲۹ از استانداری سوم استعلام شد. اقداماتی را که نسبت به این موضوع به عمل آمد گزارش دهید. تلگرافاً پاسخ داده‌اند که شورویها برنج را متعلق به خود ندانسته و صاحبش باید برای گرفتن به تبریز بیاید رونوشت تلگراف مزبور که در تاریخ ۲۴/۱/۷ به وزارت امور خارجه فرستاده شده برای استحضار عالی تلواً تقدیم می گردد ـ وزیر کشور».

فروش سیم خاردار به اهالی روستای «فتح آباد» شهرری

□«وزارت کشور
فرمانداری تهران
شماره ۵ تاریخ ۱۳۲۴/۱/۱۲

فرمانداری تهران ـ قسمتی از نیروی شوروی در قریه فتح آباد از نه ماه به این طرف برای بازرسی اتومبیل‌های حامل مهمات سکونت گزیده بودند، اخیراً نیروی مزبور آنجا را تخلیه کرده و مقداری سیم خاردار و تخته و آهن که در آن محل برای توقف خود بکار برده بودند به اهالی فروخته و رفته‌اند. مراتب محض استحضار عرض گردید.
بخشدار و شهردار شهرری ـ صوفی نیا».

●«رونوشت برای استحضار اداره سیاسی وزارت کشور تقدیم می گردد، بخشدار و

شهردار شهرری ـ صوفی نیا».

● «آقای امینی، بی اقدام بنظر می‌رسد ۲۴/۱/۲۱».

جلوگیری از حرکت مأموران سربازگیری زنجان و رشت

□ «وزارت کشور

تاریخ ۱۳۲۴/۱/۱۶

شماره ۹۰

دفتر محرمانه

وزارت کشور ـ روز ۱۵ فروردین هفت کامیون افسر و سرباز مأمورین سرباز گیری زنجان و رشت به قزوین وارد، ولی از حرکت آنها از طرف مقامات شوروی جلوگیری بعمل آمد. با مذاکره‌ای که با آقایان بعمل آمد، حرکت آنها را موکول به دستور مقامات مرکزی خودشان نمودند چون جریان مسئله ممکن بود بطول انجامد یکنفر از مأمورین اعزامی را به مرکز روانه داشت که در صدور چارهٔ تسریعی به عمل آمده باشد مراتب گزارشات عرض شد. فرماندار شهرستان قزوین».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۳۰۳/م

شماره خصوصی ۶۴۱

تاریخ تحریر ۲۴/۱/۲۶

وزارت امور خارجه ـ طی گزارش واصله از فرمانداری قزوین در روز ۱۵ فروردین ماه ۲۴ هفت کامیون افسر و سرباز مأمورین سربازگیری زنجان و رشت به قزوین وارد، ولی از طرف مقامات شوروی از حرکت آنها جلوگیری بعمل آمد و با مذاکره‌ای که از طرف فرمانداری با آنها شده است، حرکت نظامیها را موکول به دستور مقامات شوروی در مرکز کرده‌اند. چگونگی امر را برای استحضار آن وزارتخانه اعلام می‌دارد.

در ضمن علاوه مینماید که جریان امر را به استحضار وزارت امور خارجه رسانیده

است و از نتیجه اقداماتی که بعمل خواهند آورد وزارت کشور را مستحضر سازند. وزیر کشور».

● «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

شماره ۱/۳۲/۱۵۸۲ج۱

تاریخ ۱۳۲۴/۱/۱۹

محرمانه فوری

وزارت کشور - محترماً معروض میدارد طبق گزارش ناحیه ۱ ژاندارمری مرکز صد نفر سرباز مسلح، ده نفر افسر و چهارده کامیون دولتی نظام وظیفه که از تهران عازم رشت - زنجان و تبریز بوده روز ۲۴/۱/۱۷ وارد قزوین، مقامات خارجی از خروج آنها ممانعت بانتظار اجازه مقامات مربوطه مرکز میباشند. اقداماتیکه در قزوین بعمل آمده به نتیجه نرسیده و افسران و افراد در نظام وظیفه قزوین متمرکز و منتظر اقدام میباشند. فرمانده ژاندامری کل کشور - سرتیپ خسروپناه»

● «مراتب برای استحضار نخست وزیری ووزارت امور خارجه نوشته شود».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۳۳۹/م شماره خصوصی ۵۸۶ تاریخ تحریر ۲۴/۱/۲۵ محرمانه.

نخست وزیری - وزارت امور خارجه - رونوشت گزارش شماره ۲۴/۱/۱۹-۱۵۸۲۱۰۳۲ ژاندامری کل کشور راجع به ممانعت مأمورین خارجی از خروج افسران و سربازان اعزامی به رشت و زنجان و تبریز تلواً برای استحضار عالی تقدیم میشود. مراتب بوزارت امور خارجه نیز نوشته شده است. کفیل ادارهٔ سیاسی - از طرف وزیر کشور».

● «نخست وزیری

بتاریخ ۱۳۲۴/۲/۲

شمارهٔ ۴۴۸

محرمانه و فوری است

وزارت کشور ـ نامهٔ شمارهٔ ۳۳۹/۵۸۶ـ۱۳۲۴/۱/۲۵ راجع به توقف عده اعزامی برشت و زنجان و تبریز و قزوین بر اثر ممانعت مأمورین شوروی ملاحظه شد و بوزارت خارجه دستور اقدام داده شد. مقتضی است جریان بعدی را هم اطلاع دهند.»

● «وزارت امور خارجه

اداره دفتر محرمانه

شماره ۸۰۴

تاریخ ۲۴/۲/۱۱

وزارت کشور ـ در خصوص مندرجات شماره ۳۳۹/۵۸۶م مورخ ۱۳۲۴/۱/۲۵ راجع بصد نفر سرباز مسلح، ده نفر افسر و چهارده کامیون دولتی نظام وظیفه اعزامی برشت، زنجان و تبریز که در قزوین مقامات نظامی شوروی مانع حرکت آنها بطرف مقصد شده‌اند با سفارت شوروی مذاکره شد اظهار بی‌اطلاعی نموده، وعده دادند تحقیق کنند تفصیل چه بوده است.

ضمناً استعلام نمودند آیا قبل از حرکت این عده بصوب مأموریت بمقامات نظامی شوروی حرکت آنها اطلاع داده شده است یا نه؟

چه سابقاً تذکر داده بودند در این قبیل موارد برای اینکه در خط سیر نظامیان اعزامی در نقاطی که پادگان شوروی توقف دارند سوءتفاهمات رخ ندهد لازم است وابسته نظامی شوروی را قبلاً مسبوق سازند. حالا هم چنانچه وابسته نظامی شوروی را از مجرای وزارت جنگ مطلع نمایند فوراً رفع محظور خواهد شد.

در هر صورت تذکاریه در تعقیب مذاکرات بسفارت شوروی نوشته شده است. مراتب به وزارت جنگ هم اطلاع داده شد تا اقدام مقتضی بعمل آورند.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

● «وزارت جنگ

دفتر وزارتی

شماره ۲۶۱۴/۵۴۷

تاریخ ۱۳۲۴/۲/۲۹

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۸۰۴ ـ ۲۴/۲/۱۱ وزارت خارجه صادره به آن وزارت راجع به جلوگیری مأمورین نظامی شوروی از کامیونهای حامل سربازان اعزامی به رشت ـ زنجان ـ و تبریز توضیحاً اشعار می‌دارد که در موقع خود طبق گزارش اداره نظام وظیفه عمومی مراتب با وابسته نظامی سفارت شوروی مذاکره و اشکال مرتفع و به مقصد عزیمت کرده‌اند. ضمناً توضیحاً اشعار می‌دارد که در موقع خود طبق مذاکرات و موافقتی که از چندی قبل با وابسته نظامی سفارت شوروی بعمل آمده، قرار شده است هر موقع نفرات (چه نظامی و چه ژاندارم) یا پوشاك برای واحدهای نظامی یا ژاندارمری به نقاط شمال بوسیله کامیون باید اعزام شود، دو سه روز قبل باید تعداد نفرات و نوع محمولات شفاهاً یا کتباً به وابسته نظامی اطلاع داده شود تا مشارالیه بتوانند قبل از حرکت موضوع را به فرمانده نیروی شوروی در محل و مأمورین نظامی شوروی عرض راه آگاهی دهد که بین راه اشکال و سوءتفاهمی رخ ندهد و این ترتیب به واحدهای نظامی آگاهی داده شده منتهی اداره نظام وظیفه این مرتبه اشتباهاً رفتار کرده بود و تأکید شد در آتیه طبق دستور رفتار نماید. اما راجع به ارسال اسلحه و مهمات باید قبلاً موافقت مقامات نظامی جلب شده باشد. از طرف وزیر جنگ».

سرقت سیم‌های ارتباطی قوای شوروی در بیرون دروازهٔ تهران

□ «وزارت کشور

ادارهٔ کل شهربانی

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۴/۱/۲۰

شماره ۸۶۶/۲۳۴/ب

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۲۹/۲۶ ـ ۲۴/۱/۷ شهربانی قزوین ذیلاً معروض میگردد:

روز ۱۹ اسفند ماه احمد فرزند محمدعلی را در حالی که سر او در اثر تصادف گلوله

مجروح شده بود از طرف کماندانی به شهربانی تحویل و اشعار میدارند مشارالیه در خارج دروازه تهران با یك نفر دیگر مشغول بریدن سیمهای ارتباطی شوروی بود که مأمورین و سربازان شوروی رسیده، برای آنان شروع به تیراندازی یکی از آنها فراری و احمد که در اثر تصادف گلوله سرش مجروح شده دستگیر شده است. تقاضا نموده بودند قضیه تعقیب و رفیق او دستگیر شود. چون جراحت وارده به سر او طوری بود که ممکن بود تلف شود فوراً به بیمارستان اعزام در نتیجه پانسمان معلوم شده گلوله از عقب به جمجمه سر تصادف و از پیشانی خارج شده، ولی چون اصابت به مغز ننموده احتمال تلف شدن نمی‌رود. از مشارالیه بازجوئی شده و به علاوه دستگیری عزت رفیق او باقر فرزند علیمیرزا، رضا فرزند غلامعلی، هادی فرزند اصغر، محمد فرزند قنبر و اسمعیل فرزند رستم سارقین سیمهای ارتباطی و همدستان او که از یکسال قبل مشغول سرقت سیم بوده‌اند دستگیر و با قرار بازپرس بازداشت و مقدار ۲۴۰۰ متر سیم که به اشخاص در قزوین فروخته بودند جمع آوری و قضیه تحت تعقیب است تا پرونده تکمیل و به فرمانداری نظامی قزوین احاله شود. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی»

● «رونوشت شرح بالا برای استحضار به وزارت امور خارجه ارسال میشود.
کفیل اداره سیاسی ـ وزیر کشور.»

حمله به مأموران مخابرات قوای شوروی در حوالی شاهرود

□ «وزارت کشور
تاریخ ۲۴/۱/۲۵
شماره ۶۳۴

وزارت امور خارجه ـ طبق گزارش فرمانداری شاهرود در روز سه‌شنبه ۲۴/۱/۱۴ کماندان شوروی به اتفاق یکنفر افسر و یك سرباز شوروی به فرمانداری مراجعه و اظهار داشتند که در ساعت ده بعدازظهر ۱۲ فروردین ماه جاری در نزدیکی دهکده «تاش» هشت نفر ناشناس مسلح که گویا قاچاقچی بوده‌اند به دو نفر از افراد نیروی شوروی که مشغول تعمیر سیم تلگراف و تلفن بوده‌اند، تیراندازی نموده و در نتیجهٔ رسیدن کمك از پاسگاه

نیروی شوروی در «تاش» و تیراندازی، اشخاص مهاجم بدون اینکه شناخته شوند، فرار مینمایند و کسی هم از طرفی زخمی یا مقتول نشده است. کماندان شوروی از این پیش آمد فوق‌العاده متأثر بوده و اظهار داشته است که در صورت تکرار قضیه اقدام شدیدی در تنبیه ساکنین تاش خواهد نمود. بطوریکه قبلاً به استحضار آن وزارت رسیده وقوع این پیش آمدها از آن لحاظ است که عده ژاندارم گرگان، کافی برای استقرار امنیت اینجا نیست و یکصدو چهل نفر ژاندارم هم که به آنجا اعزام شده بود، مقامات شوروی عودت داده‌اند. خواهشمند است با مقامات شوروی مذاکره و در جلب موافقت آنها برای اعزام نفرات کافی از گرگان، اقدام مؤثری به عمل آورده و از نتیجه وزارت کشور را مستحضر فرمایند- ازطرف وزیر کشور».

قتل نوجوان ایرانی براثر تیراندازی سربازان سیاهپوست آمریکایی قرارگاه اهواز

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۱۳۲۴/۱/۲۹

شماره ۱۲۹۲/۲۲۱۶

وزارت کشور- مطابق گزارش شهربانی اهواز ساعت ۱۸/۳۰ روز ۲۴/۱/۱ حسن ۱۶ ساله پسر یوسف کارگر راه‌آهن که پس از فراغت از کار به منظور رفتن به منزل خود از جلو عمارت میدان طیاره عبور می‌نموده، به دو نفر آمریکایی سیاه که در آن محل بوده‌اند برخورد نموده، با اشاره او را خواسته، پس از رفتن مشارالیه چون قصد گرفتن او را می‌نمایند از ترس فرار نموده که سربازان مزبور بطرف او تیراندازی نموده و در نتیجه بسختی مجروح شده و در بیمارستان جندی شاپور تحت درمان قرار گرفته و در آنجا فوت می‌کند. لاشه حسن مزبور پس از اجرای تشریفات قانونی دفن و قضیه تحت تعقیب می‌باشد.

رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ ضرابی»

● «وزارت کشور

۲۴/۲/۲۹

نخست‌وزیری ـ رونوشت گزارش شماره ۲۴۱/۲۹۱۲۹۲/۲۲/۱۶ شهربانی کل درخصوص تیراندازی سربازان آمریکایی به حسن نام... که منجر به فوت نامبرده شده است برای استحضار تلواً تقدیم می‌شود و ضمناً شرح لازم نیز به وزارت امور خارجه نوشته شده، متمنی است مقرر فرمائید از طرف آن مقام برای تعقیب قضیه دستور لازم به وزارت نامبرده داده شود. کفیل اداره سیاسی وزارت کشور».

● «نخست وزیر رونوشت نامه وزارت امور خارجه مورخه ۲۴/۴/۵ شماره ۱۱۰۷/۷۳۸۸۰.

نخست وزیری ـ بازگشت به نامه ۲۴/۲/۲۷ ـ شماره ۳۴۲۴ راجع به مقتول شدن حسن نام... احتراماً به استحضار می‌رساند که موضوع با مقامات مربوطه نیروی آمریکا در تهران مورد مذاکره و اقدام قرار گرفت اینك مقامات نامبرده در پاسخ اشعار می‌دارند که در تاریخ ۱ فروردین ۲۴ حسن ... فرزند یوسف در نزدیکی قرارگاه اهواز از طرف نگهبان آمریکایی مورد اصابت گلوله واقع و در نتیجه فوت شده است، نگهبان مزبور در دادگاه نظامی محاکمه به مرگ گردیده و پرونده مربوطه برای اقدام آخری به واشنگتن ارسال شده است. ضمناً مادر حسن نامبرده نیز به کمیسیون دعاوی خارجی دادخواستی داده و از طرف کمیسیون مزبور هم به مادر نامبرده غرامت پرداخته‌اند.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

صیفی کاری و احداث دبستان کودکان روسی در قزوین

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

مورخ ۲۴/۲/۱

شماره ۵۶۹ رونوشت گزارش شهربانی قزوین

(شهربانی کل کشور ۱ ـ بطوریکه وارطان دوافروش به رئیس شهرداری قزوین اظهار داشته در سه روزه ایام عید (قزل یمورته) ارامنه که از ۱۲ الی ۱۵ ماه جاری خاتمه یافته، عده‌ای از افسران ارتش سرخ در منزل یکی از ارامنه بوده یکنفر از افسران که ارمنی

بوده می گوید تا دو ماه دیگر در کلیه مناطق مربوط به ارتش سرخ از خراسان الی تبریز بساط فعلیه تغییر پیدا خواهد کرد. ما به تمام کارهای خودمان دخالت می کنیم و دیگر به هیچ وجه به رؤسای دوایر دولتی ایران احتیاجی نخواهیم داشت. آنچه بطور غیر محسوس سعی و تفحص آمد، اسم و درجه افسر مزبور معلوم نشد و اصرار و تعقیب بیشتری هم شایسته و مقتضی نبود.

۲ـ در اطراف دو رشته نهر آب «آسیاب جوب» واقعه در شمال شهر قزوین، آنچه زمین آب نشین و قابل استفاده بود از طرف شوروی‌ها شیار زده و همچنین در باغات شهری هم که فعلاً در تصرف شورویها میباشد، صیفی کاری سیب زمینی و کلم و گوجه فرنگی و سبزی آلات و غیره کاشته‌اند. با این ترتیب امسال بیش از سنوات گذشته اهالی از حیث کمی آب دچار مضیقه خواهند بود.

۳ـ مدتی است در کوی «دربگوشك» در خانه حاج سیدعباس بازرگان کاشانی شورویها برای اطفال خودشان دبستان تأسیس و هر هفته یکمرتبه هم آنجا نمایش می دهند.

۴ـ از قرار اطلاع به اغلب افسران هم اخیراً اجازه داده شده که عائله خودشان را به ایران بیاورند و برای آنها تهیه منزل کنند.

۵ـ چندروز است نزدیکی چاه حفر شده از طرف شوروی‌ها مشغول پی کنی به منظور ساختمان یك حمام بزرگ برای ارتش سرخ میباشند. مراتب استحضاراً عرض شد.

رئیس شهربانی قزوین ـ پاسیار ۲ خدایاری».

قتل دو نفر در اندیمشك به دلیل عدم توجه به فرمان «ایست» نگهبانان نیروی آمریکا

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۴/۲/۳

شماره ۱۳۳۹/۳۳۱۸/ب

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش شهربانی خوزستان معروض میدارد:

روز ۱۳۲۴/۱/۱۸ از طرف نیروی آمریکا جنازه قنبر پسر عنبر اهل دزفول و یکنفر دیگر که هویت او معلوم نبود به شهربانی اندیمشك حمل و اطلاع داده شده است در حین ارتکاب سرقت بوسیله سربازان امریکائی بقتل رسیده‌اند. قضیه تحت تعقیب است. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی»

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۴/۲/۱۸

شماره ۱۵۵۵/۶۵۴۶/ب

وزارت کشور - در تعقیب گزارش شماره ۱۳۳۹/۳۳۱۸/ب گزارش شماره ۸۵۵/۳۶۸ شهربانی خوزستان ذیلاً معروض می گردد:

پیرو شماره ۵۶۶/۲۲۸ طبق گزارش شهربانی اندیمشك در نتیجه بازجوئی معلوم گردید مقتول دیگر اسمش نصرالله پسر لطف‌الله اهل دهکده سرزند نزدیکی دورود بوده که اخیراً برای ملاقات قنبر و فامیلش به اندیمشك وارد که اتفاقاً شب وقوع قصد عزیمت به دزفول، به اتفاق قنبر از منزل خارج و از طرف نگهبانان نیروی آمریکا کشته شده‌اند. ضمناً اضافه میشود جریان قضیه قتل آنان که از دژبان نیروی آمریکا سئوال شده پاسخ داده‌اند اشخاص مزبور که در محوطه کمپ دیده شده‌اند به فرمان ایست نگهبانان متواری و کشته شده‌اند. پرونده امر پس از تکمیل بدادگاه دزفول احاله شده است. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

● «رونوشت شرح بالا پیرو نامه شمارهٔ ۷۲۵۷ـ۱۱۲۸ـ۲۳/۲/۱۱ به وزارت امور خارجه ارسال می‌شود - وزیر کشور»

پایان جنگ جهانی دوم و بی‌توجهی به آزادی زندانیان متفقین در ایران

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

مورخه ۱۳۲۴/۲/۳ شماره ۸۷

گزارش - پیرو امریه شماره ۴۴۴ - ۲۴/۲/۲۵ جناب آقای نخست وزیر که پیوست رونوشت گزارش آقای دکتر مبصر راجع به عدم خروج بازداشتیها از بازداشتگاه برای اجرای امریه به بازداشتگاه ارسال بود، استحضاراً بعرض می‌رساند در این چند روزه بازداشتیها خارج نگردیده و بسکوت و آرامش گذرانده، ولی شب ۳/۳ ساعت ۲۱ پایور نگهبانی کتباً اطلاع داد اشخاص زیر:

۱- مهندس عباس باستانی

۲- آقای منصور اعلم

۳- مهندس اکبری بعنوان امور شخصی ساعت ۶ صبح روز ۲۴/۳/۳ میخواهند به شهر رفته و از بازداشتگاه خارج شوند لذا شخصاً ببازداشتگاه رفته و تا ساعت ۲۴ با عده‌ای از بازداشتیها از جمله آقایان هیئت و موسوی زاده و تیمسار سرلشکر آق اولی و سرهنگ بقائی سرهنگ زنده‌دل و سروان متین و منصور اعلم و مهندس باستانی و حسن ابراهیم خانی و عدهٔ دیگر مذاکره نموده و تذکر داده شد با (توجه به) اینکه هیئت دولت مشغول اقدامات برای استخلاص بازداشتی‌ها هستند، اقتضاء دارد چند روزی را نیز بسکوت و آرامش و عدم خروج رضایت دهند. جواباً اظهاراتی مبنی بر اینکه متجاوز از دو سال است هرچه دولت‌های وقت وعده و وعید میداده برخلاف حقیقت بوده و یا اینکه جنگ خاتمه یافته و تمام بازداشتیهای دنیا مستخلص گردیده‌اند، نسبت به آنها عطف توجهی نگردیده و آنچه را که تاکنون گفته و می‌گویند خلاف واقع بوده و برای استخلاص آنها کوچکترین اقدامی ننموده و نمی‌نمایند و بعوض اینکه مستخلص شده یا برای آنها تسهیلات بیشتری قائل شوند، همه روزه تضییقات بیشتری فراهم میشود، به این جهت بقدری ناتوان گردیده که تاب و تحمل نمانده و چنانچه ادارهٔ شهربانی میخواهد ما را طبق مقرراتی نگاهداری نمایند، مقررات منظور را کتباً بامضای تیمسار ریاست شهربانی ابلاغ و مأمور اجرای آنرا نیز آماده نمایند. بالاخره متقاعد شدند مراتب را بعرض رسانیده تا ساعت ۹ صبح جواب به آنها داده شود، و نیز یکعده دیگر از جمله آقایان سرلشکر آق اولی و احتشام الدوله و نامدار و کیهانی و سرهنگ میهن و سرهنگ ابطهی و پاسیار ۲

سرتیپ پور و سرهنگ جهان بیگلو و سروان گلمحمدی وعده دیگر که مایل بخروج از بازداشتگاه نیستند اظهار میدارند بهتر اینست اداره شهربانی آنها را به متفقین یا محل دیگری تحویل داده که از وضعیت عدم تجانس وتشتت افکار و تقاضاهای ناجور سایرین مصون بمانند.

پس از عرض گزارش شفاهی اجازه فرمودند باتفاق آقای ملك‌زاده مدیر کل وزارت کشور ببازداشتگاه برود. معظم‌له با کسب اجازه از جناب آقای نخست‌وزیر ساعت ۱۱ روز ۳ ماه جاری ببازداشتگاه رفته، آقایان هیئت و موسوی‌زاده و سرهنگ بقائی واعلم و سرلشگر پورزند و مهندس باستانی را ملاقات، مشارالیهم ضمن تقاضاهای دیگر صدور اجازهٔ خروج هفته‌ای یکروز را تجدید و ایشان هم وعده داده‌اند با جناب نخست‌وزیر مذاکره نموده و باجلب موافقت، نتیجه را اطلاع دهند، و ضمناً به آقای سرهنگ منوچهری اجازه دادند در چند جلسه برای امتحان دانشکده حقوق بدانشگاه طب با مأمور برود. در خاتمه بعرض میرساند عده‌ای از بازداشتی‌ها برای خروج از بازداشتگاه هفته‌ای یکروز جهت امور شخصی فوق‌العاده پافشاری نموده و جلوگیری از آنها ممکن است اختلال نظم آنجا را فراهم نماید. مراتب عرض تا هر نوع اجازه فرمایند اقدام شود. رئیس بازداشتگاه ـ پاسیار ۱ شهرستانی».

«رونوشت برابر اصل است»

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۴/۳/۵ شماره ۱۸۷۷ پیوست چهار برگ محرمانه مستقیم.

وزارت کشور ـ رونوشت گزارش شماره ۸۷ پاسیار ۱ شهرستانی رئیس بازداشتگاه به پیوست تقدیم میگردد. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

موافقت سفارت انگلستان با آزادی ۹ نفر از مخالفان

□ «وزارت امور خارجه

دفتر محرمانه

بتاریخ ۱۳۲۴/۲/۴
شماره ۶۱۶۰
محرمانه و خیلی فوری

نخست وزیر ـ از سفارت کبرای انگلستان یادداشتی به شماره ۲۰۷ ـ ۲۴/۱/۳۰ راجع به موافقت با استخلاص نُه نفر از بازداشت‌شدگان رسیده که رونوشت آن برای مزید استحضار به پیوست ایفاد می گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مقامات مربوطه دستور آزادی آنان را صادر و از نتیجه وزارت امور خارجه را مطلع فرمایند. مراتب به وزارت کشور و اداره کل شهربانی نیز اعلام گردید.

رونوشت به انضمام رونوشت یادداشت سفارت کبرای انگلستان جهت اطلاع و اقدام به وزارت کشور ارسال می گردد.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون‌جاه».

● «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات
دایره محرمانه
تاریخ ۲۴/۲/۱۶
شماره ۱/۱۲۰۲/۱۲۶۷

وزارت کشور ـ عطف بمرقومه شماره ۷۶۶/۱۳۶۸/م مورخه ۱۳۲۴/۲/۹ متضمن رونوشت مرقومه شماره ۶۱۷ـ۲۴/۲/۴ وزارت امور خارجه و رونوشت یادداشت سفارت کبرای انگلستان راجع به استخلاص ۹ نفر از بازداشت شدگان، محترماً به استحضار میرساند قبل از وصول مرقومه از طرف جناب آقای معاون نخست‌وزیری و وزارت امور خارجه مراتب ابلاغ و اشخاص منظور باسپردن تعهد در تاریخ ۲۴/۲/۴ مرخص و پیمان‌نامه مأخوذه آنها مستقیماً بوزارت امور خارجه تقدیم گردیده است.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

تقاضای اعزام دژبان برای جلوگیری از مزاحمت‌های سربازان شوروی

□«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۴/۲/۱۲

شماره ۱۴۸۴/۷۱۸۱/ب

وزارت کشور - گزارش شماره ۱۷ کلانتری ۱۰ ذیلاً معروض می گردد:

ساعت ۱ صبح روز ۲۴/۲/۵ قنبر فنائی پاسبان درجه ۳ شماره ۱۲۲۸ پاس خیابان حاج عبدالمحمود یکنفر سرباز شوروی را در حالت مستی به کلانتری آورده گزارش داد در ساعت ۳۰ دقیقه صبح پاس بوده به چهار نفر سربازان شوروی مست در حال مشاجره و نزاع با یکدیگر تصادف سربازی را که به کلانتری آورده‌ام غفلتاً مرا بغل کرده و سه نفر دیگر اسلحه والتر ۵۴۴۵ را که دارای خشاب و هفت تیر فشنگ بوده از کمرم باز و بدون جلد برداشته و متواری شده‌اند و سربازی که مرا بغل کرده بود او هم فرار کرده بالاخره تعقیب موفق به گرفتن او شده‌ام پس از تلفون به دژبانی نیروی شوروی ستوان یکم فیلی پوف افسر دژبانی به کلانتری حاضر شده است.».

●«رونوشت گزارش بالا برای استحضار و اقدام مقتضی به وزارت امور خارجه ارسال می شود - کفیل ادارهٔ سیاسی»

●«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۴/۲/۱۲

شماره ۱۴۸۵/۷۱۸۳/ب

وزارت کشور - گزارش شماره ۱۸ کلانتری ۱۰ ذیلاً معروض می گردد، مستدعی است امر و مقرر فرمایند از اقدامی که به عمل خواهد آمد اعلام گردد:

دو شب متوالی است عده‌ای از سربازان شوروی از ساعت ۲۳ به بعد به خیابان

حاجی عبدالمحمود و قوام دفتر و کوچه‌های اطراف آن رفت و آمد نموده و غالباً مزاحم پاسبانان پاس...[1] شده[2] و اختلال نظم در محل فراهم نموده‌اند. چون ممکن است اتفاق سوئی رخ دهد استدعا دارد امر و مقرر فرمایند از طرف دژبانی نیروی شوروی چند شبی از ساعت ۲۲ الی ۳ صبح مأمور دژبان به نقاط معروضه اعزام دارند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

● «رونوشت گزارش بالا برای استحضار واقدام مقتضی به وزارت امور خارجه ارسال می‌شود.

وزیر کشور - کفیل اداره سیاسی ۲۴/۲/۱۶».

قتل کارگر شرکت نفت آبادان بر اثر تیراندازی نگهبان هندی

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

شماره ۹۲۷

مورخه ۲۴/۲/۱۹

تیمسار فرماندهی ژاندارمری کل کشور - پیرو گزارش ۳۶۵/ج-۲۴/۱/۲۷ محترماً معروض میدارد هنگ ژاندارمری اهواز به استناد گزارش گردان ژاندارمری اهواز گزارش می‌دهد که از بهداری شاهپور و برای انجام تشریفات قانونی تلفناً یك نفر نماینده خواسته، گردان مزبور گروهبان یك نوربخش را به سمت نماینده اعزام و معرفی می‌نماید. مأمور اعزامی در مراجعت گزارش می‌دهد که اکبر فرزند محمدحسن شهرت اکرمی شناسنامه ۱۲۶۱ اصفهان شغل کارگر شرکت نفت در کوت عبدالله به معیت یك نفر از رؤسای شرکت در ۲۴/۱/۱۶ برای پرداخت خواربار تا حدود «آبگنجی» رفته و مراجعه می‌نماید. در ساعت ۷ عصر همان روز از منزل رئیس خود جهت چیدن علف خارج می‌شود.

---

۱. این عبارت در اصل سند، خط خورده است.

۲. برای حفظ حرمت عمومی، کلماتی از سند حذف شده است.

و در حوالی ساختمانهای شرکت مشغول علف چیدن بوده که نگهبان هندی از دور او را هدف گلوله قرار داده و سربازان هندی به طرف او رفته مشاهده می نمایند مشارالیه مجروح و گونی علف هم به طرفی افتاده. چون بدون علت او را زده اند لباس او را گرفته و به سمت قرارگاه خودشان می کشند و تیر دیگری به قلب او می زنند. ولی مشارالیه نمرده و شروع به فریاد و خواستن امداد می نماید. مجدداً تیر دیگری به دهان او زده از پشت سر او خارج و فوراً فوت می نماید. و طبق صورت مجلس تنظیمی آثار تیرهای مزبور که در بدن و سر او مشهود و آثار کشیدن بدن او روی زمین در پشت کتف نامبرده معلوم بوده است. و آقای عسگری از کارگران شرکت نفت به محض شنیدن صدای تیر به امداد وی آمده ولی جرأت پیش رفتن را نکرده، هندیها پس از چند دقیقه جسد مقتول را برده و بر سر راه انداخته و می روند. سپس سربازان انگلیسی نعش مقتول را با ماشین به بهداری جندی شاهپور حمل می کنند و با انجام تشریفات قانونی جسد دفن می شود و دو برگ صورت مجلس واقعه به پیوست تقدیم می دارد. رئیس ناحیه ژاندارمری خوزستان و لرستان سرهنگ شمس ملك آراء».

محکومیت سرباز آمریکایی در دادگاه ارتش

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
اداره سر کلانتری
تاریخ ۲۴/۲/۲۰ شماره ۱۶۵۶/۸۵۴۹

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۹۸۱۰ کلانتری ۲ ذیلاً معروض می گردد. مراتب نیز به دژبان نیروی دول متحده آمریکا اعلام گردیده است.

ساعت ۲۲ روز ۱۴ ماه جاری کلانتر که در بازرسی بخش بوده در سر چهارراه سعدی مشاهده می نماید یك نفر از سربازان نیروی آمریکا در حال فرار و چند نفر ایرانی او را دنبال، بوسیله مأمور دژبان نیروی آمریکا سرباز مزبور را متوقف و معلوم گردیده نام او «دانیل» و در آن موقع حسین فرزند ابراهیم اهرابی کارمند وزارت دارایی ساکن خیابان بوذرجمهری کوچه معیر کاشی شماره ۴۳ در حالیکه از بینی او خون جاری و زیر هر دو

چشمش متورم بوده، در آنجا حاضر و دادخواهی نموده از کافه رستوران آستارا خارج (که) سرباز مذکور بمعیت چند نفر از رفقایش جلو ما را گرفته و با بوکس، بدون جهت به صورتم زده و فرار کردند. علیهذا مأمورین دژبان نیروی آمریکا سرباز نامبرده را جلب و بنا به تقاضای مأمورین مذکور دادخواه بمعیت سرپاسبان ۳ کاتبی برای تسلیم دادخواست به اتفاق آنها به دژبانی آمریکا اعزام و مطابق بازجویی که بعمل آمده دادخواهی حسین اهرابی تأیید و جهت تعیین مدت درمان با یادداشت به بهداری شهربانی فرستاده شده، مدت معالجه موکول به معاینه ثانوی گردیده است. مراتب استحضاراً عرض شد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی»

● «با استحضار از مفاد نامه شماره ۱۶۵۶/۸۵۲۹ - ۲۴/۲/۲۰ راجع به مضروب نمودن ابراهیم اهرابی کارمند وزارت دارایی توسط سرباز آمریکایی قدغن فرمائید اقدامات لازم بعمل آورده و نتیجه را اطلاع دهید - وزیر کشور».

● «وزیر کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۴/۴/۴ شماره ۲۸۱۸/۱۲۰۷۵

وزارت کشور - معطوفاً بمرقومه شماره ۱/۱۰۷۹۳/۲۳۶۰-۲۴/۳/۲ راجع به مضروب شدن ابراهیم اهرابی کارمند وزارت دارایی از طرف سرباز آمریکایی رونوشت ترجمه نامه جوابیه دژبانی - نیروی دول متحده آمریکا در تهران لفاً تقدیم می گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی

رونوشت نامه دژبانی آمریکا

(ریاست اداره سرکلانتری - عطف به نامه شماره ۶۱۵۶/ب مورخه ۱۲ مه ۱۹۴۵ و یك طغری نامه شماره ۵۱۰۸/ب مورخه ۳۱ مه ۴۵ موضوع استعلام راجع به حسین فرزند ابراهیم اهرابی تبعه ایران که در تاریخ چهارم مه ۴۵ مورد تصادم و حمله یکنفر سرباز آمریکائی قرار گرفته است اشعار میدارد که این قضیه در خیابان لاله‌زار جنب کافه آستارا بوقوع پیوسته است. ضمناً طبق سوابق موجود پس از وقوع قضیه بلادرنگ موضوع از طرف مأمورین دژبانی تحت تعقیب و رسیدگی قرار گرفته است. مسئله مصادف و

زدوخوردهائیکه طی اظهارات شهود به آن اشاره شده است مورد توجه قرار گرفته، اینك از طرف دادگاه ارتش که به سرباز نامبرده اعلام جرم شده است بدینوسیله بدادخواه اعلام می گردد چون مجرمیت سرباز آمریکائی از طرف دادگاه ارتش تأیید و ابرام شده است. بنابراین هیچگونه دعاوی از طرف شاکی در این زمینه پذیرفته نشده و این قضیه مسکوت تلقی خواهد شد. امضاء ـ دژبانی نیروی آمریکا».

ورود فرماندهٔ قوای متفقین به «کازرون»

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

شماره ۱۹۰/۳۶۳۴/۷۰۵۴

تاریخ ۲۴/۲/۲۳

وزارت کشور ـ محترماً پیرو شماره ۳۶۶۳/ج ـ ۲۴/۲/۱۷ معروض می دارد گزارش ناحیه ژاندارمری فارس به استناد گزارش گروهان کازرون حاکی است فرماندهی قوای متفقین نیم ساعت بعدازظهر روز ۲۴/۱/۲۷ به کازرون وارد و بعدازظهر حرکت و ضمناً از وضعیت ژاندارمری کازرون اظهار قدردانی نموده‌اند.

فرماندار ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه».

زدو خورد با سربازان آمریکایی در خیابان سعدی

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵

رونوشت نامه دژبانی آمریکا

(عطف بنامه شماره ۲۰۶۴/۱۲۶۰۵ مورخه ۲۹ ما مه ۱۹۴۵ راجع به محمدعلی هادی که مورد حملات سه نفر سربازان آمریکائی قرار گرفته است اشعار میدارد: بطوریکه از جریان تحقیقات مستفاد میگردد در تاریخ چهاردهم مه ۱۹۴۵ (برابر ۲۴ اردیبهشت

۱۳۲۴) نزاعی بین سه تن از سربازان آمریکائی و یك عده از ایرانیان در خیابان سعدی روی داده است. سربازان مذکور مدعی هستند که افراد ایرانی به یکی از آنها حمله‌ور شده و بالنتیجه مبلغ معتنابهی وجوهات او را ربوده‌اند، ولی اظهارات شهود و عناصر ایرانی در این مورد با یکدیگر متناقض میباشد. از نظر مغایرت و منقصت [1] به اهمیت قضیه این اداره نتوانسته است کاملاً علل و موجبات این حادثه ناگوار را تشخیص نماید و روی همین اصل هیچگونه اقداماتی به عمل نیامده است. شما مطمئن باشید از اینکه هیچگاه این فرماندهی نسبت به حدوث این سانحه غمض عین [2] نخواهد کرد به مجرد اینکه دلایل قوی راجع به ثبات مجرمیت سربازان مورد بحث بدست بیاورد، مسلماً تنبیهات انضباطی شدید نسبت به آنان اعمال خواهد نمود. امضاء دژبانی نیروی آمریکا).

از نظر ریاست اداره سرکلانتری می گذرد».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

سرکلانتری

تاریخ ۲۴/۴/۱۳

شماره ۲۹۳۵/۱۶۳۶۷

وزارت کشور

در تعقیب گزارش شماره ۲۰۶۴/۱۲۶۰۵ ـ ۲۴/۳/۱۰ راجع به مضروب شدن محمدعلی پسر هادی از طرف سه نفر سربازان نیروی آمریکائی، رونوشت ترجمه نامه جوابیه دژبانی نیروی دول متحده آمریکا در تهران لفاً تقدیم میگردد.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

● «۲۴/۵/۱ ـ سابقه ضمیمه گردید. اقدامی به نظر نمیرسد، بایگانی شود ـ کفیل اداره سیاسی».

---

۱. بی توجهی ـ بی اعتنایی

۲. چشم‌پوشی ـ گذشت و بخشش

تصادف اتومبیل نیروی شوروی در میدان ۲۴ اسفند[1]

□ «وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

تاریخ ۲۴/۲/۹

شماره ۲۰۳۵/۲۰۳

وزارت کشور

عطف بنامه شماره ۶۰۵۸ـ۴۸۴۳۵ مورخ ۲۳/۸/۷ راجع به تصادف اتومبیل شوروی به اتومبیل شماره ۶۰۱۵ ارتشی در میدان ۲۴ اسفند اینک عین یادداشت واصل از سفارت کبرای شوروی برای اطلاع در زیر درج میگردد:

(سفارت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران تعارفات خودرا به وزارت امور خارجه تقدیم و در پاسخ یادداشت شماره ۲۸۶۳۵/۳۳۳۸ مورخ ۱۵ فوریه ۱۹۴۵ با کمال احترام اشعار میدارد که طبق خبرهائیکه از مقامات صلاحیتدار واصل گردید اتومبیل ارتش ایران به رانندگی گروهبان سیدمحمد که به سرعت زیاد در حرکت بوده با اتومبیل شوروی که متوقف بوده است برخورد نموده و در نتیجه به هر دو اتومبیل صدمه وارد آمده است.

بنا به شرح بالا ادعای پرداخت زیان را که در یادداشت نامبرده در فوق اشعار گردیده است نمیتوان اساسی تلقی نمود). خواهشمند است دستور فرمائید مراتب را به اشخاص ذیعلاقه اطلاع بدهند. معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

● «رونوشت عطف بشماره ۵۰۱۰۳ مورخه ۲۳/۱۰/۶ برای اطلاع اداره کل شهربانی ارسال میشود ـ وزیر کشور».

تقاضای اخذ قیمت ذغال سنگ از قوای شوروی

□ «شرکت نسبی محمدحسین احمدی و شرکاء طهران

---

۱. میدان انقلاب

واردات، صادرات، حق‌العملی، بهره‌برداری معادن.

خیابان بوذرجمهری - سرای سعدی

عنوان تلگرافی: فروغ

شماره ثبت ۱۷۴۸ تلفن ۶۰۵۴

تاریخ ۱۳۲۴/۲/۲۵ شماره ۱۰۹

وزارت محترم کشور - پیرو نامه ۹۲-۱۳۲۴/۲/۳ محترماً اشعار می‌دارد طبق اطلاع واصله از طرف نمایندهٔ شرکت در قزوین مجدداً شورویها یك کامیون ذغال سنگ برده‌اند که با فقرات قبلی یك چرخ و سه ماشین می‌شود. خواهشمند است اقدام عاجلی برای اخذ وجه مقداری که برده‌اند و جلوگیری از بردن آنها بفرمایند. چنانچه احتیاج به ذغال دارند رسماً برای خرید و بستن قرارداد حاضر شوند. با احترامات فائقه: شرکت نسبی محمدحسین احمدی و شرکاء. محمدحسین احمدی - رضاقلی محرم‌زاده».

● «دیروز اقدام و به وزارت خارجه نوشته شد. باید منتظر جواب بود ۲۴/۳/۱».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۱۰۵/۱۰/۱-۲۴/۳/۶ شماره خصوصی ۱۸۶۸ تاریخ تحریر ۲۴/۲/۲۹ تاریخ خروج ۱۳۲۴/۳/۵

وزارت امور خارجه - رونوشت نامه شماره ۹۲-۲۴/۲/۲۵ شرکت نسبی محمدحسین احمدی و شرکاء طهران تلواً ارسال می گردد. خواهشمند است دستور فرمائید با توجه به مفاد آن اقدامات لازم بعمل آورده و نتیجه را به این وزارت اطلاع دهند.

کفیل اداره سیاسی - وزیر کشور ۲۴/۲/۲۹».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۳۰۱۱ شماره خصوصی ۱۱۷۷۳/۱-۲۴/۳/۲۴

تاریخ تحریر ۲۴/۳/۹

فرمانداری قزوین - رونوشت دو فقره نامه شرکت نسبی محمدحسین احمدی و شرکاء راجع به مقداری ذغال سنگ متعلق به شرکت که مأمورین شوروی حمل نموده‌اند.

و مطالبه قیمت آن تلواً ارسال شده، قدغن فرمائید جریان موضوع را با اقدامی که از طرف فرمانداری برای رفع شکایت بعمل آمده است اطلاع دهند. کفیل اداره سیاسی - وزیر کشور».

● «وزارت کشور

ویس قنسولگری دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در قزوین - بازگشت به نامهٔ شماره ۲۰۵ بیست ودوم ماه مه ۱۹۴۵ موضوع جلب نظر ریاست پادگان ارتش سرخ در قزوین نسبت به شکایات شرکت نسبی محمدحسین احمدی و شرکاء راجع به ذغال‌سنگ که‌وسیله کامیونهای ارتش سرخ حمل گردیده است.

اینك نیز شرکت نامبرده وسیله وزارت کشور تجدید شکایت نموده، خواهشمندم قدغن فرمایید در اعلام نظر به ریاست پادگان ارتش سرخ تسریع گردد تا پاسخ مرکز داده شود - فرماندار شهرستان قزوین، ۱۴۷۸_۲۴/۳/۲۱».

رونوشت بالا معطوفاً به مرقومه شماره ۱/۱۱۷۷۳/۳۰۱۱ _ ۲۴/۳/۱۴ به وزارت کشور تقدیم و به عرض می‌رساند قبلاً رسیدن مرقومه وزارتی از طرف فرمانداری به شرح نامه‌های شماره ۹۹۴_۲۴/۲/۲۵ و ۸۶۳_۲۴/۲/۱۸ وسیله ویس قنسولگری اتحاد جماهیر شوروی نسبت به شکایت شرکت مزبور اقدام گردیده و از طرف قنسولگری شکایت را برای اظهارنظر به رئیس پادگان ارتش سرخ در قزوین داده‌اند و حال پس از رسیدن پاسخ قطعی نتیجه را در ثانی بعرض می‌رساند. فرماندار شهرستان قزوین ۲۴/۳/۲۹».

محمولات شوروی در راه همدان - بروجرد

□ وزارت امور خارجه

شماره ۲۵۵۹

تاریخ ۱۳۲۴/۲/۱۷

وزارت کشور - طبق نامه شماره ۲۹۷۱/۴۹۸۴۸ مورخه ۱۳۲۴/۲/۹ متضمن گزارش فرماندار ملایر راجع به اینکه اغلب از رانندگان اتومبیل‌های حامل محمولات

شوروی دربین راه همدان به بروجرد و بالعکس قبول مسافر نموده و در جلوی پاسگاههای شهربانی برای بازرسی به هویت مسافرین توقف نمی‌نمایند. با نماینده سفارت کبری شوروی مذاکره شد. نامبرده اظهار داشت در این خصوص اقدام می کنیم، ولی چون قرار شده است که از این به بعد با هر دسته از کامیونها یك گارد شوروی هم برود قطعاً دیگر از این قبیل اختلافات به میان نخواهد آمد. معاون کل وزارت امورخارجه ـ محمدعلی همایون جاه».

تصادف اتومبیل نیروی شوروی در میدان سپه

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره آگاهی

تاریخ ۲۴/۲/۳۰

شماره ۳۳۵۴/۱۳۰۵۵

وزارت کشور ـ طبق گزارش شماره ۱۴۵۴ـ۲۴/۲/۲۲ کلانتری بخش ۳ ساعت ۹/۳۰ صبح روز ۲۴/۲/۲۰ اتومبیل شماره ۷۱۷۰۳ـب نیروی شوروی که راننده آن شناخته نشده است، موقعیکه از میدان سپه[1] وارد خیابان فردوسی شده،به حسین رحمتی چوب رخت فروش، فرزند علی، ساکن دکان چوب فروشی علی اصغر، واقع در چهارراه سیدعلی تصادف نموده، دست و صورت اومجروح میگردد و از طرف بهداری شهربانی مدت درمان نامبرده بدون عوارض بعدی ده روز تعیین گردیده است.

رئیس شهربانی کل کشور ـ «سرتیپ ضرابی».

● «وزارت کشور

اداره آگاهی

تاریخ ۲۴/۳/۱۷

۱. میدان امام خمینی

شماره ۴۷۰۳/ن

اداره کل شهربانی ـ عطف به شماره ۳۳۵۴/۱۰۳۵۵ ـ ۲۴/۲/۳۰ موضوع تصادف اتومبیل نیروی شوروی با حسین رحمتی درابتدای خیابان فردوسی، قدغن فرمائید که ضمن ارسال گزارش تصادفات، از اقداماتی که از طرف آن بهداری با مقامات متفقین و یا ارسال پرونده به دادسرای تهران بعمل آمده وزارت کشور را مطلع نمایند ـ وزارت کشور».

نبرد با اشرار مسلح و تقاضای نشان رشادت برای استوار گروهان ژاندارمری گنبد

□«مورخه ۲۴/۲/۳۰

طبق اطلاع واصله یکنفر افسر شوروی که مأمور تعقیب سارقین و متواریان شوروی بوده، بوسیله مأمورین شوروی به ژاندارم سوار شماره ۱۰۴۴۸ باباجان فرزند چانلی شهرت بدراق ابلاغ نموده که میبایستی در ظرف ۴۸ ساعت پسر خود را موسوم به دردی قلیچ، بمعیت سه نفر از سربازان شوروی رفته و دستگیر و به مأمورین شوروی تحویل نماید. ژاندارم نامبرده ناچاراً بدون اطلاع به دسته مربوطه‌اش در تاریخ ۲۴/۲/۳۰ به اتفاق سه نفر سرباز شوروی جهت دستگیری پسرش حرکت، بالنتیجه در سالمه ۲۴/۲/۳۰ در کوههای ای تمر، در بین راه به ۶ نفر سارقین مسلح تصادف، پس از زد و خورد و مضروب ۲ تیر فشنگ ژاندارم نامبرده در اثر اصابت تیر از روی ناف شکم و از مغز کله سرباز شوروی مقتول می گردد. چون پزشك در محل وقوع و اطراف قراء مجاور وجود نداشت، ژاندارم و سرباز شوروی مقتول را دفن و این صورت مجلس در حضور امضاء کنندگان زیر در ۶ نسخه تنظیم گردید:

ژاندارم امامقلی فرزند حیدر قوچین قلی برادر ژاندارم مقتول باباجان ۴ پلنگ ـ ملاخدر ـ ملاحسن حاجی».

● شرح ماجرا:

«آقای فرماندار شهرستان گرگان.

پاسخ نامه شماره ۲۷۸۳ـ۲۴/۴/۳۰ جریان قضیه بشرح زیر بوده است:

در تاریخ ۲۴/۲/۲۹ چند نفر از سربازان شوروی که در دشت گرگان مأمور تعقیب و دستگیری فراریان خود بوده‌اند به پاسگاه مرزی ژاندارمری چات از دسته کرند گروهان گنبد وارد و به مسئول آن پاسگاه که ژاندارم ترکمن باباجان فرزند جامنقلی شهرت بدراق بوده شفاهاً ابلاغ می‌نمایند که دردی قلیچ که پسر ژاندارم نامبرده بوده جزو دسته اشرار و متواریان شوروی شده، باید در دستگیری پسر خود با ما تشریك مساعی نمائید. ونظر به اینکه پسر ژاندارم باباجان که همان دردی قلیچ باشد متهم بسرقت مسلح و فراری بوده، لذا باباجان ژاندارم هم جهت دستگیری پسر خود با سربازان شوروی طبق تقاضای آنها به محلهای مورد سوءظن عزیمت در تاریخ ۲۴/۳/۳۰ نامبردگان غفلتاً از میان نیزاری مورد شلیك چند تیر از طرف دزدان که در آنجا مخفی شده‌اند گردیده، درنتیجه ژاندارم، باباجان و یك نفر از سربازان شوروی مقتول می‌گردد اسلحه و مهمات ژاندارم مقتول تحویل قسمت مربوطه شده و مراتب نیز در همان موقع به هنگ ژاندارمری مازندران واداره کل ژاندارمری گزارش شده است. معاون هنگ و سرپرست گردان گرگان سرگرد پولادین».

زندانیان بازداشتگاه ۵۰۰ تختخوابی متفقین و تقاضاهایشان

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

خیلی محرمانه است.

جناب آقای نخست وزیر ـ محترماً بعرض میرساند در تاریخ ۲۴/۳/۱ که آقای رکن‌الملك حکیمی برای اندرز دادن و ساکت کردن بازداشتیها به بازداشتگاه پانصد تختخوابی رفته بودند، بازداشتیهای مزبور از ایشان مستدعیاتی نموده‌اند که ذیلاً معروض میدارد:

۱ـ اجازه داده شود هریك برای کارهای شخصی و ضروری در هفته یکمرتبه به خارج بروند.

۲ـ بازداشتیهای مستخدم دولت باستثنای مأمورین شهربانی و ارتش بطوریکه تا آخر

اسفندماه از حقوق استفاده نموده‌اند، از اول فروردین ۱۳۲۴ نیز تمام حقوق آنها پرداخت گردد.

۳ـ چون در سال ۱۳۲۳ استدعا شده بود به بازداشتیهای غیرمستخدم کمک معاش داده شود و به چند نفر آنها وجوهی از طرف دولت داده شد، ولی به ۹ نفر آنها وجهی داده نشده است، نسبت به آنها نیز عطف توجهی بشود و همچنین از اول سال ۱۳۲۴ به کلیه آنها کمک معاش اعطا گردد که از حیث معاش عائله راحت شوند.

۴ـ مهندس عباس باستانی از بازداشت‌شدگان که در مدت بازداشت پدر و مادرش فوت نموده و زندگانی او بکلی مختل شده، قبلاً چهارده هزار ریال بنام او داده شده، ولی بواسطه ناقابل بودن آن قبول ننموده است، استدعا نموده‌اند لااقل در حدود چهل هزار ریال باو داده شود.

آقای حکیمی مقتضی دانستند مراتب از طرف شهربانی کل کشور هم گزارش شود عریضه تقدیمی عباس باستانی و صورت بازداشتیهای مستخدم و غیرمستخدم و اشخاصیکه در سال ۲۳ وجوه به آنها پرداخت گردید و اشخاصی هم که تاکنون وجهی به آنها داده نشده است، تفکیکاً به پیوست تقدیم می‌شود، مستدعی است امر و مقرر فرمائید از اقدامیکه نسبت به عرایض بازداشتیها بعمل خواهد آمد شهربانی کل کشور را آگاه سازند. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

● «وزارت دارائی

تاریخ ۱۳۲۴/۲/۱۶ شماره ۴۴۶۱ـ۲۵۶۷/۵۵

وزارت کشور ـ موضوع: هزینه اعاشه تحت نظریها

در جواب نامه شماره ۱۷۱۷/۱۴۵۴ بتاریخ بیست و هشتم فروردین ماه ۱۳۲۴ اشعار میدارد: از نظر فوریت امر پیشنهاد پرداخت هزینه اعاشه سال ۱۳۲۴ تحت نظریها طی نامه شماره ۱۲۸۵/۵۵ـ۲۵۱۹ بتاریخ بیست وهشتم فروردین ماه ۱۳۲۴ به هیئت وزیران فرستاده شده است ـ وزیر دارائی:

● صورت سیاهه بازداشتیهای مستخدم دولت

شماره ردیف	نام و نشان	شغل	ملاحظات
۱	آقای علی هیئت	کارمند وزارت دادگستری	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق انتظار خدمت گرفته
۲	آقای موسوی زاده	کارمند وزارت دادگستری	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق انتظار خدمت گرفته
۳	آقای حسین مستشاری	کارمند شهرداری رضائیه	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق انتظار خدمت گرفته
۴	آقای جواد علی آبادی	کارمند دارائی	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق انتظار خدمت گرفته
۵	آقای حسین زاهدی	کارمند پست و تلگراف	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق انتظار خدمت گرفته
۶	آقای نورالله لارودی	کارمند خواربار دارائی شیراز	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق نگرفته است
۷	آقای بیوك فتحی	کارمند خواربار دارائی رضائیه	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق نگرفته است
۸	آقای مهدی قاسم زاده	کارمند حفاظت اموال دارائی	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق نگرفته است
۹	آقای محمدعلی صدیق	کارمند پیشه و هنر	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق نگرفته است
۱۰	آقای اسماعیل اشرف	کارمند راه آهن	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق نگرفته است
۱۱	آقای ویکتور باکوپ	کارمند راه آهن	از فروردین ۱۳۲۴ حقوق نگرفته است
۱۲	علی اکبر کمیلی	کارمند پست و تلگراف	از اول بهمن ۱۳۲۳ حقوق نگرفته است.
۱۳	آقای مهندس احمد اکبری	کارمند دارو خانه ارتش	از بدو توقیف وجهی باو داده نشده.
۱۴	حسن قراگزلو	کارمند دارائی	از بدو توقیف وجهی باو داده نشده.

● صورت سیاهه بازداشتیهائی که در سال ۱۳۲۳ کمك معاش به آنها داده نشده است

شماره ردیف	نام و نشان	شغل	ملاحظات
۱	خاچاطور گریگوریان		
۲	حسن ابراهیم خانی	شوفر	
۳	سیدجعفر فیض بخش		
۴	ابراهیم سپهر	وکیل سابق دادگستری	
۵	دکتر عباس معانی	دکتر	
۶	عبدالصمد فقیه		

● *صورت سیاهه بازداشتیهائیکه در سال ۲۳ کمك معاش برای آنها تقاضا، ولی وجهی بآنها داده نشده است*

شماره ردیف	نام و نشان	شغل	ملاحظات
۱	مهندس عباس باستانی	مهندس	
۲	علی گل محمدی	بنگاه معاملات اتومبیل	
۳	اژدر قورتالان	منشی تجارتخانه	
۴	مصطفی صمدی	آشپز	آزاده شده است
۵	علی آذر تکلین		
۶	ارداشس بابالیان	دکتر	
۷	آندریانس اوهانیان		
۸	واهان کالوسیان		
۹	خاچیك ملکومیان	کارمند زینگر	فعلاً مبتلا به مرض سل و در آسایشگاه شاه آباد تحت نظر مأمور بستری است

● *صورت بازداشتیهائیکه دارای شغل آزاد و وجهی بآنها داده نشده است*

شماره ردیف	نام و نشان	شغل	ملاحظات
۱	جوادبوشهری	ملاك	
۲	منصوراعلم	مدیر سابق شرکت اختیف	
۳	احتشام الدوله قراگزلو	ملاك	
۴	محمدرضا خلعتبری	ملاك	
۵	حسین نیوندی	کارمند ایران تور	
۶	دکتر رضی اسلامی	دکتر	
۷	حسین کیهانی		
۸	احمد نامدار		
۹	حسین امیر شرفی بدر	مدیر تختخواب سازی بدر	
۱۰	نقیب زاده طباطبائی مشایخ	وکیل دادگستری	
۱۱	حبیب الله نوبخت	نماینده سابق مجلس	
۱۲	مانوك مارتین	مدیر داروخانه	
۱۳	عبدالحمید منوچهر شیرازی	وکیل سابق دادگستری	مشارالیه دارای چهل و سه نفر عائله است

تقاضای الغای حکومت نظامی تهران و آزادی زندانیان

□ «وزارت کشور

استانداری سوم

رونوشت تلگراف

تهران، نخست وزیری ـ رونوشت وزارت جنگ، رونوشت مجلس شورای ملی، رونوشت وزارت دادگستری، رونوشت کمیته مرکزی حزب توده ایران، رونوشت شورای متحده مرکزی، رونوشت نامه رهبر، رونوشت نامه مردم، رونوشت آژیر، رونوشت داد، رونوشت دماوند، رونوشت توسط فرمان بجراید جبهه آزادی. هزاران شکر که جنگ خاتمه یافت و یك شکر هم برای این که بهانه دولت برای ادامهٔ حکومت نظامی تهران قطع گردید. امروز در متینگ عمومی که بمناسبت خاتمه جنگ دعوت شده با حضور بیست وپنج هزار نفر این قطعنامه تصویب شد و مردم با نهایت بی‌صبری منتظرند که الغاء حکومت نظامی اعلان شود تقاضا می‌نمایند نسبت به کلیه زندانیانی که بعد از حادثه شهریور بمناسبت اغتشاشات کلی زندانی شده‌اند و اغلب آنان دهقانند، عفو عمومی داده شود. از طرف اشتراك کنندگان در متینگ ـ امضاء».

● «وزارت کشور

استانداری سوم

شماره ۹۳۳

تاریخ ۲۴/۳/۳

استانداری محترم استان سوم ـ نظر به این که تاکنون از طرف دولت اقدامی درمقابل تلگرافی که رونوشت به پیوست ارسال می‌گردد نشده و جنابعالی نیز از موضوع تلگراف مزبور که مخابره شده مستحضر هستند، لذا با ارسال رونوشت تلگراف به موضوع توجه فرموده رسیدگی و اقدام مؤثر فرمایند.

حزب توده ایران، تشکیلات ایالتی آذربایجان ـ پادگان».

● «رونوشت برابر اصل است».

● «وزارت کشور

استانداری سوم
شماره ۲۷۵۰
تاریخ ۲۴/۳/۱۳
وزارت کشور ـ اداره سیاسی

رونوشت نامه حزب توده ایران و ضمیمه آن برای استحضار تلواً ایفاد نظریه استانداری هم نسبت به انجام تقاضایی که نموده‌اند موافق است و عقیده‌مندم در صورتی که امکان داشته باشد و قانون اجازه بدهد محبوسینی که گناه و تقصیر آنها قابل اغماض است از بازداشتگاه خارج شوند، موکول بنظر مبارك است. کفیل استانداری استان سوم ـ نیکجو»

● «وزارت کشور
اداره سیاسی
تاریخ ۱۳۲۴/۵/۱
شماره ۴/۲۱۵۶۴/۳۳۲۹

نخست وزیری ـ از استانداری سوم رونوشت تلگرافی که از طرف اهالی بعنوان مقام نخست‌وزیری مخابره گردیده و ضمن آن تقاضا شده است که حکومت نظامی الغاء و کسانیکه بعد از حادثه شهریور در اثر اغتشاشات زندانی شده‌اند آزاد بشوند، ارسال داشته‌اند.

رونوشت نامه مزبور تلواً برای مزید استحضار تقدیم میشود. متمنی است مقرر فرمایند از هر تصمیمی که دراین خصوص اتخاذ فرموده‌اند وزارت کشور را مستحضر سازند».

● «وزارت کشور ـ به استانداری سوم بنویسید موضوع الغاء حکومت نظامی تحت مطالعه است و همین که مقتضیات آن مرتفع گردید، فوراً الغاء خواهد شد. و راجع به استخلاص بازداشت‌شدگان به جز مواردی که یازده نفرند همه متخلص شده‌اند و چند نفر هم در همین روزها آزاد خواهند شد. ۲۴/۵/۱۴».

●«وزارت کشور
شماره عمومی ۳۵۷۶/م

شماره خصوصی ۳۳۲۹
تاریخ ۲۴/۵/۲۰
استانداری سوم ـ به استحضار از مفاد گزارش شماره ۲۷۵۰ مورخه ۲۴/۳/۱۳ موضوع رونوشت تلگرافی که از طرف عده‌ای از اهالی به عنوان نخست‌وزیر معروض گردیده اشعار می‌دارد: موضوع الغاء حکومت نظامی تحت مطالعه است و وقتی که مقتضیات آن مرتفع گردید فوراً الغاء خواهد شد راجع به استخلاص بازداشت شدگان، جز عده معدودی که یازده‌نفرند همه متخلص شده‌اند و چند نفر هم در همین روزها آزاد خواهند شد ـ از طرف ـ وزیر کشور».

کتك زدن درشکه‌چی توسط سربازان آمریکایی

□ «وزارت کشور
شماره عمومی ۱۶۰۳ شماره خصوصی ۲۵۹۲ تاریخ ۲۴/۳/۶
محرمانه.
گزارش شهربانی کل کشور.
معطوفاً خلاصه اتفاقات مهم مربوط به ۲۴ اردی‌بهشت، قدغن فرمایند قسمت پنجم موضوع کتك کاری‌های امریکایی‌ها، چگونگی را دقیقاً گزارش دهند، کفیل اداره سیاسی ـ از طرف وزیر کشور».

● «از قسمت پنجم رونوشت تهیه شود و برای دادگاه ارسال شود ۲۴/۴/۳۰.

(رونوشت قسمت ۵ از گزارش روزانه مورخه ۴/۳/۲۵):

۵. استوار اعتمادی مأمور دژبان به کلانتری بخش ۲ گزارش داده است در ساعت ۲۰ چند نفر سرباز آمریکایی در خیابان پهلوی یکنفر درشکه‌چی را کتك میزده و چون محمدعلی نام شیشه‌بر بقصد تماشا جلو رفته، یکی از سربازان مزبور او را هم کتك زیادی میزند که بیهوش میشود. مراتب به دژبانی نیروی آمریکا اطلاع داده شد. مأمورین در محل حاضر، سرباز مرتکب را جلب و محمدعلی مزبور که مجروح شده بود را به بیمارستان اعزام و قضیه زیرپیگرد میباشد».

آزادی مخالفان متفقین به شرط امضای تعهدنامه

□«وزارت امور خارجه

شماره ۱۳۰۹

تاریخ ۱۳۲۴/۳/۷

جناب آقای نخست وزیر سفارت کبرای انگلستان طی یادداشت شمارهٔ ۲۷۷ـ ۱۳۲۴/۳/۳ اطلاع می‌دهد که مقامات صلاحیت‌دار متفقین موافقت نموده‌اند ۱۷ نفر بازداشت شدگان زیر آزاد شوند، به شرط اینکه تعهدنامه‌ای دائر بر اینکه در هیچگونه فعالیتی برعلیه منافع ایران و متفقین شرکت نخواهند نمود امضاء نمایند:

۱ـ حسین زاهدی

۲ـ منصور اعلم

۳ـ سرهنگ حسن بقائی

۴ـ حسن ابراهیم خانی

۵ـ علی اکبر کمیلی

۶ـ سرهنگ حسین مهین

۷ـ محمدعلی صدیق

۸ـ سرهنگ نصرالله اقصی

۹ـ سیدجعفر فیض بخش

۱۰ـ سرگرد ابوالقاسم جهان بیگلو

۱۱ـ نصرالله رفعت

۱۲ـ عباس باستانی

۱۳ـ سرهنگ مهدی بهرامی

۱۴ـ سرهنگ محمود جهان بیگلو

۱۵ـ حبیب‌الله کلتاش

۱۶ـ عبدالرحیم صادقی

۱۷ـ نورالله لارودی

متمنی است دستورات لازم به مأمورین مربوطه صادر و از نتیجه وزارت امور خارجه را مطلع فرمایند.

رونوشت به ادارهٔ کل شهربانی و وزارت کشور ارسال گردیده است.

وزیر امور خارجه».

● «نخست‌وزیر

شماره ۹۶۳

تاریخ ۱۳۲۴/۳/۸

وزارت کشور ـ وزارت امور خارجه اطلاع داده‌اند که مقامات مربوطه با آزادی ۱۷ نفر بازداشت شدگان به شرح زیر:

۱ـ حسین زاهدی

۲ـ منصور اعلم

۳ـ سرهنگ حسن بقائی

۴ـ حسن ابراهیم‌خانی

۵ـ علی اکبر کمیلی

۶ـ سرهنگ حسین مهین

۷ـ محمدعلی صدیق

۸ـ سرهنگ نصرالله افتضی

۹ـ سیدجعفر فیض بخش

۱۰ـ سرگرد ابوالقاسم جهان بیگلو

۱۱ـ نصرالله رفعت

۱۲ـ عباس باستانی

۱۳ـ سرهنگ مهدی بهرامی

۱۴ـ سرهنگ محمود جهان بیگلو

۱۵ـ حبیب‌الله کلتاش

۱۶ـ عبدالرحیم صادقی

۱۷ـ نورالله لارودی

موافقت نموده‌اند، مشروط بر اینکه تعهد نمایند در هیچگونه فعالیتی بر علیه منافع ایران و متفقین شرکت نکنند.

دستور فرمائید هر چه زودتر تعلیمات لازمه جهت استخلاص نامبردگان به مأمورین مربوطه صادر نموده و نتیجه را اطلاع دهند ـ نخست وزیر».

دستگیری و تبعید مخالفان به دستور قوای شوروی

□ «وزارت کشور

ادارهٔ سیاسی

محرمانه

شماره ۲۷۴۷ مورخه ۲۴/۳/۸ در تعقیب بخشنامهٔ شماره ۱۸۱ اشعار می‌شود در مواردیکه مقامات خارجی تقاضای بازداشت یا تبعید اشخاص را می کنند، باید استانداران یا فرمانداران شهرستانها، در درجه اول شخصاً با مقامات صلاحیتدار خارجی مذاکره و مشکلات را حل نمایند.

اشخاصی را که تقاضای توقیف یا تبعید آنها می‌شود اگر در حدود مقررات قانون تعقیب اشخاص بدسابقه و شرور قابل تعقیب باشند، طبق مقررات باتهام آنها در کمیسیون رسیدگی و درصورت محکومیت به حبس یا تبعید و موافقت وزارت کشور، در تبعید یا بازداشت قانونی متهم اقدام شود. همچنین اگر مطابق قوانین عمومی عمل نسبت به این اشخاص جرم است، می توان از مجرای محاکم صلاحیتدار اقدام و تعقیب و درصورت محکومیت، بحبس یا تبعید اقدام نمود. ولی چنانچه اشخاصیکه تقاضای تبعید یا توقیف آنها می‌شود، درصورت ثبوت مجازات آنها حبس یا تبعید باشد موضوع را با مقامات صلاحیتدار خارجی در محل مذاکره و تذکر لازم بدهند که برخلاف مقررات و قوانین جاریه کشور نمی‌توان به بازداشت یا تبعید اشخاص مبادرت نمود. و یا با مذاکرات حضوری رفع مشکلات را نموده، مقامات خارجی را قانع سازند. هرگاه از مذاکره با مقامات صلاحیتدار خارجی در محل نتیجه حاصل نشد و اقناع آنها میسر نگردید، جریان امر را

فوری بمرکز اطلاع بدهند تا بوسیله وزارت امورخارجه موضوع از مجرای سیاسی در مرکز حل و تصفیه شود. وزیر کشور».

● «وزارت کشور

استانداری چهارم

محرمانه ـ مستقیم

شماره ۳۴۰

مورخه ۲۴/۵/۲۰

وزارت کشور برابر گزارش تلگرافی رسیده از شاهپور[۱] عصر روز ۱۶ مرداد فوق‌العاده روزنامه اختر شمال راجع به تخلیه ایران توسط مسافرین به شاهپور رسیده و چندین نفر خوانده‌اند. در نتیجه فرمانده هنگ شوروی با معیت کماندان[۲] شهر از ساعت ۱ تا ۵ صبح اشخاص زیر را از خانه‌های خود به کماندانی جلب کرده:

(۱ـ دکتر سعیدی رئیس بهداری ۲ـ لطفی آذر کارمند دارایی ۳ـ معینی کارمند شهربانی ۴ـ علی بهنیا مخبر روزنامه اطلاعات ۵ـ واعظ‌زاده) را بازداشت کرده، در ساعت ۹ صبح مرخص نموده‌اند. اعلانی از طرف کمیته محلی حزب توده دایر به تکذیب فوق‌العاده روزنامه اختر شمال دایر به تخلیه ایران از نیروهای متفقین منتشر و متینگی نیز از طرف جبهه آزادی کارگران مبنی بر اینکه هرگاه نیروی متفقین از ایران خارج گردند آزادیخواهان مبارزه آغاز خواهند کرد، در بازار وارد شده است. برای استحضار عرض شد. از طرف استاندار چهارم سرهنگ ستاد...[۳]».

● محرمانه اداره سیاسی ـ بعرض جناب آقای نخست‌وزیر و وزارت خارجه رسید».

● «وزارت امور خارجه

شماره ۳۵۹۸

مورخه ۲۴/۷/۲

---

۱. سلماس فعلی

۲. Commandant فرمانده، سرکرده، سرگرد

۳. نام، خوانده نشد.

سفارت کبرای شوروی ـ طبق اطلاعات واصله از وزارت کشور و وزارت جنگ، روز ۱۵ مرداد که موضوع تخلیه ایران از نیروی متفقین توسط روزنامه اختر شمال در تبریز ضمن فوق‌العاده‌ای انتشار یافت، طرف عصر آن روز کماندان شوروی تقاضای جلب مدیر روزنامه را نمودند و فوق‌العاده‌های منتشره در شهر را جمع‌آوری کردند، و صبح روز بعد نیز در شاهپور اشخاص زیر:

۱ـ دکتر سعیدی رئیس بهداری

۲ـ لطفی آذر کارمند دارایی

۳ـ معینی کارمند شهربانی

۴ـ علی بهنیا مخبر روزنامهٔ اطلاعات

۵ـ واعظزاده

که فوق‌العاده روزنامه اختر شمال را بدست آورده و خوانده بودند، از طرف فرمانده هنگ شوروی و کماندانی شوروی از منزلشان بکماندانی جلب و بازداشت شدند و پس از چهار ساعت بازداشت، آنان را مرخص کردند. وزارت امور خارجه از آن سفارت کبری خواهشمند است دستور فرمایند از مقامات شوروی استعلام شود گناه اشخاص نامبرده چه بود که مورد تعقیب واقع و بدون رعایت مقررات و قوانین بازداشت شده‌اند، و لطفاً به مقامات شوروی دستور فرمایند که مبادرت به اقداماتی که با مقررات و موازین قانونی و عهدی[1] وفق نمیدهد ننموده و همچنین باموری که از وظایف مأمورین ایران است نپردازند و از نتیجه اقدامات وزارت امور خارجه رامستحضر فرمایند.

تهران ـ بتاریخ دوم مهرماه ۱۳۲۴ .

رونوشت برای اطلاع وزارت کشور ارسال میشود. وزیر امور خارجه».

● «وزارت کشور

مورخه ۲۴/۷/۲۹

وزارت امور خارجه ـ با عنایت به رونوشت مادهٔ چهار از نامهٔ شماره ۱۱۴۴ مورخه

---

۱. پیمان، قرارداد

۲۴/۳/۵ وزارت خارجه راجع به تنبیه اشخاص در مناطق تحت نفوذ شوروی، قبلاً دستور لازم از طرف آن وزارت به استانداری‌ها و فرمانداریها صادر شده است که از مجرای سفارت شوروی و وزارت امور خارجه اقدام نمایند. اما کسانیکه واقعاً در محل وجودشان موجب نگرانی است و تولید سوء تفاهماتی بین مأمورین ایران و مقامات شوروی می‌نمایند، بهتر است به تشخیص استانداری‌ها از مجرای اداری، نه مجرای قضایی که تشریفات آن بطول خواهد انجامید، یك چندی بنا به مصالح عالیه کشور از محل توقف اصلی دور شوند، تا نظر آن وزارت چه باشد. ۲۴/۷/۹».

● «وزارت امور خارجه

شماره ۴۱۰۹

مورخه ۲۴/۷/۱۸

محرمانه ـ مستقیم

جناب آقای نخست‌وزیر

عطف بنامهٔ شماره ۲۶۹۸ـ۲۴/۶/۲۷ و نامهٔ شماره ۳۰۹۲ـ۲۴/۷/۱۱ باستحضار میرساند که راجع به تبعید اشخاص با سفارت شوروی مذاکره و مکاتبه شده است. میگویند ما دخالتی در تبعید نداریم، فقط کسانی را که مخل آرامش میدانیم، از مقامات مربوطه محل تقاضای تبعید آنان را مینمائیم، دیگر انجام تشریفات امر با مأمورین مربوطه ایران است.

بنابراین مستدعی است دستور فرمائید از وزارت کشور بمأموران ایران دستور اکید داده شود در اینگونه موارد بصرف تقاضای مقامات شوروی اقدامی ننموده، طبق مقررات و موازین قانونی پس از کسب تکلیف از مرکز، در انجام تقاضای مقامات شوروی اقدام نمایند».

ضرب و شتم شاگرد شیشه‌بری توسط سربازان آمریکایی

□ «وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره سر کلانتری

تاریخ ۲۴/۳/۸

شماره ۱۲۶۰۵ـ۶۴

وزارت کشور

گزارش شماره ۲۵۴۶ کلانتری ۲ ذیلاً معروض می گردد. مراتب نیز به اداره دژبانی نیروی آمریکا در تهران اعلام شده است:

ساعت ۲۲/۳۰ روز ۲۴/۲/۲۴ استوار یکم اعتمادی مأمور دژبان بخش ۲ گزارش داد در خیابان سعدی چند نفر از سربازان نیروی آمریکا، محمدعلی نام فرزند هادی شاگرد شیشه‌بر مقیم خیابان خراسان را کتك زده که سرش مجروح شده و سربازان مرتکب فراری، چند نفر رهگذر آنها را تعقیب و در خیابان منوچهری با دژبانهای آمریکایی مصادف، سه نفر سربازان مرتکب را دستگیر و چون مطلع می‌شوند که مجروح در خیابان سعدی بیهوش شده، آنان را به خیابان مزبور آورده. پس از سؤالات مقدماتی محمدعلی را با سه نفر سرباز مرتکب بوسیله اتومبیل به دژبانی خود می برند و از آنجا هم به بیمارستان وزیری برده تحت درمان قرار گرفته است. محمد مهبا بازرس کلانتری را برای بازجویی از مجروح به بیمارستان اعزام، معلوم گردیده پس از زخم‌بندی مرخص شده به منزلش رفته است.

با مراجعه به منزل او اظهار نمود از خیابان سعدی عبور می کردم، سه نفر سرباز نیروی آمریکا بدون جهت به من حمله‌ور شده، دو نفر از آنها با بکس مرا مضروب و متواری که مأمورین دژبان آمریکا رسیده، آنها را دستگیر نموده‌اند. چون اظهار تألم مینموده یادداشت به بهداری شهربانی، اعزام، مدت درمان او ۷ روز تعیین و پاسبان شماره ۱۱۱۵ سیدهاشم حسینی را برای بازجویی محلی اعزام گزارش میدهد که طبق اظهارات کسبه آن حدود دادخواهی دادخواست صحت دارد. علیهذا از پرونده به شماره ۲۳۸۵ بدادسرای تهران احاله و قضیه در اداره دژبانی نیروی مزبور تحت پیگرد میباشد.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

بازدید نمایندگان متفقین از روستاهای غارت شدهٔ رضائیه

□ «وزارت کشور اداره انتظامات

تاریخ تحریر ۲۴/۳/۹

وزارت امور خارجه ـ از اداره کل شهربانی طبق گزارش پاسیار جلیلوند پایه‌ور اعزامی رضائیه اطلاع داده‌اند که در ساعت ۹/۳۰ روز ۲۴/۲/۲۷ کنسول انگلیس و کنسول شوروی و کفیل شهبندری ترکیه با اتفاق دو نفر افسر ارتش سرخ برای مشاهده دهات غارت شده به اطراف رضائیه عزیمت و پس از بازدید دهات (باران دوچای) ساعت ۱۲ همان روز به رضائیه مراجعت نموده‌اند.

روز ۳۰ ماه مزبور نیز سرکنسول انگلیس به طرف خوی حرکت نموده، در آنجا با فرماندار ملاقات و به سمت تبریز عزیمت نموده است.

عده کمی از از اهالی رضائیه که مورد غارت واقع شده‌اند. با کنسول مزبور ملاقات و بقیه اهالی از ترس روسها از دیدن مشارالیه خودداری نموده‌اند.

رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

شکایت رعایا از شست و شوی ماشین‌های شوروی در رودخانه کرج

□ «وزارت کشور

فرمانداری تهران

ریاست محترم شهرداری و بخشداری کرج ـ از قرار معلوم به وزارت امور خارجه ایران شکایتی کردند که در رودخانه کرج روسها ماشین آلات خود را شست وشو می‌نمایند که این به ضرر رعایای کرج تمام شود. البته بعد از رفتن شعبه ماشین آلات روسها از ذوب آهن، دیگر ماشین ندارند که در رودخانه بشویند. نظر به اینکه شما حکومت محل ساوجبلاغ هستید، دستور فرمایند در اینخصوص یك گزارش کتبی به این فرمانداری کرج تقدیم نمائید. ۲۴/۳/۱۰ ـ یوسف‌زاده»

● «ریاست دژبان نیروی شوروی کرج ـ در پاسخ نامه مورخه ۲۴/۳/۱۰ راجع به استعلامی که در بارهٔ شست‌وشوی ماشینهای شوروی در رودخانه کرج نموده‌اید اشعار می‌دارد: بطوریکه مشهود است از زمستان گذشته تا حال دیده نشد که کامیونهای شوروی را در رودخانه کرج بشویند. ۲۴/۳/۲۱ بخشداری کرج ـ فروغی».

●«وزارت کشور

فرمانداری تهران

محرمانه ـ مستقیم

رونوشت بخشدار کرج شماره ۹۵۶ـ۲۴/۳/۱۶

فرمانداری تهران ـ محترماً رونوشت نامهٔ مورخه ۲۴/۳/۱۰ رئیس دژبانی نیروی شوروی را در کرج راجع به استعلام درخصوص شستوشوی کامیونهای شوروی در رودخانه کرج و پاسخی که از بخشداری داده شده جهت استحضار لفاً تقدیم و ضمناً به عرض میرساند در سالهای قبل که سرویس حمل ونقل نیروی شوروی در ذوب آهن مستقر بود اغلب کامیونهای خود را در رودخانه کرج شستوشو می کردند از اواخر پائیز سال گذشته که حمل ونقل شوروی در کرج موقوف و برچیده شده است دیگر کامیونها در رودخانه کرج شستوشو نمیشوند. بخشدار و شهردار کرج ـ فروغی ۲۴/۳/۲۱».

●«وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۴/۳/۲۱

شماره ۷۴۲

پیوست دو برگ

محرمانه

رونوشت گزارش شماره ۹۵۶ـ۲۴/۳/۱۶ بخشداری کرج راجع به شستوشوی کامیونهای شوروی در رودخانه کرج با رونوشت پیوست آن برای استحضار بضمیمه تقدیم میگردد. فرماندار تهران ـ عیسی سروش».

●«وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره عمومی ۲۰۴۲/م

شماره خصوصی ۳۶۴۹

تاریخ تحریر ۲۴/۳/۲۶ تاریخ خروج ۱۳۲۴/۴/۴

وزارت امور خارجه-رونوشت نامه مورخه ۲۴/۳/۱۰ رئیس دژبان شوروی مقیم کرج راجع به شستشوی ماشین‌های شوروی در رودخانه کرج را با رونوشت پاسخی که بخشدار مربوطه به مشارالیه داده است، تلویحاً برای استحضار ارسال میدارد. خواهشمند است دستور فرمائید از چگونگی امر این وزارت را مستحضر سازند. کفیل اداره سیاسی-وزیر کشور».

نمایش فیلم روسی در بخش «ضیاءآباد» قزوین

□ «وزارت کشور

فرمانداری قزوین

شماره ۶۸

تاریخ ۲۴/۳/۱۵

مقام فرمانداری قزوین

در شب جمعه ۱۱ خردادماه جاری ساعت شش بعداز ظهر یکنفر سرگرد و یك سروان از نیروی شوروی به اتفاق دو نفر سرباز به ضیاءآباد وارد و از بخشداری تقاضا نمودند که به اهالی اطلاع داده شود برای تماشای سینمائی که دائر خواهد شد درصورت تمایل حضور بهم رسانند. بوسیله دهبان اقدام، در ساعت هفت بعد از ظهر سینما با حضور عده‌ای از اهالی شروع و در ساعت ده ختم و فوراً آقایان بطرف قزوین حرکت کردند. بخشدار و مأمور صلح ضیاءآباد».

● «رونوشت بالا برای استحضار اداره سیاسی و گذرنامه وزارت کشور تقدیم می‌شود. بخشدار و مأمور صلح ضیاءآباد».

ارتکاب قتل سربازان هندی در اطراف کارخانه نفت «کوت‌عبدالله»

□ «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

تاریخ ۲۴/۳/۲۳

شماره ۶۹۴۰/۱۲۳۴۲

وزارت کشور ـ محترماً پیرو (۴۶۷۵/ج ۲۴/۳/۳) معروض میدارد طبق گزارش ناحیه خوزستان موضوع مقتول شدن اکبر نام در کوت عبدالله بدست سربازان هندی که به استانداری نیز گزارش شده بود از استانداری به استناد نامه سرکنسولگری پاسخ داده‌اند اولیای نیروی انگلیسی پس از مداقه به این نتیجه رسیده‌اند که بدون شك شخص مقتول با حالت مشکوکی در آن محل بوده، پاسبان هندی طبق دستور و امری که داشته عمل نموده. یعنی سربازان انگلیسی به زبان فارسی خطاب کرده و چون جوابی نشنیده شلیك کرده است و سرکنسول اضافه نموده که تعقیب بیشتری در این موضوع مثمر به ثمری نخواهد بود، ولی هنگ اهواز به استناد اعلامیه محلی گزارش می‌دهد شخص مقتول دارای سوابق بدی نبوده و قصد سرقت هم نداشته. مقصودش علف چیدن بوده و کیسه علف هم به پهلوی مقتول افتاده بوده است. فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه».

● «رونوشت گزارش بالا پیرو نامه شماره ۱۲۳۵۹۰ ـ ۲۴/۳/۵ جهت مزید استحضار به وزارت امور خارجه ایفاد می‌شود. دستور فرمایند نتیجه اقدامات معموله را برای وزارت کشور اعلام دارند ـ وزیر کشور».

● «وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

برابر گزارش هنگ ژاندارمری اهواز در ساعت ۸۱/۲ روز ۲۴/۱/۱۶ یکنفر مرسوم به اکبر نام که برای علف چیدن به اطراف کارخانه نفط[1] در کوت‌عبدالله پاسگاه سرباز هندی می‌باشد رفته به محض نزدیك شدن مأمورین هندی بطرف او تیراندازی و در نتیجه اصابت گلوله فوراً مقتول و جسد او را چند نفر از افسران نیروی متفقین و چند نفر از افسران ایرانی با ماشین به اهواز می‌آورند. چون ممکن است عده‌ای به واسطه این پیش آمد عصبانی شده و اقدام به عملیات نمایند که باعث زحمت گردد، بدین جهت مراتب به استانداری اعلام که با مراجعه به مقامات مربوطه برای جلوگیری از این قبیل وقایع اقدام لازم

---

۱. پالایشگاه نفت

به عمل آورند. رئیس ناحیه ۶ ژاندارمری خوزستان ـ سرهنگ ملك آرا.»

● «محترماً رونوشت گزارش رسیده از ناحیه ۶ ژاندارمری خوزستان جهت استحضار وزارت کشور تقدیم میگردد. فرماندار ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه».

● «رونوشت شرح بالا برای استحضار وزارت امور خارجه ارسال می گردد. ۲۴/۲/۱۶، کفیل اداره سیاسی».

بازداشت سه روستایی به اتهام مشارکت در فرار سرباز روسی

□ «وزارت کشور

مستقیم ـ ۲۹۵ / م ـ ۹ / ۴ / ۲۴

سه نفر از ساکنین یکی از قراء ساری (طالع) از طرف کماندان شوروی به شهربانی معرفی که توقیف شوند. زیرا در فرار و مخفی نمودن یك سرباز شوروی در دو یا سه سال پیش مشارکت داشته‌اند. از طرف استانداری با مقامات شوروی مذاکره و موافقت با استخلاص آنها نمودند و البته از طرف شهربانی تحقیقات لازم در اصل مطلب خواهد شد، ولی آنچه خواهشمند است دستور فرمائید توضیح دهند اینست که آیا روابط دولت شاهنشاهی با مقامات شوروی هنوز بر پایه همان قرارداد سه دولت است و در اینصورت این نوع تخلفات که در دو یا سه سال پیش وقوع یافته اصولاً قابل تعقیب می باشد یا خیر. استاندار استان دوم».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۲۵۵۸/م ۵۱۰۱ جزوه دادن ۵ پرونده ۲۴

استانداری دوم ـ عطف به نامه شماره ۲۹۵ - ۲۴/۴/۹ راجع به توقیف سه نفر از ساکنین قریهٔ طالع از طرف کماندان نیروی شوروی اشعار می دارد در امور فیمابین بایستی مقررات و عهدنامه‌های موجود رعایت شود. کفیل ادارهٔ سیاسی ـ وزیر کشور ـ ۲۴/۴/۲۷».

ورود ۱۵۰ سواره نظام شوروی به قوچان

□ «محرمانه

مقام معظم استاندار استان نهم

مطابق گزارش شهربانی قوچان روز ۲۴/۴/۲۵ در حدود ۱۵۰ نفر سرباز سواره نظام شوروی، به قوچان وارد به سمت مشهد عزیمت نمودند. استحضاراً معروض.

رئیس شهربانی مشهد تورج امین».

●«شهربانی کل کشور

رونوشت گزارش شهربانی مشهد

تاریخ ۲۴/۴/۳۰

شماره ۸۲۹

شهربانی کل کشور - مطابق گزارش شهربانی قوچان روز ۲۴/۴/۲۵ در حدود ۱۵۰ نفر سرباز سواره نظام شوروی به قوچان وارد، به سمت مشهد عزیمت نمودند استحضاراً معروض میدارد. رئیس شهربانی مشهد - پاسیار ۱ تورج امین».

●«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره اطلاعات

دایره اخبار

تاریخ ۲۴/۵/۱۱

شماره ۱/۴۹۴۸/۵۳۰۸

محرمانه - مستقیم.

وزارت کشور - تعقیب معروضه شماره ۱/۴۸۰۶/۵۲۱۵ مورخ ۲۴/۵/۸ در موضوع ورود نیروی متفقین محترماً رونوشت گزارش شهربانی مشهد برای استحضار به ضمیمه تقدیم میگردد. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

تحویل ماشین نقشه برداری ارتش ایران

□«وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

شماره ۹۱۲۱۳۳/۲۲۱۵۱ خ ۱ - تاریخ ۱۳۲۴/۵/۱۱.

پیوست یکبرگ.

وزارت کشور ـ محترماً بعرض میرساند گزارش هنگ ژاندارمری مرکز باستناد گزارش گروهان ژاندارمری زنجان حاکی است که در واقعه شهریورماه ۲۰ یکدستگاه ماشین دوج نقشه برداری متعلق به ارتش ایران در تازه کند جا مانده بود که پس از ورود ارتش سرخ ماشین مزبور را برده، مقداری اثاثیه آن باقی مانده بود، اخیراً سروان افضلی بازپرس دادگاه عادی بمحل رفته، طبق صورت جلسه اثاثیه مزبور را تحویل گرفته، اینک رونوشت برگ مأموریت سروان نامبرده به پیوست تقدیم میگردد. فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ خسروپناه».

قتل کارپرداز آستان قدس رضوی در «صوفیان» به دست مأموران شوروی

☐ «وزارت کشور

استانداری سوم

ك ۳۶۱۹ـ۱۳۶

رونوشت صورت مجلس دسته ژاندارمری صوفیان

صورت مجلس

در ساعت ۴ بعدازظهر روز ۱۳۲۴/۵/۱۲ برحسب گزارش ۱۹۳۳ دسته صوفیان در مورد مقتول شدن اسمعیل خان نام مرحوم در خرمنگاه صوفیان به دست مأمورین شوروی، در نتیجه طی شماره ۱۳۲۴/۵/۱۲/۸۷۴۰۱ به بخشداری و دادگاه مرند اعلام شد که فوراً برای حضور در تحقیقات و معاینه پزشکی به محل حاضر شوند. نظر باینکه تا ساعت مزبور طبیب قانونی حاضر نشده بود و جسد هم در شرف تعفن بود، لذا با حضور امضاکنندگان زیر در محل واقعه پس از معاینه محل ارتکاب، جسد متوفی معاینه و مشاهداتیکه به منظور معاینه است ذیلاً درج و به فامیل متوفی اجازه داده شد که متوفی را برای دفن و معاینه لازم به شهر تبریز حمل نمایند.

۱ ـ از سمت چپ در گیجگاه متوفی محل اصابت سه گلوله نزدیك یکدیگر مشاهده به فاصله یك سانتی الی نیم سانتی پهلوی یکدیگر اصابت کرده و از سمت راست یکی از

گردن و یکی دیگر از بالای فوقانی گردن و دیگری از مغز کاسه سر خارج شده و در نتیجه فوت کرده و محل خروج گلوله و اصابت به دیوار که مورد بازدید واقع شد دو عدد سرب گلوله که به متوفی اصابت کرده بود، در دیوار مشاهده گردید که پیوست پرونده گردید. بعلاوه يك پو که ده تیر متعلق به خود اسمعیل نام در اطاق کشف گردیده.

با شرح بالا بعلت تعفن حتمی متوفی اجازه داده شد که نعش را به شهر حمل و در صورت امکان پس از معاینه ثانوی دفن نمایند.

امضاء کنندگان: سروان ذوالفقاری، ستوان یکم بسیمی، بایرامی ناظر هزینه دارائی، قائم مقامی، غلامعلی سلیقه‌دار، عباسعلی افتخاری اهل صوفیان، حسین جهاندار و محمدباقر اسدی.

● «وزارت داخله

استان سوم

بخشداری مرند

رونوشت گزارش شماره ۸۸۶۰ـ۱۳۲۴/۵/۱۵ گروهان ژاندارمری مرند

ریاست بخشداری مرند ـ پاسخ مرقومه شماره ۱۳۲۴/۵/۱۵۰۵ اینجانب تا ساعت ۵۱/۲ بعد از ظهر در محل منتظر بوده بواسطه تعفن جسد اقدامات لازمه معمول و پرونده عمل طی نمره ۱۲ سیار ـ ۱۳۲۴/۵/۱۳ به هنگ مربوطه تقدیم گردید که به دادسرا احاله شود، جریان بازجوئی هم حکایت می کند که اسمعیل متوفی موقع ورود مأمورین شوروی که برای اخذ اسلحه وی آمده بودند، با اسلحه تیراندازی کرده که یکنفر سرباز شوروی مجروح میگردد. بعد از خروج مامورین شوروی حاضرین جنازه اسمعیل رضی‌زاده در اطاق مشاهده، ولی معلوم نشده است که نامبرده بعلت تیراندازی به سرباز شوروی خود را انتحار کرده و یا علل دیگری داشته. لذا از ناحیه تقاضا شد که از افسران شوروی جریان را استعلام فرمایند. فرمانده گروهان ۵ ژاندارمری مرند ـ سروان ذوالفقاری».

● «۱۳۲۴/۵/۱۶ـ۱۵۳۰

رونوشت گزارش بالا پیرو گزارش شماره ۱۳۲۴/۵/۱۳ـ۱۵۱۴ بضمیمه رونوشت دو برگ نامه مورخه ۹ و ۱۱ مرداد حزب توده صوفیان بعنوان اسمعیل رضی‌زاده

مقتول که از جیب وی کشف شده، برای استحضار مقام محترم وزارت کشور، اداره سیاسی و گذرنامه تقدیم می‌شود . بخشدار مرند ـ خجسته».

● «وزارت کشور

استانداری سوم

تاریخ ۱۳۲۴/۵/۱۳

شماره ۱۰۵۱۴

گزارش محرمانه فوری

مقام محترم استانداری استان سوم ـ دیروز از گروهان ژاندارمری مرند گزارشی بشماره ۱۳۲۴/۵/۸۷۴۹ رسیده مبنی بر اینکه در خرمنگاه ده صوفیان، اسمعیل رضی‌زاده کارپرداز آستان قدس رضوی از طرف سه نفر افسر شوروی در شب ۱۲ مرداد ساعت ۱۱ (سه از شب گذشته) بقتل رسیده و در بین افسران شوروی نامبرده آقای سرگرد اژدر رئیس دژبانی نیروی شوروی در تبریز شناخته شده و تقاضا کردند بخشدار باتفاق رئیس دادگاه و پزشك قانونی به محل وقوع حادثه حاضر شوند . با اینکه محل وقوع از حوزه بخشداری یك کیلومتر خارج بوده، بلحاظ اینکه جزو حوزه قضائی و ژاندارمری مرند بوده و اهمیت داشته، لذا به تقاضای رئیس ژاندارمری و رئیس دادگاه باتفاق پزشك قانونی (رئیس بهداری مرند) با قطار به صوفیان حرکت، ساعت ۶ بعد از ظهر به محل حادثه قریه صوفیان وارد و مشاهده شد که دو ساعت قبل از ورود جنازه را بستگان مقتول با پرونده مقدماتی که از طرف ژاندارمری صوفیان تنظیم شده بود، باتفاق فرمانده گروهان ژاندارمری مرند به تبریز (مرکز هنگ ژاندارمری) رفته از فرمانده دسته ژاندارمری چگونگی استفسار شد. اظهار داشت که مقارن ساعت ۱۱ خبر قتل اسمعیل رسید، بلافاصله به محل وقوع حادثه (داخل قریه صوفیان) رفته است، و از قرار اظهارات حسابدار کارپردازی و چند نفر دیگر که با مقتول بوده‌اند. ظاهراً مقارن ساعت ۱۰ شب سه نفر افسر و سرباز شوروی به راهنمائی محمد جوقه که جزو حزب توده صوفیان کار می کند، بسراغ خانه اسمعیل رفته، نامبرده که از ورود افسران شوروی مطلع می‌شود از خانه خارج بطرف خرمنگاه قریه می‌رود و در آنجا وی را دستگیر، بخانه‌اش می آورند و در منزل قتل واقع می‌شود و گویا در حین کشمکش در اطاق

اسمعیل مقتول که افتاده بوده است، تیری رها کرده و یك سرباز شوروی اصابت و نامبرده مجروح و در نتیجه بطرف اسمعیل با تفنگ خودکار شلیك و در معاینه جسد که ژاندارمری بعمل آورده در شقیقه چپ متوفی محل اصابت ۳ گلوله نزدیك یکدیگر بفاصله نیم الی یك سانتیمتر مشاهده شده که یکی از گردن و دیگری از بالای فوقانی گردن و دیگری از مغز و کاسه سرش خارج شده بود، و در ساعت ۲ بعد از نصف شب دو نفر سرگرد افسر شوروی (که یکی از آنها آقای سرگرد اژدر رئیس دژبانی تبریز می‌باشد) و یکنفر کاپیتان (سروان) مجدداً با ژاندارم رضا جهت بازدید وضعیت به محل وقوع حادثه رفته و ساعت ۴ بعد از نصف شب در دفتر دسته ژاندارمری صوفیان حضور یافته و فرمانده دسته را احضار و صورت مجلسی به زبان روسی تنظیم و به امضای نامبرده رسانده، به تبریز برگشته و از صورت مجلس هم نسخه‌ای نگهداشته‌اند، و بایشان اظهار کرده‌اند که اسمعیل نام اسلحه همراه داشته و خودش را انتحار کرده است.

چون دیگر مجال اقدامی برای رئیس دادگاه و پزشك قانونی باقی نبوده، فقط برای حصول اطلاع اینکه مأمورین نظامی شوروی که با مقتول برخورد کرده‌اند از پادگان صوفیان بودند یا جای دیگر، متفقاً از فرمانده پادگان نیروی نظامی شوروی در صوفیان ملاقات بعمل آمد و نامبرده اظهار داشت که سربازهای دسته صوفیان در این موضوع دخالت نداشته وبی‌اطلاع هستند، و نیز از جریان آمدن سرگردهای نامبرده از تبریز هم اطلاعی ندارند. اینك رونوشت دو برگ صورت مجلس که در دسته ژاندارمری صوفیان تنظیم شده برای مزید استحضار لفاً تقدیم می‌شود. مستدعی است امر و مقرر فرمائید به دادسرای تبریز ارسال و ضمناً از موقع استفاده نموده بعرض می‌رساند این موضوع برفرض صحت از این جهت قابل تأسف است که اگر افسران یا سربازان شوروی که از تبریز به صوفیان آمده بودند با اسمعیل مقتول کاری داشتند، معمولاً میبایستی با اطلاع مأمورین ایرانی محلی وی را احضار و مستقیماً اقدامی نمی‌کردند، تا منجر به وقوع حوادث ناگوار شود. از این رو استدعا می‌شود امر و مقرر فرمائید شرحی به کنسولگری شوروی مرقوم گردد که اولاً رونوشت آن صورت مجلس را که رئیس دژبانی تبریز در دسته ژاندارمری صوفیان تنظیم کرده است، برای ملاحظه مأمورین قضائی مرند بوسیله دفتر استانداری ارسال و ثانیاً به واحدهای نظامی

تابعه خود دستور بدهند بدون اطلاع مأمورین محلی ایرانی در منازل اشخاص، آن هم در دهات سراغ کسی نروند. بخشدار مرند و جلفا ـ خجسته».

● «وزارت داخله

استان سوم

بخشداری مرند

رونوشت دو نامه مورخه ۱۱/۹ مرداد ۱۳۲۴ حزب توده صوفیان به اسمعیل رضی‌زاده مقتول که ضمیمه گزارش شماره ۹۰۲۱ـ۲۴/۵/۱۶ ژاندارمری مرند رسیده. نامه‌های ارسالی ژاندارمری، رونوشت است. اصل، ضمیمه پرونده و به دادسرای تبریز فرستاده‌اند.

اولی ـ«۱۳۲۴/۵/۹ آقای اسمعیل رضی‌زاده

خواهشمندم فوری به حزب تشریف آورده ملاقات بشود.

محل مهر و امضا رئیس حزب توده صوفیان».

دومی ـ«۱۳۲۴/۵/۱۱ آقای اسماعیل رضی‌زاده ـ خواهشمند است فوری به حزب تشریف آورده ملاقات بشود.

محل مهر و امضا رئیس حزب توده صوفیان».

● «وزارت کشور

استانداری سوم

رونوشت صورت مجلس (ژاندارمری مرند شماره ۱۶/۹۰۲۱ـ۱۳۲۴/۵/۱۶) در حضور امضاءکنندگان زیر وضعیت محل اتفاقیه مورد بازدید واقع، در نتیجه مشاهدات خود را ذیلاً اطلاع می‌دهد:

۱ـ در پلکان خروجی دو قطره خون مشاهده گردید. به علاون جنب درب اطاق به فاصله یکمتر بالاتر از زمین مقداری خون در دیوار مشاهده شد. از طرف علیحده نیز آثار تیر که با خون مقتول در محل و ضربه در دیوار مشاهده گردید.

سروان ذوالفقاری ـ ستوان یکم بشیمی ـ بایرانمی ـ قائم مقامی، غلامعلی سلیقه‌دار ـ محمدباقر اسدی اهل تبریز ناحیه ۵ ـ عباسعلی افتخاری».

پاره کردن عکس رضاشاه در مسافرخانه «نظافت» قزوین توسط کماندان شوروی

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۴/۶/۲۱

شماره ۶۱۷۱

وزارت کشور - گزارش شماره ۱۱۳ شهربانی قزوین ذیلاً معروض میگردد: تقریباً پنج ماه قبل سرگرد قدیراف کماندان شوروی به مسافرخانه نظافت رفته، تحت عنوان این که وافور در آنجا دیده، به ابوالقاسم برادر مدیر مسافرخانه چند سیلی زده، مجدداً شب ۱۷ ماه جاری سرگرد نامبرده ساعت ۳ بعداز نصف شب با دو نفر سرباز شوروی درحالت مستی به مسافرخانه مزبور رفته دو قطعه عکس اعلیحضرت رضاشاه سابق که در سالن مسافرخانه نصب بوده دستور می‌دهد این عکس‌ها را بردارید. پس از آن اظهار داشته این مرد فاشیست بوده و آلمانها را به ایران راه داده و انگلیسیها با رواج دادن وافور در ایران، باعث بدبختی شما شدند.

ابوالقاسم نامبرده از ترس کتك کماندان عکس‌ها را که بوسیله میخ بدیوار نصب شده بوده پایین آورده و در ضمن یکی از عکس‌ها قدری پاره شده و بقیه عکس را از خوف، با حضور کماندانی پاره نموده است. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی»

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۷۸۲۲۴/۳

تاریخ ۲۴/۷/۲۶

جناب آقای نخست‌وزیر - وزارت امور خارجه

رونوشت نامه شماره ۱۸۶ مورخه ۲۴/۶/۲۵ فرمانداری قزوین ورونوشت ضمیمه آن راجع به ورود کماندان شوروی به مسافرخانه نظافت و پاره شدن عکس‌ها اعلیحضرت (شاه سابق) برای استحضار تلواً تقدیم می‌شود - وزیر کشور».

● «وزارت کشور - فرمانداری قزوین

شماره ۱۸۶

تاریخ ۲۵ شهریور ۲۴

وزارت کشور ـ رونوشتی از گزارشی که شهربانی قزوین فرستاده و موضوع رفتن کماندان شوروی به مسافرخانه نظافت و پاره شدن عکس‌های اعلیحضرت شاه سابق است به پیوست تقدیم می گردد ـ فرماندار».

● «رونوشت گزارش آگاهی شهربانی قزوین راجع بگزارش شماره ۲ کلانتری ۱ در موضوع رفتن آقای قدیر اوف کماندان شوروی به مسافرخانه نظافت و پاره کردن عکس مرحوم رضاشاه پهلوی، همانطور که دستور فرمودید بازجویی و جریان امر گزارش شود، به عرض می‌رساند: باتفاق آقایان علی‌اکبر سوری رئیس شعبهٔ اول و افشار بازرس، به مسافرخانه نظافت که مدیر آن کرم نام مؤمنی است و در خیابان پهلوی جنب گاراژ مونس (معروف به گاراژ اصغر چلویی) است، رفته بدواً از رمضان شاگرد قهوه‌چی موضوع را شفاهاً استعلام، اظهار کرد حقیقت این است که در موقع پاره شدن عکس من در سالون مسافرخانه نبودم، ولی ابوالقاسم برادر صاحب مسافرخانه و دوستش به نام فرهاد رجبعلی بودند وچون ساعت ۳ بعداز نصف شب بود آقای قدیر اوف با دو نفر سالدات وارد سالون مسافرخانه شدند. در و دیوار را نگاه کرده و چشم او که به عکس‌های رضا شاه افتاد گفت آنرا بردارید و بمنزلتان ببرید. ابوالقاسم عکس بزرگ رضاشاه را به دقت از دیوار کنده و آقای قدیر اوف عکس را چند تکه نمود و عکس دیگر رضاشاه را هم بدون این که پاره کند، روی دستگاه گذاشت.

معلوم شد ابوالقاسم به قهوه‌خانه برای کشیدن شیره رفته و بوسیله افشار، مشارالیه را از شیره خانه خواست، بازجویی از او شد. اظهار داشت که ۵ ماه قبل آقای قدیر اوف بمسافرخانه وارد چون وافور را مشاهده نمود چند کشیده بمن زد و پرسید چرا تابحال قهوه‌خانه شما باز است؟ جواب دادم این مسافرخانه است، ممکن است مسافر بیاید. چون چند شب پیش مرا زده بودند وامشب هم شب بود، ترسیدم. بعد نگاه به درودیوار سالون کرد و چشم او به دو فقره عکس رضاشاه مرحوم افتاد. اظهار کرد اینها را از این جا بردارید. من یکی را که بزرگ و در ودیوار مسافرخانه بدون قاب و یا میخ به دیوار کوبیده شده بود، دست بردم و بیرون آوردم که پاره شد و مابقی عکس را هم من از ترس با حضور قدیر اوف پاره

کردم و روی دستگاه چایی سالون گذاردم.

عکس دیگر مرحوم رضاشاه پهلوی را که کوچکتر بود، از دیوار کشیدم و پس از رفتن قدیر اوف در بالای دستگاه نزدم. ضمناً ابوالقاسم اظهار می‌داشت آقای قدیر اوف کماندان شوروی موقعی که دستور داده عکس‌های رضاشاه را بردارید، این آدم فاشیست بوده و انگلیسی‌ها به باروا ج وافور در ایران شما را بدبخت کرده‌اند. مراتب گزارش شماره ۲ کلانتری ۱ به همراه تکه پاره‌های عکس رضا شاه مرحوم به پیوست تقدیم تا به هر قسم که مقتضی است رفتار شود. رئیس شهربانی قزوین - کوثری».

● «رونوشت با رونوشت مطابق است».

مرگ کودك براثر سرعت رانندهٔ آمریکایی

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
اداره آگاهی
تاریخ ۱۳۲۴/۵/۲۲
شماره ۸۱۳۵

وزارت کشور - طبق گزارش شماره ۳۷۴۸ کلانتری ۵ در تاریخ ۲۴/۵/۱۱ بین چهارراه مختاری و ایستگاه راه‌آهن اتومبیل جیپ سواری شماره ۲۰۲۲۶۹۹ نیروی آمریکا به رانندگی سرجوخه (اریست - م - د - ل هی) از قسمت (جنرال - ب - لت) که با سرعت از جنوب به شمال خیابان شاهپور درحرکت بوده به پرویز شکوهی پسر مهدی ۸ ساله تصادف، در نتیجه طفل مزبور در اثر صدمات وارده در گذشته است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

نمایش فیلم در «بوئین زهرا»

□ «وزارت کشور
شماره عمومی ۳۸۷۰

پرونده ۶۲۳۳/۲۱/۶

محرمانه

فرمانداری قزوین ـ عطف بنامه شماره ۱۴۶۱ ـ ۲۴/۵/۳۱ در موضوع رفتن یکنفر افسر شوروی بنام باقر اف و چند نفر سرباز به بوئین[۱] و دادن نمایش قدغن فرمائید نتیجه اقدامات نهائی را به استحضار وزارت کشور برسانند ـ «وزیر کشور».

توقیف سه فروند هواپیمای ارتش ایران در فرودگاه شاهرود

□ «وزارت کشور

استخراج تلگراف شاهرود

مورخه ۲۴/۶/۴

کشور ـ روز چهارم شهریور ۲۴ سه فروند هواپیمای ارتش شاهنشاهی به فرماندهی سروان خادمی شش بعدازظهر به شاهرود پائین آمدند که بنزین ریخته صبح سوم به مشهد پرواز نمایند. بنزین که با کامیون روز قبل تهیه شده بود از طرف قوای سرخ مقیم شاهرود توقیف و به هواپیماها هم اجازه پرواز ندادند. پس از اطلاع فرمانداری چون کماندان روز پیش به تهران حرکت کرده بود با جانشین او مذاکره و اجازه رفت و آمد و بردن بنزین برای میکانیسین و خلبان سه هواپیما به فرودگاه تحصیل، اما برای پرواز محتاج اجازه فرماندهی ارتش سرخ مقیم سمنان و یا تهران دانستند. مراتب برای استحضار عرض شد. ۲۴/۶/۴ ـ ۵۴ فرماندار ـ عارفی».

● «محرمانه ـ اصلی ـ مذاکرات

اداره سیاسی:

۱ ـ بوزارت جنگ

۲ ـ بوزارت امور خارجه

۳ ـ به جناب آقای نخست وزیر عرض شود ۲۴/۶/۴».

---

۱. بوئین‌زهرا، از توابع شهرستان قزوین

● «وزارت کشور

اداره ۵۴۵ استخراج تلگراف شاهرود

کشور ـ تعقیب ۵۴ از مقامات شوروی اجازه رسید امروز ساعت ۱۱ صبح سه فروند هواپیما از مشهد پرواز نمودند. ۵۸

۲۴/۶/۶ فرماندار ـ عارفی».

● «محرمانه

اداره سیاسی ـ به جناب آقای نخست وزیر نوشته شود ۲۴/۶/۷».

● «مسئله فوری است ۲۴/۶/۱۰».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۴۵۱۹ جزوه‌دان ۶۶۳۰

تاریخ ۲۴/۶/۶

جناب آقای نخست وزیر ـ وزارت جنگ ـ وزارت امور خارجه

طبق گزارش رمز رسیده از فرمانداری شاهرود، سه فروند هواپیمای ارتش به فرماندهی سروان خادمی برای ریختن بنزین و پرواز به مشهد بعداز ظهر روز دوم شهریور به شاهرود وارد شده‌اند ولی بنزینی که تهیه شده بود از طرف قوای شوروی توقیف و اجازه پرواز هم ندادند. ولی پس از اقدامات فرمانداری با دادن بنزین موافقت ولی پرواز به مشهد موکول باجازه فرماندهی ارتش سرخ مقیم سمنان یا تهران دانسته‌اند. مراتب را باستحضار آن وزارتخانه می‌رساند ـ وزیر کشور ۲۴/۶/۵».

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۵۰۰۵ / م جزوه‌دان

محرمانه

جناب آقای نخست وزیر ـ وزارت جنگ ـ وزارت امور خارجه

در تعقیب نامه شماره ۴۵۱۹/۶۶۳۰ راجع به سه فروند هواپیمای ارتش شاهنشاهی طبق تلگراف فرمانداری شاهرود از مقامات شوروی اجازه رسیده و هواپیماهای مزبور از مشهد پرواز کرده‌اند. کفیل اداره سیاسی ـ از طرف وزیر کشور ۲۴/۶/۲۷».

●«وزارت جنگ

ستاد ارتش

شماره ۴۶۵۵۵ـ۲۴۸۳۵

مورخه ۲۴/۷/۲

محرمانه

وزارت کشور ـ پاسخ نامه شماره ۶۶۳۰/۹۵۱۰ـ ۲۴/۶/۲۱ پس از یکرشته اقدامات فوری که در مرکز معمول گردید رفع توقیف از هواپیماها شده و به مشهد رسیده‌اند.

از طرف وزیر جنگ»

●«محرمانه

اداره سیاسی ۲۴/۷/۳».

●«آقای الهی ـ بایگانی ۲۴/۷/۴».

تصادف با کامیون قسمت تلگراف نیروی انگلیس در مقابل دانشگاه تهران

□«وزارت کشور

اداره کل شهربانی

اداره سرکلانتری

تاریخ ۲۴/۶/۸

شماره ۳۵۷۵۶/۲۸۶۱/ب

وزارت کشور ـ گزارش شماره ۳۱۵۳ کلانتری را ذیلاً معروض می گردد. مراتب به اداره دعاوی و دژبانی نیروی انگلیس نیز اعلام گردیده است.

محترماً بعرض می‌رساند ساعت ۲۲ روز ۷ ماه جاری پاسبان شماره ۶۰۳ پاس خیابان شاهرضا بانو رقیه دختر علی شهرت نایننانس، ساکنه سه راه طرشت کوچه اسکندری خانه حسن باغبان را در حالیکه صورتش مجروح بوده و عبدالعزیز راننده کامیون شماره ۲۶۱۰۷۷۵ از قسمت تلگراف نیروی انگلیس بکلانتری آورده، گزارش داد کامیون مزبور از سمت میدان ۲۴ اسفند به طرف خیابان شاهرضا میرفته که مقابل درب دانشگاه با

بانو رقیه تصادف و او را مجروح مینماید. فورا بانو رقیه به بیمارستان وزیری اعزام، توسط سرپاسبان ۳ طلایی از او بازجوئی بعمل آمده اظهار داشت در خیابان شاهرضا میرفته که اتومبیل به من تصادف می کند لزوماً یادداشت برای بازبینی از بانو رقیه به بهداری اداری ارسال که نتیجه تاکنون اعلام نشده و پرونده امر طی شماره ۳۰۹۹ـ۲۳/۶/۹ به اداره آگاهی ارسال، اینك مراتب استحضاراً معروض داشت. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس سیف».

جشن پایان جنگ جهانی دوم با حضور ۲ هزار سرباز روسی در قزوین

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

رونوشت گزارش شهربانی قزوین

تاریخ ۲۴/۶/۱۲

شماره ۱۰۸

شهربانی کل کشور ـ محترماً معروض میدارد ساعت ۱۰/۱۵ روز ۱۱ ماه جاری تقریباً دو گروهان پیاده نظام مسلح نیروی شوروی با لباس و تجهیزات تمیز به معیت ورزشکاران و عده‌ای فوتبالیست خودشان با پرچمهای قرمز در خیابانهای پرجمعیت شهر حرکت نموده و به میدان فوتبال نیروی شوروی واقع در خیابان خیام که بنام جشن پایان جنگ میدان نامبرده را با پرچمهای قرمز و عکسهای مارشال استالین و لنین و دوازده تن از افسران ارشد و رجال برجسته شوروی تزئین و شب و روز مزبور بوسیله بلندگو از اهالی دعوت شده بود که در جشن مزبور حضور به هم رسانیده بودند و تخمیناً دو هزار تن از نیروی ارتش سرخ که طبق بازجوئیهای غیر محسوس عده‌ای از آنها از خط رشت و زنجان و حومه برای شرکت در جشن حضور یافته بودند، ابتدا در مقابل عکس مارشال استالین رژه رفته و سپس چهار تن بانوی شوروی مسابقه دو انجام و عده کثیری از سربازان شوروی به اعمال ورزشی مشغول گردیده ساعت ۱۴/۱۰ خاتمه یافته افسران و سربازان از محلهائی که آمده بودند پیاده و با اتومبیل معاودت نموده‌اند و برحسب دعوتی که قبلاً به عمل آمده بود آقای فرماندار و فدوی

و بعضی رؤسای ادارات حضور یافته بودند.' در پایان معروض میدارد انتظامات محوطه و میدان و اطراف را افسران و سربازان شوروی اداره می نمودند و مأمورین انتظامی در خیابانها و نقاط لازمه مشغول انتظامات بوده‌اند. کفیل شهربانی قزوین - سربهر سراجی».

سرقت لباس‌های فرمانده کل قوای شوروی در ایران!

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
تاریخ ۲۴/۷/۸
شماره ۳۱۳۰۶

وزارت کشور - تعقیب گزارش شماره ۲۹۳۰۹، بر طبق گزارش شماره ۳۱۳۷/۱۱۰۴ شهربانی قزوین معروض می‌دارد: راجع به کشف سرقت در مغازه صادق... که اغلب ملبوس مسروقه متعلق به سرهنگ «چرنیش اف» فرمانده کل قوای شوروی در ایران و افسران شوروی بوده، در اثر ادامه بازجوئی‌های دقیق قسمتی از اموال مسروقه را که سارقین در تهران به «ژورا» نام ارمنی ساکن قزوین فروخته بودند کشف و اشیای مسروقه به وسیله مقامات مربوطه به افسران شوروی مسترد و فوق‌العاده مورد توجه آنها شده است. به علاوه اخیراً هم دو فقره سرقت در منزل افسران شوروی رخ داده بود که در زمینه تعقیب سارق آن، قاسم نام پسر غلامحسین دستگیر، اموال مسروقه کشف و به کماندانی شوروی تحویل و پرونده با متهمین به دادسرای نظامی قزوین تحویل شده است.
رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

گزارش‌های شهربانی قزوین دربارهٔ حرکت سربازان انگلیسی به همدان

□ «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
شماره ۷۱۸۱
تاریخ ۱۳۲۴/۷/۱۴

وزارت کشور - بر طبق گزارش شماره ۱۴۸ شهربانی قزوین معروض می‌دارد ساعت ۱۳ ماه جاری ۲۳ دستگاه اتومبیل و دو دستگاه موتوسیکلت انگلیسی با چهل تن سرباز انگلیسی از خط تهران وارد، به طرف همدان عزیمت نمودند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۷۸۴۰

تاریخ ۱۳۲۴/۷/۱۹

وزارت کشور - بر طبق گزارش شماره ۱۵۶ شهربانی قزوین معروض می‌دارد ساعت ۱۴ روز ۱۶ ماه جاری ۱۵ دستگاه اتومبیل انگلیسی با ۲۵ تن سرباز از تهران وارد شده به طرف همدان حرکت نموده‌اند. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۷۷۴۵

تاریخ ۱۳۲۴/۷/۲۸

وزارت کشور - بر طبق گزارش شماره ۱۶۷ شهربانی قزوین معروض می‌دارد روز ۲۳ ماه جاری در حدود دویست نفر سرباز انگلیسی با هشتاد دستگاه اتومبیل و اثاثیه از تهران وارد شده به طرف همدان رفته‌اند.

رونوشت به نخست‌وزیری تقدیم شده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

نامه سفارت شوروی در مورد سرقت روغن از انبار شرکت «ایران سوترانس» بندر شاه

□ «وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ ۲۴/۷/۱۴

شماره ۴۲۴۳۹

اداره کل شهربانی - از سفارت شوروی یادداشتی را راجع به ابوطلاب...[۱] که متهم به سرقت روغن از انبار ایران سوترانس در بندر شاه[۲] می‌باشد بوزارت امور خارجه رسیده که رونوشت آن تلواً فرستاده شده است.

بطوریکه در یادداشت مزبور تصریح شده است موضوع در شهربانی محل سابقه دارد قدغن فرمائید در مورد قضیه اقدام فوری بعمل آورده و نتیجه را اعلام دارند. وزیر کشور».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۴/۹/۲۲

شماره ۱۴۳۴۰/۵۴۶۳۵

وزارت کشور - عطف به مرقومه شماره ۴۲۴۳۹/۴۲۹۵ مورخه ۲۴/۷/۱۶ و گزارش شماره ۲۴/۸/۲۹/۱۶۵۲ شهربانی بندر شاه ذیلاً معروض می گردد:

عطف بمرقومه شماره ۱۲۵۴۶/۴۵۱۸۵ مورخه ۲۴/۷/۲۴ راجع به سرقت روغن شورویها محترماً معروض می‌دارد «ابوطالب» و «اسمعیل» پسربچه که مرتکب دزدی روغن شده بودند در تاریخ ۲۴/۵/۲۳ قضیه به شهربانی رجوع شده، متهمین را تحت تعقیب قرار داده پرونده عمل را طی شماره ۲۴/۸/۲۴/۱۰۹۲۵ بدادگاه بخش بندرشاه ارجاع داده‌اند از آنجا پرونده برای تعیین کیفر متهمین بدادسرای شهرستان گرگان مراجعه شده، بنا بر این قضیه پیروی شده و متهمین نیز بازداشت شده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ سیف».

● «وزارت کشور

اداره سیاسی

۲ سپتامبر ۱۹۴۳ شماره ۲۶۴

---

۱. نام خانوادگی متهم حذف شده است.

۲. بندر ترکمن

وزارت امور خارجه ایران ـ سفارت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی افتخار دارد وزارت امور خارجه را آگاه نماید که ۱۴ اوت سال جاری ابوطالب... نام تبعه ایران هنگام مبادرت به سرقت روغن از انبار (ایران سوترانس) در بندر شاه بوسیله مقامات شوروی دست گیر و به شهربانی تسلیم گردید. هنگام بازپرسی اظهار داشت که روغن را به کمک اسماعیل... تبعه ایران نگهبان ایران سوترانس سرقت نموده و به مغازه محمد بازرگان می‌فروخته است. اسماعیل و محمد نیز به شهربانی ایران تسلیم شدند. با آنکه رئیس حوزه شهری و حومه بندرشاه در ۱۶ اوت وعده دادند که بازجویی به عمل آورده و قضیه را به دادگاه شهرستان گرگان احاله نماید، کنسولی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در بندر شاه اطلاع می‌دهد که تاکنون نسبت به سارقین روغن هیچگونه اقدامی نشده است. سفارت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از وزارت امور خارجه خواهشمند است به مقامات مربوط دستور داده شود برای مجازات اشخاصی که به سرقت بارهای ترانزیتی دولت‌های متفق که برای احتیاجات جبهه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی فرستاده می‌شود مبادرت نموده‌اند، اقدامات به عمل آید». (محل مهر سفارت شوروی).

● «وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

تاریخ ۲۲/۶/۲۹ شماره ۲۵۷۲

وزارت کشور ـ از سفارت شوروی یادداشتی راجع به ابوطالب... که متهم به سرقت روغن از انبار ایران سوترانس در بندرشاه می‌باشد رسیده که برای ملاحظه و اقدام ارسال می‌گردد. خواهشمند است از هر اقدامی که نسبت به تقاضای سفارت شوروی به عمل خواهد آمد وزارت امور خارجه را مستحضر فرمایند تا پاسخ یادداشت سفارت مزبور داده شود.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ محمدعلی همایون‌جاه».

بخشنامه ستاد ارتش در مورد سربازان فراری و بلاتکلیف

☐ «پیشگاه اعلیحضرت همایونی شاهنشاهی

گزارش ـ محترماً بعرض میرساند چون وضعیت سربازان متواری در واقعه شهریور ماه

۱۳۲۰ نامعلوم و اغلب سرگردان و بلاتکلیف میباشند برای اینکه وضعیت این سربازان بطور قطع مشخص گردد کمیسیونی در ستاد ارتش تشکیل و بعلت تقلیل بودجه و کسر سازمان و نبودن وسایل جهت جمع آوری آنان از نقاط مختلفه کمیسیون چنین نظر داده است:

۱ـ سربازانی که چهار ماه خدمت اولیه را طبق سوابق موجود انجام داده‌اند مدت خدمت جزو سوابق آنها منظور و برای بقیه مدت برگ معافی موقت داده شود.

۲ـ سربازانی که چهار ماه خدمت اولیه را انجام داده ولی مدرکی در دست ندارند اسامی آنان در دفتری ثبت و پس از رسیدگی تکلیف آنان تعیین گردد.

۳ـ متواریان واقعه شهریور ماه ۲۰ و فراریانی که محکومت قانونی پیدا کرده و بطور اضافه مشغول خدمت میباشند مورد عفو عمومی واقع گردند.

اینك تصویب نظریه کمیسیون بسته به فرمان مطلع مبارك شاهانه است.»

● «وزارت جنگ

اداره نظام وظیفه عمومی

شماره ۲۴۰۰۲ بتاریخ ۱۳۲۴/۹/۱۳ پیوست: ۹۰۰ برگ بخشنامه.

وزارت کشور ـ عین ۹۰۰ برگ بخشنامه شماره ۱۶۷۹۱/۴۴۶۹۶ـ ۱۳۲۴/۸/۳ اداره نظام وظیفه عمومی که مربوط به تصویب نامه افراد متواری واقعه شهریور ماه ۱۳۲۰ میباشد به پیوست ایفاد متمنی است قدغن فرمائید جهت استحضار استانداری‌ها و فرمانداران و بخشداریهای تابعه ارسال دارند که باطلاع اهالی و سربازان مزبور برسانند.ـ از طرف وزیر جنگ».

● «وزارت کشور

اداره اطلاعات و آمار

دایرهٔ امور نظام وظیفه

شماره عمومی ۲/۵۱۰۴۰/۴۵۷ جزوه دان ۴۵۷ تاریخ تحریر ۹/۲۰ تاریخ خروج ۲۴/۹/۲۱

بخشنامه به فرمانداریها ـ رونوشت به استانداریها.

فرمانداری ـ برطبق تقاضای وزارت جنگ ... برگ از بخشنامه شماره ۴۴۶۹۶ـ

۱۶۷۹۱ مورخه ۲۴/۸/۳ ادارهٔ نظام وظیفه عمومی که مربوط به تصویبنامه افراد متواری واقعه شهریورماه ۱۳۲۰ میباشد بضمیمه ایفاد میگردد که حوزه فرمانداری باطلاع اهالی و سربازان مزبور برسانند ـ وزیر کشور.

رونوشت بضمیمه... برگ از بخشنامه اداره نظام وظیفه عمومی برای استحضار استانداری... فرستاده میشود ـ از طرف وزیر کشور».

ـ «بخشنامه به استانداران و فرمانداریها بانضمام بخشنامه اداره نظام وظیفه، بطوریکه در جدول ضمیمه تقسیم نموده‌اند تعداد معینه از نسخ هریك به مقام وزارتی ارسال دارند. در نقاطیکه استاندار ندارد به فرمانداری نوشته شود و به تناسب بخشهای تابعه بخشنامه دو بضمیمه ارسال دارند».

ـ «بخشنامه را جداگانه تهیه فرمایند، ولی مضمون آن متشابه با عبارت و تقاضای وزارت جنگ نباشد. برای هر فرمانداری هم متناسب توسعه و حوزه باید از برگهای چاپی فرستاده شود. اول باید تقسیم‌بندی شده و تعداد آن در هر يك از برگ‌ها درج شود ـ ۲۴/۸/۱۹». فرماندار شهرستان شهسوار ـ مهدی رئیسی».

● «۶۲۹۵ـ۲۴/۱۰/۱۷

وزارت کشور ـ اداره اطلاعات و آمار.

عطف به مرقومه شماره ۴۵۷/۵۱۰۴۰ بخشنامه بوسیله شهربانی در شهر و در بخشهای تابعه بوسیله بخشداران منتشر گردید. فرماندار شهرستان قزوین ـ ابراهیم شاهین».

● «وزارت کشور

فرمانداری شهرستان خرم آباد.

تاریخ ۲۴/۱۱/۲۴ شماره ۶۹۱۵

وزارت کشور، اداره اطلاعات ـ در اجرای بخشنامه شماره ۵۱۰۳۰/۴۵۷ بطوریکه از بخشداری چگنی گزارش میرسد سربازان متواری در واقعه شهریور با اسلحه تحویل لشکر لرستان شده است. فرماندار شهرستان خرم آباد ـ دکتر مرزبان».

● «۳۳۴۱ـ۲۴/۱۰/۱۱

وزارت کشور ـ عطف به نامه شماره ۵۱۰۴۰/۴۵۷ـ۲۴/۱۰/۳ متضمن چهار

برگ آگهی مربوط به مشمولین بوسیله بخشداری و شهربانی و دهداران آگهی و در معابر الصاق گردید.

●«۲۳۸۰-۲۴/۱۱/۶.

وزارت کشور ـ محترماً پاسخ بخشنامه شماره ۵۱۰۳۰/۴۷۵ بعرض می‌رساند بخشنامه‌های ارسالی بوسیله بخشداران در معابر عمومی الصاق و منتشر گردید. فرماندار شاه‌آباد ـ خسرو قبادیان».

سرقت ۳۰۰ کیلوگرم انگور در شاهرود توسط سربازان شوروی

□«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

رونوشت گزارش شهربانی شاهرود مورخه ۲۴/۷/۱۹ شماره ۴۴۴۴

شهربانی کل کشور ـ اداره دفتر

در ساعت ۸ روز ۱۸ مهرماه ۱۳۲۴ رجبعلی حسینی فرزند قربان، دهدار قلعه نوروزخان واقعه در حوزه استحفاظیه شهربانی (شاهرود) گزارش داد که در ساعت ۲۲ شب گذشته موقعی که در منزل خوابیده بودم بواسطه صدای داد فریاد غلامرضای دامغانی داماد خود و علی‌اکبر نامان از خواب بیدار و از منزل خارج و مشاهده نمودم که دو نفر مزبور از چند فراری تعقیب می‌نمایند. منهم باتفاق ایشان و چند نفر دیگری که بواسطه فریاد ایشان از خواب بیدار شده بودند از فراریان تعقیب، در بین راه که فراریان بسمت ایستگاه راه‌آهن میرفتند سه تیر تفنگ از طرف فراریان بسمت ما شلیك ولی گلوله بکسی اصابت ننمود. پس از شلیك تیر چند نفر از همراهان ما فرار و چند نفر از ما فراریان را تعقیب، در نزدیکی ایستگاه معلوم گردید که آنان عبارت از پنج نفر سرباز شوروی که با حلبی بقصد بردن انگور باغ غلامرضا وارد و قریب سیصد کیلو انگور چیده و پس از داد و فریاد آنان انگورها را ریخته فرار کرده‌اند. در این موقع سربازان فراری ایستاده و مرا دستگیر و با سنگ سه جای سر و دست راست مرا کاملاً مجروح و دست راستم قادر بحرکت نیست و یك سنگ هم بشانه غلامرضا و یك سنگ هم بدل علی‌اکبر

زده‌اند که آثار ضربه معلوم نیست. پس از توضیحات دادخواه از گواهان قضیه بازجوئی اظهارات رجبعلی را تایید، رجبعلی را برای معاینه اعزام، دکتر ارسطو پزشک بهداری مدت معالجه را ۱۸ روز تعیین نموده است. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره اطلاعات

تاریخ ۲۴/۱۰/۶

شماره: ۱۰۵۳۸/۱۲۵۲۶

وزارت کشور - عطف به مرقومه شماره ۷۴۲۵/۱۰۰۴۱ مورخه ۱۳۲۴/۹/۱۶ موضوع مضروب شدن دهدار قلعه نوروزخان حومه شاهرود و چند نفر دیگر از طرف سربازان شوروی محترماً به استحضار میرساند نتیجه اقدام فرماندار نظامی محل از شهربانی مربوطه استعلام گزارش واصله به استناد نامه فرماندار نظامی آنجا حاکی است پرونده امر ضمن شماره ۸۰۵-۲۴/۷/۱۹ به کماندانی شاهرود مراجعه، کماندان از دادن پاسخ کتبی خودداری نموده، ولی سروان سلطانزاده کماندان سابق نزد فرماندار نظامی رفته شفاهاً اظهار داشته است چون عده ارتش شوروی مقیم شاهرود زیاد و همه روزه تعویض میشوند، سربازها مرتکب شناخته نشده‌اند. معهذا دستورات کافی برای جلوگیری از این گونه وقایع داده شده است. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

● «رونوشت شرح بالا عطف نامه شماره ۵۲۲۰ مورخه ۲۴/۸/۲۷ برای استحضار وزارت امور خارجه فرستاده می‌شود. وزیر کشور - ۲۴/۱۰/۱۴».

● «۲۴/۱۰/۹ - آقای روحی ۹۱۰۶ - ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور».

مانور قوای شوروی در منطقه مرزی «ماکو»

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۲۶۱۵

تاریخ ۲۴/۷/۲۴

رونوشت کشف رمز شهربانی تبریز

شهربانی کل کشور پیرو (۲۵۸۰ـ۲۴/۷/۲۱) شهربانی ماکو گزارش میدهد بازجویی دقیق از طرف شخص رئیس شهربانی به عمل آمده، شورویها در مرزهای هم قوا تمرکز نداده‌اند، ولی اتصالاً مهمات و آذوقه حمل می کنند و در محل‌هائی که قرار دارند، شب و روز مشغول مانور هستند».

«رونوشت برابر اصل است».

● «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره ۸۰۴۰/۱۴۶۱

تاریخ ۲۴/۷/۳۰

وزارت کشور ـ تعقیب معروضه شماره ۸۱۳۲ مورخه ۲۴/۷/۲۹ رونوشت گزارش مجدد تلگرافی شهربانی تبریز به شماره ۲۶۱۵ راجع‌به حمل متوالی مهمات و آذوقه به نقاط محل توقف نیروی شوروی و مانوردادن در محل، برای استحضار به پیوست تقدیم میگردد. مراتب بعرض جناب آقای نخست‌وزیر نیز رسیده است.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

بازرسی مسافران همدان و رشت در قزوین

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۴/۷/۲۹ شماره ۷۷۹۵

وزارت کشور ـ بر طبق گزارش شماره ۱۷۱ شهربانی قزوین معروض می‌دارد دو روز است از طرف نیروی شوروی یك افسر و دو دژبان در نزدیکی محل سابقه نیروی آمریکایی‌ها در پنج کیلومتری شهر رو به دروازه همدان و رشت پاس‌هایی گمارده و کلیه مسافرین و بارهای اتومبیلهای باری سواری و اتوبوس را که از شهرهای نامبرده به قزوین

می آیند بازرسی و اجازه حرکت می دهند. رونوشت به نخست‌وزیری تقدیم شده است. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

افزایش قیمت دام در «جلفا» به دلیل خریدهای نیروی شوروی

□ «وزارت کشور
شماره ۵۱۵۹/م
تاریخ ۲۴/۸/۷

رونوشت گزارش شماره ۱/۷۷۳۲/۷۲۱۴ ـ ۲۴/۷/۵ شهربانی کل کشور، موضوع خرید گاو و گوسفند در جلفا از طرف شوروی جهت استحضار به پیوست تقدیم می‌شود. ـ از طرف وزیر کشور».

● «وزارت کشور
شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات
شماره ۱/۷۷۳۲/۷۲۱۴
تاریخ ۲۴/۷/۵

وزارت کشور ـ محترماً به استحضار می رساند طبق گزارش شهربانی تبریز به استناد شهربانی جلفا، اخیراً از طرف نیروی شوروی استاناروف دکتر دامپزشکی همه روزه بوسیله اصناف محل بهر اندازه که مقدور میشود گاو و گوسفند خریداری مینماید و بدین جهت تفاوت فاحشی در قیمت آنها بروز نموده است. رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

مرگ فرزند وکیل دادگستری در اراك براثر تصادف اتومبیل نیروی آمریکا

□ «وزارت کشور
اداره کل شهربانی
اداره سرکلانتری
تاریخ ۲۴/۸/۱۹

شماره ۵۶۸۵/۲۱/۹۶۶/ب

وزارت کشور - گزارش شماره ۴۳۵۰/۱۶۳۷ شهربانی اراك ذیلاً معروض می گردد: در تاریخ ۲۴/۸/۷ یکی از اتومبیلهای حامل جرثقیل به شماره ۱۰۲۳۳ به رانندگی (چارلزئی اسن) به هوشنگ طفل ۸ ساله سید محمود نبوی وکیل دادگستری در خیابان شاهپور کوچه گردو تصادف و طفل را جهت معالجه نزد پزشك بهداری برده و پزشك مزبور پس از معاینه به شرح زیر گواهی نمود:

در اثر تصادف سپر اتومبیل به طفل نامبرده (وضعیت طفل فوق‌العاده بد، پارگی از چهار انگشت بالای کشاله ران راست و ریزش خون زیاد پارگی پشت زانوی چپ برای جلوگیری از ریزش خون ۱۵ بخیه فلزی زده شده چون طفل قادر به تکلم نیست اگر تا صبح فوت ننماید متجاوز از بیست روز معالجه لازم دارد.) از اشخاصی که در محل واقعه حضور داشته بازجویی به عمل آمده، اظهار می‌نماید تقریباً ساعت ۷ بعدازظهر اتومبیل آمریکایی که با سرعت زیاد از خیابان شاهپور به طرف پایین و از سمت راست خود می‌آمده و هوشنگ طفل متوفی که از طرف راست خیابان به طرف چپ خیابان می‌رفت اتومبیل مزبور به او رسیده ترمز نموده چون سرعت سیر زیاد بوده مؤثر واقع نشده ، سپر اتومبیل به طفل تصادف او را به زمین پرت کرده که در نتیجه مجروح شده در بیمارستان فوت می‌نماید. اقدامات قانونی بعمل آمده و جنازه طفل به فامیلش تحویل قضیه نیز از طرف نیروی آمریکایی رسیدگی شده و راننده مزبور تحت تعقیب نیروی نامبرده می‌باشد و از جریان فرمانداری شهرستان اراك را مستحضر و پرونده کار به دادسرا احاله گردید. رئیس شهربانی کل کشور-سرتیپ ضرابی».

فرقه دموکرات و تعطیل مدارس در اردبیل

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره اطلاعات

دایره محرمانه

تاریخ ۲۴/۸/۲۶
شماره ۱/۹۳۰۴/۱۰۶۸۴
محرمانه

وزارت کشور ـ محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی تبریز به استناد اطلاع رسیده از شهربانی اردبیل گزارش می‌دهد اخیراً در اردبیل تابلو حزب توده را برداشته و به جای آن تابلوی دیگری به مضمون «شورای اتحادیه دهقانان ولایتی» نصب کرده‌اند و همچنین تابلوی «جبهه آزادی» را برداشته و در عوض تابلوی علیحده که مضمون آن به زبان ترکی (تشکیلات اردبیل فرقه دموکرات آذربایجان) می‌باشد، نصب نموده‌اند:

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرتیپ ضرابی».

● «وزارت پست و تلگراف و تلفن
رونوشت گزارش رسیده از اردبیل
تاریخ ۲۴/۸/۲۳

در گزارش روز ۱۹ اردبیل ـ به مناسبت سخنرانی که روز دهم (با علامت ضربدر) جاری از طرف حزب دموکرات در دبیرستان صفوی شده، یك هفته است به دستور آقای دیباج رئیس فرهنگ مدارس را تعطیل و دانش‌آموزان دسته دسته به حال اجتماع در خیابانها و بازارها گردش می‌نمایند. عموم اهالی از این وضعیت متوحش، تحریکات و اقدامات رئیس فرهنگ معلوم نیست روی چه اصل و به دستور کدام مقامات می‌باشد ـ وکیلی».

● «گویا منظور روز دوازدهم باشد که در گزارش قبل ذکر شده ـ مهر وزارت پست و تلگراف و تلفن».

مذاکرات فرماندار قزوین با کنسول شوروی

□ «وزارت کشور
تاریخ ۲۴/۸/۳۰

(رونوشت تلگراف مخابرات حضوری از قزوین ـ غروب ۲۴/۸/۳۰) آقای فرماندار می‌گویند که با کنسول شوروی مذاکرات لازمه نمودم. اظهار داشت با مسکو مشغول

مذاکره هستم، قریباً نتیجه را اعلام خواهم نمود. نیم ساعت قبل بر علیه یکنفر از افسران ارتش سرخ برای فرمانده پادگان قزوین پیغام دادم این وضعیت خوب نیست، ایجاد کدورت در قلب مردم خواهد نمود. بهتر است اجازه بدهند نظامیان از قزوین به سمت زنجان بروند. اظهار داشت فردا ساعت ۹ پاسخ فرمانده را ابلاغ خواهد کرد. در شهر خبری نیست. الحمدلله وضعیت خوب است ـ تلگرافخانه قزوین)

● «وزارت کشور

تاریخ ۲۴/۸/۳۰

(رونوشت مخابرات حضوری از قزوین جناب آقای معاون ـ تلگراف حضوری زیارت، جدیت لازم، بند قسمت اخیر تلگراف جنابعالی یعنی آمدن آنها را به قزوین هم تذکر داده‌ام. قرار شده فردا ساعت ۹ از قبول یا رد پاسخ بدهند. آنچه معلوم است آنها از خود اختیاری ندارند و منتظر دستور مسکو می‌مانند. ساعت ۲ و ۴۰ دقیقه ـ ۲۴/۸/۳۰ فقیه‌زاده) رونوشت برابر اصل است».

جلوگیری روس‌ها از حمل کالا از مازندران به تهران

□ «وزارت کشور

استانداری استان دوم

تاریخ ۲۴/۹/۱۰

شماره ۱۲۶۶

استانداری معظم استان دوم ـ محترماً معروض می‌دارد از امروز صبح مقامات شوروی کلیه ماشین‌های حامل اجناس صادره از مازندران به تهران را متوقف ساخته و از حرکت ماشین‌ها به سمت تهران مخالفت می‌نمایند. گزارش عرض شد.

بخشدار فیروزکوه ـ عزتی».

● «نخست وزیر

به تاریخ ۲۴/۱۰/۲۹

شماره ۵۳۶۵

وزارت کشور ـ عطف به نامهٔ شماره ۱۰۷۹۷/۸۱۵۶ـ۱۳۲۴/۹/۲۷ موضوع گزارش استانداری دوم راجع به ممانعت مقامات شوروی از حرکت ماشین‌های حامل اجناس به تهران اشعار می‌دارد: مراتب تلگرافاً از جناب آقای نواب استاندار استعلام گردید. اینک پاسخی بشماره ۱۳۷۷ رسیده که رونوشت آن برای اطلاع به ضمیمه فرستاده می‌شود.

از طرف نخست وزیر».[1]

● «وزارت کشور

شماره عمومی ۷۹۶۵

شماره خصوصی ۹۸۴۶

تاریخ تحریر ۲۴/۹/۶

وزارت امور خارجه ـ رونوشت گزارش شماره ۸۶۷۶ـ۲۴/۸/۱۶ استانداری دوم موضوع عملیات سربازان شوروی جهت استحضار لفاً ارسال می‌شود. ـ وزیر کشور»[2]

ممانعت از عبور نظامیان ایران در کرج

□ «وزارت امور خارجه

دفتر محرمانه

شماره ۶۲۵۵ تاریخ ۲۴/۹/۲۱

محرمانه.

وزارت کشور ـ عطف بنامهٔ شماره ۱۰۱۹۰/۷۶۷۵ـ۱۳۲۴/۹/۱۲ که رونوشت گزارش ژاندارمری کل کشور را در خصوص جلوگیری سربازان شوروی در کرج از عبور ستوان یکم مجددی و همراهان او اشعار می‌دارد. بطوریکه اطلاع دارید مقامات نظامی شوروی در نقاطی که ارتش شوروی توقف دارد بدون اطلاع قبلی و توافق نظر به قوای تأمینیه و ارتش ایران اجازهٔ عبور و توقف نمی‌دهند و این امر را در یادداشت‌های رسمی خود که در جراید هم طبع شده است مکرر خاطر نشان کرده‌اند.

۱ و ۲. اصل نامه‌ها موجود نیست.

بنا بر این لازم بود توسط افسر ارتباط به وابستهٔ نظامی شوروی اطلاع داده می‌شد تا مانع عبور آنان نشوند. البته وزارت امور خارجه اقدامات خود را در تحصیل آزادی عمل ارتش و قوای تأمینیه ایران تعقیب خواهد نمود. ولی عجالتاً تا حصول نتیجه مذاکرات و مکاتبات برای احتراز از این پیش آمدها به ترتیب سابق باید اقدام نمود و بدون توافق نظر با مقامات نظامی شوروی در نقل و انتقال افراد و مهمات تأمل کرد. از طرف وزیر امور خارجه».

سرقت از مأموران پست جاده‌های رشت و تبریز

□«وزارت پست و تلگراف و تلفن

رونوشت شکوائیه

تاریخ ۲۴/۱۱/۲۵

ریاست محترم اداره پست و تلگراف شهرستان قزوین

محترماً به عرض عالی می‌رسانیم: اینجانبان اکبر خوشوئی راننده اتومبیل و فرج‌الله پیك حامل پست رشت به تهران و نقی قلی‌زاده پیك پست تبریز به تهران و میر مهدی پیك حامل پست تبریز به تهران و حسین گودرزی شاگرد راننده دیشب در ساعت ۲۴ در سه کیلومتری قزوین دو نفر که لباس روسی در تن داشتند با اسلحه کمری جلوی اتومبیل را گرفتند از فدویان مبلغ زیر را ربوده‌اند:

اکبر خوشوئی ۱۶۵۰ ریال، فرج‌الله ۱۱۰۰ ریال حسین ۸۰ ریال ولی معلوم نبود این دو نفر روسی بودند و یا ایرانی. استدعا دارد مقرر فرمایند در پیدایش دو نفر سارق اقدامات مؤثر را معمول و تکلیف فدویان را معین فرمایند در خاتمه چهاربرگ اوراقی که از دست آنها افتاده عیناً تقدیم می‌دارم - محل امضاء».

●«وزارت پست و تلگراف و تلفن

اداره بازرسی

تاریخ ۱۳۲۴/۱۲/۹

شماره ۴۷۷۴/۹۱

فوری

وزارت کشور - رونوشت نامه شماره ۶۴۱۷ مورخه ۲۴/۱۱/۳۰ اداره پست و تلگراف و تلفن شهرستان قزوین به عنوان اداره شهربانی شهرستانی قزوین را با رونوشت برگ شکوائیه موضوع ربودن مبلغ ۲۷۴۰ ریال وجه توسط دو نفر اشخاص مسلح در نزدیکی قزوین در راه تهران از اکبر خوشوئی و فرج‌الله و نقی قلی‌زاده پیك و حسین گودرزی را به پیوست ارسال می‌دارد. متمنی است دستور فرمایند:

اولاً - به اداره شهربانی تأکید در اقدام فوری جهت رسیدگی به شکایت و پیدا کردن سارقین و رفع خسارت فرمایند.

دوماً - چون پیش آمد واقعه بیرون شهر قزوین اتفاق افتاده به اداره ژاندارمری نیز قدغن فرمایند مساعدت لازمه را با اداره شهربانی در جستجوی مرتکبین نموده و وسایل تأمین را بطور رضایت‌بخش فراهم آورد تا هیچ مزاحمتی برای رانندگان حامل پستها نباشد. در خاتمه متمنی است دستور فرمایند از نتایج اقدامات این وزارتخانه را آگاه فرمایند.

وزیر پست و تلگراف و تلفن - امیر سهام‌الدین غفاری».

● «۲۴/۱۲/۱۴ - رئیس اداره انتظامات - دستور فرمودند به ژاندارمری کل هم نوشته شود».

● «۲۴/۱۲/۱۶ - ۲۳۳۷۶ /ن - رونوشت برای اقدام لازم و اعلام نتیجه به شهربانی کل ارسال شود».

● «وزارت پست و تلگراف و تلفن

اداره بازرسی

تاریخ ۲۴/۱۲/۱۴

شماره ۲۰۱/۹۱

وزارت کشور - موضوع (ربودن مبلغ ۲۷۴۰ ریال وجه توسط دو نفر اشخاص مسلح در نزدیکی قزوین).

پیرو نامه شماره ۴۷۷۴/۹۱ مورخه ۲۴/۱۲/۹ این وزارت متمنی است دستور فرمائید نتیجه اقداماتی که برای کشف سرقت و تأمین راه برای عبور به پیکهای حامل پست شده است مرقوم فرمایند. وزیر پست و تلگراف و تلفن - امیر سهام‌الدین غفاری».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات تاریخ ۲۵/۱/۲۷ شماره عمومی ۲۴۱۲ شماره خصوصی ۷۰۰/ن

وزارت پست و تلگراف و تلفن ـ عطف به نامه شماره ۲۰۱/۹۱ مورخه ۲۵/۱/۲۴ در موضوع کشف سارق مسلح که ۲۷۴۰ ریال از اکبر خوشویی و دو نفر دیگر برده، زحمت می‌دهد در این خصوص و برای تأمین راه دستور لازم به ژاندارمری و شهربانی کل کشور صادر گردیده است. اینك مطابق گزارشی که از ژاندارمری رسیده به هنگ ژاندارمری مرکز تعلیمات لازمه داده‌اند که در کشف و دستگیری سارقین با مأمورین شهربانی تشریك مساعی نمایند ـ وزیر کشور».

تصرف شهربانی هشتپر و صدور برگ اجازه عبور

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ ۲۴/۱۲/۱۱

شماره ۱۲۸۴۳

وزارت کشور

محرمانه مستقیم

تعقیب معروضه شماره ۱۲۷۳۶ـ۷ـ۱۲ـ۲۴ و شماره (۱۲۸۳۸) برطبق گزارش شماره ۱۸۰۸۶ـ۲۷۹۷ـ۱۱۹ـ۲۴ شهربانی رشت معروض می‌گردد:

راجع به تصرف شهربانی گرگانرود از طرف دموکراتها دو روزی قبل به استثناء رئیس شهربانی آنجا که در هشتپر تحت‌نظر است. کلیه مأمورین را مرخص و اجازه داده‌اند به هر کجا می‌خواهند بروند. مأمورین مربوطه به رشت آمده و در شهربانی مشغول خدمت شده‌اند. بطوریکه مأمورین مزبور اظهار نموده‌اند ساعت ۱۰ شب ۲۴/۱۱/۳۰ قریب پنجاه نفر از دموکراتها مسلحانه شهربانی را محاصره نموده و بوسیله چهار نفر از پیشه‌وران هشتپر اطلاع داده که اسلحه شهربانی را بدین مقامات تحویل نمایند. پس از تحویل گرفتن اسلحه کلیه اوراق و اثاثیه شهربانی و همچنین

اثاثیه ادارات و دارایی و تلگرافخانه را نیز تحویل گرفته. صبح همان شب با ماشین باری به هشتپر برده‌اند و قدرت شیخی را به ریاست شهربانی آنجا تعیین و شهربانی را تشکیل داده است».

● «رونوشت به نخست‌وزیر تقدیم شده است. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی».

فصل ششم

اسناد سال ۱۳۲۵

شکایت فرماندار قزوین از حوادث مکرر رانندگی سربازان ارتش سرخ

□ «وزارت کشور

فرمانداری قزوین

تاریخ ۲۵/۲/۵

شماره ۴۹۵

وزارت کشور - برطبق گزارشات اداره شهربانی قزوین در اثر تصادف اتومبیلهای نیروی شوروی و افراد ارتش سرخ مقیم قزوین متناوباً مطابق فهرست ضمیمه خسارات جانی و مالی به اشخاص وارد شده که در هر مورد به موقع خود ضمن یادداشتهای رسمی از ویس کنسولگری تقاضای تعقیب مرتکبین و ترمیم خسارات وارده به عمل آمده. اخیراً از ویس کنسولگری پاسخ می‌دهند که تحقیقات راجع به موضوعات بالا هیچگونه نتیجه ندارد و مقصرین کشف نگردیدند با عرض اینکه فعلاً نیروی سرخ، قزوین را تخلیه اینگونه موضوعات منتفی شده، مراتب برای استحضار خاطر عالی گزارش داده شد.
فرماندار شهرستان قزوین».

احتمال حملهٔ دموکرات‌ها به «آبگرم»

□ «وزارت کشور

اداره اطلاعات و اخبار

تاریخ ۱۳۲۵/۲/۸ شماره ۷/۱۰۵۰

اداره انتظامات ـ گزارش تلگرافی آوج مورخ ۲۵/۲/۵ و دستور جناب آقای معاون کل ذیلاً درج می‌شود. آوج ـ ۲/۳ ـ طبق گزارش کتبی سرجوخه رحمانی از آبگرم به دسته ژاندارمری آوج اطلاع می‌دهد دموکراتها درصدد حمله به آبگرم هستند. اهالی نگران و تشویش دارند. ژاندارم‌ها کمك طلبیده‌اند.

سرگرد فریدآذر فرماندار ژاندارم مهاباد که عازم همدان بود سرجوخه رحمانی قضیه را به مشارالیه گزارش، آقای سرگرد نیز پس از ورود به آوج به فرمانده دسته آوج دستور لازم داده که منتظر دستور از مرکز نباشند. فوری کمك برای آب گرم اعزام دارید که از هرگونه پیشامدی جلوگیری شود».

● «اداره انتظامات، فوراً به ژاندارمری کل موضوع را تذکر دهید ـ رئیس اداره اطلاعات و آمار».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

شماره عمومی ۷۲۰۴

شماره خصوصی ۲۴۹۴/ن

جزوه‌دان ۲۵/۲/۱۴

تاریخ تحریر ۲۵/۲/۱۶ ـ تاریخ پاکنویس ۶ اردیبهشت ماه تاریخ خروج ۲۵/۲/۱۶ ژاندارمری کل کشور با ارسال رونوشت گزارش تلگرافی آوج راجع به تصمیم حمله دموکرات به آبگرم و نگرانی اهالی، قدغن فرمائید از چگونگی و نتیجه اقدام هرچه زودتر وزارت کشور را مستحضر نمایند مدیر کل اداره انتظامات ـ فریدونی».

● «مطابق اصل است ۲۵/۲/۹».

دستبرد سربازان روسی به کامیون پست

□«وزارت کشور

شهربانی کل کشور

جناب آقای نخست‌وزیر - وزیر کشور

عطف به گزارش شماره ۲۳۳۷۶/ن/۶۵۳۴۲ مورخه ۲۴/۱۲/۱۸ رونوشت نامه وزارت پست و تلگراف راجع به سرقت وجه از کامیون پُستی در راه قزوین محترماً به استحضار می‌رساند طبق گزارش شماره ۲۰۲۷/۵۸۸۸ - ۲۵/۱/۲۸ شهربانی قزوین مرتکبین از سربازان روسی بوده‌اند که علائم و مشخصات آنها را دادخواهان در کماندانی اظهار و مأمورین کماندانی به محل واقعه رفته، ردپای مرتکبین را مشاهده و جریان امر از طرف زمانداری نیز رسماً به مقامات شوروی اعلام و راجع به این موضوع با کماندانی مذاکره شد، ولی تاکنون مرتکبین از سوی کماندانی شوروی معرفی نشده‌اند.»

● «رونوشت عطف به شماره ۲۳۲۷۶/ن ۶۵۳۴۲ - ۲۴/۱۲/۱۸ به وزارت کشور تقدیم می گردد. رئیس شهربانی کل کشور - صفاری».

بی‌نتیجه بودن گزارش‌های مربوط به تصادف اتومبیل‌های شوروی

□«وزارت کشور

اداره انتظامات

تاریخ ۲۵/۲/۱۹

شماره عمومی ۹۴۷۳

شماره خصوصی ۳۲۲۴/ن

فرمانداری قزوین - عطف به نامه شماره ۴۹۵ - ۲۵/۲/۵ اشعار میدارد اولاً فهرست تصادف اتومبیلهای شوروی ضمیمه نامه ارسال نشده و ثانیاً با ترتیبی که ویس کنسولگری اعلام داشته بعد از تخلیه نیروی شوروی البته این اقدام به نتیجه نخواهد رسید و بایستی فرمانداری در موقع اقامت نیرو گزارش مزبور را فرستاده باشد تا به وسیله مقتضی اقدام

گردد. بنابراین غفلت از طرف فرمانداری بوده است که در این کار قبلاً وزارت کشور را مطلع نساخته‌اند تا اقدام در این خصوص شود. رئیس اداره انتظامات ـ وزیر کشور».

ادعای خسارت سفارت شوروی

□ «وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

تاریخ ۲۵/۱۲/۲۰

شماره ۳۰۱۳۷/۳۵۸۶

وزارت کشور

ترجمه یادداشتی که از سفارت کبرای شوروی رسیده است ذیلاً درج می‌شود:

اتومبیل فورد شماره ۲۳ـ۴۰ـ۸ متعلق به ارتش شوروی به رانندگی «شیلیوف» در تاریخ ۲۵ اکتبر ۱۹۴۴ از تبریز به طرف قزوین در حرکت بوده است. «سولوویف» سرپرست ارشد اتومبیل مزبور در جایگاه رانندگی و مقداری بار به وزن ۶۰۰ کیلو ۷ نفر از نظامیان ارتش سرخ که یك نفر افسر موسوم به ستوان یکم «کارپاکین» نیز جزو آنان بوده در قسمت عقب بدنه قرار گرفته بودند. راننده اتومبیل در ساعت ۱۹ در ۱۷ کیلومتری قزوین اتومبیلی را که نزدیك میشد مشاهده و چندین بار به وسیله نور چراغ علامت داد، ولی اتومبیل مقابل پاسخ نداد. چون «شیلیوف» متوجه شد که اتومبیل مقابل به پیچ و خم راه می‌پیماید لذا برای احتراز از تصادم اتومبیل خود را متوقف نمود، معهذا معلوم شد که این اقدامات احتیاطی کافی نبوده است و در نتیجه تصادم واقع شد. سر و صندوقه سینه ستوان «کارپاکین» در اثر این حادثه به سختی مجروح و نامبرده در همان روز در گذشت. علاوه بر این چهار نفر از سرنشینان نیز مجروح گردیده و اکنون تحت مداوا میباشند. اتومبیل فورد ۶شماره ۲۳ـ۴۰ـ۸ کاملاً معیوب و مستلزم تعمیر اساسی میباشد که هزینه آن بنا به تشخیص کارشناسان در حدود ۲۳۶۵۰۰ ریال تعیین شده است.

در نتیجه بررسی معلوم شد که راننده اتومبیل که بواسطه بی‌مبالاتی او تصادم توأم با تلفات جانی رخ داد، رحیم نام تبعه ایران ساکن شهر قزوین میباشد. تعیین نام خانوادگی

راننده نامبرده ممکن نشد، زیرا او از ترس جنایتی که مرتکب شده اتومبیل را در محل تصادم جا گذاشته و بطرف نامعلومی فرار کرده است. اسمعیل رهبری نام کمك شوفر ساکن قزوین نزد اتومبیل مانده بود و از توضیحات او معلوم شد که اتومبیل جمس شماره ۱۱۵۲ مورد بحث که با اتومبیل فورد ۶ تصادم کرد متعلق به رجب نام بازرگان مقیم قزوین می‌باشد و اسمعیل رهبری تأیید کرد که رحیم راننده اتومبیل جمس شماره ۱۱۵۲ پس از تصادم بیدرنگ پنهان شده و نامبرده از نام خانوادگی راننده و مالك اتومبیل مزبور اطلاعی ندارد و هیئت مخصوصی که پس از حادثه وضعیت فنی اتومبیل جمس را بررسی نمود تشخیص داد که اتومبیل مذبور دارای نواقص چندیست که در نتیجه حادثه تصادم نبوده، بلکه در اثر فرسودگی عادی میباشد. نواقص اصلی مربوط به فرمان اتومبیل بوده است که مانع از آن شده که راننده بتواند اتومبیل را رهبری کند. رجب نام مالك اتومبیل جمس و رحیم راننده آن قطعاً از نواقص نامبرده اطلاع داشته‌اند، ولی با وجود آن به استفاده از اتومبیل ادامه می‌دادند).

در خاتمه سفارت کبرای شوروی به عنوان اینکه مقصر حادثه راننده و مالك اتومبیل جمس شماره ۱۱۵۲ بوده‌اند تعقیب راننده و مالك اتومبیل جمس و جبران خسارت وارده بر اتومبیل نظامی شوروی به میزان ۲۳۶۵۰۰ ریال را خواستار گردیده است، لذا خواهشمند است از نتیجه بازجویی و اقداماتی که در این خصوص به عمل خواهند آورد، وزارت امور خارجه را مستحضر فرمایند تا پاسخ سفارت کبرای شوروی داده شود.

معاون کل وزارت امور خارجه ـ «محمدعلی همایون جاه»

● «رونوشت به فرمانداری قزوین ارسال میشود که قدغن فرمائید نتیجه بازجویی و اقدام را هرچه زودتر اطلاع دهند تا در جواب وزارت امور خارجه اعلام شود».

بازرسی اتومبیل‌های جادهٔ رشت توسط افراد مسلح فرقه دموکرات

□ «وزارت کشور

شهربانی کل کشور

خیلی فوری ـ محرمانه ـ مستقیم

جناب آقای نخست‌وزیر و وزیر کشور

ـ گزارش تلگرافی شماره ۶۵۶۲ـ۱۶۷۱ـ۲۶ ـ ۱۳۲۵/۴/۴ شهربانی رشت ذیلاً معروض می گردد:

یاور فیلسوفی سرکلانتر این شهربانی که از تهران با اتومبیل جیپ دولتی به رشت می‌آمده، گزارش می‌دهد که روز ۲۳ ماه جاری بین راه «شیرین‌سو» و «آب ترش» قریب چهل نفر سوارهای فرقه دموکرات که چند نفری از آنها مسلح و یك نفر افسر با درجه سروانی نیز همراه آنها بوده، مصادف، جلو ماشین او را گرفته‌اند. گرچه ابراز خشونتی نکرده‌اند، ولی پرسش‌هایی راجع به مقصد مسافرت او به زبان ترکی کرده و دست به اسلحهٔ کمری او زده، گفته‌اند که (این را باید برای ژاندارم‌ها بکار ببرید). سپس اجازه عبور داده‌اند. مراتب به استانداری و نگهبانی و فرماندهی تیپ رشت اعلام گردید.

رئیس شهربانی کل کشور ـ سرپاس صفاری»

● «وزارت کشور

نگهبانی کل کشور

شماره ۱۰۸۷ـ۴۳۰۸۳

تاریخ ۱۳۲۷/۷/۲۳

پیوست یك برگ

امور محرمانه

محرمانه ـ مستقیم

وزارت کشور ـ پیرو شماره ۹۴۴ـ۴۱۸۷۶ امور محرمانه، محترماً رونوشت نامه تیپ گیلان صادره به هنگ نگهبانی رشت که وسیله هنگ مزبور ارسال گردیده، جهت استحضار خاطر عالی به پیوست تقدیم، ضمناً به فرمانده هنگ دستور داده شد از تجاوزات و هرگونه اقدامات برخلاف انتظام که در منطقه مستحفظی آن هنگ اتفاق می‌افتد، جداً جلوگیری و دستورات صادره را اجرا نماید.

رئیس سازمان نگهبانی کل کشور ـ ژنرال شوارتسکف.

رئیس اداره عملیات نگهبانی کل کشور ـ سرتیپ مشیری»

● «رونوشت نامه و پیوست آن برای جناب اشرف آقای نخست‌وزیر تقدیم می‌شود.
۲۵/۷/۲۴».

● «وزارت کشور
نگهبانی کل کشور
شماره ۳۳۴۲ـ۲۵/۷/۳ ـ بکلی محرمانه.
فرماندهی هنگ ۱۴ نگهبانی گیلان
پاسخ شماره ۸۸۲۸/ ج ـ ۲۵/۷/۲
به فرموده ستاد ارتش و طبق قراری که با استانداری آذربایجان داده شده، مقرر است هر کسی از حدود خود به گیلان تجاوز نموده، سرقت و شرارت یا غارتی نماید، جزو دموکراتها محسوب نشده، بلکه سارق مسلح شناخته می‌شود و باید نگهبانی جداً آنها را قلع و قمع و از حدود خود طرد نماید. علیهذا تصمیم این است که نگهبانی آن حدود باید مأمور شوند به محض تجاوز و بروز شرارت از طرف هر کس، جلوگیری و قلع و قمع نمایند.
فرمانده تیپ مختلط مستقل گیلان ـ سرهنگ مقبلی».

مراجعه پدر کودك متوفی به وزارت امور خارجه

□ «وزارت امور خارجه
اداره سوم سیاسی
تاریخ ۲۵/۴/۲۸
شماره ۱۵۷۵۵/۲۳۸۱
وزارت کشور ـ پیرو نامه شماره ۳۱۴۳۸/۷۴۹۴ مورخ ۲۴/۱۱/۱۰ راجع به فوت پرویز فرزند مهدی شکوهی بطوریکه سفارت کبرای آمریکا اطلاع می‌دهد سابقه‌ای از موضوع در دسترس مقامات نظامی آمریکا نمی‌باشد و تقاضا دارند که مدارك لازمه در اختیار آنها گذارده شود تا بتوانند اقدام لازم بعمل آورند خواهشمند است دستور فرمایند اسناد و مدارك لازم را برای ارسال به سفارت کبرای آمریکا در دسترس وزارت امور خارجه قرار دهند. مدیر کل وزارت امور خارجه ـ حسن پیرنظر».

● «رونوشت عطف به نامه شماره ۵۵۹۷/۳۶۷۵۹/ب مورخه ۲۵/۱۰/۲۲ شهربانی کل کشور، قدغن فرمائید در ارسال اسناد و مدارك مزبور تسریع و نتیجه را اعلام دارند ـ وزیر کشور».

● «وزارت امور خارجه

اداره سوم سیاسی

تاریخ ۲۵/۱۱/۱۰

شماره ۳۱۴۳۸ـ۷۴۹۴

وزارت کشور ـ بازگشت به نامه شماره ۲۸۱۸۳/ن ـ ۱/۶۶۳۶۱ مورخه ۲۵/۱۱/۱ راجع به فوت پرویز فرزند مهدی شکوهی اشعار می‌دارد پدر متوفی به این وزارتخانه شخصاً مراجعه نموده و اقدام لازم معمول شده، نتیجه را بعداً اعلام خواهد داشت.

مدیر کل وزارت امور خارجه ـ حسن پیرنظر».

● «۲۵/۱۲/۱۷ ـ بعرض برسد، فعلاً اقدام ندارد».

۴۰ روز طول درمان برای مجروح حادثه رانندگی

□ «وزارت کشور

فرمانداری قزوین

(یادداشت ـ فرمانداری شهرستان قزوین با اظهار تعارفات خود به رئیس کنسولگری دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در قزوین زحمت اشعار میدارد برابر گزارش شهربانی قزوین ساعت ۱۲ روز ۷ فروردین ۱۳۲۵ یك دستگاه اتومبیل شماره ۷۳۴/۴۸۳ شوروی که راننده آن سرباز شوروی بوده، در موقع عبور از خیابان پهلوی به حاجیه دختر حسین تصادف سرش مجروح و پایش شکسته، مجروح را برای معالجه به بهداری اعزام، پزشك قانونی مدت چهل روز معالجه تعیین نموده است، و اتومبیل مذکور نیز به کماندانی شوروی تحویل گردیده است و اینك خواهشمند است دستور فرمائید از نتیجه اقدامات کماندانی و جبران خسارت که به‌عمل آمده فرمانداری را مطلع سازند).

● رونوشت بالا جهت استحضار به وزارت کشور تقدیم می گردد. بدیهی است پس از وصول پاسخ نتیجه قطعی را بعداً به عرض خواهد رسانید ـ فرماندار شهرستان قزوین».

دخالت فرقهٔ دموکرات زنجان در تقسیم محصولات کشاورزی

□ «وزارت کشور

فرمانداری قزوین

شماره ۱۱۶۰/م

مورخه ۲۵/۵/۱۹

محرمانه مستقیم

جناب آقای فریدونی معاون کل وزارت کشور

چندی است از نفرات فرقهٔ دموکرات زنجان به بعضی از دهات «قاقازان دودانگه» که همجوار با خاك خمسه است، مسلحانه رفت و آمد می‌شود و راجع به تقسیم محصول بین مالك و زارع اظهاراتی می‌نماید. حتی چند روز قبل چند نفر با (درزینت) راه‌آهن به ایستگاه راه‌آهن تاکستان وارد، چون خودشان فشنگ داشتند از پاسبانهای راه‌آهن تفنگ گرفته، بطور تفریح چند تیر شلیك می‌نمایند. وقتی رئیس پاسگاه از پاسبانها بازخواست می‌نماید، پاسبانها هم جواب غیرمعقولی به رئیس خودشان می‌دهند. عده‌ای از اشخاص مفسد و مفسده‌جو که در اغلب دهات نظایر دارند، از حضور افراد دموکرات سوءاستفاده نموده انتظامات محلی را مختل می‌سازند.

در هر مورد که به اداره نگهبانی مراجعه می‌شود، ادارهٔ نامبرده جواب می‌دهد که تکلیفی برای جلوگیری از اینگونه وقایع ندارد. چون موقع برداشت محصول است و اینگونه عملیات ممکن است موجب تفریط محصول و مآلاً کشاورزان ساکنین آن قراء دچار قحطی و گرسنگی بشوند، استدعا دارد سریعاً نسبت به این موضوع اقدام مؤثری بفرمایند تا از رفت‌وآمد افراد دموکرات و فدایی به حوزه قزوین جداً جلوگیری و مأموری انتظامی بتوانند وظایف خود را در حدود قانون انجام بدهد ـ فرماندار قزوین».

● «رونوشت برای استحضار اداره نگهبانی کل کشور ارسال می گردد.

قدغن فرمائید مأمورین در حفظ امنیت جهات مذکور اقدام فوری و مؤثری به عمل آورد که رفاه و آسایش اهالی تأمین گردد. نتیجه اقدام را نیز اعلام فرمائید. مدیر کل-وزیر کشور».

● «محرمانه-اداره نگهبانی-اداره سیاسی.

به نگهبانی کل نوشته شود که در حفظ امنیت اقدام نمایند و نتیجه را به آقای نخست‌وزیر بنویسند. ۲۵/۵/۲۳».

● «وزارت کشور

اداره انتظامات

شماره عمومی ۶۲۸۰

شماره خصوصی ۱۳۱۳۸

تاریخ ثبت ۶/۲-تاریخ خروج ۱۳۲۵/۶/۹

نگهبانی کل کشور-

رونوشت نامه محرمانه ۱۱۶/م-۱۳۲۵/۵/۱۹ فرمانداری قزوین به ضمیمه فرستاده می‌شود. دستور فرمایند مأمورین نگهبانی اقدامات لازم در حفظ امنیت آن حدود معمول دارند که رفاه و آسایش اهالی تأمین گردد و نیز از نتیجه اقدام، وزارت کشور را مستحضر سازند. مدیر کل-وزیر کشور ۲۵/۵/۲۷».

۳ هزار ریال و یکدست لباس، خونبهای کودک ۶ ساله!

□ «وزارت کشور

تاریخ ۲۵/۱/۲۴

فرمانداری قزوین-عطف به رونوشت نامه شماره ۸۱-۲۵/۱/۱۱ صادره به ویس قونسولگری شوروی در قزوین راجع به تصادف اتومبیل شماره ۸۰۹۹۸ شوروی به خدیجه نام طفل شش ساله که منجر به فوت او شده است، قدغن فرمائید از جوابی که قنسولگری در اینخصوص خواهند داد وزارت کشور را مستحضر سازند که چنانچه به نتیجه مثبتی نرسیده است مراتب به وزارت امور خارجه اعلام گردد.

وزیر کشور-رئیس اداره انتظامات».

● «وزارت کشور
فرمانداری قزوین
شماره ۱۲۶
تاریخ ۲۵/۲/۱۷
رونوشت فرماندهی کماندان شوروی

(فرمانداری شهرستان قزوین ـ در جواب مراسله شماره ۸۱ و ۶۲۲ محترماً مستحضر میسازد به عبدالله پدر دختر شش ساله که در اثر تصادف ماشین شوروی فوت نموده بود، به نامبرده مبلغ سه هزار ریال وجه و یك دست لباس تابستانی داده شد و موضوع خاتمه یافت ـ وچیوه لف).

رونوشت بالا تعقیب شماره ۴۹۶ ـ ۲۵/۲/۵ برای استحضار وزارت کشور تقدیم می‌شود ـ فرماندار شهرستان قزوین».

تحویل ۱۰ نفر به دادگاه نظامی آبادان به دلیل حمل مقداری تخته اسقاط از کمپ آمریکایی‌ها!

□ «وزارت کشور
نگهبانی کل کشور
شماره ۲۶۹۲۹/ج ۱
تاریخ ۱۳۲۵/۸/۲۳

وزارت کشور ـ محترماً معروض می‌دارد برابر گزارش هنگ نگهبانی خوزستان عده‌ای از اهالی «فکه» و «میونیچ» به کمپ سابق آمریکایی‌ها که فعلاً به نجاری‌های محل فروخته شده رفته و مقداری تخت اسقاط که در یك گوشه ریخته بوده، به تصور اینکه بی‌مصرف است برده‌اند. در نتیجه تعقیب ۱۰ نفر از مرتکبین دستگیر و تسلیم دادگاه نظامی آبادان گردیده است و به اهالی اطراف قدغن گردیده که منبعد مرتکب حمل اثاثیه از کمپ نشوند. نتیجه رأی دادگاه ثانیاً بعرض آن وزارت خواهد رسید. رئیس اداره عملیات نگهبانی کل ـ سرتیپ مشیری»

محاصرهٔ توقفگاه قوای دولتی اعزامی به زنجان

□«وزارت کشور

نگهبانی کل کشور

محرمانه ـ مستقیم

شماره ۵۴۱۷۵/۱۳۹۹ امور محرمانه ـ تاریخ ۱۳۲۵/۹/۱۱

پیرو شماره ۵۶۸۱۲/۱۳۹۸ ـ ۲۵/۹/۱۱ امور محرمانه محترماً معروض می‌دارد گزارش واصله از نگهبانی قزوین حاکی است پس از ورود سرهنگ ۲ شقاقی با گردان نگهبانی و ورود ستوان نظامی تحت فرماندهی سرهنگ هاشمی به زنجان، از طرف اهالی احساسات زیادی ابراز گردید. بعداً که گشتی‌های زوجی از سرباز و نگهبان در خیابان برقرار شد، اهالی نسبت به بعضی اشخاص و پاسبانهای دموکرات تعرض و زدوخورد نمودند که چند نفر بسختی مجروح گردیدند، از طرف مأمورین نگهبان و سرباز جداً جلوگیری بعمل می‌آید.

موضوع تیراندازی فدائیان بطرف مهمانخانه که محل توقف هیئت اعزامی بوده، این بوده است که چون یك نفر از پاسبانهای فدائی به سرهنگ بواسحقی احترام نظامی ننموده، سرهنگ مزبور از نامبرده مؤاخذه و او را تحویل شهربانی میدهد. بلافاصله از طرف برادر پاسبان عده زیادی از فدائیان از تجمع و شروع به تیراندازی به طرف مهمانخانه مینماید. در نتیجه عزیز نگهبان که مجاور مهمانخانه بوده از پا مجروح و تحت معالجه قرار گرفت. بعداً سرهنگ مرتضوی از افسران فدائیان با زحمت از تیراندازی فدائیان جلوگیری و آنان را متفرق و سپس سلاح کلیه فدائیان و حتی آنهایی که داخل نگهبانی شده بودند اخذ و با خود با قطار بطرف «میانج» حرکت می‌دهد.

از طرف ـ رئیس سازمان نگهبانی کل کشور (ژنرال شوارتسکف) ـ کلنل گود.

رئیس اداره عملیات نگهبانی کل کشور ـ سرتیپ مشیری».

● «وزارت کشور

نگهبانی کل کشور

جناب اشرف آقای نخست‌وزیر ـ پیرو گزارش شماره ۵۶۸۱۰/۱۳۴۰ ـ ۲۵/۹/۱۱

امور محرمانه، با نهایت احترام به عرض عالی می‌رساند: گزارش سرگرد فرخزاد از قزوین حاکی است باقیمانده نفرات گردان که در حدود شصت نفر بود روز ۲۵/۸/۲۹ از قزوین به زنجان حرکت داده شد. برای اینکه در راه سوء اتفاقی رخ ندهد ساعت ۱۲ شخصاً از زنجان به خرم‌دره آمده و با نفرات مذکور به زنجان رجعت، در ساعت ۱۶ ده کیلومتری زنجان وسیله دو نفر از رانندگان خودمان که با لباس مبدل آمده بودند، شفاهاً از طرف هیئت اعزامی اطلاع دادند که فدائیان بر علیه افسران هیئت اعزامی و سایر نفرات نگهبانی شروع به تظاهرات خصمانه نموده و مهمانخانه که محل توقف‌گاه هیئت است، محاصره و با مسلسل و تفنگ شروع به شلیك نموده‌اند و اظهار نموده هیئت تقاضای کمك فوری نموده‌اند، بلافاصله بدسته قره‌بلاغ و خرم‌دره، دستور داده شد که به جلو حرکت و به ما ملحق شوند. ضمناً عده‌ای را که همراه داشتم در حال حاضر به جنگ در آورده و بطرف شهر پیش رفتیم. در مدخل شهر پیغام دیگری از هیئت اعزامی دریافت شد که چون شورش و طغیان فدائیان موقتاً ساکت شده، فعلاً از ورود به شهر خودداری و به ۱۲ کیلومتری مراجعت و در آنجا منتظر دستور باشید، ساعت ۱۸ به ۱۲ کیلومتری شهر مراجعت و با انتخاب موضع نفرات مستقر گردیدند. در ساعت ۱۹ سرهنگ آهنین به معیت رئیس ستاد فدائیان به محل مزبور آمده و پس از شرح وضعیت دستور دادند برای اینکه نفرات فدائی تظاهر به اقدامات خصمانه نکنند، شب را در همین مکان باقی بمانید و صبح روز بعد پس از اطلاع ثانوی بطور غیر محسوس به شهر ورود نمائید.

پس از مراجعت مشارالیها چون وضعیت مشکوك بود بقره‌بلاغ و خرم‌دره آمده و عده‌ای از نفرات این دو پاسگاه به جلو حرکت داده شدند در خاتمه اضافه نموده است که طبق اطلاع در نتیجه تیراندازی فدائیان به مهمانخانه یك نفر نگهبان بسختی مجروح گردیده است.

از طرف ـ رئیس سازمان نگهبانی کل کشور (ژنرال شوارتسکف) ـ کلنل گود رئیس اداره عملیات نگهبانی کل کشور سرتیپ مشیری».

● «محترماً پیرو شماره (۱۳۴۰ ـ ۲۵/۹/۱۱ امور محرمانه) رونوشت گزارش فوق به وزارت کشور تقدیم می‌گردد. (امضای کلنل گود و سرتیپ مشیری).

فهرست اسامی اشخاص

آبدری ـ عزیز ۲۳۵
آخوند ـ محمد ۱۹۶
آذر تکلین ـ علی ۴۰۷
آراسته ـ نادر ۱۴۷
آراهانیان ـ ایرما ۲۸۱
آژیر ـ محمدعلی ۲۱۲
آق اولی ـ سرلشکر ۹۲، ۱۲۹، ۱۸۳، ۱۹۶، ۲۲۶، ۳۹۰
آلپ ـ سرهنگ ۱۰۷
آیت‌الله شهرستانی ۳۴۵، ۳۴۶
ابراهیم خانی ـ حسن ۳۹۰
اتکا ـ حسین ۲۷۹
احمدی ـ زیدالله ۱۹۷
احمدی ـ محمد حسین ۳۹۹
اخگر ـ سرهنگ احمد ۲۴۶
ادیب‌زاده ـ محمد ۹۰
اربوب ـ دریاسالار سرجفری ۲۷
اسپنسر ـ کلنل ۱۱۴، ۱۹۱
استالین ۴۳۵
اسحقی ـ عباس ۱۹۷
اسکالدزینگو ـ دانگ ۷۷
اسفندیاری ـ عدل ۱۱۲
اسلامی ـ دکتر رهنی ۴۰۷
اسیلبورن ـ هاورد ۱۸۸
اشرف ـ اسماعیل ۴۰۶
اشیابا ـ داوید ۲۸۱
اصانلو ـ اصغر ۱۴۰
اعتمادمقدم ـ سرتیپ ۱۲۴، ۱۷۲، ۱۷۹، ۱۸۱، ۱۹۱، ۲۰۱، ۲۰۷، ۲۱۳، ۲۲۸، ۲۳۳
اعتمادی ـ ناصر ۱۹۸
اعلم ـ منصور ۳۹۰، ۴۰۷
افسنکوف ـ الکساندر ۳۶۴
اقصی ـ سرهنگ ۲۴۶، ۴۱۱
اکبری ـ مهندس احمد ۴۰۶

اکرمی-اکبر ۳۹۴
امیر شرفی بدر-حسین ۴۰۷
امین-تورج ۴۲۳
امینی-مهدی ۱۹۳
اهرابی-حسین ۳۹۵
اورهایت-ستوان ۳۱۷
اولی-هاشم ۲۲۸
اوهانیان-آندریانس ۴۰۷
ایلنتدان-ریسین ۹۰
بابالیان-ارداشس ۴۰۷
باستانی-عباس ۳۹۰
باستانی-مهندس ۴۰۵
بدراق-ژاندارم باباجان ۴۰۳
بالیان-آرمیك ۲۸۳
بزرگزاد-فضل‌الله ۸۴
بهارمست-رمدیان ۱۶۲
بقایی-سرهنگ حسین ۴۱۱
بهرامی-سرهنگ مهدی ۴۱۱
بهنیا-علی ۴۱۴
بوشهری-جواد ۴۰۷
بیات-سیف‌الدین ۱۳۵
پاول سی‌شو ۲۰۸
پرویزی-فاطمه ۱۳۴
پطروسیان-دکتر ۱۱۱
پطروسیان-لئون ۱۹۱
پورزند-سرلشکر ۳۹۱
پورمقدم-نصرت‌الله ۲۶۴
تبریزی-کاظم ۳۰۸
ترکمان-خوجه قلی ۱۹۶
تلارمی-حسین ۳۵۰
تلمبه‌چی-صادق ۳۷۷
توکلی-حاجی بهرام ۱۹۸
ثقفی-هاشم ۲۳۸
جبارزاده-ایوب ۹۴
جهان نیکلو-سرهنگ ۲۴۶، ۴۱۱
حاتمی-فضل‌الله ۱۲۳، ۴۱۱
حاج صباح-حسین ۱۶۶
حریرچیان زنجانی-صفیه ۱۰۱
حیدری-محسن ۸۴
حسینی-رجبعلی ۴۴۲
حق مدد میلاتی-گروهبان‌یکم علی‌اکبر ۹۹
خاضعی-طوبی ۱۰۳
خاکزاد-سروان حبیب ۲۲۳
خسرو-سرگرد بلوچ ۲۰۲
خسروپناه-سرتیپ ۲۲۸، ۲۴۳، ۲۹۲، ۳۰۶، ۳۴۲، ۴۲۲
خسروداد-اسماعیل ۲۶۴
خلعتبری-محمدرضا ۲۵۰، ۳۴۸
خلیل‌پور-یاور ۲۹۰
خوشویی-اکبر ۴۵۲
دادگر-سیدهادی ۱۱۱
داودزاده-دکتر ۲۶۴
دشتی-علی ۹۵
دشتی-منصور ۱۰۷
دهقان-احمد ۱۸۹
دوخته‌فروش-سید جعفر ۳۲۱

دفتریان ـ حسین ۹۸
دولتشاهی ـ سرهنگ ۲۷۳
دین پژوه ـ قنبر ۱۱۵
دیمتری ـ کولیك ۲۱۷
رادسر ـ سرپاس ۱۱۷، ۱۵۸، ۱۶۳
رحمتی ـ حسین ۴۰۲
رحیم لوحی ـ حسن ۲۹۸
رزم آرا ـ سرلشگر ۳۲۹
رضاشاه ۴۲۹، ۴۳۰
رضانور ـ دکتر رضی ۱۶۲
رضوی ـ رضا ۳۵۰
رضوی ـ سیدنصر الله ۳۵۰
رضی زاده ـ اسماعیل ۴۲۵
رمضانی ـ بشیر دیوان ۹۶
رهبری ـ اسمعیل ۴۵۹
ریاحی ـ اسماعیل ۳۳۱
ریاحی ـ رحمت الله ۳۳۱
زارتوشا ۲۸۱
زاهدی ـ حسین ۴۰۶، ۴۱۱
زاهدی ـ سروان ۲۴۶
زرگر ـ حاجی مهدی ۲۹۶
زرگر ـ مرتضی ۲۶۹
زند ـ سروان احمد ۳۱۰
زندنیاپور ـ محمد ۲۱۴
زینلی ـ غلامعلی ۳۳۲
ساجین جانس ۲۳۵
سانوسیان ۲۸۱
سپهر ـ ابراهیم ۲۵۰، ۴۰۶
سرکانی ـ فرهاد ۱۳۹، ۱۶۶
سوری ـ علی اکبر ۴۳۰
سطوتی ـ سرتیپ ۲۶۰
سیدی ـ نصر الله ۸۴
سعیدی ـ مهری ۲۲۸
سکالاژینکو ـ سرگرد دامپزشك ۹۱
سلطانی ـ محمود ۳۵۰
سهیلی (نخست وزیر) ۹۵
سلیمی ـ سلطان ۱۲۵
شاشوویسکس ـ رسش ۷۶
شاهقلی ـ عیسی ۱۱۱
شایان ـ ابراهیم ۲۵۷
شایگان ـ رضا ۱۱۱، ۱۹۲
تشریف اوف ۳۶۴
تشریفی ـ غلامحسین ۱۴۴
شریفی ـ محمد ۱۴۴
شکوهی ـ مهدی ۴۵۹
شمسی ـ ضیاءالله ۱۰۳
شه‌بخش ـ سرهنگ ۲۴۶
شهرستانی ـ احمد ۳۴۵
شهیدی ـ دکتر محمود ۷۹
شوارتسکف ـ ژنرال ۴۵۸
شیقی زاده ـ محسن ۲۲۶
صادقی ـ حاج سید علی اصغر ۳۳۱
صدری ـ نظر عبدالله ۳۶۲
صدیق ـ دکتر عیسی ۳۳۳
صدیق ـ محمدعلی ۴۰۶، ۴۱۲
صفوت ـ حبیب الله ۲۶۴

صمدی-مصطفی ۴۰۷
صوفی-نصراله ۲۵۰
ضرابی-سرتیپ ۱۹۰، ۲۵۷، ۴۰۲، ۴۱۷، ۴۳۲، ۴۳۷، ۴۴۶، ۴۵۲
ضرغامی-سرلشگر ۳۹، ۵۷
علائی-سرلشگر ۱۳۴
علوی مقدم-سرهنگ ۲۵۵
علی آبادی-جواد ۴۰۶
عیسی آبادی-جواد ۳۴۸
غفاری-امیر سهام الدین ۴۵۱
فتحی-یدالله ۳۳۱
فتحی-بیوک ۲۵۰، ۴۰۶
فتحی-توران ۳۳۴
فرشین‌رو-صادق ۲۲۸
فرهادی-حسن ۱۰۸
فروغی-محمدعلی ۹۵
فقیه-عبدالصمد ۴۰۶
فلاتچر-سرهنگ ۶۰
فولادی-مهدی ۳۷۴
فیض بخش-سید جعفر ۴۰۶
فیلچر-سرهنگ دوم ۱۶۸
قاراقاش-ادوارد ۲۸۰
قازاریان-ساموئل ۱۸۹
قازاریان-یحیی ۲۴۳
قاسم‌زاده-مهدی ۴۰۶
قاسملو-سرهنگ افشار ۲۹۲
قدر-سرتیپ ۴۹
قراگزلو-حسن ۴۰۶
قراگزلو-احتشام الدوله ۴۰۷
قوام-احمد ۱۳۴
قوربالان-اژدر ۴۰۷
کاریلیان-قاردش ۲۱۷
کاسپارف-ماژور ۷۶
کردبچه-نصرت‌الله ۲۲۶
کرمانشاهی-علی نجات ۲۵۲
کلنل ود ۲۸۸
کلیمی-اسماعیل ۳۰۳
کمیلی-علی‌اکبر ۴۰۶
کنلی-سرلشگر ۲۴۳
کوپال-سرتیپ ۲۴۶
کولانکی-جبار ۳۷۶
کیهانی-حسین ۴۰۷
گالسمان-فوکس ۱۶۴
گرگانی-آقامحمد ۱۹۷
گریبشکو-ستوان دوم ۹۰
گریگوریان-خاچاطور ۴۰۶
کلناش-حبیب‌الله ۴۱۱
گل محمدی-علی ۴۰۷
گودرزی-حسین ۴۵۰
گوراسکی-استوار ۲۴۸
گوماروف-کرسی ۱۸۱
گوهرشناس-محمد ۳۶۸
لارودی-نورالله ۴۰۶، ۴۱۱
لنین ۴۳۵
مارتین-مانوک ۱۱۱، ۳۴۸، ۴۰۷
ماژور کول ۲۳۲

مالکی ـ گروهبان دوم اسدالله ۳۷۳
مجد ـ محمد ۱۹۹
مجتهدی ـ حمید ۲۵۱
محبی ـ استوار غلامحسین ۳۲۸
محرم‌زاده ـ رضاقلی ۴۰۰
مرتضوی ـ یوسف ۴۲۰
مستشاری ـ حسین ۴۰۶
مظفری ـ سرهنگ ۲۹۵
معانی ـ دکتر عباس ۴۰۶
معظم ـ بشیر ۲۳۵
مقدم ـ سرلشکر ۱۰۶، ۲۳۹، ۳۳۸
ملك‌آرا ـ سرهنگ شمس ۳۹۵
ملکومیان ـ خاچیك ۴۰۷
مهاجرانی ـ سیدرحیم ۱۸۷
مهین ـ سرهنگ حسین ۴۱۱
مومنی ـ کریم ۴۳۰
موید ماکویی ـ حاج میرقاسم ۳۳۱
میرشکرائی ـ سروان سید علی اکبر ۹۲
میرفندرسکی ـ سرهنگ ۱۵۱، ۱۵۳
مینوچهر شیرازی ـ عبدالمجید ۴۰۷
نائینی‌نژاد ـ سرهنگ ۲۱۶، ۲۸۸، ۳۰۱
ناظمی ـ مصباح ۲۳۷
نامدار ـ احمد ۴۰۷
ناینانس ـ رقیه ۴۳۴
نبوی ـ سید محمود ۴۴۷
نجیب ـ محمدعلی ۱۴۴، ۱۶۶
نخجوان ـ سرلشگر محمد ۲۸
نخعی ـ علی‌اصغر ۸۴
نصر ـ دکتر محسن ۳۵۰
نصرت ـ حاج امین ۲۳۵
نصیری ـ قاسم ۳۴۹
نظم‌پرست ـ محمد ۲۶۴
نقیب‌زاده طباطبایی ـ مشایخ ۴۰۷
نقره‌شناس ـ سلطنت ۱۳۲
نوبخت ـ حبیب‌الله ۴۰۷
نوبخت ـ محمدعلی ۲۵۹
نوبری ـ قاسم ۱۳۵
نوذری دولتشاهی ۳۳۴
نوری ـ مدیر ۶۶
نوری ـ دکتر بهار ۳۷۵
نیك‌پی ـ عبدالکریم ۱۵۹
نیك‌پی ـ محمد ۱۵۹
نیوندی ـ حسین ۴۰۸
هادی ـ محمدعلی ۳۹۷
هاکوپیان ـ آندرانیك ۲۰۰
هانیز ـ سرگرد ۱۳۹
هراتی ـ عباس ۸۵
همایون ـ سرهنگ ۲۶۹، ۳۷۳
همایون‌جاه ـ محمدعلی ۸۰، ۹۷، ۱۳۰، ۱۳۹، ۱۶۵، ۱۷۵، ۱۷۷، ۱۹۴، ۲۰۳، ۲۱۲، ۲۵۹، ۲۷۵، ۲۸۴، ۲۹۶، ۳۱۵، ۳۳۶، ۳۴۹، ۳۷۰، ۳۷۸، ۳۸۳، ۳۸۷، ۴۰۲، ۴۳۹، ۴۵۷
هیئت ـ علی ۴۰۶
هیتلر ـ آدولف ۶۸
ورهرام ـ احمدعلی ۳۳۰
ورهرام ـ سرهنگ ۳۲۹

وزیری-حسن ۳۲۹، ۳۳۴
وکیلی-محمدعلی ۸۴
یاکوب-ویکتور ۴۰۶
یگانه-سرهنگ آزاد ۳۵۳

فهرست شهرها، استان‌ها و کشورها

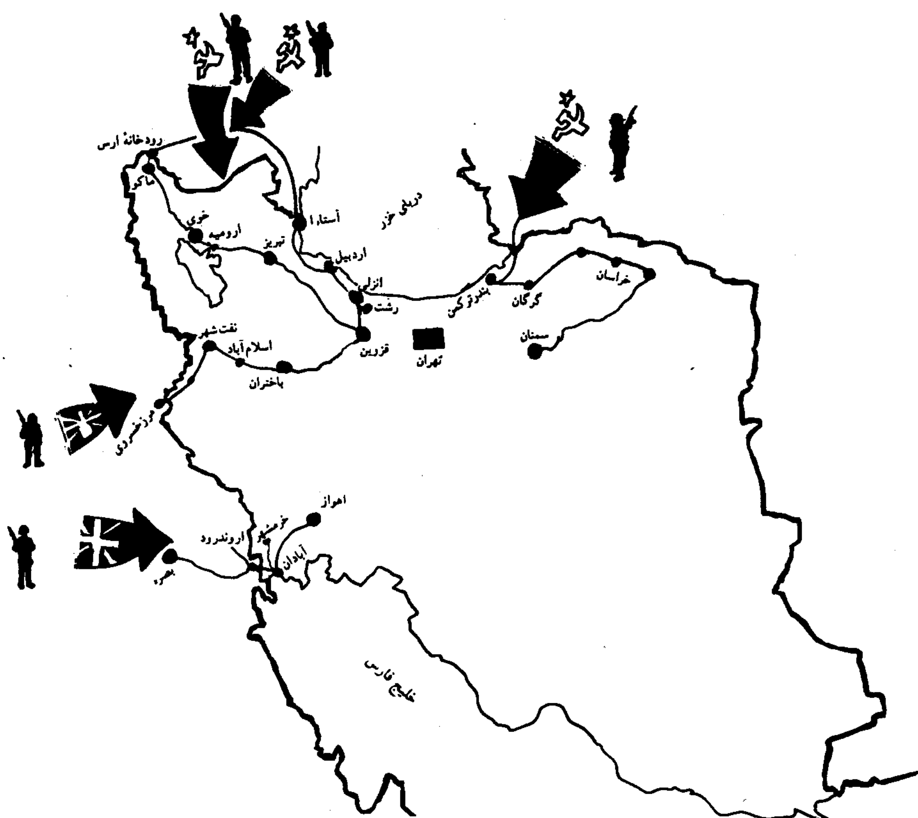

آبادان ۲۶۹، ۲۷۳، ۳۹۴، ۴۶۳
آبگرم ۴۵۴
آذربایجان ۳۵، ۹۶، ۱۰۵، ۲۶۰، ۲۸۰، ۳۷۲
آستارا ۱۷۱، ۳۴۴
آشتیان ۱۵۱
آلمان ۲۳، ۲۴، ۲۶، ۳۲، ۳۹، ۶۸، ۷۹، ۲۸۱، ۲۸۴
آمریکا ۱۹، ۲۰، ۱۵۱، ۱۵۵، ۱۸۷، ۱۹۳، ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۰۶، ۲۰۸، ۲۲۹، ۲۳۱، ۲۳۴، ۲۳۸، ۲۴۳، ۲۵۱، ۲۶۱، ۲۶۷، ۲۷۶، ۲۷۸، ۲۸۲، ۲۸۷، ۲۹۰، ۲۹۷، ۳۰۲، ۳۰۴، ۳۰۷، ۳۴۴، ۳۷۳، ۳۸۶، ۳۸۸، ۳۹۵، ۴۱۰، ۴۳۱، ۴۶۳
آمل ۱۶۳
آوج ۲۳۱، ۲۴۰، ۳۰۷، ۴۵۴
اراک ۱۷۰، ۱۸۷، ۲۰۸، ۲۱۸، ۲۴۴، ۴۴۵
اردبیل ۱۰۷، ۱۶۷، ۱۷۴، ۴۴۶
ارسباران ۸۸، ۱۳۱، ۲۰۵
اشنویه ۱۷۹
اصفهان ۱۱۱، ۱۹۱، ۲۴۶، ۲۹۶
اندیمشک ۱۵۵، ۱۵۷، ۲۶۸، ۲۷۶، ۳۱۷، ۳۲۱، ۳۲۷، ۳۸۸
انگلستان ۱۹، ۲۴، ۲۶، ۴۰، ۵۷، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۲۳، ۱۲۵، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۴۴، ۱۵۵، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۸۲، ۱۹۱، ۲۱۵، ۲۳۷، ۲۴۲، ۲۴۶، ۲۸۳، ۳۱۴، ۳۲۶، ۳۳۷، ۳۴۰، ۳۹۱، ۴۱۱، ۴۳۴
اهواز ۱۵۵، ۱۵۷، ۲۰۳، ۲۸۳، ۳۵۶، ۳۸۶، ۳۹۴
ایتالیا ۳۹، ۱۰۹
بابل ۶۵، ۶۷، ۷۳، ۳۰۱
بابلسر ۷۳
باجگیران ۳۶، ۸۳
باسمنج ۴۳، ۴۵، ۲۵۹
بجنورد ۷۷، ۷۸، ۱۲۸

بروجرد ۲۳۵، ۴۰۱
بستان آباد ۴۳، ۳۷۲
بندرپهلوی (انزلی) ۵۰، ۷۰، ۸۶، ۳۴۴، ۳۵۱
بندرشاه (بندر ترکمن) ۱۶۳، ۱۹۵، ۲۰۰، ۴۳۷
بندرعباس ۴۶
بندرگز ۲۶۴
بهشهر ۷۳، ۹۰
بوئین زهرا ۴۳۱
بوشهر ۲۶
پاریس ۲۸۵
پلدشت ۳۵، ۳۷
تبریز ۲۶، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۷۲، ۷۸، ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۱۶، ۱۱۹، ۱۶۱، ۱۶۷، ۱۷۱، ۱۸۱، ۲۳۸، ۲۵۰، ۲۶۵، ۲۷۷، ۲۷۹، ۳۳۸، ۳۴۳، ۳۴۶، ۳۷۴، ۳۷۹، ۴۴۴، ۴۵۰، ۴۵۸
ترکیه ۴۴، ۱۰۰
تفلیس ۲۸۰
تهران ۲۶، ۶۸، ۱۰۰، ۱۱۰، ۱۳۸، ۱۴۵، ۱۵۴، ۱۹۱، ۲۳۳، ۲۶۳، ۳۱۴، ۳۲۰، ۳۲۳، ۳۴۰، ۳۸۴، ۴۰۸، ۴۱۸، ۴۳۴، ۴۴۸
جاجرود ۱۷۶
جلفا ۱۹، ۱۲۶، ۳۷۶، ۴۴۵
جویمند گناباد ۸۱
چالوس ۱۵۳
حضرت عبدالعظیم (شهرری) ۳۲۱
خانقین ۲۶
خرم آباد ۲۶۶، ۲۸۸، ۲۹۳، ۳۰۳، ۳۱۶، ۳۲۱، ۳۲۵، ۴۴۱
خرمشهر ۱۵۷، ۲۵۴، ۲۷۱، ۲۸۹، ۲۹۰، ۳۰۲، ۳۰۵، ۳۴۴
خوانسار ۱۲۴، ۱۲۵
خوزستان ۷۲، ۳۲۵، ۳۵۷، ۳۸۸، ۴۶۳
خوی ۳۲۸، ۳۳۶، ۴۱۸
درجز (درگز) ۸۳
دزفول ۱۷۷، ۱۸۰، ۳۸۹
دماوند ۳۲۳
دورود ۳۸۹
رباط کریم ۳۷۱
رشت ۴۹، ۴۵، ۷۲، ۹۹، ۱۵۲، ۲۵۰، ۲۵۴، ۳۴۳، ۳۴۷، ۳۸۱، ۴۳۵، ۴۴۴، ۴۵۰، ۴۵۷
رضائیه (ارومیه) ۷۳، ۸۱، ۲۲۳، ۲۵۰، ۲۸۵، ۳۲۸، ۳۳۰، ۳۶۹، ۴۱۷
زاهدان ۲۶
زنجان ۸۰، ۱۰۱، ۲۳۷، ۲۴۴، ۳۶۹، ۳۸۱، ۴۳۵، ۴۶۱، ۴۶۶
زنجیره (مرند) ۲۵۹
ژاپن ۲۸۲
ساری ۶۴، ۶۹، ۹۰، ۲۵۷، ۲۵۹
ساوه ۱۱۳، ۳۱۳
سبزوار ۲۹۲
سراب ۱۰۷
سرخس ۸۳
سقز ۱۶۹
سمنان ۶۱، ۲۱۷، ۴۳۳
سنندج ۷۲، ۱۵۸، ۱۶۸، ۱۷۸
شازند ۱۸۲

شاه تختی ۳۶
شاهپور (بندر امام) ۱۹، ۲۷
شاهپور (سلماس) ۱۷۹، ۴۱۴
شاهرود ۳۰۹، ۳۴۵، ۳۸۵، ۴۳۳، ۴۴۲
شاهی (قائم‌شهر) ۹۵، ۳۰۸، ۳۵۳، ۳۷۵
شهرری ۲۴۷
شهسوار ۱۲۴، ۲۵۰
شوروی ۱۹، ۲۲، ۲۴، ۲۵، ۲۷، ۳۷، ۴۳، ۵۳، ۶۴، ۷۰، ۷۵، ۷۸، ۸۳، ۸۷، ۹۰، ۹۴، ۹۶، ۹۷، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۵، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۳۶، ۱۳۹، ۱۴۶، ۱۴۹، ۱۶۴، ۱۶۷، ۱۷۴، ۲۰۰، ۲۱۶، ۲۲۲، ۲۳۸، ۲۴۵، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۲، ۲۵۸، ۲۶۲، ۲۹۲، ۲۹۹، ۳۰۴، ۳۰۶، ۳۰۹، ۳۱۵، ۳۲۳، ۳۲۷، ۳۳۸، ۳۴۱، ۳۴۹، ۳۵۹، ۳۶۹، ۳۷۱، ۳۹۳، ۳۹۹، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۱۳، ۴۱۸، ۴۲۱، ۴۲۴، ۴۲۹، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۴۵، ۴۴۹، ۴۵۳، ۴۵۶، ۴۶۱، ۴۶۲
صوفیان ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷
ضیاء آباد (قزوین) ۱۹۰، ۴۲۰
طالقان ۱۱۷، ۱۲۰
طرقبه ۱۲۴، ۱۲۵
طیبات ۸۴
عراق ۲۴۶
غازیان ۲۵۴، ۳۴۳
فتح آباد (شهرری) ۳۸۰
فیروزکوه ۴۴۸
قره چمن ۴۶
قزوین ۵۷، ۷۳، ۷۴، ۸۰، ۹۹، ۱۰۲، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۹۹، ۱۲۱، ۱۹۳، ۲۰۶، ۲۴۰، ۲۴۲، ۲۶۰، ۲۹۹، ۳۰۷، ۳۳۹، ۳۴۱، ۳۷۳، ۳۸۴، ۳۸۷، ۴۰۱، ۴۳۰، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۴۴، ۴۴۷، ۴۵۰، ۴۵۳، ۴۵۷، ۴۶۲، ۴۶۳
قصرشیرین ۲۸
قم ۱۷۵، ۱۷۷، ۱۸۳، ۲۱۴، ۲۴۸، ۲۷۷، ۲۹۶
قوچان ۴۲۲
کازرون ۳۹۷
کاشان ۱۱۲
کاشمر ۸۴
کرج ۸۳، ۱۵۳، ۱۸۰، ۳۱۶، ۳۵۹، ۴۱۸، ۴۴۹
کردستان ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۷، ۱۷۸
کرمانشاه ۲۶، ۵۵، ۳۳۹
کرمانشاهان ۷۲
کوت عبدالله ۳۹۴، ۴۲۰
گچسر ۱۵۳
گرجستان ۲۸۰، ۲۸۶
گرگان ۹۵، ۱۲۹، ۱۹۵، ۲۰۰، ۲۶۴، ۳۱۰، ۳۸۶، ۴۰۳
گرگر ۹۵
گنبد ۴۰۳
گیلان ۵۳، ۳۴۷
لرستان ۲۸۷، ۳۲۱
لندن ۸۹
لهستان ۱۹، ۱۲۳، ۱۵۴، ۲۱۰، ۲۸۳
مازندران ۶۵، ۷۳، ۱۳۰، ۱۶۳، ۲۵۸، ۳۵۰، ۴۴۸
ماکو ۱۹، ۳۳۵، ۴۴۳

مآمونیه (زرند) ۳۷۱
مراغه ۲۷۶، ۳۴۳
مزران (مرزن‌آباد) ۱۵۳
مرند ۱۲۴، ۱۲۷، ۱۸۱، ۴۲۴، ۴۲۸
مسکو ۲۶، ۴۴۸
مشهد ۲۶، ۷۷، ۸۲، ۱۰۹، ۱۱۴، ۱۱۵، ۲۵۰، ۲۹۲، ۳۱۲، ۴۲۳، ۴۳۳
مصر ۴۱، ۴۲
معمولان (لرستان) ۳۰۰
ملاوی (لرستان) ۲۷۸، ۳۲۱
ملایر ۲۵۳، ۳۴۰
مهاباد ۱۰۷، ۱۰۸
میاندوآب ۷۲، ۱۷۸، ۱۷۹، ۳۷۰
میانه ۴۳، ۴۵، ۲۷۵، ۲۹۳، ۳۴۹
نکا ۲۵۴
نوشهر ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۴۶، ۱۶۳
نیشابور ۱۰۹، ۱۱۰
هشتپر ۴۵۲
هشتگرد ۳۱۶
همدان ۲۶، ۵۷، ۵۹، ۷۲، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۴۳، ۱۶۶، ۳۴۲، ۳۷۳، ۴۰۱، ۴۳۶، ۴۴۵
هند (هندوستان) ۲۸، ۲۰۷، ۲۱۲، ۲۱۶، ۲۲۸، ۲۴۵، ۲۶۵، ۲۶۹، ۲۹۳، ۳۰۳، ۳۰۶، ۱۳۳، ۳۹۴، ۴۲۰
هنگری (مجارستان) ۱۶۳
واشنگتن ۲۸۲
ورامین ۱۷۶
یوگسلاوی ۲۴۴

گزیده اسناد

نقشهٔ حملهٔ قوای شوروی و انگلیس به ایران در شهریور ماه ۱۳۲۰

تاریخ ماه ۱۳۰۰
شماره پیوست

سرکار سروان منوچهر معاون زاده افسر لشکر ۱۱ گیلان

با اظهار تاسف از وصول نامه مورخه ۲۰/۶/۸ فورا دستورات لازمه به شهربانی رشت و بخشداری کوچصفهان و بخشداری سنگر برای جمع آوری نفرات فراری داده شد ونظر باینکه آقای کمیسر لشکر شوروی با آقای کنسول یار شوروی به اداره آمده نسبت به وضعیت فعلی اعتراض و جدا تقاضای استقرار نظم نموده اند ونظر باینکه غیر از سرکار افسر دیگری در دسترس نیست این جانب تصور میکنم وظیفه افسری شماست که در حفاظت سربازخانه ومهمات واموال موجوده آنجا مواظبت وانهیه بعمل آورید تا تیمسار فرمانده لشکر ویا سرکار سرهنگ فرخ بازگشت نمایند .—

فرمانداد

۱۱۹۹۳
۲۰/۶/۸

شرح بالا بانضمام رونوشت گزارش افسر نامبرده برای استحضار وزارت کشور تقدیم میگردد .—

فرماندار [امضاء]

رونوشت [illegible]
[illegible]

تاریخ ۲۹ برج حمل ماه ۱۳۲۵
شماره ۶۰۴۴ پیوست ندارد

وزارت کشور
فرمانداری شهرستان ساری

وزارت کشـــــور

محترما بعرض میرساند نظر ازورود نیروی شوروی بهنگ ساری کلیه اسلحه وذخیره وتجهیزات را در ساری باخود برداشته وفرار اختیار نموده اند متاسفانه مقدار زیادی از سلاح وتجهیزات را در دهات وجنگلها ریخته اند که عینا بدست اشرار افتاده که همه روزه بدهات وقراء میآیند عده را مقتول ومجروح واموال آنها را غارت مینمایند - رونوشت یک فقره شکایت را که در این خصوص بفرمانداری رسیده برای مزید اطلاع خاطر محترم تلوا ارسال میدارد که در جمع آوری سلاح مزبور وجلوگیری از شرارت اشرار هر طور رای محترم قرار گیرد اقدام مقتضی اتخاذ فرمایند .

فرماندار مازندران - مدبر نوری

۷۹۴۱

۸/۵

۹۱۸
۲۰/۸/۵

وزارت کشور

اداره ...

دایره ... شعبه ...

شماره عمومی ...	نوع پیش‌نویس ...
شماره خصوصی ...	موضوع پیش‌نویس ...
جزوه‌دان ...	پیوست ...
پرونده ...	پاکنویس کننده ...

تاریخ پاکنویس ... ماه تاریخ ثبت ... ماه تاریخ تحریر ۸ / ۸ ماه تاریخ خروج ... ماه ... ۱۳۲۰

معادت ...

بر حسب گزارش ... ش. ۵۱۸۵ ۲۰/۷/۲۲ ...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

ل - آ

اداره ......
دایره ......
تاریخ ......
شماره ۵۸۲۰۴
پیوست ......
موضوع ......

وزارت کشور

اداره کل شهربانی

محرمانه خیلی فوری است

وزارت کشور

طبق گزارش تلگرافی شهربانی همدان معروض میدارد روز ۲۸ ماه جاری کلیه کسبه آنجا دکاکین خود را بسته ونسبت به خواروبار بویژه گندم بنای شورش گذارده و شهربانی مزبور برای جلوگیری ازعملیات آنان اقدامات لازم بعمل آورده نتیجه بعدا بعرض خواهد رسید . -

رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس - رادسر .

۴۸۶۹۷
۱۳۲۰/۹/۱

۱۲/ ۹/ ۲۰

۱۷۴۶۷

وزارت کشور

استانداری نهم

فرمانداری

استانداری نهم

رونوشت گزارش شماره ۲۱۵۴ - شهربانی جوینده راجع بورود
ماژور اولیانف فرانسوی نماینده سرباز و یا کاپیتان کالا
از طریق هندوستان وارد مشهد بوده و حرکت مشارالیه و همراهان
او بطرف تربت حیدریه برای استحضار خاطر مبارک بپیوست
تقدیم میشود - کفیل شهربانی مشهد - پاسیار ۲ دبیهی

وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شهربانی [illegible]

رونوشت گزارش ۱۵ اداره سوم شهربانی مورخه ۲۴/۹/۲۰ شماره ۲۵۴۲

اداره کل شهربانی — ۱- در بیستم شهریور ۲۰ از طرف نیروی شوروی از زندانها [illegible] که بعضی از آنها

[illegible] و [illegible] جمع کرده [illegible] مشغول [illegible]

[illegible] مربوطه [illegible] [illegible] لشکر و چهار [illegible]

نیروی شوروی [illegible] در ۲۷ [illegible] ادارات [illegible] استان ۴ [illegible]

[illegible] جمع آوری و وضعیت [illegible]

[illegible] استان ۴ [illegible]

رونوشت [illegible]

شماره عمومی	
شماره خصوصی	۱۳۹۱۸
جزوه‌دان	
پرونده	

وزارت کشور

اداره سیاسی

دایره .... شعبه ....

نوع پیش نویس	
موضوع پیش نویس	
پیوست	
پاکنویس کننده	

تاریخ پاکنویس .... ماه تاریخ ثبت ۲۴/۶ ماه تاریخ تحریر .... ماه تاریخ خروج .... ماه ۱۳۲

X

جناب آقای نخست وزیر

[illegible] بطوریکه در لیست ... [illegible] سفارت کبرای دولت شوروی در تهران [illegible]

[illegible] شوروی و [illegible] اداره‌های [illegible] خواسته بودند که بالطبع وزارت امور خارجه

[illegible] با ما داده شده است [illegible] ادارات [illegible] کنسول شوروی

مقیم [illegible] اتباع [illegible] مقیم [illegible]

X

[illegible]

[illegible] اخلال [illegible] دیگر [illegible]

[illegible] تا کنون در [illegible] اتباع خارجه [illegible]

شهربانی مشهد

وزارت کشور

اداره کل شهربانی

رونوشت گزارش ۱۹ [illegible] مورخه ۲۰ ۱۰ ۴ شماره ۱۸۱۵۰

[illegible] روز ۵ ر ۶ ر ۲۰ اول آفتاب (۹) فروند طیاره شوروی و بعد ۳۵

طیاره دیگر به فراز مشهد آمده پس از بمباران میدان [illegible] طیاره و اطراف سربازخانه لشکر ۹ و غیره

[illegible] جمعیت [illegible] ۱۵ [illegible] عصر [illegible] اطراف

[illegible] روز ۶ ر ۶ ر ۲۰ [illegible]

[illegible] روز ۵ ر ۶ ر ۲۰ [illegible] روز ۶ ر ۶ ر ۲۰

[illegible] لشکر ۹ [illegible] تهران عقب‌نشینی [illegible]

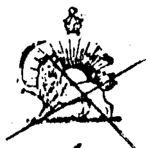
[illegible] عقب‌نشینی [illegible]

[illegible] شهر [illegible] جمعیت

[illegible] روز ۷ ر ۶ ر ۲۰ [illegible]

ل ۱۰ [illegible] لشکر [illegible]

[illegible]

وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شهربانی مشهد

رونوشت اداره ۱۵ رکن دوم شهربانی مورخه ۲۰/۱۰/۴ شماره ۱۹۱۲۹

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

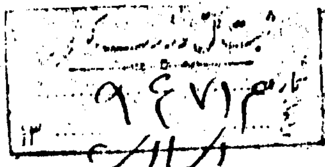
[illegible]

[illegible]

۲۰/۱۰/۲۷

۲۰/۱۰/۲۷

ل ۱۰

آقای فرماندار نیروی شوروی در قوچان

باطلاع شما میرساند . شهرهائیکه ازجانب قوای شوروی در ایران اشغال گردیده اهالی آن شهرها از قوای نامبرده شکایاتی نموده است . وزارت کشور مرقوم فرموده اند وزارت امور خارجه با سفارت کبرای جماهیر شوروی مذاکره نموده در نتیجه مذاکره موافقت نموده اند بکلیه این قبیل شکایات فرماندار محل با فرماندار قوای نظام جماهیر شوروی در محل مذاکره با تحقیقات ورسیدگی نموده قرار رفع آنرا بدهند بنابراین چون چند فقره شکایاتی بفرمانداری قوچان رسیده ونظر باینکه مقصود اصلی دولتین شاهنشاهی ایران وجماهیر شوروی اجرای عدالت است خواهشمندم نظریه خود تانرا راجع به تحقیقات ورسیدگی ومرتفع ساختن این قبیل مسائل اعلام فرمایند تارسیدگی شود .

در خاتمه خواهشمندم مراتب احترام این جانبرا نسبت بخود تان بپذیرید —

فرماندار قوچان — کبیری

رونوشت بالا برای استحضار خواطر مبارک جناب استاندار استان نهم تقدیم میشود —

فرماندار قوچان — کبیری

۲۷۸۰
۲۰ . ۱۰ . ۱۵

۱۰۱۰۸

رونوشت تمام بالا در پاسخ مرقومه شماره ۴۹۸۰۹ / ۲۰/۹/۱۰ وشماره — صادره ازمقام وزارت کشور برای استحضار خواطر مبارک وزارت کشور تقدیم —

فرماندار قوچان — کبیری

۲۸۹۰

شماره عمومی ۱۴۰۱۳۱۱۱
شماره خصوصی ۳۳۲۸
جزوه‌دان
پرونده

وزارت کشور
اداره

نوع پیش نویس
موضوع پیش نویس
پیوست
پاکنویس کننده

تاریخ پاکنویس ... ماه تاریخ ثبت ۲۵/۸/ ماه تاریخ تحریر ۲۱/۸/۲۱ ماه تاریخ خروج ۲۶/۸/۱۳۲۱

وزارت امور خارجه

رونوشت گزارش شماره ۲۶۳۶ شهربانی مازندران راجع بتمدید پروانه اقامت

اتباع بعضی از دول بیگانه ~~شماره~~ ۱۸۷۷۱/۲۲۸۲ ~~در ...~~
۲۱/۷/۱۴

~~در ... اتباع بیگانه ...~~

... است از نظریه که در این باب ... وزارت کشور را ...

لازم ~~... شهربانی ...~~

امر ...

نماینده ...

۲۱/۸/۱۵
۸/۱۴
۸/۲۱

شماره عمومی ۲۱

شماره خصوصی

جزوه‌دان

پرونده

وزارت کشور

اداره [illegible]

دایره [illegible]

نوع پیش نویس

موضوع پیش نویس

پیوست

پاکنویس کننده

تاریخ پاکنویس ...... ماه تاریخ ثبت ...... ماه تاریخ تحریر ۱۹ / ۲ ماه تاریخ خروج ...... ماه ۱۳۲

وزارت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

رئیس اداره [illegible]

وزیر کشور

[illegible]

۲۲/۱۹/۲

۲۱/۲/۱۱

[illegible] ۱۴۰۰۰ [illegible]

۲۲ ۱۹/۲

[illegible]

شماره عمومی ــــــ	وزارت کشور	نوع پیش نویس ......
شماره خصوصی ــــــ	اداره ...	موضوع پیش نویس ......
جزوه دان ــــــ	دایره شعبه	پیوست ......
پرونده ــــــ		پاکنویس کننده ......

تاریخ پاکنویس ـــــ ماه تاریخ ثبت ـــــ ماه تاریخ تحریر ـــــ ماه تاریخ خروج ـــــ ماه ۱۳۲

وزارت جنگ

[illegible]

عطف به نامه شماره ۶۰۰۳/۲۷۹۸۴ مورخ ۱۹/۵/۳۲ [illegible]

[illegible] ۱۰۰٫۰۰۰ [illegible]

[illegible]

[illegible] ۸۳۰۰۰ ریال [illegible]

[illegible]

~~[illegible]~~

[illegible]

~~[illegible]~~

[illegible] ۱۰۴۵ / ۲/۵/۳۰ [illegible]

وزیر کشور

[illegible]

شماره عمومی	نوع پیش نویس
شماره خصوصی ۸۰۸۴ ر ا	موضوع پیش نویس
جزوه دان	
پرونده	پاکنویس کننده

وزارت کشور

اداره

دایره / شعبه

تاریخ پاکنویس ... ماه تاریخ ثبت ... ماه تاریخ تحریر ... ماه تاریخ خروج ۵/ ۷ ماه ۱۳۲

وزارت کشور

عطف به ... ۱۹۲۸۹/۲۳۳۰۹
۱۹ ر ۶ ر ۲۳

۸۰۸۴ ر ا

۷/۲

صفحه ۲۷

۲۹ ر ۷ ر ۲۲

وزارت جنگ

شماره
تاریخ
پیوست

وزارت کشور

عطف بشماره ۸۰۸۴/ن/ ۴۰۲۲۲ ـ ۲۲/۷/۵ نظر باینکه کامیونها و زره پوشها جزو وسایلی است که از طرف متفقین باختیار دولت گذارده شده لذا نمیتوان آنها را جزو اموال اداره ژاندارمری یا اداره دیگر منظور نمود ولی چون اینک بنفع اداره ژاندارمری کار میکنند وعملا هم بکلی باختیار ژاندارمری فارس است ومنطقه نامبرده هم احتیاج کامل بآنها دارد منظور نمودن سوخت آنها برای واحدهای ارتش برخلاف مقررات مالی است متمنی است مقرر فرمایند برای تامین سوخت آنها اقدام واگرهم اداره ژاندارمری اساسا احتیاجی بوجود آنها ندارد وتامین راه های جنوب را بدون آنها میتوانند عهده دار شوند مراتب را صریحا اعلام دارند .

از طرف وزیر جنگ